ULUSLARARASI TURKCESS KONGRESİ

XI. Uluslararası TURKCESS

Eğitim ve Sosyal Bilimler Kongresi

18-20 Eylül 2025
Hasan Kalyoncu Üniversitesi - Gaziantep

ÖZET KİTABI

-Cilt 1-

www.turkcess.net

XI. ULUSLARARASI TURKCESS EĞİTİM VE SOSYAL BİLİMLER KONGRESİ

ÖZET KİTABI

Cilt 1

Editör Kurulu

Prof. Dr. Mehmet Engin DENİZ

Doç. Dr. Ümit POLAT

Copyright © Vizetek
Bu kitabın basım, yayın ve satış hakları Vizetek Yayıncılık Sanayi ve Limited Şirketi'ne aittir. Vizetek Yayıncılık'ın izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı, elektronik, mekanik, fotokopi, manyetik, kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz.
Kitapta yer alan bölümlerin içeriğinin tüm sorumluluğu bölüm yazarlarına aittir.

Yayın Koordinatörü: Ferit RESULOĞULLARI

Teknik Editörler: Öğr. Gör. Dr. Ali ATEŞ

Arş. Gör. Kadir COŞKUN

ISBN: 978-625-5711-26-7

Materyal Türü: Elektronik Kitap (Çevrimiçi / Web Tabanlı)

Yayın Tarihi: Eylül, 2025

Web: www.turkcess.net
E-Posta: turksosbilder@gmail.com

Seyranbağları Mah. İncesu Cad. 10/2 Çankaya/ANKARA

Tel: (0312) 4882 00 11

Web: https://vizetek.com.tr/

E-Posta: vizetekyayincilik@gmail.com

Yayınevi Sertifika No: 41575

ULUSLARARASI TURKCESS KONGRESİ

DESTEK VEREN KURUM VE KURULUŞLAR

Gaziantep Valiliği	Gaziantep Belediyesi	Hasan Kalyoncu Üniversitesi	İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi
Kırgızistan–Türkiye Manas Üniversitesi	Yıldız Teknik Üniversitesi	Buhara Devlet Pedagoji Enstitüsü	Kastamonu Üniversitesi
Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi	Nigde Ömer Halisdemir Üniversitesi	Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi	Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi
Nahçıvan Devlet Üniversitesi	Karamanoglu Mehmetbey Üniversitesi	Yakın Doğu Üniversitesi	Balıkesir Üniversitesi
L.N. Gumilyov Eurasian National Universit	Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi	Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Üniversitesi
İstanbul Nişantaşı Üniversitesi	Tekirdag Namık Kemal Üniversitesi	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi	Prizren Ukshin Hoti Üniversitesi
Giresun Üniversitesi	Ordu Üniversitesi	Harran Üniversitesi	Bitlis Eren Üniversitesi
Kafkasya Üniversiteler Birligi	Gaziantep Ticaret Odası	Vizetek Yayıncılık	Tarık Akay

ONUR KURULU

Kişi	Kurum	Ülke
Kemal ÇEBER	Gaziantep Valisi	Türkiye
Fatma ŞAHİN	Gaziantep Büyükşehir Belediye Başkanı	Türkiye
Prof. Dr. Gül Rengin KÜÇÜKERDOĞAN	Hasan Kalyoncu Üniversitesi Rektörü	Türkiye
Prof. Dr. Alpaslan CEYLAN	Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Rektörü	Kırgızistan
Prof. Dr. Turgay UZUN	Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi Rektörü	Türkiye
Prof. Dr. Erhan ÖZDEN	Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi Rektörü	Türkiye
Prof. Dr. Ayşegül KOMSUOĞLU ÇITIPITOĞLU	İstanbul Nişantaşı Üniversitesi Rektörü	Türkiye
Prof. Dr. Eyüp DEBİK	Yıldız Teknik Üniversitesi Rektörü	Türkiye
Prof. Dr. Hasan USLU	Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Rektörü	Türkiye
Prof. Dr. Akın LEVENT	Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Rektörü	Türkiye
Prof. Dr. Ahmet Hamdi TOPAL	Kastamonu Üniversitesi Rektörü	Türkiye
Prof. Dr. Mentor ALİSHANİ	Prizren Ukshin Hoti Üniversitesi Rektörü	Kosova
Prof. Dr. Bahodir MA'MUROV	Buhara Devlet Pedagoji Enstitüsü Rektörü	Özbekistan
Prof. Dr. Ahmet Cevat ACAR	İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Rektörü	Türkiye
Prof. Dr. Veysel EREN	Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Rektörü	Türkiye
Prof. Dr. İsmail Hakkı ÖZÖLÇER	Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Rektörü	Türkiye
Prof.Dr. Mehmet Tahir GÜLLÜOĞLU	Harran Üniversitesi Rektörü	Türkiye
Prof. Dr. Yılmaz CAN	Giresun Üniversitesi Rektörü	Türkiye
Prof. Dr. Tamer ŞANLIDAĞ	Yakın Doğu Üniversitesi Rektörü	KKTC
Prof. Dr. Hamit Emrah BERİŞ	Çukurova Üniversitesi Rektörü	Türkiye
Prof. Dr. Yerlan Battashevich SYDYKOV	L.N. Gumilyov Eurasian National University Rektörü	Kazakistan
Prof. Dr. Alptekin YASIM	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Rektörü	Türkiye
Prof. Dr. R. Cüneyt ERENOĞLU	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Rektörü	Türkiye
Prof. Dr. Necmettin ELMASTAŞ	Bitlis Eren Üniversitesi Rektörü	Türkiye
Prof. Dr. Mümin ŞAHİN	Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Rektörü	Türkiye
Prof. Dr. Orhan BAŞ	Ordu Üniversitesi Rektörü	Türkiye
Prof. Dr. Yücel OĞURLU	Balıkesir Üniversitesi Rektörü	Türkiye
Prof. Dr. Mehmet GAVGALI	Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Rektörü	Türkiye
Prof. Dr. Elbrus İSAYEV	Nahçıvan Devlet Üniversitesi Rektörü	Nahçıvan
Prof. Dr. Ramazan KORKMAZ	Kafkasya Üniversiteler Birliği Başkanı	Türkiye
Mehmet Tuncay YILDIRIM	Gaziantep Ticaret Odası Başkanı	Türkiye

DÜZENLEME KURULU BAŞKANLARI

Kişi	Kurum	Ülke
Prof. Dr. Latife ÖZAYDIN	Hasan Kalyoncu Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. M. Engin DENİZ	Yıldız Teknik Üniversitesi	Türkiye
Doç. Dr. Ümit POLAT	Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi	Türkiye

DÜZENLEME KURULU

Kişi	Kuurm	Ülke
Prof. Dr. Akmatali ALİMBEKOV	Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi	Kırgızistan
Prof. Dr. Durmuş ÜMMET	Marmara Üniversitesi	Türkiye
Prof.Dr. Elçin İbrahimov	Karabağ Üniversitesi	Azerbaycan
Prof. Dr. Fulya TÜRK	Yıldız Teknik Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Metin DENİZ	Bartın Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Nathan PERRON	Northwestern University	ABD
Prof. Dr. Ramin ALİYEV	Hasan Kalyoncu Üniversitesi	Türkiye
Doç. Dr. Bankova İVANNA	Komrat Devlet Üniversitesi	Moldova
Doç. Dr. Elchin SÜLEYMANOV	Baku Mühendislik Universitesi	Azerbaycan
Doç. Dr. Gulnoza EGAMBERDiYEVA	Nizami Taşkent Devlet Pedagojik Üniversitesi	Özbekistan
Doç. Dr. Mirkhanova Gulandom RUSTAMOVNA	Buhara Devlet Pedagoji Enstitüsü	Özbekistan
Doç. Dr. Muhammed SALMAN	Kastamonu Üniversitesi	Türkiye
Doç. Dr. Nuri Can AKSOY	Hasan Kalyoncu Üniversitesi	Türkiye
Doç. Dr. Serdan KERVAN	Prizren Üniversitesi Rektör Yardımcısı	Kosova
Prof. Dr. Shakhmaran SEİLOV	L.N. Gumilyov Eurasian National University	Kazakistan
Doç. Dr. Ümüt ARSLAN	University of Nebraska at Kearney	ABD
Dr. Öğr. Üyesi Fadıl ŞİRAZ	Ondokuz Mayıs Üniversitesi	Türkiye
Dr. Öğr. Üyesi Gürcan ŞEKER	Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi	Türkiye
Öğr. Gör. Dr. Ali ATEŞ	Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi	Türkiye
Arş. Gör. Kadir COŞKUN	Kastamonu Üniversitesi	Türkiye

SEMPOZYUM SEKRETERYASI

Kişi	Kurum	Ülke
Öğr. Gör. Dr. Ali ATEŞ	Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi	Türkiye
Arş. Gör. Kadir COŞKUN	Kastamonu Üniversitesi	Türkiye
Aslı YAYLACI	Kapadokya Üniversitesi	Türkiye
Büşra GÜLER	Gazi Üniversitesi Doktora Öğrencisi	Türkiye
Ayşe Sena KANDEZOĞLU	Kastamonu Üniversitesi Yüksek Lisans Öğrencisi	Türkiye

ULUSLARARASI TURKCESS KONGRESİ

BİLİM KURULU

Kişi	Kurum	Ülke
Ord. Prof. Dr. Abel MUHARREMOV	Bakü Devlet Üniversitesi	Azerbaycan
Prof. Dr. Ahmet KESER	Hasan Kalyoncu Üniversitesi	Türkiye
Ord. Prof. Dr. Aydın KAZIMZADE	Bakü Devlet Üniversitesi Rektör Yardımcısı	Azerbaycan
Ord. Prof. Dr. İsa HƏBİBBƏYLİ	Azerbaycan Milli İlimler Akademisi	Azerbaycan
Prof. Dr. Abdullah IŞIKLAR	Bursa Teknik Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Abdullah TEMİZKAN	Ege Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Abdurrahman TARİKÇİ	Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Adile EMİROVA	Sanayi ve Pedagoji Üniversitesi	Kırım
Prof. Dr. Adnan BAKİ	Karadeniz Teknik Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Ahmet ARSLAN	Namık Kemal Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Akmatali ALİMBEKOV	Kirgizistan-Türkiye Manas Üniversitesi	Kırgızistan
Prof. Dr. Aleksander KADİRBAYEV	Moskova Devlet Üniversitesi	Rusya Federasyonu
Prof. Dr. Ali Efdal ÖZKUL	Yakın Doğu Üniversitesi	KKTC
Prof. Dr. Ali Fuat ARICI	Yıldız Teknik Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Alikram ABDULLAYEV	Devlet İdarecilik Akademisi	Azerbaycan
Prof. Dr. Almas BİNNƏTOVA	Nizami adına Edebiyat Enstitusu	Azerbaycan
Prof. Dr. Asəf ZAMANOV	Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitesi	Azerbaycan
Prof. Dr. Ayfer ŞAHİN	Ahi Evran Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Barış DEMİRCİ	Ankara Müzik Ve Güzel Sanatlar Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Bilal DUMAN	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Buludxan XƏLİLOV	Azerbaycan Devlet Pedagoji Üniversitesi	Azerbaycan
Prof. Dr. Bülent ALCI	Yıldız Teknik Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Bülent ARI	Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Cangoroz KANİMETOV	İ. Arabayev Üniversitesi	Kırgızistan
Prof. Dr. Ceenbek ALİMBAYEV	Kirgizistan-Türkiye Manas Üniversitesi	Kırgızistan
Prof. Dr. Cəfər CƏFƏROV	Azerbaycan Devlet Pedagoji Üniversitesi	Azerbaycan
Prof. Dr. Çavuş ŞAHİN	Çanakkale 18 Mart Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Çetin SEMERCİ	Bartın Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Ebulfez SÜLEYMANLI	Üsküdar Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Elchin SULEYMANOV	Azerbaycan Üniversitesi	Azerbaycan
Prof. Dr. Elçin BABAYEV	Bakü Devlet Üniversitesi Rektörü	Azerbaycan
Prof. Dr. Elçin MEMMEDOV	Bakü Devlet Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dekanı	Azerbaycan
Prof. Dr. Elena OGANOVA	Moskova Devlet Üniversitesi	Rusya Federasyonu
Prof. Dr. Erdal HAMARTA	Necmettin Erbakan Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Erdinç ÖZTÜRK	İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Erkin NURİDDİNOV	Nizami Taşkent Devlet Pedagojik Üniversitesi	Özbekistan
Prof. Dr. Fahri TEMİZYÜREK	Gazi Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Farhad RAHMANOV	Azerbaycan Devlet Iktısad Üniversitesi	Azerbaycan
Prof. Dr. Fatma Ebru IKIZ	Dokuz Eylül Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Feyza DOYRAN	Hasan Kalyoncu Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Fikret GÜLAÇTI	Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Firdevs HUSAMATİNOVA	Ufo Enstitü Direktörü	Başkurdistan
Prof. Dr. Firdevs Savi ÇAKAR	Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Gali GALİYEV	Ufa Sosyal Teknoloji Üniv. Rektörü	Başkurdistan
Prof. Dr. Güven ÖZDEM	Giresun Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Hakan AKDAĞ	Mersin Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Hüseyin ASKEROV	Bakü Devlet Üniversitesi Dil ve Edebiyat Tedrisi Kürsüsü Başkanı	Azerbaycan
Prof. Dr. İbrahim COŞKUN	Trakya Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. İbrahim ERDAL	Bozok Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. İrfan ERDOĞAN	İstanbul-Boğaziçi Üniversitesi	Türkiye

Kişi	Kurum	Ülke
Prof. Dr. İsmet TÜRKMEN	Gazi Osmanpaşa Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. İzzet RÜSTEMOV	Bakü Devlet Üniversitesi Sosyoloji Kürsüsü Başkanı	Azerbaycan
Prof. Dr. Kaldibek BOLEEV	Taraz Beşerı Bilimler Üniversitesi	Kazakistan
Prof. Dr. Kaya YILDIZ	Bolu İzzet Baysal Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Kemalettin KUZUCU	Marmara Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Korkut ULUDAĞ	Balıkesir Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Kürşat KARACABEY	Adnan Menderes Üniversitesi	KKTC
Prof. Dr. Latife ÖZAYDIN	Hasan Kalyoncu Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Lemara SELENDİLİ	Kırım Federal üniversitesi	Kırım
Prof. Dr. M. Akif SÖZER	Gazi Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Mehmet Engin DENİZ	Yıldız Teknik Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Mehmet Hanifi ASLAN	Hasan Kalyoncu Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Merdan GÜVEN	Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Mukhtarkhan ORAZBAY	Yabancı Diller ve Yüksek Kariyer Üniversitesi	Kazakistan
Prof. Dr. Murat DOĞDUBAY	Balıkesir Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Mustafa ÇOLAK	Gazi Osmanpaşa Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Mustafa DAŞ	Dokuz Eylül Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Mustafa DENKTAŞ	Akdeniz Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Mustafa GÜÇLÜ	Erciyes Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Mustafa KAYA	Cumhuriyet Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Mustafa KOÇ	Düzce Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Mustafa TALAS	Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Mücahit KAĞAN	Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Nergüz Bulut SERİN	Lefke Avrupa Üniversitesi	KKTC
Prof. Dr. Nevin ERGAN	Hacettepe Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Nilüfer DARICA	Hasan Kalyoncu Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Nigar ABBASZADƏ	Azerbaycan Devlet Pedagoji Üniversitesi	Azerbaycan
Prof. Dr. Nizameddin MAHMUDOV	Özbekistan Bilimler Akademisi Dil ve Edebiyat Enstitüsü	Özbekistan
Prof. Dr. Nuriye SEMERCİ	Bartın Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Oğuz SERİN	Lefke Avrupa Üniversitesi	KKTC
Prof. Dr. Orhan DERMAN	Hacettepe Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Özkul ÇOBANOĞLU	Hacettepe Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Özlem ÇAKIR	Ankara Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Petrova Tatyana NİKOLAEVNA	Mari Devlet Üniversitesi	Rusya
Prof. Dr. Fuad MEMMEDOV	Devlet İdarecilik Akademisi	Azerbaycan
Prof. Dr. Recep Ebdülelioğlu Ağayev	Naxçıvan Dövlet Universitesi	Azerbaycan
Prof. Dr. Rabiyet ASLANOVA	Bakü Devlet Üniversitesi Felsefe Kürsüsü Başkanı	Azerbaycan
Prof. Dr. Ramin ALİYEV	Hasan Kalyoncu Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Rüstem ŞÜKÜROV	Çuvaş Pedagojik Devlet Üniversites Üniversitesi	Rusya Federasyonu
Prof. Dr. Sadık Yüksel SIVACI	Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Salih Zeki GENÇ	Çanakkale 18 Mart Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Sefa BULUT	İbn Haldun Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Seher SEVİM	Hasan Kalyoncu Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Selçuk UYGUN	Süleyman Demirel Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Shuxrat SİROJİDDİNOV	Taşkent Devlet Özbek Dili ve Edebiyatı Üniversitesi	Özbekistan
Prof. Dr. Sırrı AKBABA	Üsküdar Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Suat ÜNLÜ	Akdeniz Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Tacida HAFIZ	Priştine Üniversitesi	Kosova
Prof. Dr. Tamara GURTUEVA	Yeditepe Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Tashtan SİYAEV	Narin Devlet Üniversitesi	Kırgızistan

Kişi	Kurum	Ülke
Prof. Dr. Tatyuana PETROVA	Çuvaş Pedagojik Devlet Üniversitesi Üniversitesi	Rusya Federasyonu
Prof. Dr. Tehran ELİŞANOĞLU	Nizami adına Edebiyat Enstitusu	Azerbaycan
Prof. Dr. Timur KOCAOĞLU	Michigan State University	ABD
Prof. Dr. Timur VURAL	Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Tuba BÜYÜKBEŞE	Hasan Kalyoncu Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Tuncay DİLCİ	Cumhuriyet Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Tuuganbayu KONURBAYEV	İ. Arabayev Üniversitesi	Kırgızistan
Prof. Dr. Tümen SOMMUNCUOĞLU	Hacı Bayram Veli Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Tynyshtyk YERMEKOVA	Kazakstan Egitim Akademisi	Kazakistan
Prof. Dr. Yahya AKYÜZ	Ankara Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Yıldız KIZILABDULLAH	Ankara Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Yılmaz YEŞİL	Gazi Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Zamira BAUBEKOVA	Kazakstan Egitim Akademisi	Kazakistan
Prof. Dr. Yaşare AKTAŞ ARNAS	Hasan Kalyoncu Üniversitesi	Türkiye
Doç. Dr. Cengiz BUYAR	Manas Üniversitesi Üniversitesi	Kırgızistan
Doç. Dr. Abdurashid JABBAROV	Semerkant Üniversitesi	Özbekistan
Doç. Dr. Adem YILMAZ	Kastamonu Üniversitesi	Türkiye
Doç. Dr. Ahmet Melih GÜNEŞ	Balıkesir Üniversitesi	Türkiye
Doç. Dr. Aygün BAĞIRLI	Diller Üniversitesi	Azerbaycan
Doç. Dr. Aygün KERIMOVA	Bakü Devlet Üniversitesi	Azerbaycan
Doç. Dr. Ayşe DEMİR	Yıldırım Beyazit Üniversitesi	Türkiye
Doç. Dr. Bankova İVANNA	Komrat Devlet Üniversitesi	Moldova
Doç. Dr. Behçet ÖZNACAR	Yakın Doğu Üniversitesi	KKTC
Doç. Dr. Bilgehan EREN	Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi	Türkiye
Doç. Dr. Birsen BAĞÇECİ	Çukurova Üniversitesi	Türkiye
Doç. Dr. Buket ÜNDEMİR	Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi	Türkiye
Doç. Dr. Burak DELİCAN	Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Üniversitesi	Türkiye
Doç. Dr. Burcu GÜRKAN ERCAN	Hasan Kalyoncu Üniversitesi	Türkiye
Doç. Dr. Canan Olpak KOÇ	Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	Türkiye
Doç. Dr. Cemre ERTEN TATLI	Hasan Kalyoncu Üniversitesi	Türkiye
Doç. Dr. Cüneyit AKAR	Uşak Üniversitesi	Türkiye
Doç. Dr. Döndü Neslihan BAY	Osmangazi Üniversitesi	Türkiye
Doç. Dr. Durmuş ÜMMET	Marmara Üniversitesi	Türkiye
Doç. Dr. Eda DİNERİ	Hasan Kalyoncu Üniversitesi	Türkiye
Doç. Dr. Elman NESİROV	Devlet İdarecilik Akademisi	Azerbaycan
Doç. Dr. Elmira GOCAYEVA	Azerbaycan Turizm ve Menecment Üniversitesi	Azerbaycan
Doç. Dr. Emma EKEEVA	Daali Altay Devlet Üniversitesi	Rusya Federasyonu
Doç. Dr. Ethem YEŞİLYURT	Akdeniz Üniversitesi	Türkiye
Doç. Dr. Eyüp YÜNKÜL	Balıkesir Üniversitesi	Türkiye
Doç. Dr. Fahri SEZER	Balıkesir Üniversitesi	Türkiye
Doç. Dr. Fatima KOZYBAKOVA	El Farabi Milli Üniversitesi	Kazakistan
Doç. Dr. Fuat Serkan SAY	Mersin Üniversitesi	Türkiye
Doç. Dr. Gizem AKCAN	Bartın Üniversitesi	Türkiye
Doç. Dr. Gökay KELDAL	Malatya İnönü Üniversitesi	Türkiye
Doç. Dr. Gökmen KANTAR	Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi	Türkiye
Doç. Dr. Gulnoza EGAMBERDiYEVA	Nizami Taşkent Devlet Pedagojik Üniversitesi	Özbekistan
Doç. Dr. Gülfem MUŞLU KAYGISIZ	Hasan Kalyoncu Üniversitesi	Türkiye
Doç. Dr. Halil UZUN	Kilis 7 Aralık Üniversitesi	Türkiye
Doç. Dr. Hamdi KORKMAN	Afyon Kocatepe Üniversitesi	Türkiye

Kişi	Kurum	Ülke
Doç. Dr. İbrahim AKBEN	Hasan Kalyoncu Üniversitesi	Türkiye
Doç. Dr. Kemale NECEFOVA	Azerbaycan Devlet Iktisad Universitesi	Azerbaycan
Doç. Dr. Korkmaz MUSTAFAYEV	Diller Üniversitesi	Azerbaycan
Doç. Dr. Lala HASANOVA	Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi- UNEC	Azerbaycan
Doç. Dr. Mamatali MURZAEV	Manas Üniversitesi Üniversitesi	Kırgızistan
Doç. Dr. Mehmet Akif ERDENER	Balıkesir Üniversitesi	Türkiye
Doç. Dr. Mehmet Buğra ÖZHAN	Atatürk Üniversitesi	Türkiye
Doç. Dr. Mislimkan AYDAROVA	Batken Devlet Üniversitesi	Kırgızistan
Doç. Dr. Muammer ERGÜN	Kastamonu Üniversitesi	Türkiye
Doç. Dr. Muhamedrahim KURSABAEV	Astana Turizm Üniversitesi	Kazakistan
Doç. Dr. Muhtor NASiROV	Semerkant Üniversitesi	Özbekistan
Doç. Dr.Murat İnce	Yıldız Teknik Üniversitesi	Türkiye
Doç. Dr. Murat Özkan	Ordu Üniversitesi	Türkiye
Doç. Dr. Mustafa ÖZGENEL	İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi	Türkiye
Doç. Dr. Mürteza HASANOĞLU	TDevlet İdarecilik Akademisi	Azerbaycan
Doç. Dr. Necmettin ÖZMEN	İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi	Türkiye
Doç. Dr. Nuri Can AKSOY	Hasan Kalyoncu Üniversitesi	Türkiye
Doç. Dr. Nurlan ŞADIEV	Oş Devlet Üniversitesi	Kırgızistan
Doç. Dr. Odil KUYSİNOV	Nizami Taşkent Devlet Pedagojik Üniversitesi	Özbekistan
Doç. Dr. Özge KELLECİ ALKAN	Hasan Kalyoncu Üniversitesi	Türkiye
Doç. Dr. Özlem ÜZÜMCÜ	Hasan Kalyoncu Üniversitesi	Türkiye
Doç. Dr. Ramazan ALABAŞ	Kastamonu Üniversitesi	Türkiye
Doç. Dr. Raşit KOÇ	Yüzüncü Yıl Üniversitesi	Türkiye
Doç. Dr. Resul BAĞI	Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi	Türkiye
Doç. Dr. Sami PEKTAŞ	Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi	Türkiye
Doç. Dr. Seda SIVACI	Hasan Kalyoncu Üniversitesi	Türkiye
Doç. Dr. Selim GÜNDOĞAN	Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi	Türkiye
Doç. Dr. Serdar BİROĞUL	Düzce Üniversitesi	Türkiye
Doç. Dr. Sevilay YILDIZ	Bolu İzzet Baysal Üniversitesi	Türkiye
Doç. Dr. Suat KILIÇARSLAN	Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi	Türkiye
Doç. Dr. Şener ŞENTÜRK	19 Mayıs Üniversitesi	KKTC
Doç. Dr. Şermin METİN	Hasan Kalyoncu Üniversitesi	Türkiye
Doç. Dr. Toğrul HALİLOV	Nahçıvan Üniversitesi	Azerbaycan
Doç. Dr. Tuğçe ERDAL	Bozok Üniversitesi	Türkiye
Doç. Dr. Ufuk AKBAŞ	Hasan Kalyoncu Üniversitesi	Türkiye
Doç. Dr. Ümmügülsüm CANDEĞER	Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi	Türkiye
Doç. Dr. Yagut ALIYEVA	Bakü Devlet Universitesi	Azerbaycan
Doç. Dr. Yakup DOĞAN	Kilis 7 Aralık Üniversitesi	Türkiye
Doç. Dr. Yalçın BAY	Anadolu Üniversitesi	Türkiye
Doç. Dr. Yavuz Ercan GÜL	Manas Üniversitesi Üniversitesi	Kırgızistan
Doç. Dr. Yusuf BİLGE	Sabahattin Zaim Üniversitesi	Türkiye
Dr. Öğr. Üyesi Fadil ŞİRAZ	19 Mayıs Üniversitesi	Türkiye
Dr. Öğr. Üyesi Gürcan ŞEKER	Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi	Türkiye
Dr. Öğr. Üyesi Nükhet ELTUT KALENDER	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi	Türkiye
Dr. Öğretim Üyesi Saadet YAPAN	Hasan Kalyoncu Üniversitesi	Türkiye
Dr. Öğr. Üyesi Sami ACAR	Gazi Üniversitesi	Türkiye
Dr. Öğr. Üyesi Selda AKDEMİR	Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi	Türkiye
Dr. Öğr. Üyesi Veysel ÇOŞKUN	Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi	Türkiye
Dr. Öğr. Üyesi Yusuf Alparslan ARGUN	Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi	Türkiye
Dr. Cemile HASANOVA	Azerbaycan Devlet Iktisad Universitesi	Azerbaycan
Dr. Ciden Sena MENABİT	Yabancı Diller Merkezleri	Romanya
Dr. Çisem UZUN	Üsküdar Üniversitesi	Türkiye
Dr. Elfina SİBGATULLİNA	Moskova Bilimler Akademisi	Rusya Federasyonu

Kişi	Kurum	Ülke
Dr. Elvin HASAN	Eğitim Bakanlığı	Makedonya
Dr. Emine BAYRAKTAROVA	Sofya Yüksek İslam Enstitüsü	Bulgaristan
Dr. Enise ABİBULLAYE	Sanayi ve Pedagoji Üniversitesi	Kırım
Dr. Erdal Kılınç	Gaziantep İl Milli Eğitim Müdürü	Türkiye
Dr. Harun BEKİR	Plovdiv Üniversitesi	Bulgaristan
Dr. Hülya KATANALP BİROĞUL	Kocaeli Üniversitesi	Türkiye
Dr. İrina KAYAN-POKROVSKAYA	Sofya Yüksek İslam Enstitüsü	Bulgaristan
Dr. Nazim CAFEROV	Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi- UNEC	Azerbaycan
Dr. Roza ABDIKULOVA	Milli Eğitim Akademisi	Kırgızistan
Dr. Sugra HUMBATOVA	Azerbaijan State University of Economy	Azerbaycan
Dr. Taleh XELİLOV	Kirgizistan-Türkiye Manas Üniversitesi	Kırgızistan
Dr. Veronica NEDELCU	Ovidius Üniversitesi	Romanya

İÇİNDEKİLER

KAYAÜSTÜ RESİMLERİN IŞIĞINDA NAHÇIVANIN TUNC ÇAĞI KÜLTÜRÜ 25

THE IMPORTANCE OF USING MODERN TEACHING METHODS IN TRANSLATION 26

VAN GOGH'UN DİJİTAL RÖNESANS'I: YAPAY ZEKÂ İLE SANAT EĞİTİMİNDE YENİ BİR DÖNEM 27

OKUL ÖNCESİ EĞİTİMDE MONTESSORİ TEMELLİ BÜTÜNLEŞTİRİLMİŞ DİKKAT VE ZEKÂ UYGULAMA MODÜLÜ (DİZEM)..... 28

YENİ MAARİF MODELİ 5. SINIF TÜRKÇE DERS KİTABI ETKİNLİKLERİNİN BLOOM TAKSONOMİSİ VE DİL BECERİLERİ YÖNÜNDEN İNCELENMESİ..... 29

DIGITAL READING IN PISA: A SCOPING REVIEW OF GLOBAL TRENDS AND DEFINITIONS..... 30

UNDERSTANDING ACADEMIC RESILIENCE IN DIGITAL READING: A CROSS-COUNTRY ANALYSIS OF LOW-SES STUDENTS USING PISA 2018..... 31

TÜRKİYE'DE INSTAGRAM ERİŞİM ENGELİNİN ARDINDAN YETİŞKİNLERİN YAŞADIĞI DENEYİMLERİN KEŞFEDİLMESİ 32

YÜKSEKÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN BAŞARISIZLIK KORKUSU: ÖLÇEK UYARLAMA ÇALIŞMASI 33

İLKOKULLARDA DİJİTAL ARAÇLARIN İNSAN MERKEZLİ KULLANIMI: NİTEL BİR DURUM İNCELEMESİ..... 34

GELİŞEN ZİHİN YAPISININ (GROWTH MİNDSET) EĞİTİME YANSIMASI: TÜRKİYE VE ALMANYA EĞİTİM SİSTEMİ ÖRNEĞİ 35

TÜRKİYE YÜZYILI MAARİF MODELİ 5.SINIF TÜRKÇE DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ CIPP MODELİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ..... 36

OKUL YÖNETİCİLERİNİN ÖĞRETİMSEL LİDERLİK ROLLERİNE İLİŞKİN BİR İNCELEME 37

DİJİTAL EĞİTİM ORTAMLARINDA İNSAN ODAKLI YAKLAŞIMLA SOMUT MATERYAL KULLANIMI..... 38

DİJİTAL YORGUNLUK VE BİLİNÇLİ FARKINDALIK 39

DEĞERLER EĞİTİMİNİN TÜRKİYE YÜZYILI MAARİF MODELİ'NDEKİ YERİ VE UYGULANABİLİRLİĞİ..... 40

EVALUATION OF SPATIAL INTEGRATION/SEGREGATION OF MIGRANTS IN TÜRKİYE FROM THE PERSPECTIVE OF LANDSCAPE ARCHITECTURE: THE CASE OF DÜZCE..... 41

LİSE ÖĞRENCİLERİNDE OKUL TÜKENMİŞLİĞİ: BİR META-TEMATİK ANALİZ ÇALIŞMASI..... 42

SESSİZ İHMALİN YENİ YÜZÜ: EBEVEYN SOSYOTELİZMİNİN (PHUBBİNG) BAZI DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ 43

KÖKLÜ GEÇMİŞ GÜÇLÜ GELECEK..... 44

OYUNLARLA MATEMATİK EĞLENCELİ VE ETKİLİ ÖĞRENME YAKLAŞIMI..... 45

A MULTILEVEL INVESTIGATION OF ASSESSMENT AUTONOMY AND SCIENCE LITERACY: EVIDENCE FROM NORWAY 46

EBEVEYNLERİN POZİTİF ŞEMALARI İLE DİJİTAL EBEVEYNLİK TUTUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİDE EVLİLİK DOYUMUNUN ARACI ROLÜ 47

ETİKTEN ELEŞTİREL DÜŞÜNMEYE BİR YOL ÇİZİYORUZ: DEĞER TEMELLİ ELEŞTİREL DÜŞÜNME UYGULAMALARINA İLİŞKİN BİR EYLEM ARAŞTIRMASI 48

ÜST DÜZEY BİLİŞSEL BECERİLERİN GELİŞMESİNDE STRATEJİ TABANLI DİJİTAL VE KUTU OYUNLARININ ETKİSİNİN KARŞILAŞTIRILMASI 49

YABANCI UYRUKLU ÖĞRENCİLERDE ZORBALIK DENEYİMLERİ: AKRAN, KARDEŞ VE SİBER ZORBALIK BAĞLAMINDA BİR İNCELEME 50

AİLE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIĞI SÜRECİ VE ARAŞTIRMALARINDA GENOGRAMLARIN KULLANILMASI 51

YAPAY ZEKA DESTEKLİ PROAKTİF SINIF YÖNETİMİ 52

ORTAOKUL ÖĞRENCİ REHBERLİĞİNDE YAPAY ZEKA VE ÖĞRETMENİN DÖNÜŞTÜRÜCÜ ROLÜ 54

ÖĞRETMENLERE GÖRE YAPAY ZEKA VE EĞİTİM 55

İKİ DİLDE BÜYÜMEK: ALMANYA'NIN DİL ARACISI ÇOCUKLARI 56

YENİLENEN TÜRK DİLİ EDEBİYATI DERS PROGRAMINA İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ 57

ÇALIŞANLARIN SESSİZ İSTİFA İLE İLGİLİ YAPILAN ARAŞTIRMALAR: DERLEME ÇALIŞMASI 58

FEN BİLGİSİ EĞİTİMİNDE SINIF İÇİ SÖYLEM ÇALIŞMASI: VOSVIEWER DESTEKLİ BİBLİYOMETRİK ANALİZ ÖRNEĞİ 60

ÖĞRETMEN EĞİTİMİNDE AI-TPACK'İN ROLÜ: ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÇOK KÜLTÜRLÜ ÖĞRETİM YETERLİLİKLERİ VE KÜLTÜRLERARASI DUYARLILIK ÜZERİNDEKİ ETKİSİ 61

SINIF ÖĞRETMENİ ADAYLARININ YAPAY ZEKÂ KULLANIMINA YÖNELİK ÖZ YETERLİK ALGILARI: BETİMSEL BİR ÇALIŞMA 62

KIZLAR VE ANNELERİ ARASINDA KENDİNDEN NEFRET İLE AİDİYET İLİŞKİSİ: İKİLİ (DYADİC) ÇALIŞMA 63

EVLİ ÇİFTLERDE ROMANTİK ÖZYETERLİLİK İLE ROMANTİK İLİŞKİ KALİTESİ ARASINDAKİ İLİŞKİ: DİYADİK ÇALIŞMA 64

İLKOKUL ÖĞRENCİLERİNE UYGULANAN AKRAN NEZAKETİ PROGRAMININ ZORBALIK VE OLUMLU SOSYAL DAVRANIŞLAR ÜZERİNE ETKİSİ 65

YAŞAM DOYUMU KONUSUNDA TÜRKİYE'DE PSİKOLOJİ İLE EĞİTİM VE ÖĞRETİM ANA BİLİM DALLARINDA 2022-2024 YILLARI ARASINDA YAPILAN DOKTORA TEZLERİNİN İNCELENMESİ . 66

TÜRKİYE'DE DİJİTAL OKURYAZARLIK ARAŞTIRMA EĞİLİMLERİNİN HARİTALANDIRILMASI: BİBLİYOMETRİK BİR ÇALIŞMA 67

YAPAY ZEKÂNIN DİL ÖĞRETİMİNE KATKILARI 68

ALKOL KULLANIMI İLE İLGİLİ NÖROPSİKOLOJİ ALANINDA YAPILAN ÇALIŞMALARIN İNCELENMESİ 69

BEYNİN ARAMA VE İSTEK GÜCÜ, MOTİVASYON VE PSİKOLOJİK DURUMLARLA İLİŞKİSİ: JAAK PANKSEPP'İN ÇALIŞMALARININ İNCELENMESİ 70

DİJİTAL SÖZLÜK KULLANIMININ TÜRKÇE EĞİTİMİNDE SÖZ VARLIĞI GELİŞİMİNE KATKISI 71

DİJİTAL EĞİTİMDE MANEVİYAT: POST-SEKÜLERLEŞME Mİ, YENİ BİR DİNDARLIK MI? 72

EVLİ ÇİFTLERDE ROMANTİK İLİŞKİ KALİTESİ VE ÖZ AŞKINLIK: İKİLİ/DYADİC ANALİZ 73

TRAVMA SONRASI BİLİŞSEL YÜKLEME İLE YAŞAM DOYUMU ARASINDA ANLAMLI YAŞAM VE UMUDUN SERİ ARACI ROLÜ 74

EMDR TEKNİKLERİ İLE DESTEKLENMİŞ ÖZ ŞEFKAT PSİKOEĞİTİM PROGRAMININ ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN ÖZ ŞEFKAT DÜZEYİNE ETKİSİ: PİLOT ÇALIŞMA 75

"BİLGİ YETMEZ, BECERİ GEREK": OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN 2024 EĞİTİM PROGRAMINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ 76

MÜZİK PERFORMANSLARINDA DİJİTALLEŞME: SANAL KORO ÖRNEĞİ 77

PROGRAMLAMA EĞİTİMİNDE YAPAY ZEKA DESTEKLİ İPUCU ARACINA İLİŞKİN ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ 78

TÜRKÇE ÖĞRETMENİ ADAYLARININ YABANCI DİLLER VE KÜLTÜRLERE KARŞI DUYARLILIKLARI ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA 79

DİJİTAL ORTAMLARDA ÖĞRETMEN-ÖĞRENCİ ETKİLEŞİMİ: EMPATİ TEMELLİ İNSAN ODAKLI YAKLAŞIMLAR 80

DİJİTAL ÇAĞDA MÜZİK ÖĞRETMENLİĞİ EĞİTİMİNDE EMPATİ VE KAPSAYICILIK: BİR UYGULAMA ÖRNEĞİ 81

DİJİTAL BAĞIMLILIKLA MÜCADELEDE SOSYOLOJİK PERSPEKTİF: DİJİTAL DETOKS, MİNİMALİZM VE DİYETİN TOPLUMSAL ETKİLERİ 82

EĞİTİMİN FELSEFİ TEMELİNDE EĞİTİLMİŞ İNSAN İDEALİNE DÖNÜŞ 83

DİJİTAL BAĞIMLILIK VE SOSYAL İZOLASYONUN SİNEMAYA YANSIMASI: DİSCONNECT ÜZERİNE BİR İNCELEME 84

BİLİM VE SANAT MERKEZLERİNDE (BİLSEM) GÖREV YAPAN SINIF ÖĞRETMENLERİNİN BİÇİMLENDİRİCİ DEĞERLENDİRME ALGILARININ İNCELENMESİ 85

İNSANÎ DEĞERLERLE DİJİTAL EĞİTİM: BİLGİYE DEĞİL, BİLİNCE YOLCULUK 86

YALNIZ MÜZİSYENİN SANAL MÜZİK GRUBU: TEKNOLOJİ ARACILIĞIYLA KÜLTÜREL SENTEZ VE YARATICI ÖZERKLİK 87

ALGILANAN HELİKOPTER EBEVEYN TUTUMLARININ SOSYO-DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ 88

İŞSİZ GENÇ YETİŞKİNLERDE YAŞAM DOYUMUNUN İYİMSERLİK, UMUT VE BELİRSİZLİĞE TAHAMMÜLSÜZLÜK İLE İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ 89

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE FLÖRT ŞİDDETİ DAVRANIŞLARINA YÖNELİK TUTUMLARIN UMUTSUZLUK DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİDE KENDİNİ AÇMA DEĞİŞKENİNE GÖRE ANLAMLI BİR FARKLILIK VAR MIDIR? 90

OLUMLU ÇOCUKLUK YAŞANTILARININ POZİTİF BENLİK ÜZERİNDEKİ YORDAYICI ROLÜ 91

İNSAN MERKEZLİ ÖĞRETİM STRATEJİLERİNİN DİJİTAL DÖNÜŞÜMLE BULUŞMASI: ORTAOKUL ÖĞRETMENLERİNİN PERSPEKTİFİNDEN 92

ÇOCUKLARIN DUYUŞSAL, BİLİŞSEL VE DİLSEL GELİŞİMİ İÇİN OYUN MÜZESİ MODELİ ÖNERİSİ 93

RECEP TAYYİP ERDOĞAN ÜNİVERSİTESİNDE EĞİTİM GÖREN YABANCI UYRUKLU ÖĞRENCİLERİN ENTEGRASYONU 94

MİKROPLASTİKLERİN ANNE SÜTÜ VE İNSAN SAĞLIĞI ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ İLE DİJİTAL EĞİTİM YOLUYLA ÇEVRE BİLİNCİNİN ARTIRILMASI 95

EVLİLERDE İLİŞKİ DOYUMUYLA EVLİLİK SÜREÇLERİNE OLAN İNANÇ VE EŞ DESTEĞİNİN İLİŞKİSİ 96

FEN EĞİTİMİNDE REACT STRATEJİSİNİN ÖĞRENCİLERİN KAVRAMSAL ANLAMALARI ÜZERİNE ETKİSİ: BİR META-ANALİZ ÇALIŞMASI 97

CLIMATE CHANGE ESCAPE ROOM: A CREATIVE LEARNING APPROACH FOR SUSTAINABILITY EDUCATION 98

ÖĞRETMENLERİN KONUŞMA ÖZGÜRLÜKLERİ, ELEŞTİRİLERİ VE OKUL YÖNETİMİ İLE SİSTEMDEN BEKLENTİLERİ 99

SAĞLIK ÇALIŞANLARININ DİJİTAL BAĞIMLILIK DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ: PSİKOLOJİK İYİ OLUŞ VE TÜKENMİŞLİK DÜZEYLERİNİN YORDAYICI ETKİSİ 100

ÖĞRENME EKSİKLİKLERİNİN BELİRLENMESİNDE 2PLM İLE DINA MODEL UYUMLARININ İNCELENMESİ 101

EBEVEYNLİK YETKİNLİĞİNE NARRATİVE (ÖYKÜSEL) BİR MÜDAHALE: ATÖLYE ÇALIŞMASI. 102

ÇEVRESEL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK İÇİN İNOVATİF BİR YAKLAŞIM: YEŞİL YAPAY ZEKA 103

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE SOSYAL GÖRÜNÜŞ KAYGISI, ÖZ ŞEFKAT VE STRESLE BAŞA ÇIKMA TARZLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ 104

DİJİTAL OKURYAZARLIK VE ÖĞRENCİ DENEYİMLERİ: GÜNLÜK YAŞAMDA VE EĞİTİMDE KULLANIM BİÇİMLERİ 105

EBEVEYN YETKİNLİĞİ İLE EBEVEYN STRESİ ARASINDAKİ İLİŞKİDE PSİKOLOJİK ESNEKLİĞİN ARACI ROLÜ 106

DİJİTALLEŞMENİN DEĞER AKTARIMINA OLUMLU VE OLUMSUZ ETKİSİNİ DEĞERLENDİRME 107

TÜRKİYE BORSASI'NDA SPEKÜLATİF FİYAT HAREKETLERİ ANALİZİ 108

GENÇ YETİŞKİNLERDE PARTNER SOSYOTELİZMİ VE ROMANTİK İLİŞKİ KALİTESİ ARASINDAKİ İLİŞKİDE ALGILANAN PARTNER DUYARLILIĞININ ARACI ROLÜ 109

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE SİBER FLÖRT İSTİİSMARININ BAĞLANMA YARALANMALARI VE ZEDELENMİŞ OTONOMİ İLE İLŞKİSİÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE SİBER FLÖRT İSTİİSMARININ BAĞLANMA YARALANMALARI VE ZEDELENMİŞ OTONOMİ İLE İLŞKİSİ 110

SINIF ÖĞRETMENLERİNİN ÖĞRETİM SÜRECİNDE SANAL GERÇEKLİK UYGULAMASINA YÖNELİK TUTUM VE GÖRÜŞLERİ 111

YETİŞKİNLERDE İNTERNET BAĞIMLILIĞI YAŞAM DOYUMU İLE BAĞLANTILI MIDIR? 112

SURİYELİ ÇOCUKLARDA TÜRKÇE FONOLOJİK FARKINDALIK GELİŞİMİNİN OKUMA BECERİSİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ 113

DİJİTAL DÜNYADA PSİKOSOSYAL DENGE: BENLİK SAYGISI, REKREASYONEL KATILIM VE TELEFON KULLANIMI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA 114

NİTEL YÖNTEM TEMELLİ DERS TASARIM MODELİNİN ÖĞRENCİLERİN AKADEMİK VE ANALİZ BECERİLERİNE ETKİSİ 115

B1 DÜZEYİ TÜRKÇE ÖĞRENENLERİN BAĞLAÇ BİLGİSİ ÜZERİNE BİR İNCELEME 116

DİJİTAL DÜNYADA GÖNÜL KAVRAMININ YANSITILMASI: MEVLÂNA'NIN AYNA ÖĞRETİSİ ÜZERİNE KURAMSAL VE NİTEL BİR YAKLAŞIM 117

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİNİN ANTİK KENTLER ÜZERİNE ETKİSİ: TÜRKİYE'DEKİ ANTİK KENTLERİN DURUM ANALİZİ 118

RECEP TAYYİP ERDOĞAN ÜNİVERSİTESİNDE EĞİTİM GÖREN YABANCI UYRUKLU ÖĞRENCİLERİN COVİD-19 SÜRECİNDE ÖĞRENCİLERİN WEB TABANLI UZAKTAN EĞİTİME YÖNELİK GERİ BİLDİRİMLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ 119

DISSOCIOGENIC ORIGINS AND PSYCHOSOCIOPOLITICAL COMPONENTS OF NECRIPHYSIPHILIA 120

EBEVEYN OLMANIN GÖRÜNMEYEN YÜZÜ: EBEVEYNLERİN TÜKENMİŞLİĞİ ÜZERİNE NİTEL BİR ARAŞTIRMA 121

YAYGIN GELİŞİMSEL BOZUKLUĞU OLAN ÇOCUĞA SAHİP ANNELERDE ÖZ ŞEFKATİN UMUT ÜZERİNDEKİ ETKİSİNDE YALNIZLIK VE PSİKOLOJİK DAYANIKLILIĞIN ARACI ROLÜ 122

SÖZEL DERSLERDE YAPAY ZEKÂ UYGULAMALARI VE TARİH ÖĞRETİMİ 123

EVLİ BİREYLERİN EVLİLİK DOYUMLARININ KONTROL ODAĞI VE DUYGUSAL ZEKÂ İLE İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ 124

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN KARİYER GELİŞİMİNDE AİLENİN ROLÜ: KARİYERE İLİŞKİN ALGILANAN AİLE DESTEĞİ, ERGEN-EBEVEYN KARİYER UYUMU VE BAĞLANMA STİLLERİ ... 125

ANLAMAYA DAYALI ÖĞRETİM TASARIMI UYGULAMASININ ÖĞRENCİLERİN ÖZ YETERLİK ALGILARI VE BİLİMSEL SÜREÇ BECERİLERİNİN GELİŞİMİNE ETKİSİ: FEN BİLİMLERİ DERSİ ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA 126

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN KARİYER KARARI VERME YETKİNLİK BEKLENTİSİ İLE KARİYER SONUÇ BEKLENTİLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ 127

ÖĞRETMENLERDE MUTLULUĞUN YORDAYICILARI: ÖZ YETERLİK İNANCI VE AKILCI OLMAYAN İNANÇLAR 128

OKUL ÖNCESİ EĞİTİMDE YAPAY ZEKÂ: ÖĞRETMENLERİN KABULÜ, OKURYAZARLIĞI VE GÖRÜŞLERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME 129

YAPAY ZEKÂNIN AİLE DİNAMİKLERİNE ETKİSİ: EBEVEYNLİK ROLLERİNİN DÖNÜŞÜMÜ ÜZERİNE BİR İNCELEME 130

Dijital Çağda Tarih ve Sosyal Bilgiler Öğretiminde İnsan Odaklı Yaklaşımlar 131

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ EĞİTİMİNDE PEDAGOJİK YENİLİK: HARVARD THİNKİNG ROUTİNES VE SİMÜLASYON TABANLI HİBRİT TASARIM 132

DİJİTAL HİKAYELERLE DESTEKLENMİŞ OYUN TEMELLİ MATEMATİK ÖĞRETİMİ PROGRAMININ OKUL ÖNCESİ ÇOCUKLARIN ERKEN MATEMATİK BECERİLERİNE ETKİSİ 133

PDR (PSİKOLOJİK DANIŞMA VE REHBERLİK) ÖĞRENCİLERİNİN LİSANSÜSTÜ EĞİTİMİ BIRAKMA NEDENLERİ 134

ONLİNE TERAPİ VE YÜZ YÜZE TERAPİYE KATILAN DANIŞANLARIN GÖRÜŞLERİNİN KARŞILAŞTIRMALI OLARAK İNCELENMESİ 135

PSİKOLOJİK DANIŞMAN ADAYLARININ KARİYER STRESİNİN YORDAYICILARI: İŞ BULMA KAYGISI, KARİYER ADANMIŞLIĞI VE ÖZYETKİNLİK İNANCI 136

ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN EFL TEACHER EDUCATION: A STUDY ON ATTITUDES AND ANXIETY 137

INDIVIDUATION AND REGENERATIVE DISSOCIATION IN THE FACE OF SELF-SABOTAGE FROM THE PERSPECTIVE OF DISSOANALYTIC THEORY 138

YAPAY ZEKÂ DESTEKLİ PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK VE İNSAN DENETİMLİ DANIŞMANLIĞIN İNSAN DENEYİMİ ÜZERİNDEKİ NİTEL BIR İNCELEMESİ 139

YAPAY ZEKÂ DESTEKLİ DİJİTAL HİKÂYE TASARIMININ ÖĞRETMEN ADAYLARININ TPAB, YAPAY ZEKÂ OKURYAZARLIĞI VE YAPAY ZEKAYA YÖNELİK TUTUMLARINA ETKİSİ 140

TÜRKİYE YÜZYILI MAARİF MODELİ KAPSAMINDA OKUMA YAZMA ÖĞRENEN 1. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN YAZILARININ ANALİZİ 141

ÖZEL EĞİTİM LİSANSÜSTÜ TEZLERİNDE SOSYAL BECERİ ÖĞRETİMİ: TEK DENEKLİ ARAŞTIRMALARA YÖNELİK BİR İNCELEME 142

PRESERVICE TEACHERS' USE OF AI TOOLS IN ACADEMIC TASKS: A QUALITATIVE INQUIRY INTO ETHICAL AWARENESS 143

KÜLTÜREL MİRAS UNSURLARININ DİJİTAL ORTAMA AKTARILMASI: EĞİTİMDE YENİLİKÇİ UYGULAMALAR 144

DİJİTAL OYUNLARIN AKADEMİK BAŞARIYA ETKİLERİ: KARŞILAŞTIRMALI META-ANALİZ ÇALIŞMASI 145

EĞİTİMDE DİJİTAL DÖNÜŞÜM: DİL EĞİTİMİNDE YAPAY ZEKÂNIN ÖZ DEĞERLENDİRMESİ 146

NEOLİBERAL EĞİTİM POLİTİKALARININ ÖĞRETMEN EMEĞİ DÖNÜŞÜMÜ ÜZERİNE ETKİSİ 147

KKTC'DE OKUTULAN TÜRKÇE DERSİ MÜFREDATININ 21. YÜZYIL BECERİLERİNE YÖNELİK ANALİZİ 148

YAPAY ZEKANIN (AI) AİlE İÇİ İLETİŞİME ETKİSİ: DİJİTAL BİR EŞİK Mİ, DUYGUSAL BİR TEHDİT Mİ? 149

KUANTUM FİZİĞİNDEN SANATA… 150

TRAVMA SONRASI İŞLEVSEL DÜŞÜNCELER ÖLÇEĞİ TÜRKÇE FORMU: UYARLAMA VE GEÇERLİK ÇALIŞMASI 151

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE MUTLULUK KORKUSUNU YORDAYAN FAKTÖRLER: AKILCI OLMAYAN İNANÇLAR VE DUYGUSAL AYRIMLAŞMA 152

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN EKRAN KULLANIM SÜRESİ..... 153

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN KARİYER ADANMIŞLIKLARININ KARİYER FARKINDALIKLARI VE KARİYER İYİMSERLİKLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ..... 154

DEPRESYON VE ALGILANAN SOSYAL DESTEK ARASINDAKİ İLİŞKİDE PSİKOLOJİK SAĞLAMLIK VE ÖZ-ŞEFKATİN ARACI ROLÜ 155

RPD PERSPEKTİFİNDEN PHUBBİNG: TÜRKİYE'DEKİ LİSANSÜSTÜ TEZLERİN SİSTEMATİK İNCELEMESİ..... 156

DUYUSAL İŞLEMLEME HASSASİYETİ İLE TAMAMLANMA İHTİYACI ARASINDAKİ İLİŞKİDE DUYGUSAL TEPKİSELLİK VE DUYGULARI İFADE ETMENİN ARACI ROLÜ 157

POZİTİF PSİKOTERAPİ TEMELLİ AKRAN NEZAKETİ PSİKOEĞİTİM PROGRAMININ ZORBALIK EĞİLİMİ VE ÇATIŞMA ÇÖZME BECERİSİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİNİN İNCELENMESİ 158

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN KARİYER PLANLAMA SÜREÇLERİNİN PSİKOLOJİK SERMAYE BAĞLAMINDA İNCELENMESİ..... 159

BİLİŞSEL DAVRANIŞÇI TERAPİ TEMELLİ ÇEVRİMİÇİ GRUP DANIŞMANLIĞININ SINAV KAYGISI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: TIP FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİYLE YÜRÜTÜLEN BİR PİLOT ÇALIŞMA 160

ÖĞRETMEN ADAYLARININ PROGRAM OKURYAZARLIKLARININ GELİŞTİRİLMESİ: BİR EYLEM ARAŞTIRMASI..... 161

GELENEKTEN DİJİTALE: BAYRAMLAŞMA RİTÜELLERİMİZE SOSYAL MEDYA VE DİJİTALLEŞMENİN ETKİSİ..... 162

AZERBAYCAN'DA HALK SAĞLIĞI YÖNETİMİ SÜRÜCİNDE YAPAY ZEKA VE VERİ ANALİTİĞİ UYGULAMALARININ HİZMET KALİTESİNİN ARTIRILMASINDA ETKİSİ 163

YAYGIN EĞİTİMDE MÜZİK ÖĞRENCİLERİNİN SEÇİMİNE YÖNELİK YENİ BİR ÖLÇME YÖNTEMİ TASARIMI 164

ROMANTİK İLİŞKİSİ OLAN BİREYLERDE BİLİNÇLİ FARKINDALIK, DUYGUSAL ZEKA VE MENTAL İYİ OLUŞUN İLİŞKİ DOYUMU İLE İLİŞKİSİ..... 165

2. SINIF İNGİLİZCE ÖĞRETİM PROGRAMININ GELİŞTİRİLMESİNE YÖNELİK ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ 166

YAPAY ZEKANIN AİLE KAVRAMI İLE İLİŞKİSİ:AİLE YAŞAMINA YANSIMALARI ,DANIŞMANLIKTA KULLANIMI VE YENİ SINIRLAR..... 167

MADDE VE DAVRANIŞ BAĞIMLILIKLARI ve AİLE..... 168

KODLARLA DEĞİŞEN AİLE: DANIŞMANLIKTA İNSAN VE MAKİNE YAN YANA 169

YENİÇAĞIN KİMLİK İNŞASINDA SOSYAL MEDYANIN ROLÜ: BİR SİSTEMATİK DERLEME..... 170

BAĞIMLILIKTAN SUÇ ENDÜSTRİSİNE: ÇEVRİMİÇİ KUMAR VE DİJİTAL OYUNLARIN TOPLUMSAL GÜVENLİĞE ETKİSİ..... 171

DİJİTAL SİSTEMLERİN ADLİ PSİKOLOJİK HİZMETLERDE KULLANIMI..... 172

ÖĞRETMENLERİN REKABET GÜCÜNÜ ANLAMAK: EĞİTİMDE SOSYOKÜLTÜREL BELİRLEYİCİLER VE ÖRGÜTSEL YANSIMALAR 173

AKADEMİK ERTELEME VE SOSYAL MEDYADA GELİŞMELERİ KAÇIRMA KORKUSU (FOMO) ARASINDAKİ İLİŞKİDE KARİYER STRESİNİN ARACI ROLÜ 174

OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE EMPATİ GELİŞİMİ: KURAMSAL TEMELLER VE LİTERATÜR İNCELEMESİ 175

YAPAY ZEKÂNIN YÜKSELİŞİ KARŞISINDA EDEBİYATIN SOSYAL DÜZENLEYİCİ ROLÜ 176

GENAI ILE DÖNÜŞEN AILE: İLETIŞIM, TERAPI VE ÇOCUKLUK DENEYIMI 177

YAPAY ZEKA İLE PSİKOEĞİTİM VE SOSYAL MEDYANIN AİLE İÇİ ETKİLEŞİMLERE ETKİSİ..... 178

PDR LİSANS ÖĞRENCİLERİYLE YÜRÜTÜLEN ‘’KARİYER YOLCULUĞU” UYGULAMASININ ETKİLİLİĞİ: İKİ VAKA ÜZERİNDEN BİR DEĞERLENDİRME..... 179

DİJİTAL BİR REHBER: CHATGPT DESTEKLİ İLKOKULA HAZIROLUŞ PROGRAMININ GEÇERLİK İNCELEMESİ 180

SYNTHETIC COMPANIONSHIP: YAPAY DOSTLUK KAVRAMINA İLİŞKİN BİR İNCELEME 181

BELİREN YETİŞKİNLERDE BİLİNÇLİ ÖZ BAKIM: BİR PSİKOEĞİTİM PROGRAMI ÖNERİSİ..... 182

EGO GÜCÜ: RUH SAĞLIĞI BAĞLAMINDA KAVRAMSAL BİR İNCELEME 183

YAPAY ZEKÂNİN TOPLUMSAL ETKİLERİNE YÖNELİK ELEŞTİREL BİR ÖĞRENME DENEYİMİ .. 184

GRONİNGEN ÜNİVERSİTESİ İŞİTME VE GÖRME ÇOKLU ENGELLİLİK YÜKSEK LİSANS PROGRAMININ DEĞERLENDİRİLMESİ 185

ANLAMAYA DAYALI TASARIM (UBD) TEMELLİ FEN ÖĞRETİMİNİN AKADEMİK BAŞARI VE ÖZYETERLİK ALGISI ÜZERİNDEKİ ETKİSİNİN İNCELENMESİ..... 186

DEPREM VE ÇOCUK İSTİSMARI: HATAY ÇİM VERİLERİ ÜZERİNDEN BİR DEĞERLENDİRME..... 187

ÖZEL ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜ TANISI ALMIŞ ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNDE, ANNE BABA TUTUMLARI İLE DUYGU DÜZENLEME BECERİLERİ VE YAŞAM KALİTESİ DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ..... 188

TÜRKÇE ÖĞRETMENİ ADAYLARININ OKUMA BECERİSİNİN ÖZDÜZENLEMESİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİ 189

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE BENLİĞİN AYRIMLAŞMASI VE ALGILANAN STRES ARASINDAKİ İLİŞKİDE ÖZ DÜZENLEME BECERİSİNİN ARACI ROLÜ 190

YETİŞKİN BİREYLERİN SOSYAL MEDYA BAĞIMLILIĞI İLE PSİKOLOJİK BELİRTİ DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ..... 191

GELENEKTEN GELECEĞE: CHATBOTLARLA ZENGİNLEŞTİRİLMİŞ ÖĞRENME DENEYİMLERİ .. 192

EĞLENCELİ YAZMA ETKİNLİKLERİNİN YAZMA BECERİLERİNE ETKİSİ 193

YÜKSEKÖĞRETİMDE YAPAY ZEKÂ ARAÇLARININ SEÇİM KRİTERLERİNİN CRITIC YÖNTEMİYLE AĞIRLIKLANDIRILMASI 194

21.YÜZYIL EĞİTİMİNDE YAPAY ZEKA TEKNOLOJİLERİNİN YERİ: ÖĞRETMEN PERSPEKTİFİNDEN BİR DEĞERLENDİRME 195

MEVSİMLİK TARIM İŞÇİSİ İLKOKUL ÖĞRENCİLERİNİN EĞİTİMDE YAŞADIKLARI PROBLEMLERE YÖNELİK SINIF ÖĞRETMENLERİNİN GÖRÜŞLERİ: GAZİANTEP İLİ ÖRNEĞİ 196

YAPAY ZEKÂ TABANLI ÖLÇME-DEĞERLENDİRME ÇALIŞMALARININ EĞİLİMLERİ: BİBLİYOMETRİK BİR İNCELEME 197

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNDE ÖZ DÜZENLEME TEMELLİ AKRAN ZORBALIĞI ÖNLEME PROGRAMININ ETKİSİ 198

DEPREM SONRASI ANNE ÇOCUK İLİŞKİSİNDE BAĞLANMA ve PSİKOLOJİK SAĞLAMLIK 199

BELİREN YETİŞKİNLERDE GELİŞMELERİ KAÇIRMA KORKUSUNUN (FOMO) YORDAYICILARI: BELİRSİZLİĞE TAHAMMÜLSÜZLÜK VE BİLİŞSEL ESNEKLİK 200

DİJİTAL DÜNYADA YENİ BİR YETKİNLİK ALANI: DİJİTAL DUYGUSAL ZEKA 201

AZERBAYCAN'DA İŞ GÜCÜ PİYASASINDA DİJİTAL DÖNÜŞÜM: EMAS SİSTEMİNİN UYGULAMA SÜRECİ VE SONUÇLARI 202

ŞEFFAF VE ERİŞİLEBİLİR SOSYAL HİZMETLERİN ALTYAPISI: AZERBAYCAN E-SOSYAL PORTALI ÜZERİNE BİR ANALİZ 203

ERGENLERİN PROSOSYAL DAVRANIŞLARI, EMPATİK EĞİLİMLERİ VE OKUL NEZAKET ALGILARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ 204

KİŞİSELLEŞTİRİLMİŞ İNGİLİZCE DİJİTAL HİKÂYELERİN İLKOKUL ÖĞRENCİLERİNİN AKADEMİK BAŞARILARI VE DUYGUSAL DENEYİMLERİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ 205

YETİŞKİN BİREYLERDE ROMANTİK İLİŞKİ İSTİKRARININ YORDAYICILARI OLARAK KENDİNE YÖNELİK MÜKEMMELİYETÇİLİK VE PARTNERE YÖNELİK MÜKEMMELİYETÇİLİĞİN İNCELENMESİ 206

DİJİTALLEŞEN DÜNYADA İNSAN ODAĞI: SINIF ÖĞRETMENİ ADAYLARININ GÖZÜNDEN ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ İLİŞKİSİ 207

DİJİTAL ÇAĞDA İŞ-YAŞAM DENGESİ: BİLİNÇLİ FARKINDALIK UYGULAMALARININ ROLÜ 208

SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA ÜZERİNE ALANYAZIN TARAMASI 209

DİL ÖĞRETİM PROGRAMLARINA İLİŞKİN BİLİMSEL YAYINLARIN BİBLİYOMETRİK ANALİZİ: WOS VERİTABANI ÖRNEĞİ 210

DEPREM YAŞAMIŞ KORUYUCU ANNELERE YÖNELİK TRAVMA ODAKLI BİLİŞSEL DAVRANIŞÇI TERAPİ TEMELLİ GRUPLA PSİKOLOJİK DANIŞMA 211

TÜRKİYE'DE KORUYUCU AİLELERE YÖNELİK PSİKOSOSYAL MÜDAHALELER: BİR GÖZDEN GEÇİRME 212

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLERİNİN OKUL DIŞI ÖĞRENME ORTAMI OLARAK KİLİS'E BAKIŞI 213

DİJİTAL OKURYAZARLIĞIN EĞİTİM HAYATINA YANSIMALARI: SİSTEMATİK BİR İNCELEME 214

6 ŞUBAT DEPREMLERİ SONRASI TSSB'YE YÖNELİK BDT TEMELLİ PSİKOEĞİTİM PROGRAMININ GELİŞTİRİLMESİ 215

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN RUMİNASYON DÜZEYLERİNİN YAŞAM DOYUMLARIYLA İLİŞKİSİ: ANLAM YOLUYLA BAŞA ÇIKMA VE PSİKOLOJİK UYUMUN SERİ ARACILIK ROLÜ 216

ÖZEL ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜ TANISI ALMIŞ ÖĞRENCİLERİN AİLE İÇİ İLİŞKİLERİ İLE DUYGU DÜZENLEME BECERİLERİ VE YAŞAM KALİTESİ DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ 217

BELİRSİZLİĞE TAHAMMÜLSÜZLÜKLE BAŞA ÇIKMAK: ANKSİYETE SORUNU YAŞAYAN BELİREN YETİŞKİNLERE YÖNELİK GRUP MÜDAHALESİ 218

ÖĞRETMENLER ÖRGÜTSEL ADALET ALGISI BURSA İLİ OSMANGAZİ İLÇESİ ÖRNEĞİ 219

ÖN ERGENLİK DÖNEMİNDEKİ ÖĞRENCİLERİN KARİYER ARZUSU DÜZEYLERİNİ GÜÇLENDİRMEYE YÖNELİK PSİKO-EĞİTİM PROGRAMI ÖNERİSİ 220

KIRILGAN SİSTEMLER VE KIRILMIŞ HAYATLAR: 16 YAŞINDAKİ BİR KIZ ÇOCUĞUNUN ÇOKLU FAİL TARAFINDAN CİNSEL İSTİSMARI 221

YAPAY ZEKA ETKİLEŞİMLERİNİN ÇOCUKLARDA BENLİK ALGISI VE ÖZ DEĞERLENDİRME SÜREÇLERİNE YANSIMALARI 222

YAPAY ZEKA DESTEKLİ SOSYAL PLATFORMLARDA SANAL AİDİYETİN İNŞASI 223

DAVRANIM BOZUKLUĞU BELİRTİLERİ GÖSTEREN 9-14 YAŞ GRUBU ÇOCUKLARIN EBEVEYNLERİNDEKİ TÜKENMİŞLİK SENDROMU SAĞALTIMINA YÖNELİK PSİKOEĞİTİM UYGULAMASI 224

DUYGU REGÜLASYONUNDA TRANSKRANİYAL DOĞRU AKIM UYARIMI ETKİSİ 225

GENÇLİK VE AİLE: BAĞIMSIZLIK ARAYIŞINDA ÇATIŞMALAR VE UYUM 226

ORTAOKULDA ÖZ DÜZENLEME EĞİTİM PROGRAMININ ÖĞRENCİLERİN PROBLEM DAVRANIŞ VE SOSYAL BECERİLERİNE ETKİSİ 227

BAĞLANMA VE PSİKOLOJİK SAĞLAMLIK ARASINDAKİ İLİŞKİDE KİŞİLERARASI İLETİŞİMİN ARACI ROLÜ 228

DİJİTAL OYUN BAĞIMLILIĞI İLE PSİKOLOJİK KIRILGANLIK VE AKADEMİK MOTİVASYON ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ 229

TÜRKİYE'DE HELİKOPTER EBEVEYNLİK İLE İLGİLİ YAPILAN LİSANSÜSTÜ TEZLERİN İNCELENMESİ 230

ROMANTİK İLİŞKİLERDE PARTNER ŞİDDETİ İLE İLGİLİ YAPILAN ARAŞTIRMALARIN BİBLİYOMETRİK ANALİZİ: 2020-2025 231

OKUL DESTEK ÖLÇEĞİ: LİSE ÖĞRENCİLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ 232

YAPAY ZEKA DESTEKLİ SOSYAL PLATFORMLARDA SANAL AİDİYETİN İNŞASI 233

EVLİLİK DOYUMUNA ETKİ EDEN FAKTÖRLER:PSİKO-SOSYAL ETKİLER AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ 234

KOŞULLU KURUMSAL AKREDİTASYONDAN TAM KURUMSAL AKREDİTASYONA ULAŞMADA EĞİTİM ÖĞRETİM ALANININ ROLÜ: BİR VAKIF ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ ..... **Hata! Yer işareti tanımlanmamış.**

SINIFINDA KAYNAŞTIRMA ÖĞRENCİSİ OLAN VE OLMAYAN OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN KAYNAŞTIRMAYA YÖNELİK TUTUM VE EMPATİ DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ 235

KANSER TANISININ RUHSAL YANKILARIYLA YÜZLEŞMEK: PSİKO-ONKOLOJİ DE TANI ALGISI, BİLİŞSEL DEĞERLENDİRME VE RUHSAL DAYANIKLILIK 236

ÖĞRETMENLERİN UYUMSAL PERFORMANSLARI: OKUL YÖNETİCİSİ VE ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ 237

TÜRKİYE'DE ÇOCUK KORUMA VE BAKIM POLİTİKALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ 238

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE AKADEMİK BENLİK VE DUYGUSAL ZEKÂ ARASINDAKİ İLİŞKİ 239

DİJİTAL VATANDAŞLIK: ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNE GÖRE İNCELENMESİ 240

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERDE SİBERSTALKLAMA, FOMO VE PHUBBİNG ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ 241

EĞİTİM PROGRAMLARINDA YARATICI DRAMA YÖNTEMİNİN KULLANIMI: ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ DENEYİMLERİNE DAYALI NİTEL BİR ÇALIŞMA" 242

PSİKOLOJİK KIRILGANLIK İLE PSİKOLOJİK SIKINTI: PSİKOLOJİK KATILIK VE OLUMLU BENLİK İNANCININ ARACI ROLÜ 243

YALNIZLIĞIN DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ 244

DİJİTAL MAHREMİYETİN DÖNÜŞÜMÜ: EBEVEYN- ÇOCUK ETKİLEŞİMİNDE ALGI FARKLILIKLARI ÜZERİNE SİSTEMATİK BİR DERLEME 245

TÜRK TOPLUMUNDA KADINLIK VE ERKEKLİK ROLLERİNİN YENİ DÖNEMDE ALGILANMASININ BOŞANMAYA ETKİSİ 246

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİYLE MİKROBİYAL EKİMLER YOLUYLA ANTİBİYOTİK DİRENCİNE YÖNELİK BİLİMSEL FARKINDALIK GELİŞTİRME ÇALIŞMASI 247

ÖZEL GEREKSİNİMLİ ÇOCUKLARIN AİLELERİNDE DİJİTAL OKURYAZARLIK VE RİSK ALGISI: DEMOGRAFİK BİR ANALİZ 248

YAPAY ZEKA İLE AİLE YAPISINDAKİ DEĞİŞİMLER 249

ERGENLERDE DUYGUSAL BOŞLUKLARIN TELAFİ EDİLMESİNDE YAPAY ZEKANIN ROLÜ 250

GELENEKTEN DİJİTALE: DEDİKODU KÜLTÜRÜNÜN YAPAY ZEKA SOHBETLERİYLE SENTETİK BAĞLANMAYA EVRİLMESİ 251

THE ROLE OF SOCİAL SUPPORT İN HAPPİNESS AND LİFE SATİSFACTİON 252

LONG-TERM UNEMPLOYMENT, PSYCHOLOGICAL STRESS, AND THE IMPACT OF HEALTH FACTORS ON LIFE SATISFACTION: A CHAIN MEDIATION MODEL 253

EĞİTİM FAKÜLTELERİNDE ÖĞRENİM GÖREN ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÖĞRETMEN AKADEMİLERİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİ 254

KAPSAYICI EĞİTİMİN TÜRKÇE DERSLERİNDE KULLANIMI VE UYGULAMA ÖRNEKLERİ 255

DİJİTAL ÇAĞIN GÖRSEL DİLİ EMOJİ VE DAHASI 256

TÜRKİYE'DEKİ GÖRME YETERSİZLİĞİ OLAN BİREYLERE YÖNELİK DİJİTAL MÜZİK YAZILIMLARININ İNCELENMESİ 257

ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜ OLAN ÖĞRENCİLERE YÖNELİK DİJİTAL HİKAYE GELİŞTİRME SÜRECİNDE ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ VE YANSITICI DENEYİMLER 258

SINIF ÖĞRETMENİ ADAYLARININ 21. YÜZYIL BECERİLERİ İLE ÖZ DÜZENLEME BECERİLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ 259

DESTEK EĞİTİM PROGRAMLARININ 12-19 YAŞ ARALIĞINDAKİ KAYNAŞTIRMA ÖĞRENCİLERİNİN ÖZYETERLİLİK ALGILARI ÜZERİNE ETKİSİ 260

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE AKADEMİK ERTELEME DAVRANIŞININ; PSİKOLOJİK ESNEKLİK, BELİRSİZLİĞE TAHAMMÜLSÜZLÜK VE ÖZ ELEŞTİREL RUMİNASYON İLE ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ 261

BELİREN YETİŞKİNLİKTE SOSYAL MEDYA BAĞIMLILIĞININ KİŞİLERİN BEDEN ALGISI VE YEME TUTUMU ÜZERİNDEKİ ETKİSİ 262

ÇEVRİMİÇİ ÖĞRENMEDE ÖĞRENCİLERİN RUH SAĞLIĞI SORUNLARI ÖLÇEĞİNİN TÜRKÇEYE UYARLANMASI 263

18-29 YAŞ ARASI BİREYLERİN İLİŞKİ TRAVMALARI: ROMANTİK İLİŞKİLERDE MANİPÜLASYON VE TERK EDİLME DİNAMİKLERİNİN İNCELENMESİ 264

YABANCI UYRUKLU ÖĞRENCİLERİN EĞİTİMDE YAŞADIĞI SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ 265

İNSAN ODAKLI DİJİTAL EĞİTİMDE YARATICI PROBLEM ÇÖZME: OSBORN – PARNES TABANLI DİSİPLİNLERARASI MODEL 266

YAPAY ZEKÂ VE BİREYSELLEŞMENİN GÖLGESİNDE TOPLUMSAL DEĞERLERLE YENİDEN BULUŞMAK 267

AG İLE ZENGİNLEŞTİRİLMİŞ BİR ÇOCUK KİTABININ DİJİTAL DÜNYAYA KATKISI 268

ÖYKÜLEŞTİRME TABANLI STEM ETKİNLİKLERİNİN OKUL ÖNCESİ DÖNEM ÇOCUKLARININ ÖĞRENME VE YENİLİK BECERİLERİNE ETKİSİ 269

DUYGU DÜZENLEME GÜÇLÜĞÜ VE ÖZ-ELEŞTİREL RUMİNASYONUN ÇOCUKLUK DÖNEMİNDE EBEVEYN ŞİDDETİNE UĞRAYAN BİREYLERİN MENTAL İYİ OLUŞLARINI YORDAMASI 270

TÜRKİYE'DE PSİKOLOJİK DANIŞMA VE REHBERLİK HİZMETLERİNDE YAPAY ZEKÂNIN KULLANIMI: AKADEMİK LİTERATÜRÜN DÖKÜMAN ANALİZİ YOLUYLA İNCELENMESİ 271

DİJİTAL HİKÂYE ANLATIMI YOLUYLA DEĞERLER EĞİTİMİ 272

Z KUŞAĞINDA PSİKOLOJİK SAĞLAMLIK VE SOSYAL MEDYA ETKİLEŞİMİ 273

2024 FEN BİLİMLERİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK OKURYAZARLIĞI AÇISINDAN İNCELENMESİ 274

VOKAL MÜZİK MÜDAHALESİNİN DEPRESİF BOZUKLUKLARIN TEDAVİSİNDE KULLANILMASI 275

AKRAN ARABULUCUĞU PROGRAMININ ÇATIŞMA ÇÖZME, EMPATİ VE LİDERLİK BECERİLERİNE ETKİSİ 276

ÖĞRETMENLERİN ÖRGÜTSEL STRES DÜZEYLERİ İLE İŞ YAŞAM KALİTESİ ALGILARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ 277

LİSE ÖĞRENCİLERİNDE SOSYAL MEDYA BAĞIMLILIĞI VE SİBER ZORBALIK ÜZERİNE BİR ÇÖZÜM ÖNERİSİ: ANLAM ODAKLI PSİKO-EĞİTSEL GRUP PROGRAMI 278

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİM ARACI VE SOSYAL ENTEGRASYON DESTEKLEYİCİSİ OLARAK YARDIMCI ÖĞRETİCİ (TUTOR) DESTEKLİ ÖĞRENME YÖNTEMİ..... 279

DİJİTAL ÇAĞDA SOSYAL KOPUŞ: KİŞİLERARASI İLETİŞİM YETKİNLİĞİNİN YALNIZLIK ÜZERİNDEKİ ETKİSİNDE PHUBBİNGİN ARACI ROLÜ 280

AZERBAYCAN YÜKSEKÖĞRETİMİNDE ÖĞRETİM ELEMANI MAAŞLARININ DİJİTAL KALİTE GÜVENCESİ İLE ENTEGRASYONU..... 281

PERFORMANSA DAYALI MAAŞ SİSTEMİNİN EĞİTİM KALİTESİNE ETKİSİ: AZERBAYCAN ORTAOKULLARI ÖRNEĞİ 282

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE AKADEMİK ERTELEMENİN YORDAYICILARI OLARAK SOSYAL MEDYA BAĞIMLILIĞI, PSİKOLOJİK SAĞLAMLIK VE MUTLULUK KORKUSU 283

EĞİTİMDE YAPAY ZEKANIN KARANLIK YÜZÜ: AKADEMSİYEN KAYGILARI 284

BİYOMİMİKRİ TEMELLİ ÖĞRETİMİN 8. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN PROBLEM ÇÖZME BECERİLERİNE ETKİSİ..... 285

AZERBAYCAN'DA YAPAY ZEKÂNIN İŞ GÜCÜ PİYASASINA ETKİSİ 286

ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİNE YÖNELİK HAZIRLANAN MOBİL UYGULAMALAR ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME..... 287

MESLEK LİSELERİNDE HALKLA İLİŞKİLER BRANŞI ALANINDA VERİLEN EĞİTİMİN YAPAY ZEKA ARAÇLARINA ENTEGRASYONU: MÜFREDAT İNCELEMESİ VE ÖNERİLER 288

BAĞLANMA STİLLERİ İLE PHUBBİNG ARASINDAKİ İLİŞKİDE SOSYAL BEĞENİRLİĞİN ARACI ROLÜ..... 289

EĞİTİMDE YAPAY ZEKA TEKNOLOJİSİNE İLİŞKİN YÜKSEK LİSANS ÖĞRENCİLERİNİN GÖRÜŞLERİ 290

FEN EĞİTİMİ BAĞLAMINDA ÖĞRETMEN ADAYLARININ BİLİMSEL MEDYA OKURYAZARLIĞININ İNCELENMESİ..... 291

GERİATRİDE KISA SÜRELİ TERAPİ YAKLAŞIMI OLARAK EMDR'NİN KULLANIMI: BİR OLGU SUNUMU 292

HAREZMİ EĞİTİM MODELİNİN ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN EĞİTİM SÜRECİNE ETKİSİ 293

YETİŞKİN BİREYLERDE SAHTEKÂR FENOMENİ İLE İLİŞKİLİ OLABİLECEK DEĞİŞKENLERİN İNCELENMESİ 294

İLKOKULDA DİJİTAL İÇERİK KULLANIMI: MAARİF MODELİ BİRİNCİ SINIF TÜRKÇE DERS KİTAPLARINDAKİ QR KODLARIN İNCELENMESİ 295

UZAK MESAFE ROMANTİK İLİŞKİSİ YÜRÜTEN ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE AİLE İLETİŞİMİ, İLİŞKİ KALİTESİ VE ÖZNEL İYİ OLUŞ ARASINDAKİ İLİŞKİLERİN İNCELENMESİ..... 296

YETİŞKİNLERDE BELİRSİZLİĞE TAHAMMÜLSÜZLÜK ve DUYGU DÜZENLEME ARASINDAKİ İLİŞKİ 297

TÜRKİYE'NİN FARKLI YÖRELERİNE AİT HALK TÜRKÜLERİNİN SOSYAL BİLGİLER DERSİYLE İLİŞKİLENDİRİLMESİ 298

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN SOSYAL MEDYADA TAKİP ETTİKLERİ MİLLİ SPORCULARIN VATANDAŞLIK TUTUMLARI ÜZERİNDEKİ ROLÜNÜN İNCELENMESİ 299

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE SOSYAL KAYGI, YALNIZLIK VE SOSYAL MEDYA BAĞIMLILIĞI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ 300

ERGENLERDE SOSYAL DUYGUSAL YETERLİK İLE OKULDA ÖZNEL İYİ OLUŞ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ 301

BENLİK BELİRGİNLİĞİNİ BELİRLEYEN SOSYAL DİNAMİKLER: SOSYAL KARŞILAŞTIRMALAR VE KİŞİLERARASI KABUL-REDDİN ETKİLEŞİMLİ ROLÜ 302

SOSYAL MEDYA BAĞIMLILIĞININ YORDAYICILARI OLARAK İYİ OLUŞ VE BELİRSİZLİĞE TAHAMMÜLSÜZLÜK 303

ORTAOKUL DÜZEYİNDE OYUN TABANLI ARAŞTIRMALAR: LİTERATÜRDEKİ EĞİLİMLERİN GÖRSELLEŞTİRİLMESİ 304

“ADOLESCENCE” DİZİSİ’NİN BOWEN AİLE SİSTEMLERİ KURAMININ TEMEL KAVRAMLARI AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ 305

DİJİTALLEŞEN DÜNYADA ÇALGI EĞİTİMİ: BAĞLAMA ÖĞRETİMİNDE ETKİLEŞİMLİ DERS MATERYALİ 306

RUMİNASYON İLE UYKU KALİTESİ ARASINDAKİ İLİŞKİDE PROBLEMLİ İNTERNET KULLANIMI VE UYKU VAKTİNİ ERTELEMENİN ARACI ROLÜNÜN İNCELENMESİ 307

ÇEVRİMİÇİ KOMPULSİF SATIN ALMA DAVRANIŞI ÜZERİNE BİBLİYOMETRİK BİR ÇALIŞMA ... 308

POZİTİF BENLİK ALGISI İLE FLÖRT KAYGISI ARASINDAKİ İLİŞKİDE İYİMSERLİK VE BEDEN MEMNUNNİYETİNİN ARACI ROLÜ 309

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE NARRATİF TERAPİ TEMELLİ GRUPLA PSİKOLOJİK DANIŞMA PROGRAMININ İYİMSERLİK, KÖTÜMSERLİK, PSİKOLOJİK DAYANIKLILIK VE UMUTSUZLUK ÜZERİNDEKİ ETKİSİ 310

REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMA HİZMETLERİNDE YAPAY ZEKÂ: AVANTAJLAR VE RİSKLER 311

EBEVEYN TEKNOFERANSI İLE TÜKENMİŞLİĞİ ARASINDAKİ İLİŞKİDE TUTUMLARIN ARACI ROLÜ 312

PRİZREN'DEKİ ÖĞRETMENLERİN SESSİZ İSTİFA YORDAYICILARI: İŞ, MESLEK DOYUMU VE ÇOKKÜLTÜRLÜ EĞİTİME YÖNELİK TUTUM 313

SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE EĞİTİCİ ÇİZGİ ROMAN KULLANIMININ ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN DİJİTAL OKURYAZARLIK DÜZEYLERİNE ETKİSİ 314

STEM EĞİTİMİ VE ÖĞRETMEN KONULU MAKALELERİN HARİTALANDIRILMASI: ULUSLARARASI LİTERATÜRE GENEL BİR BAKIŞ 315

YAPAY ZEKA VE EĞİTİM: ÖĞRETMEN BEKLENTİLERİ IŞIĞINDA BİR DEĞERLENDİRME 316

BELİREN YETİŞKİNLERDE İLİŞKİ GÜVENİNİN YORDAYICILARI OLARAK PSİKOLOJİK SAĞLAMLIK VE TEMEL PSİKOLOJİK İHTİYAÇLAR 317

E-TİCARETİN VERİMLİLİĞİNİ ARTIRMADA DİJİTAL TEKNOLOJİLERİN ROLÜ 318

CHANGING APPROACH IN TEACHING: FORMATIVE ASSESSMENT PRACTICE 319

DİJİTAL MESAFE: GENÇ YETİŞKİNLERİN PHUBBİNG ÜZERİNE ALGILARININ İNCELENMESİ.... 320

PASİF AGRESİF DAVRANIŞLAR GÖLGESİNDE AŞK: GENÇ YETİŞKİNLERİN ROMANTİK İLİŞKİLERİNE DAİR NİTEL BIR İNCELEME 321

ÖĞRETMENLERİN SOSYODEMOGRAFİK DEĞİŞKENLERE GÖRE EĞİTİMDE YAPAY ZEKÂ KULLANIMINA YÖNELİK ALGILARININ İNCELENMESİ 322

DEĞERLERİN AKTARIMINDA DİJİTALLEŞMEYE İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ 323

ERGENLERDE DİJİTAL OYUN BAĞIMLILIĞI İLE YAŞAMDA ANLAM ARASINDAKİ İLİŞKİ 324

REHBERLİKTE DİJİTAL DÖNÜŞÜM: PSİKOLOJİK DANIŞMANLARIN YAPAY ZEKA TEMELLİ UYGULAMALARA BAKIŞI 325

ÜNİVERSİTE SINAVINA HAZIRLANAN ÖĞRENCİLERDE SINAV KAYGISI DÜZEYLERİNİN KISA VİDEO İZLEME BAĞIMLILIĞI, YAŞAM DOYUMU VE BOŞ ZAMAN YÖNETİMİ DEĞİŞKENLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ 326

RİTÜELLERİN GÖLGESİNDE: OBSESİF KOMPULSİF BOZUKLUKTA BİLİŞSEL DAVRANIŞÇI YAKLAŞIM HAKKINDA BİR OLGU SUNUMU 327

RECONSTRUCTING RESILIENCE: CULTURAL AND PSYCHOLOGICAL RESPONSES AMONG UNIVERSITY STUDENTS AFTER THE 2023 EARTHQUAKE IN TÜRKIYE 328

BELİREN YETİŞKİNLERİN KARİYER GELECEĞİ ALGILARININ DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ 329

MATEMATİK EĞİTİMİ ALANINDAKİ TEKNOLOJİK PEDAGOJİK ALAN BİLGİSİ ÇALIŞMALARININ İNCELENMESİ 330

AKILLI TELEFON BAĞIMLILIĞININ YORDAYICILARI OLARAK ERTELEME DAVRANIŞI VE FOMO'NUN İNCELENMESİ..... 331

YAPAY ZEKA VE DİJİTAL MEDYANIN AİLE SİSTEMLERİ VE İNSAN BAĞLARI ÜZERİNDEKİ DÖNÜŞTÜRÜCÜ ETKİLERİ..... 332

CUMHURİYET DÖNEMİ EĞİTİM ANLAYIŞINDA FEN BİLİMLERİNE VE UYGULAMALI EĞİTİME VERİLEN ÖNEMİN TARİHSEL ARKA PLANI VE GÜNÜMÜZE YANSIMALARI..... 333

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN 21. YÜZYIL BECERİLERİNE İLİŞKİN GÖRÜŞ VE UYGULAMALARININ İNCELENMESİ..... 334

DİJİTAL DÜNYADA İNSAN ODAKLI EĞİTİM: COVİD-19 SÜRECİNDE BLACKBOARD DENEYİMİ 335

DİJİTAL ÇAĞDA PSİKOLOJİK SÜREÇLER: NOMOFOBİ, DUYGU DÜZENLEME STRATEJİLERİ VE İYİ OLUŞ 336

PHUBBİNG VE ETKİLERİ: SİSTEMATİK BİR DERLEME 337

TEACHER CANDIDATES' IN-CLASS AND ONLINE TEACHING EXPERIENCES 338

EĞİTİMDE DİJİTAL ETİK VE İNSAN HAKLARI: YENİ SINIRLAR 339

EĞİTİMDE YAPAY ZEKANIN ÖĞRETMEN ROLÜNE ETKİSİNE YÖNELİK ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ 340

EŞİK ALTI DEPRESYONU OLAN GENÇ YETİŞKİNLERDE POZİTİF PSİKOTERAPİ ODAKLI YAŞAMA BAĞLANMA PROGRAMININ İNTİHAR OLASILIĞINI VE DEPRESYON BELİRTİLERİNİ AZALTMADA ETKİNLİĞİ: PİLOT ÇALIŞMA 341

GEOGEBRA VE 3D YAZICI KALEM İLE GEOMETRİK CİSİMLERDE BOYUT KAVRAMINA YÖNELİK ALGININ VE GEOMETRİYE KARŞI TUTUMUN GELİŞTİRİLMESİ 342

NEET GENÇLERDE KARİYER KARARI YETKİNLİK BEKLENTİSİ ve KARİYER UYUM YETENEKLERİNİ ARTIRMAYA YÖNELİK TEK SEANSLI TERAPİ: ARAŞTIRMA PROTOKOLÜ 343

EĞİTİM YÖNETİCİLERİNİN GELECEĞİNE YÖNELİK YAPAY ZEKÂNIN ÖNGÖRÜLERİ..... 344

TÜRK AYDINLARININ MAARİF DAVASI: SAMİHA AYVERDİ, MÜMTAZ TURHAN ve NURETTİN TOPÇU ÖRNEĞİ 345

“EĞİTİMİN DİJİTALLEŞMESİ VE BU FAKTÖRÜN İŞGÜCÜ PİYASASINA ETKİSİ” 346

PSİKOLOJİK DANIŞMANLAR İÇİN DİJİTAL ÇAĞDA YENİ BİR MESLEK OLASILIĞI: ÖLÜM EŞLİKÇİLERİNİN TÜRKİYE DENEYİMİ 347

YEREL YÖNETİMLERDE CRM TABANLI DİJİTAL DÖNÜŞÜM: İLETİŞİM KOORDİNASYONU VE VERİ ANALİZİ 348

KABUL VE KARARLILIK TERAPİSİ YÖNELİMLİ GRUPLA PSİKOLOJİK DANIŞMA PROGRAMININ ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE PSİKOLOJİK ESNEKLİK VE RUH SAĞLIĞI SÜREKLİLİĞİNE ETKİSİ: BİR PİLOT ÇALIŞMA 349

ÇOCUKLARDA ENGELLEYİCİ AİLE İLİŞKİLERİ İLE SOSYAL ANKSİYETE ARASINDAKİ İLİŞKİDE BEDEN TAKDİRİNİN ARACILIK ROLÜ 350

DİJİTAL DİPLOMASİ İLE YÜKSEKÖĞRETİMİN KÜRESEL DÖNÜŞÜMÜ: TEORİDEN PRATİĞE ANKARA MÜZİK VE GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ 351

THE INFLUENCE OF MAMMAD ARAZ’S WORKS ON PERSONALITY FORMATION 352

ÜNİVERSİTE SINAVINA HAZIRLANAN ÖĞRENCİLERDE SINAV KAYGISI DÜZEYLERİNİN KISA VİDEO İZLEME BAĞIMLILIĞI, YAŞAM DOYUMU VE BOŞ ZAMAN YÖNETİMİ DEĞİŞKENLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ 353

THE IMPACT OF THE KARABAKH VICTORY ON LITERATURE – THE NEW SPIRIT AND IDEAS BROUGHT TO POETRY BY THE 44-DAY PATRIOTIC WAR 354

GELİŞTİRİLEN VİDEO TABANLI EĞİTSEL İÇERİKLERİN ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN DEPREM KONUSUNDAKİ BİLGİ DÜZEYLERİ VE TUTUMLARI ÜZERİNDEKİ ETKİLİLİĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ 355

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN AFET BİLİNCİ ALGILARINI VE BİLGİ DÜZEYLERİNİ ARTIRMAYA YÖNELİK DİJİTAL EĞİTSEL İÇERİKLERİN GELİŞTİRİLMESİ VE ETKİLİLİĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ 356

SÜREÇ TEMELLİ YAZMANIN BİLGİLENDİRİCİ TÜRDE METİN YAZMA BECERİSİNE ETKİSİNİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ 357

DİJİTAL ÇAĞDA İNSAN ODAKLI EĞİTİM: TEKNOLOJİ ENTEGRASYONU, PEDAGOJİK YAKLAŞIMLAR VE ÖĞRENEN DENEYİMİNİN DÖNÜŞÜMÜ ÜZERİNE BİR DERLEME 358

EBEVEYNLERDE AİLE UYUMU İLE BENLİK BELİRGİNLİĞİ ARASINDAKİ İLİŞKİDE İLİŞKİSEL MUTLULUK VE DUYGUSAL TEPKİSELLİĞİN PARALEL ARACILIĞI..... 359

YAPAY ZEKÂ DESTEKLİ EĞİTİMDE ETİK VE PSİKOLOJİK SINIRLAR: İNSAN ODAKLI KALMAK MÜMKÜN MÜ? 360

LİSE ÖĞRENCİLERİNİN KARİYER YAPILANDIRMA SÜREÇLERİ İLE YETERLİK ALGILARI ARASINDAKİ İLİŞKİDE ALGILANAN SOSYAL DESTEĞİN DÜZENLEYİCİ ROLÜ 361

KELİME FARKINDALIĞI" KAVRAMINA İLİŞKİN NİTEL BİR ARAŞTIRMA: SINIF ÖĞRETMENLERİ NE DİYOR 362

EĞİTİMDE DİJİTAL DÖNÜŞÜMÜN ETKİLERİ VE DİJİTAL LİDERLİK 363

DİJİTAL ÇAĞDA İNSAN ODAKLI MÜŞTERİ EĞİTİMİ: İŞLETME PERSPEKTİFİNDEN BİR İNCELEME 364

KİŞİLİK BOYUTLARI, ALGILANAN STRES VE STRESLE BAŞA ÇIKMA STİLLERİNİN SAĞLIKLI BİREYLER VE MİGREN HASTALARI ARASINDA KARŞILAŞTIRILMASI 365

ÖRGÜTSEL ÖZDEŞLEŞME LİTERATÜRÜNÜN EĞİTİM BAĞLAMINDA EVRİMİ: SCOPUS VERİ TABANI TABANLI BİR BİBLİYOMETRİK İNCELEME 366

HARİTA OKUMA BECERİLERİNİN ENTELEKTÜEL YAPISI VE BİLİMSEL GÖRÜNÜRLÜĞÜ: BİBLİYOMETRİK BİR YAKLAŞIM 367

YAPAY ZEKÂ İLE İÇERİK ANALİZİ: İNSAN KODLAMASI İLE KARŞILAŞTIRMALI BİR İNCELEME 368

1987–2023 Yılları Arasında Sosyal Hizmet Alanında Hazırlanan Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Analizi .. 369

THE DEVELOPMENT OF THE DIGITAL BOUNDARY AMBIGUITY SCALE (DBAS) 370

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN SİBER ZORBALIK VE SİBER MAĞDURİYET DÜZEYLERİ İLE DUYGU DÜZENLEME GÜÇLÜĞÜ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ 371

OYUNLAŞTIRMA İLE OKUL DIŞI ÖĞRENMENİN GÜCÜ 372

OYUNLAŞTIRILMIŞ ATÖLYELER YOLUYLA KÜLTÜREL MİRAS ÖĞRENİMİ: BİR EYLEM ARAŞTIRMASI 373

AİLE TERAPİSİNDE YENİ BİR SOLUK: ÇEVRİMİÇİ AİLE TERAPİSİ 374

ALGILANAN SOSYAL DESTEK VE OKUL BAĞLILIĞI ARASINDAKI ILIŞKIDE AKADEMIK ÖZ YETERLIĞIN ARACI ROLÜ 375

İLKOKUL 3. VE 4. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN PROBLEMLİ TEKNOLOJİ KULLANIMI VE EBEVEYNLERİN DİJİTAL FARKINDALIĞI 376

EV İŞLERİNDE YAPAY ZEKÂ VE TOPLUMSAL CİNSİYET: AİLE DİNAMİKLERİNE ETKİLERİ 377

BELİREN YETİŞKİNLERDE FELAKET KAYDIRMASI, AİLE İLETİŞİMİ VE MUTLULUK KORKUSU ARASINDAKI İLİŞKİLERİN İNCELENMESİ 378

HAYAT BİLGİSİ DERSİNDE STEM EĞİTİMİNİN UYGULANABİLİRLİĞİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ 379

SOSYOTELİZM İLE SOSYAL BAĞLILIK ARASINDAKİ İLİŞKİDE BİLİŞSEL ESNEKLİĞİN ARACI ROLÜNÜN İNCELENMESİ 380

AİLE İLETİŞİMİNDEN BENLİK BELİRGİNLİĞİNE: GENÇ YETİŞKİNLİKTE DUYGU DÜZENLEME VE YALNIZLIĞIN SERİ ARACILIK ROLÜ 381

DİJİTAL ÇAĞDA ÇOCUK YETİŞTİRME: YAPAY ZEKÂNIN EBEVEYNLİK, BAĞLANMA DİNAMİKLERİ VE PSİKOSOSYAL GELİŞİM ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ 382

KAYGI BOZUKLUKLARINDA TEDAVİ YAKLAŞIMLARININ ETKİNLİĞİ 383

DİJİTAL ÇAĞDA AİLE: EBEVEYNLERİN TEKNOLOJİ KULLANIMLARININ ÇOCUKLARI İLE İLETİŞİMLERİNE YANSIMALARI 384

SANAYİDEN SANALLAŞMAYA: TEKNOLOJİK DÖNÜŞÜMÜN AİLE YAPISINA ETKİLERİ 385

KÜLTÜRE DUYARLI PSİKOLOJİK DANIŞMADA HÜMANİSTİK BOYUTLAR: ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA 386

AİLE BÜTÜNLÜK DUYGUSU İLE İLİŞKİ DOYUMU ARASINDAKİ İLİŞKİDE YALNIZLIĞIN ARACILIK ROLÜNÜN İNCELENMESİ 387

ÇOCUK SUÇLULUĞUNDA GÜNCEL YAKLAŞIMLAR: OYUN VE ETKİNLİK TEMELLİ MÜDAHALELER 388

+1 UYGULAMALI EĞİTİM MODELİ MEMNUNİYETİNE İLİŞKİN ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ 389

+1 UYGULAMALI EĞİTİM MODELİ MEMNUNİYETİNE İLİŞKİN AKADEMİSYEN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ 390

SOSYAL MEDYADA SUNULAN TARİH İLE İLGİLİ DİJİTAL İÇERİKLERİN TARİH ÖĞRETİMİNE ETKİLERİ 391

+1 UYGULAMALI EĞİTİM MODELİ MEMNUNİYETİNE İLİŞKİN İŞVEREN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ 392

KUŞAKLARARASI ETKİLEŞİM VE İNSAN MERKEZLİ EĞİTİM:DİJİTAL DÜNYANIN PERSPEKTİFİ 393

E-ÖĞRENMEDEN SOSYAL ÖĞRENMEYE: DİJİTAL MATERYAL VE SOSYAL MEDYANIN EĞİTİMDE STRATEJİK ÖNEMİ 394

OTİZM SPEKTRUM BOZUKLUĞU TANISI ALMIŞ ÇOCUKLARIN EBEVEYNLERİNİN KABUL - RED DÜZEYLERİ, ALGILANAN SOSYAL DESTEK DÜZEYLERİ VE UMUTSUZLUK DÜZEYLERİNİN YAŞAM DOYUMLARINI YORDAMADAKİ ROLÜNÜN İNCELENMESİ 395

MEZUN FEN BİLGİSİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ MİLLİ EĞİTİM AKADEMİSİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİ 396

KÜRESEL TARİHİN GELECEĞİ: METODOLOJİK VE KAVRAMSAL DİNAMİKLER 397

TÜBİTAK 4004-DOĞA EĞİTİMİ VE BİLİM OKULLARI PROGRAMI KAPSAMINDA SINIF ÖĞRETMENLERİNE YÖNELİK GERÇEKLEŞTİRİLEN “SÜRDÜRÜLEBİLİR TARIMLA GELECEĞE” PROJESİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ 398

BELİREN YETİŞKİNLERDE ÖZNEL MUTLULUĞUN DUYGUSAL ZEKÂ, ÖZ YETERLİLİK, DİJİTAL DUYGU BULAŞMASI VE GELİŞMELERİ KAÇIRMA KORKUSU BAKIMINDAN YORDANMASI 400

GENÇ YETİŞKİNLERİN DİJİTAL BAĞIMLILIK ETKİLEŞİM PROFİLLERİ 401

TÜRKİYE VE ALMANYA EĞİTİM SİSTEMLERİNİN KARŞILAŞTIRMALI OLARAK İNCELENMESİ 402

ÖZEL YETENEKLİ ÖĞRENCİLERİN SINIF DIŞI EĞİTİME İLİŞKİN ALGILARININ İNCELENMESİ... 403

OKUL ÖNCESİ DÖNEM ÇOCUKLARININ EBEVEYN ÖZ YETERLİLİKLERİNİN ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ 404

AHLAKİ YARALANMANIN PSİKOLOJİK HARİTASI: NELER KORUR, NELER YARALAR? 405

STEMM TEMELLİ FEN BİLİMLERİ ÖĞRETİMİNİN ORTAOKUL 8. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN AKADEMİK BAŞARILARINA, DERSE İLİŞKİN TUTUM VE MOTİVASYONLARINA ETKİSİ: BİR KARMA YÖNTEM ARAŞTIRMASI 406

YAYGIN EĞİTİM KURUMU OLARAK AHİLİKTE MORAL SERMAYE DAVRANIŞI 407

SAHNE YAPITLARI ÜZERİNE EPİSTEMOLOJİK ANALİZ 408

AİLE HEKİMİNE AYRILAN HASTANE RANDEVU KONTENJANI UYGULAMASININ POTANSİYEL ETKİLERİ: KURAMSAL DEĞERLENDİRME 409

POLİTİKADAN UYGULAMAYA: AITEP PROJESİNDE YAPAY ZEKÂ DESTEKLİ ÖĞRETMEN EĞİTİMİ 410

NOMOFOBİ VE BİLİŞSEL DUYGU DÜZENLEME STRATEJİLERİ: KARMA YÖNTEMLER ARAŞTIRMASI İLE RİSK VE KORUYUCU FAKTÖRLERİN BELİRLENMESİ 411

FİLTRELER ARASINDA KAYBOLAN GERÇEKLİK: DİJİTAL MASKELER ÇAĞINDA OTANTİK BENLİK VE DEĞERLER EĞİTİMİ 412

AKADEMİK VE SOSYAL ZORLUKLARDA ZİHİN YAPILARININ ROLÜ: TEORİK BİR GÖZDEN GEÇİRME 413

FARKLILIKLARIN YÖNETİMİNİN ÖRGÜTSEL YABANCILAŞMA ÜZERİNDEKİ ETKİSİNİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNE GÖRE İNCELENMESİ 414

2024 FEN BİLİMLERİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI ÖĞRENME-ÖĞRETME UYGULAMALARININ SİSTEM DÜŞÜNCESİ AÇISINDAN İNCELENMESİ 415

2024 FEN BİLİMLERİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI ÖĞRENME-ÖĞRETME UYGULAMALARININ DİJİTAL OKURYAZARLIK BECERİLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ 416

SINIF ÖĞRETMENLERİNİN AKRAN ZORBALIĞIYLA İLGİLİ GÖRÜŞLERİNİN YARATICI DRAMA YOLUYLA İNCELENMESİ 417

MENTÖRLÜK UYGULAMALARININ YÖNETİCİ GÖRÜŞLERİNE GÖRE İNCELENMESİ 418

DİPLOMASİDE BİR HÜKÜMDAR ANNESİ FÛLANE HATUN ÖRNEĞİ 419

2024 SOSYAL BİLGİLER DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMINDA ALAN BECERİLERİNİN YERİ 420

2005, 2018 VE 2024 SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİM PROGRAMLARINDA ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME 421

AİLENİN SOSYO-PSİKOLOJİK VE MANEVİ-AHLAKİ ATMOSFERİNİN ÇOCUKLARIN KİŞİLİK GELİŞİMİ ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ: SOSYOLOJİK BİR ANALİZ 422

PSİKOLOJİK VE PSİKOFARMAKOLOJİK MÜDAHALELERE YÖNELİK TOPLUMSAL ÖNYARGILAR: DİRENÇTEN KABULE GİDEN YOL 423

ÖĞRETMENLERİN EĞİTİMDE YAPAY ZEKÂ KULLANIMINA YÖNELİK ALGILARI 424

SORGULAMA İLE BÜYÜYEN ZİHİNLER: HAYAT BİLGİSİ DERSİNDE FELSEFENİN YANSIMALARI 425

KELÂM İLMİ VE YAPAY ZEKÂ İLİŞKİSİ: İRADE VE BİLGİ PROBLEMİ BAĞLAMINDA YENİ YAKLAŞIMLAR 426

DİJİTALLEŞME ÇAĞINDA DEĞERLER AKTARIMI: GENÇLİK ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ VE YAPAY ZEKÂNIN ROLÜ 427

DİJİTAL ÇAĞDA DEĞERLER EĞİTİMİ: ÇEVRİMİÇİ VATANDAŞLIK VE SORUMLU BİREY KİMLİĞİ 428

PSİKOLOJİK DANIŞMANLARIN MESLEKİ YETERLİLİKLERİNİ DESTEKLEMEYE YÖNELİK BDT TEMELLİ GRUPLA PSİKOLOJİK DANIŞMA PROGRAMININ GELİŞTİRİLMESİ 429

PLATFORM TOPLUMUNDA EĞİTİMİN DÖNÜŞÜMÜ: RİZOMATİK YAPI VE SİMÜLASYON KURAMI ÇERÇEVESİNDE BİR ELEŞTİRİ 430

SÜPERVİZYON SÜRECİNDE ADAY PSİKOLOJİK DANIŞMANLAR İÇİN ZORLAYICI DUYGULAR: KAYGI, UTANÇ VE YETERSİZLİK 431

GENÇ YETİŞKİNLERDE DİJİTAL BAĞIMLILIK BELİRTİ ŞİDDETİ İLE GELİŞMELERİ KAÇIRMA KORKUSU (FOMO) VE SOSYAL KAYGI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ 432

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN YAPAY ZEKÂ OKURYAZARLIK BECERİLERİNİN GELİŞTİRİLMESİ VE İNCELENMESİ 433

MATEMATİK EĞİTİMİNDE OYUN ODAKLI YAKLAŞIMLARIN 21. YÜZYIL BECERİLERİ VE KAVRAMSAL ÖĞRENME İLE İLİŞKİLENDİRİLMESİ: ZEKA OYUNU SUDOKU 434

8. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN SINAV KAYGISI VE SOSYAL DESTEK DENEYİMLERİ: ODAK GRUP GÖRÜŞMESİ 435

ÖĞRETMEN ADAYLARININ YAPAY ZEKA OKURYAZARLIK ALGILARININ İNCELENMESİ 436

DEPREM TAKINTISI İLE PSİKOLOJİK KIRILGANLIK ARASINDAKİ İLİŞKİ: ANLAMLI YAŞAM VE MANEVİ İYİ OLUŞUN ÇOKLU ARACI ROLÜ 437

2018 VE 2024 FEN BİLİMLERİ ÖĞRETİM PROGRAMININ BLOOM TAKSONOMİSİ BAĞLAMINDA BOYUTLARI: HAL DEĞİŞİMİ ÖRNEĞİ 438

LİSANSÜSTÜ ÖĞRENCİLERİN TÜKENMİŞLİKLERİNİN BAZI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ 439

SİNGAPUR VE FİNLANDİYA EĞİTİM SİSTEMLERİNDE DİJİTAL OKURYAZARLIK VE DİJİTAL DÖNÜŞÜMÜN KARŞILAŞTIRMALI İNCELENMESİ 440

TÜRKİYE'DE EMEKLİLİK SONRASI YENİDEN İŞGÜCÜNE KATILIM SÜRECİNİN KEŞFEDİLMESİ 441

ALTI ŞAPKALI DÜŞÜNME TEKNİĞİYLE ELEŞTİREL DÜŞÜNME YOLCULUĞU 442

YARATICI DRAMANIN YARATICI YAZMA BECERİSİNE VE YAZMAYA YÖNELİK TUTUMA ETKİSİ 443

TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE YAPAY ZEKÂ İLE KÜLTÜR AKTARIMI: CHATGPT ÖRNEĞİ 444

ÖĞRETMENLERİN MANEVİ İYİLİK HALİNİN PSİKOLOJİIK İYİ OLUŞ ÜZERİNDEKI ETKİSİ 445

KUMAR BAĞIMLILIĞINI ELE ALAN AKADEMİK ÇALIŞMALARIN BİBLİYOMETRİK ANALİZİ 446

ÖĞRETMEN ADAYLARI İÇİN YAPAY ZEKA FARKINDALIK DÜZEYİ ÖLÇEĞİ'NİN GELİŞTİRİLMESİ 447

ÖĞRETMENLER ÖRGÜTSEL ADALET ALGISI BURSA İLİ OSMANGAZİ İLÇESİ ÖRNEĞİ 448

AZERBAYCAN'DA EĞİTİM EKONOMİSİNİN GELİŞME BEKLENTİLERİ VE ZORLUKLARI..... 449

YAPAY ZEKA ALANINDAKİ GELİŞMELERİN LİSE SON SINIF ÖĞRENCİLERİN KARİYER TERCİHLERİNE ETKİSİ 450

KÜLTÜREL MİRASIN STE(A)M'LE DANSI "GELENEKSEL GAZİANTEP EVLERİ" 451

POZİTİF PSİKOLOJİDE YENİ BİR KAVRAM: PSİKOLOJİK ZENGİN YAŞAM 452

YAPAY ZEKADAN İNSAN ODAKLI EĞİTİME: ÖĞRETMEN ADAYLARININ FARKINDALIK DÜZEYLERİ ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA..... 453

PHUBBİNG'İN AKADEMİK UMUTSUZLUK ÜZERİNDEKİ ETKİSİNDE ÖZ-YETERLİLİK VE SOSYAL DESTEĞİN ARACI ROLÜ 454

BİLSEM ÖĞRENCİLERİNE SOSYAL BİLGİLERİ SEVDİRMEK: WEB 2.0 ARAÇLARI İLE HAZIRLANAN SOSYAL BİLGİLER PROJELERİ VE ÖĞRENCİLER ÜZERİNE ETKİLERİ 455

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNDE DİJİTAL BAĞIMLILIĞIN İNCELENMESİ 456

EVLİ BİREYLERİN MANEVİ İYİ OLUŞ DÜZEYLERİ İLE EVLİLİK DOYUMU VE ALGILANAN ROMANTİK İLİŞKİ KALİTESİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ 457

DİJİTAL DÜNYADA İNSAN ODAKLI EĞİTİM: SOSYAL-DUYGUSAL ÖĞRENMENİN VE PSİKOLOJİK İYİ OLUŞUN DESTEKLENMESİ 458

İLETİŞİM YETKİNLİĞİ, YALNIZLIK VE SOSYAL BEĞENİRLİĞİN SOSYAL MEDYA BAĞIMLILIĞI İLE İLİŞKİSİ 459

YAŞAM BOYU ÖĞRENMENİN FARKLI DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLERLE İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ..... 460

DİJİTAL DÜNYANIN PSİKOLOJİK YANSIMALARI: SİBER DİSSOSİYASYON VE SİBER KİMLİKLER 461

SOSYAL MEDYA KULLANIMININ SANAL SOSYAL DESTEK BEKLENTİSİ ÜZERİNDEKİ ROLÜ: CİNSİYET VE KULLANIM ALIŞKANLIKLARI BAĞLAMINDA BİR DEĞERLENDİRME 462

PROJE OKULLARINDA GÖREV YAPAN BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENLERİNİN GÖRÜŞLERİNE GÖRE OKUL SPOR KULÜPLERİNDE YAŞANAN SORUNLARIN İNCELENMESİ..... 463

KISA VİDEO AKIŞI, DİJİTAL YORGUNLUK VE AİLE İLETİŞİMİ: ERGENLERDE UYKU YOKSUNLUĞUNUN PARALEL BELİRLEYİCİLERİ 464

BEŞ FAKTÖR KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN OLUP BİTENİ KAÇIRMA KEYFİNİN (JOMO'NUN) YORDAYICISI OLABİLİR Mİ? 465

ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİNDE DEĞERLER EĞİTİMİNDE İLETİŞİMİN ROLÜ: GELİŞİMSEL VE SOSYAL ÖĞRENME KURAMLARI AÇISINDAN BİR DEĞERLENDİRME 466

ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİNDE DİJİTALLEŞMENİN DEĞERLER AKTARIMINDAKİ ROLÜ VE AİLE İÇİ DİNAMİKLER 467

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNDE MATEMATİKSEL MERAKIN STEM EĞİTİMİNE YÖNELİK TUTUMA ETKİSİNDE MATEMATİK OKURYAZARLIK ÖZ-YETERLİLİĞİNİN ARACI ROLÜ 468

DİJİTAL ÇAĞDA KÜLTÜREL MİRASIN YENİDEN TEMSİLİ: SEMİYOTİK VE GÖSTERGEBİLİMSEL YAKLAŞIMLARLA TURİZM VE EĞİTİM İLİŞKİSİ 469

DUYGU ODAKLI TERAPİ TEMELLİ GRUP MÜDAHALESİNİN UZUN DÖNEM ETKİLİLİĞİ: BİR YILLIK PİLOT İZLEME ÇALIŞMASI 470

TRAVMA DÜZEYİ İLE TRAVMA SONRASI BÜYÜME ARASINDAKİ İLİŞİDE BAŞ ETME STRATEJİLERİ VE ALGILANAN SOSYAL DESTEĞİN ROLÜ: 6 ŞUBAT DEPREMİ 471

GEBELİKTE SOSYAL MEDYA KULLANIM SÜRESİNİN YAŞAM DOYUMUNA VE DOĞUM BEKLENTİSİNE ETKİSİ 472

GENÇ YETİŞKİNLERDE PROBLEMLİ CHATGPT KULLANIMI: PSİKOSOSYAL FAKTÖRLER VE LATENT PROFİL ANALİZİ 473

PSİKOLOJİK İYİ OLUŞUN YORDAYICILARI OLARAK AİLE İLETİŞİMİ, İRRASYONEL MUTLULUK İNANÇLARI VE MUTLULUĞUN DEĞİŞMEZLİĞİ 474

DİJİTAL OYUN BAĞIMLILIĞINI AZALTMAYA YÖNELİK PSİKO-EĞİTİM PROGRAMLARININ ETKİLİLİĞİ: BİR META-ANALİZ ÇALIŞMASI 475

ÇOCUKLAR BİR ADIM ÖNDE: OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN DİJİTAL TEKNOLOJİLERDE GERİDE KALMA KAYGISI (FOMO- FEAR OF MİSSİNG OUT) 476

AİLE ÇATIŞMASI VE SÜREKLİ KAYGI ÜÇ KUŞAK BOYUNCA AKTARILMAKTA MIDIR? 477

GENÇ YETİŞKİNLERDE SANAL KİMLİK ÜZERİNE SİSTEMATİK BİR DERLEME 478

FIRSATLAR, RİSKLER VE İNSAN ODAKLI DÖNÜŞÜM BAĞLAMINDA EĞİTİMDE YAPAY ZEKANIN KULLANIMI 479

YETİŞKİNLERDE TRAVMA SONRASI BÜYÜMENİN PSİKOLOJİK UYUM VE MENTAL İYİ OLUŞ İLE ARASINDAKİ İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ 480

ÇOCUK RESİMLERİNDEKİ GEOMETRİK BİÇİMLERİN SANATSAL İFADE SÜRECİNDEKİ ROLÜ .. 481

HİKÂYE HARİTALARINDAN YAPAY ZEKÂYA: TÜRK EDEBİYATINDA DİJİTAL İNSAN 482

ERKEN DÖNEM UYUMSUZ ŞEMALARIN ERGENLERDE DUYGU DÜZENLEME BECERİLERİ İLE İLİŞKİSİ 483

ÜRETKEN YAPAY ZEKÂ, DİL VE MÜZİK: MÜZİK ÜRETİMİNDE DİLİN DÖNÜŞEN ROLÜ 484

1978–2024 YILLARI ARASINDA PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK VE REHBERLİK ALANINDA HAZIRLANAN LİSANSÜSTÜ TEZLERİN BİBLİYOMETRİK ANALİZİ 485

SİMGESEL DÜZENİN KRİZİ: YAPAY ZEKÂ MÜZİK OLUŞTURUCULARI, TELİF HAKLARI VE MÜZİK ENDÜSTRİSİ 486

PDR EĞİTİMİNDE TEMEL KONULARIN BELİRLENMESİ: KAYNAK KİTAPLARIN TEMATİK ANALİZİ 487

OLUMSUZ ÇOCUKLUK YAŞANTILARI İLE AİLE AİDİYETİ ARASINDAKİ İLİŞKİDE PSİKOLOJİK ESNEKLİK VE ANLAMLI YAŞAMIN ARACILIK ROLÜ: BİR YAPISAL EŞİTLİK MODELLEMESİ 488

ROMANTİK İLİŞKİLERDE, ÇATIŞMA ÇÖZME STİLLERİNİN BENLİĞİN AYRIMLAŞMASI VE BAĞLANMA STİLLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ 489

TERS YÜZ 2 FİLMİNİN EVRENSEL DEĞERLER BAĞLAMINDA İNCELENMESİ: ERGENLİKTE DUYGULARIN EĞİTSEL YANSIMALARI 490

BELİREN YETİŞKİNLERDE BAĞLANMA STİLLERİ VE İLİŞKİ DOYUMU: ROMANTİK İLİŞKİLERDE BİLİNÇLİ FARKINDALIĞIN ARACI ROLÜ 491

DİJİTAL DÜNYADA EŞZAMANLILIK: İNSAN MERKEZLİ TARİH ÖĞRETİMİNDE ZAMAN ÇİZELGELERİNİN KULLANIMI..... 492

ATASÖZLERİNİN ENGELLİLİĞE BAKIŞ AÇISININ GELECEĞİN PSİKOLOJİK DANIŞMANLARININ GÖZÜNDEN İNCELENMESİ..... 493

İNGİLİZCE ÖĞRETMEN ADAYLARININ YAPAY ZEKÂ DESTEKLİ ÇEVİRİ UYGULAMALARINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ..... 494

YAPAY ZEKÂ KULLLANIMININ AKADEMİK KAYGI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ 495

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ TEKNOFERANS OLGUSUNA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ ... 496

ÇİZGİ ROMAN MATERYALLERİNİN BİRİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN SINIF KURALLARINI BENİMSEME SÜRECİNE ETKİSİ 497

AKADEMİK KARİYER YOLCULUĞUNDA ÖĞRETMENLERİN BİLİŞSEL STRATEJİLERİ KULLANMA VE ÖĞRENCİLERİNE ÖĞRETME SÜREÇLERİNİN İNCELENMESİ 498

TÜRKİYE'DE COVID-19 SALGIN SÜRECİNDE ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE ANKSİYETE VE PSİKOLOJİK SAĞLAMLIK..... 499

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLERİNİN YERLİ VE YABANCI MÜZE WEB SİTELERİNİ EĞİTİM POTANSİYELİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRMESİ..... 500

TÜRKİYE'DE KAMU KURUMLARINDA ETİK..... 501

OSMANLI DEVLETİ'NDEN TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NE EĞİTİM'DE MODERNELEŞMEDE BASINA YANSIYAN HARF İNKİLABI TARTIŞMALARI 502

KİŞİSEL SINIRLAR, ÖZDENETİM VE DİJİTAL ÇAĞDA PSİKOLOJİK SAĞLAMLIK: NÖROBİLİMSEL VE ETİK PERSPEKTİFLER..... 503

BOŞANMA: MODERN ZAMANLARIN SESSİZ PANDEMİSİ 504

SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ BAĞLAMINDA CUMA HUTBELERİNDE ÇEVRE TEMALARININ YERİ 505

AHİLİK TEŞKİLATI'NIN ÖRGÜTSEL YAPI BAĞLAMINDA İNCELENMESİ..... 506

DİJİTAL KAOS - Z KUŞAĞI KAPANI 507

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN ÖĞRENME SÜREÇLERİNDE ÜRETKEN YAPAY ZEKÂ KULLANIM EĞİLİMLERİ VE NİYETLERİ..... 508

ALGORİTMİK YARATICILIK VE DİJİTAL ESTETİK: YAPAY ZEKÂ ÇAĞINDA SANATSAL YAZARLIĞIN YENİDEN TANIMLANMASI 509

EXAMINING ORGAN TRANSPLANTATION KNOWLEDGE FROM A SOCIO-DEMOGRAPHIC PERSPECTIVE..... 510

KAYAÜSTÜ RESİMLERİN IŞIĞINDA NAHÇIVANIN TUNC ÇAĞI KÜLTÜRÜ

Toğrul Halilov
Doçent Doktor, Azerbaycan Bilimler Akademisi, Nahçıvan Bölümü
x.toqrul@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-3703-8315

Özet
Kayaüstü resimler dünyanın bir çok topraklarında olduğu kibi Nahçıvan Özerk Cumhuriyyetinde de bulunmaktadır. Nahçıvan Özerk Cumhuriyyetinde kayaüstü resimler M.Ö. IV-I binyıllara ait Gamikaya yerleşimindedir. Oradakı 2040 taşın üzerinde çizilmiş 7422 resimler Nahçıvanın Tunc çağı kültürünün ögrenilmesinde bilimsel önem taşıyor. Kayaüstü resimlerin hepsi eski insanların yaşam tarzını, maddî ve manevî kültürünü yansıtıyor. Kelbedgar, Anadolu, Sibirya v.b. petroklifleri gibi tarihi bakımından bilimsel önem taşıyor. Gemikaya yerleşimindeki kayaüstü resimler insan, hayvan, astral v.b. resimleri olmak üzere bir kaç gruba bölünüyorlar. Resimlerin bir grupu biçim ve özelliğine göre yerel özellik taşıyor. Bazı kayaüstü resimler geniş yayılım alanını kapsamaktadır. Gamikaya yerleşiminde bulunmuş hayvan resimleri arasında köpek, boğa, keçi, kaplumbağa v.b resimleri daha çok ilgi çekiyor. Konuyla ilgili araştırma yaparken onların hepsinin bilimsel önem taşıdığını görmek olasıdır. Düşüncelerimizi kanıtlamak için kaynaklara bakdığımızda yırtıcı hayvanların diger hayvana saldırması olan resimlerin bir grupesinde Mesopotomiya, Orta Asya ve Karadeniz kültürü için benzer motifler yapılmıştır. Bu tip kayaüstü resimlerden birinde tüm türk halkları için harakteristik olan “Kurt ağzı kapatılması” ayini belirtilmiştir. Türk halklarının tarihinde, manevi kültüründe boğa güç, kuvvet, verimliliyi, keçi yüceliği, erişilmez yerlere erişebilirliliği, bağımsızlığı, özgürlüğü, kararlılığı, asaleti, cesareti sembolize etmiştir, kaplumbağa uzun ömrün simgesi olmuştur. Gamikaya yerleşimindeki taşlardan binde çızılmiş insanın dizinin üzerindeki keçi resimi, I Kültepe yerleşiminin Kalkolitik çağı tabakasında bulunmuş insanın dizi yanında gömülmüş keçi boynuzuyla mantığsal yönümden bağlılık oluşturuyarak Nahçıvanın eski çağ tyarihinin ögrenilmesinde bilimsel önem taşımaktadır. Atlı insan resimlerinin bir grupunun benzerini Sialk B nekropolünda, kollarını yukarı yönelmiş insan resminin benzerini Anadolunun Neolitik dönemine ait Çatal Höyük yerleşimnde görmek olasıdır. İnsanın avcılık etməsini yansıtan resimlern yakın benzerleri Suz I, Suz II yerleşiminin kil kabları üzerinde vardır. İnsanların astral dini ideoloji görüşlerini yansıtan kayaüstü resimlerin yaın benzerleri Sibirya, Anadolu, Göyem kayaüstü resimlerinde, Hocalı-Gedebey kültürüne ait kil kapların üzerinde yayğındır

Anahtar Sözcükler: Gemikaya, Hocalı-Gedebey kültürü, Kalkolitik çağ, Prototürk kültürü

THE IMPORTANCE OF USING MODERN TEACHING METHODS IN TRANSLATION

Türkan Halilsoy
Öğrenci, Nahçıvan Devlet Universitesi
xelilsoyturkan@gmail.com
ORCID ID: 0009-0003-3991-765X

Abstract
Translation is a complex and multifaceted profession that serves as a bridge between different languages and cultures. In the modern era, with the rapid increase in the flow of information and the expansion of globalization, translation has gained even greater significance. In this context, the use of modern linguistic and language teaching (linguodidactic) methods in organizing translation work plays a crucial role in preparing professional translators and improving the quality of translations. Linguodidactics is a field of study that examines methods of language learning and teaching. Linguistics, on the other hand, is the scientific study of the structure, function, and development of language. The use of modern linguodidactic methods in translation is essential for developing students' language skills and preparing them as professional translators. In this regard, the communicative approach in linguodidactics prioritizes the use of language in real-life situations. Modern linguistic methods emphasize that language is not only about grammatical rules but also involves cultural, social, and psychological aspects. Müasir linqvistika, mətnin semantik (məna) və pragmatik (mətnin istifadə konteksti) təhlilinə böyük əhəmiyyət verir. In conclusion, modern linguistic and linguodidactic methods play a vital role in organizing and advancing translation work. These methods not only enhance translators' language skills but also enable them to better understand the cultural and functional aspects of texts. Furthermore, the integration of technology into the translation process improves the quality and efficiency of translations. Effective use of these methods is essential for preparing professional translators and advancing the art of translation.

Keywords: Linguistics, language teaching, method, technique

VAN GOGH'UN DİJİTAL RÖNESANS'I: YAPAY ZEKÂ İLE SANAT EĞİTİMİNDE YENİ BİR DÖNEM

Osman ERZURUMLUOĞLU
Öğretmen, (MEB) FEVZİYE MOLLAOĞLU ORTAOKULU
osman.erzurumluoglu@gmail.com
ORCID ID: 0009-0000-6827-2684

Tamer ÇALIK
Öğretmen, (MEB) FEVZİYE MOLLAOĞLU İLKOKULU
tamer38ha@gmail.com
ORCID ID: 0009-0009-1783-0231

Özet
Vincent Van Gogh, post-empresyonist sanatın öncülerinden biri olarak sanat tarihinde silinmez bir iz bırakmıştır. Eserleri, duygusal yoğunluğu, canlı renkleri ve kendine özgü fırça darbeleriyle tanınır. Yaşadığı dönemde yeterince anlaşılamamış olsa da, günümüzde sanat dünyasının en önemli figürlerinden biri olarak kabul edilmektedir. Van Gogh'un eserleri, sadece birer tablo değil, aynı zamanda insan ruhunun derinliklerine yapılan bir yolculuktur. Bu çalışmada, Van Gogh'un sanatının dijital çağda nasıl yeniden canlandığı ve yapay zekâ aracılığıyla nasıl yeni bir boyut kazandığı ele alınacaktır. Amaç: Dijitalleşen dünya, sanatın algılanma ve üretilme biçimlerini de derinden etkilemektedir. Tarım, sanayi, kültür ve sanat gibi birçok alanda yaşanan dijital dönüşüm, insan odaklı yaklaşımlarla birleşerek yeni ifade biçimlerinin ortaya çıkmasına zemin hazırlamaktadır. Bu çalışma, dijitalleşmenin sanata yansımalarını ve yapay zekâ ile Van Gogh'un eserlerinin yeniden yorumlanmasını amaçlamaktadır. Sanat, kültür ve yapay zekâ arasındaki etkileşimin, sanat eğitiminde yeni bir dönem başlatabileceği düşünülmektedir. Yöntem: Bu çalışmada, Van Gogh'un en bilinen beş eserinin dijital platformlarda ve yapay zekâ uygulamalarında yeniden yorumlanmış versiyonları incelenecektir. Sanatçının klasik üslubunun modern teknolojiyle nasıl harmanlandığı, sanat kuramları ve estetik ilkeleri çerçevesinde analiz edilecektir. Toplanan veriler, izleyiciye sunularak dijital Rönesans'ın sanata etkisi üzerine bir farkındalık oluşturulması hedeflenmektedir. Bulgular: Van Gogh'un eserlerinin, zamandan bağımsız olarak yeniden yorumlanabilmesi ve günümüz teknolojisiyle yeniden hayat bulabilmesi, sanatının evrenselliğini ve kalıcılığını göstermektedir. İncelenen beş eserin, filmlerde, dekorlarda ve günlük yaşamda sıkça karşımıza çıkması, sanatın dijitalleşerek insanlarla yeniden buluştuğunu kanıtlamaktadır. Van Gogh'un eserleri, popüler kültürde sürekli olarak kendini yenileyerek güncelliğini korumaktadır. Sonuç: Van Gogh, dijital çağda adeta bir Rönesans yaşamaktadır. Eserleri ve yaşam öyküsü, insanların evlerinde, dekorlarında, kıyafetlerinde ve dijital cihazlarında sıkça yer almaktadır. Yapay zekâ, Van Gogh'un sanatını yeniden yorumlayarak onu günümüz insanına daha da yakınlaştırmaktadır. Yaşadığı dönemde hak ettiği değeri görememiş olan Van Gogh, dijitalleşen dünyada hak ettiği ilgiyi ve takdiri görmektedir. Bu çalışma, sanatın teknolojiyle etkileşiminin, sanat eğitiminde yeni ufuklar açabileceğini göstermektedir.

Anahtar Sözcükler: Van Gogh, Dijital Sanat, Dijital Rönesans.

OKUL ÖNCESİ EĞİTİMDE MONTESSORİ TEMELLİ BÜTÜNLEŞTİRİLMİŞ DİKKAT VE ZEKÂ UYGULAMA MODÜLÜ (DİZEM)

Arzu Bademli
Uzman, Arzum Akademi Eğitim hizmetleri ve danışmanlık A.Ş
ar_zum_51@hotmail.com
ORCID ID: 2673-7322-3327-3775

Özet
Okul öncesi eğitim, çocukların ilerideki eğitim süreçlerini ve hayatlarını etkiler. 2 ve 6 yaş arası çocuklarda öğrenme, yetişkinlerden 2 kat daha fazladır. Beynin bu kadar aktif olduğu erken çocukluk döneminde uygulanacak eğitim planı büyük önem arz etmektedir. Özellikle çocuklara yaparak yaşayarak öğrenme imkânı verilmeli ve öğrenmenin kalıcı olması desteklenmelidir. Zekâ geliştirilebilir olduğundan, uygulanacak eğitim müfredatının da bu doğrultuda çocuklara kazandıracağı amaç ve kazanımları desteklemesi gerekmektedir. Yapılan bu çalışmada, çocukların Dizem eğitim planı ile daha katılımcı oldukları; Dizem uygulanan öğrencilerin özgüvenli olduğu ve karşılaştıkları herhangi bir yaşantıda neden-sonuç ilişkisini daha çabuk algıladıkları gözlemlenmiştir. Ayrıca, öğrenme hızlarının ve dikkatlerinin arttığı tespit edilmiştir. Arzum Akademi gündüz bakımevi öğrencileri örneklem olarak alınmış olup, yapılan bu çalışma 5 yıllık bir uygulama sonucunda kademeli olarak 3, 5 ve 5 yaş grubu çocuklara uygulanmıştır. Uygulama öncesinde çocuklara gelişim tarama envanteri uygulanmış, dönem sonunda ise tekrar gelişim tarama envanteri yapılmıştır. Bu çalışma ile okul öncesi eğitim aşamasındaki çocukların eğlenerek, yaparak yaşayarak öğrenmesi amaçlanmış; öğrencilerin dikkat ve hafızasını uyararak kalıcı öğrenmeyi desteklediği gözlemlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Çocuk gelişimi, okul öncesi eğitim planı, çocuk

YENİ MAARİF MODELİ 5. SINIF TÜRKÇE DERS KİTABI ETKİNLİKLERİNİN BLOOM TAKSONOMİSİ VE DİL BECERİLERİ YÖNÜNDEN İNCELENMESİ

Hatice Lale
Öğrenci, Yıldız Teknik Üniversitesi
hatice.lale@std.yildiz.edu.tr
ORCID ID: 0009-0001-6009-8818

Gamze Hotaman
Öğrenci, Yıldız Teknik Üniversitesi
gamze.hotaman@std.yildiz.edu.tr
ORCID ID: 0009-0003-2294-1805

Özet
Bu çalışmada Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programına göre hazırlanan 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı etkinlikleri Bloom Taksonomisi ve dil becerilerine dağılımı yönünden analiz edilmiştir. Kitapta yer alan tüm metin altı etkinlikler incelenerek her birinin Bloom Taksonomisinde hangi basamağa karşılık geldiği ve dil becerilerinden hangisini geliştirmeyi hedeflediğini belirlemek amaçlanmıştır. Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden betimsel analiz tekniğiyle gerçekleştirilmiş ve doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Elde edilen veriler frekans ve yüzde oranları ile değerlendirilmiş, bulgular tablo ve grafiklerle sunulmuştur. Araştırma sonucunda 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabındaki 668 metin altı etkinliğinin Bloom Taksonomisine göre 146'sının (%22) hatırlama basamağına, 273'ünün (%41) anlama basamağına, 38'inin (%6) uygulama basamağına, 40'ının (%6) çözümleme basamağına, 115'inin (%17) değerlendirme basamağına ve 56'sının (%8) yaratma basamağına karşılık geldiği sonucuna ulaşılmıştır. Dil becerilerine dağılımı yönünden incelendiğinde ise etkinliklerin 155'inin (%23) dinleme, 268'inin (%40) okuma, 102'sinin (%15) konuşma, 110'unun (%17) yazma ve 33'ünün (%5) dil yapılarına yönelik olduğu görülmüştür. Elde edilen bulgular, kitabın büyük ölçüde öğrencilerin anlama ve hatırlama düzeyindeki bilişsel becerilerini hedeflediğini, üst düzey düşünme becerileri olan uygulama, çözümleme, değerlendirme ve yaratma basamaklarına daha sınırlı sayıda yer verdiğini göstermektedir. Dil becerileri açısından ise en fazla etkinliğin okuma ve dinleme becerilerini geliştirmeye yönelik olduğu, konuşma ve yazma becerilerine ise görece daha az yer verildiği tespit edilmiştir. Bu sonuçlar doğrultusunda Türkçe ders kitabının, öğrencilerin üst düzey düşünme becerilerini geliştirecek ve dil becerileri arasında daha dengeli bir dağılım olacak şekilde yapılandırılabileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, Türkçe Ders Kitabı, Bloom Taksonomisi, Dil Becerileri, Metin Altı Etkinlikler

DIGITAL READING IN PISA: A SCOPING REVIEW OF GLOBAL TRENDS AND DEFINITIONS

Ibrahim Kizil
Doktor, Syracuse Univers
ibrahimkizil2063@gmail.com
ORCID ID: 0009-0005-9007-2175

Abstract
This study is a scoping review of academic articles published between 2009 and 2023 that use PISA datasets and focus on 15-year-old students' digital reading skills and achievements. The literature review aims to identify notable trends in digital reading research, explore how scholars conceptualize digital reading in PISA studies and examine differences in definitions of digital reading across countries. The articles included in this literature review consist of studies that focus on PISA data and digital reading. The review aims to provide a comprehensive overview of the development of digital reading research by analyzing the distribution of studies across countries, academic journals, and other thematic areas.The theoretical framework used Digital Literacy, New Literacies, and Multiliteracies approaches. When these three approaches are considered together, digital reading exhibits a multi-layered structure, including technical skills, critical thinking, interaction with multimodal content, and meaning-making in a sociocultural context. Arksey and O'Malley's (2005) five-stage scope review model was adopted as the research method. As a result of the systematic search conducted in ERIC, PsycINFO, Education Sources, and Web of Science databases, 1,622 studies were initially reached. A total of 35 studies were included in the analysis after screening and full-text reviews according to the specified inclusion and exclusion criteria. The findings highlight the increasing academic interest in digital literacy in educational research by exploring notable trends in publication frequency, geographic distribution, and methodological approaches. Core competencies include ICT literacy, critical evaluation, navigating hypertext structures, and interacting with digital environments. Divergent perspectives on the definition of digital literacy across countries recognize digital literacy as a critical and complex skill required for effective participation in the digital world. The study highlights the importance of developing educational curricula and pedagogical practices to foster digital literacy competencies necessary for success in the digital age. This study contributes to a deeper understanding of digital literacy in the context of global educational assessments. In this context, the study contributes to developing educational approaches that will support individuals' active, critical, and conscious participation in the digital world.

Keywords: Scoping review, digital reading, PISA, digital literacy

UNDERSTANDING ACADEMIC RESILIENCE IN DIGITAL READING: A CROSS-COUNTRY ANALYSIS OF LOW-SES STUDENTS USING PISA 2018

Ibrahim Kizil
Doktor, Syracuse Univers
ibrahimkizil2063@gmail.com
ORCID ID: 0009-0005-9007-2175

Fatima Seyma Kizil
Doktor, Syracuse University
seymahosgor@gmail.com
ORCID ID: 0000-0001-5301-4076

Abstract
This study examines the factors affecting the digital reading achievement of resilient students among low socioeconomic status (SES) students in Turkey, Finland, South Korea, and the United States. The literature emphasizes that digital reading practices, reading motivation, and metacognitive reading strategies have increasing effects on academic success, especially among disadvantaged students. However, these relationships have been examined comparatively at the international level in very few studies. In our study, resilient students are defined as individuals who are highly engaged, motivated, and use cognitive strategies effectively in digital reading. We used the resilience theory as a theoretical framework. PISA 2018 was used as the data source, and analyses were conducted through multi-group structural equation modeling (SEM). Digital reading achievement was modeled as the dependent variable, digital reading practices as the independent variable, and reading motivation and metacognitive strategies as the mediating variables. Gender, multilingualism status, and students' information and communication technology (ICT) usage at home were considered as control variables. The sample includes resilient 15-year-old adolescents from these four countries who took part in Programme for International Student Assessment (PISA) in 2018. The findings show that digital reading practices positively affect digital reading achievement by increasing reading motivation and metacognitive strategy use. The structure of these relationships varies across countries: While cognitive strategies are more decisive in Finland and South Korea, motivation stands out as a more effective factor in Turkey and the USA. Our study can shed light on the development of policies for the more effective use of digital tools in education, especially in developing countries. The findings of this study can contribute to the development of supportive educational strategies and policies that will help low-SES students overcome the difficulties they face in education, thus increasing equal opportunities in education. In this context, the study contributes to the development of human-centered approaches that will empower disadvantaged students in digitalized educational environments.

Keywords: Academic resilience, digital reading, PISA, structural equation modeling

TÜRKİYE'DE INSTAGRAM ERİŞİM ENGELİNİN ARDINDAN YETİŞKİNLERİN YAŞADIĞI DENEYİMLERİN KEŞFEDİLMESİ

Feyza Topçu
Dr. Öğretim Üyesi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi
feyza.topcu@hku.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-5853-2670

Özet
Türkiye'de 2 Ağustos 2024 tarihinde Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu tarafından Instagrama erişim engeli getirilmiştir. Bu engelin ardından belirli bir süre Instagrama erişim sağlayamamak Instagram kullanıcılarının hangi ihtiyaca yönelik uygulamayı kullandıklarının tespiti için oldukça önemli bir zaman olarak değerlendirilmiştir. Bu çalışmada, Instagram kullanıcılarının uygulamayı kullanma amaçlarını ve erişim engelinin ardından yaşadıkları deneyimleri açığa çıkarmak ve Instagramın hangi ihtiyacı karşıladığını keşfetmek amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda bu araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden fenomenolojik desende gerçekleştirilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşmeler, araştırmaya katılmaya gönüllü olan ve Instagram bağımlılığı ölçeğinden yüksek ve düşük olan 15 katılımcı ile Ağustos-Eylül 2024 tarihleri arasında çevrimiçi olarak gerçekleştirilmiş olup ortalama 30 dakika sürmüştür. Verilerin kodlanması, MAXQDA 2020 kullanılarak tematik analizle gerçekleştirilmiştir. Instagram erişim engelinin ardından yaşanan deneyimlere ilişkin üç ana tema ortaya çıkmıştır. (a) Instagram kullanım amaçları, (b) kullanıcı tepkileri (c) Instagram kullanımına ilişkin ihtiyaçlar. Instagram kullanım amaçları arasında; iyilik hareketi için paylaşımlar yapmak (aktivism), yakınlarının hayatında olup bitenler hakkında bilgi almak, haber sitelerini ve ilgi alanlarına yönelik eğlence, yemek, kişisel bakım, bilgi, eğitim gibi sayfaları takip etmek (gündem takibi), gezip görülen yerleri, sevilen şarkıları, özçekimlerini paylaşmak ve yeteneklerini göstermek, bir stok, depolama aracı şeklinde ilgilerini çeken postları kaydetmek (anı defteri) ve ticari amaçla kullanmak yer alıyordu. Erişim engeli sürecinde ise telafi edici davranışlar (farklı platformlara yönelmek/VPN ile bağlanmak), olumsuz etkiler ve kazanımlar gerçekleşmiştir. Olumsuz bağlamda; pratik, ilişkisel, davranışsal ve fizyolojik, duygusal ve psikolojik zorluklar yaşanmıştır. Bazı katılımcılar ise, psikolojik iyileşme, sosyal iyileşme, fiziksel ve davranışsal iyileşme yaşadıklarını bildirmişlerdir. Özellikle bağımlılık düzeyinde kullanım gösteren bireyler bu süreçte ciddi olumsuzluklar yaşamış ve bu erişim engelinin, ani bir yoksunluk tepkisine neden olmuş olabileceği düşünülmüştür. Instagrama erişilmediği dönemde ise duygusal ve psikolojik (haz/eğlence, fayda sağlama, sanat ve estetik ile ilgilenme, kendi kimliğine uygun yaşama, kendini gerçekleştirme, rahatlama, dikkatini dağıtma), sosyal (sosyal onay, anlaşılma, sevilme/ilgi görme/beğenilme, popülarite, görünür olma, saygınlık) ve ekonomik ihtiyaçlar açığa çıkmıştır. Bu bulgular, sosyal medya detoksunun kişilere bağlı olarak faydalı veya sıkıntı verici olabileceğinin altını çizmektedir. Bu araştırma ile birlikte Instagram kullanımına ilişkin ihtiyaçları anlamak, ruh sağlığı çalışanlarının Instagram bağımlılığına ilişkin daha etkili bir şekilde yol almasına yardımcı olurken, daha iyi bir ruh sağlığını teşvik edebileceği düşünülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Instagram bağımlılığı, erişim engeli, fenomenoloji, ihtiyaçlar

YÜKSEKÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN BAŞARISIZLIK KORKUSU: ÖLÇEK UYARLAMA ÇALIŞMASI

Serhat ARSLAN
Profesör Doktor, Gazi Üniversitesi
serhatarslan@gazi.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-4422-8421

Özet
Başarısızlık korkusu, yükseköğretim öğrencilerinin motivasyonunu, akademik başarılarını ve genel öğrenme süreçlerini olumsuz etkileyen önemli bir psikolojik faktördür. Bu araştırmanın amacı, üniversite öğrencilerinin öğrenme sürecinde yaşadıkları başarısızlık korkusunun düzeylerini, boyutlarını ve altında yatan nedenleri incelemektir. Ayrıca, çalışmada yükseköğretim öğrencilerinin öğrenme sürecinde yaşadıkları başarısızlık korkusunu ölçmeye yönelik geliştirilen Öğrencilerin Başarısızlık Korkusu Ölçeği"ni Türkçeye uyarlamak ve geçerlik-güvenirlik analizlerini gerçekleştirmektir. Araştırma kapsamında, Güvenirlik çalışmaları, Açımlayıcı ve Yapı geçerliği için doğrulayıcı faktör analizi (DFA) uygulanarak, iç tutarlılık güvenirliği Cronbach Alfa katsayısı ile test edilmiştir. Analizler sonucunda, Türkçe formun özgün ölçeğin faktör yapısını koruduğu, madde yüklerinin yeterli düzeyde olduğu ve ölçeğin yüksek iç tutarlılık değerlerine sahip olduğu belirlenmiştir. Elde edilen bulgular, ölçeğin Türkiye'deki üniversite öğrencilerinin başarısızlık korkusunu geçerli ve güvenilir bir şekilde ölçmek için uygun bir araç olduğunu göstermektedir.

Anahtar Sözcükler: Başarısızlık korkusu, ölçek uyarlama, yükseköğretim, öğrenme kaygısı, geçerlik ve güvenirlik

İLKOKULLARDA DİJİTAL ARAÇLARIN İNSAN MERKEZLİ KULLANIMI: NİTEL BİR DURUM İNCELEMESİ

ETHEM GÜRHAN
Doktor, Konya İl Milli Eğitim Müdürlüğü
ethemgurhan@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-5870-3986

Özet
Bu çalışma, dijital eğitim ortamlarının ilkokullarda insan merkezli kullanımını öğretmen görüşleri çerçevesinde değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Nitel araştırma desenine dayanan bu durum çalışması, Konya ilinde yer alan bir devlet ilkokulunda görev yapan 10 sınıf öğretmeni ile yürütülmüştür. Veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşmeler kullanılmış, öğretmenlerin dijital araçları sınıf içinde nasıl kullandıkları, bu araçların öğrenciler üzerindeki etkileri ve karşılaştıkları zorluklara ilişkin görüşleri analiz edilmiştir. Elde edilen veriler tematik analiz yöntemi ile çözümlenmiş ve üç ana tema ortaya çıkarılmıştır: "Öğrenme Sürecine Katkı", "İnsan Merkezli Yaklaşımlar" ve "Dijitalleşmede Karşılaşılan Güçlükler". Öğretmenler, dijital araçların öğrencilerin dikkatini çektiğini ve öğrenme isteğini artırdığını ifade ederken; araçların anlamlı ve öğrenci merkezli tasarlanmadığında yüzeysel öğrenmeye neden olabileceğini vurgulamıştır. Ayrıca, bazı öğretmenler dijital okuryazarlık konusunda kendilerini yetersiz hissettiklerini belirtmiş; bu nedenle mesleki gelişim fırsatlarının artırılması gerektiğini dile getirmiştir. Araştırmanın sonuçları, dijital araçların pedagojik amaçlarla etkili kullanımının, insan merkezli bir öğretim yaklaşımıyla bütünleştiğinde daha verimli sonuçlar doğurduğunu ortaya koymaktadır.

Anahtar Sözcükler: Öğretmen görüşleri, dijital araçlar, insan odaklı eğitim, ilkokul, nitel araştırma

GELİŞEN ZİHİN YAPISININ (GROWTH MİNDSET) EĞİTİME YANSIMASI: TÜRKİYE VE ALMANYA EĞİTİM SİSTEMİ ÖRNEĞİ[1]

ESİN ÖZER
Doçent Doktor, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi - Münster Üniversitesi (Almanya)
eozer@adu.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-1896-7362

Özet
Stanford Üniversitesi Psikoloji Bölümü Öğretim Üyesi Prof.Dr. Carol Dweck tarafından kavramsallaştırılan Gelişen Zihin Yapısı (Growth Mindset), bireylerin potansiyellerini nasıl algıladıkları ve bu algıların öğrenme süreçlerine nasıl yansıdığı üzerine önemli bir çerçeve sunmaktadır. Gelişen Zihin Yapısı, bireylerin zeka, yetenek ve becerilerinin doğuştan sabit olmadığı, deneyim, çaba ve öğrenme yoluyla geliştirilebileceği inancına dayanan bilişsel bir tutumdur. Bu yaklaşımın, öğrencilerin zorluklar karşısındaki tutumlarını, motivasyonlarını, öğrenme stratejilerini ve sonucunda akademik başarılarını olumlu yönde etkilediğine dair bulgular giderek artmaktadır. Bu çalışma, Gelişen Zihin Yapısı teorisinin temel ilkelerinin Türkiye ve Almanya'daki eğitim sistemlerinin farklı kademelerindeki yansımalarını karşılaştırmalı olarak incelemeyi amaçlamaktadır. Farklı kültürel, yapısal ve pedagojik yapıya sahip bu iki ülkenin eğitim sistemlerinde, Gelişen Zihin Yapısını destekleyen faktörlerin neler olduğu araştırılacaktır. Çalışmada ders müfredat içerikleri, ders materyalleri, öğretmenlerin pedagojik yaklaşımları, sınıf içi etkileşimler, geri bildirim mekanizmaları ve ölçme-değerlendirme kültürü gibi unsurların, öğrencilerin zihin yapılarının şekillenmesindeki rolü incelenecektir. Literatür taraması, doküman analizi, görüşme ve gözlem yöntemlerinin kullanılacağı bu çalışmayla, her iki ülkenin eğitim sistemlerindeki mevcut durum açıklanarak, Gelişen Zihin Yapısının teşvik edilmesine yönelik uygulamaların ortaya konulması amaçlanmaktadır. Bu çalışmanın, Gelişen Zihin Yapısının eğitim ortamlarında daha etkili biçimde kullanılabilmesine yönelik olarak eğitimcilere ve psikolojik danışmanlara önemli bilgiler sunması ve uluslararası eğitim literatürüne katkı sağlaması beklenmektedir.

Anahtar Sözcükler: Gelişen Zihin Yapısı, Eğitim, Türkiye, Almanya

[1] Çalışma, TÜBİTAK 2219 Yurt Dışı Doktora Sonrası Araştırma Burs Programı kapsamında gerçekleştirilen çalışmalardan oluşacaktır.

TÜRKİYE YÜZYILI MAARİF MODELİ 5.SINIF TÜRKÇE DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ CIPP MODELİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ

Hatun Vera Akşab
Öğrenci, Gaziantep Üniversitesi
veraaltunoz@gmail.com
ORCID ID: 0009-0003-7756-4752

Melike Özyurt
Doçent Doktor, Gaziantep Üniversitesi
melikeozyurt@gantep.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-4527-9343

Özet
Bu çalışmada, 2024 yılında güncellenen Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli 5. sınıf Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın, Stufflebeam tarafından geliştirilen CIPP (Bağlam, Girdi, Süreç, Ürün) program değerlendirme modeli çerçevesinde öğretmen görüşlerine dayalı olarak değerlendirilmesini amaçlanmaktadır. Nitel araştırma yöntemlerinden biri olan durum çalışması deseni kullanılmıştır. Çalışma, tek bir analiz birimin derinlemesine incelendiği bütüncül tek durum deseni ile yürütülmüştür. 2024-2025 eğitim-öğretim yılında Gaziantep ili Şahinbey ilçesinde MEB'e bağlı bir ortaokulda görev yapan 7 Türkçe öğretmeninin görüşleri araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmıştır. Veriler içerik analizi tekniğiyle analiz edilmiştir. Programın CIPP modeli göre değerlendirilmesi sonucu, bağlam boyutunda öğretmenler, programın amacı olarak erdemli ve yetkin bireyler yetiştirme, dil becerilerinin geliştirilmesi ve beceri odaklı yaklaşımı vurgulamışlardır. Programın ihtiyaçların karşılanma durumunu ise bazı öğretmenler yeterli bulurken, bazı öğretmenler programın etkilerinin zamanla anlaşılabileceği ifade etmişlerdir. Girdi boyutunda öğretmenler, öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeylerinin yetersiz olduğunu, özellikle okuma-yazma ve konuşma becerilerinde eksikler bulunduğunu belirtmişlerdir. Materyal ve fiziki koşullar konusunda ise öğretmenlerin değerlendirmeleri yeterli, yetersiz ve kısmen yeterli şeklinde çeşitlenmektedir. Süreç boyutunda öğretmen görüşlerine göre en sık karşılaşılan sorunlar; yazma etkinliklerinin zaman alması, kalabalık sınıflar ve ders süresinin kısalığıdır. Öğretmenler öğrenme öğretme sürecinde soru-cevap, konuşma halkası, rol oynama gibi öğrenci merkezli yöntemleri tercih ettiklerini belirtmiş; ders kitabı etkinliklerinin yanı sıra düşündürmeye dayalı özgün uygulamalara da yer verdiklerini ifade etmişlerdir. Programın, öğrencilerin derse katılımını artırdığı ancak zaman sınırlılığı nedeniyle tüm öğrencilere söz hakkı verilemediği vurgulamışlardır. Ürün boyutunda ise öğretmenler, programın uygulanma sürecinde içerik yoğunluğu ve öğrenci uyumu açısından zorluklar yaşandığını belirtmişlerdir. Öğrenci ihtiyaçlarının karşılanması ve hedeflere ulaşma konusunda ise sürecin tamamlanmasının gerektiği düşünmektedirler. Bu boyutta konuşma becerilerine önem verilmesi ve öğrencilerin aktifleşmesi olumlu yönler olarak öne çıkarken; etkinlik fazlalığı, zaman kısıtlı ve kalabalık sınıflar olumsuz yönler olarak değerlendirilmiştir. Çalışmada sonuç olarak, programın olumlu bir yapıya sahip olduğu ancak uygulamada iyileştirmeye açık yönlerinin bulunduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Türkiye yüzyılı maarif modeli, Türkçe öğretim programı, Stufflebeam CIPP modeli, program değerlendirme

OKUL YÖNETİCİLERİNİN ÖĞRETİMSEL LİDERLİK ROLLERİNE İLİŞKİN BİR İNCELEME

Sinem ARSLAN DÖNMEZ
Öğrenci, Akdeniz Üniversitesi
ssinem.arslan@gmail.com
ORCID ID: 0000-0003-4816-420X

Özet
Bu araştırmanın amacı, ortaöğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin okul yöneticilerinin öğretimsel liderlik rollerine ilişkin algı ve deneyimlerini ortaya koymaktır. Nitel araştırma yöntemlerinden olgu bilim deseni kullanılarak yürütülmüş olan çalışmada veriler, Antalya ili Alanya ilçesindeki resmi okullarda görev yapan 13 öğretmenden elde edilmiştir. Maksimum çeşitlilik yöntemi kullanılarak seçilen katılımcılar branş, mesleki deneyim ve cinsiyet değişkenleri açısından farklılık göstermektedir. Katılımcı görüşlerine göre okul yöneticileri, okulun amaçlarının belirlenmesi sürecinde Millî Eğitim Bakanlığı'nın mevzuatına bağlı olarak hareket etmektedir. Öğretmen kurul toplantıları ve veli toplantıları aracılığıyla öğretmen, öğrenci ve veli görüşlerinin alındığı belirtilse de bu süreçlerin genellikle yüzeysel ve şekilsel kaldığı tespit edilmiştir. Okul amaçlarının paylaşılması konusunda toplantı ve medya araçlarının kullanıldığı ortaya konmuştur. Ayrıca tüm bu süreçte yöneticilerin çoğunlukla emir verici tutum sergilediği, işbirliğine dayalı liderlik anlayışının sınırlı düzeyde kaldığı sonucuna ulaşılmıştır. Öğretim sürecinin planlanması ve yürütülmesi sürecinde, ders planlarının zamanında hazırlanması gibi "kırtasiyeciliğe" dayalı uygulamalara ağırlık verildiği ancak öğretimin niteliğinin artırılmasına yönelik pedagojik desteklerin sınırlı kaldığı vurgulanmıştır. Öğretimin değerlendirilmesi kapsamında yürütülen çalışmaların ise çoğunlukla yüzeysel ve yetersiz olduğu tespit edilmiştir. Öğretmenlerin mesleki gelişimlerinin desteklenmesinin seminer ve zümre toplantıları ile sınırlı kaldığı, okul yöneticilerinin bu süreçlerde rehberlik rolünden ziyade onay veren bir rol üstlendikleri ortaya konmuştur. Bu durum, öğretimsel liderliğin temel bileşenlerinden biri olan öğretmen gelişimini desteklemesi işlevinin ihmal edildiğini şeklinde yorumlanabilir. Olumlu bir öğrenme iklimi oluşturma bağlamında yöneticilerin sosyal etkinlikler ve başarıların takdir edilmesi gibi yöntemlere başvurmalarına rağmen; bu uygulamaların sınırlı düzeyde olduğu ortaya konmuştur. Bütüncül olarak değerlendirildiğinde, okul yöneticilerinin öğretimsel liderlik bağlamında daha çok bürokratik ve idari rollere yoğunlaştığı, öğretim süreçlerinin niteliğini artırmaya yönelik yeterli liderlik sergilemedikleri ve okulun öğretimsel vizyonunu yapılandırma konusunda etkili bir rol üstlenemedikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Öğretimsel liderlik, okul yöneticisi, öğretmen görüşleri, nitel araştırma

DİJİTAL EĞİTİM ORTAMLARINDA İNSAN ODAKLI YAKLAŞIMLA SOMUT MATERYAL KULLANIMI

Meral Erdoğan
Öğretmen, Çorum Merkez Yahya Kemal Beyatlı İlkokulu
merdi70@hotmail.com
ORCID ID: 0009-0009-9980-8635

Özet
Bu çalışmanın amacı, dijitalleşmenin hız kazandığı eğitim ortamlarında, öğrenci merkezli ve insan odaklı öğretim yaklaşımının nasıl sürdürülebileceğini; yaratıcı, uygulamalı sınıf içi ve sınıf dışı etkinlikler aracılığıyla ortaya koymaktır. Nitel araştırma yöntemi temel alınarak, gözlem ve etkinlik temelli analiz yapılmıştır. İlkokul düzeyinde uygulanan etkinlikler (örneğin atık malzemelerle kumbara yapımı, kartondan saat tasarlama gibi) incelenmiş, bu uygulamaların dijital eğitimle nasıl entegre edilebileceği değerlendirilmiştir. İncelenen etkinlikler, öğrencilerin bireysel farklılıklarına hitap etmekte, yaratıcılıklarını desteklemekte ve öğrenmeyi somutlaştırmakta ve öğrenmeyi kalıcı kılmaktadır. Örneğin; geometrik şekillerin kurabiye ile öğrenilmesi, çocukların hem duyusal hem bilişsel gelişimini desteklerken; kartondan saat yapımı, zamanı öğrenmeyi kalıcı hale getirmiştir. Aynı şekilde atık malzemelerle kuş yuvası ya da bahçe tasarımı gibi projeler, öğrencilerin çevre bilinci kazanmasını ve üç boyutlu düşünme becerilerinin gelişmesine yardımcı olmuştur. Dijital ortamlar her ne kadar eğitime erişimi kolaylaştırsa da insan odaklı öğrenmeyi destekleyen somut ve dokunsal etkinlikler hâlâ öğretimin vazgeçilmezidir. Dijital araçlar bu etkinlikleri destekleyici materyal veya yönerge olarak kullanılabilir. Öğrencilerin fiziksel üretim yaparak öğrendikleri bu tür etkinlikler, dijital dünyada da insan odaklı eğitimin sürdürülebilirliğini sağlamaktadır.

Anahtar Sözcükler: 1.İnsan odaklı eğitim, 2. Sınıf etkinlikleri, 3.Öğrenci merkezli yaklaşım.

DİJİTAL YORGUNLUK VE BİLİNÇLİ FARKINDALIK

Zeynep Tunay Gül
Öğretim Görevlisi, Kadir Has Üniversitesi
zeynep.tunaygul@khas.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-9786-5307

Özet
Günümüzün dijitalleşmiş dünyasında, sürekli bilgi akışı ve çevrimiçi etkileşimler bireyler üzerinde artan bir baskı oluşturmaktadır. Bu durum, "dijital yorgunluk" olarak adlandırılan, dijital teknolojilere uzun süreli etkileşimden kaynaklanan fiziksel, zihinsel ve duygusal yorgunlukla karakterize edilen yeni bir yorgunluk biçimine sebep olmaktadır. Bu yorgunluk hem fiziksel hem de psikolojik belirtilerle ortaya çıkabilmektedir. Dijital yorgunluk, tükenmişliğe, dikkat dağınıklığına, üretkenlik düşüşüne ve genel iyi oluş halinin azalmasına neden olabilmektedir. Bu bağlamda, zihinsel ve duygusal kaynakları koruma stratejileri önem kazanmaktadır. Bilinçli farkındalık (Mindfulness), kişinin dikkatini yargılamadan ve olduğu gibi mevcut ana odaklama pratiğidir. Son yıllarda yapılan araştırmalar, bilinçli farkındalığın dijital yorgunluğun olumsuz etkilerini azaltmada potansiyel bir araç olduğunu göstermektedir. Bilinçli farkındalık uygulamaları, bireylerin dijital uyaranlara karşı farkındalıklarını artırmalarına, dikkatlerini daha iyi yönetmelerine ve çevrimiçi ortamların neden olduğu stresi azaltmalarına yardımcı olabilir. Bu bildiri, dijital yorgunluğun temel nedenlerini ve bireyler üzerindeki etkilerini özetlemekte ve bilinçli farkındalığın bu olumsuz etkileri hafifletmedeki rolünü teorik ve ampirik kanıtlar ışığında incelemektedir. Literatür taramasına dayanan bu derleme, bilinçli farkındalık temelli müdahalelerin dijital yorgunlukla başa çıkmada umut vadeden bir yaklaşım olduğunu ileri sürmektedir. Özellikle, bilinçli farkındalık eğitimlerinin dikkat kontrolünü geliştirme, stres tepkilerini düzenleme ve genel psikolojik iyi oluşu destekleme yoluyla dijital yorgunluğun belirtilerini azaltabileceği tartışılmaktadır. Son olarak, gelecekteki araştırmalar için potansiyel yönler ve bu alandaki uygulamaların pratik çıkarımları ele alınacaktır.

Anahtar Sözcükler: Dijital yorgunluk, bilinçli farkındalık, psikolojik iyi oluş

DEĞERLER EĞİTİMİNİN TÜRKİYE YÜZYILI MAARİF MODELİ'NDEKİ YERİ VE UYGULANABİLİRLİĞİ

ETHEM GÜRHAN
Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı
ETHEMGURHAN@GMAIL.COM
ORCID ID: 0000-0002-5870-3986

Özet
Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, bireyin bilişsel, duyuşsal ve davranışsal yönlerini bütüncül şekilde geliştirmeyi hedefleyen yeni nesil bir eğitim anlayışını temsil etmektedir. Bu modelde değerler eğitimi, yalnızca müfredatın bir parçası değil; bireyin karakter inşasını ve toplumsal aidiyet duygusunu güçlendiren temel bir unsur olarak konumlandırılmaktadır. Bu çalışmanın amacı, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli' nde değerler eğitiminin nasıl yapılandırıldığını ve uygulamaya dönük olarak ne ölçüde geçerlilik taşıdığını incelemektir. Araştırma, nitel araştırma desenlerinden doküman incelemesi yöntemiyle yürütülmüştür. Çalışma kapsamında Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yayımlanan Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli taslak belgesi, değerler eğitimiyle ilgili akademik yayınlar ve politika belgeleri tematik analiz yöntemiyle değerlendirilmiştir. Analiz sürecinde Braun ve Clarke'ın (2006) tematik analiz çerçevesi esas alınmıştır. Bulgular, modelin değerler eğitimini disiplinler arası bir yaklaşımla ele aldığını; milli, evrensel ve kültürel değerleri harmanlayarak öğrencide anlamlı bir değer bilinci oluşturmayı amaçladığını ortaya koymuştur. Bununla birlikte, uygulamaya dönük bazı belirsizlikler, öğretmen yeterlikleri ve ölçme-değerlendirme boyutlarında geliştirmeye açık alanların olduğu da belirlenmiştir. Sonuç olarak, Türkiye Yüzyılı Maarif Model'inin sunduğu değer temelli eğitim yaklaşımı, 21. yüzyılın insan odaklı eğitim vizyonuyla uyumludur. Ancak bu yaklaşımın başarıya ulaşması için öğretmenlerin değerler eğitimi konusunda mesleki destekle güçlendirilmesi ve uygulama kılavuzlarının netleştirilmesi gerekmektedir.

Anahtar Sözcükler: Türkiye yüzyılı maarif modeli, değerler eğitimi, eğitim politikası, tematik analiz, insan odaklı eğitim

EVALUATION OF SPATIAL INTEGRATION/SEGREGATION OF MIGRANTS IN TÜRKİYE FROM THE PERSPECTIVE OF LANDSCAPE ARCHITECTURE: THE CASE OF DÜZCE

Pınar Gültekin
Profesör Doktor, Düzce Üniversitesi
pinargultekin@duzce.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-9461-784X

Özet
Socio-spatial segregation and integration in cities, which have become heterogeneous spaces due to international migration and transnational flows of ideas and cultures, are issues that need to be emphasized sensitively. Spatial segregation means that the minority group does not have a homogeneous distribution in the residential area of the city compared to the rest of the urban population, but is concentrated in a certain area. Spatial integration, on the other hand, focuses on the harmonization process between the host community and the migrant community. Immigrants tend to live together in cities with the effect of the feeling of security provided by the motive of being together, and structures divided by ethno-cultural and socio-economic associations have been formed in urban spaces. Within the scope of the study, a literature review and field observations were made on the international migrations received by Düzce, which is located within a day's drive of Turkey's two largest cities, Istanbul and Ankara. Current and past migrations were evaluated, and an immigrant spatial integration map of Düzce city was created using the ARC Map program. Cultural reflections of Syrian, Bulgarian and Caucasian immigrants such as their unique architectural examples, music, local food, traditions they maintain on special occasions such as funerals, weddings, etc. were evaluated. Metropolitan cities are important places of refuge for different cultures, but ethnic and spatial clusters are easily distinguishable in smaller-scale cities. It can be said that spatial integration and adaptation of migrants after migrations is more difficult for small cities like Düzce compared to metropolises and global cities.

Anahtar Sözcükler: Migration, Spatial integration, Segregation, Landscape Planning, Düzce

LİSE ÖĞRENCİLERİNDE OKUL TÜKENMİŞLİĞİ: BİR META-TEMATİK ANALİZ ÇALIŞMASI

Seda KIYAK-ERBİLDİK
Araştırma Görevlisi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi
sedakiyak@kmu.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-4978-5083

Erdal HAMARTA
Profesör Doktor, Necmettin Erbakan Üniversitesi
erdalhamarta@erbakan.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-0925-3824

Özet
Okul tükenmişliği, öğrencilerin okuldaki görev ve sorumluluklarını yoğun biçimde hissetmeleri sonucunda öğrencinin kendini yorgun ve bitkin hissetmesi, okula karşı mesafeli bir tutum geliştirerek ilgisini kaybetmesi ve kendini yetersiz hissetmesiyle ortaya çıkan bir sendrom olarak ifade edilmektedir. Bu sendrom öğrencilerde duyuşsal, bilişsel veya davranışsal olarak ortaya çıkabilmektedir. Okul tükenmişliği; öğrencinin kendini yıpranmış, umutsuz ve psikolojik olarak bitkin hissetmesi, yetersiz hissetmesi, okula karşı olumsuz algılar geliştirmesi, devamsızlık yapması, dersle ilgili etkinliklere katılmaması ya da katılmaya istekli olmaması, okulun verdiği sorumlulukları yapmaması veya ertelemesi gibi durumlar ile kendini gösterebilmektedir. Eğitim ortamlarında giderek daha sık karşılaşılan bir problem hâline gelen okul tükenmişliğinin, akademik çalışmalarda da zamanla daha fazla önem kazandığı görülmektedir. Bu doğrultuda, okul tükenmişliğinin daha derinlemesine anlaşılabilmesi amacıyla, ulusal ve uluslararası alan yazında bu konuya ilişkin nitel olarak yürütülmüş çalışmaların katılımcı görüşleri çerçevesinde sistematik olarak incelenmesi amaçlanmıştır. Bu çalışmada okul tükenmişliği ile ilgili yürütülmüş ve katılımcı görüşlerine yer verilmiş nitel araştırmaların meta-tematik analizi yapılacaktır. Meta-tematik analiz, bir araştırma konusunda nitel kapsamda yürütülmüş, doküman incelemesine dayalı toplanan araştırmalardaki verilerin ortak bir düzlemde ele alınarak yeniden tema ve kodlar şeklinde ifade edilmesi ve anlam kazandırılması olarak açıklanabilir. Bu amaç doğrultusunda; çeşitli akademik veri tabanları taranarak okul tükenmişliği ile ilgili yapılan nitel çalışmaların belirlenmesi ve elde edilen çalışmaların içerik analizi yöntemiyle çözümlenmesi planlanmaktadır. Araştırma sonucunda elde edilmesi beklenen bulguların, lise öğrencilerinin okul tükenmişliğine ilişkin görüşlerini bütüncül bir bakış açısıyla ortaya koyarak, alan yazına kuramsal ve uygulamalı düzeyde katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Okul tükenmişliği, tükenmişlik, meta-tematik analiz

SESSİZ İHMALİN YENİ YÜZÜ: EBEVEYN SOSYOTELİZMİNİN (PHUBBİNG) BAZI DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ

Tuğçe Altunbaş
Öğrenci, Yıldız Teknik Üniversitesi
tugce_altunbas@hotmail.com
ORCID ID: 0000-0003-2885-3251

Fulya YÜKSEL ŞAHİN
Profesör Doktor, yıldız teknik üniversitesi
fulya_sahin@hotmail.com
ORCID ID: 0000-0003-3454-2142

Özet
Günlük yaşamda dijital cihazların kullanım süresinin artması, bireyler arası ilişkileri yeniden şekillendirmiştir. Özellikle aile içinde yaşanan bu değişim, ebeveyn-çocuk etkileşimini de derinden etkilemektedir. Bu bağlamda son yıllarda literatürde dikkat çeken kavramlardan biri olan "phubbing", bireyin yüz yüze bir iletişim esnasında karşısındaki kişiyi görmezden gelerek dikkatini dijital bir cihaza yöneltmesi olarak tanımlanmaktadır. Phubbing davranışının ebeveynler tarafından sergilenmesi ise "ebeveyn phubbingi" olarak adlandırılmakta ve çocukların duygusal, sosyal ve davranışsal gelişimleri açısından risk oluşturabileceği ifade edilmektedir. Ebeveyn phubbing davranışının, çocukların çeşitli gelişimsel ve psikolojik özellikleri üzerindeki etkilerinin incelenmesi önem arz etmektedir. Bu araştırmada ebeveynlerin sosyotelist olma durumunun ebeveyn olma durumu, özel eğitim gereksinimine sahip çocuk sahibi olma durumunu, yaş, eğitim düzeyi, medeni durum, gelir düzeyi, çocuk sayısı ve meslek değişkenleri gibi demografik değişkenlere göre anlamlı düzeyde farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Araştırma yöntemi olarak, ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemi 4-7 yaş çocuğa sahip olan toplam 401 ebeveynden oluşmaktadır. Veri toplama aracı olarak, Genel Sosyotelist Olma ölçeği ve araştırmacılar tarafından oluşturulan Kişisel Bilgiler Formu kullanılmıştır. Veriler, IBM SPSS Statistics 26 paket programı kullanılarak değerlendirilmiştir. Verilerin analizinde, Bağımsız Grup t Testi, Mann Whitney U Testi ve Kruskal-Wallis Testi uygulanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, ebeveynlerin sosyotelist olma durumlarının ebeveynlik rolü, özel eğitim gereksinimine sahip çocuk sahibi olma durumu, yaş, medeni duruma göre farklılaşmadığı ($p>.05$) görülmektedir. Bunun yanında ebeveyeynlerin eğitim düzeyi, gelir düzeyi, çocuk sayısı ve mesleklerine göre anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır ($p <.05$). Eğitim düzeylerine ve mesleklerine göre ebeveynlerin nomofobi; kişisel çatışma; kendini yalnızlaştırma; problem farkındalığı ve genel toplam puan ortalamalarında anlamlı düzeyde farklılık olduğu görülmüştür ($p <.05$). Gelir durumu ve sahip olunan çocuk sayısına göre ise ebeveynlerin nomofobi, kişisel çatışma, kendini yalnızlaştırma ve genel toplam puan ortalamalarında anlamlı düzeyde farklılık olduğu görülmüştür ($p <.05$).

Anahtar Sözcükler: Ebeveyn sosyotelizmi, phubbing

KÖKLÜ GEÇMİŞ GÜÇLÜ GELECEK

Selçuk TÜTAK
Öğretmen, Besime Özderici Ortaokulu
basinselcuktutak@gmail.com
ORCID ID: 0009-0004-8413-650X

Özet
Bu çalışma, "Köklü Geçmiş Güçlü Gelecek" teması etrafında şekillenen edebi ve eğitsel bir proje kapsamında kaleme alınmıştır. Çocuk edebiyatı ile matematiği birleştirerek geçmişin değerleriyle geleceğe sağlam bir köprü kurmak hedeflenmiştir. Projenin temel amacı, öğrencilerin tarihsel bilinç, milli kimlik ve akademik becerilerinin aynı anda geliştirilmesidir. Çalışma kapsamında ilköğretim düzeyindeki öğrencilerle yürütülen yaratıcı yazma ve şiirle matematik etkinlikleri aracılığıyla hem disiplinler arası öğrenme sağlanmış hem de çocukların hayal gücü desteklenmiştir. Nitel araştırma yöntemine dayanan bu çalışmada, öğrencilerin yazdığı metinler ve etkinlik süreçleri gözlem ve doküman analizi yoluyla değerlendirilmiştir. Proje süreci boyunca elde edilen veriler, çocukların hem duygusal bağ kurmalarında hem de kavramsal öğrenmelerinde belirgin bir artış olduğunu ortaya koymuştur. Sonuç olarak, edebiyatın dönüştürücü gücünden yararlanarak geçmişten gelen değerleri günümüz pedagojisine entegre eden bu yaklaşımın, geleceğin eğitim modelleri için ilham verici olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Sözcükler: çocuk edebiyatı, disiplinler arası öğrenme, milli kimlik, şiirle matematik, değerler eğitimi

OYUNLARLA MATEMATİK EĞLENCELİ VE ETKİLİ ÖĞRENME YAKLAŞIMI

Selçuk TÜTAK
Öğretmen, Besime Özderici Ortaokulu
basinselcuktutak@gmail.com
ORCID ID: 0009-0004-8413-650X

Özet
Bu çalışma, ilköğretim öğrencilerinin matematik dersine yönelik olumlu tutum geliştirmeleri ve öğrenme süreçlerinin kalıcı hale gelmesi amacıyla oyun temelli öğrenme yaklaşımlarını merkeze alarak hazırlanmıştır. Oyunlarla Matematik projesi, soyut matematik kavramlarını somut ve eğlenceli deneyimlerle pekiştirmek amacıyla geliştirilmiş etkinlikler dizisinden oluşmaktadır. Bu etkinliklerde öğrenciler, strateji oyunları, hareketli grup oyunları ve dijital oyun tabanlı uygulamalar aracılığıyla dört işlem, geometri, problem çözme ve mantıksal akıl yürütme gibi temel kazanımları aktif şekilde deneyimlemektedir. Araştırma sürecinde nitel yöntemler kullanılmış; gözlem, öğrenci ürünleri ve öğretmen görüşmeleri yoluyla veri toplanmıştır. Veriler, öğrencilerin oyun temelli ortamlarda öğrenmeye daha istekli olduklarını ve kavramları daha iyi kavradıklarını göstermektedir. Ayrıca, iş birliği ve iletişim becerilerinin de geliştiği gözlemlenmiştir. Sonuç olarak, oyunla öğrenmenin matematik dersini sadece anlaşılır değil, aynı zamanda keyifli bir hale getirdiği ve öğrencilerin akademik başarısına katkı sunduğu söylenebilir.

Anahtar Sözcükler: oyun temelli öğrenme, matematik öğretimi, ilköğretim, iş birliği, kavramsal öğrenme

A MULTILEVEL INVESTIGATION OF ASSESSMENT AUTONOMY AND SCIENCE LITERACY: EVIDENCE FROM NORWAY[2]

Hatice Uslu Kocabaş
Öğrenci, Marmara University
haticeuslukocabas@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-0380-3031

İlker Cırık
Profesör Doktor, Mimar Sinan Fine Arts University
ilker.cirik@msgsu.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-3018-9831

Özet
Two major curricular traditions dominate Western educational thought. Among them, the Didaktik tradition is distinguished from the Anglo-American model by the greater pedagogical autonomy it grants to teachers in the teaching and learning process. However, this distinction is predominantly rooted in philosophical and historical discourse, and empirical evidence supporting such a differentiation remains scarce. Addressing this gap, the present study aims to empirically investigate the Didaktik tradition through the case of Norway. Drawing on data from PISA 2022, the study explores the relationship between teacher autonomy and students' science literacy. Teacher autonomy is operationalized in terms of assessment practices, including the use of mandatory standardized tests, non-mandatory standardized tests, teacher-developed tests, and teachers' judgmental ratings. Given the hierarchical structure of the data, Hierarchical Linear Modeling (HLM) was employed for analysis. The dependent variable is science literacy, analyzed through ten plausible values. At Level 1, student-level variables include socioeconomic status (SES), gender, and immigrant background. At Level 2, school-level variables related to assessment practices were included. The final model includes a random intercept across schools, while all slopes are fixed. Findings indicate that all Level 1 variables are significantly associated with science literacy. Higher SES is linked to higher performance, while girls outperform boys, and native students score higher than their immigrant peers. At the school level, no significant relationship was found between assessment-related indicators of teacher autonomy and science literacy. However, the near-significant result for non-mandatory standardized test usage ($p = .07$) suggests potential patterns warranting further investigation. Overall, the findings reveal limited evidence supporting the hypothesis that teacher autonomy in assessment is associated with science achievement. Conversely, the strong predictive power of student-level characteristics highlights the enduring impact of socioeconomic and demographic factors. These results underscore the critical role of equitable learning conditions in improving educational outcomes.

Anahtar Sözcükler: Assessment Practices, Hierarchical Linear Modeling, PISA 2022, Science Literacy, Teacher Autonomy.

[2] This research is based on the doctoral dissertation of Hatice Uslu Kocabaş, supervised by Prof. Dr. İlker Cırık, and supported by the Scientific and Technological Research Council of Türkiye (TÜBİTAK), Project No. 224K245. The authors thank to TÜBİTAK for their supports.

EBEVEYNLERİN POZİTİF ŞEMALARI İLE DİJİTAL EBEVEYNLİK TUTUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİDE EVLİLİK DOYUMUNUN ARACI ROLÜ

Rumeysa HOŞOĞLU
Dr. Öğretim Üyesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi
rumeysahsgl@gmail.com
ORCID ID: 0000-0003-3033-2965

Özet
Bu araştırmada, ebeveynlerin pozitif şemaları ile dijital ebeveynlik tutumları arasındaki ilişkide evlilik doyumunun aracı rolünü incelemek amaçlanmıştır. Bu amaç için veriler online ortamdan toplanmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak Kişisel Bilgi Formu, Dijital Ebeveynlik Tutum Ölçeği, Pozitif Şemalar Ölçeği ve Evlilik Doyumu Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmaya toplam 201 ebeveyn katılmıştır. Ebeveynlerin %84,58'ini (n = 170) anneler, %15,42'sini (n = 31) ise babalar oluşmaktadır. Katılımcıların büyük bir kısmı 40-44 yaş grubundadır ve üniversite mezunudur. Modelin genel uyumu incelendiğinde, elde edilen regresyon analiz sonuçlarına göre modelin anlamlı bir yapıya sahip olduğu görülmüştür ($R = 0,10$, $R^2 = 0,01$, $F = 3,09$, $p = 0,035$). Bu durum, pozitif şema düzeyi ile dijital ebeveyn tutum düzeyi arasındaki ilişkiyi açıklamada evlilik doyumu aracılığıyla kurulan modelin genel olarak istatistiksel olarak anlamlı bir uyum gösterdiğini ortaya koymaktadır. Pozitif şema düzeyinin evlilik doyum düzeyine etkisini incelemek amacıyla kurulan modelde, pozitif şema düzeyinin evlilik doyum düzeyini anlamlı bir şekilde yordadığı bulunmuştur ($\beta = 0,0647$, $sh = 0,0437$, $t = 1,4818$, $p = 0,014$). Bu etkiye ilişkin güven aralığı incelendiğinde, alt sınırın -0,0214 ve üst sınırın 0,1509 arasında değiştiği görülmektedir. Pozitif yönde bir ilişki olmasına karşın güven aralığının sıfırı içermesi, ilişkinin sınırda anlamlılık düzeyinde olduğunu göstermektedir. Evlilik doyum düzeyinin dijital ebeveyn tutum düzeyine etkisi değerlendirildiğinde, bu ilişkinin negatif yönde ve istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır ($\beta = -0,0066$, $sh = 0,0243$, $t = -1,2693$, $p = 0,047$). İlgili güven aralığı -0,0546 ile 0,0414 arasında yer almakta olup, bu aralıkta da sıfır değerinin bulunması ilişkinin sınırlı düzeyde anlamlı olduğuna işaret etmektedir. Pozitif şema düzeyinin dijital ebeveyn tutum düzeyine etkisinde evlilik doyumunun aracı rolünü ifade eden dolaylı etki katsayısı (a*b) -0,0025 olarak bulunmuştur. Aracılık etkisinin güven aralığı 0,0202 ile 0,0153 arasında değişmektedir. Bu aralık sıfır değerini içermediğinden, dolaylı etkinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu sonucuna varılmaktadır. Sonuç olarak; pozitif şema düzeyinin evlilik doyum düzeyini anlamlı şekilde yordadığını, evlilik doyum düzeyinin ise dijital ebeveyn tutum düzeyine anlamlı bir etkisinin bulunduğunu göstermektedir. Dolaylı etki analizi (a*b) sonucunda, evlilik doyumunun pozitif şema ile dijital ebeveyn tutum düzeyi arasındaki ilişkide anlamlı bir aracı rol üstlendiği belirlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Pozitif şemalar, dijital ebeveynlik, evlilik doyumu

ETİKTEN ELEŞTİREL DÜŞÜNMEYE BİR YOL ÇİZİYORUZ: DEĞER TEMELLİ ELEŞTİREL DÜŞÜNME UYGULAMALARINA İLİŞKİN BİR EYLEM ARAŞTIRMASI

Elif Sarican
Doçent Doktor, Marmara Üniversitesi
esarican@marmara.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-0264-3950

Senem Pehlivan
Öğretmen, İmdat Vakfı Dumlupınar Ortaokulu
senemkp@gmail.com
ORCID ID: 0009-0001-0836-1295

Kemal Kılıç
Öğretmen, İmdat Vakfı Dumlupınar Ortaokulu
kemalklcpdr3453@hotmail.com
ORCID ID: 0009-0001-1551-5133

Adem Bay
Öğretmen, İmdat Vakfı Dumlupınar Ortaokulu
adembay@msn.com
ORCID ID: 0009-0005-3310-2630

Özet
Bu araştırmanın amacı, 5. sınıf öğrencilerinin eleştirel düşünme becerilerini geliştirmede temel erdemlerin (sorumluluk, sabır, cesaret ve adalet) nasıl bir rol oynadığını incelemektir. Araştırma, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin "erdem-değer-eylem" çerçevesinden hareketle, etik gelişim ile bilişsel gelişim arasındaki ilişkiyi sınıf içi uygulamalar yoluyla ortaya koymayı hedeflemektedir. Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden eylem araştırması deseni temel alınarak yapılandırılmıştır. Uygulama, bir devlet okulunda öğrenim gören 54 beşinci sınıf öğrencisiyle, dört haftalık bir süreçte gerçekleştirilmiştir. Her hafta farklı bir erdeme odaklanan etkinlik temelli oturumlar planlanmış; öğrencilerin düşünsel katılımı, değer farkındalıkları ve gerekçelendirme becerileri gözlemlenmiştir. Veri toplama araçları olarak öğrenci çalışma kâğıtları, yazılı görüş formları, öğrenci ürünleri ve araştırmacı gözlem notları kullanılmıştır. Elde edilen veriler, betimsel analiz yöntemiyle değerlendirilmiş; öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerinde, empati kurma ve farklı görüşleri değerlendirme gibi sosyal bilişsel yetkinliklerinde gelişme olduğu belirlenmiştir. Uygulama sürecinde elde edilen veriler, öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerinde anlamlı gelişmeler olduğunu ortaya koymuştur. Öğrenci çalışma kâğıtları ve yazılı görüş formlarında, gerekçeli düşünme, alternatif bakış açılarını değerlendirme ve kendi yargılarını sorgulama eğilimlerinde artış gözlemlenmiştir. Özellikle sabır ve adalet gibi soyut değerlerle ilgili etkinliklerde, öğrencilerin bu kavramları günlük yaşamla ilişkilendirme ve çeşitli durumlarda bu değerlere uygun davranış örnekleri üretme becerilerinde ilerleme kaydedilmiştir. Sorumluluk temalı etkinliklerde öğrenciler, grup içi çalışmalarda kendi rollerini daha bilinçli üstlenmeye başlamış; cesaret temalı etkinliklerde ise farklı görüşleri ifade etme konusunda daha istekli ve açık bir tutum sergilemişlerdir. Rehber öğretmenin yönlendirmeleri ve güvenli ifade ortamı, öğrencilerin kendilerini daha rahat ifade etmelerine ve değer temelli düşüncelerini somut örneklerle desteklemelerine olanak tanımıştır. Betimsel analiz sonucunda, öğrencilerin eleştirel düşünme süreçlerini geliştirirken aynı zamanda etik farkındalıklarının da arttığı görülmüştür. Öğrenciler yalnızca bilgi temelli cevaplar vermekle kalmamış, bu cevapların değer temelli dayanaklarını da sorgulamaya başlamışlardır. Örneğin, bir öğrenci adalet temasında "herkesin eşit haklara sahip olması için bazen kendi isteğimden vazgeçebilirim" diyerek değer yönelimli bir düşünme becerisi sergilemiştir. Sonuç olarak, araştırma bulguları, değer temelli yapılandırılmış bir sınıf içi ortamın, özellikle rehber öğretmenin kolaylaştırıcı rolüyle birleştiğinde, eleştirel düşünmeyi etkin biçimde destekleyebileceğini ortaya koymaktadır.

Anahtar Sözcükler: Eleştirel Düşünme Becerisi, Değerler Eğitimi, Eylem Araştırması, TYMM

ÜST DÜZEY BİLİŞSEL BECERİLERİN GELİŞMESİNDE STRATEJİ TABANLI DİJİTAL VE KUTU OYUNLARININ ETKİSİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Meryem Topal
Öğrenci, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana dalı Eğitim Programları ve Öğretim
topalm192@gmail.com
ORCID ID: 0009-0006-7599-5112

Zeynel Kablan
Profesör Doktor, Kocaeli Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Eğitim Programları ve Öğretim
zeynel.kablan@kocaeli.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-2338-5516

Özet
Bu çalışma, kuralları aynı olan stratejik tabanlı kutu ve dijital oyunların üst düzey bilişsel becerilerin gelişmesi üzerindeki etkisinin karşılaştırılmasını amaçlamıştır. Araştırma strateji geliştirme, zihinden işlem yapma, mantıksal muhakeme becerilerini geliştirirken aynı zamanda Matematik alanında çarpanlar ve katlar konusunu öğretmeyi hedeflemiştir. Bu doğrultuda aynı kurallara dayanan kutu oyunu ve dijital oyun hazırlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubu, Kocaeli ilinde, Gölcük Yücel Koyuncu Bilim ve Sanat Merkezi Destek 2 Programı'nda bulunan hali hazırdaki sınıflardan seçilmiştir. Bu programda öğrenim gören 42 öğrenci araştırmanın çalışma grubunu oluşturmuştur. Araştırmada kutu oyunu ve dijital oyun gruplu yarı deneysel yöntem uygulanmıştır. Çalışmada her iki gruba da "Çarpanlar ve Katlar" konusu örnek sorular üzerinden çözüm mantığı verilerek anlatılmıştır. Bir gruba kutu oyunu diğer gruba dijital oyun olarak aynı kuralları taşıyan oyun, aynı süreyle oynatılmıştır. Nicel veriler araştırmacı tarafından geliştirilen ve 10 adet çoktan seçmeli Matematik Olimpiyatları sorularından oluşan başarı değerlendirme testi ile toplanmıştır. Elde edilen nicel veriler SPSS 26 programı kullanılarak uygun analiz yöntemleriyle analiz edilmiştir. Kutu oyunu ve dijital oyun gruplarının ön test ve son test puanlarına bakıldığında; gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmiştir. Elde edilen sonuçlar strateji tabanlı dijital oyunun, fiziksel kutu oyununa kıyasla üst düzey bilişsel becerilerin geliştirilmesinde daha etkili olduğunu göstermiştir. Çalışma üst düzey bilişsel becerilerin geliştirilmesi, çarpanlar ve katlar konusunun öğretilmesi, aynı kurallara dayanan fiziksel kutu ve dijital oyun versiyonunun karşılaştırılması yönüyle farklı ve özgündür.

Anahtar Sözcükler: Üst düzey beceri, Strateji oyunu, Zihinden işlemler, Çarpanlar, Katlar

YABANCI UYRUKLU ÖĞRENCİLERDE ZORBALIK DENEYİMLERİ: AKRAN, KARDEŞ VE SİBER ZORBALIK BAĞLAMINDA BİR İNCELEME

İbrahim Halil ASİLTEKİN
Öğrenci, Gaziantep Üniversitesi
ibrahimhalilasiltekin@gmail.com
ORCID ID: 0009-0008-1965-3024

İbrahim Tanrıkulu
Doçent Doktor, Gaziantep Üniversitesi
ibrahimtanrikulu@gmail.com
ORCID ID: 0000-0001-9117-8047

Özet
Bu çalışmanın temel amacı, Gaziantep ilinde eğitim görmekte olan yabancı uyruklu ortaokul öğrencilerinin akran zorbalığı ile ilgili deneyimlerini ortaya koymaktır. Araştırma kapsamında öğrencilerin ev ortamında, okulda ve dijital platformlarda karşı karşıya kaldıkları zorbalık türleri ve bu zorbalıkların sıklığı incelenmiş; elde edilen bulgular Türk öğrencilerin verileriyle karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiştir. Yöntem: Betimsel nitelikteki bu araştırmada, Gaziantep ilindeki çeşitli ortaokullarda öğrenim gören toplam 562 öğrenci (Türk ve yabancı uyruklu) örnekleme dahil edilmiştir. Katılımcılar basit rastgele örnekleme yöntemiyle seçilmiştir. Verilerin toplanmasında akran, kardeş ve siber zorbalık düzeylerini ölçen ölçeklerden yararlanılmıştır. Elde edilen veriler çok değişkenli varyans analizi (MANOVA) ve çoklu regresyon teknikleri ile analiz edilmiştir. Bulgular: MANOVA analizlerinden elde edilen bulgular, öğrencilerin uyruklarına göre akran, kardeş ve siber zorbalık yapma ya da bu tür zorbalıklara maruz kalma düzeylerinde anlamlı bir fark olmadığını göstermiştir ($p > .05$). Türk ve yabancı uyruklu öğrencilerin zorbalığa maruz kalma ve zorbalık yapma eğilimleri genel olarak benzer düzeydedir. Ayrıca, çoklu regresyon analizleri; hem Türk hem de yabancı uyruklu öğrencilerde kardeş ve siber zorbalık davranışlarının, akran zorbalığına yönelik davranış ve mağduriyet düzeylerini anlamlı biçimde negatif yönde yordadığını ortaya koymuştur. Bazı modellerde cinsiyet ve empatik eğilim anlamlı yordayıcı olarak öne çıkarken, problem çözme becerisi ve kardeş sayısının genellikle anlamlı bir etkisi bulunmamıştır. Sonuç: Araştırma bulguları, öğrencilerin zorbalık eğilimlerinin ve mağduriyet yaşantılarının milliyet temelli farklılıklar göstermediğini ortaya koymaktadır. Bu durum, zorbalığın kültürel ya da etnik kökenden ziyade bireysel özellikler ve çevresel etkenlerle ilişkili olabileceğine işaret etmektedir. Bu bağlamda, eğitim ortamlarında tüm öğrencilere yönelik kapsayıcı ve ortak önleyici müdahale stratejilerinin geliştirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Sözcükler: Akran zorbalığı, yabancı uyruklu öğrenciler, siber zorbalık, kardeş zorbalığı, kültürel uyum

AİLE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIĞI SÜRECİ VE ARAŞTIRMALARINDA GENOGRAMLARIN KULLANILMASI

Suat KILIÇARSLAN
Doçent Doktor, NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ
suatkilicarslan01@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-2907-8480

Özet
Bu çalışmanın amacı; evlilik ve aile gibi karmaşık sistemlere araştırma yaparken ve psikolojik danışmanlık hizmeti sunarken genogramların kullanımı hakkında temel bir bilgi sunmaktır. Bu çerçevede bu çalışma, genogram konusunda yayımlanan çalışmaların incelenmesi ve konu hakkında teorik bilgilere ulaşılması amacıyla sistematik derleme yöntemi ile yapılmıştır. Genogramlar bireyin aile ağacı ve etkileşimlerini ayrıntılı bir şekilde ortaya koyan bir çeşit bir aile diyagramdır. Psikolojik danışma sürecinde ve araştırmalarda kullanılan genogramlar en az üç nesli içerecek şekilde aile içi ilişkileri ve kalıplarını ortaya koymaya yarayan ve uygulama yapan psikolojik danışman için önemli bilgiler sağlayan kullanışlı bir yöntemdir. Genogramlar aile ağaçları gibi aile yapıları, ilişkileri, döngüleri ve kalıpları hakkında çok boyutlu bilgiler sağlar. Böylece, bir yandan aileye ilişkin bilgilerin grafiksel gösterimi sayesinde karmaşık aile örüntülerinin hızla incelenebilmesi sağlanırken, bir yandan da ailenin içinde bulunduğu sosyo-kültürel bağlamdan yola çıkarak, çeşitli psikolojik sorunların zaman içerisinde nasıl geliştiğine dair varsayımlarda bulunmak için zengin bir bilgi kaynak elde edilmiş olur. Genogramlar, karmaşık aile örüntülerini somut ve net bir biçimde ortaya koyma yetisi sağlaması sayesinde, psikolojik danışman ve araştırmacıların ciddi ilgisiyle karşılaşmaktadır. Ailenin geçmişini, örüntülerini ve danışanı halen etkiliyor olabilecek olayları içine alan genel sosyal ve aile bağlamının karmaşık yapısı, genogramlar aracılığıyla daha basit bir şekilde incelenebilmektedir. Sonuç olarak, genogramlar son yıllarda aile danışmanlığı araştırmalarında da kullanılmaya başlanmıştır. Alan yazın incelendiğinde, genogramlar ile ilgili yapılmış bilimsel araştırmaların çoğunlukla nitel araştırma yöntemleri ile uygulandığı, bununla birlikte deneysel desende veya karma yöntemlerin de araştırma süreçlerinde kullanıldığı görülmüştür. Aile danışmanlığı bağlamında yapılan araştırmalarda genogramlar bir veri toplama ve değerlendirme aracı olarak değerlendirildiği görülmektedir. Bu çerçevede aile yapısı, aile yaşam döngüsü sorunları, kuşaklar boyu tekrarlanana ilişki örüntüleri, bireylerin kök ailesindeki yaşam deneyimleri ve aile ilişkilerinde bir denge ya da işlevsizliğin ele alındığı bilgi toplama kategorileri olarak kullanılmaktadır. Sonuç olarak, Türkiye'de bir psikoterapi yöntemi olarak son yıllarda daha fazla kullanılmaya başlanan genogramların araştırmalar çerçevesinde daha sınırlı kullanımına rağmen, psikolojik danışma süreci ve aile temelli araştırmalar için daha fazla uygulama alanı oluşturulması danışanlara ve psikoterapi uygulama ve araştırmacılarına önemli katkılar sağlayacaktır.

Anahtar Sözcükler: Genogram, aile, aile psikolojik danışmanlığı

YAPAY ZEKA DESTEKLİ PROAKTİF SINIF YÖNETİMİ

İSMAİL BÖLÜKBAŞ
Öğretmen, CİHANGİR OKULLARI
ismailblkbs5038@gmail.com
ORCID ID: 0009-0007-2775-7109

Özet

Bu çalışma, yapay zekâ tabanlı (ChatGPT) araçların proaktif sınıf yönetimine entegrasyonu yoluyla 3. sınıf matematik dersinde "Bölme işleminde bölünen, bölen, bölüm ve kalan arasındaki ilişkiyi fark eder" kazanımının öğrenci düzeylerine göre bireyselleştirilmiş olarak öğretilmesini ele almaktadır. Amaç 1. Proaktif sınıf yönetimi yaklaşımını desteklemek üzere ChatGPT'nin öğretmen planlamasına sunduğu stratejik katkıları ortaya koymak. 2. Öğrencilerin bireysel öğrenme ihtiyaçlarına göre tasarlanan AI-destekli etkinliklerin öğrenme katılımı, anlayış derinliği ve performans üzerindeki etkisini incelemek. 3. Öğretmenin anlık veri ve uzun vadeli içgörülerle sonraki derslerini daha etkili planlama sürecini betimlemek. Yöntem İşte Chat GPT ile 3. sınıf matematik dersindeki "Bölme işleminde bölünen, bölen, bölüm ve kalan arasındaki ilişkiyi fark eder." kazanımına göre öğrenci seviyelerine uygun etkinlikler ve değerlendirme yöntemleri uygun ders tasarladık. Öğrenci A (Temel Düzey - Ekstra Destek Gereken Öğrenci):Somut materyaller, görseller ve animasyonlar kullanılarak bölme işlemi görselleştirilir. Şekilli bölme soruları, tamamlama etkinlikleri ve öğrencinin işlemi anlatması gibi değerlendirme yöntemleri uygulanır. Öğrenci B (Orta Düzey - Konuya Hakim Fakat Daha Fazla Pekiştirme Gereken Öğrenci): Günlük yaşamdan problemlerle konular pekiştirilir. Rol yapma, eğitsel dijital oyunlar ve problem çözme senaryoları kullanılır. Değerlendirme sürecinde uygulamalı problemler, eşleştirme ve açıklamalı sorular tercih edilir. Öğrenci C (Üst Düzey - Konuyu İyi Kavrayan ve Daha Fazla Meydan Okuma İsteyen Öğrenci):Tersine problem yazma, strateji geliştirme ve grafik yorumlama gibi ileri düzey etkinlikler yapılır. Değerlendirmede modelleme, hata analizi ve muhakeme gerektiren yeni nesil sorular yer alır. Bu yaklaşım, bireyselleştirilmiş öğrenme ortamı oluşturur ve tüm öğrencilerin konuyu kendi düzeylerinde anlamasını kolaylaştırdığı gibi ders öncesinde oluşacak riskleri de ortadan kaldırmış olduk. Chat GPT ile öğrencilerin her aşamada nasıl ilerlediğini izler, zorluk yaşadıkları konuları belirler ve öğretmene anlık geri bildirim sağlar. Böylece ders, her öğrenci için daha verimli ve kişiselleştirilmiş hale getirilmiş ve risklere önlemler alınacak etkinlikler oluşturulmuştur. Bu şekilde, öğrencilerin seviyelerine uygun olarak bölme işlemini anlamaları desteklenir ve bireyselleştirilmiş öğrenme ortamı sağlandı. En önemlisi de içgörü kazandırarak dersten sonra sunulan veriler, öğretmenin bir sonraki dersini daha etkili planlamasına yardımcı oldu. Öğretmen yapay zeka uygulamalarını kullanarak uzman dokunuşları sayesinde sınıfına en iyi ve uygun öğrenme ortamı oluşturuldu. Boyut Açıklama Araştırma Deseni Tasarım temelli eylem araştırması (design-based research) Katılımcılar Özel CihangirİlkokulununIlkokulunun 3. sınıfında öğrenim gören 24 öğrenci (A: 6 temel, B: 12 orta, C: 6 üst düzey) ve sınıf öğretmeni Araçlar ChatGPT (OpenAI) entegrasyonlu ders planı üretici, dijital oyunlar, somut materyaller, çevrim içi değerlendirme formları Uygulama Süreci 1. Ders öncesi planlama: Öğretmen ChatGPT'ye kazanım, seviye ve süre girdilerini vererek üç seviyeye göre etkinlik ve ölçme araçları oluşturdu. 2. Ders esnası: AI'nin önerdiği farklılaştırılmış materyaller kullanılarak 2 × 40 dk uygulama yapıldı; ChatGPT'den anlık soru ve ipuçları alındı. 3. Ders sonrası: Sistemden alınan öğrenme analitiği raporları incelenerek sonraki ders revize edildi. Veri Toplama Ön-test/son-test başarı sınavı, süreç gözlem formları, ChatGPT analiz raporları, öğrenci yansıtma günlükleri, öğretmen yarı yapılandırılmış görüşmesi Veri Analizi Nicel veriler için bağımlı örneklemler t-testi; nitel veriler için içerik analizi Bulgular (pilot uygulamaya dayalı) • Akademik Başarı: Son-test puan ortalaması ön-teste göre %18 artış gösterdi; artış istatistiksel olarak anlamlı ($p < 0,05$). • Katılım: Gözlem formlarında öğrencilerin derse aktif katılımı %92'ye yükseldi (önceki ünite ortalaması %68). • Uyum ve Davranış: Proaktif uyarı-destek döngüsü sayesinde ders içi yönlendirme ihtiyacı %35 azaldı. • Öğretmen Görüşü: Öğretmen, ChatGPT'nin "gerçek zamanlı ipucu ve soru varyasyonları" üretmesinin özellikle temel düzeydeki öğrencilerin hatalarını anında düzeltmesine yardımcı olduğunu belirtti. • Öğrenci Geri Bildirimi: Üst düzey gruptaki öğrenciler "tersine problem yazma" etkinliklerini "zorlayıcı ama eğlenceli" olarak tanımladı; motivasyon puanları 5'li Likert ölçeğinde 4,6/5. Sonuç YZ, sınıf yönetimini daha verimli hale getirir, öğretmenlerin dersleri daha stratejik planlamasına olanak tanır ve öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarına göre eğitim sağladı. Gerçek zamanlı geri bildirim ve uzun vadeli içgörüler, öğretmenlere derslerini iyileştirme fırsatları sunar, sınıf içindeki etkileşimi artırır ve öğrencilerin akademik başarılarını optimize etti. Yapay zekâ destekli proaktif sınıf yönetimi, öğretmenin stratejik ön-planlama, anlık karar verme ve ders sonrası iyileştirme süreçlerine bütünsel bir çerçeve sunmuştur. ChatGPT'nin sunduğu farklılaştırılmış içerik ve canlı geri bildirim:

• tüm beceri düzeylerinde anlamlı öğrenme kazanımlarını artırmış,
• sınıf içi etkileşimi ve disiplinini olumlu yönde etkilemiş,
• öğretmenin iş yükünü nicel olarak azaltırken pedagojik niteliği artırmıştır.
Bu bulgular, AI entegrasyonunun hem öğretmen hem öğrenci açısından sürdürülebilir ve ölçeklenebilir bir değer sunduğunu göstermektedir. Gelecek araştırmalarda, uzun vadeli aktarım (transfer) etkileri ve farklı ders alanlarına yayılım üzerine çalışmalar önerilir.

Anahtar Sözcükler: Yapay zekâ, Proaktif sınıf yönetimi, Farklılaştırılmış öğretim, Öğrenme analitiği

ORTAOKUL ÖĞRENCİ REHBERLİĞİNDE YAPAY ZEKA VE ÖĞRETMENİN DÖNÜŞTÜRÜCÜ ROLÜ

PINAR YÜCEL BÖLÜKBAŞ
Öğretmen, CİHANGİR OKULLARI
pnrycl5050@gmail.com
ORCID ID: 0009-0001-4773-3979

Özet
Bu çalışma, ortaokul öğrencilerine yönelik rehberlik hizmetlerinde yapay zekâ (YZ) teknolojilerinin nasıl entegre edilebileceğini ve bu süreçte öğretmenin dönüştürücü rolünü ele almaktadır. Amaç: Yapay zekâ destekli rehberlik uygulamaları aracılığıyla öğrencilerin akademik, duygusal, sosyal ve kariyer gelişimlerinin nasıl daha bireyselleştirilmiş ve etkili bir şekilde desteklenebileceğini; öğretmenin bu süreçte veri okuryazarlığı ve pedagojik liderlik rollerini nasıl dönüştürdüğünü ortaya koymak amaçlanmaktadır. Yöntem: Öğretim tasarımı ilkeleri doğrultusunda yapılandırılmış, EduMentor GPT destekli bir rehberlik modeli temel alınmıştır. Model, beş farklı rehberlik alanında (akademik destek, duygusal rehberlik, kariyer planlaması, erken müdahale, sosyal beceri gelişimi) yapılandırılmış vaka örneklerine dayanmaktadır. Her vaka; YZ'nin öğrenci verilerini nasıl analiz ettiğini, önerilerde bulunduğunu ve öğretmenle birlikte nasıl kişiselleştirilmiş müdahaleler sağlandığını göstermektedir. Vaka 1 – Matematikte Öğrenme Güçlüğü (Kişiselleştirilmiş Akademik Destek) Öğrenci: Merve, 7. sınıf Sorun: Kesirler konusunu kavrayamama, düşük test başarısı YZ Aracı: Century Tech Öğretim Tasarımı Yaklaşımı: • Tanılama: Sistem, öğrencinin geçmiş çözümlerini analiz eder. • Farklılaştırma: Hedeflenen beceriye göre seviye uyarlaması yapılır. • Pekiştirme: İnteraktif egzersizlerle öğrenme güçlendirilir. • İzleme: Gelişim sürekli veriyle izlenir. Sonuç: 1 ay sonunda başarı %45'ten %80'e çıktı. Öğretmen Rolü: Sistem çıktılarından hareketle birebir destek verdi, motivasyonu sağladı. Vaka 2 – Sınav Kaygısı ve Duygu Yönetimi Öğrenci: Ahmet, 6. sınıf Sorun: Sınav stresine bağlı içe kapanma YZ Aracı: Woebot Öğretim Tasarımı Yaklaşımı: • Tanılama: Günlük duygu takibi ile stres seviyesi izlenir. • Tepki Süreci: Sistem, stresli dönemlerde gevşeme egzersizleri sunar. • Geri Bildirim: Öğrenci yazdıkça sistem onu tanır ve önerilerini uyarlar. Sonuç: Ahmet sınavlara daha rahat giriyor, kaygısı azaldı. Öğretmen Rolü: Süreci aileyle birlikte yönetti, öğrenciye psikolojik destek sağladı. Bulgular: YZ destekli rehberlik uygulamaları öğrencilerin ihtiyaçlarını erken ve doğru bir şekilde belirleyerek, öğrenme süreçlerini özelleştirmiştir. Merve'nin akademik başarısında %45'ten %80'e yükseliş, Ahmet'in sınav kaygısında azalma gibi somut kazanımlar elde edilmiştir. YZ sistemleri tanılama, kişiselleştirme, izleme ve geri bildirim işlevleriyle süreci desteklemiş; öğretmen ise bu süreçte yönlendirici, duygusal destekleyici ve analiz edici roller üstlenmiştir. Öğretmenin Rolü Yapay zeka rehberlik hizmetlerinde büyük kolaylıklar sağlasa da, öğretmenlerin rehberlik süreçlerindeki rolü değişmemektedir. Öğretmenler, yapay zekanın sağladığı verileri anlamlandırarak öğrencinin bireysel ihtiyaçlarına göre uygun yönlendirmeleri yapar. Teknoloji, öğretmenin yerine geçmekten ziyade, onun rehberlik sürecini daha verimli hale getiren bir araçtır. Öğrencilere duygusal destek sağlamak, onların güçlü yönlerini keşfetmelerine yardımcı olmak ve bireysel gelişimlerini takip etmek yine öğretmenin sorumluluğundadır. Sonuç: Yapay zekâ, rehberlik hizmetlerinde öğretmenin yerine geçmeyen; aksine öğretmeni destekleyen bir araç olarak öne çıkmaktadır. Veri temelli karar verme, özelleştirilmiş destek ve erken müdahale açısından önemli avantajlar sunan bu model, rehberlik hizmetlerinin daha etkili ve kapsayıcı hâle gelmesine katkı sağlamaktadır. Öğretmenin etik liderliği ve insani dokunuşları, teknolojinin sunduğu imkânlarla birleştiğinde güçlü ve sürdürülebilir bir rehberlik yaklaşımı ortaya çıkmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Yapay Zekâ (YZ),Ortaokul Rehberliği, Öğretim Tasarımı, Öğretmenin Rolü

ÖĞRETMENLERE GÖRE YAPAY ZEKA VE EĞİTİM

Esin METLİLO
Doktor, "Emin Duraku" İ.Ö.O.
metliloesin@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-7579-180X

Özet
1950 yıllarında dile getirilen yapay zeka günümüz toplumunda her alana yayılan herkes tarafından kullanılan bir teknoloji harikası olarak hayata geçirilmiştir. Yapay zeka, al logaritmalarla eş, bilgisayar tarafından insan zekasının kullanılması, karmaşık insan becerilerinin karmaşık ortamlarda karmaşık görevler olarak yerine getirilmesi, bilgisayarlar tarafından insan zekasının taklit edilmesi olarak tanımlanmaktadır. Bu çalışmanın amacı, öğretmenlerin yapay zeka ve eğitim ile ilgili görüşlerinin belirlenmesidir. Öğretmenlerin yapay zeka ve eğitim ile ilgili görüşlerinin belirlenmesi, nitel araştırmalarından olgu bilim desenine sahip yarı yapılandırılmış görüşme tekniğiyle gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu 2024/2025 eğitim öğretim yılının bahar yarıyılında Kosova Prizren şehrinin devlet okullarında eğitim veren 10 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmada öğretmenlerin cinsiyet, mesleki kıdem ve branş ile ilgili demografik bilgilerine yer verilmiş ve üç soru temelinde öğretmen görüşleri toplanmaya çalışılmıştır. Araştırma bulgularına göre, öğretmenlerin yapay zeka ile ilgili olumlu görüşlerinde yapay zekanın gerekli, etkili, destek sunucu, zaman kazandırıcı ve eğitimde yeniliklerin öğrenilmesi temelinde eğitim kalitesinin artacağı ile ilgili görüşler ifade edilmiştir. Aynı soru temelinde olumsuz görüşlerde bildirilmiştir. Yapay zekanın eğitim müfredatına entegrasyonu ile ilgili bulgularında öğretmenler, entegre edilmeli ve henüz entegre edilmediğini gecikmeden bazı adımların atılması gerektiğini ifade etmiştir. Yapay zekanın öğretmenlik mesleğine etkisi ile ilgili öğretmen görüşlerinde çoğunluk etkiyi de olumlu ve olumsuz şekilde sınıflandırarak hiçbir zaman bir öğretmenin yerini alamayacağını bildirmiştir. Sonuç olarak, yapay zekanın her alanda görüldüğü gibi eğitim ve öğretim sürecinde de etkin olduğunu, bu etkinliğinde hem olumlu hem de olumsuz yanları vurgulanmıştır. Ayrıca yapay zekanın hem öğretmen hem de öğrenciler için gerekli izlenme sürecinde daha fazla olumlu özelliklerinin kazandırılmasına dikkat edilmesi gerektiği görüşü savunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Öğretmen yapay zeka eğitim

İKİ DİLDE BÜYÜMEK: ALMANYA'NIN DİL ARACISI ÇOCUKLARI[3]

Banu DEMİRBAŞ
Araştırma Görevlisi, Samsun Üniversitesi
banudemirbas95@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-3468-8494

Özet
1960'lardan itibaren işçi göçüyle Almanya'ya yerleşen Türk ailelerin ikinci ve üçüncü kuşak çocukları, yalnızca göç geçmişinin taşıyıcısı değil; aynı zamanda iki dilli, iki kimlikli ve iki kültürlü bireyler olarak toplumsal yaşamda önemli roller üstlenmektedir. Bu rollerden biri de aile üyeleri adına kamusal alanda "dil aracılığı" (linguistic brokering) yapmaktır. Bu çalışma, Hamburg ve Köln'de yaşayan birinci kuşak Türk göçmenlerin çocukları ve torunları olan ikinci ve üçüncü kuşak bireylerin; okul, resmi kurumlar ve sağlık hizmetleri gibi kamusal alanlardaki dilsel sorumluluklarını incelemektedir. Araştırma, bu deneyimlerin söz konusu bireylerin kimlik gelişimi, sorumluluk algısı ve toplumsal konumları üzerindeki etkilerini ortaya koymayı; ayrıca dil aracılığının aile içi ilişkiler ve kuşaklararası iletişim üzerindeki yansımalarını değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Bu doğrultuda çalışmada, nitel araştırma yöntem ve teknikleri kullanılmış; 18 yaş ve üzeri toplam 42 katılımcıyla — 22'si Hamburg'da, 20'si Köln'de — yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Elde edilen veriler, MAXQDA 24 programı ile tematik olarak analiz edilmiş ve görselleştirilmiştir. Katılımcı anlatıları, çocukların aileleri için resmi belgeleri tercüme etmek, doktor randevularında aracı olmak ve okul toplantılarına katılmak gibi çok yönlü görevler üstlendiğini göstermektedir. Bu görevlerin yalnızca dilsel olmadığı; duygusal ve toplumsal sorumluluklar da içerdiği gözlemlenmiştir. Araştırma, Almanya'daki Türklerin dil aracılığı bağlamındaki görünmez emeğini görünür kılmayı; iki dillilikle ilgili egemen dilbilimsel yaklaşımların ötesine geçerek, bu olgunun sosyolojik bağlamda, toplumsal kimlik, güç ilişkileri ve kuşaklararası iletişimdeki işlevlerine dikkat çekmeyi amaçlamaktadır. Bu yönüyle çalışma hem Türk diasporası bağlamında göç çalışmaları hem de iki dillilik literatürüne anlamlı katkılar sunmayı hedeflemektedir.

Anahtar Sözcükler: İki dillilik, Dil aracılığı, Türk diasporası

[3] Bu çalışma, TÜBİTAK 2214-A Yurt Dışı Doktora Sırası Araştırma Bursu kapsamında Hamburg Üniversitesinde geçirilen bir yıllık süre zarfında yürütülmüş olup, doktora tezine ait saha verilerinin bir bölümüne dayanmaktadır.

YENİLENEN TÜRK DİLİ EDEBİYATI DERS PROGRAMINA İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

Özgür Sami Akgül
Doktor, Gaziantep İl Milli Eğitim Müdürlüğü
ozgursami@hotmail.com
ORCID ID: 0000-0001-7721-1234

Özet
Eğitim-öğretim çalışmaları esas itibariyle öğrencilere istenen davranışları kazandırmak amacıyla yürütülen faaliyetler bütünüdür. Bu faaliyetler, hazırlanan öğretim programlarıyla belli bir plan dâhilinde ve sistematik olarak hayata geçirilir. Cumhuriyet'in ilk yıllarından günümüze kadar devam eden program geliştirme çalışmaları Türk Dili ve Edebiyatı dersi özelinde de sürdürülmüş ve son değişikliğin yapıldığı 2018 yılından bugüne bilgi okuryazarlığı, eleştirel düşünme, görsel okuryazarlık, iletişim ve iş birliği, medya okuryazarlığı, yaratıcı düşünme ve temel dil becerilerinin geliştirilmesini amaçlayan bir öğretim programı uygulanmıştır (MEB, 2018). Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli kapsamında hazırlanan yeni öğretim programı ise "Sözün İnceliği, Anlam Arayışı, Anlamın Yapı Taşları ve Dilin Zenginliği" başlıklarıyla dört ana tema üzerine kurulmuştur (MEB, 2024). Öğrenciyi merkeze alan yeni öğretim programıyla sorumluluk sahibi, kendini yazılı ve sözlü olarak ifade edebilen, işbirliğine açık nesiller yetiştirilmesinin amaçlandığı görülmektedir. Bu araştırmanın amacı 9. sınıftan itibaren uygulamaya konan Türkiye Yüzyılı Maarifi Modeli Türk Dili ve Edebiyatı dersi öğretim programının etkililiğini sahadaki öğretmen görüşleri doğrultusunda değerlendirmektir. Araştırmada "Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli kapsamında uygulamaya konan Türk Dili ve Edebiyatı dersi öğretim programına ilişkin öğretmen görüşleri nasıldır?" sorusuna yanıt aranmıştır. Araştırma, çalışma grubundaki öğretmenlerin Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli kapsamında yenilenen 9. sınıf Türk Dili ve Edebiyatı ders programına (MEB, 2024) ilişkin görüşlerinin yarı yapılandırılmış bir görüşme formuyla alınması ve elde edilen verilerin içerik analizi yöntemiyle çözümlenmesi esasına dayanmaktadır. Araştırmaya katılmak isteyen öğretmenler ölçüt örneklem metodu kullanılarak belirlenmiştir. Çalışma grubunun oluşturulmasında ölçüt olarak belirlenen iki kriter bir devlet okulunda kadrolu öğretmen olarak görev yapıyor olmak ve hem geçen yıl hem de bu yıl sene başından itibaren 9. Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı ders öğretmeni olarak görev yapıyor olmak olarak belirlenmiştir. Bu şartları karşılayan ve araştırmaya katılmaya gönüllü olan on bir Türk dili ve edebiyatı öğretmeni çalışma grubuna alınmıştır. Çalışmanın geçerlik ve güvenirliğinin sağlanması amacıyla çalışma grubunun nasıl belirlendiği, veri toplama aracının nasıl hazırlandığı, verilerin nasıl analiz edildiği ve sonuçlara nasıl ulaşıldığı gibi konularla ilgili ayrıntılı açıklamalara yer verilmiştir. Araştırmanın raporlaştırılması sırasında katılımcılar için Ö1, Ö2 şeklinde kodlar kullanılmıştır. Görüşmelerden bire bir alıntılar yapılarak araştırmanın güvenirliği artırılmaya çalışılmıştır. Çalışma bulgularından elde edilen sonuçlar ışığında araştırmacılara önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Türkiye yüzyılı maarif modeli, Türk dili edebiyatı ders programı, öğretmen görüşleri

ÇALIŞANLARIN SESSİZ İSTİFA İLE İLGİLİ YAPILAN ARAŞTIRMALAR: DERLEME ÇALIŞMASI

Faruk Caner YAM
Doçent Doktor, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
farukcaner.yam@gop.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-8392-9576

Eyyüp ÖZKAN
Öğrenci, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
eyupozkan02@icloud.com
ORCID ID: 0009-0005-8730-8108

Özet
Son yıllarda iş dünyasında gözlenen yapısal dönüşümler, çalışan davranışlarını da derinlemesine etkilemiştir. Bu dönüşüm sürecinde ortaya çıkan ve özellikle dijital çağın iş gücü dinamikleriyle birlikte gündeme gelen "sessiz istifa" (quiet quitting) olgusu, hem akademik çevrelerin hem de uygulayıcıların dikkatini çekmeye başlamıştır. Sessiz istifa, çalışanların görev tanımlarında yer alan işleri yerine getirip, gönüllü olarak fazladan katkı sunmadıkları, örgütsel sorumluluklarıyla duygusal bağ kurmadıkları ve yalnızca minimum düzeyde performans sergiledikleri bir tutum olarak tanımlanmaktadır. Bu çalışmanın temel amacı, sessiz istifa kavramını çok boyutlu bir biçimde incelemek, kavramsal ve kuramsal temellerini ortaya koymak, ulusal ve uluslararası literatürde bu konuyla ilgili yapılmış çalışmaları derlemek ve konuya ilişkin çözüm önerileri sunmaktır. Sessiz istifanın altında yatan nedenler bireysel, örgütsel ve toplumsal olmak üzere üç temel düzeyde ele alınabilir. Bireysel düzeyde, çalışanların kişisel beklentileri, yaşam değerleri ve psikolojik iyi oluş halleri belirleyici rol oynamaktadır. Özellikle Y ve Z kuşaklarına mensup çalışanlar, anlamlı iş, esneklik, denge ve özgürlük gibi değerlere daha fazla önem vermekte; bu değerlerin iş ortamında karşılanmaması durumunda ise duygusal geri çekilme davranışı olarak nitelendirilebilecek sessiz istifayı benimseyebilmektedirler. Literatürde bu duruma ilişkin önemli ampirik bulgular yer almaktadır. Gallup'un 2022 yılı Küresel İş Gücü Raporu'na göre çalışanların yalnızca %21'i işine aktif olarak bağlı hissederken, %59'luk büyük bir kesim ise sessiz istifa kapsamında değerlendirilebilecek düşük bağlılık düzeyine sahiptir. McKinsey & Company tarafından yapılan bir başka araştırma ise çalışanların %54'ünün işlerinden anlam bulamadığını ortaya koyarak, iş yerinde anlam eksikliğinin bu davranış biçiminin temel tetikleyicilerinden biri olduğunu göstermektedir. Örgütsel faktörler de sessiz istifanın yaygınlaşmasında oldukça etkili bir rol oynamaktadır. Kurum içindeki adaletsizlik algısı, liyakat eksikliği, yetersiz geri bildirim mekanizmaları, kariyer gelişimi için yeterli olanakların sunulmaması, liderlik tarzı ve mobbing gibi olumsuz örgütsel dinamikler, çalışanların işlerine olan bağlılığını zayıflatmakta ve onları psikolojik olarak işten koparmaktadır. Türkiye özelinde yapılan çalışmalarda da benzer bulgulara ulaşılmıştır. Korkmaz ve Yıldırım (2023) tarafından gerçekleştirilen araştırma, düşük iş tatmini ve yüksek tükenmişlik düzeylerinin sessiz istifa davranışlarını artırdığını ortaya koymuştur. Aynı şekilde, Erdem ve Kaya'nın (2022) çalışmasında psikolojik güven ortamının çalışan bağlılığı üzerindeki olumlu etkisine dikkat çekilmiş; bu tür güven ortamlarının sessiz istifayı önleyici rol oynayabileceği vurgulanmıştır. Toplumsal ve ekonomik düzeydeki etkenler ise daha makro perspektiften değerlendirilmelidir. Pandemi süreciyle birlikte küresel iş gücü piyasasında yaşanan değişimler, uzaktan çalışma modelleri ve artan belirsizlik ortamı, çalışanların iş-yaşam dengesi taleplerini ön plana çıkarmıştır. Buna ek olarak, hayat pahalılığı, gelir eşitsizliği, ekonomik güvencesizlik gibi yapısal problemler, çalışanların kurumsal aidiyetlerini zayıflatmış ve yalnızca hayatta kalmaya yönelik davranışları teşvik eder hale gelmiştir. Frankl'ın (2006) anlam arayışı kuramı bu bağlamda önemli bir referans noktasıdır; zira çalışanın yaşamında ve işinde anlam bulamaması, onun motivasyonel kaynaklarını tüketmekte ve sessiz istifa gibi tepkilere zemin hazırlamaktadır. Kuramsal çerçevede sessiz istifa, birçok klasik motivasyon ve bağlılık kuramı ile açıklanabilir. Maslow'un (1943) ihtiyaçlar hiyerarşisi teorisine göre, çalışanın temel fizyolojik ve güvenlik ihtiyaçları karşılanmadan daha üst düzey motivasyonlara ulaşması beklenemez. Herzberg'in (1959) çift faktör teorisi, hijyen faktörlerinin (ücret, iş güvenliği, yönetici tutumu vb.) eksikliğinde iş doyumunun düşeceğini ve bu durumun sessiz istifa gibi davranışlara neden olabileceğini ileri sürer. Luthans ve arkadaşlarının (2007) geliştirdiği psikolojik sermaye kuramı ise çalışanın öz yeterlilik, umut, iyimserlik ve dayanıklılık gibi psikolojik kaynaklarının zayıflaması durumunda işten psikolojik olarak uzaklaşacağını savunur. Tüm bu kuramsal yaklaşımlar, sessiz istifa olgusunun çok katmanlı nedenlerinin

anlaşılmasına katkı sunmaktadır. Sessiz istifanın bireysel ve örgütsel düzeyde ciddi sonuçları bulunmaktadır. Bireysel düzeyde bu durum, çalışanın işe karşı duygusal bağlılığını kaybetmesine, iş doyumunun düşmesine, mesleki gelişim motivasyonunun zayıflamasına ve nihayetinde kariyer ilerlemesinin sekteye uğramasına neden olmaktadır. Örgütsel düzeyde ise, iş gücü verimliliğinde düşüş, ekip çalışmalarında uyum sorunları, iç motivasyon eksikliği ve yüksek çalışan devir oranı gibi olumsuz çıktılar ortaya çıkmaktadır. Ayrıca, kurum kültüründe olumsuz bir iklimin yerleşmesi, çalışanlar arasında güven duygusunun sarsılması gibi daha derin yapısal problemleri de beraberinde getirebilmektedir. Bu kapsamda, çalışmada yöneticilere, kurumlara ve çalışanlara yönelik çok düzeyli çözüm önerileri sunulmuştur. Yöneticilerin empatik liderlik anlayışını benimsemeleri, açık iletişim ortamları kurmaları ve yapıcı geri bildirimlerde bulunmaları önem taşımaktadır. Kurumsal düzeyde esnek çalışma modelleri, anlam odaklı iş tasarımları, tükenmişlik önleyici programlar ve şeffaf kariyer gelişim politikaları benimsenmelidir. Çalışanlar ise kendi ihtiyaçlarının farkına varmalı, psikolojik dayanıklılıklarını artırmak için bireysel gelişim stratejileri geliştirmelidir. Sonuç olarak bu çalışma, sessiz istifa olgusunu çok yönlü bir biçimde ele alarak bu güncel kavramın birey, örgüt ve toplum düzeyindeki yansımalarını bilimsel bir perspektifle analiz etmektedir. Sessiz istifa, yalnızca bireysel bir tutum değil; aynı zamanda örgütsel işleyişin, liderlik biçimlerinin ve toplumsal koşulların yeniden değerlendirilmesini gerektiren bütüncül bir meseledir. Bu nedenle yalnızca bireysel çözümler yeterli olmayacak; örgütsel ve kültürel düzeyde dönüşümlere de ihtiyaç duyulacaktır. Literatüre katkı sunmayı ve uygulayıcılara yol göstermeyi hedefleyen bu çalışma, gelecekteki araştırmalar için de zemin oluşturmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Sözcükler: Sessiz istifa, çalışan bağlılığı, tükenmişlik, örgütsel davranış, psikolojik sermaye

FEN BİLGİSİ EĞİTİMİNDE SINIF İÇİ SÖYLEM ÇALIŞMASI: VOSVIEWER DESTEKLİ BİBLİYOMETRİK ANALİZ ÖRNEĞİ

İrem Selin DEMİRBAŞ
Araştırma Görevlisi, Amasya Üniversitesi
irem.demirbas@amasya.edu.tr
ORCID ID: 0009-0008-4726-7868

Özet
Fen eğitiminde sınıf içi söylem, öğrencilerin bilimsel kavramları düşünmeleri, sorgulama becerilerini geliştirmeleri ve fen okuryazarı birey olmaları açısından önem arz etmektedir. Sınıf içi söylem, sadece öğretmenlerin bilgiyi aktardığı tek yönlü bir iletişimden ziyade daha karmaşık, öğrencilerin çekinmeden kendi fikirlerini özgürce ifade ettiği, soru sordukları ve kanıta dayalı fikirlerini ileri sürerek tartıştıkları sınıf ortamlarını ifade eder. Bu sebeple bu çalışma, fen eğitiminde sınıf içi söylem üzerinde yapılan çalışmaların bibliyometrik analizini sunmayı amaçlamıştır. Web of Science (WoS) veri tabanında başlık, özet ve anahtar kelime bilgilerinde "discourse analysis in science education" anahtar kelime grubu geçen, araştırma kategorisinde ve dili İngilizce olan 1843 çalışma mevcuttur. Araştırmanın amaçları doğrultusunda sınırlamaya gidilerek "2020-2024" yılları arasında yapılmış çalışmalar ele alındığında ise bu çalışmada 675 yayın incelenmiştir ve incelenen yayınlar VOSviewer yazılımı ile yazar, kurum, yayınevi, ülke, ortak yazarlık, ülkeler göre atıf, kurumlara göre atıf ve anahtar kelimeler bağlamında görselleştirilmiştir. Çalışmada, fen eğitiminde sınıf içi söylem çalışmalarının gelişen bir alan olmakla birlikte gerek kurumların gerekse yazarların birbirleriyle iş birliği halinde çalışmalar yaparak bu alana katkı sağladıkları görülmüştür. VOSviewer kullanılarak yapılan bu çalışma alanyazın araştırmacılarına daha sistematik bir şekilde alanyazını sunmayı hedeflemiş ve çalışmanın sonunda analiz doğrultusunda ortaya çıkan boşluklara ilişkin araştırmacılara önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Sınıf içi söylem, fen eğitimi, bibliyometrik analiz, VOSviewer

ÖĞRETMEN EĞİTİMİNDE AI-TPACK'İN ROLÜ: ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÇOK KÜLTÜRLÜ ÖĞRETİM YETERLİLİKLERİ VE KÜLTÜRLERARASI DUYARLILIK ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

Seda Sıvacı
Doçent Doktor, Hasan Kalyoncu Üniversitesi
seda.sivaci@hku.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-2883-0343

Sakine Hakkoymaz
Dr. Öğretim Üyesi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi
sakine.hakkoymaz@hku.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-3005-7900

Abstract
This study aims to examine the moderating role of Artificial Intelligence-Technological Pedagogical Content Knowledge in the relationship between teacher candidates' intercultural sensitivities and multicultural teacher competencies. The study group, in which the relational screening model is used, consists of 399 teacher candidates studying in various departments in education faculties. The data were collected through the Personal Information Form prepared by the researchers in order to collect demographic information, as well as the Multicultural Teaching Competencies Scale for Teacher Candidates, Artificial Intelligence-Technological Pedagogical Content Knowledge Scale and Intercultural Sensitivity Scale. Analyses revealed that intercultural sensitivity positively impacts multicultural teaching competencies. However, AI-TPACK displayed a negative moderating effect, with higher AI-TPACK levels reducing the influence of sensitivity on multicultural competence. It underlines a potential tension between technological competency and culturally sensitive pedagogical approaches, suggesting that increasing reliance on AI tools may reduce the emphasis on cultural diversity in teaching.

Keywords: intercultural sensitivity, multicultural teaching competencies AI-TPACK, teacher education, AI in teacher education

SINIF ÖĞRETMENİ ADAYLARININ YAPAY ZEKÂ KULLANIMINA YÖNELİK ÖZ YETERLİK ALGILARI: BETİMSEL BİR ÇALIŞMA

Sakine Hakkoymaz Hakkoymaz
Dr. Öğretim Üyesi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi
sakine.hakkoymaz@hku.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-3005-7900

Özet
Bu araştırmanın birincil amacı, sınıf öğretmeni adaylarının yapay zekâ kullanımına yönelik öz yeterlik algılarını çeşitli demografik ve deneyimsel faktörler bağlamında incelemektir. Bu doğrultuda, öz yeterlik algılarının cinsiyet, sınıf düzeyi, yapay zekâya yönelik eğitim alma durumu ve daha önce yapay zekâ programı kullanma durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği araştırılacaktır. Çalışma, betimsel tarama modeli çerçevesinde tasarlanmıştır. Araştırmanın katılımcılarını, 2024-2025 eğitim-öğretim yılında bir vakıf üniversitesinin eğitim fakültesinde sınıf öğretmenliği lisans ve yüksek lisans programlarında öğrenim görmekte olan öğretmen adayı oluşturacaktır. Veri toplama aracı olarak, Wang ve Chuang (2023) tarafından geliştirilen ve Türkçe uyarlaması Uyan ve Gültekin (2024) tarafından yapılan Yapay Zekâ Öz Yeterlik Ölçeği (YZÖY) kullanılacaktır. Elde edilecek verilerin analizi kapsamında, sınıf öğretmeni adaylarının yapay zekâ kullanımına yönelik öz yeterlik algı düzeylerinin belirlenmesi ve bu algıların değişkenlere göre farklılıklarının tespiti amacıyla frekans, yüzde, aritmetik ortalama, standart sapma, bağımsız gruplar için t-testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) gibi istatistiksel teknikler kullanılacaktır. Bu analizler aracılığıyla sınıf öğretmeni adaylarının yapay zekâ kullanımına yönelik genel yeterlilik algılarının düzeyi belirlenecektir. Bu araştırma, gelecekteki eğitim uygulamaları için önemli çıkarımlar sunmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Sözcükler: Yapay zekâ, Öz yeterlik, Sınıf öğretmeni adayları

KIZLAR VE ANNELERİ ARASINDA KENDİNDEN NEFRET İLE AİDİYET İLİŞKİSİ: İKİLİ (DYADİC) ÇALIŞMA

Yusuf Akyıl
Doktor, Milli Eğitim Bakanlığı
yusufakyil430@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-9482-1429
Nursenem Sarı
Öğrenci, Yıldız Teknik Üniversitesi
nursenemsarii@gmail.com
ORCID ID: 0009-0006-4934-5941
Beste Erdinç
Öğrenci, Yıldız Teknik Üniversitesi
besteerdinc00@gmail.com
ORCID ID: 0009-0006-4795-1593
Şilan Duman
Öğrenci, Yıldız Teknik Üniversitesi
silandduman@gmail.com
ORCID ID: 0009-0005-8945-4977
Hazal Yağmur Çakır
Öğrenci, Yıldız Teknik Üniversitesi
chazalyagmur@gmail.com
ORCID ID: 0009-0000-4899-3361
Feyza Bolat
Öğrenci, Yıldız Teknik Üniversitesi
feyzblt@gmail.com
ORCID ID: 0009-0001-0723-8658
Nisanur Kurt
Öğrenci, yok
pdnisanurkurt@gmail.com
ORCID ID: 0009-0002-8922-5718

Özet
Aile, bireyin duygusal yapılanmasında merkezi rol oynayan bir sistemdir. Bu sistem içinde özellikle anne-kız ilişkisi, aidiyet duygusunun şekillenmesinde belirleyici olabilir. Ancak bireylerin kendilerinden nefret etmeleri gibi kendilerine yönelik duygu ve düşünceleri bu sürece olumsuz bir şekilde yansıyabilir. Anne ve kız arasındaki bu yakın ilişki sadece bireysel düzeyde değil, aynı zamanda ikili (dyadic) düzeyde de psikolojik süreçlerin birbirine yansıyabileceği ortaklaşa deneyimlenebilecek duygusal örüntülerin gelişebileceği bir bağlam sunar. Buradan hakeretle mevcut araştırmada amaç kendinden nefret ile aidiyet ilişkisini ikili (dyadic) bir yöntem olan aktör-partner karşılıklı bağımlılık modeli (APIM) kullanılarak anne ve kızlarında incelemektir. Daha önceden bu kavramların ikili yöntemle anne-kız ilişkileri kapsamında incelenmemesi dolayısıyla bu araştırma literatürde önemli bir boşluğu doldurmaktadır. Araştırma değişkenlerini ölçmek için Kendinden Nefret Ölçeği ve Aidiyet Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmaya 253 anne-kız çifti olmak üzere toplamda 506 birey katılmıştır. Annelerin yaş ortalaması 47.97 (SS = 5.22) ve kızların yaş ortalaması ise 22.26 (SS = 7.25) olarak hesaplanmıştır. Elde edilen sonuçlara göre APIM'de tüm aktör ve partner etkileri anlamlıdır. Başka bir ifadeyle kendinden nefret, bireyin kendi aidiyet hissini yordamaktadır (aktör etkisi). Bu sonuç anne ve kızlarında anlamlıdır. Buna ek olarak annelerin kendinden nefret düzeyleri kızlarının aidiyetini ve kızların kendinden nefret düzeyi de annelerinin aidiyetini negatif yönde yordamaktadır (partner etkisi). Görüldüğü üzere anne ve kızların yaşadıkları bireysel psikolojik zorluklar sosyal yaşantılarına yansıyarak aidiyet hissini hem kendi açılarından hem de birbirleri açısından tehdit edebilir. Bu durumda kendilerine yönelik olumsuz duyguları olan anne-kızlarda aidiyet hissinin gelişimi için uygulanacak olan müdahalelerde bireysel çalışmalara ek olarak grup çalışmalarına da yer verilmesi önerilmektedir.
Anahtar Sözcükler: Kendinden nefret, aidiyet, anne-kız, aktör-partner karşılıklı bağımlılık modeli

EVLİ ÇİFTLERDE ROMANTİK ÖZYETERLİLİK İLE ROMANTİK İLİŞKİ KALİTESİ ARASINDAKİ İLİŞKİ: DİYADİK ÇALIŞMA

Yakup İme
Doktor, Necmettin Erbakan Üniversitesi
imeyakup@gmail.com
ORCID ID: 0000-0001-6818-8044
Nursenem Sarı
Öğrenci, Yıldız Teknik Üniversitesi
nursenemsarii@gmail.com
ORCID ID: 0009-0006-4934-5941
İlayda Şeyma Oluşan
Öğrenci, Yıldız Teknik Üniversitesi
ilaydaseymaolusan@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-1791-906X
Şeyma Arslan
Uzman, Milli Eğitim Bakanlığı
pd.seymarslan@gmail.com
ORCID ID: 0009-0003-2405-1929
Beste Erdinç
Öğrenci, Yıldız Teknik Üniversitesi
besteerdinc00@gmail.com
ORCID ID: 0009-0006-4795-1593

Özet
Sağlıklı bir evlilik yaşamı için kaliteli bir romantik ilişki deneyimin değerlidir. Romantik ilişki kalitesi, evlilik kurumunu güçlendirmesinin yanı sıra kişisel ruh sağlığını da desteklemesi açısından odaklanılması gereken bir konsepttir. Bireylerin romantik hayatlarında duygusal yakınlık, problem çözme, ilişki sürdürme konularında kendileri hakkındaki inançları olarak romantik öz yeterlik, romantik ilişki kalitesi için belirleyici olabilir. Buradan hareketle mevcut araştırmada evli çiftlerde romantik öz yeterlik ve romantik ilişki kalitesi arasındaki ilişkinin ikili/diyadik bir yöntemle incelenmesi amaçlanmaktadır. Dolayısıyla kavramlar arası ilişkileraktör-partner karşılıklı bağımlılık modeli (APIM) kullanılarak incelenmiştir. Araştırmaya 303 evli çift olmak üzere toplamda 606 birey gönüllü olarak katılım sağlamıştır. Kadın katılımcıların yaş ortalaması 32.88 (SS = 8.80) ve erkek katılımcıların yaş ortalaması 35.66 (SS = 9.79) olmak üzere araştırmaya katılım sağlayan çiftlerin %35.3'ü en az 10 yıldır evlidirler. Araştırmada incelenen değişkenler Romantik İlişkilerde Öz Yeterlik Ölçeği ve Algılanan Romantik İlişki Kalitesi Ölçeği kullanılarak değerlendirilmiştir. Analiz sonucunda bireylerin romantik özyeterlik düzeylerinin hem kendilerinin hem de partnerlerinin romantik ilişki kalitesini pozitif yönde anlamlı bir şekilde yordadığı görülmüştür. Bu sonuca göre araştırma kapsamında incelenen tüm aktör ve partner etkilerinin anlamlı olduğu anlaşılmaktadır. Başka bir ifade ile kaliteli bir romantik ilişki için hem bireyin hem de partnerinin kendisini romantik anlamda yeterli olarak görmesi oldukça önemlidir. Bu durum yakın ilişkilerin karşılılıklı ve birbirine bağımlı doğasına paralel bir şekilde partnerlerin birbirlerine yönelik katkılarına vurgu yapmaktadır. Bu sonuca dayanarak evlilik kurumunu güçlendirmeye yönelik yapılacak olan müdahalelerde romantik ilişki kalitesinin desteklenmesinde evli çiftlerin özyeterlilik inançlarına odaklanan programların geliştirilip bireysel ve çift düzeyinde uygulanması önerilebilir.

Anahtar Sözcükler: Romantik özyeterlik, Romantik ilişki kalitesi, Diyadik analiz

İLKOKUL ÖĞRENCİLERİNE UYGULANAN AKRAN NEZAKETİ PROGRAMININ ZORBALIK VE OLUMLU SOSYAL DAVRANIŞLAR ÜZERİNE ETKİSİ

Okan TİRİNG
Uzman, Marmara Üniversitesi (Doktora Öğrencisi)
okantiring4@gmail.com
ORCID ID: 0000-0001-9253-8403

Durmuş ÜMMET
Profesör Doktor, Marmara Üniversitesi
dummet@marmara.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-8318-9026

Özet
Bu araştırmada, ilkokul 3. ve 4. sınıf öğrencilerine uygulanan Akran Nezaketi Programının akran zorbalığı ve olumlu sosyal davranışlar üzerindeki etkisi incelenmiştir. Çalışmaya, amaçlı örnekleme yöntemiyle seçilen 12 öğrenci katılmıştır. Katılımcıların zorbalık yapma ve zorbalığa maruz kalma düzeyleri ile olumlu sosyal davranış geliştirme puanları, müdahale öncesi ve sonrasında Wilcoxon Signed-Rank Testi ile karşılaştırılmıştır. Araştırma bulguları, programın uygulanmasının ardından hem zorbalık davranışlarında hem de zorbalığa maruz kalma oranlarında anlamlı ve güçlü bir azalma sağladığını göstermektedir. Ayrıca, öğrencilerin olumlu sosyal davranış düzeylerinde belirgin bir artış gözlenmiştir. Sonuçlar, akran nezaketi temelli müdahalelerin öğrencilerde empati, iş birliği ve prososyal davranışları teşvik etmede etkili olduğunu ortaya koymaktadır. Araştırma, ilkokul düzeyinde zorbalıkla mücadelede ve sosyal-duygusal gelişimin desteklenmesinde nezaket odaklı programların önemli bir müdahale aracı olarak kullanılabileceğini göstermektedir. Bulgular, eğitim politikaları ve uygulamaları açısından, nezaket ve sosyal-duygusal öğrenme programlarının müfredata entegre edilmesinin gerekliliğine işaret etmektedir. Araştırma, küçük örneklem ve kısa dönemli izleme gibi bazı sınırlılıklar taşımakla birlikte, Türkiye'de bu alanda yapılan deneysel çalışmalar açısından literatüre katkı sunmaktadır.

Anahtar Sözcükler: akran nezaketi, zorbalık, olumlu sosyal davranışlar, ilkokul öğrencileri, müdahale programı

YAŞAM DOYUMU KONUSUNDA TÜRKİYE'DE PSİKOLOJİ İLE EĞİTİM VE ÖĞRETİM ANA BİLİM DALLARINDA 2022-2024 YILLARI ARASINDA YAPILAN DOKTORA TEZLERİNİN İNCELENMESİ

Okan Tiring
Uzman, Marmara Üniversitesi(Doktora Öğrencisi)
okantiring4@gmail.com
ORCID ID: 0000-0001-9253-8403

Büşra Ağlamaz Tiring
Uzman, Bernini Psikoloji
busraaglamaz@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-3683-9161

Özet
Bu çalışma, Türkiye'deki üniversitelerin Psikoloji ile Eğitim ve Öğretim Ana Bilim Dallarında 2022-2024 yılları arasında tamamlanan doktora tezlerini, yaşam doyumu konusu odağında analiz etmeyi amaçlamaktadır. Tezlerde, ilişkisel tarama modelleri, yapısal eşitlik modellemesi, yarı deneysel desenler ve fenomenolojik nitel araştırmalar gibi çeşitli yöntemler kullanılmıştır. Elde edilen bulgular, yaşam doyumunun farklı demografik gruplar ve psikososyal faktörlerle karmaşık ilişkilerini ortaya koymaktadır. 9-11 yaş arası çocuklarda ekran kullanımı (mobil ekranlarda dizi/film izleme, sosyal medya takibi, çevrimiçi oyunlar) arttıkça algılanan stres ve otomatik düşüncelerin yükseldiği, yaşam doyumunun ise azaldığı belirlenmiştir. İlginç bir şekilde, gazete/dergi okuma sürelerindeki artış da yaşam doyumunda azalma ile ilişkilendirilmiştir. Zihinsel engelli çocuğu olan ebeveynlerde genel yaşam doyumu orta düzeyde seyrederken, eğitim düzeyinin yaşam kalitesi algısı ve yaşam doyumu ile pozitif ilişkisi gözlenmiştir; bu grupta uygulanan Kabul ve Kararlılık Terapisi yönelimli psiko-eğitim programının psikolojik esneklik ve yaşam doyumu düzeylerini anlamlı ve kalıcı bir şekilde artırdığı tespit edilmiştir. Ancak bu programın ölüm kaygısı ve tükenmişlik üzerinde anlamlı bir etkisi olmamıştır. Evli bireylerde ise benlik ayrımlaşması ve mahremiyet bilinci arttıkça evlilik kalitesi ve yaşam doyumunun da yükseldiği saptanmış, mahremiyet bilincinin benlik ayrımlaşması ile yaşam doyumu arasındaki ilişkide düzenleyici rol oynadığı belirlenmiştir. Çevrimiçi oyun bağımlılığı olan üniversite öğrencilerinde yaşam doyumunun azaldığı, bu ilişkide duygusal şemaların aracı rol üstlendiği ve erkek öğrencilerin daha yüksek bağımlılık düzeylerine sahip olduğu, aile sosyo-ekonomik düzeyinin de bağımlılıkla ilişkili olduğu görülmüştür. Özel öğrenme güçlüğü tanılı ilköğretim öğrencilerinin yaşam doyumları, düşük akademik başarı algısı ve akran zorbalığından olumsuz etkilenirken, umut ve aile desteğinin önemine dikkat çekilmiştir; bu öğrencilerde genellikle daha düşük umut düzeyleri belirlenmiştir. Göçmen lise öğrencilerine yönelik umut odaklı kariyer gelişim programının kariyer umudunu artırmasına rağmen, yaşam doyumu üzerinde anlamlı bir etki yaratmadığı; göçmen gruplarında yaşam doyumunu etkileyen ekonomik, sosyal ve hukuki pek çok faktörün bulunduğu belirtilmiştir. Sonuç olarak, yaşam doyumunun bireyin içinde bulunduğu çeşitli yaşam koşulları ve psikolojik faktörlerle derinden ilişkili olduğu, bazı müdahalelerin ise belirli gruplarda yaşam doyumunu artırmada etkili olabileceği anlaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Yaşam Doyumu, Doktora Tezi, Psikoloji, Eğitim Bilimleri

TÜRKİYE'DE DİJİTAL OKURYAZARLIK ARAŞTIRMA EĞİLİMLERİNİN HARİTALANDIRILMASI: BİBLİYOMETRİK BİR ÇALIŞMA

Zeynep Şimşir Gökalp
Doçent Doktor, Selçuk Üniversitesi
zey.simsir.93@gmail.com
ORCID ID: 0000-0003-2353-8922

Özet
Teknolojinin hızlı gelişimi, internet, sosyal ağlar ve yapay zeka gibi dijital platformları günlük yaşamın ayrılmaz bir parçası hâline getirmiştir. Bu platformlar, bilgilere hızlı erişimi ve bilgi üretimini kolaylaştırsa da, bireylerin belirli becerilere sahip olmasını zorunlu kılmaktadır. Bu becerilerin başında; güvenilir bilgiye erişme, bu bilgiyi etkili bir şekilde kullanma, yeni içerikler üretme ve uygun dijital araçlarla bu içerikleri paylaşma yeterliliği anlamına gelen dijital okuryazarlık gelmektedir. Son yıllarda dijital okuryazarlık konusuna olan akademik ilgi önemli ölçüde artmış ve Türkiye'deki araştırmacılar da bu alana katkı sağlamıştır. Bu çalışmanın amacı, Web of Science (WoS) veri tabanında dizinlenen Türkiye kökenli dijital okuryazarlık yayınlarını bibliyometrik analiz yöntemleriyle incelemektir. Veriler VOSviewer yazılımı kullanılarak analiz edilmiştir. Bulgular, Türkiye'de dijital okuryazarlık çalışmalarının 2002 yılında başladığını ve günümüze kadar artarak devam ettiğini göstermektedir. Yazar üretkenliği açısından değerlendirildiğinde, eğitim fakülteleri ile bilgi ve belge yönetimi bölümlerinde görev yapan akademisyenlerin öne çıktığı görülmektedir. Yayın yapılan dergiler incelendiğinde, uluslararası yabancı ve Türkiye menşeli dergilerin üst sıralarda yer aldığı tespit edilmiştir. Kurumsal düzeyde ise Anadolu'daki devlet üniversiteleri ön plana çıkmaktadır. Çalışmalar arasında yazar iş birliklerinin zayıf olduğu görülmüştür. En çok atıf alan yayınların ise metodolojik eserler ile uluslararası kuruluşlara ait yayınlar olduğu görülmüştür. Ortak kelime analizinde ise bilgi okuryazarlığı, medya okuryazarlığı, COVID-19 ve sosyal medya gibi kavramların sıkça tekrarlandığı belirlenmiştir. Elde edilen bulgular, Türkiye'deki dijital okuryazarlık araştırmalarının mevcut durumuna ilişkin kapsamlı bir görünüm sunmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Teknoloji, medya okuryazarlığı, bibliyometri, bilimsel haritalama, Türkiye

YAPAY ZEKÂNIN DİL ÖĞRETİMİNE KATKILARI[4]

Eda Göl
Uzman, Mercidabık Ortaokulu
edagl_84@hotmail.com
ORCID ID: 0009-0004-6818-1415

Özet
Bu bildiri, yabancı dil öğretiminde yapay zekâ (YZ) teknolojilerinin sunduğu olanakları, pedagojik etkilerini ve sınıf içi uygulamalarını incelemektedir. Dil öğreniminde kişiselleştirilmiş eğitim, otomatik değerlendirme, konuşma tanıma sistemleri ve kültürlerarası etkileşim gibi konular yapay zekâ uygulamalarıyla yeniden şekillenmektedir. Aynı zamanda öğretmen-öğrenci dinamiklerinde yaşanan değişim, etik sorunlar ve dijital eşitsizlikler de bu dönüşümün önemli bileşenleri arasındadır.

Anahtar Sözcükler: Yapay zekâ, yabancı dil eğitimi, dijital öğretim, chatbot, kişiselleştirilmiş öğrenme, değerlendirme

[4] Yabancı dil eğitimi, iletişim odaklı bir süreçtir ve yapay zekâdaki hızlı gelişmelerle birlikte köklü bir dönüşüm geçirmektedir. Yapay Zeka artık geleceğe ait bir kavram değil; dillerle nasıl öğrendiğimizi ve etkileşim kurduğumuzu kökten değiştiren somut bir gerçeklik. Kişiselleştirilmiş öğrenme deneyimlerinden gelişmiş çeviri araçlarına kadar Yapay Zeka, her yaştan ve seviyeden dil öğrenenler için paha biçilemez bir kaynak haline geliyor.

ALKOL KULLANIMI İLE İLGİLİ NÖROPSİKOLOJİ ALANINDA YAPILAN ÇALIŞMALARIN İNCELENMESİ

Büşra AĞLAMAZ TİRİNG
Uzman, Bernini Psikoloji
busraaglamaz@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-3683-9161

Okan TİRİNG
Uzman, Marmara Üniversitesi (Doktora Öğrencisi)
okantiring4@gmail.com
ORCID ID: 0000-0001-9253-8403

Özet
Bu çalışma, alkol kullanımı ile nöropsikolojik işlevler arasındaki ilişkiyi incelemektedir. Çalışmanın amacı, alkol tüketiminin neden olduğu bilişsel ve nöropsikolojik değişikliklerin niteliğini, etkileyen faktörleri, iyileşme süreçlerini ve tedavi sonuçları üzerindeki etkilerini mevcut literatürle değerlendirmektir. Yöntem olarak, alkol ile nöropsikoloji ilişkisini inceleyen literatür taranmıştır. Bu konuda geniş literatüre sahip olan meta analiz çalışmaları temel alınarak 12 çalışma sentezlenmiştir. Bulgulara göre, Alkol bağımlılığı olan bireylerde soyutlama ve karmaşık algısal-motor becerilerde belirgin bozukluklar gözlenirken, sözel beceriler ve psikometrik zeka genellikle korunur. Yürütücü işlevler, özellikle planlama, problem çözme, engelleme ve öz-düzenleme, alkolün etkilerinden ciddi şekilde etkilenmektedir; karar verme ve bilişsel dürtüsellik en çok etkilenen alanlardır. Bellek (kısa süreli bellek, öğrenme) ve dikkat de yaygın olarak bozulmuştur. Nörogörüntüleme, yaygın serebral atrofi, sulkus genişlemesi ve ventrikül büyümesi ile frontal lob, hipokampus ve serebellum gibi bölgelerde belirgin etkiler ortaya koymaktadır. Fonksiyonel olarak, frontal hipofonksiyonalizm, hipometabolizma ve hipoperfüzyon gözlenir ve bu değişiklikler bilişsel eksikliklerle ilişkilidir. Bilişsel bozuklukların şiddeti; alkol kullanım geçmişi, yaş (yaşlılarda ve ergenlerde daha duyarlı), cinsiyet (kadınlarda daha hassas), ailede alkolizm öyküsü, eşlik eden psikiyatrik komorbiditeler (örn. antisosyal kişilik bozukluğu, depresyon) ve polimadde kullanımı gibi faktörlerden etkilenir. Tiamin eksikliği Wernicke-Korsakoff sendromuna yol açabilir. Gözlemlenen yapısal ve nöropsikolojik bozuklukların çoğu, özellikle genç alkoliklerde, uzun süreli ayıklıkla kısmen geri dönüşümlüdür; ancak tam iyileşme yılları alabilir ve bazı bozukluklar kalıcı olabilir. Sonuç olarak, alkol kullanım bozukluğuyla ilişkili nöropsikolojik eksiklikler yaygındır ve tedavinin etkinliğini ve nüks riskini önemli ölçüde etkilemektedir. Bu eksikliklerin heterojen doğası, etkili değerlendirme ve müdahale için etkileyen faktörlerin dikkatli bir şekilde ele alınmasını gerektirir. Yürütücü işlevleri hedef alan bilişsel iyileştirme müdahaleleri, tedavi sonuçlarını iyileştirme potansiyeline sahiptir.

Anahtar Sözcükler: Alkol bağımlılığı, Nöropsikoloji, Bilişsel bozukluklar, Yürütücü işlevler, Beyin hasarı

BEYNİN ARAMA VE İSTEK GÜCÜ, MOTİVASYON VE PSİKOLOJİK DURUMLARLA İLİŞKİSİ: JAAK PANKSEPP'İN ÇALIŞMALARININ İNCELENMESİ

Büşra AĞLAMAZ TİRİNG
Uzman, Bernini Psikoloji
busraaglamaz@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-3683-9161

Okan TİRİNG
Uzman, Marmara Üniversitesi (Doktora Öğrencisi)
okantiring4@gmail.com
ORCID ID: 0000-0001-9253-8403

Özet
Bu çalışma, beynin temel motivasyonel sistemlerinden biri olan arama-isteme sistemini (Seeking System) afektif nörobilim perspektifinden kapsamlı bir şekilde incelemeyi amaçlamaktadır. Geleneksel "ödül" veya "pekiştirme" kavramlarının ötesine geçerek, dopamin ağırlıklı bu sinirsel devrelerin organizmaların çevrelerini enerjiyle araştırmalarını, kaynak bulmalarını ve dünyayla hevesli bir şekilde ilgilenmelerini nasıl sağladığını açıklamayı hedeflemektedir. Bu amaç doğrultusunda, Jaak Panksepp'in kaynakları incelenmiştir. Kaynaklar, lateral hipotalamik koridor ve ventral tegmental alandan akumbens çekirdeğine uzanan DA yolaklarının merkezi rolünü vurgulamış; hayvanlarda yapılan kendini uyarım deneyleri ve Parkinson hastalarında L-DOPA tedavisinin etkileri gibi mevcut nörobiyolojik ve klinik bulguları analiz etmiştir. Analizler sonucunda, bu sistemin tüketime bağlı hazdan ziyade, enerjik bir beklenti ve araştırma halini yansıttığı; merak, heyecan arayışı ve bilişsel ilgiler gibi insan çabalarına temel katkıda bulunduğu belirlenmiştir. Ayrıca, psikostimülanların aşırı etkinleştirmesi gibi durumlarda, bu sistemin aşırı aktivitesinin hayal gücünün gerçeklik sınırlarını aşmasına ve şizofreni gibi psikotik durumların belirtilerine yol açabileceği sonucuna varılmıştır. Sonuç olarak, arama-isteme sistemi, bireylerin yaşamla dinamik ve amaç odaklı bir ilişki kurmasını sağlayan yaşamsal bir itici güç olup, hem sağlıklı motivasyonun hem de çeşitli psikopatolojilerin anlaşılmasında kritik bir nörobiyolojik temel sunmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Arama-isteme sistemi, dopamin, motivasyon, afektif nörobilim, psikopatoloji

DİJİTAL SÖZLÜK KULLANIMININ TÜRKÇE EĞİTİMİNDE SÖZ VARLIĞI GELİŞİMİNE KATKISI

MİRAY ÇINAR
Öğrenci, SİVAS CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
mrygcl6@gmail.com
ORCID ID: 0009-0005-9364-6437

Özet
Türkçe eğitimi tarihinde farklı dönemlerde çeşitli öğretim yöntem ve teknikleri kullanılmış bu yöntemlerden bazıları zaman içinde işlevselliğini yitirirken bazıları günümüzde hâlâ geçerliliğini korumaktadır. Eğitim anlayışında yaşanan değişimlerle birlikte özellikle teknolojik gelişmeler, Türkçe öğretimini de doğrudan etkilemiştir. Bilgi ve iletişim teknolojilerinin hızla ilerlemesi eğitimde dijitalleşme sürecini hızlandırmış ve bu durum geleneksel basılı materyallerin yerini dijital ve çevrim içi kaynakların almasına neden olmuştur. Bu dönüşüm, öğretim süreçlerinde yalnızca materyal değişikliğini değil aynı zamanda öğrenme biçimlerini de değiştirmiştir. Günümüzde; mobil uygulamalar, çevrim içi sözlükler, etkileşimli eğitim platformları, dijital ansiklopediler ve oyun temelli dil öğretim yazılımları gibi pek çok dijital araçtan etkin biçimde yararlanılmaktadır. Bu araçlar, bilgiye erişimi kolaylaştırmanın ötesinde edinilen bilgilerin pekiştirilmesine, öğretimin daha ilgi çekici, motive edici hâle gelmesine ve öğrenmenin kalıcılığına önemli katkılar sunmaktadır.. Dijital sözlükler kelimelerin anlam bilgilerini, kökenlerini (etimolojilerini), söyleyiş biçimlerini ve kullanım bağlamlarını dijital ortama taşıyan aynı zamanda görsel ve işitsel ögelerle harmanlayan dil öğrenimini çok yönlü olarak destekleyen araçlar olarak tanımlanabilir. Bu özellikleriyle dijital sözlükler, bireylerin kelime dağarcığını zenginleştirmenin yanı sıra dili daha doğru, etkili ve bağlama uygun biçimde kullanmalarını da teşvik etmektedir. Araştırmada, nitel araştırma desenlerinden biri olan betimsel tarama modeli benimsenmiş ilgili alan yazın doğrultusunda dijital sözlüklerin eğitimsel işlevleri incelenmiştir. Bu bağlamda gerçekleştirilen bu araştırmada, Türkçe eğitimi sürecinde dijital sözlük uygulamalarının öğrencilerin söz varlığını geliştirmeye yönelik etkilerini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Literatürde dijital sözlüklerin söz varlığı gelişimine katkı sunduğuna ilişkin bulgular taranmış ve bu bulgular üzerinden söz konusu araçların Türkçe öğretimine ne ölçüde katkı sağladığı değerlendirilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Dijital sözlük, söz varlığı, Türkçe eğitimi, kelime öğretimi

DİJİTAL EĞİTİMDE MANEVİYAT: POST-SEKÜLERLEŞME Mİ, YENİ BİR DİNDARLIK MI?

NİHAT OYMAN
Doktor, MEB
n-forever-n@hotmail.com
ORCID ID: 0000 0001 8918 9142

Özet
Bu çalışma, dijital eğitim ortamlarında maneviyatın konumunu sekülerleşme ve yeni dindarlık perspektifinde ele almaktadır. Dijitalleşmeyle birlikte eğitim, mekânsal sınırlarını aşmış, bireylerin öğrenme pratiklerin çoğu dijital ortama taşınmıştır. Bu durum, bilimsel, pedagojik, kültürel ve manevi boyutları da kapsamaktadır. Dijitalleşmeyle yaygınlaşan çevrim içi eğitim uygulamaları, manevi içeriklerin görünürlüğü, medya ve din ilişkisi, manevi eğitimin aktarımı ve anlamlandırılması açısından yeni bir tartışma alanı oluşmuştur. Çalışmada esas olarak cevabı aranan soru şudur: Dijital ortamdaki manevi anlamda dönüşen eğitim, sekülerleşmeyi mi pekiştirmektedir, yoksa dijitalleşmiş ve bireyselleşmiş yeni bir dindarlığın önünü mü açmaktadır? Bu araştırma sorusu, literatür taraması ve dijital eğitim sunan uygulamaların içeriklerinin nitel analizi aracılığıyla incelenmiştir. Vaka incelemesi olan bu çalışma, Türkiye'de ve dünyada yayın yapan eğitim uygulamalarının içeriklerine dayanmaktadır. Bu içerikler gözlem ve görsel içerik analizi yöntemi ile ortaya konulmuştur. Bulgular, dijital eğitim ortamlarında geleneksel dinî anlatıların yerini daha bireysel, kişiselleştirilmiş ve kimi zaman ticarileştirilmiş manevi içeriklere bıraktığını göstermektedir. Hac, umre, namaz, dua seansları, mindfulness, meditasyon ve pozitif psikoloji gibi uygulamaların eğitimin bir parçası haline gelmesi, sekülerleşmiş ama ruhsal yönü ağır basan bir maneviyat biçiminin yükseldiğini işaret etmektedir. Nihayetinde, dijital eğitim ortamları yalnızca bireyselleşmeye ve sekülerleşmeye hizmet etmemektedir. Dijital ortam, aynı zamanda yeni dindarlıkların görünürlük kazandığı hibrit bir alan oluşturmaktadır. Bu araştırma, eğitim politikaları çerçevesinde etik, kültürel, eğitim ve sosyolojik bir çerçevede birçok ön görü sunmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Dijital Eğitim, Maneviyat, Sekülerleşme, Yeni Dindarlık

EVLİ ÇİFTLERDE ROMANTİK İLİŞKİ KALİTESİ VE ÖZ AŞKINLIK: İKİLİ/DYADİC ANALİZ

Süleyman Akçıl
Dr. Öğretim Üyesi, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi
slymnakcil@gmail.com
ORCID ID: 0000-0003-4461-5093

Özet
Evli bireyler eşleri ile kurdukları yakın ilişkiler dolayısıyla psikolojik olarak karşılıklı bir etkileşim içerisindedirler. Evlilikte bireylerin kendi benliklerinin ötesinde daha geniş bir anlam, amaç ve değer sistemine yönelerek öz aşkınlık geliştirmeleri mümkündür. Bunun için bireylerin evlilik ilişkilerinin kaliteli olması oldukça önemlidir. Bu çalışmada evli çiftlerde romantik ilişki kalitesi ve öz aşkınlık arasındaki ilişkiyi aktör partner karşılıklı bağımlılık modeli (APIM) kullanarak incelemek amaçlanmaktadır. Daha önceden yapılan araştırmalarda söz konusu kavramların ikili/dyadic bir yöntemle bir arada incelenmemiş olması literatürdeki bir eksikliğe işaret etmektedir. Mevcut araştırmaya 587 evli çift (N = 1174) katılmıştır. Kadın katılımcılar ortalama 35.69 (SS = 10.09), erkek katılımcılar ise ortalam 38.55 (SS = 10.89) yaşındadır. Uygulanan analizler aktör ve partner düzeyinde anlamlı sonuçlar vermiştir. Elde edilen bulgularda romantik ilişki kalitesinin bireyin hem kendi hem de partnerinin öz aşkınlık düzeyini pozitif yönde anlamlı yordadığı görülmüştür. Bireylerin romantik yaşantılarının kaliteli olması kendi psikolojik süreçlerinin yanı sıra partnerlerinin anlam ve değer sistemleri için de belirleyici olabileceği anlaşılmaktadır. Kaliteli bir romantik ilişkiye sahip olmak hem bireyin kendisinin hem de partnerinin anlam, amaç ve değerlerini benlik sınırlarını aşan bir hedefe yöneltmesini destekleyebilir. Böylece bireyler daha geniş bir varoluşsal anlama sahip olabilirler. Öz aşkınlığı geliştirmeye yönelik müdahalelerin çift temelli olarak tasarlanması önerilmektedir.

Anahtar Sözcükler: evli çiftler, romantik ilişki kalitesi, öz aşkınlık

TRAVMA SONRASI BİLİŞSEL YÜKLEME İLE YAŞAM DOYUMU ARASINDA ANLAMLI YAŞAM VE UMUDUN SERİ ARACI ROLÜ

Nedret Candemir
Öğrenci, Yıldız Teknik Üniversitesi
nedretcandemir05@gmail.com
ORCID ID: 0009-0008-2092-0791

Yusuf Akyıl
Doktor, Avcılar Anadolu Lisesi
yusufakyil430@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-9482-1429

Özet
Travmatik yaşantılar bireylerde yoğun bilişsel ve duygusal yüklenmelere neden olurken, bu durum yaşam doyumunu olumsuz etkileyebilmektedir. Ancak bireyin yaşamına anlam yüklemesi ve geleceğe yönelik umut beslemesi bireylerin travma sonrası süreçte yaşam doyumlarını destekleyebilir. Bu araştırmada da, travma sonrası bilişsel yüklenmenin yaşam doyumu üzerindeki etkisini, anlamlı yaşam ve umudun ardışık aracılık rolleri üzerinden incelemeyi amaçlamaktadır. Bu çalışmada İstanbul'daki çeşitli üniversitelerde öğrenim gören 433 üniversite öğrencisinden çevrim içi anket yoluyla veri toplanmıştır. Araştırma değişkenlerini ölçmek için Travma Sonrası Bilişsel Yüklenme Ölçeği, Anlamlı Yaşam Ölçeği, Azimli Umut Ölçeği ve Yaşam Doyumu Ölçeği kullanılmıştır. Analizlerde SPSS programı kullanılarak betimsel istatistikler, normallik dağılımları ve korelasyon analizi yapılmıştır. Güvenirlik analizleri için JASP programı kullanılmıştır. Aracılık analizinde AMOS programı ile yapısal eşitlik modellemesi uygulanarak travma sonrası bilişsel yükleme ile yaşam doyumu arasında anlamlı yaşam ve umudun aracılığı incelenmiştir. Bulgular, travma sonrası bilişsel yüklenmenin yaşam doyumunu doğrudan ve olumsuz yönde yordadığını göstermiştir. Ayrıca, anlamlı yaşam ve umut değişkenlerinin bu ilişkiyi anlamlı şekilde ardışık olarak aracılık ettiği bulunmuştur. Diğer bir ifadeyle bireyin yaşadığı travmatik deneyimin ardından yaşamına anlam katması ve umut geliştirmesi, yaşam doyumunu desteklemektedir. Sonuç olarak, araştırma, travma sonrası süreçte bireylerin psikolojik dayanıklılıklarının desteklenmesi için anlam ve umuda odaklanan psikolojik müdahale programlarının önemine dikkat çekmektedir.

Anahtar Sözcükler: Travma sonrası bilişsel yükleme, anlamlı yaşam, umut, yaşam doyumu, aracılık analizi

EMDR TEKNİKLERİ İLE DESTEKLENMİŞ ÖZ ŞEFKAT PSİKOEĞİTİM PROGRAMININ ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN ÖZ ŞEFKAT DÜZEYİNE ETKİSİ: PİLOT ÇALIŞMA

Rabia Doğan
Öğrenci, İzmir Demokrasi Üniversitesi
rabia.dogan.e@gmail.com
ORCID ID: 0009-0004-0253-381X

Orkide Bakalım
Profesör Doktor, İzmir Demokrasi Üniversitesi
orkide.bakalim@idu.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-1726-0514

Özet
Üniversite öğrencilerinin kendilerinden beklenen akademik talepler, gelecek kaygısı, maddi kısıtlılıklar, şehir değişiklikleri, eğitim ve yaşamı dengeleme çabaları, ilişki problemleri gibi stres faktörleri ile karşı karşıya gelebildiği görülmektedir. Bu stres faktörleri ile baş etme şekilleri kişiden kişiye değişiklik göstermektedir. Öz şefkati yüksek bireylerin psikolojik sağlamlıklarının yüksek ve etkili baş etme becerilerini kullanan bireyler olduğu belirlenmiştir. Öz şefkat becerisi kişilerin çevrelerindeki şefkatli yaklaşımları gözlemleyerek model alması ile geliştirilebilmektedir. Bu kapsamda psikoeğitim grupları kişilere farkındalık ve beceri kazanma, farklı modelleri gözlemleme fırsatı sunarak kişilerin öz şefkat geliştirmesi için etkili bir ortam oluşturmaktadır. Bunun yanı sıra öz şefkat psikoeğitim programları içerisinde kişilerin öz şefkat becerisini geliştirmelerini amaçlayan çeşitli teknikler bulunmaktadır. Bireyleri güçlendirmeyi amaçlayan Göz Hareketleri ile Duyarsızlaştırma ve Yeniden İşleme (EMDR) tekniklerinden olan çift taraflı uyarımı kullanarak uygulanan nefes ve beden tarama egzersizleri, güvenli alan, gelecek şablonu ve kaynak geliştirme ve yükleme çalışmalarının öz şefkat psikoeğitim programlarına dâhil edilmesinin bu grupları daha da etkili hale getirebileceği düşünülmektedir. Bu çalışmada, EMDR teknikleri ile desteklenmiş öz şefkat psikoeğitim programının üniversitesi öğrencilerinin öz şefkat düzeylerine etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu pilot çalışmada, 2024-2025 güz döneminde İzmir Demokrasi Üniversitesinde eğitim gören 15 deney, 15 kontrol olmak üzere 30 lisans eğitimi alan üniversite öğrencisi yer almaktadır. Ön test- son test deneysel desene göre tasarlanmış olan bu çalışma, nicel ve nitel veriler içeren karma desenli bir çalışmadır. Deney grubuna, 8 oturumluk EMDR Teknikleri ile Desteklenmiş Öz Şefkat Psikoeğitim Programı uygulanmış olup kontrol grubuna uygulama yapılmamıştır. Nitel veriler değerlendirme raporlarından elde edilmiş olup içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Nicel veriler için Neff tarafından geliştirilen, Akın ve Diğerleri tarafından Türk literatürüne kazandırılan Öz Duyarlılık Ölçeği kullanılmıştır. Yapılan tekrarlı ölçümler için ANOVA sonucunda; deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin Öz Duyarlılık Ölçeğinden aldıkları puan ortalamalarının ön test ölçümünden son test ölçümüne istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Nitel veriler incelendiğinde içerik analizi sonucunda öz şefkat kazanımı, kişisel kazanımlar, program içeriği, gruba aidiyet ve şükran olmak üzere beş ana tema oluşmuştur.

Anahtar Sözcükler: Öz şefkat, EMDR, psikoeğitim, üniversite öğrencileri.

“BİLGİ YETMEZ, BECERİ GEREK”: OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN 2024 EĞİTİM PROGRAMINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

NURULLAH DÜZEN
Dr. Öğretim Üyesi, SİİRT ÜNİVERSİTESİ
duzen_n@hotmail.com
ORCID ID: 0000-0002-3616-2218

Özet
Bu araştırma, 2024 yılında yürürlüğe giren beceri temelli okul öncesi eğitim programına ilişkin öğretmen görüşlerini incelemeyi amaçlamaktadır. Yeni program, geleneksel bilgi aktarımına dayalı anlayıştan farklı olarak, çocukların yaşamla ilişkilendirilmiş beceriler geliştirmesini hedeflemektedir. Araştırmada, bu dönüşümün sınıf içi uygulamalara ve öğretmen algılarına nasıl yansıdığı incelenmiştir. Nitel araştırma desenine dayalı olarak yürütülen çalışmada, fenomenolojik desen kullanılmıştır. Çalışma grubunu, ölçüt örnekleme yöntemiyle belirlenen ve anasınıflarında 2024 okul öncesi eğitim programını aktif olarak uygulayan 60 okul öncesi öğretmeni oluşturmaktadır. Veriler yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmış ve içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir. Bulgular, öğretmenlerin programın çocuk merkezli ve beceri odaklı yaklaşımını genel olarak olumlu değerlendirdiklerini göstermektedir. Katılımcılar, programın çocukların iletişim, iş birliği ve problem çözme gibi beceriler kazanmasına katkı sağladığını ifade etmişlerdir. Bununla birlikte, öğretmenler programa geçiş sürecinin plansız ve hazırlıksız yürütüldüğünü belirtmiş; özellikle daha önce UNICEF destekli olarak uygulanan programın değerlendirilmeksizin kaldırılması ve yeni programa yönelik herhangi bir mesleki eğitimin verilmemesi yönünde eleştirilerde bulunmuşlardır. Ayrıca, materyal eksikliği, ölçme-değerlendirme araçlarının yetersizliği ve bazı kazanımların yaş düzeyine uygunluğu gibi yapısal sorunlara dikkat çekilmiş, öğretmen desteği ve rehberlik ihtiyacının karşılanmadığı vurgulanmıştır. Sonuç olarak öğretmenler, programın temel amacını ve felsefesini desteklemekle birlikte, etkili ve sürdürülebilir bir uygulama için kapsamlı bir hazırlık, yeterli kaynak ve mesleki gelişim desteği gerektiğini ifade etmektedirler.

Anahtar Sözcükler: Okul öncesi eğitim, beceri temelli program, öğretmen görüşleri, program uygulama süreci

MÜZİK PERFORMANSLARINDA DİJİTALLEŞME: SANAL KORO ÖRNEĞİ

Buket Genç
Doçent Doktor, Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi
buketgenc@mku.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-4156-2793

Özet
Endüstrileşme süreciyle birlikte popüler müziğin üretim ve tüketim koşullarında değişimler yaşanmıştır. Bu değişimlerin aradında teknolojinin katkısıyla yeniden üretim olanakları gelişen müzik endüstrisi, müziğin geniş kitleler için üretilip tüketilen bir meta niteliği taşımasına zemin hazırlamıştır. Müziğin değeri, pazar koşulları tarafından belirlendiği için, müziğin yaratım süreci yalnızca müziksel yaratıcılıkla değil, sermaye, teknoloji gibi yeni bir takım unsurlarla belirlenmeye başlamıştır. Dijital teknoloji çağının hüküm sürdüğü günümüzde pek çok alanda yaşanan teknolojik gelişmeler müzik alanında da kendini göstermiştir. Bu gelişmelerin önemli bir örneği olan sanal korolar, müziğin yeni teknolojiye ve dijitalleşen dünyaya nasıl uyum sağladığını göstermeye çalışır. İlk olarak dünyada daha sonra da ülkemizde tanınan sanal koro, teknolojiyi kullanarak dünyanın dört bir yanından şarkıcıları ve müzik sevgilerini yeni bir şekilde biraraya getiren, kullanıcı tarafından oluşturulan bir koro yaratan küresel bir fenomendir. Şarkıcılar dünyanın dört bir yanındaki konumlardan videolarını kaydeder ve yükler. Daha sonra videolarının herbiri senkronize edilir ve sanal koroyu oluşturmak için tek bir performansta birleştirilir. Dünya çapında performansları ile tanınan ve sanal koroların öncüsü olarak kabul edilen Eric Whitacre, ilk projesi - Lux Aurumque (2010)- ile 12 ülkeden 185 şarkıcıdan oluşan sanal koro- sosyal medya ve dijital teknoloji alanında bir deney olarak yaratır. Whitacle'nin yarattığı bu deneysel yenilik Türkiye'de de kendini göstermiştir. Pandemi döneminde şef Başak Doğan tarafından biraraya getirilen 36 Chromas üyesi evlerinde kaydettiği bir Karadeniz türküsü olan "Gemiler Giresun'a" ile ilk sanal koro örneği gerçekleştirilmiştir. Daha sonra 2020 yılında Boğaziçi Gençlik Korosunun şef Masis Aram Özbek tarafından düzenlenen "Balleilakka" adlı sanal koronun videosu 44 ülkeden 128 performansın yer aldığı ilk çevirimiçi yarışma düzenlenmiş, en çok izlenen ve beğenilen video olmuştur. Yine Masis Aram Özbek şefliğinde Magma Filarmoni Korosu, söz ve müziği "Muammer Sun'a ait olan "Sevgi Herşeydir" parçasını Muammer Sun'un anısına sanal koro olarak seslendirmiştir. Bu bağlamda Whitacre'nin başlattığı sanal koro akımı, gerek geleneksel koro düzeninin çok üzerinde sayıda katılımcıya müzik performans deneyimi yaşatması gerekse teknolojinin verdiği olanaklar sayesinde gönderilen sesleri "birleştirme" ve video editing ile oldukça etkileyici sonuçların ortaya çıktığı dijital bir platformdur. Çalışmada öncelikli olarak endüstrileşme süreciyle birlikte müzikte yaşanan değişimler ve teknolojik gelişmeler, daha sonra bu teknolojik gelişmelerin önemli bir örneği olan dünyadaki ve Türkiye'deki sanal korolardan bahsedilecektir.

Anahtar Sözcükler: Müzik Performansları, Müzikte Dijitalleşme, Sanal Koro

PROGRAMLAMA EĞİTİMİNDE YAPAY ZEKA DESTEKLİ İPUCU ARACINA İLİŞKİN ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

Leyla Nur DÜLEK
Öğrenci, Bartın Üniversitesi
nur.dulek931@gmail.com
ORCID ID: 0009-0001-5181-3912

Şeyma ÇAĞLAR ÖZHAN
Dr. Öğretim Üyesi, Bartın Üniversitesi
seymacaglar@bartin.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-5523-0581

Özet
Yapay zekâ, günümüzde insan yaşamının önemli bir parçası olarak tanımlanmakta; özellikle eğitim alanında öğretme-öğrenme süreçlerine entegre edilerek çeşitli avantajlar sunmaktadır. Öğretmenler, bu teknolojiyi dersin monotonluğunu azaltmak, süreci daha aktif hale getirmek, materyal planlaması yapmak ve değerlendirme süreçlerini desteklemek amacıyla kullanabilmektedir. Öğrenciler ise yapay zekâya dayalı ücretli, ücretsiz ya da karma araçlar aracılığıyla bilgiye daha hızlı ulaşmakta ve öğrenme süreçlerini desteklemektedir. Yapay zekâ araçları öğrencilerin başarısını artırmakta, zihinsel süreçlerini kolaylaştırmakta ve bilgiye doğrudan ulaşmalarını sağlamaktadır. Ancak, bu durum aynı zamanda eleştirel düşünme becerisinin azalması, verilen görevlerde tutarsızlık yaşanması, cevapların doğruluğu konusunda güvensizlik oluşması ve kopya davranışlarının artması gibi etik sorunları da beraberinde getirmektedir. Ayrıca, bazı becerilerin gelişimini ve öğrencinin süreçte aktif rol almasını da engelleyebilmektedir. Bu sorunların önüne geçebilmek için, öğrenciyi doğrudan bilgiye ulaştırmak yerine yönlendirici ipuçları sunan yapay zeka araçlarının kullanılması önerilmektedir. Eğitimde ipuçları, öğrencilerin bilgiyi zihinsel süreçlerini kullanarak yapılandırmalarına katkı sağlar; böylece yanlış bilgi edinme, etik sorunlar ve pasif öğrenme gibi durumların önüne geçilebilir. Üst düzey beceri gerektiren programlama eğitiminde ipuçları sunmak; öğrencilerin kodları ezberlemek yerine mantığını anlamasını, süreçte aktif rol almasını ve kalıcı öğrenme sağlamasını desteklemektedir. Bu araştırmada, yapay zekâ destekli ipucu araçlarının kullanımının programlama eğitimlerinde kullanımına ilişkin öğrenci görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma kapsamında, sekiz haftalık programlama eğitimi alan 10 ortaokul öğrencisinin ders sürecinde kullandığı ve Khan Academy tarafından geliştirilen, ChatGPT eklentili KhanmigoLite Tutor Me aracı hakkındaki görüşleri toplanmıştır. Bu görüşler, nitel araştırma yöntemiyle tematik analiz tekniği kullanılarak değerlendirilmiştir. Bulgular bireye özgü ve araca özgü faktörler olmak üzere iki ana tema altında toplanmıştır. Araştırma sonucunda, öğrenciler Tutor Me aracının dersi eğlenceli hale getirdiğini, bireysel öğrenme hızına göre esneklik sağladığını, yönlendirici seçenekler sunduğunu ve bu sayede derste kendilerini özgür ve mutlu hissettiklerini belirtmiştir. Öte yandan, ayrıntılı komut yazımının zamanla sıkıcı hale geldiği, hiç kodlama bilgisi olmayan öğrenciler için verilen yönlendirmelere yanıt vermenin zorlaştığı ve bu durumun zaman kaybına yol açtığı ifade edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Programlama Eğitimi, Eğitimde Yapay Zeka, Yapay Zeka Destekli İpucu

TÜRKÇE ÖĞRETMENİ ADAYLARININ YABANCI DİLLER VE KÜLTÜRLERE KARŞI DUYARLILIKLARI ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA[5]

Ebru Selcan Çelik
Öğrenci, Gazi Üniversitesi
ebru_selcan_37@outlook.com
ORCID ID: 0009-0002-0874-9131

Buse Aydın
Öğrenci, Gazi Üniversitesi
buse2003temmuz@gmail.com
ORCID ID: 0009-0005-4810-5172

Hilal Ceren Alp
Öğrenci, Gazi Üniversitesi
alphilalceren@gmail.com
ORCID ID: 0009-0005-3994-867X

Yusuf Taşkın
Dr. Öğretim Üyesi, Yıldız Teknik Üniversitesi
yusuf.taskin@yildiz.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-1026-9997

Özet
Bu araştırma, Türkçe öğretmeni adaylarının farklı dil ve kültürlere karşı tutum ve duyarlılıklarını incelemeye odaklanmaktadır. Göçmen öğrencilerle ilgili çeşitli ana bilim dallarında çalışmalar bulunmasına rağmen Türkçe öğretmeni adaylarının farklı diller ve kültürlere duyarlılığını ortaya koymayı hedefleyen bir çalışma bulunmamaktadır. Bu eksikliği gidermek üzere mevcut araştırma önerisi hazırlanmıştır. Yapılacak araştırmanın araştırma problemi ise "Türkçe öğretmeni adaylarının farklı dillere ve kültürlere karşı duyarlılıkları ne düzeydedir ve yabancı öğrencilere karşı bir ön yargıları bulunmakta mıdır?" şeklinde belirlenmiştir. Türkçe öğretmeni adaylarının yabancı diller ve kültürlere karşı duyarlılıkları araştırılmak amacıyla tasarlanan bu çalışmada nitel araştırma yaklaşımlarından betimsel tarama modeli yöntem olarak benimsenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu, Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Öğretmenliği dördüncü sınıfta okuyan 70 öğrenci oluşturmaktadır. Katılımcılar amaçlı örnekleme yöntemlerinden biri olan "ölçüt örnekleme yöntemi"ne göre belirlenmiştir. Araştırmada veriler, Türkçe öğretmeni adaylarının yabancı diller ve kültürlere karşı duyarlılıklarını ölçmek amacıyla araştırmacılar tarafından hazırlanan 25 maddelik ölçekle elde edilmiştir. Çalışmada kullanılan ölçeğin güvenirlik düzeyi ,821 olarak bulunmuştur. Elde edilen veriler SPSS 27 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Katılımcıların çoğunun farklı kültürel ve dilsel farklılıklara sahip bireylerle etkileşim kurma ve çalışma konusunda olumlu tutum sergilediği tespit edilmiştir. Katılımcıların yaşlara ve cinsiyetlere göre yabancı diller ve kültürlere karşı duyarlılıkları istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Türkçe öğretmeni adayları, kültürel duyarlılık, yabancı öğrenciler, yabancı diller.

[5] Bu çalışma TÜBİTAK 2209-A Proje kapsamında desteklenmiştir.

DİJİTAL ORTAMLARDA ÖĞRETMEN-ÖĞRENCİ ETKİLEŞİMİ: EMPATİ TEMELLİ İNSAN ODAKLI YAKLAŞIMLAR[6]

Hilalhan DEMİR
Öğrenci, NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ EREĞLİ EĞİTİM FAKÜLTESİ
psk.dan.hilalhan@gmail.com
ORCID ID: 0009-0005-0350-6853

Selime Sude ÜNAL
Öğrenci, NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ EREĞLİ EĞİTİM FAKÜLTESİ
selimesude2003@gmail.com
ORCID ID: 0009-0009-9158-4833

Özet
Eğitim alanında teknolojinin kullanımı artmaktadır. Öğrenciler ve öğretmenler arasındaki etkileşimler dijital bir boyuta taşınmış durumdadır. Süreç ilerlerken çocukların sadece akademik değil sosyal ve duygusal ihtiyaçlarına da odaklanılmaktadır. Empati temelli insan odaklı yaklaşımlar, gelişen teknoloji de sağlıklı ilişkiler ve etkileşimler kurma açısından bir temel oluşturmaktadır. Bu çalışma, dijital ortamlarda öğretmen öğrenci etkileşimini empati temel alan yaklaşımlar bağlamında literatürü derlemeyi amaçlamaktadır. Psikolojik danışmanlık ve rehberliğin bakış açısı ve ışığıyla öğretmenlerin öğrencileri ile dijital ortamlarda buluştuğu ve kurmuş oldukları ilişkiler, empati ve insanı merkez alan etkileşimi ile psikolojik ihtiyaçlar çerçevesinde incelenmiştir. Nitel bir derleme çalışması olarak ele alınmıştır. Literatür kapsamında, empati becerisi yüksek olan öğretmenlerin dijital ortamlarda da öğrencileri ile etkili iletişim kurdukları ve bunun sonucunda öğrencinin akademik başarısının ve psikolojik olarak iyi oluş düzeylerinin olumlu yönde ilerlediği de görülmektedir. Bu durumda psikolojik danışmanlar; gelişen teknoloji içerisinde, öğretmenlerin rehberlik rollerinin önemine vurgu yaparak, empatiyi temel alan etkileşimin çevrim içi ortamlarda güçlendirilmesi gerektiğini ileri sürmektedir.

Anahtar Sözcükler: Dijital eğitim, öğretmen-öğrenci etkileşimi, empati, insan odaklı yaklaşım, psikolojik danışmanlık

[6] Bu bildiri, "Dijital Ortamlarda Öğretmen-Öğrenci Etkileşimi: Empati Temelli İnsan Odaklı Yaklaşımlar" başlığıyla, 18-20 Eylül 2025 tarihlerinde düzenlenen Uluslararası TURKCESS Eğitim ve Sosyal Bilimler Kongresi kapsamında sunulmak üzere hazırlanmıştır.

DİJİTAL ÇAĞDA MÜZİK ÖĞRETMENLİĞİ EĞİTİMİNDE EMPATİ VE KAPSAYICILIK: BİR UYGULAMA ÖRNEĞİ[7]

Gülbahar URHAN
Dr. Öğretim Üyesi, Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi
gulbaharurhan@mgu.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-9733-6624

Özet
Dijital çağda eğitim yalnızca bilgiye erişimi değil, bireysel farklılıkları tanıma ve saygı geliştirme becerisini de gerektirmektedir. Bu bağlamda empati, kapsayıcı eğitimin temelini oluşturan, öğretmenlik mesleğinde pedagojik bir araç olarak ön plana çıkmaktadır. Danış ve arkadaşlarının (2023) belirttiği gibi kapsayıcı eğitim, bireysel farklılıkları zenginlik olarak kabul eden bir kültürel anlayışı temsil eder. Bu anlayışın sınıf ortamına yansıması ise öğretmenlerin empati becerilerini geliştirmesiyle doğrudan ilişkilidir. Türkiye'de görme engelli bireyler müzik eğitimi alabilmekte ve öğretmenlik yapabilmektedir (Özel, 2018); ancak müzik öğretmeni adaylarının bu öğrencilere yönelik yeterli bilgi ve deneyime sahip olmadıkları bilinmektedir (Adıyaman, 2020). Braille nota sistemi, dijital erişilebilirlik yazılımları ve özel eğitim pedagojisine yönelik içeriklerin öğretmen yetiştirme programlarında yer almaması, bu yeterlik eksikliğini artırmaktadır (Özsökmen, 2019; YÖK, 2018). Buna karşılık, teknolojik gelişmeler bu alandaki engelleri aşmak adına önemli fırsatlar sunmaktadır. Braille müzik notasyonu, sesli nota sistemleri, dijital geri bildirim araçları ve erişilebilir materyaller, görme engelli bireylerin müzik eğitimine bağımsız ve aktif katılımını desteklemektedir (Urhan, 2022). Bu bağlamda yürütülen bu çalışma, Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi'nde açılan "Görme Engelliler İçin Müzik Eğitimi" dersinin, öğretmen adaylarının empati ve kapsayıcılık algılarına etkisini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Nitel desende yürütülen araştırmada, 2022–2023 akademik yılında dersi alan 23 öğretmen adayı ve 2 görme engelli müzik öğretmeninin deneyimlerinden yararlanılmıştır. Braille nota yazımı, dijital materyal üretimi ve uygulamalı etkinlikler içeren ders süreci, öğrencilerin kapsayıcı bir öğretmenlik anlayışı geliştirmelerine katkı sağlamıştır. Katılımcılar, bu deneyimin empati kurma becerilerini geliştirdiğini ve farklılıklara karşı daha donanımlı ve duyarlı hale geldiklerini ifade etmiştir.

Anahtar Sözcükler: Görme engelliler, müzik öğretmenliği, öğretmen eğitimi, kapsayıcı eğitim.

[7] Bu bildiri, yazarın aynı örneklem grubuna dayanan çalışmasından türetilmiş olup, veriler farklı bir kavramsal çerçevede analiz edilmiş ve farklı bulgular açısından değerlendirilmiştir. İlgili tam metin çalışma yayımlanmak üzere değerlendirme sürecindedir.

DİJİTAL BAĞIMLILIKLA MÜCADELEDE SOSYOLOJİK PERSPEKTİF: DİJİTAL DETOKS, MİNİMALİZM VE DİYETİN TOPLUMSAL ETKİLERİ

Nilgün DALİ
Öğretim Görevlisi, Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi
nilgun.dali@bilecik.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-7636-0668

Özet
Dijital teknolojilerin yaygınlaşması, bireylerin bilişsel süreçlerini, sosyal etkileşimlerini ve gündelik yaşam pratiklerini köklü biçimde dönüştürerek dijital bağımlılığa neden olmuştur. Dijital bağımlılık yalnızca bireysel düzeyde yaşanan bir sorun olmaktan öte kültürel normları, toplumsal yapıları ve sosyal ilişkileri şekillendiren çok katmanlı bir sosyolojik olgudur. Sürekli çevrimiçi olma hâli; dikkat dağınıklığı, zihinsel yorgunluk ve yüz yüze iletişimin zayıflaması gibi bireysel etkiler yaratırken, aynı zamanda toplumsal yabancılaşmanın artması, dijital tüketim kültürünün yaygınlaşması, bireylerin toplumsal rollerinde dönüşüm ve dijital eşitsizliklerin derinleşmesi gibi sosyolojik sonuçlara da yol açmaktadır. Bu etkiler, bireylerin yalnızca teknolojiyle değil, aynı zamanda toplumla kurdukları ilişkileri de yeniden tanımlamalarına neden olmaktadır. Çalışma, dijital bağımlılıkla mücadelede ön plana çıkan üç bireysel farkındalık stratejisini—dijital detoks, dijital minimalizm ve dijital diyeti—sosyolojik bir perspektiften ele alarak bireylerin teknolojiyle kurduğu ilişkinin toplumsal bağlamda nasıl şekillendiğini ele almaktadır. Bilinçli uzaklaşma, seçici kullanım ve kontrollü tüketim pratikleri gibi yöntemlerin bireysel zihinsel sağlık üzerindeki etkilerinin yanı sıra, bu stratejilerin kültürel anlamda nasıl dönüştürücü işlevlere sahip olduğu araştırılmaktadır. Çalışma, sistematik literatür taraması yöntemiyle dijital bağımlılığın sosyal etkilerini sosyolojik bir çerçevede değerlendirerek, bireylerin teknolojiyle kurdukları ilişkiyi kültürel ve toplumsal bağlamda incelemeyi amaçlamaktadır. Dijital bağımlılık üzerine yapılan mevcut araştırmalar, çoğunlukla bireysel psikolojik ve nörolojik yönlere odaklanırken, bu çalışma toplumsal yapılar ve kültürel normlar üzerindeki değişimleri ön plana çıkarmaktadır. Sonuç olarak, dijital bağımlılıkla mücadelede bireysel farkındalık stratejilerinin ötesinde toplumsal düzenlemelerin gerekliliği vurgulanmaktadır. Dijital bağımlılık yalnızca bireysel düzeyde değil, toplumsal yapılar çerçevesinde de ele alınarak, sosyal politikalar aracılığıyla sürdürülebilir mücadele stratejileri geliştirilmelidir.

Anahtar Sözcükler: Dijital Bağımlılık, Dijital Detoks, Sosyolojik Perspektif.

EĞİTİMİN FELSEFİ TEMELİNDE EĞİTİLMİŞ İNSAN İDEALİNE DÖNÜŞ

Zehra Şekertekin
Öğrenci, Ankara Üniversitesi
zsekertekin@gmail.com
ORCID ID: 0009-0006-9268-3970

Özet
Bu çalışma, unutulmaya yüz tutmuş eğitilmiş insan idealini yeniden canlandırmanın önemini ve eğitimle insanın bütünsel gelişiminin hedeflenmesi gerektiğini ortaya koymayı amaçlar. Çalışma kapsamında alanyazın taraması yapılarak mevcut literatür gözden geçirilmiştir. Elde edilen kaynaklar doküman incelemesi yöntemiyle sistematik bir şekilde incelenmiş, elde edilen veriler yorumlanmış ve anlamlandırılmıştır. Eğitimin temel konusu insandır ve eğitim, en temelde insanın nasıl eğitileceğine dair tüm yöntem ve kavramları içine alır. Bu nedenle, insanın doğasını iyi bilmek ve bir varlık olarak insanın nasıl eğitilmesi gerektiğine dair fikirler ortaya koymak önemlidir. Çünkü ancak bu fikirler doğrultusunda insan en iyi şekilde eğitilebilme şansına ve bunun sonucunda gerçek potansiyelini açığa çıkararak tatmin edici bir yaşam şekline sahip olabilir. Çeşitli bakış açılarına bakıldığında, insanın eğitimi sonucunda beklenen çıktılar farklılaşmaktadır. Örneğin doğalcı veya pragmatist bir açıdan insan, homo faber yönüyle ortaya konulmakta ve insanın üreten yönü vurgulanmaktadır. Diğer yandan insanı yalnızca bir akıl varlığı olarak ele alan görüşler, insanın yalnızca akıl yönünü merkeze alarak duygusal, bedensel, etik, estetik, sosyal ve ruhsal yönleri ihmal etmektedirler. Bu tür monist (tekçi) yaklaşımlar, insanı bir bütün olarak görmekten uzaktır ve bu nedenle insanın çok boyutlu yönünü ve fenomen çeşitliliğini göz ardı etmektedir. Bu yaklaşımların temel alındığı eğitim şeklinde çeşitli alanlarda uzmanlaşmış bireyler elde edilebilir ancak eğitim, bundan fazlasıdır. Eğitim, yalnızca çeşitli alanlara profesyoneller yetiştirme sürecine indirgenemez. Eğitilmiş olmak, analitik felsefe geleneğinde de vurgulandığı gibi çok yönlü bir gelişmeyi ifade eder. 21. yy'da, teknolojinin ve dijitalleşmenin ön planda olduğu bu çağda eğitimin pragmatik çıktılara önem vermesi, insanı yalnızca aklıyla var olabilen bir varlık haline getirmesi ve bunun sonucunda insanın belirli alanlarda uzmanlaşarak tek yönlü gelişimlerinin hedeflenmesi, eğitimin amaç ve içeriğine zarar vermektedir. Daha bütüncül bir gelişim yaklaşımını hedefleyen bir eğitim süreci, çağın en büyük ihtiyaçlarındandır. Bu bağlamda bu çalışmada, çeşitli fenomenlere sahip bir varlık olarak insanın bütüncül gelişiminin önemine vurgu yapılacaktır. Eğitimde insanın çok yönlü gelişiminin hedeflenmesi ve eğitilmiş insan ideali, felsefi temelleriyle ortaya konulmaya çalışılacaktır.

Anahtar Sözcükler: Eğitim Felsefesi, Eğitilmiş İnsan İdeali, Bütüncül Gelişim

DİJİTAL BAĞIMLILIK VE SOSYAL İZOLASYONUN SİNEMAYA YANSIMASI: DİSCONNECT ÜZERİNE BİR İNCELEME

Ülkü Hayriye İNCİ
Öğretim Görevlisi Doktor, Karabük Üniversitesi
ulkuinci@karabuk.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-2294-5852

Özet
Bu çalışma, çağdaş dünyada giderek yaygınlaşan dijital bağımlılık ve sosyal izolasyon olgusunu sinematik bir metin üzerinden analiz etmeyi amaçlamaktadır. Bu doğrultuda 2012 yılında vizyona giren Disconnect filmin, bireylerin dijital teknolojiyle kurdukları sorunlu ilişkileri ve bunun neticesinde ortaya çıkan toplumsal kopuklukları betimlemesi açısından dikkat çekmektedir. Filmde, farklı bireylerin kesişen öyküleri aracılığıyla, dijital mecralarda vakit geçiren kişiler arasındaki iletişimi nasıl zayıflattığı mahremiyet ihlalleri, duygusal/sosyal yabancılaşma ve sanal tehlikeler üzerinden ele alınmaktadır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi kullanılmış ve filmde yer alan karakterler, sahneler ve diyaloglar MAXQDA programıyla tematik olarak kodlanmıştır. Analiz neticesinde, filmin dijital bağımlılığın birey ve toplum üzerinde yarattığı psikososyal sorunları aydınlattığı; özellikle iletişim kopukluğu, teknolojiden kaynaklı ilişkilerdeki güven sorunları ve toplumsal bağların zayıflaması gibi temaları ön plana çıkarmıştır. Disconnect filmi; medya-sinema kuramları perspektifinde değerlendirildiğine, dijitalleşmenin ortaya çıkardığı sosyal çözülmelerin ve bireysel kırılmaların görsel bir analizini sunmakta; sinemanın dijital toplum dinamiklerini belirleyen önemli bir kültürel araç olduğunu göstermektedir. Bu bakımdan çalışma, sinema aracılığıyla dijital çağın eleştirile çözümlemesine katkı sunmayı hedeflemektedir.

Anahtar Sözcükler: Dijital bağımlılık, sosyal izolasyon, dijitalleşme, toplumsal kopukluk, sosyal yabancılaşma

BİLİM VE SANAT MERKEZLERİNDE (BİLSEM) GÖREV YAPAN SINIF ÖĞRETMENLERİNİN BİÇİMLENDİRİCİ DEĞERLENDİRME ALGILARININ İNCELENMESİ[8]

Fatma Nur DALMA OKŞAR
Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı
fatmanurdalma@gmail.com
ORCID ID: 0009-0002-2752-3728

Yeşim ÖZER ÖZKAN
Profesör Doktor, Gaziantep Üniversitesi
yesimozkan@gantep.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-7712-658X

Özet
Bu araştırma, Bilim ve Sanat Merkezlerinde (BİLSEM) görev yapan sınıf öğretmenlerinin biçimlendirici değerlendirme konusundaki bilgi düzeylerini, bu yaklaşıma ilişkin algılarını ve sınıf içi uygulama pratiklerini nitel araştırma yöntemleri aracılığıyla derinlemesine incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışma, nitel araştırma desenlerinden fenomenolojik yaklaşım çerçevesinde yapılandırılmıştır. Araştırma verileri, Ankara ilinde görev yapan 13 sınıf öğretmeniyle gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış görüşmeler yoluyla toplanmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiş; bulgular temalar, kategoriler ve kodlar düzeyinde sistematik biçimde yapılandırılmıştır. Analiz sonucunda, öğretmenlerin biçimlendirici değerlendirme kavramına yönelik farkındalıklarının oldukça değişken olduğu tespit edilmiştir. Bazı öğretmenlerin bu kavrama aşina olmadığı, hatta ilk kez bu araştırma kapsamında duyduklarını ifade ettikleri görülmüştür. Uygulamalara dair bulgular ise öğretmenlerin özellikle süreci izlemeye, bireysel farklılıklara dayalı rehberliğe ve nitelikli geri bildirim sunmaya dayanan yöntemleri benimsediklerini ortaya koymuştur. Ancak uygulamada zaman kısıtı, dijital araç yetersizliği ve öğrenci katılımındaki düşüklük gibi çeşitli yapısal engellerin öğretmenler tarafından sıklıkla dile getirildiği belirlenmiştir. Elde edilen bulgular, biçimlendirici değerlendirmenin özellikle bireyselleştirilmiş eğitime dayalı ortamlarda —BİLSEM gibi— daha etkili ve sistematik biçimde uygulanabilmesi için, öğretmenlerin değerlendirme okuryazarlığının güçlendirilmesi gerektiğine işaret etmektedir. Bu bağlamda, biçimlendirici değerlendirmeye odaklı yapılandırılmış mesleki gelişim programlarının öğretmen uygulamalarında bütünlüğü sağlamaya ve öğrenci başarısını artırmaya katkı sunacağı öngörülmektedir. Çalışma, biçimlendirici değerlendirme uygulamalarının üstün yetenekli öğrencilerin bilişsel ve duyuşsal gelişimleri üzerindeki potansiyel etkilerine yönelik öğretmenler, uygulayıcılar ve politika yapıcılara yönelik önemli çıkarımlar sunmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Biçimlendirici Değerlendirme, BİLSEM, Öğretmen Algısı, Üstün Yetenekliler, Değerlendirme Okuryazarlığı.

[8] Bu Çalışma "BİLİM VE SANAT MERKEZLERİNDE (BİLSEM) GÖREV YAPAN SINIF ÖĞRETMENLERİNİN BİÇİMLENDİRİCİ DEĞERLENDİRME ALGILARININ İNCELENMESİ" adlı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

İNSANÎ DEĞERLERLE DİJİTAL EĞİTİM: BİLGİYE DEĞİL, BİLİNCE YOLCULUK

ÖZKAN ÖZDOĞAN
Öğretmen, ÖZEL SANKO OKULLARI
ozkan.ozdogan@sanko.k12.tr
ORCID ID: 0009-0003-9638-5266

Özet
Bu çalışma, dijitalleşen dünyada eğitim süreçlerinin insanî değerler odağında yeniden tasarlanması gerektiği düşüncesinden hareketle ortaya çıkmıştır. Teknolojinin hızla ilerlemesiyle birlikte öğrencilerin bilgiye erişimi kolaylaşmış; ancak bu durum duygusal, etik ve ahlaki gelişim gibi temel insanî yönlerin geri planda kalmasına neden olmuştur. Araştırmanın amacı, dijital araçların insan merkezli bir yaklaşımla nasıl etkili bir şekilde kullanılabileceğini ortaya koymak ve değerler eğitiminin dijitalle harmanlandığı özgün bir model sunmaktır. Bu kapsamda ortaokul düzeyinde uygulanan "Aylık Değer Temelli Dijital Eğitim Uygulamaları" örnek olay incelemesi yöntemiyle ele alınmıştır. Hoşgörü, dürüstlük, sorumluluk gibi değerler doğrultusunda planlanan etkinliklerde QR kodlu sergiler, pano çalışmaları, senaryo temelli dijital içerikler, öğrenci röportajları gibi yöntemlere yer verilmiştir. Uygulama sonuçlarına göre öğrencilerin hem konuya ilgisinin hem de değer farkındalıklarının arttığı, arkadaş ilişkilerinde daha olumlu davranışlar sergiledikleri gözlemlenmiştir. Sonuç olarak, bu modelin dijital eğitimde sadece bilişsel değil, duyuşsal ve sosyal gelişimi de desteklediği; bilgiye değil bilince odaklanan bir yaklaşımı mümkün kıldığı görülmektedir. Bu yönüyle çalışma, dijital çağda insan odaklı eğitimi yeniden düşünmek isteyen eğitimcilere alternatif bir yol haritası sunmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Dijital eğitim, değerler eğitimi, insan odaklı öğrenme, bilinç temelli müfredat,

YALNIZ MÜZİSYENİN SANAL MÜZİK GRUBU: TEKNOLOJİ ARACILIĞIYLA KÜLTÜREL SENTEZ VE YARATICI ÖZERKLİK

Ali Delikara
Dr. Öğretim Üyesi, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Müzik Eğitimi Anabilim Dalı
delikara@hotmail.com
ORCID ID: 0000-0003-0239-1933

Özet
Bu çalışma, günümüz müzik teknolojilerinin, pratik imkânsızlıklarla çevrili "yalnız müzisyen" için sağladığı gelişimsel katkıları ve yaratıcı olanakları incelemektedir. Geleneksel bir müzik grubu kurmanın getirdiği lojistik, mali ve sosyal zorluklar, birçok sanatçının yaratıcı potansiyelini sınırlamaktadır. Bu çalışmanın temel amacı, sanal çalgıların bu engelleri aşan pasif bir araç olmanın ötesinde, müzisyenin teknik becerilerini, yaratıcı vizyonunu ve sanatsal kimliğini aktif olarak şekillendiren bir "gelişim partneri" olduğunu ortaya koymaktır. Bu tezi kanıtlamak amacıyla, nitel araştırma desenlerinden uygulama temelli araştırma yöntemi benimsenmiş ve araştırmacının kendi yaratım sürecini analiz ettiği otoetnografik bir perspektif kullanılmıştır. Örnek olay olarak, bilinen bir halk türküsü, teknoloji aracılığıyla yeniden yorumlanmıştır. Bu süreçte, geleneksel vurmalı çalgıları (asma davul, bendir) içeren sanal enstrümanlar ile modern bas gitar, zil ve atmosferik pad seslerini birleştiren hibrit bir altyapı oluşturulmuş; bu altyapı üzerine perdesiz gitar ile "hüseyni" makamında olan bir eser seslendirilmiştir. Çalışmanın bulguları, teknolojinin sadece pratik sorunları çözmekle kalmayıp, aynı zamanda farklı müzikal gelenekler arasında bir köprü kurarak yeni bir kültürel sentez yarattığını göstermiştir. Bu süreçte müzisyen, farklı tınısal dünyaları bir araya getiren ve sanal topluluğunun her bir üyesinin performansını yöneten bir "müzik yönetmeni" rolü üstlenmiştir. Sanal çalgılarla yapılan altyapının doğal algılanması ve insani müziksel niteliklerinin olması için yapılan düzenleme ve otomasyon tekniklerinin, sanatsal bir ifade aracı potansiyeli olduğu sonucuna varılmıştır. Sonuç olarak bu çalışma sanal çalgıların, insan odaklı bir yaklaşımla kullanıldığında, yalnız müzisyeni daha özerk, yetkin ve özgün bir yaratıcıya dönüştüren güçlü bir katalizör olduğunu doğrulamaktadır.

Anahtar Sözcükler: Müzik teknolojisi, sanal müzik grubu, dijital eşlik, kültürel sentez, yaratıcı özerklik

ALGILANAN HELİKOPTER EBEVEYN TUTUMLARININ SOSYO-DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ[9]

NERGÜZ BULUT SERİN
Profesör Doktor, LEFKE AVRUPA ÜNİVERSİTESİ
nerguzserin@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-2074-3253

FATMA HİSARKAYA
Uzman, LEFKE AVRUPA ÜNİVERSİTESİ
hisarkayafatma147@gmail.com
ORCID ID: 0009-0007-7744-5592

Özet
Helikopter ebeveynlik tutumuyla büyütülen çocukların, çocukluk döneminden yetişkinlik dönemine geçtiklerinde de hem iş hayatında hem duygusal ilişkilerinde bazı problemler yaşayabilmektedirler. İş yaşamında aşırı yönlendirilme, açıklık, rehberlik ve otorite onayı beklentisi içine girmeleri nedeniyle kişilerarası problem yaşadıkları ve kimlik bunalımına girebildikleri belirtilmektedir. Bu çalışmanın amacı algılanan helikopter ebeveynlik tutumunun yaş, cinsiyet, gelir düzeyi, anne babanın eğitim düzeyi ve kardeş sayıları ve ebeveyn birliktelik durumu açısından anlamlı farklılık olup olmadığının incelenmesidir. Araştırma betimsel bir çalışmadır. Örnekleme yöntemi olarak amaçlı örnekleme yöntemi belirlenmiştir. Araştırmanın evrenini, Türkiye Cumhuriyeti'nde ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde bulunan 18-30 yaş 507 bireyden oluşmuştur.Veri toplama sürecinde amaçlı örneklemenin ölçüt örnekleme yöntemine uygun bir şekilde 524 katılımcıya ulaşılmıştır. 17 tane geçersiz veri bulunmasından dolayı analizlere 507 katılımcının yanıtları ile analizler gerçekleştirilmiştir. Hedeflenen veriye ulaşılıncaya kadar veri toplamaya devam edilmiş ve yeterli veriye ulaşıldıktan sonrasında anket formuna erişim kapatılmıştır.Veri toplama aracı olarak, LeMoyne ve Buchanan (2011) tarafından geliştirilen Helikopter Ebeveyn Ölçeği (Helicopter Parenting Scale), bireylerin helikopter ebeveyn tutumlarını nasıl algıladıklarını belirlemek amacıyla geliştirilen bir ölçme aracıdır. Okray (2016) tarafından ise ölçeğin Türkçe formunun uyarlaması ve geçerlik, güvenirlik çalışmaları yapılmıştır. Ölçek 7 maddeden oluşmaktadır.Yapılan bu çalışmada cinsiyet değişkeni gruplarına göre Anne Helikopter Ebeveynlik düzeyi istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık göstermektedir. Yaş değişkeni gruplarına göre Anne Helikopter Ebeveynlik puanı istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık göstermektedir. Yaş değişkeni gruplarına göre Baba Helikopter Ebeveynlik Ölçeği Puanı istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık göstermektedir. Gelir düzeyi değişkeni gruplarına göre Anne ve Baba Helikopter Ebeveynlik puanı istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık göstermemektedir. Anne Ve Baba Helikopter Ebeveynlik puanları, ebeveynlerin eğitim düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Anne Ve Baba Helikopter Ebeveynlik puanları, kardeş sayısı değişkeni gruplarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık göstermemektedir. Ebeveyn birliktelik durumu değişkeni gruplarına göre Anne Helikopter Ebeveynlik puanı istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık göstermezken Baba Helikopter Ebeveynlik puanı istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık göstermektedir.

Anahtar Sözcükler: Helikopter ebeveynlik, ana baba tutumları, sosyo- demografik değişkenler, genç yetişkin bireyler.

[9] Birinci yazarın yükseklisan tezinin bir bölümünden üretilmiştir.

İŞSİZ GENÇ YETİŞKİNLERDE YAŞAM DOYUMUNUN İYİMSERLİK, UMUT VE BELİRSİZLİĞE TAHAMMÜLSÜZLÜK İLE İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ

Betül Bal
Öğrenci, Yıldız Teknik Üniversitesi
betul.bal@std.yildiz.edu.tr
ORCID ID: 0009-0007-4498-2703

Fulya Türk
Profesör Doktor, Yıldız Teknik Üniversitesi
fulya.turk@yildiz.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-1896-8418

Özet
Bu araştırmanın amacı, işsiz genç yetişkinlerde yaşam doyumu ile umut, iyimserlik ve belirsizliğe tahammülsüzlük arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli kullanılarak gerçekleştirilen çalışmanın örneklemini, 252'si kadın 159'u erkek olmak üzere 411 işsiz genç yetişkin oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak Yaşam Doyumu Ölçeği (Abidin ve Dağlı, 2016), İyimserlik-Kötümserlik Ölçeği'nin İyimserlik alt boyutu (Çalışkan ve Uzunkol, 2018), Sürekli Umut Ölçeği (Tarhan ve Bacalı, 2015) ve Belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeği (Sarıçam vd., 2014) kullanılmıştır. Elde edilen veriler SPSS Statistics for Windows 27.0.1 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Bulgular, işsiz genç yetişkinlerin umut ve iyimserlik düzeylerinin yaşam doyumu ile pozitif yönde anlamlı bir ilişkisi olduğunu ortaya koymuştur. Yaşam doyumu ile belirsizliğe tahammülsüzlük arasında ise anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Yaşam doyumu ile cinsiyet, yaş ve eğitim düzeyi değişkenleri açısından yapılan analizlerde de anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir. Ayrıca, yapılan çoklu regresyon analizi sonucunda, umut ve iyimserliğin yaşam doyumunu anlamlı düzeyde yordadığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmanın bulguları, işsiz genç yetişkinlerin yaşamdan aldıkları doyumu desteklemek amacıyla yürütülecek çalışmalar için çeşitli öneriler sunmaktadır. Aynı zamanda kendisinden sonra yapılacak çalışmalara bir yol gösterici niteliği taşımaktadır.

Anahtar Sözcükler: İşsiz genç yetişkin, yaşam doyumu, iyimserlik, umut, belirsizliğe tahammülsüzlük.

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE FLÖRT ŞİDDETİ DAVRANIŞLARINA YÖNELİK TUTUMLARIN UMUTSUZLUK DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİDE KENDİNİ AÇMA DEĞİŞKENİNE GÖRE ANLAMLI BİR FARKLILIK VAR MIDIR?

Pelin Esmeray
Öğrenci, Necmettin Erbakan Üniversitesi
pelesmeray@outlook.com
ORCID ID: 0009-0006-1134-3019

Özet
Araştırmanın amacı üniversite öğrencilerinde flört şiddeti davranışlarına yönelik tutumların umutsuzluk düzeyleri arasındaki ilişkide kendini açma değişkenine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığının incelenmesi olarak belirlenmiştir. Ayrıca, araştırma kapsamında üniversite öğrencilerinin flört şiddeti davranışlarına yönelik tutumları, umutsuzluk düzeyleri ve açma değişkeni örneklemi demografik değişkenleri ele alınarak; cinsiyet, yaş, aile gelir düzeyi, aile yapısı açısından incelenmesi amaçlanmaktadır. Araştırmanın hedefi, günümüzde yaygınlık kazanan flört şiddeti davranışlarına yönelik tutumların üniversite öğrencilerinin umutsuzluk düzeyi ile kendini açma değişkeni arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını bulmaktır. Araştırmanın hedefi kapsamında üniversite öğrencileri ile çalışma yapılacaktır. Flört Şiddeti Tutum Ölçeği, Beck Umutsuzluk Ölçeği ve Kendini Açma Ölçeği ise araştırmada kullanılacaktır. Flört Şiddeti Tutum Ölçeği, flört ilişkilerinde bireylerin şiddete yönelik tutumlarını belirlemeye yönelik geliştirilen 5'li likert tipi bir ölçektir. Beck Umutsuzluk Ölçeği, literatürde oldukça sık rastlanan, geçerlik ve güvenirliliğinin yüksek olduğu belirtilen, 20 maddelik kendini değerlendirme türü bir ölçektir. Kendini Açma Ölçeği, Kahn ve Hessling (2001) tarafından geliştirilen Kendini Açma Ölçeğinin (KAÖ) Türkçeye uyarlanma çalışmasında ölçeğin Türkçe formu 333 lise öğrencisi üzerinde uygulanmıştır. Ölçek uyarlama çalışması kapsamında, güvenirlik, madde analizi düzeltilmiş madde-toplam puan korelasyonu ve doğrulayıcı faktör analizi ile incelenmiştir. Çalışma, nicel araştırma deseninden betimsel tarama modeline başvurulmuştur. Betimsel tarama modeli; geçmişte veya içinde bulunduğumuz dönemde de varlığını devam ettiren durumu olduğu gibi yansıtmayı amaçlayan bir araştırma modelidir. Bu çalışmada değişkenler arasında ilişki Pearson korelasyon ile incelenecektir. Ayrıca regresyon analizi ile, çoklu bağlantı sorunu ile karşılaşmamak için yordayıcı değişkenlerin puanları kendi ortalama değerlerinden çıkarılarak elde edilmiştir. Etkileşim etkisi elde edilecektir. Regresyon analizi öncesinde veriler, regresyon analizi için gerekli varsayımlar açısından incelenecektir. Verilerin normal dağılım gösterip gösteremediği sonucunda, SPSS analiz programında parametrik ve non-parametrik analizleri yapılacaktır. Elde edilecek bulgular literatür kapsamında tartışılacaktır.

Anahtar Sözcükler: Flört şiddeti, umutsuzluk, kendini açma, ölçek, korelasyon

OLUMLU ÇOCUKLUK YAŞANTILARININ POZİTİF BENLİK ÜZERİNDEKİ YORDAYICI ROLÜ

Azmi Çağlar
Dr. Öğretim Üyesi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi
dr.azmicaglar@gmail.com
ORCID ID: 0000-0001-7924-2229

Özet
Bu araştırmanın temel amacı, bireylerin çocukluk dönemlerinde deneyimledikleri olumlu yaşantıların, yetişkinlik dönemlerindeki pozitif benlik algıları üzerindeki yordayıcı rolünü incelemektir. Psikolojik sağlamlık, benlik değeri ve öz-kabul gibi kavramlarla yakından ilişkili olan pozitif benlik, bireyin kendine yönelik olumlu inanç ve duygularını içeren bütüncül bir yapı olarak kabul edilmektedir. Bu bağlamda, çalışmada olumlu çocukluk yaşantılarının, bu benlik algısının gelişiminde nasıl bir etkisi olduğu araştırılmıştır. Araştırma ilişkisel tarama modeli kapsamında yürütülmüş olup, yaşları 18 ile 41 arasında değişen 316 kadın (%78,6) ve 86 erkek (%21,4) olmak üzere toplam 402 üniversite öğrencisi örnekleme dahil edilmiştir. Veri toplama aracı olarak, bireylerin olumlu benlik algısını değerlendirmek amacıyla Oxford Pozitif Benlik Ölçeği; çocuklukta deneyimlenen destekleyici yaşantıları ölçmek amacıyla ise Olumlu Çocukluk Yaşantıları Ölçeği kullanılmıştır. Elde edilen veriler basit doğrusal regresyon analizi ile değerlendirilmiştir. Analiz sonuçlarına göre, olumlu çocukluk yaşantılarının pozitif benliği anlamlı düzeyde yordadığı belirlenmiştir ($\beta = .411$, $p < .001$). Bu bulgu, çocukluk döneminde maruz kalınan sevgi, güven, ilgi ve kabul gibi pozitif yaşantıların bireyin benlik yapılanmasında güçlendirici bir etkisi olduğunu göstermektedir. Araştırma bulguları, önleyici ruh sağlığı hizmetleri ve erken müdahale programları açısından önemli ipuçları sunmaktadır. Özellikle çocuklukta yaşanan koruyucu ve destekleyici deneyimlerin teşvik edilmesi, ilerleyen yaşlarda pozitif benlik algısının güçlenmesine ve bireyin psikolojik dayanıklılığının artmasına katkı sağlayabilir. Bu nedenle çalışma, gelişimsel psikolojik danışma uygulamalarına kuramsal ve uygulamalı anlamda katkı sunmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Sözcükler: Olumlu çocukluk yaşantıları, pozitif benlik, regresyon analizi, Korucuyu faktör

İNSAN MERKEZLİ ÖĞRETİM STRATEJİLERİNİN DİJİTAL DÖNÜŞÜMLE BULUŞMASI: ORTAOKUL ÖĞRETMENLERİNİN PERSPEKTİFİNDEN[10]

NİHAT OYMAN
Doktor, MEB
n-forever-n@hotmail.com
ORCID ID: 0000 0001 8918 9142

Özet
Çalışmamız dijitalleşme ile birlikte insan merkezli öğretim stratejilerinin ortaokullarda nasıl uygulandığını ve temel derslere giren öğretmenler tarafından nasıl algılandığını incelemeyi amaçlamaktadır. Dijitalleşme sürecinin eğitimde hız kazanmasıyla birlikte öğretim süreçlerinin teknolojik teknik araçlara dayalı hale gelmesi, insanî temas, empati, sevgi ve bireysel farklılıklara duyarlılık gibi eğitimin temel insani yönlerinin göz ardı edilme riskini beraberinde getirmiştir. Bu bağlamda araştırmanın temel problemi, dijital eğitim ortamlarında insan merkezli öğretim yaklaşımlarının nasıl sürdürüldüğü ve öğretmenlerin bu süreci nasıl deneyimlediği ile ilgilidir. Araştırma ortaokullarda Türkçe, Matematik, Fen Bilimleri, İngilizce, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, Sosyal Bilgiler gibi temel derslere giren öğretmenlerle nitel bir alan araştırması gerçekleştirilmiştir. Araştırma yöntemi olarak fenomenolojik desen benimsenmiş; katılımcıların dijital eğitim sürecine ilişkin öznel deneyimlerine ulaşmak hedeflenmiştir. Veriler, yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak toplanmış ve içerik analizi tekniğiyle çözümlenmiştir. Katılımcılar, maksimum çeşitlilik örneklemesi yoluyla farklı şehir ve okullardan seçilmiştir. Çalışmamıza toplamda 100 öğretmen katılmıştır. Bu öğretmenler maksimum çeşitlilik örneklemesi kapsamında farklı iller ve branşlarda olmasına dikkat edilmiştir. Elde edilen bulgular, dijital eğitim araç ve uygulamaların öğretim süreçlerine katkı sağlamakla birlikte, insan merkezli yaklaşımın öğretmen inisiyatifi ve pedagojik becerilerle sürdürülebildiğini ortaya koymuştur. Öğretmenler, teknolojik araçların ancak pedagojik ilkelere entegre edildiğinde anlamlı olduğunu vurgulamış; öğrenciyle duygusal bağ kurmanın ve bireysel farklılıklara duyarlı olmanın dijital ortamda da mümkün olduğunu ifade etmiştir. Bu çalışma, dijitalleşme çağında eğitimin yalnızca teknik değil aynı zamanda insani boyutunun da korunması gerektiğini vurgulamış aksi taktirde eğitimin salt bir biçimde mekanikleşmesi ve makineleşmesi eğitimin insanın davranışlarını geliştirme ruhuna aykırı olduğu ortaya koymaktadır.

Anahtar Sözcükler: Öğretim Stratejileri, Dijitalleşme, Dönüşüm, Ortaokul Öğretmenleri

[10] Çalışmanın son haline göre ufak değişiklikler olabilir.

ÇOCUKLARIN DUYUŞSAL, BİLİŞSEL VE DİLSEL GELİŞİMİ İÇİN OYUN MÜZESİ MODELİ ÖNERİSİ

Ebru GÜÇ
Araştırma Görevlisi, Siirt Üniversitesi Eğitim Fakültesi
ebru_guc04@hotmail.com
ORCID ID: 0000-0001-7396-9566

İlke ALTUNTAŞ GÜRSOY
Doçent Doktor, Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi, Yabancı Diller Yüksekokulu
altuntasilke@gmail.com
ORCID ID: 0000-0003-1394-5778

Özet
Değişen ve çeşitli zorluklarla dönüşen dünyamızda geçmiş deneyimlerden ve kültürel kaynaklardan faydalanarak bu zorluklara uyum sağlayabilmek ve sağ kalmak hafıza çalışmalarının en temelindedir. Çeşitli travmatik deneyimlerden geçmiş ve travmatik izlerin etkisiyle yaşamlarını sürdüren bireylerin iyileşme süreçlerinde temel hafıza kaynakları olan müzelerin önemi yadsınamaz. Müzeler, birden fazla duyuya hitap ederek bilgilerin kalıcı olmasını sağlamakta, yaparak yaşayarak öğrenmeyle doğal ve zengin bir öğrenme ortamı sunmaktadır. Bu bağlamda çalışmada, geçmiş deneyimler ile anıların iyileştirici ve dönüştürücü gücüne ilişkin deneyimsel veriler elde edilerek müzenin gelişim sürecindeki yerine ilişkin çıkarımlarda bulunmak ve oyun müzesi model önerisi geliştirmek hedeflenmiştir. Online soru formu, Türkiye genelinde uygulamaya açılmış olup veriler kartopu örneklem yöntemiyle elde edilmiş, nitel araştırma yaklaşımı kapsamında ve içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. Araştırmaya 21 ile 69 yaş arasında 80 birey katılmıştır. Katılımcılara şimdiye kadarki yaşamlarındaki zorlukları dönüştürerek onlara iyi gelen ve çocukken vakit geçirmekten en çok hoşlandıkları mekanlar ile bu mekanların özellikleri, çocukken en çok oynadıkları oyun ve bu oyunun kendilerine iyi gelen ve benliklerini oluşturmaya yardımcı tarafları sorulmuştur. Söz konusu mekanların hangi sıklıkta katılımcıların akıllarına geldiği ve akıllarına geldiğinde neler hissettikleri sorularak mekan hafızasına ilişkin deneyimler somutlaştırılmaya çalışılmıştır. Ayrıca mekan hafızası kadar eylem hafızasının da önemli olduğu göz önünde bulundurularak katılımcıların çocukken en çok oynadıkları oyunların en çok yarattığı duygu da somutlaştırılmıştır. Verilerin analizi sonucunda, bireylerin hem mekanlarını hem de çocukluk eylemlerini temsil edecek bir oyun müzesi geliştirilebileceği öngörülmüş ve çocuklar için oyun müzesi model önerisi sunulmuştur. Müze modelinin geliştirilmesinde geçmiş oyun ve oyuncak deneyimlerinin derlenmesi, çocuk ziyaretçilerin oynayabilmesine uygun oyun prototiplerine ve oyunların açıklamalarına yer verilmesi, böylelikle süreğen eylemi içeren bir biçimde müze oluşturulması öncelikli olacaktır. Müze; çocuklara oyun aracılığıyla öğrenme, hayal gücünü geliştirici ve iyileştirici, sosyalleşmelerine olanak sağlayan zengin bir gelişim ortamı sunacaktır. Bu müzelerde oyunların hikayeleştirilmesi ve çocukların deneyimlerinin yazıya ya da konuşmaya dökülmesinin istenmesi gibi etkinlikler de çocukların duyuşsal, bilişsel gelişimiyle birlikte dilsel becerileri de gelişmiş olacaktır.

Anahtar Sözcükler: Oyun Müzesi, Mekan Hafızası, Eylem Hafızası, Dilsel Beceriler

RECEP TAYYİP ERDOĞAN ÜNİVERSİTESİNDE EĞİTİM GÖREN YABANCI UYRUKLU ÖĞRENCİLERİN ENTEGRASYONU[11]

Guvanch KARAYEV
Öğrenci, RECEP TAYYİP ERDOGAN ÜNİVERSİTESİ
karayev_guvanch16@erdogan.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-07905470

Özet
Yabancı uyruklu öğrencilerin eğitim dış politikası açısından siyasi, ekonomik, sosyal ve kültürel anlamda geri dönüşleri olan önemli bir konuda, öğrencilerin uyum sorunlarına yönelik yapılacak çalışmalar, gerek Türkiye'deki eğitim kalitesinin uluslararası düzeye ulaşması gerek bu konuda harcanan emeklerin ve mali kaynakların boşa gitmemesi açısında önemlidir. Bu bağlamda bu araştırmanın amacı Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesinde yükseköğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerin yaşadıkları sorunlar ve sosyal uyumlarını etkileyen etmenleri incelenmektedir. Bu çalışma ile yabancı uyruklu öğrencilerin uyum sürecinde hangi konularda zorlandıkları, bu süreçte yaşadıkları problemleri, bu problemlerle nasıl başa çıktıkları, hangi konularda daha çabuk adapte oldukları ve adapte olma süreci içinde yaşadıkları psiko-sosyal konular araştırılacaktır. Araştırma 2019-2020 öğretim yılında Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde çeşitli bölümlerde eğitim görmekte olan 464 yabancı uyruklu öğrenciye araştırmacı tarafından hazırlanan kapsamlı bir anket yolu ile bulgular elde edilmesi planlanmaktadır. Söz konusu bulgular ışığında uluslararası öğrencilerin uyum sorunları; cinsiyet, yaş, medeni durum ve Türkiye'de kalma süreleri gibi değişkenler açısından karşılaştırmalı bir şekilde analiz edilecektir. Elde edilen bulgular doğrultusunda ulaşılacak olan sonuçlar bir rapor haline getirilerek Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Rektörlüğüne sunulacaktır. Böylece gelecekte üniversite eğitimi almak için tercih edecek olan yabancı uyruklu öğrencilerin yaşayacakları sorunlar asgari düzeye indirgenmiş olacaktır.

Anahtar Sözcükler: Yabancı Uyruklu Öğrenciler, Yükseköğrenim, Sosyal Uyum

[11] RECEP TAYYİP ERDOĞAN ÜNİVERSİTESİNDE EĞİTİM GÖREN YABANCI UYRUKLU ÖĞRENCİLERİN ENTEGRASYONU

MİKROPLASTİKLERİN ANNE SÜTÜ VE İNSAN SAĞLIĞI ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ İLE DİJİTAL EĞİTİM YOLUYLA ÇEVRE BİLİNCİNİN ARTIRILMASI

Pelin Ecehanım ŞEN
Öğrenci, TÜBİTAK Fen Lisesi
pelinsen.28@tubitakfenlisesi.k12.tr
ORCID ID: 0009-0004-4995-3416

Rümeysa Cennet Ocak
Öğrenci, TÜBİTAK Fen Lisesi
cennetocak.28@tubitakfenlisesi.k12.tr
ORCID ID: 0009-0002-9021-5461

Sivel Tekeli
Öğrenci, TÜBİTAK Fen Lisesi
siveltekeli.28@tubitakfenlisesi.k12.tr
ORCID ID: 0009-0001-4405-8832

Özet
Bu çalışma, mikroplastiklerin insan sağlığı ve çevre üzerindeki etkilerini çok boyutlu olarak ele alarak, çevre kirliliği, sürdürülebilir yaşam ve bilinçli tüketim alışkanlıkları bağlamında toplumda farkındalık yaratmayı hedeflemektedir. Günümüzde artan sanayileşme, yoğun tüketim alışkanlıkları ve yetersiz atık yönetimi nedeniyle mikroplastiklerin hava, su ve besin zinciri yoluyla insan vücuduna, hatta anne sütüne kadar ulaşabildiği bilimsel çalışmalarla kanıtlanmıştır. 5 mm'den küçük plastik parçacıkları olarak tanımlanan mikroplastiklerin; içme suyu, deniz ürünleri, ambalajlı gıdalar ve hatta atmosfer yoluyla insan vücuduna kadar ulaşabildiğini ortaya koymaktadır. Bu bulgu, yalnızca çevre sağlığı değil, aynı zamanda toplumun en savunmasız grubu olan bebekler için de tehlikenin boyutunu gözler önüne sermektedir. Bu durum yalnızca bireysel sağlık riskleri oluşturmakla kalmayıp, ekosistem sağlığı ve sürdürülebilir kalkınma hedeflerini de tehdit etmektedir. Araştırmada mikroplastiklerin biyolojik etkilerinin yanı sıra, çevresel farkındalık, sıfır atık yaklaşımı ve toplumsal davranış değişikliği perspektifleri de dikkate alınarak kapsamlı bir eğitim modeli geliştirilmiştir. Geliştirilen "Yeşil Çam" adlı dijital platform, mikroplastiklerin biyolojik dolaşımı, farklı çevre kirliliği türleri, sürdürülebilir yaşam pratikleri ve tüketim davranışlarının çevresel etkileri gibi konularda bilimsel ve oyunlaştırılmış içerikler sunmaktadır. Platformda GDevelop ve Unity yazılımlarıyla tasarlanan "Mikroplastiğin Anne Sütüne Yolculuğu", "Atık Savaşçısı" ve "Atıktan Kaçış" gibi interaktif dijital oyunlar, karbon ayak izi hesaplama araçları ve işitme engelli bireyler için işaret diliyle hazırlanmış çevre sözlüğü yer almakta, böylece farklı öğrenme biçimlerine hitap edilmektedir. Web sitesi ve diğer eğitim içerikli etkinliklerle birlikte Türkiye'nin 7 farklı ilindeki ortaokul öğrencilerine ulaşılmıştır. Nitel araştırma yöntemiyle yürütülen çalışmada, literatür taraması, uzman görüşleri ve oluşturulan çevrim içi topluluklarla gerçekleştirilen web tabanlı eğitim etkinliklerine katılan bireyler üzerinde ön test-son test anketleri uygulanmıştır. Analizler, dijital eğitim içeriklerinin, oyun temelli öğrenme araçlarının ve interaktif materyallerin çevre bilinci, sıfır atık farkındalığı ve sürdürülebilir yaşam tutumları üzerinde istatistiksel olarak anlamlı iyileşmeler sağladığını göstermiştir. Elde edilen bulgular, geliştirilen eğitim materyalleri ve modelin çevre bilincini artırmada, sıfır atık davranışını teşvik etmede ve sürdürülebilir yaşam alışkanlıklarının kazandırılmasında etkili ve uygulanabilir olduğunu ortaya koymaktadır. Bu sayede hem bireysel hem de toplumsal düzeyde mikroplastik kaynaklı çevre ve sağlık sorunlarına karşı daha duyarlı ve çözüm odaklı yaklaşımlar geliştirilmesine katkı sağlanılacağı öne sürülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Mikroplastik, Anne Sütü, Çevre Bilinci, Oyun Tabanlı Eğitim, Eğitim Materyalleri

EVLİLERDE İLİŞKİ DOYUMUYLA EVLİLİK SÜREÇLERİNE OLAN İNANÇ VE EŞ DESTEĞİNİN İLİŞKİSİ

Gökay Keldal
Doçent Doktor, İnönü Üniversitesi
gokay.keldal@inonu.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-7998-0766

Yasin Demir
Doçent Doktor, Kahramanmaraş İstiklal Üniversitesi
avdryasindemir@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-2456-1449

Özet
Bu çalışmanın amacı evli bireylerde ilişki doyumuyla evlilik süreçlerine olan inanç ve eş desteğinin ilişkisinin incelenmesidir. Katılımcılar 404 (228 % 56 kadın, 176 % 44 erkek) evli bireyden oluşmuştur. Bu çalışma korelasyonel desende tasarlanmıştır. Çalışmanın verileri Hiyerarşik Regresyon Analizi tekniğiyle analiz edilmiştir. Çalışmada kontrol değişkenleri olarak cinsiyet (0=Erkek, 1= Kadın), evlenme yaşı, evlilik süresi ve sahip olunan çocuk sayısı kullanılmıştır. Analizin ilk aşamasında modele kontrol değişkenleri dahil edilmiştir. İkinci aşamada ise çalışmanın asıl ilgilenilen değişkenleri olan evlilik süreçlerine olan inanç ve eş desteği eklenmiştir. Cinsiyet (B=-1.05, β=-.10, p=.00) ve evlenme yaşının (B=.09, β=.08, p=.04) ilişki doyumunun manidar bir yordayıcısı olduğu bulunmuştur. Bunun yanı sıra eş desteğinin ilişki doyumunun (B=.33, β=.74, p=.00) önemli bir yordayıcısı olduğu belirlenirken evlilik süreçlerine olan inancın modele anlamlı bir katkı sunmadığı tespit edilmiştir. Bu sonuçlara göre kadın olmak erkek olmaya kıyasla daha düşük evlilik doyumuyla ilişkilidir. Daha yüksek evlenme yaşı daha fazla evlilik doyumuyla ilişkilidir. Diğer taraftan yüksek düzeyde eş desteği yüksek düzeyde ilişki doyumuyla ilişkilidir.

Anahtar Sözcükler: Evlilik, ilişki doyumu, eş desteği, evlilik süreci, evlilik inançları

FEN EĞİTİMİNDE REACT STRATEJİSİNİN ÖĞRENCİLERİN KAVRAMSAL ANLAMALARI ÜZERİNE ETKİSİ: BİR META-ANALİZ ÇALIŞMASI

Zeynep KARAASLAN
Öğrenci, Kilis 7 Aralık Üniversitesi
zynpkrsln8@gmail.com
ORCID ID: 0009-0000-2618-9831

Hülya DEDE
Doçent Doktor, Kilis 7 Aralık Üniversitesi
hulyakutu@kilis.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-3460-3307

Özet
Bu araştırmanın amacı, REACT stratejisinin öğrencilerin fen derslerine yönelik kavramsal anlamaları üzerindeki etkisini incelemektir. Bu doğrultuda, 2011–2024 yılları arasında gerçekleştirilen lisansüstü tezler ve makaleler incelenmiş ve meta-analiz yöntemiyle analiz edilmiştir. Meta-analize dâhil edilecek çalışmaların belirlenmesinde PRISMA akış diyagramı ilkeleri esas alınmıştır. Ulusal çalışmalara ulaşmak amacıyla Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Ulusal Tez Merkezi, DergiPark, ULAKBİM ve Google Akademik veri tabanları; uluslararası çalışmalara ulaşmak amacıyla ise Web of Science, ERIC, EBSCO, DOAJ, SCOPUS ve ProQuest veri tabanları kullanılmıştır. Veritabanlarında "REACT", "REACT Modeli" "REACT Stratejisi", "REACT Modal", "REACT Strategy" ve "Kavramsal Anlama" anahtar kelimeleri kullanılarak kapsamlı bir tarama gerçekleştirilmiştir. Literatür taraması sonucunda araştırma kriterlerine uygun olan toplam 16 çalışma (makale ve tez) meta-analize dâhil edilmiştir. Çalışmaların kodlaması Microsoft Excel 2016 programı aracılığıyla yapılmış ve "çalışma yılı, öğretim kademesi, uygulama süresi, yayın türü ve örneklem büyüklüğü" gibi kategorik değişkenler esas alınmıştır. İlgili çalışmalardan elde edilen ortalama, standart sapma ve örneklem büyüklüğü değerleri kullanılarak etki büyüklüğü (Hedges' g ve Cohen's d) ile varyans değerleri hesaplanmış, bu hesaplamalar için çevrimiçi istatistiksel hesaplama araçları kullanılmıştır. Verilerin analizinde SPSS 30 programı tercih edilmiş, etki büyüklükleri Cohen's d katsayısı ile raporlanmıştır. Yayın yanlılığı, huni saçılım grafiği (funnel plot), Classic Fail-Safe N, Kendall's Tau ve Egger's regresyon testi ile değerlendirilmiştir. Analiz sonucunda, REACT stratejisinin öğrencilerin kavramsal anlamaları üzerindeki etki büyüklüğü Cohen's d = 1.013 olarak hesaplanmış ve bu değerin yüksek düzeyli olumlu bir etkiyi temsil ettiği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: REACT Stratejisi, Kavramsal Anlama, Fen Eğitimi, Meta-analiz

CLIMATE CHANGE ESCAPE ROOM: A CREATIVE LEARNING APPROACH FOR SUSTAINABILITY EDUCATION[12]

Sümeyye Kübra DAĞLI[13]
Öğretmen, MEB
s.kubradagli@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-2318-8822

Abstract
This study introduces the Climate Change Escape Room, an innovative educational initiative conducted at Mercidabık Secondary School in Kilis, Türkiye. Developed within the framework of the UN SDSN Global Schools Program, this project aligns with the Türkiye Century Maarif Model's focus on interdisciplinary, value-driven, and action-oriented learning approaches. The primary objective was to enhance middle school students' environmental literacy, deepen their awareness of climate change, and foster essential 21st-century skills. The escape room utilized a station-based format, guiding students through a series of collaborative, climate-focused challenges. Importantly, the project was co-designed and constructed by the students themselves under teacher supervision, using recycled materials they collected. This participatory and hands-on approach not only increased student engagement and sense of ownership but also exemplified sustainable resource management in practice. Students worked in teams of four to five members, given 60 minutes to complete six tasks, each awarding a puzzle piece upon completion. The first team to assemble all six pieces emerged as the winner. The activities included: (1) a discussion on polluting transportation methods; (2) an exhibition exploring the environmental impacts of fast fashion; (3) a recycling-themed hoop-throwing competition; (4) a digital learning module featuring a climate awareness video, followed by a quiz and the creation of environmental posters; (5) waste classification exercises; and (6) the development of climate action slogans. These gamified and time-limited tasks were strategically designed to promote collaboration, creativity, critical thinking, and communication, while reinforcing climate knowledge and teamwork. A mixed-methods evaluation approach, incorporating pre- and post-intervention surveys, classroom observations, and student reflections, demonstrated significant improvements across multiple dimensions. Results revealed notable gains in students' environmental knowledge, cooperative learning abilities, motivation, and creative expression. The study concludes that the project represents a highly effective and scalable pedagogical model for embedding sustainability education within formal school curricula. By transforming climate education into an engaging, student-centered experience, it holds considerable potential to inspire active environmental citizenship among young learners.

Keywords: Climate change education, escape room, sustainability, game-based learning, experiential learning

[12] This study was carried out within the scope of the "Global Schools Program" of the United Nations Sustainable Development Solutions Network (UN SDSN), as part of the author's advocacy work for integrating climate action into education. The project was selected among the top 50 global initiatives in the 2024 "Creative Thinking in Education for Climate Action" competition, organized by the Global Institute of Creative Thinking, and was awarded a £2000 grant for its originality and impact potential.

[13] The author is an expert science teacher at the Ministry of National Education and also a PhD candidate in Educational Administration at Hacettepe University.

ÖĞRETMENLERİN KONUŞMA ÖZGÜRLÜKLERİ, ELEŞTİRİLERİ VE OKUL YÖNETİMİ İLE SİSTEMDEN BEKLENTİLERİ

ŞEYMA ÖZDEMİR
Öğrenci, YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
seyma.kahveci@std.yildiz.edu.tr
ORCID ID: 0009-0003-5030-7238

AYDIN BALYER
Profesör Doktor, YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
balyer@yildiz.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-4157-1155

Özet
Bu araştırmanın amacı öğretmenlerin konuşma özgürlükleri, eleştirileri ve okul yönetimi ile sistemden beklentilerini incelemektir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan olgu bilim deseni kullanılmıştır. Çalışma grubunu 2024-2025 eğitim öğretim yılında İstanbul ilinde temel eğitim ve ortaöğretim kademelerinde farklı branşlarda görev yapan 25 (yirmi beş) öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmada veriler, yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak katılımcılarla bire bir görüşmeler yapılarak elde edilmiştir. Çalışmada ilk olarak öğretmenlerin ifade özgürlükleri incelenmiş, daha sonra konuya ilişkin öğretmenlerin eleştirileri ve okul yönetimi ile sistemden beklentileri incelenmiştir. Toplanan veriler içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda genel olarak temel eğitim ve ortaöğretim kademelerinde görüşme yapılan öğretmenlerin ifade özgürlüklerinin yeterli olmadığı görülmüştür. Bunun yanında öğretmenlerin okul yönetimi ve sistemden eğitim öğretime dair eleştirilerini dile getirebilme talepleri olduğu ortaya çıkmıştır. Öğretmenler, Türkiye'de bir öğretmen olarak ifade özgürlüğüne ilişkin iş kaybı korkusu, ceza alabilme, görevden atılma, maaşta kesinti olması durumunu ya da yönetimin şeffaf olmaması, demokratik ortam sağlanamaması ya da ekonomik zorluklar yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Buna istinaden, öğretmenlerin bilgi ve düşüncelerini faydalı bir şekilde gelecek nesillere aktarabilmeleri için herhangi bir baskıyla karşı karşıya kalmamaları ve yol gösterici olmalarının yanı sıra geleceği aydınlatıcı birer rol model olarak toplumda farkındalık oluşturabilmeleri için hem mental hem de fiziksel olarak özgür düşünebilen bireyler olabilmeleri açısından demokratik ve özgür düşünce ortamları sağlamak gerekmektedir.

Anahtar Sözcükler: Özgürlük, öğretmen, öğretmenlerin konuşma özgürlüğü, yönetim, okul yönetimi

SAĞLIK ÇALIŞANLARININ DİJİTAL BAĞIMLILIK DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ: PSİKOLOJİK İYİ OLUŞ VE TÜKENMİŞLİK DÜZEYLERİNİN YORDAYICI ETKİSİ

Mehmet Sabri Bozdaş
Uzman, Sağlık Bakanlığı, Gaziantep Şehitkamil Devlet Hastanesi
sabribzds@gmail.com
ORCID ID: 0000 0002 6785 1884

Mehmet Fatih Şiraz
Uzman, Sağlık Bakanlığı, Kayseri Melikgazi İlçe Sağlık Müdürlüğü
fatihsiraz@gmail.com
ORCID ID: 0000-0001-5399-5898

Özet
Dijital bağımlılık, günümüzde gittikçe artan oranda bireyleri etkilemektedir. Teknolojik araçların kontrolsüz kullanımı hem psikolojik hem fizyolojik hem de sosyal sorunlara neden olabilmektedir. Toplumda önemli bir grup olan sağlık çalışanları da bezer şekilde bu durumdan etkilenebilmektedir. Sağlık çalışanları yoğun iş yükü ve stres altında çalıştıkları için dijital araçlara bağımlılık geliştirme riski sonucu, hem psikolojik iyi oluşlarını hem de mesleki performanslarını olumsuz etkileyebilir. Amaç: Bu çalışma, psikolojik iyi oluş ve tükenmişlik düzeylerinin dijital bağımlılık davranışlarının üzerindeki etkilerini inceleyerek sağlık sektöründe bu konunun önemini vurgulamayı amaçlamaktadır. Yöntem: Çalışmaya uygun örnekleme yöntemi kullanılarak 20 yaş üstü 137'si kadın, 78'i erkek olmak üzere 215 sağlık personeli katılmıştır. Çalışmaya katılanların yaş ortalaması 34.98'dir. Katılımcıların 22'si doktor, 78'i hemşire, 48'i sağlık memuru, 15'i psikolog ve 52'si diğer sağlık personelinden oluşmaktadır. Çalışma verileri Demografik Bilgi formu, Dijital Bağımlılık Ölçeği, PERMA Ölçeği ve Tükenmişlik Ölçeği ile toplanmıştır. Verilerin analizinde t-testi, Anova, çoklu regresyon ve Pearson Momentler çarpımı korelasyon katsayısı analizleri kullanılmıştır ($p<.05$ ve $p<.01$). Bulgular: Analiz sonuçlarına göre, bekâr bireylerin dijital araç kullanımı anlamlı düzeyde evli bireylerin dijital araç kullanımından fazladır. Bir diğer bulguda mesleki memnuniyet düzeyinin artmasıyla dijital araç kullanımının anlamlı düzeyde azaldığı görülmüştür. Son olarak, PERMA Ölçeğinin alt boyutlarından hayata bağlanma (%27'sini), olumsuz duygular (%21'ini), sağlık (%19'unu) ve tükenmişlik ölçeği (%28'ini) değişkenlerinin sağlık çalışanlarının dijital bağımlılıklarını ($R=.538$) anlamlı düzeyde yordadığı saptanmıştır ($F=10.492$; $p<0.01$). 4 bağımsız değişkenin birlikte ele alınması isedijital araçlara bağımlılığın yaklaşık %29'unu açıklamaktadır. Sonuç: Evli bireylerin bekâr bireylere göre dijital bağımlılıklarının daha az olması evliliğin koruyucu etkisiyle açıklanabilir. Bu durumda bekâr bireyler için dijital araç kullanımını dengelemek amacıyla atölyeler ya da psikoeğitim grupları düzenlenebilir. Mesleki memnuniyetin dijital bağımlılığı azaltması iş tatmininin önemini ortaya koymaktadır. Bu durumda çalışanların mesleki memnuniyetini arttırmak amacıyla iş ortamının düzenlenmesinin yanı sıra psikolojik destek ve kariyer fırsatlarının geliştirilmesi sağlanabilir. Tükenmişlik düzeyinin dijital bağımlılığa etkisi önemli bir bulgudur. Burada tükenmişlikle mücadelede stres yönetimi ve kişisel zaman oluşturmanın önemli olduğu düşünülebilir.

Anahtar Sözcükler: Sağlık personeli, dijital bağımlılık, tükenmişlik, iyi oluş

ÖĞRENME EKSİKLİKLERİNİN BELİRLENMESİNDE 2PLM İLE DINA MODEL UYUMLARININ İNCELENMESİ[14]

ABDULLAH ŞAHİN
Öğrenci, GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
sahin.abdullah63@gmail.com
ORCID ID: 0009-0002-7188-0757

Özet
Bu çalışmanın amacı, öğrenme eksikliklerinin belirlenmesinde MTK 2 Parametreli Lojistik Model (2PLM) ile Bilişsel Tanı Modellerinden biri olan "Deterministic Input Noisy And Gate" (DINA) model uyumlarının incelenmesidir. Araştırma, Gaziantep ilinde yer alan devlet liselerinde öğrenim gören 9. sınıf 717 öğrenciden elde edilen verilerle gerçekleştirilmiştir. Veri toplama aracı olarak, üslü ifadeler ve denklemler konusuna yönelik hazırlanmış çoktan seçmeli bir test kullanılmıştır. Veriler, R yazılımında yer alan GDINA paketi aracılığıyla analiz edilmiştir. Öncelikle öğrencilerin DINA modeline göre sahip oldukları bilişsel beceriler (A1–A4) tahmin edilmiş; bireysel yeterlik düzeyleri belirlenmiştir. Maddeye özgü 'tahmin' (guess) ve 'kayma' (slip) parametreleri hesaplanarak model uyumu incelenmiştir. Ayrıca, beceri sahiplik olasılıkları temelinde en düşük yeterlik A1, en yüksek yeterlik ise A4 becerisine ait bulunmuştur. Model uyumuna ilişkin olarak 2PLM çerçevesinde her bir madde için ayırt edicilik (a) ve zorluk (b) parametreleri ile bireylerin yetenek düzeyleri (θ) ve bu yetenek düzeylerine karşılık gelen cevaplama olasılıkları (P(θ)) hesaplanmıştır. Madde karakteristik eğrileri (Item Characteristic Curve - ICC) incelendiğinde, yüksek ayırt ediciliğe sahip maddelerin öğrenci performansını daha doğru şekilde ayırabildiği görülmüştür. İki model arasındaki uyum için Ki-kare testi sonuçlarına bakılmış, DINA ve 2PLM modelleri arasında beceri düzeylerine ilişkin anlamlı farklılıklar olduğu ortaya çıkmıştır. Özellikle A1, A3 ve A4 becerileri için modeller arasında anlamlı farklar elde edilmiştir. Modeller arası korelasyon analizleri ise, genel olarak orta düzey pozitif ilişki olduğunu göstermiştir. DINA modeli, öğrenci düzeyinde daha ayrıntılı geri bildirim sunarak öğrenme eksikliklerinin belirlenmesinde daha tanısal ve öğretimsel olarak yararlı çıktılar üretmiştir. INVESTIGATING THE FIT OF 2PLM AND DINA MODELS IN IDENTIFYING LEARNING DEFICIENCIES The aim of this study is to investigate the fit of the 2-Parameter Logistic Model (2PLM) and the Deterministic Inputs, Noisy 'And' gate (DINA) model in identifying students' learning deficiencies in the context of algebraic expression and equation solving. The study was conducted with a sample of 717 high school students studying in Gaziantep, Türkiye. A multiple-choice test developed by the researchers was administered to collect data focused on four key algebra-related skills. These skills were determined based on the curriculum and expert opinions in the field of mathematics education. Data were analyzed using the GDINA package in R software. The DINA model was employed to determine students' mastery probabilities of each cognitive skill, and its diagnostic capacity was compared with the 2PLM, which is a widely used parametric model in Item Response Theory (IRT). For model comparison, item parameters, chi-square tests, and Pearson correlation coefficients were used. The results revealed that while the 2PLM provided overall model fit and item discrimination information, the DINA model allowed for more detailed skill-level diagnosis. In particular, DINA was able to identify specific deficiencies in certain cognitive attributes such as A1, which was the most challenging skill for the majority of students. On the other hand, skills like A4 showed higher levels of mastery across the sample. The chi-square analysis showed statistically significant differences in skill mastery estimates between the two models, especially for skills A1, A3, and A4. The correlation between DINA and 2PLM estimates was moderately high for most attributes, indicating partial agreement. However, the DINA model offered more granular and educationally interpretable outputs at the individual level. These findings support the use of cognitive diagnostic models like DINA for providing tailored feedback to students and improving instructional interventions. Overall, the study highlights the complementary roles of IRT-based and cognitive diagnosis-based models in educational assessment research.

Anahtar Sözcükler: Bilişsel Tanı, DINA Modeli, 2PL Modeli, Becerilere Sahiplik, Öğrenci Profili

[14] Öğrenme Eksikliklerinin Belirlenmesinde MTK 2pl MODEL İle BTM Dina Model Uyumlarinin İncelenmesi adlı tezden üretilmiştir

EBEVEYNLİK YETKİNLİĞİNE NARRATİVE (ÖYKÜSEL) BİR MÜDAHALE: ATÖLYE ÇALIŞMASI

Emin Kurtuluş
Öğrenci, 15 Temmuz Şehitleri İlkokulu-MEB
eminkurtulus1@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-6346-0114

Menderes Üstün
Öğretmen, 15 Temmuz Şehitleri İlkokulu-MEB
ustunmen@gmail.com
ORCID ID: 0009-0002-8781-3145

Özet
Bu araştırmanın amacı, ilkokula devam eden çocukların ebeveynlerine yönelik atölye temelli bir program aracılığıyla ebeveynlik yetkinliklerini desteklemek ve geliştirmektir. Çalışma, toplam 56 ebeveyn ile yürütülmüştür. Bunlardan 28'i deney grubunu, kalan 28'i ise kontrol grubunu oluşturmuştur. Deney grubundaki ebeveynlerle 6 oturumluk bir çalışma gerçekleştirilmiş ve bu sürecin başında ve sonunda "Aile Yetkinlik Ölçeği" uygulanmıştır. Kontrol grubuna ise herhangi bir uygulama yapılmadan yalnızca ön test ve son test uygulanmıştır. Verilerin analizi sonucunda, deney grubundaki ebeveynlerin ön test ve son test puanları arasında anlamlı düzeyde bir farklılık olduğu görülmüştür. Bu sonuç, uygulanan atölye programının ebeveynlik yetkinliği üzerinde olumlu bir etkisi olduğunu ortaya koymaktadır. Buna karşın, kontrol grubunda anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir. Araştırma bulguları, yapılandırılmış ve destekleyici atölye çalışmalarının ebeveynlerin ebeveynlik becerilerini güçlendirmede etkili bir araç olduğunu göstermektedir. Bu doğrultuda, benzer programların yaygınlaştırılması ve farklı yaş gruplarına yönelik olarak çeşitlendirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Sözcükler: Narrative, Öyküsel, Ebeveyn Yetkinliği, Atölye Çalışması

ÇEVRESEL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK İÇİN İNOVATİF BİR YAKLAŞIM: YEŞİL YAPAY ZEKA

Mustafa Necati Çoban
Doçent Doktor, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
necati.coban@gop.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-2839-4403

Özet
Küresel iklim değişikliğinin artan etkileri, çevresel sürdürülebilirlikle alakalı kaygıların artmasına neden olmakta ve ülkeleri buna yönelik ivedi eylem planı geliştirmeye itmektedir. Yine Birleşmiş Milletler gibi uluslararası kuruluşlar, çevresel sürdürülebilirliğin tesis edilmesine yönelik küresel bir mutabakat oluşturmaya yönelik faaliyetlerde bulunmaktadır. Karbon emisyonları ve ekolojik ayak izi gibi çevresel bozulma göstergeleri, dünyanın sürdürülebilirliği ile ilgili önemli korku unsurları olmaya devam etmekte iken diğer tarafta ise teknolojik gelişmeler dikkat çekmektedir. Teknolojik ilerlemeler, çevresel sürdürülebilirliğin tesis edilmesinde belirli bir kesim tarafından fırsat olarak görülmekte iken diğer bir kesim tarafından da tehdit olarak nitelendirilebilmektedir. Yapay zeka, gösterdiği gelişim ile beraber insan hayatının her alanına nüfuz etmekte, avantaj ve dezavantajları tartışılmaktadır. Yine geleneksel yapay zekanın çevresel etkileri de dile getirilmekte ve bununla alakalı riskler ortaya konulmaktadır. Geleneksel yapay zekaya karşılık çevresel sürdürülebilirliği göz önünde bulunduran, ekolojik unsurları temel alan yeşil yapay zeka kavramı geliştirilmiştir. Yeşil yapay zekanın geleneksel yapay zekaya kıyasla daha çevre dostu olduğu ve enerji verimliliği vb yönleriyle önemli avantajlara sahip olduğu ifade edilmektedir. Bu çalışmada, yeni bir yaklaşım olarak yeşil yapay zekanın etraflıca incelenmesi, kavramsal yönleriyle ortaya konulması ve bu yaklaşımın sürdürülebilirlik çerçevesindeki avantajlarının ifade edilmesi amaçlanmaktadır. Aynı zamanda dünyanın farklı bölgelerindeki yeşil yapay zeka uygulamalarından da bahsedilecektir.

Anahtar Sözcükler: yeşil yapay zeka, çevresel sürdürülebilirlik, küresel iklim değişikliği

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE SOSYAL GÖRÜNÜŞ KAYGISI, ÖZ ŞEFKAT VE STRESLE BAŞA ÇIKMA TARZLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ

Büşra BAKIRTAŞ
Öğretmen, MEB
busrabakrtas@gmail.com
ORCID ID: 0009-0006-0721-2884

Işıl TEKİN
Doçent Doktor, İstanbul Medeniyet Üniversitesi
isil.tekin@medeniyet.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-3369-4083

Özet
Sosyal görünüş kaygısı, bireyin fiziksel görünümü nedeniyle başkaları tarafından olumsuz değerlendirilme korkusunu ifade eder. Bu durum, kişinin kendisini olumsuz değerlendirmesine, kendine karşı acımasız tutumlar geliştirmesine yol açabilmektedir. Literatürde sosyal görünüş kaygısının, özellikle genç bireylerde öz-şefkat düzeyinde düşüşe neden olabileceği ve sosyal kaygıyla ilişkili olabileceği vurgulanmaktadır. Öz-şefkat ise bireyin stresli olaylar karşısında kendisine karşı anlayışlı, destekleyici ve kabullenici bir tutum sergilemesini ifade eder. Araştırmalar, öz-şefkat düzeyi yüksek bireylerin olumsuz duygularla daha az özdeşleştiklerini göstermektedir. Öz-şefkatin bu yönü, bireylerin stresli yaşam olayları karşısında kullandıkları başa çıkma tarzlarıyla da ilişkili olabilir. Bu çalışma kapsamında stresle başa çıkma tarzları beş alt boyutta ele alınmıştır: iyimser yaklaşım, sosyal destek arama, kendine güvenli yaklaşım, çaresiz yaklaşım ve boyun eğici yaklaşım. İyimser ve kendine güvenli yaklaşımlarla sosyal destek arama bireyin stresli durumlara karşı daha yapıcı ve etkili stratejiler geliştirdiğini gösterirken; çaresiz ve boyun eğici yaklaşımlar stresle baş etmede daha pasif ve etkisiz yolları ifade etmektedir. Literatüre bakıldığında sosyal görünüş kaygısı, öz-şefkat ve stresle başa çıkma tarzlarının genellikle ayrı ayrı ele alındığı, bu değişkenleri birlikte inceleyen çalışmaların sınırlı sayıda olduğu görülmektedir. Özellikle üniversite öğrencilerinin sosyal görünüşe dair hassasiyetlerinin yüksekliği dikkate alındığında, bu örneklem grubunda yapılacak bir çalışmanın ortaya koyacağı bulguların kuramsal açıdan anlamlı katkılar sunması beklenmektedir. Bu çalışma, üniversite öğrencilerinde sosyal görünüş kaygısı, öz-şefkat ve stresle başa çıkma tarzları arasındaki ilişkileri incelemekte olup, ilişkisel tarama modeline göre tasarlanmıştır. Örneklem grubu farklı üniversitelerden 267 kadın ve 120 erkek olmak üzere toplam 387 öğrenciden oluşmaktadır. Veriler Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeği, Öz-Duyarlık Ölçeği ve Stresle Başa Çıkma Tarzları Ölçeği aracılığıyla çevrim içi olarak toplanmış, SPSS 25.0 programıyla analiz edilmiştir. Bulgular, sosyal görünüş kaygısı ile öz-şefkat arasında negatif yönlü bir ilişki olduğunu göstermiştir. Ayrıca, öz-şefkat ile iyimser ve kendine güvenli başa çıkma tarzları arasında pozitif yönlü; çaresiz ve boyun eğici başa çıkma tarzları ile negatif yönlü ilişkiler bulunmuştur. Sosyal görünüş kaygısı düzeyleri ile çaresiz başa çıkma eğilimlerinin kadınlarda, erkeklere göre daha yüksek düzeyde olduğu; fiziksel görünüşünü beğenmeyen kişilerin öz-şefkat düzeylerinin daha düşük olduğu görülmüştür. Bu veriler, öz-şefkatin genç yetişkinlerde stresle başa çıkma ve sosyal görünüş kaygısıyla baş etmede koruyucu bir rol oynayabileceğine işaret etmektedir.

Anahtar Sözcükler: Sosyal görünüş kaygısı, Öz-şefkat, Stresle başa çıkma tarzları

DİJİTAL OKURYAZARLIK VE ÖĞRENCİ DENEYİMLERİ: GÜNLÜK YAŞAMDA VE EĞİTİMDE KULLANIM BİÇİMLERİ

Murat ATEŞ
Profesör Doktor, Necmettin Erbakan Üniversitesi
mates@erbakan.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-7361-6389

emine sur
Doçent Doktor, Konya/Ereğli BİLSEM
eminesur30@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-6594-8885

Özet
Araştırmanın amacı, dijital teknolojilerin öğrencilerin yaşamındaki kullanım biçimini incelemek, bu kullanım biçimlerinin öğrencilerin dijital okuryazarlık becerileri üzerindeki etkilerini anlamak olarak belirlenmiştir. Nitel araştırma yöntemlerinden görüşme yönteminin kullanıldığı araştırmada eğitim fakültesinde öğrenim gören 24 öğrenci ile görüşme yapılmıştır. Görüşme sonucunda ulaşılan bulgular betimsel analiz tekniği ile incelenmiştir. Görüşme kapsamında öğrencilere "Dijital araçları ve interneti günlük yaşamınızda nasıl kullanıyorsunuz, dijital dünyada bir bilgi aradığınızda doğru ve güvenilir kaynağı nasıl ayırt ediyorsunuz, dijital okuryazarlık becerilerinizin derslerde ve kişisel yaşamınızda nasıl bir fark yarattığını düşünüyorsunuz, dijital okuryazarlık becerilerinizi geliştirebilmek için hangi tür kaynakları kullanıyorsunuz, okulda dijital okuryazarlık eğitimi alma ister misiniz, isterseniz hangi konularda almak istiyorsunuz?" soruları yöneltilmiştir. Temalar dijital araçların günlük yaşamda rolü, dijital dünyada doğru ve güvenilir bilgi, dijital okuryazarlık ve olumlu yansıması, dijital okuryazarlık becerisini geliştirmede kullanılan kaynaklar, dijital okuryazarlık eğitimi olarak belirlenmiştir. Birinci temaya ilişkin alt temalar ödev ve araştırma yapma (17), sosyal medya ve eğlenme (14), oyun oynamak (3), iletişim (5); ikinci temaya ilişkin alt temalar kurumsal siteler (9), bilimsel araştırmalara dayananlar (5), çevreme sorarak (3), yorumlara bakarak (2), birden fazla kaynağı karşılaştırma (5); üçüncü temaya ilişkin alt temalar bilgiye daha hızlı ulaşma (11), güvenilir bilgiye ulaşma (4), kültürlü insan olma (2), etkinlik hazırlamamda yardımcı oluyor (3), sosyal ilişkilerimi olumlu etkiliyor (1), derslerimde ve kişisel yaşamımda kolaylık (3); dördüncü temaya ilişkin alt temalar video (10), e-kitap (4), yok (5), online ders (4), okulda eğitim (1); beşinci temaya ilişkin alt temalar dijital içerik üretme (11), siber güvenlik (8), eğitim istemiyorum (5), yapay zeka (1) olarak belirlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Okuryazarlık, dijital okuryazarlık, dijital araçlar

EBEVEYN YETKİNLİĞİ İLE EBEVEYN STRESİ ARASINDAKİ İLİŞKİDE PSİKOLOJİK ESNEKLİĞİN ARACI ROLÜ

Sezen ATEŞ YAMAN
Öğretmen, MEB
sezenates33@gmail.com
ORCID ID: 0009-0001-7525-3665

İdil Eren KURT
Dr. Öğretim Üyesi, Çukurova Üniversitesi
idilerenkurt@gmail.com
ORCID ID: 0000-0001-8243-0685

Özet
Bu araştırmanın amacı, ebeveyn stresi, ebeveynlik yetkinliği ve psikolojik esneklik arasındaki ilişkileri incelemek ve ebeveyn stresi ile ebeveynlik yetkinliği arasındaki ilişkide psikolojik esnekliğin aracı rolünü değerlendirmektir. Araştırmanın çalışma grubunu, 18 yaşından küçük çocuğu olan 456 (%56,5) kadın ve 351 (%43,5) erkek olmak üzere toplam 807 ebeveyn oluşturmaktadır. Veri toplama sürecinde Ebeveyn Yetkinlik Ölçeği (Demir & Gündüz, 2014), Ebeveyn Stres Ölçeği (Gördesli & Sünbül, 2021), Psikolojik Esneklik Ölçeği (Karakuş & Akbay, 2020) ve Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Elde edilen veriler IBM SPSS 25 programında Pearson momentler çarpımı korelasyon analizi ve bağımsız örneklem t testi ile analiz edilmiş; yapısal eşitlik modellemesi (YEM) ise AMOS 22 programı aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma bulguları, kadınların erkeklere kıyasla daha yüksek ebeveynlik yetkinliği algısına sahip olduğunu ortaya koyarken; ebeveyn stresi ve psikolojik esneklik düzeylerinde cinsiyete bağlı istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. İstihdam durumuna göre yapılan analizlerde ise çalışmayan ebeveynlerin yetkinlik düzeylerinin daha yüksek olduğu; ancak ebeveyn stresi ve psikolojik esneklik açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir. Çocuk sayısı ve çocuğun gelişim dönemi açısından ise ebeveyn yetkinliği, ebeveyn stresi ve psikolojik esneklik düzeyleri açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Araştırmanın bir diğer bulgusunda ise ebeveyn yetkinliği ile psikolojik esneklik pozitif yönde; ebeveyn yetkinliği ile ebeveyn stresi negatif yönde, psikolojik esneklik ile ebeveyn stresi arasında ise negatif yönde anlamlı ilişkiler saptanmıştır. Son olarak ebeveyn yetkinliği ile ebeveyn stresi arasındaki ilişkide psikolojik esnekliğin kısmi aracı rol oynadığı belirlenmiştir. Elde edilen bulgular, ebeveyn stresinin azaltılmasında ebeveyn yetkinliğinin ve psikolojik esnekliğin önemli bir faktör olduğunu ortaya koymuştur. Sonuçlar, ilgili literatür doğrultusunda tartışılmış ve gelecek araştırmacılara ve uygulamaya yönelik öneriler sunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Ebeveyn stresi, ebeveyn yetkinliği, psikolojik esneklik.

DİJİTALLEŞMENİN DEĞER AKTARIMINA OLUMLU VE OLUMSUZ ETKİSİNİ DEĞERLENDİRME

Şerife ŞANAL KUYUCU
Öğrenci, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi
s.sanalkuyucu84@gmail.com
ORCID ID: 0009-0007-7376-3112

Özet
Dijitalleşme, günümüz dünyasında bireylerin yaşam biçimlerini, öğrenme süreçlerini ve toplumsal ilişkilerini derinlemesine etkileyen bir dönüşüm sürecidir. Dijital teknolojilerin hayatın her alanına nüfuz etmesi, bilgiye erişimi kolaylaştırmış ve bireyler arasında etkileşimi hızlandırmıştır. Bu gelişmeler, eğitim alanında da kendini göstermiş; özellikle değer aktarımı gibi toplumsal bütünlüğün temelini oluşturan konularda dijital araçlar aktif bir biçimde kullanılmaya başlanmıştır. Değerler, bireylerin tutum ve davranışlarını şekillendiren, toplumsal düzeni sağlayan ve kültürel sürekliliği mümkün kılan temel yapı taşlarıdır. Dijitalleşme bu değerlerin yaygınlaştırılmasını, korunmasını ve nesilden nesile aktarılmasını kolaylaştırıcı bir rol oynayabileceği gibi; kontrolsüz ve bilinçsiz kullanımı durumunda ciddi riskler de barındırmaktadır. Bu bağlamda, Türkiye'de Milli Eğitim Bakanlığı tarafından geliştirilen Eğitim Bilişim Ağı (EBA) ve 2024 yılında uygulamaya konulan Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli gibi yapılar, değer eğitiminin dijital ortamda etkin biçimde yürütülmesine örnek teşkil etmektedir. Bu sistemler, öğrencilerin sorumluluk, dürüstlük, yardımlaşma, saygı ve adalet gibi temel insani değerleri dijital içeriklerle tanımalarını ve içselleştirmelerini hedeflemektedir. Ancak dijital ortamın sunduğu sınırsız içerik akışı, genç bireyleri hızlı ve yüzeysel bilgiye maruz bırakmakta; mahremiyetin ihlali, siber zorbalık, benmerkezci tutumlar ve kültürel erozyon gibi olumsuzluklara da yol açabilmektedir. Bu noktada dijitalleşmenin değer aktarımı üzerindeki etkileri yalnızca teknoloji merkezli değil, aynı zamanda etik, psikolojik ve sosyolojik boyutlarıyla da ele alınmalıdır. Dijital etik bilincinin artırılması, dijital okuryazarlığın erken yaşlarda kazandırılması ve aile-okul iş birliğinin güçlendirilmesi, bu sürecin sağlıklı yönetilmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Sonuç olarak, dijitalleşme doğru kullanıldığında değerlerin etkili biçimde aktarılmasını ve kültürel kimliğin korunmasını destekleyen güçlü bir araç olabilir. Ancak bu potansiyelin tam anlamıyla değerlendirilebilmesi, dijital dünyada bireylerin yalnızca bilgiyle değil aynı zamanda etikle de donatılmasıyla mümkün olacaktır.

Anahtar Sözcükler: Dijitalleşme, değer aktarımı, ahlaki değerler, toplumsal değerler, gençlik ve dijital kültür.

TÜRKİYE BORSASI'NDA SPEKÜLATİF FİYAT HAREKETLERİ ANALİZİ

Oktay Özkan
Doçent Doktor, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
oktay.ozkan@gop.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-9419-8115

Özet
Finansal piyasalarda varlık fiyatları bazı dönemlerde temel göstergelerden saparak irrasyonel biçimde yükselmekte veya düşmektedir. Finansal varlıklardaki ani ve sürdürülemez fiyat hareketleri, genellikle spekülatif fiyat hareketleri olarak adlandırılmakta ve yatırımcı davranışlarındaki psikolojik faktörlerle ilişkilendirilmektedir. Finansal varlıklarda spekülatif fiyat hareketi oluşumu, finansal piyasaların istikrarı üzerinde ciddi tehditler oluşturmaktadır. Bu bağlamda bu çalışmanın amacı, Türkiye borsasında spekülatif fiyat hareketlerini araştırmaktır. Bu amaç doğrultusunda, Generalized Sup Augmented Dickey-Fuller (GSADF) yöntemi kullanılarak BİST 100, BİST 50, BİST 30 ve BİST Tüm endekslerinin 26 Haziran 2015'ten 26 Haziran 2025'e kadar olan 10 yıllık dönem içerisindeki günlük değerleri üzerinde analizler gerçekleştirilmiştir. GSADF analizi sonuçlarına göre Türkiye bazı dönemlerde kısa süreli olmakla birlikte özellikle 2022'de başlayan Rusya-Ukrayna çatışmasından sonra spekülatif fiyat hareketlerinin oluştuğu gözlemlenmiştir. GSADF analizleri ayrıca 2024'ün ortalarından itibaren Türkiye borsasındaki spekülatif fiyat hareketlerinde bir azalma olduğunu da ortaya koymuştur. Bu çalışmada elde edilen bulgular, hem borsa katılımcılarının bilinçlendirilmesine hem de piyasa denetiminin güçlendirilmesine yönelik politikalar geliştirilmesi gerekliliğini göstermektedir.

Anahtar Sözcükler: Spekülatif fiyat hareketleri, BİST, GSADF

GENÇ YETİŞKİNLERDE PARTNER SOSYOTELİZMİ VE ROMANTİK İLİŞKİ KALİTESİ ARASINDAKİ İLİŞKİDE ALGILANAN PARTNER DUYARLILIĞININ ARACI ROLÜ

Gizem YAZGAN
Uzman, Milli Eğitim Bakanlığı
gizemyazgan6@gmail.com
ORCID ID: 0000-0001-5565-3912

Naciye GÜVEN
Dr. Öğretim Üyesi, Kırıkkale Üniversitesi
naciyeguven@kku.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-6143-3681

Özet
Partner sosyotelizmi, bireylerin ilişkilerinde yüz yüze iletişim esnasında dikkatini akıllı telefonuna vermesi ve partneriyle olan iletişimini ihmal etmesidir. Romantik ilişkisi bulunan bireyler arasındaki bu iletişim engeli ilişkide memnuniyetin azalmasına ve olumsuz duyguların yaşanmasına yol açabilmektedir. Bu çalışmanın amacı genç yetişkinlerin partner sosyotelizmi ile algılanan partner duyarlılığı ve romantik ilişki kalitesi düzeyleri arasındaki ilişkilerin incelenmesidir. Aynı zamanda partner sosyotelizmi ile romantik ilişki kalitesi arasında algılanan partner duyarlılığının aracı rolünün incelenmesi amaçlanmıştır. Veriler amaçlı örneklem yöntemiyle toplanmış ve örneklemi şu an ilişkisi bulunan 113 erkek (%34.3) ve 216 kadın (%65.7) olmak üzere toplam 329 genç yetişkin oluşturmuştur. Araştırmada Kişisel Bilgi Formu, Partner Sosyotelizmi Ölçeği, Algılanan Partner Duyarlılığı Ölçeği ve Algılanan Romantik İlişki Kalitesi Ölçeği kullanılmıştır. Çalışmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Verilerin analizinde t testi (Independent Samples T-Test) ve tek faktörlü varyans analizi (One-Way ANOVA), Pearson Korelasyon Analizi ve aracılık etkisini belirlemek için IBM SPSS PROCESS Makro v4.2 eklentisi (Model 4) kullanılmıştır. Yapılan çalışmada partner sosyotelizmine maruz kalma düzeyi ile algılanan partner duyarlılığı ve romantik ilişki kalitesi arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Genç yetişkinlik dönemindeki bireylerin algıladıkları partner sosyotelizmi düzeyleri arttıkça, algılanan partner duyarlılığı ve romantik ilişki kalitesi düzeyleri azalmaktadır. Çalışmada genç yetişkinlerin algıladıkları partner sosyotelizmi düzeyleri ile romantik ilişki kalitesi arasında algılanan partner duyarlılığının tam aracılık rolü bulunmuştur. Dolayısıyla genç yetişkinlerin algıladıkları partner sosyotelizminin artması, algılanan partner duyarlılığını azaltmakta ve bu azalma sonucunda da romantik ilişki kalitesi zayıflayabilmektedir. Çalışmadan elde edilen bulgular, alanyazındaki araştırmaların sonuçlarıyla karşılaştırılarak tartışılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Partner Sosyotelizmi, Partner Duyarlılığı, Romantik İlişki Kalitesi

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE SİBER FLÖRT İSTİİSMARININ BAĞLANMA YARALANMALARI VE ZEDELENMİŞ OTONOMİ İLE İLŞKİSİÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE SİBER FLÖRT İSTİİSMARININ BAĞLANMA YARALANMALARI VE ZEDELENMİŞ OTONOMİ İLE İLŞKİSİ

Buse Dumrul
Öğrenci, Hasan Kalyoncu Üniversitesi
buse.dumrul@std.hku.edu.tr
ORCID ID: 0009-0007-9326-218X

Tuğçe Öztürk
Öğrenci, Hasan Kalyoncu Üniversitesi
tugceozturk266@gmail.com
ORCID ID: 0009-0005-2768-593X

Zehra Atlı
Öğrenci, Hasan Kalyoncu Üniversitesi
zehra.atli@std.hku.edu.tr
ORCID ID: 0009-0009-4210-2172

Özet
Bu çalışma, üniversite öğrencilerinde siber flört istismarı ile bağlanma yaralanmaları ve zedelenmiş otonomi arasındaki ilişkileri incelemeyi amaçlamaktadır. Bu kapsamda çalışmada yordayıcı korelasyonel model kullanılarak, Türkiye'deki üniversite öğrencilerinden çevrim içi olarak toplanan veriler analiz edilmiştir. Araştırmaya katılan bireylerin yaş aralığı 18 ile 25 arasında değişmekte, yaş ortalaması ise 21.79 'dır. Örneklem grubunun 150'i kadın (%69.1), 67'si erkek (%30.9) olup, hepsinin aktif olarak devam eden romantik bir ilişkisi bulunmaktadır. Katılımcıların ilişki süresi ise 6 ay ile 7 yıl arasında değişmektedir. Bu yapı, araştırmanın hedeflediği değişkenleri kapsayıcı bir biçimde analiz etmesine olanak sağlamıştır. Veriler; Kişisel Bilgi Formu, Bağlanma Yaralanmaları Ölçeğin (Terzi ve Özbay, 2016), Siber Flört İstismarı Ölçeği (Kalkan ve Bakır, 2019) ve Young Şema Ölçeği (Soygüt, Karaosmanoğlu ve Çakır, 2009) ile toplanmıştır. Araştırma kapsamında elde edilen betimsel istatistiklere göre, katılımcıların siber flört istismarı puan ortalaması 32.79, bağlanma yaralanmaları puan ortalaması 33.74 ve zedelenmiş otonomi puan ortalaması ise 61.87 olarak bulunmuştur. Bu bulgular doğrultusunda, siber flört istismarı ve bağlanma yaralanmaları düzeyleri orta, zedelenmiş otonomi düzeyleri ise yüksek olarak değerlendirilmiştir. Ayrıca, tüm değişkenlere ait standart sapma değerlerinin yüksek olması, katılımcıların verdikleri yanıtların geniş bir dağılım gösterdiğini ortaya koymaktadır. Bu sonuçlar, siber flört istismarının bireylerin bağlanma örüntüleri ve otonomi algıları üzerinde etkili olabileceğini göstermekte olup, araştırmada ortaya konan hipotezleri destekler niteliktedir. Regresyon analizinden önce yapılan Pearson korelasyon analizine göre, siber flört istismarı; bağlanma yaralanmalarıyla orta düzeyde (r = ,566) ve zedelenmiş otonomiyle düşük düzeyde (r = ,413) pozitif ve anlamlı ilişkiler göstermektedir. Ayrıca, bağlanma yaralanmaları ile zedelenmiş otonomi arasında da orta düzeyde (r = ,537) anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Tüm korelasyonlar istatistiksel olarak anlamlıdır ($p < .001$). Araştırma kapsamında elde edilen betimsel istatistiklere göre, katılımcıların siber flört istismarı puan ortalaması 32.79, bağlanma yaralanmaları puan ortalaması 33.74 ve zedelenmiş otonomi puan ortalaması ise 61.87 olarak bulunmuştur. Bu bulgular doğrultusunda, siber flört istismarı ve bağlanma yaralanmaları düzeyleri orta, zedelenmiş otonomi düzeyleri ise yüksek olarak değerlendirilmiştir. Ayrıca, tüm değişkenlere ait standart sapma değerlerinin yüksek olması, katılımcıların verdikleri yanıtların geniş bir dağılım gösterdiğini ortaya koymaktadır. Bu sonuçlar, siber flört istismarının bireylerin bağlanma örüntüleri ve otonomi algıları üzerinde etkili olabileceğini göstermekte olup, araştırmada ortaya konan hipotezleri destekler niteliktedir. Bu bulgular, dijital flört istismarının psikososyal temellerini anlamaya katkı sunarken; psikolojik danışma uygulamaları için de farkındalık yaratacak sonuçlar ortaya koymaktadır.
Anahtar Sözcükler: Siber flört istismarı, bağlanma yaralanmaları, zedelenmiş otonomi, üniversite öğrencileri, dijital şiddet.

SINIF ÖĞRETMENLERİNİN ÖĞRETİM SÜRECİNDE SANAL GERÇEKLİK UYGULAMASINA YÖNELİK TUTUM VE GÖRÜŞLERİ

Şevval Güçyetmez
Öğrenci, Hasan Kalyoncu Üniversitesi
sevval.gucyetmez@std.hku.edu.tr
ORCID ID: 0009-0000-4947-0925

Gülfem Muşlu Kaygısız
Doçent Doktor, Hasan Kalyoncu Üniversitesi
gulfem.muslu@hku.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-3286-0454

Özet
Teknoloji, yazının icadı, ateşin bulunması ve tarımın geliştirilmesinden bu yana gelişerek günümüze gelmiştir. Teknolojinin yaşamımıza entegre olmasıyla birlikte "Sanal Gerçeklik" gibi yenilikçi kavramlarda eğitim de dahil olmak üzere pek çok alanda karşımıza çıkmaktadır. Öğretmenlerin sanal gerçeklik uygulamalarını kullanmaları öğrencilerin öğrenmelerine destek olmaktadır. Öğretmenlerin sanal gerçeklik uygulamalarını etkin olarak kullanmaları için sahip oldukları tutum, değer ve görüşlerin tespit edilmesi ve böylelikle kullanımının teşvik edilmesindeki risklerin belirlenmesi önemlidir. Buradan hareketle araştırmada sınıf öğretmenlerinin sanal gerçekliğe yönelik tutumları ve sanal gerçeklik uygulamalarına yönelik görüşlerinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Araştırmada tarama modeli benimsenmiştir. Araştırmaya uygun örnekleme yöntemiyle Gaziantep ili merkez ilçelerinde görev yapan yaklaşık 300 sınıf öğretmeni gönüllülük esasıyla katılmışlardır. Veriler araştırmacılardan birisi tarafından yüz yüze toplanmıştır. Araştırmanın Gaziantep ilinde yapılması ve sanal gerçeklik gözlüğünün maliyeti araştırmanın sınırlılıkları arasında yer almaktadır. Veriler nicel ve nitel veri toplama araçları kullanılarak toplanmıştır. Sınıf öğretmenlerinin sanal gerçeklik tutumları “sanal gerçeklik tutum ölçeği” ile toplanırken; nitel veriler açık uçlu sorular ile elde edilmiştir. Verilerin toplanması tamamlanmış ve analiz aşamasındadır. Tutum ölçeğinin verileri SPSS programı kullanılarak analiz edilecektir. Görüşme sorularının analizinde ise içerik analizi kullanılacaktır. Nitel verilerin geçerlik güvenirliği için uzman görüşü alınacaktır.

Anahtar Sözcükler: Sanal gerçeklik, sınıf öğretmeni, sanal gerçeklik tutum, sanal gerçeklik görüş

YETİŞKİNLERDE İNTERNET BAĞIMLILIĞI YAŞAM DOYUMU İLE BAĞLANTILI MIDIR?

Muhammed AKAT
Dr. Öğretim Üyesi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi
muhammedakatpedr@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-8543-8022

Özet
Teknolojik gelişmelerle (yapay zekâ, metaverse vb.) paralel şekilde yetişkinlerin internet kullanım sıklığı ve süresi artmaktadır. Yetişkin bireylerde internetin bağımlılık şeklinde kullanılması, birçok yaşam alanında işlevselliği olumsuz etkileyebilmektedir. Bununla birlikte yetişkin bireylerde internet bağımlılığının yaşam doyumunu olumsuz etkileyeceği söylenebilir. Bu bağlamda, yetişkinlerde internet bağımlılığı ile yaşam doyumu arasındaki ilişkiyi incelemek önemlidir. Bundan dolayı bu çalışmanın amacı, yetişkinlerde internet bağımlılığı ile yaşam doyumu arasındaki ilişkiyi incelemektir. Bu araştırmanın yöntemi nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel araştırma yöntemidir. Araştırmanın örneklemini 258'i kadın (%65.0), 139'u erkek (%35.0) olmak üzere 397 yetişkin oluşturmaktadır. Katılımcıların yaşları ise 20 ile 42 arasında değişmektedir ($\bar{X}$ = 25.84; SS = 4.47). Araştırmada veri toplama araçları olarak Kişisel Bilgi Formu, Young İnternet Bağımlılığı Testi Kısa Formu ve Yaşam Doyumu Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmada cinsiyete göre yaşam doyumunun anlamlı düzeyde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla bağımsız örneklemler için t testi gerçekleştirilmiştir. İnternet bağımlılığı ile yaşam doyumu arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla korelasyon analizi gerçekleştirilmiştir. Son olarak internet bağımlılığının yaşam doyumunu anlamlı düzeyde yordayıp yordamadığını belirlemek amacıyla basit regresyon analizi gerçekleştirilmiştir. Bağımsız örneklemler için t testi sonucunda yaşam doyumunun cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Korelasyon analizi sonucunda ise internet bağımlılığı ile yaşam doyumu arasında anlamlı düzeyde ve negatif yönde korelasyon olduğu sonucuna ulaşılmıştır ($r = -.162$; $p<.01$). Basit regresyon analizi sonucunda internet bağımlılığının yaşam doyumunu anlamlı düzeyde ve negatif yönde yordadığı sonucuna ulaşılmıştır ($\beta = -.162$; $p<.01$). Ayrıca internet bağımlılığının yaşam doyumundaki toplam varyansın %2.6'sını açıkladığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlar doğrultusunda üniversite öğrencilerinin yaşam doyumlarını korumak açısından üniversitelerin psikolojik danışmanlık ve rehberlik uygulama ve araştırma merkezlerinin önleyici çalışmalar gerçekleştirmesi önerilmektedir.

Anahtar Sözcükler: İnternet bağımlılığı, yaşam doyumu, yetişkinlik

SURİYELİ ÇOCUKLARDA TÜRKÇE FONOLOJİK FARKINDALIK GELİŞİMİNİN OKUMA BECERİSİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

Melike Bozkurt
Öğretmen, Mahmut Atilla Kamil Kudeyt İlkokulu
mlkbozkurt1996@gmail.com
ORCID ID: 0009-0009-2801-9241

Beyza Alpaydın
Dr. Öğretim Üyesi, Kilis 7 Aralık Üniversitesi
alpaydinbeyza@gmail.com
ORCID ID: 0000-0003-1470-1935

Özet
Fonolojik farkındalık, okuma becerisinin edinimde kritik öneme sahiptir. Bu becerinin yetersiz gelişimi okuma sürecini olumsuz etkilemektedir. Bu sebeple anadili Arapça olan Suriyeli öğrenciler, dil farklılıkları nedeniyle Türkçe okuma becerisini geliştirmede zorlanmaktadır. Bu araştırmanın amacı Suriyeli öğrencilerin fonolojik farkındalıklarının gelişiminin okuma hızı ve hatalı okuma oranları üzerindeki etkisini incelemektir. Bu sebeple öğrencilere fonolojik farkındalıklarını geliştirmeye yönelik alıştırmalar yapılmıştır. Araştırmada tek denekli araştırma desenlerinden katılımcılar arası çoklu başlama düzeyi araştırma yöntemi olarak kullanılmıştır. Katılımcı olarak Türkiye'nin Güneydoğu Bölgesinde bulunan bir ilkokulun ikinci sınıfında öğretimine devam eden üç Suriyeli öğrenci seçilmiştir. Öğrencilere uygulama öncesi Avşar Tuncay (2021) tarafından geliştirilen "Kelime Tanıma Envanteri 1" ve "Kelime Tanıma Envanteri 2" uygulanmıştır. Buradaki sonuçlardan yola çıkarak öğrenciler için fonolojik farkındalık etkinlikleri planlanmıştır. Başlangıç evresinde MEB tarafından belirlenen okuma metinleri öğrencilere 1 dakika süreyle okutularak toplam ve hatalı kelime sayıları kaydedilmiştir. Kararlı veri sağlanan katılımcıyla uygulamaya başlanmış, her oturumda okuma hızı ve hata sayısı ölçülmüştür. Yükselen performans gözlenen katılımcılarla uygulama devam ettirilmiş, üç oturum art arda 1 hatalı kelime okuduklarında sonlandırılmıştır. Veriler görsel analizle değerlendirilmiştir. Uygulama sonlandırıldıktan iki hafta sonra kalıcılık verisi de toplanmıştır. Kalıcılık aşaması da tıpkı başlangıç oturumunda olduğu gibi sadece metinler okutulup toplam kelime sayısı ve hatalı okudukları kelime sayısı ölçülmüştür. Öğrencilerden uygulama sonrası sosyal geçerlilik verisi de toplanmıştır. Araştırma bulguları, fonolojik farkındalık etkinliklerinin öğrencilerin okuma becerileri üzerinde olumlu sonuçlar oluşturduğunu göstermiştir. Katılımcıların okuma hızlarında yükselme, hatalı okuma sayılarında ise azalma gözlemlenmiştir. Kalıcılık verileri, edinilen kazanımların zaman içinde devam ettiğini göstermiş; sosyal geçerlik bulguları ise uygulamanın katılımcılar tarafından olumlu değerlendirildiğini ortaya koymuştur.

Anahtar Sözcükler: Fonolojik farkındalık, Suriyeli öğrenciler, Okuma hızı, Hatalı okuma sayısı, Kelime tanıma

DİJİTAL DÜNYADA PSİKOSOSYAL DENGE: BENLİK SAYGISI, REKREASYONEL KATILIM VE TELEFON KULLANIMI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

BEYZA NUR YILDIZ
Öğrenci, İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ-CERRAHPAŞA
beyzanuryildiz@ogr.iuc.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-1870-3110

ORHAN KOÇAK
Profesör Doktor, İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ-CERRAHPAŞA
orhan.kocak@iuc.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-0281-8805

Özet
Günümüzde bireylerin dijital teknolojilerle kurdukları ilişkiler, yalnızca kullanım sıklığıyla değil, benlik saygısı ve sosyal katılım gibi psikososyal değişkenlerle de şekillenmektedir. Bu araştırma, bireylerin rekreasyonel faaliyetlere (sosyal, kültürel, fiziksel, eğitici ve gönüllülük) katılım düzeyleri ve benlik saygılarının telefon kullanım bağımlılığıyla olan ilişkisini incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma, nicel yöntem ve basit rastgele örneklem kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Veriler, 18–40 yaş aralığında (M = 26,14) toplam 592 katılımcıdan çevrimiçi anket yoluyla toplanmıştır. Elde edilen veriler IBM SPSS v27 programı ile analiz edilmiş; ölçeklerin güvenirlikleri sağlandıktan sonra korelasyon, bağımsız örneklem t-testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve regresyon analizleri uygulanmıştır. Bulgular, rekreasyonel katılım ile benlik saygısı arasında pozitif ($r = .359$, $p < .001$), benlik saygısı ile telefon bağımlılığı arasında ise negatif yönlü anlamlı bir ilişki ($r = -.159$, $p < .001$) olduğunu göstermiştir. Cinsiyete göre yapılan bağımsız örneklem t-testi sonucunda, erkeklerin telefon kullanım puanlarının kadınlara göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmüştür ($t(590) = 2.464$, $p = .014$). Eğitim düzeyine göre yapılan tek yönlü varyans analizinde ise telefon kullanım bağımlılığı puanları açısından gruplar arasında anlamlı fark bulunmuştur ($F(4,587) = 7.176$, $p < .001$) ve eğitim seviyesi arttıkça telefon kullanım puanlarının da yükseldiği gözlemlenmiştir. Regresyon analizleri; rekreasyonel katılımın benlik saygısını pozitif, benlik saygısının ise telefon bağımlılığını negatif yordadığını ortaya koymuştur. Bu bulgular, dijital bağımlılıkla mücadelede psikososyal kaynakların güçlendirilmesinin önemini ortaya koymakta ve özellikle genç yetişkinler için sosyal katılım ve benlik saygısının desteklenmesine yönelik müdahalelerin geliştirilmesini gerektirmektedir.

Anahtar Sözcükler: Telefon bağımlılığı, benlik saygısı, sosyal katılım, rekreasyonel faaliyetler, dijital davranışlar

NİTEL YÖNTEM TEMELLİ DERS TASARIM MODELİNİN ÖĞRENCİLERİN AKADEMİK VE ANALİZ BECERİLERİNE ETKİSİ

Ayşe Yıldırır Gürcüoğlu
Dr. Öğretim Üyesi, Istanbul Nişantaşı Üniversitesi
ayse.gurcuoglu@nisantasi.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-9622-7976

Özet
Bu çalışmanın amacı, nitel yöntem temelli ders tasarım modelinin öğrencilerin akademik yazma, yorumlama ve analiz becerileri üzerindeki etkilerini incelemektir. Araştırma, 2024/2025 bahar döneminde İstanbul Nişantaşı Üniversitesi Sosyoloji Bölümü'nde öğrenim gören üçüncü sınıf öğrencilerinden sosyoloji dersi alan 14 öğrenci ile yürütülmüştür. Çalışma, 14 haftalık yüz yüze seminer ve uygulamalı etkinliklerle gerçekleştirilmiştir. Veriler, öğrencilerin dönem boyunca hazırladıkları ödevler, yazılı çalışma süreçleri, sınavlara yönelik hazırlık aşamaları ve dönem sonunda kendi öğrenme deneyimlerini değerlendirdikleri yazılar ve sınavları aracılığıyla toplanmıştır. Ders içi gözlemlerle desteklenen bu dokümanlar, belgesel yöntem çerçevesinde sistematik olarak incelenmiştir. Öğrencilere önce birer pilot mülakat simülasyonu yaptırılmış, ardından sahaya gönderilerek, yarı yapılandırılmış mülakatlar yapmışlardır. Öğrenciler, topladıkları verilerin analiz sürecini bağımsız biçimde yürütmüşlerdir; bu süreçte yalnızca yöntemsel rehberlik sağlanmıştır. Dönem boyunca öğrencilerin yazılı çalışmaları ve metinleri düzenli olarak takip edilmiştir. Ayrıca dönem sonunda uygulanan memnuniyet anketi de verilerin yorumlanmasına katkı sağlamıştır. Bulgular, öğrencilerin akademik yazı oluşturma, araştırma fikri geliştirme ve eleştirel düşünme gibi temel becerilerinde gelişme gösterdiklerini ortaya koymuştur. Ayrıca transkript oluşturma, yarı yapılandırılmış görüşme yapma, akademik rapor yazımı, kodlama, tematik analiz ve etik onay süreçlerine dair becerilerde de anlamlı ilerleme sağlanmıştır. Elde edilen bulgular, bireysel öğrenme farklılıklarına duyarlı ve esnek bir yaklaşım sunan Evrensel Öğrenme Tasarımı'nın (UDL) etkili bir öğrenme ortamı sağladığını göstermektedir.

Anahtar Sözcükler: Nitelikli Eğitim, Akademik Yazma Becerileri, Nitel Araştırma Yöntemleri, Evrensel Öğrenme Tasarımı (UDL).

B1 DÜZEYİ TÜRKÇE ÖĞRENENLERİN BAĞLAÇ BİLGİSİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

Dr. Hülya KATANALP BİROĞUL
Öğretim Görevlisi, Kocaeli Üniversitesi
hulya.birogul@kocaeli.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-7765-8164

Özet
Bağlaçlar, metinlerin anlamsal ve yapısal bütünlüğünü sağlayan temel unsurlardan biridir. Bu nedenle Türkçeyi yabancı ya da ikinci dil olarak öğrenenler için bağlaç bilgisi önemli işlevler yüklenir. Bu kapsamda çalışmanın amacı, yabancı dil olarak Türkçe öğrenen B1 seviyesindeki öğrencilerin bağlaçların anlam ve kullanım özelliklerine ilişkin yeterliklerini incelemektir. Bağlaçların doğru kullanımı, öğrencilerin dil becerilerinin ve iletişimsel yeterliliklerinin bir göstergesi olacağından bu çalışmanın alana katkı sağlayacağı öngörülmektedir. Çalışmanın katılımcıları, Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen B1 seviyesindeki öğrencilerdir. Katılımcı olması planlanan öğrenciler, farklı ana dillere (Arapça, İngilizce, Fransızca, Rusça vb.) ve kültürel geçmişlere sahiptir. Bu çeşitlilik, bağlaçların öğretiminde karşılaşılan zorlukların ve çözüm önerilerinin daha geniş bir perspektiften incelenmesine olanak tanıyacaktır. Veri toplama aşamasında araştırmacı tarafından hazırlanan Bağlaç Kullanım Düzeyi Belirleme Formu kullanılacaktır. Veri toplama aracının hazırlanmasında, ilk olarak öğretim programları ve ders kitapları incelenmiş, alanyazın taraması yapılmıştır. Bağlaçlar iki önerme arasındaki anlamsal ve dilbilgisel ilişkilerle ilgilidir. Bu çalışma, bağlaçların yalnızca anlamsal özellikleri ile sınırlandırılmıştır ve anlamsal sınıflama yapılmıştır (ekleyen, karşıtsal, nedensel ve zamansal bağlaçlar). Hazırlanan 37 maddelik form, alanda çalışan altı uzmana gönderilmiş ve uzmanlardan gelen değerlendirmelere göre düzeltmeler yapılmıştır. Ayrıca uzman görüşleri ile Kapsam Geçerlik İndeksi (KGİ) hesaplaması yapılarak 0,70'in altında puan alan 9 madde formdan çıkarılmıştır. Formdaki madde sayısı 28 olmuştur. Daha sonra form 20 madde olarak son halini almıştır. Hazırlanan ölçme aracı ile B1 düzeyi Türkçe öğrenen öğrencilerden veri toplanacak, verilerin çözümlenmesinde sıklık ve kategorisel çözümleme yolları izlenecektir. Bulgular, öğrencilerin bağlaçları kullanma becerilerine ilişkin sayısal sonuçları içerecek ayrıca öğrencilerin yaptıkları yanlışlar, nitel kategorilerle sunulacaktır.

Anahtar Sözcükler: Bağlaç, bağlayıcı, iletişimsel yeterlik, Türkçenin ikinci dil olarak öğretimi

DİJİTAL DÜNYADA GÖNÜL KAVRAMININ YANSITILMASI: MEVLÂNA'NIN AYNA ÖĞRETİSİ ÜZERİNE KURAMSAL VE NİTEL BİR YAKLAŞIM

Hanife Musa
Doktor, Ofis paylaşımı/Online çalışıyorum
hanifemusa2805@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-1336-1812

Özet
Bu çalışma, dijitalleşme çağında insan ilişkilerinin dönüşümünü Mevlâna'nın "gönül bir aynadır" öğretisi çerçevesinde kuramsal bir bakışla ele alır. Dijital iletişimde yüzeyselleşme ve kimlik karmaşası, gönül kavramının anlamını ve sosyal ilişkilerdeki yansımalarını yeniden düşünmeyi gerektirir. Mevlâna'nın gönül metaforu, bireyin iç dünyasını ve toplumsal etkileşimlerini aydınlatan bir ayna işlevi görür. Dijital çağın getirdiği manevi boşluk, gönlün sabır, sevgi ve anlamla yeniden hatırlanmasını önemli kılar. Araştırmada, Türkiye ve Bulgaristan'dan katılımcıların yer aldığı, dijital günlük yöntemiyle nitel veri toplama uygulanmaktadır. Katılımcılar günlüklerini kendi ana dillerinde yazmakta olup, Bulgarca metinler anlam eşdeğerliği gözetilerek çevrilmektedir. Toplanan veriler tematik analiz yöntemiyle çok boyutlu olarak çözümlenmektedir. Çalışma, gönül kavramının dijital çağda bireysel ve toplumsal düzeyde işlevselliğini ve anlam merkezli gücünü ortaya koyarak, dijitalleşmenin yarattığı psikososyal zorluklara karşı insan ilişkilerinin yeniden inşasına katkı sunmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Sözcükler: Gönül,Ayna,Dijital çağı, Kültür, İletişim

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİNİN ANTİK KENTLER ÜZERİNE ETKİSİ: TÜRKİYE'DEKİ ANTİK KENTLERİN DURUM ANALİZİ

Şeyma GÜL
Öğretim Görevlisi, Gaziantep Üniversitesi
sgul.gaun@gmail.com
ORCID ID: 0000-0001-9296-105X

Özet
Bu çalışma, iklim değişikliğinin Türkiye'deki antik kentler üzerindeki etkilerini değerlendirmek amacıyla gerçekleştirilmiştir. İklim değişikliği; sıcaklık dalgalanmaları, kuraklık, sel, kıyı erozyonu ve aşırı hava olayları gibi çevresel değişimlerle kültürel miras alanları üzerinde doğrudan tehdit oluşturmaktadır. Özellikle açık alanda yer alan ve koruma önlemleri sınırlı olan antik kentler, doğal süreçlere karşı yüksek düzeyde kırılganlık göstermektedir. Araştırmada nitel yöntem benimsenmiş; literatür taramasına dayalı bir durum analizi yapılmıştır. Türkiye'nin farklı iklim tiplerinde konumlanan Efes, Patara, Perge, Çatalhöyük ve Ani Harabeleri örneklem olarak seçilmiştir. Bu alanlar, sıcaklık değişimleri, nem farklılıkları, deniz seviyesi yükselmesi ve erozyon etkileri bakımından risk analizine tabi tutulmuştur. Ayrıca UNESCO, ICOMOS ve IPCC gibi uluslararası kuruluşların raporları ile ulusal arkeolojik koruma verileri karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiştir. Bulgular, iklim değişikliğinin antik kentlerde ciddi yapısal ve yüzeysel tahribatlara yol açtığını ortaya koymuştur. Özellikle sıcaklık değişimlerinin taş ve harç malzemelerinde çatlama ve ayrışmaya, artan yağışların su kaynaklı aşınmalara, kuraklığın toprak yapısında bozulmalara ve deniz seviyesi yükselmesinin kıyıya yakın kentlerde tuzlanma riskine neden olduğu belirlenmiştir. Çalışmada, bu etkilerin hem fiziksel (yapısal zararlar) hem de kimyasal (malzeme bozulmaları) düzeyde gerçekleştiği saptanmıştır. Sonuç olarak, iklim değişikliğinin antik kentler üzerindeki etkilerinin sistematik biçimde izlenmesi, önleyici koruma stratejilerinin geliştirilmesi ve kültürel miras yönetiminde iklim uyum politikalarının entegre edilmesi zorunludur. Türkiye özelinde, iklim risklerini dikkate alan koruma planlarının oluşturulması ve çok düzeyli iş birliklerinin güçlendirilmesi büyük önem taşımaktadır.

Anahtar Sözcükler: İklim değişikliği, Antik kentler, Kültürel miras, Türkiye, ekosistem

RECEP TAYYİP ERDOĞAN ÜNİVERSİTESİNDE EĞİTİM GÖREN YABANCI UYRUKLU ÖĞRENCİLERİN COVİD-19 SÜRECİNDE ÖĞRENCİLERİN WEB TABANLI UZAKTAN EĞİTİME YÖNELİK GERİ BİLDİRİMLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

GUVANCH KARAYEV
Öğrenci, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Eğitim Fakültesi
karayev_guvanch16@erdogan.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-07905470

Özet
COVID-19, en son keşfedilen koronavirüsün neden olduğu bulaşıcı hastalık olarak tanımlanmıştır. Ülkemizde COVID-19 pandemisi dolayısıyla okulların kapanmasıyla birlikte Millî Eğitim Bakanlığı tarından 23 Mart 2020'de ulusal düzeyde televizyon ve internet tabanlı bir müfredatla ücretsiz bir uzaktan eğitim sistemi başlatılmıştır. İlkokul, ortaokul ve lise düzeyinde tüm okullarda haftalık ders programları yeniden yapılandırılmış, EBA (Eğitim Bilişim Ağı) ile internet üzerinden ve televizyon ekranlarından gerekli telafi eğitimi desteği sunulmaya başlanmıştır. Bu bağlamda yapılan bu araştırmanın amacı Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesinde öğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerin eğitimlerine uzaktan devam eden öğrencilerin acil yapılandırılmış web tabanlı eğitim hakkındaki geri bildirimlerinin değerlendirilmesi amacıyla yapılmaktadır. Aralık 2019'da Çin'in bildirdiği yeni tip Koronavirüs enfeksiyonu (Covid19) birkaç haftada bütün dünyayı etkileyen bir pandemi boyutunu aldı. Pandemi, ülkelerin başta eğitim kurumları olmak üzere birçok alanda hızlı karar almalarını gerektirdi. Yakın gelecekte daha fazla yaygın hale gelmesi düşünülen uzaktan eğitim, pandemi süreci ile birlikte önemli hale gelmiştir. Yüz yüze eğitimin devam etmesinin olanaksız olduğu bu süreçte eğitimin sürdürülebilirliği açısından da uzaktan eğitim önemli bir metod olarak kullanılmıştır. Uzaktan eğitime keskin bir geçiş olması nedeniyle bu sürecin nasıl gerçekleştirildiği de önemli bir merak konusu olmuştur. Bir başka soru ise, yüz yüze eğitimden uzaktan eğitime ani geçiş olmasıyla birlikte öğrencilerin bu sisteme ne kadar uyum sağlayabilecekleri olduğudur. Bu araştırmada da bu sürecin önemli paydaşı olan lisans öğrencileriyle birlikte derinlemesine irdelemek amaçlanmıştır. Bu nedenle bu araştırma nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması olarak desenlenmiştir. Bu kapsamda 16 Mart 2020 tarihinden itibaren Türkiye'de üniversitelerin 2020–2021 bahar dönemini uzaktan eğitimle sürdürmeleri kararı alındı. Uzaktan eğitime keskin bir geçiş olması nedeniyle bu sürecin nasıl gerçekleştirildiği de önemli bir merak konusu olmuştur. Bir başka soru ise, yüz yüze eğitimden uzaktan eğitime ani geçiş olmasıyla birlikte öğrencilerin bu sisteme ne kadar uyum sağlayabilecekleri olduğudur.

Anahtar Sözcükler: COVİD-19, Yabancı Uyruklu, Uzaktan Eğitim, Sosyal Medya, Öğrenci, Türkiye.

DISSOCIOGENIC ORIGINS AND PSYCHOSOCIOPOLITICAL COMPONENTS OF NECRIPHYSIPHILIA

Erdinç Öztürk
Profesör Doktor, İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Adli Tıp ve Adli Bilimler Enstitüsü, Sosyal Bilimler Anabilim Dalı, Psikotravmatoloji ve Psikotarih Araştırmaları Birimi Başkanı
erdincerdinc@hotmail.com
ORCID ID: 0000-0003-1553-2619

Barışhan Erdoğan
Doktor, Yeditepe University, Faculty of Arts and Sciences, Department of Psychology
barishan.erdogan@gmail.com
ORCID ID: 0000-0003-2648-0914

Abstract
As a psychopathology of the Anthropocene era, necriphysiphilia is a dysfunctional, regressive, primitive, and fusioned lifestyle characterized by pleasure, luxury, exhibitionism, and brand addictions. In response to psychosociopolitical oppression and traumatic experiences, necriphysiphiles, trapped in various pleasure centers through digital communication networks and social media applications, and thus experiencing cyber dissociative states, develop comorbid psychopathologies, multiple addictions, and even cyber alter personalities, functioning as mesmerized agents of capitalist systems in a cyclical psychosocial mode of obedience and control. From the perspective of the Dissoanalytic school, necriphysiphiles dissociatively identify with self-harming individuals because they cannot neutralize their traumatic experiences, eventually becoming a fundamental building block of a control- and obedience-oriented abusive system. The dissociogenic origins and etiological factors behind the emergence of necriphysiphiles include indulgent and negative child-rearing styles, psychosocial oppression, mass violence events, and dysfunctional parents. Necriphysiphiles, almost becoming their own abusers, are locked into the goal of destroying both their own generation and all living beings, accompanied by a "dissociogenic growth panic"; in this process, polarization, chaos, and traumatic experiences are inevitable. One of the most significant Anthropocene dangers in the near future is the potential for dissociogenic psychopathologies to escalate into a viral epidemic, even a "epidemic of trauma", in response to mass oppression and traumatization. In this process, necriphysiphilia acts as an active agent, imprisoning traumatized individuals and societies in artificial relationships, hedonism, exhibitionism, narcissism, fragmented selves, obedient identities, personality disorders, and pervasive psychopathologies. Necriphysiphiles, as activists of oppressive psychosocial systems and dominant leaders, are easily politically terrorized due to their suggestible characteristics. On the other hand, the psychosociopolitical components of necriphysiphilia include long-term psychosocio-cultural oppression, collective traumatic pains rooted in negative child-rearing styles, and cumulative mass grief. These psychosociopolitical components, if traumatic experiences are not neutralized, transform into social dissociation, creating two halves that oppose each other: namely the libertarian and excessively obedient necriphysiphiliac halves. In contrast to necriphysiphiles, individuals or societies that are able to neutralize their traumatic experiences will achieve self-revolutions and become the creators of intergenerational or transgenerational development.

Keywords: Necriphysiphilia; Anthropocene era; dissoanalysis; dissociation; trauma

EBEVEYN OLMANIN GÖRÜNMEYEN YÜZÜ: EBEVEYNLERİN TÜKENMİŞLİĞİ ÜZERİNE NİTEL BİR ARAŞTIRMA

Neslihan Balcı
Dr. Öğretim Üyesi, Yalova Üniversitesi
nesli_balci@hotmail.com
ORCID ID: 0000-0003-0324-2390

Yeliz Kındap Tepe
Doçent Doktor, On Dokuz Mayıs Üniversitesi
yeliz.kindaptepe@omu.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-0963-810X

Emine Uysal
Araştırma Görevlisi, Yalova Üniversitesi
emine.uysal@yalova.edu.tr
ORCID ID: 0009-0009-3210-5521

Şura Kaçak
Öğrenci, Yalova Üniversitesi
sura.kacak@ogrenci.yalova.edu.tr
ORCID ID: 0009-0007-1202-2732

Özet
Ebeveyn tükenmişliği, kronik ebeveynlik stresine yoğun şekilde maruz kalmanın sonucunda ortaya çıkan bir durum olarak tanımlanmaktadır Ebeveyn tükenmişliği, günümüzde ebeveynlerin hem psikolojik hem de duygusal açıdan zorlayıcı bir deneyim yaşadıkları ve çocuk yetiştirme sürecinde karşılaştıkları stres kaynakları nedeniyle ortaya çıkan bir durum olarak dikkat çekmektedir. Çocuklarının gelişimsel gereksinimlerini karşılamaya çalışırken aynı zamanda ebeveynlik sorumluluklarını yerine getirmeye çabalayan anne babalar, zaman zaman tükenmişlik hissiyle başa çıkmakta zorlanabilmektedir. Bu durum, ebeveynlerin genel iyilik halleri, aile içi ilişkileri ve çocukların gelişimini olumsuz etkileyebilmektedir. Ebeveynliğin temel yapı taşlarından biri olarak karşımıza çıkan tükenmişlik kavramının önemine karşın, ebeveyn tükenmişliği üzerine yapılan araştırmaların genellikle çocuğu herhangi bir engel durumuna, kronik hastalığa veya özel bir duruma sahip ebeveynlerle yürütüldüğü yahut genellikle nicel yöntemlerle yapılandırılmaktadır. Bunlar da bu olgunun karmaşık yapısını ve bireylerin bu süreçteki deneyimlerini tam anlamıyla ortaya koymada yetersiz kalmaktadır. Bu araştırma ile de 3-6 yaş arası çocukları olan aynı ailedeki anne ve babaların kendi ebeveynlik stresi ve tükenmişliğinin belirleyicilerini ve başa çıkma süreçlerini nitel araştırma desenlerinden fenomenoloji aracılığıyla belirlemek amaçlanmıştır. Bu doğrultuda 10 anne ve 10 baba ile yarı yapılandırılmış görüşme soruları aracılığıyla görüşmeler yapılmıştır. Bu araştırmadan elde edilen bulgular neticesinde: "Çocuğun Özellikleri", "Evdeki Kalabalığın Sessiz Yansımaları", "Kontrol Dışı Yaşantılar", "Zihinsel Yük", "Örtük İş Bölümü", "Birlikte Ebeveynlik" ve "Tükenmişliğin İçselleştirilmesi" temaları altında toplandığı görülmektedir. Sonuç olarak, ebeveynlik hem enerji veren hem de yoğun biçimde enerji tüketen bir paradoks olarak ele alındığında; genellikle bu paradoksun olumlu yönlerinin olumsuz ve stresli yönlerini telafi edebildiği görülür. Ancak bu denge bozulduğunda, yani ebeveynin sahip olduğu kaynaklar ebeveynliğin getirdiği talepleri karşılamakta yetersiz kaldığında, ebeveyn tükenmişliği kaçınılmaz hale gelmektedir.

Anahtar Sözcükler: Tükenmişlik, ebeveyn, ebeveyn tükenmişliği, risk faktörleri, koruyucu faktörler

YAYGIN GELİŞİMSEL BOZUKLUĞU OLAN ÇOCUĞA SAHİP ANNELERDE ÖZ ŞEFKATİN UMUT ÜZERİNDEKİ ETKİSİNDE YALNIZLIK VE PSİKOLOJİK DAYANIKLILIĞIN ARACI ROLÜ

Osman SÖNER
Dr. Öğretim Üyesi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi
osman.soner@izu.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-9741-5357

Ennur Ayşe TAŞKIRAN
Öğrenci, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi
eanynsuerr@gmail.com
ORCID ID: 0009-0005-1505-3599

Sudenur SERTKARA
Öğrenci, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi
sudesertkaraaa@gmail.com
ORCID ID: 0009-0006-6086-7062

Hayrunnisa YAŞAR
Öğrenci, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi
hayrunnisayasar24@gmail.com
ORCID ID: 0009-0001-1980-9040

Özet
Bu araştırmada, yaygın gelişimsel bozukluğu olan çocuğa sahip annelerde öz şefkatin umut üzerindeki etkisi ile bu ilişkide yalnızlık ve psikolojik dayanıklılığın aracı rollerinin bilimsel olarak inceleneceği kapsamlı ve çok değişkenli bir model önerilecektir. Araştırma, ilişkisel tarama modeli temelinde nicel yöntemlerle yürütülecek ve İstanbul ilinin Arnavutköy ilçesinde ikamet eden, YGB tanısı almış çocuğa sahip annelerden oluşan en az 300 kişilik bir örneklem grubuna ulaşılması hedeflenecektir. Veri toplama sürecinde katılımcıların demografik bilgilerini içeren formlara ek olarak Öz-Şefkat Ölçeği, Sürekli Umut Ölçeği, SELSA-S Sosyal ve Duygusal Yalnızlık Ölçeği ile Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği uygulanacaktır. Toplanan veriler SPSS ve AMOS yazılımları kullanılarak analiz edilecek; öncelikle betimsel istatistikler ve Pearson korelasyon analizleri gerçekleştirilecek, ardından Yapısal Eşitlik Modellemesi (YEM) ile değişkenler arasındaki doğrudan ve dolaylı etkiler test edilecektir. Ayrıca Bootstrap yöntemiyle aracılık etkilerinin istatistiksel anlamlılığı değerlendirilecektir. Bu sayede, öz şefkatin umut üzerindeki etkisinin yalnızlık ve psikolojik dayanıklılık aracılığıyla nasıl şekillendiği ortaya konacaktır. Araştırma sonucunda, öz şefkat düzeyi yüksek annelerin umut düzeylerinin daha yüksek olacağı, yalnızlık düzeylerinin azalacağı ve psikolojik dayanıklılıklarının artacağı öngörülmektedir. Elde edilecek bulgular, YGB'li çocukların annelerine yönelik öz şefkat temelli psikoeğitim ve destek programlarının geliştirilmesinde bilimsel dayanak sağlayacaktır. Bu kapsamda psikolojik danışmanlar, aile terapistleri ve sosyal hizmet uzmanları için uygulanabilir öneriler sunulacak; yalnızlıkla başa çıkma ve dayanıklılığı artırma stratejileri ruh sağlığı hizmetlerine entegre edilecektir. Aynı zamanda, literatürde sınırlı yer bulan bu değişkenler arasındaki ilişkileri bütüncül şekilde ele alan model aracılığıyla özgün bir kuramsal katkı sunulacaktır. Araştırma, psikolojik iyi oluşun çok boyutlu yapısını ve annelerin umut düzeylerinin hangi psikolojik kaynaklarla desteklenebileceğini anlamaya yönelik önemli bir adım niteliğinde olacaktır. Sonuçların hem akademik literatüre hem de uygulayıcı alanlara doğrudan katkı sağlaması beklenmektedir.

Anahtar Sözcükler: Öz şefkat, Umut, Yalnızlık, Psikolojik dayanıklılık, Yaygın gelişimsel bozukluk

SÖZEL DERSLERDE YAPAY ZEKÂ UYGULAMALARI VE TARİH ÖĞRETİMİ

Gamze Işık Akbudak
Doktor, İstanbul Üniversitesi/ Özel Vizyon Anadolu Lisesi
gamze__isik@hotmail.com
ORCID ID: 0000-0002-2262-3810

Özet
21.yüzyıl becerileri arasında yer alan eleştirel düşünme, dijital okuryazarlık, teknolojik işbirliği gibi kazanımlar, artık sadece sayısal derslerde değil, sözel derslerde de etkili yöntemlerle desteklenmelidir. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli ile birlikte tarih müfredatında, ezberci anlayıştan uzaklaşılmış; öğrencilerin aktif katılımını hedefleyen, çok boyutlu düşünme becerilerini geliştirmeye yönelik yapılandırılmış bir çerçeve benimsenmiştir. Bu dönüşüm, öğretmenleri de öğrenme ortamlarını yeniden tasarlamaya yöneltmektedir. Yeni model öğrenci merkezli, etkileşimli ve beceri temelli bir yapıyı esas almakta; öğretmenlerin rehberliğinde, öğrencilerin aktif katılımını öncelemektedir. Özellikle tarih gibi sözel ve kavramsal yoğunluğu yüksek derslerde, bu yaklaşımın sürdürülebilir ve etkili olması önemlidir. Zira tarih ve sosyal bilgiler dersleri genellikle soyut kavramlarla dolu bir alan olarak kabul edilmektedir. Ancak birçok noktada destek alınan yapay zekâ araçları, bu soyut kavramların somutlaştırılmasında büyük bir rol oynamaktadır. Örneğin, sanal gerçeklik uygulamaları sayesinde öğrenciler, tarihi olayları daha gerçekçi bir şekilde deneyimleme şansına sahip olabilirler. Bu bağlamda, tarih ve sosyal bilgiler derslerinde kullanılan birkaç yapay zekâ aracı üzerine odaklanılmıştır. Bu yapay zekâ araçları öğrencilerin bireysel meraklarına göre bilgiye ulaşmasını ve kavramsal pekiştirme yapmasını sağlarken; öğretmene hızlı ve farklılaştırılmış içerik üretme imkânı sunmaktadır. Yine görsel tasarımlarda kullanılan yapay zeka araçları ile tarihi şahsiyetler canlandırılarak öğrencilerin tarihsel empati becerileri desteklenmektedir. Bununla birlikte mevcut yapay zekâ araçlarının kullanımı; araştırma, not alma ve dijital portfolyo oluşturma süreçlerinde etkili bir araç olarak öne çıkmaktadır. Gerek ders tasarımlarında gerekse etkinlik planlamalarında elde ettiğimiz sonuçlar yapay zekâ araçlarının tarih derslerinde öğrencilerin ilgisini artırdığını, kavramsal öğrenmeyi kolaylaştırdığını ve öğrenme süreçlerini bireyselleştirdiğini göstermektedir. Sonuç olarak, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin öngördüğü dinamik ve çok boyutlu tarih öğretimi anlayışı, yapay zekâ destekli dijital araçlarla daha etkin ve sürdürülebilir bir yapıya kavuşmaktadır. Bu da öğretmenlerin teknoloji okuryazarlığını güçlendirmelerini ve pedagojik donanımlarını dijital çağın gerekliliklerileriyle yeniden yapılandırmalarını zorunlu kılmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Tarih, Yapay Zekâ, Maarif Modeli, Dijital Okuryazarlık

EVLİ BİREYLERİN EVLİLİK DOYUMLARININ KONTROL ODAĞI VE DUYGUSAL ZEKÂ İLE İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ[15]

MEHMET ZEKİ İLGAR[16]
Dr. Öğretim Üyesi, İLGAR EĞİTİM DANIŞMANLIK
ilgarmehmet54@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-5516-0752

Gülhan DİNÇ
Öğrenci, İLGAR EĞİTİM DANIŞMANLIK
gulhan.dinc67@gmail.com
ORCID ID: 0000-0000-0000-0000

Özet
Bu araştırmada evli bireylerin evlilik doyumlarının kontrol odağı ve duygusal zekâ ile ilişkisi cinsiyet, yaş ve eğitim düzeyi açısından incelenmiştir. İlişkisel tarama modelinde desenlenen araştırmanın çalışma grubunu araştırmacının iletişim havuzunda yer alan 500 evli birey oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak Kişisel Bilgi Formu, Evlilik Yaşamı Ölçeği, Schutte Duygusal Zekâ Ölçeği ve Rotter Kontrol Odağı Ölçeği kullanılmıştır. Google form üzerinden doldurulan envanterlerin datası Excel veri tabanı üzerinden araştırma çalışmasının problemlerine yanıt bulma sürecinde kullanılmak üzere SPSS 26.0 programına aktarılmıştır. Verilerin analizinde; Pearson Korelasyon Analizi, Cronbach Alfa Testi, Çok Değişkenli Doğrusal Regresyon Analizi, Bağımsız Örneklemler T–Testi, Tek Yönlü Manova Testi ve LSD Çoklu Karşılaştırmalar Testi uygulanmıştır. Araştırma bulguları evlilik doyumu ile kontrol odağı arasında istatistiksel olarak anlamlı negatif bir ilişki olduğunu göstermiştir. Evlilik doyumu ile duygusal zekâ arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif bir ilişki bulunmaktadır. Evlilikte doyumu ile kontrol odağı arasındaki ilişki eğitim düzeyine göre farklılık göstermemektedir. Ancak yaş ve cinsiyete göre anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Evlilik doyumu ve duygusal zekâ arasındaki korelasyonda yaş ve cinsiyete göre farklılık bulunmazken, eğitim düzeyine göre anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Araştırma, kontrol odağı ve duygusal zekânın evlilik doyumunun önemli yordayıcıları olduğunu ortaya koymuştur.

Anahtar Sözcükler: Evlilik, evlilik doyumu, duygusal zekâ, kontrol odağı

[15] 2025 yılının 'Aile Yılı' ilan edilmiştir. Evliliği sürdürülebilir kılan önemli faktörlerin ele alındığı ve birbirleriyle olan ilişkisinin incelendiği bu araştırma alana önemli katkı sağlayacaktır.

[16] Yönetmiş olduğu çok sayıda Yüksek Lisans ve Doktora Tezi bulunmaktadır. Uluslararası Hakemli Dergilerde Yayınlanan çok sayıda Makalesi bulunmaktadır. Uluslararası bilimsel toplantılarda sunulmuş ve bildiri kitabında basılmış çok sayıda bildirisi bulunmaktadır. Yazılan uluslararası kitapları veya kitaplarda bölümleri bulunmaktadır. Ulusal hakemli dergilerde yayınlanmış çok sayıda makalesi bulunmaktadır. Ulusal bilimsel toplantılarda sunulmuş ve bildiri kitabında basılmış çok sayıda bildirisi bulunmaktadır. Basılmış çok sayıda Kitabı bulunmaktadır.

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN KARİYER GELİŞİMİNDE AİLENİN ROLÜ: KARİYERE İLİŞKİN ALGILANAN AİLE DESTEĞİ, ERGEN-EBEVEYN KARİYER UYUMU VE BAĞLANMA STİLLERİ

Hatice DİLMEN
Öğrenci, NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ
dilmenhatice36@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-6180-055X

GÜRCAN ŞEKER
Dr. Öğretim Üyesi, NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ
gurcanhoca51@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-6633-7859

Özet
Bu çalışmada ortaokul öğrencilerinin kariyer gelişiminde ailenin rolü; kariyere ilişkin algılanan aile desteği, ergen-ebeveyn kariyer uyumu ve bağlanma stilleri çerçevesinde ele alınmıştır. Bu kapsamda çalışmanın verileri, Niğde İl Merkezinde öğrenim görmekte ve çalışmaya katılım konusunda gönüllü olan yedi ve sekizinci sınıf öğrencileri arasından toplam 512 öğrenciden toplanmıştır. Katılımcıların yaş ortalaması 13.73 iken, kız öğrencilerin (276) oranı %54, erkek öğrencilerin (236) oranı %46'dır. Çalışmanın verileri Çocuklar İçin Kariyer Gelişimi Ölçeği, Kariyere İlişkin Algılanan Aile Desteği Ölçeği, Ergen-Ebeveyn Kariyer Uyumu Ölçeği ve Bağlanma Stilleri Ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Verilerin analizinde cinsiyete göre kariyer gelişim puanları arasındaki farkın anlamlılığı için t testi yapılırken, değişkenler arasındaki ilişki düzeyinin belirlenmesi amacıyla korelasyon analizi ve bağımsız değişkenlerin bağımlı değişken olan kariyer gelişim puanlarını yordama düzeyinin belirlenmesi için hiyerarşik regresyon analizinden yararlanılmıştır. Çalışmadan elde edilen sırasıyla şu şekilde özetlenmiştir: İlk aşamada değişkenler arası korelasyon katsayılarına bakılmış ve öğrencilerin kariyer gelişim puanları ile destekleyici aile algısı (r=.39, p <.01), ergen-ebeveyn kariyer uyumu (r =.35, p <.01) ve güvenli bağlanma stili (r =.34, p <.01) arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunurken; kariyer gelişim puanları ile ilgisiz aile algısı (r =-.31, p <.01) ve kaçınan bağlanma stili (r =-.20, p <.01) arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Sonraki aşamada hiyerarşik regresyon analizi bulguları ele alınmış ve üç adımdan oluşan hiyerarşik regresyon analizi modelinin anlamlı olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Buna göre, ilk blokta modele dahil edilen kariyere ilişkin algılanan aile desteği (destekleyici, müdahale edici ve ilgisiz aile) değişkeni kariyer gelişimine ait varyansın %18'ini açıklarken, ikinci blokta modele dahil edilen ergen-ebeveyn kariyer uyumu değişkeni ile birlikte kariyer gelişimine ilişkin varyansın %20'sinin, üçüncü blokta ise modele dahil edilen bağlanma stilleri (güvenli, kaçınan ve kaygılı-kararsız bağlanma) değişkeni ile birlikte kariyer gelişimine ilişkin varyansın %24'ünün açıklandığı görülmektedir. Standartlaştırılmamış regresyon katsayıları incelendiğinde destekleyici aile algısının (B =.82, t = 7.418), ergen-ebeveyn kariyer uyumunun (B =.26, t = 3.435) ve güvenli bağlanma stilinin (B =.56, t = 3.971) kariyer gelişim puanlarının pozitif yönde anlamlı bir yordayıcısı olduğu görülürken; ilgisiz aile algısı (B =-.49, t = -4.095) ve kaçınan bağlanma stilinin (B =-.23, t =-2.494) kariyer gelişim puanlarının negatif yönde anlamlı bir yordayıcısı olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Kariyer gelişimi, kariyere ilişkin aile desteği algısı, ergen-ebeveyn kariyer uyumu, bağlanma stilleri, ortaokul öğrencileri

ANLAMAYA DAYALI ÖĞRETİM TASARIMI UYGULAMASININ ÖĞRENCİLERİN ÖZ YETERLİK ALGILARI VE BİLİMSEL SÜREÇ BECERİLERİNİN GELİŞİMİNE ETKİSİ: FEN BİLİMLERİ DERSİ ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA

Betül Ateş
Öğrenci, Yıldız Teknik Üniversitesi
betulsargan@gmail.com
ORCID ID: 0009-0004-5340-2246

Sertel ALTUN
Profesör Doktor, Yıldız Teknik Üniversitesi
sertelaltun@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-1951-5181

Özet
Bu çalışma Anlamaya Dayalı Tasarım (UbD) modeli ilkelerine göre tasarlanmış fen bilimleri öğretimi sürecinin ilköğretim 6. sınıf öğrencilerinin bilimsel süreç becerileri ve öz yeterlik algıları üzerindeki etkisini belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmada nitel ve nicel veriler birlikte kullanılarak karma yöntem benimsenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu, 2024/2025 eğitim öğretim yılında İstanbul ilinde ilköğretim 6. sınıf düzeyinde eğitim gören 22'si deney ve 20'si kontrol grubu olmak üzere toplam 42 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmanın nicel boyutundaki veriler bilimsel süreç becerileri ölçeği ve öz yeterlik algısı ölçeği aracılığı ile toplanmıştır. Nitel verilerin kaynağını ise öğrenci ürünleri oluşturmuştur. Nicel verilerin analizi kovaryans (ANCOVA) analizi, nitel verilerin analizi betimsel analiz ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonucunda deney grubunda UbD modeli ile gerçekleştirilen fen öğretiminin öğrencilerin bilimsel süreç becerileri ile öz yeterlik algılarının kontrol grubuna kıyasla anlamlı düzeyde geliştiği belirlenmiştir. Öğrenci ürünleri ile öğrenci yansıtmasına dayalı araçlardan elde edilen bulgularda da UbD modeli ile gerçekleştirilen öğretimin öğrencilerin etkin katılımını arttığı, edindikleri bilgiler ile günlük yaşam arasında köprü kurmalarını kolaylaştırdığı ve öğrenme motivasyonu gibi duyuşsal özelliklerini de olumlu yönde etkilediği tespit edilmiştir. Bu bağlamda UbD modelinin öğrencilerin bilişsel becerilerini desteklemekle beraber duyuşsal özelliklerini de geliştirmeye imkân sağlayan bütüncül bir çerçeve sunduğu söylenebilir. Bu çalışmanın öğrencilerin öğrenme süreçlerinin farklı öğretim stratejileri ile yapılandırılarak anlamlı ve kalıcı öğrenmelerin sağlanmasına, bilginin beceriye dönüştürülmesine katkıda bulunacağı düşünülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Anlamaya dayalı tasarım, fen öğretimi, bilimsel süreç becerileri, öz yeterlik algısı.

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN KARİYER KARARI VERME YETKİNLİK BEKLENTİSİ İLE KARİYER SONUÇ BEKLENTİLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

Aslı Yaylacı
Öğrenci, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitei
asliyaylaci4@gmail.com
ORCID ID: 0000-0003-0056-2356

Gürcan Şeker
Dr. Öğretim Üyesi, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi
gurcanhoca51@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-6633-7859

Özet
Kariyer kararı yetkinlik beklentisi, bireyin kariyer kararı verme konusunda kendi yeteneklerine ilişkin inancı ya da beklentileri olarak ifade edilmektedir. Birey güçlü bir yetkinlik beklentisine sahipse, kariyer kararı verme konusundaki görevlerini yerine getirebilmesi kolaylaşırken, aksine düşük bir yetkinlik beklentisine sahip ise kariyer kararsızlığı düzeyi artabilir ya da birey kariyer kararı verme konusundaki görevleri erteleme riski ortaya çıkabilir (Taylor ve Betz, 1983). Kariyer sonuç beklentisi ise, kariyere ilişkin belirli davranışları gerçekleştirmenin beklenen sonucuna ilişkin inançları tanımlamaktadır (Lent ve diğ., 1994). Her iki kavram da, kariyer kararları verme sürecinde olan gençlerin, kariyer gelişimlerinde önemli etkiye sahiptir. Bu çalışma kapsamında da, üniversite öğrencilerinin kariyer kararı verme yetkinlik beklentisi ile kariyer sonuç beklentileri arasındaki ilişkinin incelenmesi hedeflenmiştir. Bu bağlamda, çalışmanın verileri orta anadoluda yer alan bir üniversitede öğrenim görmekte olan ve çalışmaya katılma konusunda gönüllü 379 öğrenciden veriler toplanmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin %66.5 'i kadın (252), %33.5 'i ise erkektir (127). Araştırmanın verilerinin toplanması amacıyla, 'Kariyer Kararı Verme Yetkinlik Beklentisi Ölçeği ve Kariyer Sonuç Beklentisi Ölçeği' kullanılmıştır. Verilerin analizinde betimsel istatistikler, pearson korelasyon katsayısı kullanılmış ve SPSS 24.0 istatistik paket programından yararlanılmıştır. Çalışmadan elde edilen bulgulara göre; kız öğrencilerin kariyer sonuç beklentilerinin erkek öğrencilere göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülürken (t=-2,762, p .05) sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmadan elde edilen bir diğer bulgu ise, kariyer kararı verme yetkinlik beklentisi ile kariyer sonuç beklentisi arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur (r=.39, p<.01). Bu bulgu, öğrencilerin kariyer kararı yetkinlik puanları arttıkça kariyer sonuç beklentisi puanlarında da artış olduğunu ortaya koymaktadır.

Anahtar Sözcükler: Kariyer kararı verme yetkinlik beklentisi, kariyer sonuç beklentisi, üniversite öğrencileri

ÖĞRETMENLERDE MUTLULUĞUN YORDAYICILARI: ÖZ YETERLİK İNANCI VE AKILCI OLMAYAN İNANÇLAR

Fatma Nur Tekin
Uzman, MEB
fntekin@gmail.com
ORCID ID: 0000-0003-3991-331X

Naciye Güven
Dr. Öğretim Üyesi, Kırıkkale Üniversitesi
naciyeguven@kku.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-6143-3681

Özet
Öğretmenler, eğitim öğretimin ayrılmaz bir parçası ve eğitimin niteliğinin en önemli belirleyicilerindendir. Mutluluk, bireylerin iyi oluşlarını yansıtan temel bir psikolojik yapıdır. Özellikle öğretmenlik gibi yüksek düzeyde duygusal emek ve bilişsel çaba gerektiren mesleklerde, mutluluk düzeyinin bireysel verimlilik ve kurumsal başarı ile yakından ilişkili olduğu bilinmektedir. Bu araştırmanın amacı, öğretmenlerin mutluluğunu yordayan psikolojik değişkenleri incelemek ve özellikle öz yeterlik inancı ile akılcı olmayan inançların mutluluk üzerindeki yordayıcı etkilerini belirlemektir. Araştırmada genel tarama modellerinden olan ilişkisel tarama yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın örneklem grubunu, Türkiye'nin farklı illerinde özel ve resmi okullarda görev yapmakta olan farklı branşlardaki 336 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırma verilerinin toplanmasında ölçme araçları olarak Demografik Bilgi Formu, Öğretmen Mutluluk Ölçeği, Öğretmen Özyeterlik İnancı Ölçeği ve Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği kullanılmıştır. Elde edilen verilen SPSS paket programı ile analiz edilmiştir. Verilerin analizinde t testi ve tek faktörlü varyans analizi, Pearson korelasyon analizi ve basit doğrusal regresyon analizi yapılmıştır. Araştırmanın sonucunda öğretmen mutluluğu ile öğretmen öz yeterlilik inancı ve akılcı olmayan inançlar arasında anlamlı ilişkilerin olduğu belirlenmiştir. Aynı zamanda öğretmenlerde öz yeterlik inancının öğretmen mutluluğunu yordayıcı etkisi olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca akılcı olmayan inançların suçlama eğilimi, duygusal sorumsuzluk, bağımlı olma ve çaresizlik alt boyutlarının öğretmen mutluluğunu yordadığı görülmüştür. Elde edilen sonuçlar alanyazın ışığında tartışılmış ve önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Öğretmen, Mutluluk, Öz Yeterlik İnancı, Akılcı Olmayan İnançlar

OKUL ÖNCESİ EĞİTİMDE YAPAY ZEKÂ: ÖĞRETMENLERİN KABULÜ, OKURYAZARLIĞI VE GÖRÜŞLERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

Sude Naz GÜRKAN
Öğrenci, Marmara Üniversitesi
sudenazgurkan@gmail.com
ORCID ID: 0000-0003-3250-5479

Ceren ÇİÇEK TAŞ
Öğrenci, Marmara Üniversitesi
cerencicek348@gmail.com
ORCID ID: 0009-0006-9788-1116

Filiz DERE
Öğretim Görevlisi, Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi
filizdere.962@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-8022-5829

Gülçin GÜVEN
Doçent Doktor, Marmara Üniversitesi
gulcinm@marmara.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-9638-025X

Özet
Bu araştırma, okul öncesi öğretmenlerinin yapay zekâ (YZ) teknolojilerini eğitimde kabul düzeyleri ile YZ okuryazarlık düzeylerini incelemeyi ve bu teknolojilere yönelik tutum, kaygı ve ihtiyaçlarını hem nicel hem de nitel veriler ışığında derinlemesine analiz etmeyi amaçlamaktadır. Araştırmada açıklayıcı sıralı karma yöntem kullanılmış; önce 155 öğretmenden anket yoluyla nicel veriler toplanmış, ardından 44 öğretmenle yapılan yarı yapılandırılmış görüşmelerle nitel veri seti oluşturulmuştur. Nicel bulgulara göre öğretmenlerin YZ'ye yönelik genel kabul düzeyleri yüksektir. Özellikle algılanan fayda, kullanım kolaylığı ve davranışsal niyet alt boyutlarında yüksek ortalamalar gözlemlenmiştir. Ancak, ters puanlanan kaygı boyutunda yüksek puanlar, öğretmenlerin YZ'ye yönelik belirli ölçüde kaygı taşıdıklarını göstermektedir. YZ okuryazarlık düzeyleri de genel olarak ortalamanın üzerinde bulunmuş; sınıfa entegrasyon, öğrenci motivasyonu ve araç araştırma gibi alt boyutlarda yüksek skorlar elde edilmiştir. Spearman korelasyon analizi sonuçları, YZ kabul düzeyi ile YZ okuryazarlığı arasında pozitif ve yüksek düzeyde anlamlı ilişkiler olduğunu ortaya koymuştur. Özellikle algılanan fayda, kullanım kolaylığı, davranışsal niyet ve öz yeterlilik ile sınıfa entegrasyon, araç özelliklerini değerlendirme ve etik farkındalık alt boyutları arasında güçlü korelasyonlar tespit edilmiştir. YZ'ye dair kaygı ise okuryazarlıkla genel olarak zayıf ve negatif yönde ilişkili bulunmuştur. Araştırmanın nitel bulguları ise öğretmenlerin YZ'yi eğitimde faydalı ve kaçınılmaz bir teknoloji olarak gördüğünü ancak bazı pedagojik, teknik ve etik kaygılar taşıdıklarını göstermektedir. Öğretmenler; özellikle veri gizliliği, çocuklarda yaratıcılık kaybı, sosyal izolasyon, ekran süresi, materyal eksikliği ve yeterli öğretmen eğitiminin olmayışı gibi konulara dikkat çekmiştir. Ayrıca YZ'nin etkili entegrasyonu için öğretmen eğitimi, materyal desteği, etik farkındalık ve veli-toplum bilinçlendirmesi gibi alanlarda çok yönlü ihtiyaçlar tespit edilmiştir. Sonuç olarak, öğretmenlerin YZ teknolojilerini kabulü ve bu teknolojilerle ilgili okuryazarlıkları arasında güçlü bir ilişki bulunmakta; olumlu tutumların artırılması, kaygıların giderilmesi ve altyapının iyileştirilmesi durumunda YZ'nin okul öncesi eğitim ortamlarına başarılı şekilde entegre edilebileceği anlaşılmaktadır. Bu bağlamda, öğretmen eğitim programlarının geliştirilmesi, materyal desteği sağlanması ve etik-kültürel farkındalık çalışmalarının yaygınlaştırılması önerilmektedir.

Anahtar Sözcükler: Yapay zeka okuryazarlığı, sınıfta yapay zeka, okul öncesi eğitim, öğretmen görüşleri

YAPAY ZEKÂNIN AİLE DİNAMİKLERİNE ETKİSİ: EBEVEYNLİK ROLLERİNİN DÖNÜŞÜMÜ ÜZERİNE BİR İNCELEME

Nurcan Yılmaz
Öğrenci, Üsküdar Üniversitesi
nurcan.yilmaz@st.uskudar.edu.tr
ORCID ID: 0009-0008-6477-1329

Özet
Öz Bu bildiri, dijital çağın etkisiyle hızla gelişen yapay zekâ teknolojisinin aile dinamikleri ve ebeveynlik rolleri üzerindeki etkilerini incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma, betimsel tarama modeli ve fenomenolojik yöntemle yapılandırılmış; akademik dergiler, enstitü yayınları ve alanyazındaki temel kaynaklar taranarak analiz gerçekleştirilmiştir. Yapay zekâ, insan zihninin bilişsel işlevlerini taklit eden; makine öğrenimi, büyük veri analizi, doğal dil işleme, görüntü tanıma gibi alt alanlarda gelişen bir teknolojidir. Dijitalleşmeyle birlikte aile işlevlerinin bir kısmı teknolojiye devredilmiş; özellikle çocuk bakımında dijital araçların yoğun kullanımı dikkat çekmiştir. Günümüzde yapay zekâya mentör, arkadaş, psikolog gibi rollerin atfedilmesi, bu sistemlerin zamanla aile bireyi gibi algılanmasına yol açmaktadır. Aile üyeleri arasındaki iletişim, roller ve ilişkileri kapsayan aile dinamikleri bu dönüşümden doğrudan etkilenmektedir. Bu çerçevede ebeveynlik rollerinin pasifleşmesi, çocukların gelişim süreçlerinde sorunlara neden olabilmektedir. Ebeveynlerin teknolojiyi bilinçli ve dengeleyici şekilde kullanabilmeleri için "dijital ebeveynlik" ve "yapay zekâ okuryazarlığı" gibi kavramlar öne çıkmaktadır. Sonuç olarak, teknolojik olanaklardan yararlanırken aile bağlarını koruyacak, rolleri yeniden tanımlayacak bir toplumsal bilinç geliştirilmesi gerekliliği vurgulanmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Yapay zekâ, aile dinamikleri, dijital ebeveynlik, teknolojinin etkisi, yapay zekâ okuryazarlığı

DİJİTAL ÇAĞDA TARİH VE SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİNDE İNSAN ODAKLI YAKLAŞIMLAR

Gamze Mızrak
Öğretmen, İstanbul Aydın Üniversitesi
gamzemizrak@stu.aydin.edu.tr
ORCID ID: 0009-0002-1504-9539

Özet
Dijital Çağda Tarih ve Sosyal Bilgiler Öğretiminde İnsan Odaklı Yaklaşımlar Gamze Mızrak İstanbul Aydın Üniversitesi, Tarih (Yüksek Lisans Öğrencisi) Özel Beylikdüzü Bilnet Okulları, Tarih Öğretmeni ORCID ID:0009-0002-1504-9539 Günümüzde dijital teknolojilerin hızla gelişmesi, eğitim ortamlarında köklü değişimleri beraberinde getirmiştir. Bu çalışma, dijitalleşmenin sosyal bilgiler ve tarih öğretiminde nasıl insan odaklı bir eğitim anlayışıyla bütünleştirilebileceğini incelemektedir. Çalışmanın amacı, öğrenci merkezli dijital uygulamaların tarihî düşünme, toplumsal farkındalık ve aktif vatandaşlık becerilerine katkı düzeyini ortaya koymaktır. Araştırmada nitel yöntem benimsenmiş, sosyal bilgiler öğretmenleriyle yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Elde edilen veriler, dijital araçların derslerde daha etkin kullanılmasının öğrencilerin ilgisini artırdığını ve tarihî olaylara eleştirel bakış geliştirmelerini sağladığını göstermektedir. Ayrıca sosyal bilgiler derslerinde kullanılan artırılmış gerçeklik, dijital haritalar ve etkileşimli içeriklerin, öğrencilerin geçmişle bugün arasında anlamlı bağlar kurmalarına yardımcı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Sonuç olarak, dijital çağda insan odaklı eğitim anlayışı; bireyin kimlik inşasını, demokratik değerlerle donanmasını ve tarihsel bilinç kazanmasını destekleyen bir zeminde yeniden şekillendirilmelidir. Bu bağlamda, sosyal bilgiler ve tarih eğitimi, sadece bilgi aktarımı değil; aynı zamanda dijital vatandaşlık ve kültürel miras bilincini geliştirme süreci olarak değerlendirilmelidir.

Anahtar Sözcükler: Dijital eğitim, sosyal bilgiler öğretimi, tarih eğitimi, insan odaklı yaklaşım, dijital vatandaşlık

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ EĞİTİMİNDE PEDAGOJİK YENİLİK: HARVARD THİNKİNG ROUTİNES VE SİMÜLASYON TABANLI HİBRİT TASARIM

Büşra dursun
Öğretmen, Bahçeşehir Koleji
busradursun88@gmail.com
ORCID ID: 0009-0003-6223-2309

Özet
İklim değişikliği, yalnızca çevresel değil, aynı zamanda toplumsal ve ekonomik sonuçları olan karmaşık bir kriz olarak 21. yüzyılın en önemli sorunlarından biridir. Bu nedenle, öğrencilerin yalnızca bilgi edinmesini değil, eleştirel düşünme, bilimsel sorgulama ve çözüm üretme becerilerini de geliştiren bütüncül bir iklim eğitimi anlayışı gerekmektedir. Ancak geleneksel öğretim yöntemleri, öğrencilerin bu çok boyutlu sorunu anlamlandırmalarında yetersiz kalmaktadır. Bu bağlamda, çalışma, iklim değişikliği eğitimine yönelik olarak geliştirilen hibrit bir öğretim modelinin kuramsal yapısını tanıtmaktadır. Model; Harvard Project Zero'nun Thinking Routines yaklaşımını, Smithsonian Institution'ın sorgulamaya dayalı öğrenme çerçevesini ve Türkiye Maarif Modeli'nin değer temelli kazanımlarını, Planet Parasol dijital iklim simülasyonu ile bütünleştirerek yapılandırmacı bir öğrenme ortamı sunar. Ders akışı; kavram keşfi, veri sorgulama, "Claim–Support–Question" rutiniyle argümantasyon, disiplinlerarası tartışma ve gerçek dünya çözüm önerileri olmak üzere beş evreden oluşmaktadır. Ayrıca model, yapay zekâ destekli veri araçları ile zenginleştirilebilecek esnek ve uyarlanabilir bir yapıya sahiptir. Çalışma, öğretmenlere iklim değişikliği gibi karmaşık konuları işlerken pedagojik bütünlük, teknoloji entegrasyonu ve disiplinlerarası derinlik sağlayacak stratejiler sunmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Sözcükler: İklim eğitimi, hibrit öğretim modeli, Thinking Routines, simülasyon, sürdürülebilir öğrenme

DİJİTAL HİKAYELERLE DESTEKLENMİŞ OYUN TEMELLİ MATEMATİK ÖĞRETİMİ PROGRAMININ OKUL ÖNCESİ ÇOCUKLARIN ERKEN MATEMATİK BECERİLERİNE ETKİSİ[17]

Büşra Bilir Çevik
Araştırma Görevlisi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi
busra.bilir@hku.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-6240-8218

Mihriban Özcan
Dr. Öğretim Üyesi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi
mihriban.ozcan@hku.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-6109-0132

Yaşare Aktaş Arnas
Profesör Doktor, Hasan Kalyoncu Üniversitesi
yasare.aktas@hku.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-5553-7348

Özet
Bu çalışmanın amacı, 5-7 yaş arası düşük sosyoekonomik düzeydeki çocukların Dijital Hikayelerle Desteklenmiş Oyun Temelli Matematik Öğretimi Programı (DHDOTMÖP) ile erken matematik becerilerine etkisinin incelenmesidir. Araştırmada, öntest-sontest-kalıcılık ölçümlerini içeren 2x3 karışık ölçümler desenine sahip, kontrol gruplu yarı deneysel desen kullanılmıştır. 2024-2025 eğitim öğretim yılında Gaziantep İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı ilkokullarda yer alan anasınıfları arasından gönüllülük esasına dayalı olarak deney ve kontrol grupları uygun örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Araştırmanın örneklemini deney (n=20) ve kontrol grubu (n=12) oluşturmaktadır. Veriler, Erken Matematik Yeteneği Testi TEMA-3 aracılığıyla toplanmıştır. Kontrol grubuna DHDOTMÖP'ün kazanımları, göstergeleri ve kavramları haftalık çizelge oluşturularak verilmiştir. DHDOTMÖP deney grubuna haftada üç gün 27 hafta olmak üzere 81 oturumda uygulanmıştır. TEMA-3, uygulama öncesinde (öntest), uygulama sonrasında (sontest) ve uygulamadan bir ay sonra (kalıcılık testi) olmak üzere üç kez uygulanmıştır. Verilerin normal dağılım göstermemesi nedeniyle analizlerde nonparametrik testler tercih edilmiştir. Mann-Whitney U testi sonuçları incelendiğinde, deney ve kontrol grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Erken matematik, okul öncesi dönemi, teknoloji, oyun, hikaye.

[17] Bu çalışma Hasan Kalyoncu Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinatörlüğü tarafından BAP.YP.010 Erken Çocukluk Dönemindeki Düşük Sosyoekonomik Düzeye Sahip Çocukların Tabletler Aracılığıyla Erken Matematik Becerilerinin Geliştirilmesi" başlıklı Yönlendirilmiş Proje kapsamında desteklenmiştir.

PDR (PSİKOLOJİK DANIŞMA VE REHBERLİK) ÖĞRENCİLERİNİN LİSANSÜSTÜ EĞİTİMİ BIRAKMA NEDENLERİ

Atakan YİĞİT
Doktor, MEB-Suluova Şeker Ortaokulu
atakan_yigit_52@hotmail.com
ORCID ID: 0000-0002-3893-3936

Özet
Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik (PDR) alanı, bireylerin psikososyal gelişimlerini destekleyen ve ruh sağlığı hizmetlerinin temelini oluşturan önemli bir disiplindir. Günümüzde birçok PDR mezunu, mesleki yeterliklerini artırmak ve akademik kariyerlerine yön vermek amacıyla lisansüstü eğitim programlarına yönelmektedir. Ancak bu süreçte, bazı öğrenciler çeşitli nedenlerle eğitimlerini tamamlamadan programdan ayrılmaktadır. Bu durum hem bireysel gelişim açısından bir kayıp oluşturmakta hem de eğitim sisteminin sürdürülebilirliği açısından sorgulanması gereken bir sorunu gündeme getirmektedir. Bu çalışmanın temel amacı, PDR öğrencilerinin lisansüstü eğitimi bırakma nedenlerini kapsamlı bir biçimde incelemek ve bu nedenlerin altında yatan faktörleri çok boyutlu olarak analiz etmektir. Araştırmada nitel araştırma desenlerinden durum çalışması yöntemi kullanılmıştır. Katılımcı grubunu, Türkiye'deki çeşitli üniversitelerde lisansüstü eğitimine başlamış ancak süreç içerisinde programdan ayrılmış ya da ayrılmayı düşünen PDR öğrencileri oluşturmaktadır. Veriler, yarı yapılandırılmış görüşmeler yoluyla toplanmış ve içerik analizi tekniğiyle değerlendirilmiştir. Araştırma bulguları, lisansüstü eğitimin terk edilmesinde bireysel (motivasyon kaybı, tükenmişlik, yaşam koşulları), akademik (tez danışmanıyla yaşanan sorunlar, akademik beklenti baskısı), yapısal (program esnekliğinin yetersizliği, bürokratik engeller), mesleki (istihdam kaygısı, alan dışına yönelme) ve finansal (burs eksikliği, geçim sıkıntısı) faktörlerin etkili olduğunu ortaya koymuştur. Bu doğrultuda, lisansüstü eğitim sürecinin daha sürdürülebilir hale gelmesi için üniversitelerin öğrenci merkezli ve destekleyici politikalar geliştirmesi, akademik danışmanlık süreçlerinin güçlendirilmesi ve maddi destek olanaklarının artırılması önerilmektedir. Çalışma, PDR alanında lisansüstü eğitimi sürdürülebilir kılmaya yönelik uygulamalı ve yapısal reformlara ışık tutmayı hedeflemektedir.

Anahtar Sözcükler: Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik, Lisansüstü eğitim, Eğitim terk nedenleri, Yükseköğretim sorunları, Akademik güçlükler

ONLİNE TERAPİ VE YÜZ YÜZE TERAPİYE KATILAN DANIŞANLARIN GÖRÜŞLERİNİN KARŞILAŞTIRMALI OLARAK İNCELENMESİ

Atakan YİĞİT
Doktor, MEB-Suluova Şeker Ortaokulu
atakan_yigit_52@hotmail.com
ORCID ID: 0000-0002-3893-3936

Özet
Bu araştırmanın konusu, online terapi ile yüz yüze terapiye katılan danışanların terapi süreçlerine ilişkin görüşlerinin karşılaştırmalı olarak incelenmesidir. Son yıllarda dijitalleşmenin hız kazanması ve özellikle COVID-19 pandemisinin etkisiyle birlikte, psikolojik destek hizmetlerinde online terapi yaygın bir uygulama haline gelmiştir. Ancak bu yeni terapi biçiminin danışan deneyimlerine etkisi, yüz yüze terapiden hangi yönleriyle ayrıldığı ve danışanlar tarafından nasıl değerlendirildiği konuları henüz yeterince derinlemesine ele alınmamıştır. Araştırmanın temel amacı, online ve yüz yüze terapi süreçlerine katılmış bireylerin terapiye dair algılarını, beklentilerini, memnuniyet düzeylerini ve terapötik ilişki kurma deneyimlerini niteliksel olarak incelemektir. Ayrıca, her iki terapi biçiminin güçlü ve sınırlı yönlerinin danışan perspektifinden ortaya konulması da amaçlanmaktadır. Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden fenomenolojik desen kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu geliştirilmiş ve 18 yaş üstü, en az 6 ay düzenli terapi deneyimi olan bireylerle derinlemesine bireysel görüşmeler yapılmıştır. Elde edilen veriler betimsel analiz ve tematik analiz teknikleriyle çözümlenmiştir. Çalışma kapsamında etik ilkelere uyularak katılımcılardan gönüllü onam alınmış ve kimlik bilgileri gizli tutulacaktır. Bu araştırmanın sonuçları, psikolojik danışmanlık hizmetlerinin dijital ortama taşınmasında danışan ihtiyaçlarının daha iyi anlaşılmasına katkı sağlamayı ve alana yönelik uygulamalara ışık tutmayı hedeflemektedir.

Anahtar Sözcükler: Online terapi, yüz yüze terapi, terapötik ilişki, psikolojik danışma, nitel araştırma

PSİKOLOJİK DANIŞMAN ADAYLARININ KARİYER STRESİNİN YORDAYICILARI: İŞ BULMA KAYGISI, KARİYER ADANMIŞLIĞI VE ÖZYETKİNLİK İNANCI

SENA ÖZKALE
Öğrenci, NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ
pd.senaozkale@gmail.com
ORCID ID: 0009-0003-0394-7400

GÜRCAN ŞEKER
Dr. Öğretim Üyesi, NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ
gurcanseker@ohu.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-6633-7859

Özet
Bu çalışmada psikolojik danışman adaylarının kariyer stresleri ilişkili olduğu düşünülen iş bulma kaygısı, kariyer adanmışlığı ve özyeterlik inançlarının psikolojik danışman adaylarının kariyer stresini yordama düzeyleri ele alınmıştır. Bu kapsamda kolayda örnekleme yöntemi tercih edilerek Türkiye'nin İç Anadolu Bölgesinde yer alan beş üniversitenin PDR lisans programındaki üç ve dördüncü sınıflarında öğrenim gören ve çalışmaya katılma konusunda gönüllü olan öğrencilerden veriler toplanmıştır. Çalışmanın katılımcıları 429 psikolojik danışman adayından oluşmaktadır. Katılımcıların yaş ortalaması 22.19'dur. Katılımcıların %75'i kadın (320), %25'i ise erkeklerden (109) oluşurken; %46'sı üçünü sınıf (196), %54'ü ise dördüncü sınıf (233) öğrencilerinden oluşmaktadır. Çalışmanın verileri 'Kariyer Stresi Ölçeği, İş Bulma Kaygısı Ölçeği, Kariyer Adanmışlığı Ölçeği ve Okul Psikolojik Danışmanı Öz Yetkinlik Ölçeği' kullanılarak toplanmıştır. Verilerin analizinde cinsiyete ve sınıf düzeylerine göre kariyer stresi puanları arasındaki farkın anlamlılığı için t testi yapılırken, değişkenler arasındaki ilişki düzeyinin belirlenmesi amacıyla korelasyon analizi ve bağımsız değişkenlerin bağımlı değişken olan kariyer stresi puanlarını yordama düzeyinin belirlenmesi için çoklu doğrusal regresyon analizinden yararlanılmıştır. Çalışmadan elde edilen bulgulara bakıldığında; ilk aşamada cinsiyet ve sınıf düzeyi (3 ve 4.sınıf) değişkenlerine göre kariyer stresi puanları arasında farka bakılmış ve cinsiyete göre kariyer stresi puanları arasında anlamlı bir fark olmadığı (t=.563, p>.05) görülürken, üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinin kariyer stresi puanları arasında ise anlamlı bir fark olduğu bulgusuna ulaşılmıştır (t= -2.654, p<.05). Bu bulguya göre dördüncü sınıf öğrencilerinin kariyer stresi puanları üçüncü sınıf öğrencilerine göre anlamlı düzeyde yüksektir. Çalışmanın bir diğer bulgusu ise; kariyer stresi ile iş bulma kaygısı (r =.44, p <.01) arasında pozitif yönde, kariyer adanmışlığı (r =-.30, p <.01) ve özyetkinlik inancı (r =-.18, p <.01) arasında ise negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu bulgusudur. Son aşamada ise bağımsız değişkenlerin kariyer stresini yordama düzeyine ilişkin bulgulara bakılmıştır. Çoklu doğrusal regresyon analizi sonuçlarına göre; iş bulma kaygısı, kariyer adanmışlığı ve özyetkinlik inancı psikolojik danışman adaylarının kariyer stresine ilişkin varyansın %30'unu açıklamaktadır (R2= .30). Standartlaştırılmamış regresyon katsayılarına ilişkin sonuçlar, iş bulma kaygısının (B =1.37, t = 11.23) kariyer stresinin pozitif yönde anlamlı bir yordayıcısı olduğunu gösterirken, kariyer adanmışlığı (B = -.58, t =-5.94) ve özyetkinlik inancının (B =-.09, t =-2.53) negatif yönde anlamlı yordayıcısı olduğunu göstermektedir. Bu bulgulara göre; psikolojik danışman adaylarında iş bulma kaygısı arttıkça kariyer stresinin de arttığı, buna karşın kariyer adanmışlığı ve özyetkinlik inancı güçlü olan psikolojik danışman adaylarında kariyer stresinin azaldığı söylenebilir.

Anahtar Sözcükler: Kariyer stresi, iş bulma kaygısı, kariyer adanmışlığı, özyetkinlik inancı, psiklojik danışman adayları

ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN EFL TEACHER EDUCATION: A STUDY ON ATTITUDES AND ANXIETY

Şeyma Yıldırım
Dr. Öğretim Üyesi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi
seyma.yildirim@hku.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-6678-1055

Abstract
With artificial intelligence (AI) rapidly embedded in the field of education, understanding how future teachers perceive and emotionally react to these technologies becomes increasingly important. This study investigates the relationship between pre-service English as a Foreign Language (EFL) teachers' attitude toward AI and their AI anxiety. How teacher candidates respond to such intelligent systems and how ready they are to use them may play a critical role in their effective use and adoption of such innovations into their future teaching practices since digital tools and intelligent technologies are integrated more in teacher education. The study was conducted with a sample of pre-service EFL teachers enrolled in English language teaching department. Data were collected through two scales: Artificial intelligence anxiety scale and Attitudes toward artificial intelligence scale. Descriptive statistics are being used to determine the participants' attitudes and anxiety levels followed by correlational analyses to examine the relationship the attitudes towards AI and AI anxiety. Since The data analysis is currently in progress, the findings will be made available at the time of the presentation.

Keywords: Artificial intelligence, attitudes, anxiety, pre-service teachers

INDIVIDUATION AND REGENERATIVE DISSOCIATION IN THE FACE OF SELF-SABOTAGE FROM THE PERSPECTIVE OF DISSOANALYTIC THEORY

Erdinç Öztürk
Profesör Doktor, İstanbul University-Cerrahpaşa, Institute of Forensic Sciences and Legal Medicine, Department of Social Sciences, Psychotraumatology and Psychohistory Research Unit, Director
erdincerdinc@hotmail.com
ORCID ID: 0000-0003-1553-2619

Abstract
The fundamental motto that must be embraced for the existence of individuals and societies that have achieved a civilized level of psychosocial integration—rooted in empathy, peace, merit, and justice throughout human history—is individuation and to attain freedom. Instead of seeing ourselves as a single, unified, and original self, it is a fundamental necessity to accept the many different identity patterns that make up each of us. At every stage of life, we must evolve into the best version of ourselves—otherwise, self-sabotage becomes inevitable! Individuals can achieve individuation only if they are able to construct a psychosociopolitical synthesis focused on development and integration—by perceiving their identities, and even their sense of self, both from their own perspective and from that of society, in alignment with an optimal absolute reality. Individuation is the holistic integration of our efforts to restore and even enhance our psychogenic core—damaged by traumatic experiences—into a more functional and evolved state; to process our grief without converting it into self-sabotaging anger; to preserve our originality and uniqueness; to recognize and appropriately utilize our potentials; and to maintain our balance and boundaries. From the perspective of the Dissoanalytic school, "regenerative dissociation," which functions as a renewal and individuation effort in response to successive positive and negative life events, is a struggle to reclaim lost autonomy and freedom on behalf of individuals and collectives. At its core, the phenomenon of dissociation is the longing of a pluralized, traumatized soul for unification and selfhood—indeed, it is the experience of a plural singularity. Positive or negative life events are characterized by "post-dissociative growth" focused on self-formation, maturation, and stabilization! However, as individuals experience a uniform pattern of either positive or negative events, they fail to fully grasp absolute reality, become trapped in cycles of re-victimization, and may even undergo further pluralization! Following dissociation—which encompasses multiple systems of consciousness, memory, and identity within itself—the emerging process of psychosocial re-identification and self-formation in subjects brings with it either new normalities or new psychopathologies. Existing on a dual axis, dissociation leads to developmental or fossilizational transformations in the associative functions of the self, which can be transmitted across successive generations. Developmental transformations draw the subject closer to their selfhood, whereas fossilizational transformations distance the subject from it. In the face of all developmental, complex, and individual or collective traumas, regenerative dissociation—experienced to its maximal extent—is a "dissoanalytic manifesto" of the de-subjectified individual, centered on "liberation" and "individuation".

Keywords: Dissoanalysis; individuation; regenerative dissociation; trauma; liberation

YAPAY ZEKÂ DESTEKLİ PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK VE İNSAN DENETİMLİ DANIŞMANLIĞIN İNSAN DENEYİMİ ÜZERİNDEKİ NİTEL BIR İNCELEMESİ[18]

Rüveyda Güncü [19]
Öğrenci, fenerbahçe üniversitesi
guncuruveyda3612@gmail.com
ORCID ID: 0009-0003-9562-566X

Tarık Gandur [20]
Dr. Öğretim Üyesi, Fenerbahçe Üniversitesi
tarik.gandur@fbu.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-0029-9076

Özet
Bu araştırmada; yapay zekâ destekli bir danışman (ChatGPT) ile insan danışmanın, çevrim içi mesajlaşma uygulamaları ile yapılan danışmanlık seanslarında terapötik ittifak, empati ve etkileşim gibi temel unsurlarla beraber nasıl deneyimlendiğini anlamlandırmaya çalışan nitel bir araştırmadır. Bu çalışmaya 18-29 yaş arası beliren yetişkinlik dönemindeki beş kadın üniversite öğrencisi katılmıştır. Katılımcılara; iki yapay zekâ ile, iki insan ile ya da bir yapay zekâ bir insan danışman ile görüşüleceği söylenmiştir fakat her katılımcı bir yapay zekâ bir insan danışman ile görüşmüştür. Seanslar çevrim içi mesajlaşma platformu üzerinden gerçekleştirilmiş; ayrıca her katılımcıyla seanslar arası yarı yapılandırılmış ve sesli olarak bir ara görüşme bir ana görüşme yapılmıştır. Veri toplama sürecinde katılımcılara kimle görüştükleri açıklanmamış, deneyimlerinin doğa akışı desteklenmiştir. Veriler altı aşamalı tematik analiz yöntemiyle analiz edilmiş olup; terapötik ittifak, empati, güven, etkileşim ana temaları üzerinde şekillendirilmiştir. Bulgular, bazı katılımcıların yapay zekâ danışmanını daha yargılamayan ve güvenilir bulduklarını; buna karşılık insan danışmanın duygusal derinlik, özelleştirilmiş geri bildirim ve içgörü kazandırma açısından avantajlı olduklarını göstermiştir. Ayrıca, katılımcıların danışmanların kimliğini tespit etme becerilerinin kişisel uyum, empatik yansıtma ve terapötik dil düzeyiyle ilişkili olduğu gözlenmiştir. Bu araştırma, yapay zekâ temelli danışmanlık uygulamalarının; geliştirilebilir olduğuna, terapiste yardımcı konumda kullanılabileceğine, eğitildiği taktirde danışmanlık konusunda olumlu geri bildirimler verebileceğine işaret etmektedir.

Anahtar Sözcükler: yapay zekâ, terapötik ittifak, empati, güven, etkileşim

[18] lisans bitirme projem olarak yazılmıştır.

[19] Bu proje lisans bitirme projesi olarak yazılmıştır. fenerbahçe üniversitesi etikmkurulundan onay almıştır.

[20] bitirme projemin danışman hocası ve verileri elde ederken danışman olarak yardım eden hocam.

YAPAY ZEKÂ DESTEKLİ DİJİTAL HİKÂYE TASARIMININ ÖĞRETMEN ADAYLARININ TPAB, YAPAY ZEKÂ OKURYAZARLIĞI VE YAPAY ZEKAYA YÖNELİK TUTUMLARINA ETKİSİ

Zehra Yaşar Sağlık
Dr. Öğretim Üyesi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi
zehra.ysaglik@hku.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-5626-4660

Sakine Hakkoymaz
Dr. Öğretim Üyesi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi
sakine.hakkoymaz@hku.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-3005-7900

Gülfem Muşlu Kaygısız
Doçent Doktor, Hasan Kalyoncu Üniversitesi
gulfem.muslu@hku.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-3286-0454

Özet
Bu araştırmanın amacı, öğretmen adaylarının teknolojik pedagojik alan bilgisi (TPAB), yapay zekâ okuryazarlığı ve yapay zekâya yönelik genel tutumları üzerinde, yapay zekâ destekli dijital hikâye tasarımı temelli bir müdahale sürecinin etkisini incelemektir. Çalışma, 2023-2024 eğitim-öğretim yılı güz döneminde, Gaziantep ilinde bulunan bir devlet üniversitesinin Sınıf Öğretmenliği programında öğrenim gören 43 öğretmen adayı ile yürütülmüştür. Araştırma kapsamında 22'si deney, 21'i kontrol grubunda yer alan katılımcılara ön test ve son test uygulanmıştır. Yarı deneysel desenle yapılandırılan araştırmada, deney grubundaki öğretmen adaylarına sekiz hafta boyunca haftada üç saat olmak üzere yapay zekâ destekli dijital hikâye tasarımı süreci uygulanmıştır. Araştırmanın verileri, "Akıllı- TPAB Ölçeği", "Yapay Zekâ Okuryazarlığı Ölçeği" ve "Yapay Zekâya Yönelik Genel Tutum Ölçeği" aracılığıyla toplanmıştır. Elde edilen bulgular, yapay zekâ destekli dijital hikâye tasarımı sürecinin öğretmen adaylarının TPAB düzeylerinde anlamlı gelişmeler sağladığını ortaya koymuştur. Özellikle "teknolojik bilgi (TB)", "teknolojik alan bilgisi (TAB)" ve "etik bilgi" alt boyutlarında deney grubu lehine istatistiksel olarak anlamlı farklar gözlenmiştir. Ancak "teknolojik pedagojik bilgi (TPB)" ve genel "TPAB" düzeylerinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. Yapay zekâ okuryazarlığı açısından ise, deney grubunda anlamlı düzeyde bir artış kaydedilmiş; özellikle "teknik anlama" alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı bir fark elde edilmiştir. Ancak "eleştirel değerlendirme" ve "pratik uygulama" alt boyutlarında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Yapay zekâya yönelik genel tutumlar bakımından, deney grubunda olumlu yönde sınırlı değişimler gözlemlenmiş, ancak bu değişiklikler istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Alt boyutlar düzeyinde yapılan incelemeler, uygulamanın özellikle yapay zekâya yönelik olumsuz algıların azaltılmasına katkı sağlayarak tutumlarda küçük ölçekli olumlu değişikliklere yol açmış olabileceğini göstermektedir; ancak bu değişiklikler kontrol grubuna kıyasla anlamlı değildir. Sonuç olarak, bu çalışma yapay zekâ temelli dijital hikâye uygulamalarının öğretmen adaylarının teknolojik yeterliklerinin geliştirilmesi ve yapay zekâya ilişkin kavramsal farkındalıklarının artırılması açısından etkili bir yöntem olabileceğini ortaya koymaktadır.

Anahtar Sözcükler: Yapay zekâ, öğretmen adayı, TPAB, okuryazarlık, tutum

TÜRKİYE YÜZYILI MAARİF MODELİ KAPSAMINDA OKUMA YAZMA ÖĞRENEN 1. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN YAZILARININ ANALİZİ

ZEHRA YAŞAR SAĞLIK
Dr. Öğretim Üyesi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi
zehra.ysaglik@hku.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-5626-4660

Özet
Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, 2023 yılında tanıtılan ve bireyin zihinsel, duygusal, sosyal ve ahlaki gelişimini bütüncül bir şekilde ele alan yenilikçi bir eğitim yaklaşımıdır. Bu model, öğrencilerin dil becerilerini geliştirerek kendi okuyucu, konuşmacı ve yazar kimliklerini oluşturmalarını hedefler. Bu bağlamda, modelin okuma yazma öğretim yaklaşımının, ilkokul 1. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım becerilerine etkisini incelemek, eğitim süreçlerinin niteliğini artırmak açısından önemlidir. Bu araştırma, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli kapsamında okuma yazma öğrenen 1. sınıf öğrencilerinin yazılı ürünlerini okunaklılık ve yazım hataları açısından incelemeyi amaçlamaktadır. Gaziantep'teki resmi ilkokullarda öğrenim gören yaklaşık 300 öğrenciden oluşan bir örneklemle yürütülen çalışma, tarama modeline dayalı nicel bir araştırmadır. Veri toplama sürecinde, öğrencilerin yazılı anlatım ürünleri "Çok Boyutlu Okunaklılık Ölçeği" ve "Yazma Hataları Tespit Formu" kullanılarak değerlendirilecektir. Okunaklılık ölçeği; eğim, boşluk, ebat, biçim ve satır takibi gibi kriterlerle yazıları analiz ederken, yazım hataları formu; harf biçimi, kelime yazımı, genel bakış ve imla/noktalama gibi alanlarda öğrencilerin performansını ölçmektedir. Araştırmanın sonucunda, öğrencilerin yazılı anlatım ürünlerinin okunaklılık ve yazım kurallarına uygunluk düzeyleri belirlenecektir. Bulgular, yazma becerisi öğretimine yönelik stratejilerin ve materyallerin geliştirilmesine katkı sağlayarak, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin etkisini değerlendirme fırsatı sunacaktır.

Anahtar Sözcükler: Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, yazma becerisi, okunaklılık, yazım hataları, ilkokul eğitimi

ÖZEL EĞİTİM LİSANSÜSTÜ TEZLERİNDE SOSYAL BECERİ ÖĞRETİMİ: TEK DENEKLİ ARAŞTIRMALARA YÖNELİK BİR İNCELEME

Latife Özaydın
Profesör Doktor, Hasan Kalyoncu Üniversitesi
latife.ozaydin@hku.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-2975-1620

Zehra YAŞAR SAĞLIK
Dr. Öğretim Üyesi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi
zehra.ysaglik@hku.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-5626-4660

Özet
Sosyal beceri öğretimi, yetersizlik gösteren bireylerin daha olumlu etkileşimler kurmalarını ve akranları tarafından kabul edilmelerini sağlayan etkili bir yöntemdir. Bu becerilerin öğretimi, özellikle özel gereksinimli bireylerin sosyal çevrelerinde etkili ve anlamlı etkileşimler kurmalarını desteklemek açısından kritik bir öneme sahiptir. Bu bağlamda araştırmanın amacı, özel eğitimde sosyal beceri öğretimine yönelik olarak tek denekli araştırma metodolojisi ile gerçekleştirilen lisansüstü tezlerin incelenmesidir. Çalışma, nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırma kapsamında, YÖK Ulusal Tez Merkezi'nde 2004-2024 yılları arasında yayımlanan 14 yüksek lisans ve 16 doktora tezi incelenmiştir. İncelenen tezlerde kullanılan tek denekli araştırma desenleri arasında çoklu yoklama modelinin diğer modellere kıyasla daha yaygın olarak tercih edildiği tespit edilmiştir. Araştırmalarda bağımsız değişken olarak en sık sosyal öykülerin kullanıldığı belirlenirken, bağımlı değişkenler arasında teşekkür etme, yardım isteme, paylaşma, kendini tanıtma, etkinliklere katılma ve izin isteme gibi sosyal becerilerin öne çıktığı görülmüştür. Sosyal geçerlik verileri açısından değerlendirildiğinde, en fazla öğretmenler ve ebeveynlerden veri toplandığı saptanmıştır. Bu araştırma, özel eğitimde sosyal beceri öğretimi alanındaki akademik çalışmaların genel eğilimlerini ve yöntemsel tercihlerini ortaya koymaktadır.

Anahtar Sözcükler: Özel eğitim, sosyal beceri, tek denekli araştırmalar, doküman incelemesi, lisansüstü tezler

PRESERVICE TEACHERS' USE OF AI TOOLS IN ACADEMIC TASKS: A QUALITATIVE INQUIRY INTO ETHICAL AWARENESS

Büşra Nur Durmaz
Araştırma Görevlisi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi
busranur.durmaz@hku.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-7080-1450

Abstract
This study aims to examine the use of artificial intelligence (AI) tools by preservice English language teachers in their academic tasks, focusing on the ethical awareness and decision-making processes surrounding such use. As AI tools like ChatGPT, Grammarly, and QuillBot become increasingly common in academic contexts, it is important to explore how future educators perceive the ethical boundaries of these technologies and how their usage is shaped by factors such as fear of making mistakes, time pressure, and performance anxiety. This qualitative study employs a structured open-ended question from, developed by the researcher and administered via Google Forms, to gather data from preservice teachers enrolled in an English Language Teaching program. The form includes questions regarding participants' frequency of AI use, perceived justifications, emotional reasoning, and reflections on personal responsibility and learning outcomes. The study aims to reach 25 to 30 participants. A thematic analysis will be performed on the participants' answers. The findings are expected to shed light on the need for clear institutional policies and ethical literacy in teacher education programs, especially in relation to emerging technologies that impact academic integrity and learner autonomy.

Keywords: ethical awareness, artificial intelligence, preservice teachers, academic responsibility

KÜLTÜREL MİRAS UNSURLARININ DİJİTAL ORTAMA AKTARILMASI: EĞİTİMDE YENİLİKÇİ UYGULAMALAR

Mustafa Yeniasır
Profesör Doktor, Yakın Doğu Üniversitesi
mustafa.yeniasir@neu.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-9196-1805

Burak Gökbulut
Profesör Doktor, Yakın Doğu Üniversitesi
burak.gokbulut@neu.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-3968-9207

Özet
Kapsamı çok geniş olan kültürel miras kavramı; doğal ve tarihî yapılar ile kültürel çevreyi içerisinde barındırmakla birlikte aynı zamanda geçmişten itibaren süregelen birtakım uygulamaları, bilgi, deneyim ve inanışlar gibi somut olmayan varlıkları da içermektedir. Kültürel mirasın dijital ortama aktarılması ilgili değerlerin korunmasına katkı sağlarken, söz konusu değerlerin eğitimde kullanılmasını da kolaylaştırmaktadır. Kültürel miras unsurlarının dijital ortama aktarılması sadece bir dönüşüm olarak değerlendirilmemeli, bu aynı zamanda yeni nesillerin kültürel farkındalıkları açısından da son derece önemli bir işlem olarak görülmelidir. Günümüz dünyasında dijitalleşme, her alanda olduğu gibi kültürel miras ve eğitimde de etkin olarak kullanılmaya başlanmıştır. Bu araştırmanın amacı Türkiye'de günümüze kadar kültürel mirasın dijital ortama aktarılması ve eğitimde kullanılması konusunda yapılan çalışmaların incelenmesidir. Araştırmada veri tabanı olarak "Google Scholar" seçilecektir. Bu bağlamda "kültürel miras, dijital ortam ve eğitim" sözcükleri de arama terimleri olarak seçilecektir. Araştırmada bu konuda yapılan çalışmalar çeşitli kriterler aracılığıyla analiz edilerek mevcut literatür ortaya konacak, bununla birlikte ilgili alandaki gelişim çizgisi dikkatlere sunularak literatürdeki eksikler vurgulanacaktır. Amaçlı örnekleme tekniğinin kullanılacağı çalışmada, bibliyometrik yöntemlerden yararlanılarak veriler analiz edilecektir. Araştırmanın sonunda elde edilen sonuçlardan hareketle gelecek yıllarda yapılması gereken çalışmalara ilişkin birtakım önerilerde bulunulacaktır.

Anahtar Sözcükler: Dijital Ortam, Eğitim, Kültürel Miras, Kültürel Çevre, Türkiye.

DİJİTAL OYUNLARIN AKADEMİK BAŞARIYA ETKİLERİ: KARŞILAŞTIRMALI META-ANALİZ ÇALIŞMASI

Tülay Kaya Tekman
Doktor, Yakın Doğu Üniversitesi
tulay.kaya@neu.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-0200047X

Özet
Oyun çocuğun doğasında var olan en temel duygusal ve fiziksel ihtiyaçlarından biridir. Oyunlar; bireyin küçük yaşlardan itibaren fiziksel, bilişsel, duygusal ve sosyal gelişimlerinde rol alan önemli etkinliklerdir. Oyunlar aynı zamanda öğrencilerin yaparak, yaşayarak aktif bir şekilde öğrenmelerine de katkı sağlamaktadır. Özellikle teknolojinin gelişimi ile birlikte oyun tabanlı öğrenme ortamları son yıllarda yaygın bir şekilde kullanılmakta ve öğrenenin ihtiyacına göre oluşturulan bu yöntem sayesinde eğitimin kalıcılığı sağlanmaktadır. Eğitim ve öğretim yöntemlerinin her geçen gün farklılaştığı son yıllarda öğrencilere kolay ve etkili bir öğretim sağlamak, onları her anlamda geliştirmek için öğretmenlerin, dijital eğitsel oyunlardan faydalanmaları bir zorunluluk haline gelmiştir. Bu çalışmada 2015-2025 yılları arasında Türkiye'de ve dünyada dijital oyunların öğrenci başarısına etkisi ile ilgili yapılmış betimsel ve deneysel çalışmalar karşılaştırmalı olarak incelenecek ve elde edilen sonuçlar doğrultusunda birtakım öneriler sunulacaktır. Bu amaç doğrultusunda, araştırma kapsamında Türkiye'de ve dünyada dijital oyunların akademik başarıya etkisini inceleyen makaleler ve bildiriler incelenecek daha sonra elde edilen sonuçlar karşılaştırılacaktır. Araştırma kapsamında ulaşılan her bir çalışma içerik analizine tabii tutulacaktır. İçerik analizi yönergesinde yer alan boyutlar her bir araştırmanın; araştırma yöntemine göre dağılımı, konu alanına göre dağılımı, örneklemine göre dağılımı, veri toplama aracına göre dağılımı, araştırma değişkenlerine göre dağılımı ve genellenmiş bulgularına göre dağılımı olarak ele alınacak ve sonrasında yine her çalışmada belirlenen ölçütlerden hareketle kodlandıktan sonra ilgili kategorilerin kaç kez tekrarlandığı frekans ile yüzdelik olarak gösterilecek ve Türkiye ile yurt dışında yapılan çalışmalar bu bağlamda karşılaştırılacaktır. Araştırmanın sonunda ele alınan çalışmalardan hareketle gelecek yıllarda yapılması gerekenlere ilişkin birtakım önerilerde bulunulacaktır.

Anahtar Sözcükler: Dijital Oyun, Oyun Tabanlı Öğrenme, Çocuk, Öğrenme Ortamları, Eğitim.

EĞİTİMDE DİJİTAL DÖNÜŞÜM: DİL EĞİTİMİNDE YAPAY ZEKÂNIN ÖZ DEĞERLENDİRMESİ

İbrahim Tekman
Uzman, Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi
itekman@ciu.edu.tr
ORCID ID: 0009-0008-8458-3552

Özet
Son yıllarda dijital teknolojilerin hızla gelişmesi, dil eğitimi alanında köklü değişimlere yol açmıştır. Günümüzde dil öğrenimi, geleneksel yöntemlerin ötesine geçerek yapay zekâ destekli araçlarla daha esnek, kişiselleştirilmiş ve veri odaklı hale gelmektedir. Eğitimde dijital dönüşüm; geleneksel öğretim yöntemlerinin dijital teknolojilerle yeniden yapılandırılması ve öğrenme süreçlerinin daha erişilebilir, esnek, kişiselleştirilmiş, verimli hale getirilmesi sürecidir. Bu dönüşümde en dikkat çeken unsurlardan biri, yapay zekâ temelli araçların öğretme-öğrenme süreçlerine entegrasyonudur. Ancak bu araçların ne ölçüde etkili olduğu, özellikle bir öğretmenin yerini alıp alamayacağı konusu hâlâ tartışılmaktadır. Bu çalışma, dijital dönüşümün eğitim alanına etkilerini, özellikle yapay zekâ teknolojilerinin dil öğretiminde kullanımı üzerinden ele almakta ve yapay zekânın kendi kendini değerlendirme yeteneği çerçevesinde eleştirel bir analiz sunmaktadır. Bu çalışmanın amacı; yapay zekâyı doğrudan sorgulayıp, onun kendisine dair öz farkındalığını ve potansiyelini değerlendirmesini sağlamaktır. Yani, yapay zekâya sorular sorarak, onun kendisini bir dil öğretmeni olarak nasıl gördüğünü, güçlü yönlerini ve sınırlılıklarını, ayrıca yapay zekânın bir dil öğretmeni olup olamayacağına dair kendi bakış açısını ortaya koymaktır. Bu bağlamda nitel araştırma desenine dayalı çalışmada, yapay zekâ sohbet robotu (ChatGPT) ile etkileşimli bir uygulama gerçekleştirilmiş, yapay zekâya doğrudan "kendini bir öğretmen olarak görüp görmediği", "öğretmenlerin yerini alabilir mi", "güçlü ve zayıf yönleri nelerdir", vb. sorular yöneltilmiş, sonrasında elde edilen yanıtların içerik analizi yapılmıştır. Bulgular, yapay zekânın öğretmen rollerini üstlenebildiği alanlarda (örneğin, dilbilgisi düzeltme, hızlı geri bildirim, sürekli erişim) güçlü olduğunu kabul ettiğini ancak pedagojik sezgi, duygusal farkındalık ve öğrenen motivasyonu gibi alanlarda yetersiz kaldığını ifade ettiğini göstermiştir. Sonuç olarak, yapay zekânın öğretmenleri tamamlayan bir destek aracı olarak konumlandığı anlaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Dijital Dönüşüm, Yapay Zekâ, Dil Eğitimi, Teknoloji, ChatGPT

NEOLİBERAL EĞİTİM POLİTİKALARININ ÖĞRETMEN EMEĞİ DÖNÜŞÜMÜ ÜZERİNE ETKİSİ

ELİF DEDE
Öğrenci, YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
elf.dd1111@gmail.com
ORCID ID: 0009-0006-0384-9909

AYDIN BALYER
Profesör Doktor, YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
balyer@yildiz.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-4157-1155

Özet
İnsanların en temel hakkı olan eğitim, kapitalizmin içine düştüğü bunalımdan sıyrılması için ortaya çıkan neoliberalizmin sermaye alanı olduktan sonra alınıp satılan bir metaya dönüşmüştür. Neoliberalizm, eğitim üzerindeki etkisini neoliberal eğitim politikaları ile sağlamaktadır. Uygulanan bu politikalar ile devletin eğitim üzerindeki etki alanı kısıtlanmakta ve ücretsiz şekilde nitelikli eğitime ulaşmak zorlaşmaktadır. Sermaye alanlarında temel amaç kar elde etmek olduğundan neoliberal politikalar ile emek sömürüsü ortaya çıkmaktadır. Eğitimin önemli bileşenlerinden biri olan öğretmen emeği de emek sömürüsüne maruz kalmaktadır. Öğretmenler sahip oldukları özlük haklarını kaybetme, emeklerinin karşılığını alamama, toplumsal statü ve rol kaybı yaşama gibi durumlarla karşı karşıya bırakılmaktalardır. Öğretmenlik mesleği uzmanlık gerektiren bir meslek olmasına rağmen neoliberal eğitim politikaları etkisi ile öğretmenlikle ilgisi olmayan kişiler öğretmen olarak istihdam edilmekte, yine bu politikalar ile öğretmenler özel sektörde veya kamuda güvencesiz ve zor şartlarda bazı özlük haklarından yoksun şekilde çalıştırılmaktadır. Düşük ücretlere çalıştırılan öğretmenlerin emeği sermayenin kar kaynağı olarak görülmektedir. Toplumu geliştiren, şekillendiren, yeni nesli yetiştiren öğretmenlerin toplum nezdinde değeri paha biçilemezdir. Fakat bilgi, beceri ve uzmanlık gerektiren öğretmenlik mesleğinin uygulanan neoliberal eğitim politikaları ile toplumsal statüsü azalmakta, öğretmenlerin görev ve sorumlulukları sınıf içine hapsedilmektedir. Toplumsal rolleri kaybettirilen öğretmenler öğrencileri sınava hazırlayan bir teknisyene dönüştürülmüştür. Araştırmalar öğretmenlerin emeklerinin olumsuz anlamda büyük bir dönüşüme uğradığını ortaya koymaktadır. Öğretmenlerin yaşadığı bu zorlukların ve emeklerinde oluşan bu dönüşümün onların mesleki motivasyonlarını azaltmakta ve mental sağlıklarını olumsuz etkilemekte olduğu düşünüldüğünde bu durumun eğitim sistemi açısından büyük probleme yol açabileceği düşünülebilir. Bu problem durumundan hareketle mevcut araştırmanın amacı, neoliberal eğitim politikalarının öğretmen emeği dönüşümü üzerindeki etkisini değerlendirmektir. Nitel yöntemle yürütülen bu araştırmada fenemonolojik (olgubilim) araştırma deseni kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, farklı kıdem yılına sahip olan 15 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemi amaçlı örnekleme yöntemlerinden kartopu örnekleme ile belirlenmiştir. Araştırmanın verileri yüz yüze görüşme tekniği ile toplanmış ve içerik analiz yöntemiyle analiz edilmiştir. Araştırma sonuçları, neoliberal eğitim politikalarının eğitimi ve eğitimin bileşenlerini metalaştırdığını, öğretmen emeğini dönüştürdüğünü, öğretmenlerin emeklerini, özlük haklarını, mesleki motivasyonlarını ve mental sağlıklarını olumsuz anlamda etkilediğini ortaya koymuştur. Bu yaşanan sorunların çözümleri adına Milli Eğitim Bakanlığı kamudaki güvencesiz istihdam şekillerini ortadan kaldırıp öğretmenleri sadece kadrolu şekilde istihdam edebilir.

Anahtar Sözcükler: Neoliberalizm, Öğretmenlik, Öğretmen emeği dönüşümü

KKTC'DE OKUTULAN TÜRKÇE DERSİ MÜFREDATININ 21. YÜZYIL BECERİLERİNE YÖNELİK ANALİZİ

Burak Gökbulut
Profesör Doktor, Yakın Doğu Üniversitesi
burak.gokbulut@neu.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-3968-9207

Mustafa Yeniasır
Profesör Doktor, Yakın Doğu Üniversitesi
mustafa.yeniasir@neu.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-9196-1805

Tülay Kaya Tekman
Doktor, Yakın Doğu Üniversitesi
tulay.kaya@neu.edu.tr
ORCID ID: 0000-00030200-047X

Özet
Bilgi ve teknoloji çağı içerisinde bulunduğumuz bu yüzyılda ülkeler, yeni yetişen bireylerin çağa uygun, çok yönlü bilgi ve beceriye sahip olmaları için eğitim programlarında sürekli değişiklikler yapmaktadırlar. Günümüz dünyasında özellikle öğrenim ücreti yüksek olan özel okullara baktığımızda, çocukların sözü edilen şekilde donanımlı bireyler olarak yetişmeleri için sadece bilgiyi değil daha çok beceri kavramını ön plana aldıkları ve bu doğrultuda çocuklara 21. yüzyılda ihtiyaç duyacakları becerileri kazandırmaya çalıştıkları görülmektedir. Günümüzde ilgili ülkelerdeki Milli Eğitim Bakanlıkları, dünyadaki iş hayatının beklentilerini de göz önünde bulundurarak, öğretim programlarını hazırlamaya çalışırlar. Dijital bilgi çağı içerisinde bulunduğumuz bu yüzyılda, problem çözme, yaratıcılık, eleştirel- analitik düşünme ve medya okuryazarlığı gibi beceriler her bireyde bulunması gereken başlıca nitelikler olarak dikkat çekmektedir. Bu araştırma günümüzde Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde okutulan 6. ve 8. sınıf Türkçe öğretim müfredatlarının 21. yüzyıl gerekliliklerine uygunluğunu incelemeyi hedeflemektedir. Bu bağlamda ilgili programlar; problem çözme, yaratıcılık, eleştirel- analitik düşünme ve medya okuryazarlığı gibi beceriler açasından incelenecektir. Çalışmada içerik analizi yöntemi kullanılarak ilgili müfredatlar sözü edilen bakış açısıyla incelendikten sonra, öğretmen görüşlerinden de faydalanılarak, 6. ve 8. sınıf Türkçe dersi öğretim müfredatlarının 21. yüzyıl becerileri açısından mevcut durumu ortaya konacaktır. Araştırmada elde edilen sonuçlardan hareketle, öğretmen görüşlerinden de faydalanılarak ilgili müfredatların daha iyi bir noktaya gelmesi için uygulanabilir öneriler getirilmesi hedeflenmektedir.

Anahtar Sözcükler: Türkçe Öğretim Programları, 21. Yüzyıl Becerileri, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Dijital Bilgi Çağı, Öğrenci

YAPAY ZEKANIN (AI) AİlE İÇİ İLETİŞİME ETKİSİ: DİJİTAL BİR EŞİK Mİ, DUYGUSAL BİR TEHDİT Mİ?

ALİME TOKGÖZ
Öğrenci, ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
a101alime@gmail.com
ORCID ID: 0009-0000-5804-4979

Özet
Yapay zekâ (AI), teknolojik gelişmelerin ötesinde, aile gibi temel toplumsal yapıları da dönüştürmektedir. Akıllı asistanlar, ebeveynlik uygulamaları ve ev otomasyon sistemleri, aile içi iletişime yeni olanaklar sağlarken, aynı zamanda çeşitli riskleri de beraberinde getirmektedir. Bu çalışmada AI'nin aile içi iletişime etkileri çok boyutlu bir şekilde ele alınmış, teknolojinin sunduğu kolaylıkların yanında duygusal yabancılaşma, mahremiyetin zedelenmesi ve insanî bağların zayıflaması gibi tehditler değerlendirilmiştir. Dünya genelinde AI tabanlı sistemlerin yaygınlaşması iletişim süreçlerini desteklese de, empati ve yüz yüze etkileşimin yerini alamaması önemli bir sınırlılık oluşturmaktadır. Özellikle çocukların duygusal gelişimi açısından, göz teması ve fiziksel temas gibi insani unsurların eksikliği AI kullanımının dikkatle sınırlandırılmasını gerektirmektedir. Ayrıca, AI'nin mahremiyet ihlalleri ve sürekli izlenme hissi gibi psikolojik olumsuzluklar yaratması, aile içi güven duygusunu zedeleyebilir. Bu bağlamda, aileler, terapistler ve politika yapıcılar için AI'nin aile ilişkilerindeki rolünün bilinçli ve sınırlı bir şekilde yönetilmesi önerilmektedir. Çalışma, AI teknolojilerinden faydalanırken insanî ve duygusal bağların güçlendirilmesine öncelik verilmesi gerektiğini vurgulamaktadır.

Anahtar Sözcükler: Yapay zekâ, aile içi iletişim, ebeveynlik, duygusal bağ, etik

KUANTUM FİZİĞİNDEN SANATA…

Özden KARAGÖZ MIRÇIK
Doktor, Bağcılar Bilim ve Sanat Merkezi
ozdenkar@gmail.com
ORCID ID: 0009-0002-4344-5184

Özet
Son yüzyılda bilim ve teknolojideki baş döndürücü ve hızlı değişimlerin etkisiyle değişen yaşam şeklimiz her alanda kendini göstermektedir. Özellikle kuantum fiziği alanındaki bulgular, insanoğlunun binlerce yıldır inandığı zaman, mekân, madde, gerçeklik gibi kavramların anlamlarını derinden sarsarak yeni bir düşünce sistemi açmış ve "Kuantum Felsefesi" olarak isimlendirilen yeni bir akımı ortaya çıkarmıştır. 1940'lardan sonra, özellikle kuantum fiziğinin ortaya çıkardığı parçacık-dalga ikilemi, belirsizlik, çoklu olasılıklar, gözlemcinin etkisi ve süperpozisyon gibi devrim niteliğindeki bilimsel teoriler; kuantum felsefesinin temelini oluşturmuştur. Bilim ve teknolojideki gelişmeler, sanat dünyasında da büyük yankı bulmuş ve sanatçılar klasik sanatın yerine daha soyut ve deneysel çalışmalara yönelerek soyut sanata yönelmişlerdir. Pablo Picasso, Vasili Kandinsky, Jackson Pollock, Paul Thomas, James Turrell gibi Dünya çapında ünlü görsel sanatçıların yanında ülkemizde de bu tür sanatçılara rastlamaktayız. Orhan Büyükdoğan'ın "Kuant-art" adını verdiği eserlerinde, özel bir teknikle zaman, enerji, karadelik, çoklu evren tasvirleri yapmaktadır. Mimariyi ve medya sanatlarını, veri bilimini, yapay zekâ ile buluşturan çalışmalar üreten dünyaca ünlü sanatçımız Refik Anadol'un da uluslararası alanda çalışmaları sergilenmekte ve ödüller almaktadır. Kuantum sanatı, günümüzde dijital sanatın ötesinde kuantum bilgisayarların, yapay zekânın ve artırılmış/sanal gerçeklik teknolojilerinin kullanımıyla yeni bir boyuta taşınmaktadır. Böylelikle sanatçılar, kuantum mekaniğinin felsefi boyutlarını izleyiciye interaktif bir şekilde sunarak, onları gerçekliğin sınırlarını sorgulamaya davet edebilmektedirler. Kuantum bilgisayarlarının gelişimi ile gelinen nokta; sanatçılara kuantum mekaniğinin karmaşık matematiksel yapılarını, sanat yoluyla ifade etme ve çok daha karmaşık ve dinamik eserler yaratma imkânı tanımaktadır. "Kuantum Sanatı" olarak isimlendirilen bu akımın, gençler tarafından bilinirliğini belirlemek amacıyla, İstanbul Bağcılar'da yer alan Görsel Sanatlar Lisesi'ndeki 9. ve 10. sınıfta öğrenim gören 41 öğrenciye anket uygulanmıştır. Buna göre; öğrencilerin büyük bir çoğunluğu bu alandaki sanatçılarımızı tanımamaktadır. Teknoloji kullanılarak oluşturulan bu eserleri gerçek bir "sanat eseri" olarak görenlerin oranı %57 civarında kalırken, %43'ü buna kesin olarak karşı çıkmaktadır. Benzer oran eserlerinde teknoloji kullanmayı düşünen öğrenci oranlarında da tespit edilmiştir. Ayrıca öğrencilerin birçok sanat akımı hakkında fikir sahibi olmalarına rağmen, kuantum sanatı hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları ortaya çıkmıştır. Günümüzde yapay zekâ destekli kuantum sanatı; insanlara bilim, teknoloji, felsefe ve sanatı birlikte öğrenmelerini deneyimleme şansı sağlamaktadır. Kuantum sanatının Dünya'da önemli bir yer edineceği, yeni bilim ve sanat akımlarının doğmasına katkı sağlayacağı öngörülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Kuantum sanatı, felsefe, görsel sanatlar, teknoloji

TRAVMA SONRASI İŞLEVSEL DÜŞÜNCELER ÖLÇEĞİ TÜRKÇE FORMU: UYARLAMA VE GEÇERLİK ÇALIŞMASI[21]

Zahide Gül AKTEPE
Araştırma Görevlisi, Yıldız Teknik Üniversitesi
zahidegulk@gmail.com
ORCID ID: 0000-0001-6702-5243

Mehmet Engin Deniz
Profesör Doktor, Yıldız Teknik Üniversitesi
edeniz@yildiz.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-7930-3121

Özet
Bu araştırmanın amacı, Travma Sonrası İşlevsel Düşünceler Ölçeği'nin Türkçeye uyarlanması ve yetişkin örnekleminde psikometrik özelliklerinin incelenmesidir. Travma sonrası bilişler travmatik yaşantıların ardından bireylerin kendilerine, dünyaya ve geleceğe dair olumlu ve olumsuz değerlendirmelerini ifade etmektedir. İşlevsel olmayan ve olumsuz değerlendirmeleri içeren travma sonrası bilişler hakkında geniş bir teorik ve ampirik inceleme var iken travma sonrası işlevsel düşünceleri inceleyen araştırmaların sınırlı olduğu görülmektedir. İşlevsel düşüncelerin travma sonrasındaki rolünü anlamak için geçerli ve güvenilir ölçme araçlarının kullanımı elzemdir. Bu noktada travma sonrası pozitif bilişsel boyuta odaklanan bir ölçme aracının yerli literatüre kazandırılması değerli görülmektedir. Çalışmada 11 madde ve tek boyuttan oluşan Functional Post Traumatic Cognitions Questionnaire'in Türk yetişkin örneklemindeki geçerlik ve güvenirlik analizleri yapılmıştır. Ölçeğin araştırmacılar tarafından yapılan Türkçe çevirisi için üç ayrı uzmandan görüş alınmıştır. Türkçeye çevrilen maddeler tekrar İngilizceye çevrilmiş ve ölçeği geliştiren yazarların onayı alınarak dilsel eşdeğerlik değerlendirilmiştir. Türkçe ve İngilizce ölçek formları, her iki dile yeterli düzeyde hakim olduğu bilinen 60 katılımcıya uygulanmış ve elde edilen verilere göre Cronbach Alfa katsayısı .85 olarak bulunmuştur. Doğrulayıcı faktör analizi (DFA) için %83.7'si (N = 385) kadın, %16.3'ü (N = 75) erkek olmak üzere 460 yetişkinden veri toplanmıştır. DFA sonuçları ölçeğin Türkçe formunun psikometrik özelliklerinin istatistiksel açıdan yeterli olduğu göstermiştir: $\chi 2(44, N = 460) = 201.253$, $\chi 2/df = 4.574$; RMSEA = 0.08, SRMR = 0.047, GFI = 0.919, NFI = 0.907, IFI = 0.926, TLI = 0.907, CFI = 0.926. Ölçüt geçerliğini değerlendirmek için uyarlanan ölçeğin algılanan stres ($r = -.431$, $p < .005$), travma sonrası bilişsel yükleme ($r = -.489$, $p < .005$) ve öznel mutluluk ($r = .444$, $p < .005$) ölçekleri ile olan ilişkisine bakılmıştır. Güvenirlik analizleri ölçekten elde edilen puanların güvenilir olduğunu göstermiştir ($\alpha = .88$, $\omega = .88$, $\lambda 6 = .89$). Bu sonuçlara göre Travma Sonrası İşlevsel Düşünceler ölçeğinin farklı travmatik deneyimleri olarak yetişkin Türk bireylerde geçerli ve güvenilir sonuçlar veren bir ölçme aracı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Travma sonrası işlevsel düşünceler, travma sonrası bilişler, ölçek uyarlama.

[21] Bu araştırma Arş. Gör. Zahide Gül AKTEPE'nin Prof. Dr. M. Engin DENİZ danışmanlığında yürüttüğü doktora tez çalışmasından üretilmiştir.

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE MUTLULUK KORKUSUNU YORDAYAN FAKTÖRLER: AKILCI OLMAYAN İNANÇLAR VE DUYGUSAL AYRIMLAŞMA

Burak Tosun
Öğrenci, Yıldız Teknik Üniversitesi
burak.tosun1@std.yildiz.edu.tr
ORCID ID: 0009-0009-0146-7175

Begüm Satıcı
Doçent Doktor, Yıldız Teknik Üniversitesi
begum.satici@yildiz.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-2161-782X

Özet
Bu araştırmanın amacı üniversite öğrencilerinin mutluluk korkularını yordayan faktörleri incelemektir. Bu bağlamda akılcı olmayan inançlar ve duygusal ayrımlaşmanın mutluluk korkusunu üzerindeki yordayıcılığı incelenmiştir. Araştırma 176 kadın (%53.3) ve 148 erkek (%45.7), toplamda 324 üniversite öğrencisinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların yaşları 18-39 arasında değişkenlik göstermekte ve yaş ortalamalarının 21,39 olduğu görülmüştür. Araştırmanın verileri Mutluluk Korkusu Ölçeği, Chabot Duygusal Ayrımlaşma Ölçeği ve Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği-Kısa Formu ile elde edilmiştir. Verilerin analizinde pearson korelasyon analizi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA), bağımsız örneklem t-testi ve regresyon analizi yapılmıştır. Araştırmada öncelikle mutluluk korkusunun demografik değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığı, ardından değişkenler arası ilişkinin olup olmadığı ve son olarak akılcı olmayan inançlar ve duygusal ayrımlaşmanın mutluluk korkusunu yordayıp yordamadığı incelenmiştir. Demografik değişkenler incelendiğinde mutluluk korkusu, yaş gruplarına göre anlamlı biçimde farklılaşmamıştır. Mutluluk korkusu değişkeni cinsiyete ve sosyoekonomik düzeye göre anlamlı biçimde farklılaşmamıştır. Son olarak ilişkisi olmayan bireylerin mutluluk korkusu puanlarının ilişkisi olan bireylerden anlamlı biçimde yüksek olduğu görülmüştür. Yapılan pearson korelasyon analizi sonucunda mutluluk korkusu ve akılcı olmayan inançlar arasında pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır ($r = .257$, $p < .001$). Mutluluk korkusu ve duygusal ayrımlaşma değişkenleri incelendiğinde, mutluluk korkusu ve duygusal ayrımlaşma arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür ($r = –.362$, $p < .001$). Ayrıca araştırmanın bağımsız değişkenleri olan akılcı olmayan inançlar ve duygusal ayrımlaşma arasında da negatif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir ($r = –.157$, $p= .005$). Akılcı olmayan inançlar ve duygusal ayrımlaşmanın mutluluk korkusunu yordayıp yordamadığı üzerine yapılan çoklu doğrusal regresyon analizi sonuçlarına göre akılcı olmayan inançlar ve duygusal ayrımlaşmanın, mutluluk korkusu değişkeninin anlamlı yordayıcıları olduğu görülmüştür. Kurulan regresyon modeli istatistiki olarak anlamlı bulunmuş ve ve toplam varyansın %17,2'sini açıkladığı saptanmıştır ($F(2,321)=33.300, p<.001$; $R^2=.172$, Adjusted $R=.167$). Değişkenler tek tek incelendiğinde akılcı olmayan inançların, mutluluk korkusu üzerinde pozitif ve anlamlı bir etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır ($\beta=.205, t=3.984, p<.001$). Yani duygusal ayrımlaşma sabit tutulduğunda, akılcı olmayan inançlar arttıkça mutluluk korkusunun da artma eğiliminde olduğu söylenebilmektedir. Duygusal ayrımlaşma değişkeninin ise mutluluk korkusu üzerinde negatif bir etkiye sahip olduğu görülmüştür ($\beta=-.330, t=-6.408, p<.001$). Bu sonuca dayanarak duygusal ayrımlaşma düzeyi arttıkça mutluluk korkusu düzeyinin azalma eğiliminde olduğu görülmüştür.

Anahtar Sözcükler: Mutluluk korkusu, duygusal ayrımlaşma, akılcı olmayan inançlar.

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN EKRAN KULLANIM SÜRESİ

NURİ CAN AKSOY
Doçent Doktor, Hasan Kalyoncu Üniversitesi
ncaksoy@hotmail.com
ORCID ID: 0000-0001-6087-8884

İlhan İLTER
Profesör Doktor, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi
iilter@ksu.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-1473-7172

Özet
Bu çalışma, ortaokul öğrencilerinin ekran kullanım süresi ile ekran süresi kullanım türlerinin (ekran temelli faaliyetler) cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığını araştırmayı amaçlamaktadır. Araştırma, kolayda örnekleme yöntemiyle Türkiye'nin Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yer alan bir ildeki üç farklı okuldan toplam 460 ortaokul öğrencisiyle gerçekleştirilmiştir. Öğrencilerin ekran temelli etkinliklere ayırdıkları süreyi belirlemek amacıyla, Leatherdale ve arkadaşları (2014) tarafından geliştirilen ve bu çalışmanın yazarları tarafından Türkçeye uyarlanan Ekran Süresi Envanteri kullanılmıştır. Araştırma bulgularına göre, katılımcıların günlük ortalama ekran süresi 3,67 saat (SD = 1,61) olarak hesaplanmıştır. Katılımcıların en fazla zaman harcadığı ekran temelli faaliyet, "telefon, tablet, bilgisayar veya oyun konsolunda oyun oynamak" (M = 51,51 dakika, SD = 41,78) olarak belirlenmiştir. Bu faaliyeti sırasıyla "televizyon programları, diziler, filmler veya çizgi film izlemek" (M = 49,13 dakika, SD = 38,66) ve "mesajlaşmak ya da sosyal medyada vakit geçirmek" (M = 39,13 dakika, SD = 38,08) izlemiştir. Buna karşılık, "telefonla konuşmak" etkinliği, en düşük ortalama günlük ekran süresiyle ilişkilendirilmiştir (M = 18,37 dakika, SD = 24,76). Cinsiyet farklılıklarının etkisini değerlendirmek için hesaplanan Cohen's d etki büyüklüğü değerlerine göre, "telefon, tablet veya oyun konsolunda oyun oynama" etkinliği için d = ,40 olup, bu değer orta düzeyde bir etkiye işaret etmektedir. Bu bulgu, erkek öğrencilerin bu etkinliği kız öğrencilere kıyasla daha yoğun şekilde gerçekleştirdiğini göstermektedir. Buna karşılık, "telefon, tablet veya bilgisayardan ödev yapma" faaliyeti için elde edilen etki büyüklüğü d = -,27; "telefonla konuşma" faaliyeti için d = -,25; "telefonda mesajlaşma veya sosyal medya kullanımı" faaliyeti için ise d = -,26 olarak hesaplanmıştır. Bu değerler, küçük ile orta düzey arasında değişen cinsiyet farklılıklarına işaret etmektedir. Bu çalışmanın bulgularına göre, ortaokul öğrencilerinin günlük ekran süresi, Amerikan Pediatri Akademisi'nin okul çağındaki çocuklar için önerdiği günde en fazla iki saat ekran kullanımı" tavsiyesini aşmaktadır. Ayrıca, ekranla ilgili faaliyetlerde cinsiyete dayalı anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Erkek öğrenciler ekran tabanlı dijital oyunlara anlamlı düzeyde daha fazla zaman ayırırken, kız öğrenciler ekran süresini daha çok okul ödevleri, sosyal medya kullanımı ve telefonla iletişim gibi etkinliklerde geçirmektedir.

Anahtar Sözcükler: Ekran süresi, ortaokul öğrencileri, ergenlik dönemi

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN KARİYER ADANMIŞLIKLARININ KARİYER FARKINDALIKLARI VE KARİYER İYİMSERLİKLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ[22]

Volkan GÖKSU
Öğrenci, Yıldız Teknik Üniversitesi
pskdanvolkangoksu@gmail.com
ORCID ID: 0009-0003-4837-8176

Begüm SATICI
Doçent Doktor, Yıldız Teknik Üniversitesi
begum.satici@yildiz.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-2161-782X

Özet
Kariyer, çıktığı günden bu yana araştırmacılar tarafından sürekli olarak ilgiyle takip edilmiş olup; bilimsel bir alan hâline gelmiştir. Kariyere duyulan bu ilgiye ek olarak alt kavramlar ortaya çıkmış ve kavramların çeşitliliği ile birlikte gücünü günden güne arttırmıştır. Bu araştırma üniversite öğrencilerinin kariyer adanmışlıklarının, kariyer farkındalıkları ve kariyer iyimserlikleri arasındaki ilişkinin incelenmesini içermektedir. Araştırma, Türkiye'deki devlet üniversiteleri ve özel üniversitelerde eğitimlerine aktif olarak devam eden lisans, yüksek lisans ve doktora programlarında bulunan 350 öğrenciyle yürütülmüştür. Örneklem grubunun seçimi uygun örnekleme yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların %61,4'ü (n = 255) kadın, %38'i erkek (n = 133) ve %0,6'sı cinsiyet belirtmemiştir (n = 2). Örneklem grubuna demografik bilgi formu, Kariyer Adanmışlık Ölçeği (KAÖ), Kariyer Farkındalık Ölçeği (KFÖ) ve Üniversite Öğrencileri İçin Kariyer İyimserliği Ölçeği (KİÖ) uygulanmıştır. Ölçeklerin güvenirlik analizleri yapıldıktan sonra elde edilen veriler SPSS Statistics 26 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Katılımcıların verdiği yanıtlar doğrultusunda ölçeklerden elde edilen veriler ANOVA ve korelasyon yöntemleri ile değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen veriler doğrultusunda kariyer farkındalığının ve kariyer iyimserliğinin kariyer adanmışlığı ile pozitif yönde ilişkisinin bulunduğu görülmüştür. Kariyer Farkındalığı Ölçeğinin alt boyutları ile sosyodemografik değişkenler arasındaki ilişkiler karşılaştırıldığında 18-25 yaş aralığındaki bireylerin 26-35 ve 36+ yaş grubundaki alt boyutlardaki başlıklarda daha çok desteğe ihtiyaç duyduğu saptanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Kariyer, Adanmışlık, Farkındalık, İyimserlik

[22] Bu bildiri "ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN KARİYER ADANMIŞLIKLARININ KARİYER FARKINDALIKLARI VE KARİYER İYİMSERLİKLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ" adlı tezden üretilmiştir.

DEPRESYON VE ALGILANAN SOSYAL DESTEK ARASINDAKİ İLİŞKİDE PSİKOLOJİK SAĞLAMLIK VE ÖZ-ŞEFKATİN ARACI ROLÜ

Mehmet Köse
Uzman, Hasan Kalyoncu Üniversitesi
mehmetkosepdr@icloud.com
ORCID ID: 0009-0002-8460-4751

Mustafa Batuhan Kurtoğlu
Dr. Öğretim Üyesi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi
mustafa.kurtoglu@hku.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-6975-2070

Özet
Depresyon, dünya genelinde sıkça rastlanan ve bireyin ruh sağlığını olumsuz yönde etkileyen önemli bir sağlık sorunudur. Bu sorunun ortaya çıkmasında ve sürmesinde birçok risk ve koruyucu faktör rol oynar. Bu faktörlerden biri olan sosyal destek, bireylerin stresle başa çıkmalarında ve duygusal iyi oluşlarında kritik bir rol üstlenerek depresyona karşı koruyucu bir rol oynar. Bununla birlikte, bireylerin psikolojik sağlamlığı ve öz-şefkati de ruhsal sorunlarla başa çıkmada ön plana çıkmaktadır. Psikolojik sağlamlık, kişinin zorlu yaşam olaylarına karşı uyum sağlayabilme kapasitesidir. Öz-şefkat ise bireyin kendine karşı nazik, anlayışlı ve destekleyici yaklaşımlarını ifade eder. Bu çalışmanın amacı, psikolojik sağlamlık ve öz-şefkatin, yetişkinlerde algılanan sosyal destek ile depresyon arasındaki ilişkide aracı rol oynayıp oynamadığını incelemektir. Çalışmaya yaşları 18-65 arasında değişen toplam 415 yetişkin (%59,7'si kadın, %39,4'ü erkek) katılmıştır. Veriler Beck Depresyon Envanteri, Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği, Öz-Anlayış Ölçeği ve Kısa Psikolojik Sağlamlık Ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Korelasyon ve aracılık analizleri SPSS ve AMOS yazılımları ile gerçekleştirilmiştir. Bulgular, algılanan sosyal destek ile depresyon arasında negatif bir korelasyon olduğunu göstermiştir . Yani, yüksek düzeyde algılanan sosyal destek daha düşük depresyon düzeyleriyle ilişkilidir. Aracılık analizi, hem öz-şefkatin hem de psikolojik dayanıklılığın bu ilişkiye anlamlı şekilde kısmi aracılık ettiğini ortaya koymuştur. Toplam model, depresyondaki varyansın %37'sini açıklamaktadır. Sonuçlar, daha yüksek algılanan sosyal desteğe sahip bireylerin artmış psikolojik dayanıklılık ve öz-şefkatle birlikte daha düşük depresyon düzeyleri yaşadığını göstermektedir. Bu bulgular, depresyonun azaltılmasına yönelik terapötik müdahalelerde öz-şefkat ve psikolojik dayanıklılığın desteklenmesinin önemini vurgulamaktadır. Gelecek çalışmalarda, bu ilişkilerin uzun vadeli sonuçları ve kültürel farklılıklarının incelenmesi önerilmektedir.

Anahtar Sözcükler: Algılanan Sosyal Destek, Depresyon, Öz-Şefkat, Psikolojik Sağlamlık

RPD PERSPEKTİFİNDEN PHUBBİNG: TÜRKİYE'DEKİ LİSANSÜSTÜ TEZLERİN SİSTEMATİK İNCELEMESİ

Evren ERZEN
Doçent Doktor, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi
evrenerzen@hotmail.com
ORCID ID: 0000-0001-9726-2688

Kadiriye TAŞDEMİR
Öğretmen, Muhsin Ertuğrul Mesleki Eğitim Merkezi
kadiriyetasdemir25@gmail.com
ORCID ID: 0009-0005-5137-9115

Özet
Bu araştırma, Türkiye'de Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık (RPD) alanında "phubbing" konusunu ele alan lisansüstü tezlerin sistematik bir biçimde incelenmesini amaçlamıştır. Bu doğrultuda, Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi (YÖK Tez) veri tabanında yer alan ve "phubbing" temasını işleyen toplam 45 lisansüstü çalışma taranmıştır. Bu tezlerin 19'unun (%42.3) RPD alanında hazırlandığı belirlenmiştir. Çalışma kapsamında incelemeye dâhil edilen RPD tezleri; tez türü, yayın yılı, araştırma deseni, çalışma grubu, örneklem büyüklüğü, kullanılan istatistiksel analiz teknikleri ve araştırmada ele alınan değişkenler açısından değerlendirilmiştir. Söz konusu tezlerin 18'i (%94.7) yüksek lisans, 1'i (%5.3) doktora düzeyindedir. Özellikle 2023 (%26.3) ve 2024 (%36.8) yıllarında phubbing konusuna yönelik çalışmaların belirgin şekilde arttığı gözlemlenmiştir. Araştırmaların büyük çoğunluğunun nicel yöntemlerden ilişkisel desenle yürütüldüğü (%84.2), bunu ilişkisel ve betimsel desenlerin birlikte kullanıldığı (%10.5) ve nitel yöntemle gerçekleştirilen (%5.3) çalışmaların takip ettiği belirlenmiştir. Çalışma grupları; ortaokul (n=1), lise öğrencileri (n=4), üniversite öğrencileri (n=5), genç yetişkinler (n=9), orta yetişkinler (n=6) ve yaşlı bireyler (n=2) olmak üzere farklı yaş ve gelişim dönemlerine yayılmıştır. Bazı çalışmalarda birden fazla yaş grubunun aynı anda incelendiği ve karma örneklem gruplarının tercih edildiği görülmüştür. Örneklem büyüklüğü açısından en çok tercih edilen aralık 101-500 kişi (%59.7) olup, bunu 501-1000 kişilik (%36.8) ve 10-100 kişilik (%5.3) örneklemler izlemiştir. Tüm çalışmalarda frekans ve yüzde istatistiklerinden yararlanılmıştır. Ayrıca, pek çok tezde birden fazla istatistiksel analiz tekniğinin eş zamanlı kullanımıyla verilerin çok boyutlu olarak değerlendirildiği tespit edilmiştir. En sık kullanılan analiz teknikleri arasında ortalama/standart sapma (n=18), betimsel istatistikler (n=18), Pearson korelasyon katsayısı (n=17), t-testi (n=11), aracılık analizleri (n=11), çoklu regresyon analizi (n=7) ve ANOVA (n=6) yer almaktadır. Araştırmalarda en çok incelenen değişkenler arasında ilişki doyumu (n=6), iyi oluş (n=3), FoMO (n=3), sosyal medya bağımlılığı (n=2), öz kontrol (n=2), nomofobi (n=2) ve iletişim becerileri (n=1) öne çıktığı gözlemlenmiştir. Bunun yanı sıra problemli akıllı telefon kullanımı, öz düzenleme becerisi, sosyal onay ihtiyacı, bağlanma stilleri ve psikolojik yalnızlık gibi çeşitli bireysel ve psikososyal değişkenlerin de incelendiği belirlenmiştir. Tüm bu çalışmalar RPD alanında phubbing araştırmalarının arttığını, phubbingin hem bireysel hem de sosyal bağlamda önemli bir soruna dönüştüğünü göstermektedir.

Anahtar Sözcükler: Phubbing, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık, sistematik derleme

DUYUSAL İŞLEMLEME HASSASİYETİ İLE TAMAMLANMA İHTİYACI ARASINDAKİ İLİŞKİDE DUYGUSAL TEPKİSELLİK VE DUYGULARI İFADE ETMENİN ARACI ROLÜ[23]

Melike Yavuzay
Öğrenci, Yıldız Teknik Üniversitesi
melikerbay15@gmail.com
ORCID ID: 0009-0009-8530-5463

Fulya Türk
Profesör Doktor, Yıldız Teknik Üniversitesi
fulya.turk@yildiz.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-1896-8418

Özet
Bu çalışmanın temel amacı, bir mizaç özelliği olan duyusal işlemleme hassasiyeti ile bilişsel bir gereksinim olan tamamlanma ihtiyacı arasındaki ilişkide duygusal tepkisellik ve duyguları ifade etmenin aracılık rolünü incelemektir. Araştırma, 18-65 yaş aralığındaki 513 gönüllü katılımcıyla kesitsel tarama deseninde gerçekleştirilmiştir. Veri toplamak amacıyla Duyusal İşlemleme Hassasiyeti Ölçeği, Tamamlanma İhtiyacı Ölçeği, Duygusal Tepkisellik Ölçeği ve Duyguları İfade Etme Ölçeği kullanılmıştır. Demografik değişkenlere göre Tamamlanma İhtiyacı düzeylerindeki farklılıklar incelendiğinde; kadın katılımcıların erkeklere kıyasla anlamlı düzeyde daha yüksek tamamlanma ihtiyacına sahip olduğu, geniş ailede büyüyen bireylerin bu ihtiyacının çekirdek ailede büyüyen bireylere kıyasla anlamlı derecede daha yüksek olduğu ve kronik rahatsızlığı bulunan bireylerin tamamlanma ihtiyacının diğer gruplardan anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir. Eğitim düzeyine göre genel bir farklılık gözlenmemekle birlikte, ön lisans mezunlarının tamamlanma ihtiyacı ortalamalarının en yüksek olduğu, bunu ortaokul mezunlarının izlediği saptanmıştır. Yaş, ebeveyn tutumu ve algılanan ekonomik duruma göre ise anlamlı bir farklılaşma gözlenmemiştir. Korelasyon analizleri, tüm değişken çiftleri arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü ilişkiler bulunduğunu ortaya koymuştur. Değişkenler arasındaki yapısal ilişkileri incelemek amacıyla gerçekleştirilen seri aracılık analizi (PROCESS Macro) sonucunda, duyusal işlemleme hassasiyeti ile tamamlanma ihtiyacı arasındaki ilişkide duygusal tepkisellik ve duyguları ifade etmenin kısmi aracılık rolü üstlendiği bulunmuştur. Bu bulgu, duyusal işlemleme hassasiyeti ile tamamlanma ihtiyacı arasındaki ilişkinin, duygusal tepkisellik ve ardından gelen duyguları ifade etme değişkeni aracılığıyla dolaylı bir yol izlediğini ortaya koymaktadır.

Anahtar Sözcükler: Duyusal İşlemleme Hassasiyeti, Tamamlanma İhtiyacı, Duygusal Tepkisellik, Duyguları İfade Etme

[23] Yüksek Lisans Tezi

POZİTİF PSİKOTERAPİ TEMELLİ AKRAN NEZAKETİ PSİKOEĞİTİM PROGRAMININ ZORBALIK EĞİLİMİ VE ÇATIŞMA ÇÖZME BECERİSİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİNİN İNCELENMESİ

Melike Yavuzay
Öğrenci, Yıldız Teknik Üniversitesi
melikerbay15@gmail.com
ORCID ID: 0009-0009-8530-5463

Enes Evci
Öğretmen, MEB-Gündoğdu İlkokulu
evcienes96@gmail.com
ORCID ID: 0009-0000-3538-7450

Tuba Cin Akbalı
Öğretmen, MEB-Gündoğdu İlkokulu
tuba.cin.1993.tc@gmail.com
ORCID ID: 0009-0004-1103-9928

Ali Eryılmaz
Profesör Doktor, Yıldız Teknik Üniversitesi
aeryilmz@yildiz.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-9301-5946

Özet
Bu araştırmanın temel amacı Pozitif Psikoterapi Temelli Akran Nezaketi Psikoeğitim Programının ilkokul 4. Sınıf öğrencilerinin Zorbalık Eğilimi ve Çatışma Çözme Becerileri üzerindeki etkisini incelemektir. Araştırma, zorbalık davranışı sergilediği sınıf öğretmeni gözlemiyle belirlenen 9 öğrenci ile yürütülen 6 haftalık bir psikoeğitim çalışması şeklinde tasarlanmıştır. Psikoeğitim programı uygulama öncesi (ön test) ve uygulama sonrası (son test) öğrencilerden veriler toplanmıştır. Program içeriğinde empati, çatışma çözme yöntemleri, açık iletişim, sadakat ve dürüstlük gibi temalar ele alınmıştır. Verileri toplamak için Zorbalık Eğilimi Ölçeği ve Çatışma Çözme Becerisi Ölçeği kullanılmıştır. Veriler SPSS 27.0 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Analizlerde betimsel istatistik ile Wilcoxon işaretli sıralar testi kullanılmıştır. Demografik değişkenlere bakıldığında araştırma grubundaki öğrencilerin yaşları 9 ile 11 arasında değişmekle birlikte çoğunluğunun (%66,67) 10 yaşında olduğu görülmektedir. Cinsiyet dağılımı ise grubun üçte biri (%33,33) kız öğrencilerden oluşmaktadır. Deney grubunun Zorbalık Eğilimi ve Çatışma Çözme Becerileri ölçeklerinden aldıkları ön test ve son test puanlarına bakıldığında Çatışma Çözme Becerisi ortalamalarında ve ölçeğin alt boyutu olan ‘‘Uzlaşmaya Başvurma’’ da son testte artış olduğu görülmektedir. Bununla birlikte ‘‘Zorbalık Eğilimi’’ genel puanında ve ölçeğin alt boyutlarından olan ‘‘Olumsuz Yansıtma’’, ‘‘Başkalarını Üzmek’’ Ve ‘‘Gücü Kullanma’’ puanlarında son testte azalmalar saptanmıştır. Öğrencilerin ön test ve son test puanları arasındaki değişimin anlamlı olup olmadığını tespit amacıyla yapılan Wilcoxon işaretli sıralar testi bulgularına bakıldığında, ‘‘Çatışma Çözme Becerileri’’ ve ‘‘Uzlaşmaya Başvurma’’ alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı bir artış gözlenmiştir. ‘‘Genel Zorbalık Eğilimi’’ puanlarında ve ‘‘Olumsuz Yansıtma’’, ‘‘Başkalarını Üzmek’’ ile ‘‘Gücü Kullanma’’ alt boyutlarında anlamlılık sınırına yakın düzeyde bir azalma görülmektedir. Bu durum psikoeğitim programının zorbalık eğilimi üzerinde pozitif yönde bir etki eğilimi gösterdiğine işaret etmektedir.

Anahtar Sözcükler: Pozitif Psikoterapi, Akran Nezaketi, Psikoeğitim, Zorbalık Eğilimi, Çatışma Çözme Becerileri

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN KARİYER PLANLAMA SÜREÇLERİNİN PSİKOLOJİK SERMAYE BAĞLAMINDA İNCELENMESİ

Hacı Arif Doğanülkü
Dr. Öğretim Üyesi, Çukurova Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı
adoganulku@gmail.com
ORCID ID: 0000-0003-2055-7511

Özet
Kariyer planlaması, bireylerin mesleki ve kişisel yaşamlarında amaçlarına ulaşabilmeleri adına kritik bir süreçtir. Özellikle üniversite öğrencileri için kariyer planlaması mesleki benlik algısının şekillenmesi, gelecek hedeflerinin belirlenmesi ve bu hedeflere yönelik sistemli adımlar atılması açısından önemli bir gelişim alanı olarak görülmektedir. Kariyer planlaması süreci temelde üç aşamadan oluşmaktadır. Birinci aşama olan kariyer keşfi, bireyin kendi ilgi, yetenek ve değerlerini tanıma sürecini ifade eder. İkinci aşama olan hedef belirleme, bireyin ulaşılabilir ve anlamlı mesleki hedefler oluşturmasına odaklanır. Üçüncü aşama olan planlama yapma ise belirlenen hedeflere ulaşabilmek için gerekli strateji ve adımların somutlaştırılmasını kapsamaktadır. Bu süreçlerin sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesi, bireyin sahip olduğu psikolojik kaynaklarla yakından ilişkilidir. Bu doğrultuda psikolojik sermaye önemli bir değişken olarak değerlendirilebilir. Çünkü psikolojik sermaye, bireylerin zorluklar karşısında dirençli kalmalarını, geleceğe umutla bakmalarını ve hedeflerine yönelik inanç geliştirmelerini destekleyen öz yeterlik, umut, iyimserlik ve psikolojik dayanıklılık gibi olumlu psikolojik özelliklerden oluşmaktadır. Nitekim alan yazında da psikolojik sermayenin bireylerin kariyer gelişimiyle ilişkili olumlu sonuçlar doğurduğu sıklıkla vurgulanmaktadır. Bu bağlamda yürütülen bu araştırmanın amacı, üniversite öğrencilerinin kariyer planlama düzeylerinin psikolojik sermayeleri tarafından ne düzeyde yordandığını belirlemektir. İlişkisel desende tasarlanan bu çalışma 143 kadın, 68 erkek olmak üzere toplamda 211 üniversite öğrencisi ile yürütülmüştür. Katılımcıların yaşları 18 ile 35 arasında değişmekte olup yaş ortalamaları 21.66'dır. Veri toplama aracı olarak Psikolojik Sermaye Algıları Ölçeği ve Proaktif Kariyer Davranışları Ölçeği kullanılmıştır. Toplanan veriler ise Pearson korelasyon analizi ve Yapısal Eşitlik Modellemesi tabanlı yol analizi kullanılarak analiz edilmiştir. Analiz sonuçlarında psikolojik sermayenin kariyer keşfi, hedef belirleme ve planlama yapma ile pozitif yönlü anlamlı ilişkilere sahip olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Ayrıca psikolojik sermayenin her üç değişken üzerinde de anlamlı yordayıcılar olduğu bulgusu elde edilmiştir. Bu bulgular artan psikolojik sermayenin kariyer planlama süreçlerindeki olumlu gelişmelere kaynaklık edebileceğini göstermektedir.

Anahtar Sözcükler: Psikolojik sermaye, kariyer keşfi, hedef belirleme, planlama yapma

BİLİŞSEL DAVRANIŞÇI TERAPİ TEMELLİ ÇEVRİMİÇİ GRUP DANIŞMANLIĞININ SINAV KAYGISI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: TIP FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİYLE YÜRÜTÜLEN BİR PİLOT ÇALIŞMA

Büşra Yiğit
Araştırma Görevlisi, İstanbul Ticaret Üniversitesi
byigit@ticaret.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-1179-0127

Fulya Türk
Profesör Doktor, Yıldız Teknik Üniversitesi
fulya.turk@yildiz.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-1896-8418

Özet
Tıp fakültesi öğrencileri, eğitim süreçleri boyunca yoğun akademik yük, yüksek başarı beklentisi ve mesleki sorumlulukların baskısı altında sınav kaygısı geliştirme açısından yüksek risk taşıyan bir grubu oluşturmaktadır. Özellikle Tıpta Uzmanlık Sınavı (TUS) gibi rekabet düzeyi yüksek ve uzun süreli hazırlık gerektiren sınav süreçleri, bu öğrencilerin psikolojik iyi oluş düzeylerini ciddi biçimde zayıflatabilmektedir. Bu doğrultuda gerçekleştirilen bu çalışma, TUS hazırlık sürecinde bulunan tıp fakültesi öğrencilerinin sınav kaygısını azaltmayı, stresle başa çıkma becerilerini geliştirmeyi ve bilişsel çarpıtmalarını yeniden yapılandırmayı amaçlayan çevrimiçi Bilişsel Davranışçı Terapi (BDT) temelli grupla psikolojik danışma programının etkililiğini değerlendirmeyi hedeflemektedir. Çalışma kapsamında, daha önce psikoterapi deneyimi bulunmayan, psikiyatrik tanısı olmayan ve aktif olarak TUS'a hazırlanan 8 katılımcı ile toplam 8 oturumdan oluşan bir müdahale süreci yürütülmüştür. Oturumlar, haftada iki kez ve her biri 90 dakika olacak şekilde çevrimiçi platform aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Program içeriği, sınav kaygısıyla baş etme, bilişsel yeniden yapılandırma ve stres yönetimi temelli teknikleri kapsamaktadır. Veri toplama sürecinde Westside Sınav Kaygısı Ölçeği, Depresyon Anksiyete Stres Ölçeği (DAS-21) ve Bilişsel Çarpıtmalar Ölçeği kullanılmış; katılımcılara ön test ve son test uygulamaları yapılmıştır. Elde edilen veriler doğrultusunda gerçekleştirilen karşılaştırmalı analizlerde, sınav kaygısı puanlarında orta düzeyde anlamlı bir azalma; stres alt boyutunda ise müdahale öncesine kıyasla istatistiksel olarak yüksek düzeyde anlamlı bir düşüş tespit edilmiştir. Ayrıca, uygulama sonrasında katılımcıların Bilişsel Çarpıtmalar Ölçeğinden aldıkları puanlarda da anlamlı bir düşüş gözlemlenmiştir. Bu durum işlevsel düşünce örüntüleri geliştirmeye başladığını göstermektedir. Elde edilen sonuçlar, çevrimiçi grup temelli psikolojik danışma programlarının sınav kaygısı ile başa çıkmada etkili bir müdahale aracı olarak kullanılabileceğini ortaya koymaktadır. Söz konusu uygulama, pilot bir çalışma olarak gerçekleştirilmiş olup, bulguların daha geniş örneklemlerle doğrulanması ve izleme testleriyle uzun vadeli etkilerinin değerlendirilmesi önerilmektedir. Bu tür müdahalelerin, özellikle yoğun stres altında bulunan öğrencilere yönelik olarak erişilebilir, sürdürülebilir ve psikolojik açıdan koruyucu destek modellerinin geliştirilmesine katkı sunacağı düşünülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Bilişsel davranışçı terapi, sınav kaygısı, çevrimiçi, grupla psikolojik danışma.

ÖĞRETMEN ADAYLARININ PROGRAM OKURYAZARLIKLARININ GELİŞTİRİLMESİ: BİR EYLEM ARAŞTIRMASI

saadet soğancı
Araştırma Görevlisi, gaziantep üniversitesi
saadets@gantep.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-7560-666X

BİRSEN BAĞÇECİ
Profesör Doktor, GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
bbagceci@gmail.com
ORCID ID: 0000-0001-8189-4912

Özet
Eğitimin etkili ve nitelikli yürütülebilmesi için öğretmenlerin eğitimin rehberi olan programları anlayabilmesi ve etkili uygulayabilmesi gerekmektedir. Programın temel bilgilerini bilerek, programı anlama ve yorumlayabilme, eleştirel gözle bakabilme ve bulunduğu ortamın şartlarına uyarlayarak programı kullanabilme becerisine program okuryazarlığı becerisi denmektedir. Öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının program okuryazarlığı becerisine sahip olması kuramdaki ve pratikteki eğitim arasındaki farkı en aza indirgemek için önemlidir. Öğretmen adaylarına bu beceri hizmet öncesinde kazandırılmalıdır. Öğretmen adaylarının program okuryazarlığının geliştirilmesi için eylem araştırması yöntemiyle yapılan bu çalışmada öğretmen adaylarına 5 oturumdan oluşan 8 saatlik bir öğretim etkinliği düzenlenmiştir. Öğretim etkinliğinde program geliştirmenin temelleri, programın dört ögesi, Türkiye'de program geliştirme süreci konuları anlatılmıştır. Türkiye'de kullanılan son iki öğretim programı sınıfta tartışılarak öğrenilen bilgiler doğrultusunda kıyaslanmıştır. İlköğretim matematik öğretmenliği ikinci sınıf öğrencilerinden 14 öğretmen adayı gönüllü olarak çalışmaya katılmıştır. Çalışmada hem nitel hem nicel yöntemle veri toplanmıştır. Çalışmanın etkililiğini ölçmek için uygulanan ölçek sonuçlarına bakıldığında anlamlı bir fark görülmemiştir. Bu da artışın tesadüfi olma ihtimalini doğurmaktadır. Sadece nicel boyut değil de nitel boyuttaki veri analiz sonuçları da göz önünde bulundurulduğunda anlamlı fark olmamasının sebebi olarak örneklem büyüklüğü (n:14) olduğu söylenebilmektedir. Öğretmen adaylarının yazdıkları yansıtıcılar incelendiğinde eylem araştırması çerçevesinde yapılan atölye çalışmalarında işlenen derslerin akıcı, açık ve anlaşılabilir olduğu söylenmektedir. Yansıtıcı yazılarda öğrenciler o haftanın içeriklerine de değinmiştir. Derslerin sonunda yapılan değerlendirme sınavlarına hevesle katılmışlardır. Ders sonunda dersin tekrarını sağladığı için ders esnasında öğrenilen bilgilerin pekiştirildiği söylenebilir. Bulgulara bakıldığında öğretmen adaylarının düşük program okuryazarlık becerilerini geliştirmek için çözüm önerisi olarak uygulanan atölye çalışmasının etkili olduğu söylenebilir.

Anahtar Sözcükler: program okuryazarlığı, öğretmen adayları, eylem araştırması

GELENEKTEN DİJİTALE: BAYRAMLAŞMA RİTÜELLERİMİZE SOSYAL MEDYA VE DİJİTALLEŞMENİN ETKİSİ

Mürvet Pak
Öğrenci, Üsküdar Üniversitesi
muruvetpak@gmail.com
ORCID ID: 0009-0005-7553-0318

Özet
Bayramlaşma, Türk toplumunun kültürel dokusunda önemli bir yer tutan, aile içi ve kuşaklar arası bağları güçlendiren köklü bir gelenektir. Yüz yüze ziyaretler, büyüklerin ellerinin öpülmesi, kabir ziyaretleri, toplu yemekler ve dualar gibi çeşitli ritüellerle şekillenen bu uygulama, toplumsal dayanışma ve aidiyet duygusunun kuşaktan kuşağa aktarılmasında kritik bir rol oynamaktadır. Ancak son yıllarda hızla gelişen dijitalleşme ve sosyal medya kullanımının, toplumsal pratikler üzerindeki dönüştürücü etkisi bayramlaşma ritüellerini de önemli ölçüde etkilemiştir. Özellikle COVID-19 pandemisiyle birlikte, fiziksel temasın kısıtlandığı süreçte dijital iletişim araçları bayramlaşmanın yeni normali hâline gelmiş; görüntülü arama uygulamaları, mesajlaşma platformları ve sosyal medya paylaşımları aracılığıyla gerçekleştirilen bayramlaşmalar yaygınlaşmıştır. Bu çalışma, dijitalleşmenin bayramlaşma kültürü üzerindeki etkilerini aile danışmanlığı perspektifiyle ele almayı amaçlamaktadır. Çalışmada, dijital iletişim araçlarının kuşaklar arası ilişkiler, duygusal yakınlık, kültürel devamlılık ve değer aktarımı üzerindeki yansımaları değerlendirilmektedir. Literatür taraması ve farklı yaş gruplarından bireylerle yapılan nitel görüşmeler yoluyla elde edilen veriler, dijitalleşmenin kültürel ritüeller üzerindeki etkilerini anlamaya yönelik olarak analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular, dijitalleşmenin geleneksel değerleri tehdit etmekten çok, uygun biçimde entegre edildiğinde kültürel sürekliliği destekleyebileceğini göstermektedir. Çalışmada, aile danışmanlığı uygulamalarına yönelik öneriler ve kuşaklar arası iletişimi güçlendirecek yeni iletişim stratejilerine de yer verilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Bayramlaşma, dijitalleşme, aile bağları, sosyal medya, kültürel dönüşüm

AZERBAYCAN'DA HALK SAĞLIĞI YÖNETİMİ SÜRÜCİNDE YAPAY ZEKA VE VERİ ANALİTİĞİ UYGULAMALARININ HİZMET KALİTESİNİN ARTIRILMASINDA ETKİSİ

Narmin Alakbarova
Araştırma Görevlisi, Baku Higher Oil School
narmin.alakbarova@bhos.edu.az
ORCID ID: 0000-0003-4348-313X

Farhad RAHMANOV
Profesör Doktor, Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi
f.rahmanov@unec.edu.az
ORCID ID: 0000-0003-2911-8179

Elchin SULEYMANOV
Doçent Doktor, The National Observatory for Labour Market and Social Protection
elchin.b.suleymanov@sosial.gov.az
ORCID ID: 0000-0002-6075-2744

Özet
Bu çalışmada, Azerbaycan'da yapay zekâ ve veri analitiğinin sağlık hizmetlerinin optimize edilmesindeki rolü incelemektedir. Araştırmada, yapay zeka teknolojilerinin tanı, tedavi ve yönetim alanlarındaki uygulamaları; veri analitiğinin ise karar verme süreçleri ve kaynakların etkin kullanımı açısından önemi vurgulanmaktadır. Aynı zamanda mevcut uygulamalar, karşılaşılan zorluklar ve gelecek perspektifleri analiz edilmekte; sağlık sisteminin dijitalleşmesi, elektronik sağlık kartlarının uygulanması ile vatandaşların tıbbi verilerinin toplanması ve analiz edilmesi gibi konular ele alınmıştır. Araştırmada ayrıca teknolojik altyapı ile hukuki ve etik konuların önemi belirtilmektedir. Azerbaycan'da sağlık sisteminde son yıllarda hayata geçirilen dijital girişimler ve COVID-19 pandemisi sürecinde bu sistemlerin önemi özellikle vurgulanmıştır. Yapay zeka teknolojilerinin onkolojik hastalıkların erken teşhisi, kardiyovasküler hastalıkların öngörülmesi ve diğer tıbbi alanlardaki uygulamalarına yönelik çeşitli pilot projeler yürütülmüştür. Bununla birlikte, veri kalitesi, teknolojik altyapı eksiklikleri, hukuki ve etik sorunlar ile uzman yetersizliği gibi çeşitli zorluklar mevcuttur. Araştırma sonuçlarına göre, Azerbaycan'da gelecekte teletıp uygulamalarının yaygınlaştırılması, yapay zekâ tabanlı tanı ve karar destek sistemlerinin hayata geçirilmesi, kişiselleştirilmiş sağlık yaklaşımlarının geliştirilmesi, veri güvenliği ve büyük veri platformlarının entegrasyonu gibi stratejik yönelimler belirlenmiştir. Bu girişimler, sağlık hizmetlerinin kalitesinin artırılmasına ve kaynakların daha etkin kullanılmasına katkı sağlayacaktır.

Anahtar Sözcükler: yapay zeka; veri analitiği; Azerbaycan sağlık sistemi; dijitalleşme; sağlık reformları

YAYGIN EĞİTİMDE MÜZİK ÖĞRENCİLERİNİN SEÇİMİNE YÖNELİK YENİ BİR ÖLÇME YÖNTEMİ TASARIMI [24]

HASAN SAKARYA [25]
Öğrenci, MARMARA ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ MÜZİK ÖĞRETMENLİĞİ
hasansakarya@msn.com
ORCID ID: 0000-0001-9559-7249

Özet
Müzik eğitimi, bireyin estetik, zihinsel, sosyal ve duygusal gelişimine katkı sağlayan temel bir alandır. Türkiye'de bu eğitim yalnızca örgün değil, aynı zamanda yaygın eğitim kurumları aracılığıyla da sunulmaktadır. Halk eğitim merkezleri ve belediye sanat merkezleri gibi kurumlar, her yaştan bireye müzik eğitimi imkânı tanımaktadır. Ancak bu kurumlarda öğrenci kabulü genellikle herhangi bir yetenek değerlendirmesi yapılmaksızın gerçekleşmektedir. Objektif ölçütlerin yokluğu, sınıf içi dengeyi bozmakta, eğitim sürecinin verimliliğini düşürmekte ve hem öğrenci hem de öğretmen motivasyonunu olumsuz etkilemektedir. Bu doğrultuda yürütülen araştırmanın amacı, yaygın eğitim kurumlarında çevrimiçi uygulanabilecek, geçerli ve güvenilir bir müzik yetenek testi geliştirmektir. Çalışma nicel araştırma yöntemi ile desenlenmiştir. Çalışma kapsamında literatür taraması yapılmış; müzik öğretmenleri ve kurum yöneticilerinin görüşlerine başvurulmuş; ardından pilot uygulamalar gerçekleştirilmiştir. Test, tek/çift/üç ses duyumu, ezgisel ve ritimsel bellek ile çalgı tanıma becerilerini ölçen 18 maddeden oluşmaktadır. İlk olarak 50 müzik öğretmenliği öğrencisine uygulanan testten elde edilen geri bildirimlerle soruların geçerliliği test edilmiştir. 2. Aşamada test, yaygın eğitim kurumlarına başvuran 400 öğrenciye uygulanmıştır. Elde edilen veriler doğrultusunda ayırt edici madde analizi, korelasyon ve faktör analizi yapılmış; testin geçerlik ve güvenirlik düzeyi belirlenmiştir. Elde edilen sonuçlar, geliştirilen testin müzik branşlarına öğrenci seçiminde objektif bir araç olarak kullanılabileceğini göstermektedir. Bu çalışmadan elde edilen sonuçlar, hem yaygın eğitim kurumlarında eğitim sürecinin daha verimli hale gelmesi hem de farklılıklar ve yeteneklerin doğru şekilde belirlenerek, eğitim sürecinin daha nitelikli ve verimli hâle getirilebilmesi açısından bir model oluşturmayı hedeflemiştir.

Anahtar Sözcükler: Yaygın eğitim, müzik eğitimi, yetenek testi, eğitim metodolojisi, müzik öğretmenliği

[24] DOKTORA TEZİNDEN ÜRETİLMİŞ MAKALE

[25] DOKTORA ADAYI

ROMANTİK İLİŞKİSİ OLAN BİREYLERDE BİLİNÇLİ FARKINDALIK, DUYGUSAL ZEKA VE MENTAL İYİ OLUŞUN İLİŞKİ DOYUMU İLE İLİŞKİSİ[26]

Ceren ÖZTÜRK
Öğrenci, Yıldız Teknik Üniversitesi
ceren.ozturk1@std.yildiz.edu.tr
ORCID ID: 0009-0009-5330-2305

Yağmur SAVAŞ
Öğrenci, Yıldız Teknik Üniversitesi
yagmur.savas@std.yildiz.edu.tr
ORCID ID: 0009-0006-8669-9554

Beyza DAĞAŞAN
Öğrenci, Yıldız Teknik Üniversitesi
beyza.dagasan@std.yildiz.edu.tr
ORCID ID: 0009-0005-5951-4529

Yağmur KAYA
Öğrenci, Yıldız Teknik Üniversitesi
ykaya@yildiz.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-4077-3182

Özet

Bu araştırmada bilinçli farkındalık, duygusal zeka, mental iyi oluş ve ilişki doyumu arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Araştırmanın deseni genel tarama modellerinden ilişkisel modeldir. Ölçüt örnekleme yöntemi kullanılarak araştırmanın örneklemine ulaşılmıştır. Araştırmaya dahil edilme ölçütü katılımcıların romantik ilişki içerisinde olması, çalışmaya katılmak için gönüllü olması ile 18 yaşından büyük olmasıdır. Araştırmanın örneklemi 491 katılımcıdan (333 kadın ve 158 erkek) oluşmaktadır. Katılımcıların yaşları 18 ile 61 arasındadır ($\bar{X}$ = 31.74 yaş, SS = 12.07). Katılımcıların 25'inin flörtü, 239'unun sevgilisi, 4'ünün sözlüsü, 8'inin nişanlısı, 215'inin eşi vardır. Veri toplama araçları olarak Romantik İlişkide Bilinçli Farkındalık Ölçeği, Warwick-Edinburgh Mental İyi Oluş Ölçeği, Duygusal Zeka Özelliği Ölçeği ve Romantik İlişki Doyum Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizinde değişkenlere ilişkin betimsel istatistikler, pearson momentler çarpımı analizi, regresyon analizi, bağımsız gruplar t testi ve anova kullanılmıştır. Korelasyon analizi sonucunda ilişki doyumu ile bilinçli farkındalık ($r = .283$, $p < .01$), duygusal zeka ($r = .270$, $p < .01$) ve mental iyi oluş ($r = .310$, $p < .01$) arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Çoklu regresyon analizi sonucunda bilinçli farkındalık, duygusal zeka ve mental iyi oluşun birlikte ilişki doyumunu anlamlı düzeyde yordadığı görülmüştür ($R2 = .148$; $p < .01$). Araştırmanın fark testi sonuçlarına göre mental iyi oluş ($t(489) = 3.09$, $p < .05$) ve duygusal zeka ($t(489) = 2.40$, $p < .05$) cinsiyete göre anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmüştür. Analiz sonuçlarına göre duygusal zeka ($F (2, 488)$, $p < .05$) ve mental iyi oluşun ($F (2, 488)$, $p < .05$) sosyoekonomik düzeye göre anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmüştür. Analiz sonuçlarına göre bilinçli farkındalık ($F (4, 486)$, $p < .05$), duygusal zeka ($F (4, 486)$, $p < .05$), mental iyi oluş ($F (4, 486)$, $p < .05$) ve ilişki doyumunun ($F (4, 486)$, $p < .05$) ilişki durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmüştür. Sonuç olarak, istatistiksel olarak değişkenler arasında ilişkiler olduğu bulunmuştur. Araştırmanın bulguları ilgili literatür ışığında tartışılmıştır.

Anahtar Sözcükler: İlişki doyumu, bilinçli farkındalık, duygusal zeka, mental iyi oluş

[26] Bu araştırma, TÜBİTAK Bilim İnsanı Destek Programları Başkanlığı (BİDEB) tarafından yürütülen, 2209-A Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Destekleme Programı 2024 yılı 1. dönem kapsamında 1919B012410103 numara ile desteklenmiştir.

2. SINIF İNGİLİZCE ÖĞRETİM PROGRAMININ GELİŞTİRİLMESİNE YÖNELİK ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ[27]

Sevim Aşiroğlu
Dr. Öğretim Üyesi, Maltepe Üniversitesi
scamuzcu@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-6528-4177

Şeniz Karakış
Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı
senizkarakis@gmail.com
ORCID ID: 0009-0003-8386-0961

Özet
İlkokul düzeyinde yabancı dil öğretimine başlama yaşı, birçok ülkede pedagojik, sosyokültürel ve ekonomik değişkenler doğrultusunda tartışmalı bir konudur. Türkiye'de ise 4. Sınıf İngilizce eğitimi 2 yıl öne çekilerek, 2.sınıfta başlatılmasıyla birlikte yeni bir öğretim programının hazırlanmış ve ilk kez 2013-2014 döneminde uygulanmıştır. 2017 yılında ise Milli Eğitim Bakanlığı öğretim programlarında güncellemeye gitmiştir. Programın uygulama boyutunda çeşitli sorunlar yaşandığı ve bu sorunların büyük ölçüde öğretmen deneyimleri üzerinden yansıdığına dair bulgular literatürde dikkat çekmektedir. Öğretmenlerin sınıf içi uygulamalarda ne tür güçlüklerle karşılaştıkları ve programın amaçlarıyla ne ölçüde örtüşen uygulamalar gerçekleştirebildikleri, etkili bir program geliştirme süreci için kritik önemdedir. Erken yaşta yabancı dil öğretimi ile ilgili araştırmalar, pedagojik uygulamaların yaş düzeyine uygun olması gerektiğini ve öğretmen yeterliklerinin bu süreçte belirleyici rol oynadığını vurgulamaktadır. Türkiye'de yapılan çalışmalar ise genellikle öğretmen yetiştirme, ders materyalleri ve ders süresi gibi faktörlere odaklanmış; ancak yenilenen programın sahadaki karşılığını öğretmen deneyimleri üzerinden sistematik olarak değerlendiren araştırmalar sınırlı kalmıştır. Bu bağlamda araştırma 2017 yılında uygulamaya geçen 2. sınıf İngilizce öğretim programının öğretmen deneyimleri doğrultusunda değerlendirilmesini amaçlamaktadır. Araştırmada fenomenoloji deseni kullanılmıştır. Çalışma grubunu, İstanbul ili Kadıköy ilçesinde görev yapan ve ikinci sınıflarda İngilizce öğretimi gerçekleştiren 16 İngilizce öğretmeni oluşturmaktadır. Katılımcılar, amaçlı örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir. Veriler, yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmış ve içerik analizi ile çözümlenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, öğretmenlerin bir kısmı programın içerik açısından genel olarak uygun olduğunu düşünmektedir. Ancak programın İngilizce becerilerini geliştirme konusunda, ders saatinin ve mevcut ders materyallerinin yetersiz olduğu ifade edilmiştir. Katılımcıların büyük çoğunluğu, programın etkililiğinin artırılması için ek materyal desteğine ihtiyaç duyulduğunu vurgulamıştır. Öğretmenler, programın geliştirilmesine yönelik olarak; beceri temelli yapılandırılması, uygulamaya dayalı etkinliklere ağırlık verilmesi, ders materyallerinin zenginleştirilmesi ve ders saati sayısının artırılması yönünde önerilerde bulunmuştur. Araştırma sonuçlarına dayanarak; benzer çalışmaların diğer bölgelerde yürütülmesi, İngilizce ders saatlerinin kademeli olarak artırılması, dijital ve basılı materyallerin zenginleştirilmesi ve örnek uygulamaların paylaşılabileceği bir dijital platformun kurulması önerilmektedir.

Anahtar Sözcükler: İlkokul, İngilizce Eğitimi, Öğretim Programı, Program Geliştirme

[27] Bu çalışma ikinci yazarın danışmanlığında birinci yazarın yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

YAPAY ZEKANIN AİLE KAVRAMI İLE İLİŞKİSİ:AİLE YAŞAMINA YANSIMALARI ,DANIŞMANLIKTA KULLANIMI VE YENİ SINIRLAR

SEMİHA ÇUBUK
Öğrenci, ÜSKÜDAR ÜNİVEERSİTESİ
smhcubuk@gmail.com
ORCID ID: 0009-0008-3295-1309

Özet
Bu çalışma, yapay zekâ (YZ) teknolojilerinin aile kavramı üzerindeki etkilerini çok boyutlu bir perspektiften incelemeyi amaçlamaktadır. 21. yüzyılda hızla gelişen dijital dönüşüm süreci, yalnızca ekonomik ve toplumsal yapıları değil; aynı zamanda mikro düzeydeki aile sistemlerini de dönüştürmektedir. Yapay zekâ destekli dijital asistanlar, sosyal robotlar ve kişiselleştirilmiş yazılımlar, aile içi rollerin yeniden tanımlanmasına neden olmakta; bazı durumlarda YZ'nin neredeyse bir "aile üyesi" gibi algılanmasına yol açmaktadır. Bu durum, aile içi karar alma süreçlerinden duygusal bağlara kadar pek çok ilişki biçimini yeniden yapılandırmaktadır.Çalışmada; yapay zekânın aile yaşamındaki işlevselliği, duygusal etkileri, danışmanlık sürecindeki yeri ve özellikle çocuk yetiştirme ile ergen gelişimi üzerindeki katkıları incelenmiştir. Ayrıca YZ'nin aile danışmanlığında değerlendirme araçları, psiko-eğitim içerikleri ve dijital rehberlik gibi alanlarda nasıl kullanıldığı örneklerle ele alınmıştır. Ancak YZ'nin etik sınırlılıkları, empatik kapasite eksikliği ve insanî ilişkilerdeki yerine ikame edilemeyeceği vurgulanmaktadır. Sonuç olarak, YZ teknolojileri aile yapısına destek sağlayan güçlü araçlar olmakla birlikte, bu araçların bilinçli ve sınırlı kullanımı önem arz etmektedir. Ailelerin ve danışmanların teknolojik farkındalığı, dijital çağda sağlıklı ilişkilerin temelini oluşturmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Yapay zekâ, aile yapısı, aile danışmanlığı, çocuk gelişimi, ergenlik, dijital etik, teknoloji ve toplum

MADDE VE DAVRANIŞ BAĞIMLILIKLARI ve AİLE

ZEHRA TÜRKMEN
Öğrenci, Üsküdar Üniversitesi Yüksek Lisans Öğrencisi
Zehraturkmen@gmail.com
ORCID ID: 0009-0001-7037-3027

Özet
Bu çalışmada, bağımlılık çeşitleri ele alınarak özellikle madde bağımlılığı ve davranışsal bağımlılıkların birey ve aile üzerindeki etkileri incelenmektedir. Bağımlılıkla mücadelede ailenin rolü, kuramsal yaklaşımlar çerçevesinde değerlendirilmektedir. Çalışmada bağımlılık türleri açıklanmakta; madde ve davranışsal bağımlılıklara ilişkin belirtiler, genel risk faktörleri, aile içi yansımalar ve tedavi sürecine dair bazı unsurlar ele alınmaktadır. "Bağımlılık Modeli (Biyopsikososyal Yaklaşım)", "Bağımlılık Döngüsü Modeli" ve "Motivasyonel Görüşme Modeli" gibi kuramsal yaklaşımlar doğrultusunda, bağımlılıklarla baş etme stratejileri tartışılmaktadır. Bu üç modelin doğru kullanımının, bağımlı birey üzerinde oluşturacağı olumlu etkiler üzerinde durulmaktadır. Söz konusu kuramların uygulanmasıyla birlikte, bağımlı bireyin tedavisinde aile katılımının ve desteğinin büyük önem taşıdığı vurgulanmaktadır. Özellikle bağımlı bireylere yönelik olarak ailelerin empatik, destekleyici ve yapıcı bir tutum sergilemelerinin iyileşme sürecine olumlu katkılar sağladığı belirtilmektedir. Güçlü aile yapısının, bağımlılıkların önlenmesi ve tedavisinde kilit bir rol oynadığı ifade edilmektedir. Bağımlı bireyin rehabilitasyon süreçlerinin çok yönlü olduğu, yalnızca maddeyi bırakmanın yeterli olmadığı; bağımlı kişinin topluma yeniden entegre edilebilmesi için destekleyici sosyal ortamların da oluşturulması gerektiği vurgulanmaktadır. Bu çalışmada ayrıca, sivil toplum kuruluşlarının desteğinin önemi üzerinde durulmakta; bağımlılıkla mücadelede hem bireysel hem de toplumsal farkındalık ile profesyonel destek mekanizmalarının artırılmasının gerekliliği sonucuna ulaşılmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Bağımlılık, aile, davranışsal bağımlılık, motivasyonel görüşme, bağımlılık döngüsü.

KODLARLA DEĞİŞEN AİLE: DANIŞMANLIKTA İNSAN VE MAKİNE YAN YANA

ZEHRA TÜRKMEN
Öğrenci, Üsküdar Üniversitesi Yüksek Lisans Öğrencisi
Zehraturkmen@gmail.com
ORCID ID: 0009-0001-7037-3027

Özet
Bu çalışma, üretken yapay zekâ (Generative AI) teknolojilerinin hızla dijitalleşen toplum yapısı üzerindeki etkilerini aile sistemi odağında incelemektedir. Günümüzde yapay zekâ sadece iş dünyası, eğitim veya sağlık gibi alanları değil; ev içi yaşamı, aile içi iletişimi, ebeveynlik stillerini ve danışmanlık süreçlerini de yeniden şekillendirmektedir. Teknolojik ilerleme, aile yaşamında karar alma süreçlerini, rollerin paylaşımını ve ilişkisel bağları etkileyen çok katmanlı bir dönüşüm yaratmaktadır. Yapay zekâ temelli uygulamalar, ebeveynlere çocuk eğitimi, gelişimsel takip ve bakım süreçlerinde yardımcı olmakta; ergen bireyler için dijital destek ve yönlendirme araçları sunmaktadır. Aile danışmanlığı bağlamında ise yapay zekâ, veri temelli izleme sistemleri, ihtiyaç analizleri, psiko-eğitimsel içerikler ve otomatik geribildirim mekanizmaları ile sürece katkı sağlamaktadır. Danışmanların karar süreçlerini destekleyen yapay zekâ, aynı zamanda müdahale planlarının kişiselleştirilmesinde yeni fırsatlar sunmaktadır. Ancak bu teknolojik gelişmelerin sunduğu olanaklara rağmen, insan ilişkilerinin temelini oluşturan empati, sezgisel anlayış, etik sorumluluk ve kültürel bağlam gibi insana özgü niteliklerin yerini alması mümkün değildir. Bu nedenle çalışma, yapay zekânın danışmanlık süreçlerinde insanın yerini almak yerine, danışman-insan etkileşimini destekleyen ve bütüncül hizmet kalitesini artıran bir yardımcı unsur olarak değerlendirilmesini savunmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Yapay zekâ, aile, ebeveynlik, ergenlik, aile danışmanlığı.

YENİÇAĞIN KİMLİK İNŞASINDA SOSYAL MEDYANIN ROLÜ: BİR SİSTEMATİK DERLEME

Kardelen Kurutlu
Öğrenci, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi
kurutlu.kardelen@ogr.ahievran.edu.tr
ORCID ID: 0009-0008-7748-218X

Ertuğrul Talu
Dr. Öğretim Üyesi, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi
etalu@ahievran.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-3062-6130

Özet
21. yüzyıl, dijital teknolojilerin günlük yaşamın tüm alanlarına nüfuz ettiği ve birey-toplum ilişkilerinde köklü dönüşümlere yol açan bir çağ olarak tanımlanmaktadır. Bu teknolojik dönüşümle birlikte bireylerin bilgiye erişim, iletişim kurma ve kendini ifade etme biçimleri de yeniden şekillenmiştir. Bu bağlamda bireyler, yalnızca bilgi tüketicisi değil aynı zamanda içerik üreticisi konumuna gelmiş; sosyal medya aracılığıyla metin, görsel, ses ve video gibi çeşitli formatlarda içerik üreterek dijital ortamlarda benliklerini ifade etme imkânı bulmuşlardır. Bu durum, dijital kimlik inşası sürecinde sosyal medyanın etkisini önemli bir araştırma konusu haline getirmiştir. Özellikle psikoloji, psikolojik danışmanlık, sosyoloji ve eğitim bilimleri alanlarında yapılan araştırmalar, dijital platformların bireysel kimlik oluşumu üzerindeki etkisinin göz ardı edilemeyeceğini ortaya koymuştur. Bu çalışmanın amacı, dijital kimlik inşası, sosyal medya kimliği, dijital benlik ve sanal benlik kavramları üzerine Türkiye'de 2020-2024 yılları arasında yayımlanmış akademik yayınları sistematik bir biçimde inceleyerek mevcut literatürü analiz etmek ve alandaki araştırma eğilimlerini ortaya koymaktır. Çalışma kapsamında Google Akademik ve TR Dizin veri tabanlarında, "dijital kimlik inşası", "sosyal medya kimliği", "dijital benlik" ve "sanal benlik" anahtar sözcükleri kullanılarak tarama yapılmıştır. Bir diğer tarama ölçütü olarak yalnızca “Eğitim Bilimleri”, “Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık”, “Sosyoloji”, “Psikoloji” ve “Psikiyatri” alanlarında yayımlanan, tam metin ve açık erişimli yayınlar değerlendirmeye alınmıştır. Veri analizi sürecinde dâhil edilen çalışmalar kodlanmış, tematik kategorilere ayrılmış ve frekans analizi yöntemiyle incelenmiştir. Sistematik derleme süreci PRISMA doğrultusunda yürütülmüş; başlangıçta ulaşılan 662 çalışma arasından tekrar edenler ile içerik ve yöntem açısından dışlama kriterlerini karşılayanlar çıkarılarak toplam 44 ilgili araştırma sistematik derlemeye dâhil edilmiştir. Elde edilen bulgular, dijital çağda kimlik inşasının sosyal medya aracılığıyla yeniden şekillendiğini ve özellikle genç bireylerin dijital ortamdaki kimlik oluşum süreçlerinin psikolojik, sosyolojik ve eğitsel bağlamlarla çok disiplinli bir yaklaşımla ele alınması gerektiğini ortaya koymuştur. Ayrıca Türkiye'de bu alanda yapılan çalışmaların sayıca arttığı ancak teorik çerçeve ve yöntemsel çeşitlilik açısından geliştirilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır. Gelecekteki araştırmaların daha derinlemesine analizler içermesi ve birey-toplum ilişkisini daha kapsamlı değerlendirmesi önerilmektedir.

Anahtar Sözcükler: Dijital kimlik, sosyal medya kimliği, dijital benlik, sanal benlik, sistematik derleme.

BAĞIMLILIKTAN SUÇ ENDÜSTRİSİNE: ÇEVRİMİÇİ KUMAR VE DİJİTAL OYUNLARIN TOPLUMSAL GÜVENLİĞE ETKİSİ

AHMET FATİH TUNÇAY
Öğrenci, İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ-CERRAHPAŞA ADLİ TIP VE ADLİ BİLİMLER ENSTİTÜSÜ/ SOSYAL BİLİMLER ANABİLİM DALI - DOKTORA PROGRAMI
fatihtuncay5@hotmail.com
ORCID ID: 0000-0002-6981-9394

Özet
Günümüzde dijitalleşmenin etkisiyle çevrimiçi kumar platformları, sanal bahis siteleri ve mikro ödeme içeren dijital oyunlar, davranışsal bağımlılıklar tanımı altında yer alan bir bağımlılık türü olarak tanımlanmasının yanı sıra yalnızca bireylerin ruh sağlıklarını tehdit eden bir bağımlılık unsuru olarak değil, aynı zamanda yasa dışı finansal akışların ve kara para aklamanın önemli bir aracı olarak öne çıkmaktadır. Çevrimiçi kumar ve dijital oyun bağımlılığı, bireyde zamanla dürtü kontrol bozukluklarına, postüral bozukluklara, demotivasyon sendromuna, kronik yorgunluğa, sosyal izolasyona, ekonomik yıkıma ve nihayetinde adli vakalara yol açabilecek riskler barındırmaktadır. Bu bireysel sonuçların ötesinde, dijital bağımlılıklar suç endüstrisinin sürdürülebilir gelir kaynakları arasında yer almakta ve özellikle organize suç örgütleri tarafından istismar edilmektedir. Denetimsiz ve yasal boşluklara sahip çevrimiçi kumar ağları, kullanıcıların kişisel ve finansal verilerinin işlenmesini kolaylaştırmakta; dijital ödeme sistemleri üzerinden gerçekleştirilen işlemler, geleneksel denetim mekanizmalarını aşarak yasa dışı para transferlerine zemin hazırlamaktadır. Başlangıçta masum bir eğlence aracı olarak sunulan bazı sanal oyunlar ise özellikle çocukları hedef alarak zamanla online kumar biçimlerine evrilmekte ve bağımlılık geliştirme potansiyeli taşımaktadır. Adli bilimler, psikoloji, kriminoloji ve siber güvenlik gibi alanların kesişiminde değerlendirilen dijital bağımlılıklar, yalnızca bireysel sağlık ve davranış bozukluğu olarak değil, aynı zamanda toplumsal güvenlik ve adalet sistemleri açısından da önemli bir tehdit olarak ele alınmalıdır. Bu çalışma, çevrim içi kumar ve dijital oyun bağımlılığının; yasa dışı dijital finansal yapıları, veri manipülasyonları ve organize suç ağlarıyla olan ilişkisini disiplinler arası bir perspektifle incelemeyi hedeflemektedir. Ayrıca, insan odaklı eğitim politikaları, erken farkındalık çalışmaları ve dijital medya okuryazarlığı bu tür bağımlılıkların önlenmesinde kilit role sahiptir. Devlet politikalarının, eğitim sisteminin ve sağlık hizmetlerinin dijital bağımlılıklarla mücadeleye entegre edilmesi; dijital oyun ve çevrimiçi kumar endüstrisine yönelik daha sıkı düzenlemeler getirilmesi, uzun vadeli çözüm stratejileri için hayati önem taşımaktadır. Bu çalışma, mevcut literatür doğrultusunda, suç ekonomisinin dijital yönüne dikkat çekerek, dijital çağda artan bağımlılık türlerinin adli, psikolojik ve toplumsal boyutlarına ışık tutmayı amaçlamaktadır. Sonuç olarak, çevrimiçi kumar ve dijital oyun bağımlılığının suç endüstrisine finansal kaynak olarak kullanılmasının önüne geçilebilmesi için disiplinler arası ve etik temelli politikaların geliştirilmesi gerektiği değerlendirilmektedir

Anahtar Sözcükler: Dijital oyun bağımlılığı, Online kumar oynama, Suç geliri, Suç ekonomisi, Suç araştırmaları.

DİJİTAL SİSTEMLERİN ADLİ PSİKOLOJİK HİZMETLERDE KULLANIMI

AHMET FATİH TUNÇAY
Öğrenci, İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ-CERRAHPAŞA ADLİ TIP VE ADLİ BİLİMLER ENSTİTÜSÜ/ SOSYAL BİLİMLER ANABİLİM DALI - DOKTORA PROGRAMI
fatihtuncay5@hotmail.com
ORCID ID: 0000-0002-6981-9394

Özet
Dijitalleşme, toplumsal yaşamın hemen her alanında olduğu gibi adli süreçlerde de belirgin şekilde rol almaktadır. Özellikle adli psikolojik hizmetlerin sunumunda, dijital sistemlerin kullanımı bürokratik engellerin azaltılmasına ve iş süreçlerinin hızlanmasına olanak tanıyarak insan odaklı müdahalelerin uygulanmasına ve müdahale programları geliştirilmesine katkı sağlamanın yanı sıra adli süreçler içerisinde uygulama birliğinin sağlanması içinde önemli bir avantaj sunmaktadır Dijital sistemlerin adli süreçlere entegrasyonunun sunduğu imkânlar sayesinde, yoğun iş yükü altında çalışan adli psikologlar, evrak temelli işlemleri dijital sistemler aracılığıyla daha verimli bir şekilde yürütebilmekte ve böylece adli süreç içerisindeki bireylerle daha derinlikli çalışmalar gerçekleştirme fırsatı bulabilmektedir. Adli psikolojik destek hizmetlerinin doğru müdahale teknikleri ile sunulabilmesi için kritik bir role sahip olan adli dosya bilgileri dijital sistemler sayesinde çok daha kolay ulaşılabilir, saklanabilir ve iletilebilir bir dijital dönüşüm geçirmiştir. Bu sayede adli psikologlar çok daha fazla sayıda dosyaya çok daha kısa sürede ulaşma imkânı bularak daha fazla sayıda kişinin topluma kazandırılması için gerçekleştirilmesi gereken eğitim ve iyileştirme faaliyetlerine odaklanma imkânı yakalamıştır. Dijitalleşme süreci, adli sürece dahil olan kişiler ile doğrudan çalışan adli psikologların değerlendirme, izleme ve müdahale aşamalarında önemli dönüşümlere neden olmuştur. Özellikle yapay zekâ tabanlı risk değerlendirme sistemleri, çevrim içi görüşme platformları, dijital test uygulamaları ve elektronik izleme araçları gibi yenilikler, adli psikolojik uygulamaların daha erişilebilir ve işlevsel hale gelmesini sağlamaktadır. Ancak bu teknolojilerin kullanımı beraberinde bazı etik sorunları da gündeme getirmektedir. Veri güvenliği, kişisel mahremiyetin korunması ve mesleki sorumlulukların yeniden tanımlanması gibi meseleler, dijitalleşme sürecinin dikkatle yönetilmesini zorunlu kılmaktadır. Bu hususlarda yaşanabilecek olası bir zafiyet hem adli psikolojik destek hizmeti sağlayan psikologlar hem de adli süreç içerisinde yer alan kişiler açısından telafisi mümkün olmayan sonuçlar ile karşı karşıya kalınmasına yol açabilme riskini de içerisinde barındırmaktadır Bu çalışma, dijital teknolojilerin adli psikolojik hizmetlerin sunulmasındaki rolünü etik ve insan odaklı bir perspektiften incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışma, mevcut literatür doğrultusunda adli psikolojide dijital teknolojilerin entegrasyonunu kapsamlı bir şekilde analiz etmekte; insan haklarına saygılı, etik ilkelere dayalı ve sürdürülebilir hizmet modellerinin geliştirilmesinin gerekliliğini vurgulamaktadır. Bu bağlamda, dijital çağda görev yapan adli psikologların mesleki yetkinliklerinin ve etik farkındalıklarının artırılması hem uygulayıcılar hem de adli süreç içerisindeki bireyler açısından kritik bir öneme sahiptir.

Anahtar Sözcükler: Adli psikoloji, Denetimli serbestlik, Ceza infaz kurumu, Suç, Ceza.

ÖĞRETMENLERİN REKABET GÜCÜNÜ ANLAMAK: EĞİTİMDE SOSYOKÜLTÜREL BELİRLEYİCİLER VE ÖRGÜTSEL YANSIMALAR

MERVE TURPÇU
Dr. Öğretim Üyesi, KIRŞEHİR AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ
merve.turpcu@ahievran.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-3252-0428

BAHADIR GÜLBAHAR
Doçent Doktor, KIRŞEHİR AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ
bahadir.gulbahar@ahievran.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-7040-1593

Özet
Bu araştırmanın amacı, öğretmenlerin rekabetçiliğe ilişkin tutum düzeylerini belirlemek ve bu tutumların cinsiyet, medeni durum, mezuniyet düzeyi, okul türü, mesleki kıdem ve çalışma süresi gibi demografik değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğini ortaya koymaktır. Araştırma, nicel araştırma yöntemlerinden betimsel tarama modeli ile yürütülmüştür. Araştırmanın evrenini, 2024-2025 Eğitim-Öğretim Yılı'nda Kırşehir İl Millî Eğitim Müdürlüğüne (Türkiye) bağlı farklı eğitim kademelerinde görev yapan 3977 öğretmen oluşturmuştur. Örneklem, basit tesadüfi örnekleme yöntemi ile belirlenen 466 öğretmenden oluşmaktadır. Veri toplama aracı olarak öğretmenlerin rekabetçilik düzeylerini ölçen Öğretmenlerde Rekabetçilik Ölçeği kullanılmıştır. Veriler, betimsel istatistikler ve demografik değişkenlere göre farklılıkların belirlenmesinde bağımsız örneklem t-testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ile analiz edilmiştir. Sonuçlar, öğretmenlerin rekabetçiliğe ilişkin tutumlarının genel olarak orta düzeyde olduğunu göstermiştir. Erkek öğretmenlerin "yarışarak kazanma", "üstünlük" ve "dışlama" boyutlarında kadın öğretmenlere göre daha yüksek puanlar aldığı; tezli yüksek lisans mezunlarının "onaylanma" boyutunda daha yüksek eğilim gösterdiği belirlenmiştir. Mesleki kıdem ve kadrolu istihdam statüsü arttıkça öğretmenlerin mesleki görünürlük ve otoriteyi korumaya yönelik rekabetçi eğilimlerinin güçlendiği saptanmıştır. Okul öncesi öğretmenlerinin rekabetçilik düzeylerinin diğer kademelerdeki öğretmenlere göre daha düşük olduğu da görülmüştür. Araştırma bulguları, okullarda etik ve kapsayıcı bir rekabet kültürünün geliştirilmesini, öğretmenler arası iş birliğini destekleyen uygulamaların yaygınlaştırılmasını ve rekabetin yapıcı yönünü teşvik edecek mesleki gelişim programlarının uygulanmasını önermektedir.

Anahtar Sözcükler: Öğretmen Rekabetçiliği, Rekabetçilik Boyutları, Demografik Farklılıklar, Okul Kültürü

AKADEMİK ERTELEME VE SOSYAL MEDYADA GELİŞMELERİ KAÇIRMA KORKUSU (FOMO) ARASINDAKİ İLİŞKİDE KARİYER STRESİNİN ARACI ROLÜ

Fatma BARKUŞ
Öğretim Görevlisi, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi
fatmabarkus@ohu.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-3441-2399

Gürcan ŞEKER
Dr. Öğretim Üyesi, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi
gurcanseker@ohu.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-6633-7859

Özet
Bu çalışma kapsamında üniversite öğrencilerinin akademik erteleme davranışları ile sosyal medyada gelişmeleri kaçırma korkusu (FOMO) arasında kariyer stresinin aracılık rolü incelenmiştir. Bu doğrultuda araştırmanın verileri, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi'ne bağlı fakülte ve yüksekokullarda öğrenim görmekte olan ve çalışmaya katılım konusunda gönüllü olduğunu belirten 449 öğrenciden toplanmıştır. Katılımcıların yaş ortalaması 21.39'dur. Katılımcıların %62 'si kadın (280) ve %38'i erkeklerden (169) oluşurken; %70'i lisans (312), %30'u ise önlisans (137) öğrencilerinden oluşmaktadır. Araştırmanın verileri, 'Akademik Erteleme Ölçeği, Sosyal Medyada Gelişmeleri Kaçırma Korkusu (FOMO) Ölçeği ve Kariyer Stresi Ölçeği' kullanılarak toplanmıştır. Araştırma kapsamında demografik verilerin analizi için frekans, yüzde ve puan ortalamaları alınmış, verilerin normal dağılım varsayımı testleri yapılmış ve veri setinin normallik varsayımını karşıladığı görülmüştür. Değişkenler arasındaki korelasyon katsayısının hesaplanması için pearson korelasyon katsayısı kullanılmıştır. Akademik erteleme ile sosyal medyada gelişmeleri kaçırma korkusu (Fomo) arasında kariyer stresinin aracılık etkisinin analizinde Process Macro eklentisinden (Hayes, 2018) yararlanılmıştır. Çalışma kapsamındaki tüm analizler SPSS 24.0 programı kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgular incelendiğinde; ilk aşamada korelasyon katsayılarına ilişkin bulgular ele alınmış ve akademik erteleme ile hem kariyer stresi ($r = .39$, $p < .01$) hem de gelişmeleri kaçırma korkusu ($r = .25$, $p < .01$) arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Aracılık analizine ilişkin bulgulara bakıldığında; gelişmeleri kaçırma korkusunun kariyer stresinin ($\beta = .34$, $p < .01$) ve akademik erteleme davranışının ($\beta = .13$, $p < .01$) pozitif yönde anlamlı bir yordayıcısı olduğu görülmektedir Benzer şekilde kariyer stresinin de akademik erteleme davranışının anlamlı bir yordayıcısı olduğu sonucuna ulaşılmıştır ($\beta = .34$, $p < .01$). Gelişmeleri kaçırma korkusu, kariyer stresine ilişkin varyansın % 12'sini açıklarken ($R^2 = .12$), gelişmeleri kaçırma korkusu kariyer stresi ile birlikte akademik erteleme davranışına ilişkin varyansın %16'sını açıklamaktadır ($R^2 = .16$). Kariyer stresinin aracılı rolüne ilişkin dolaylı etkilere bakıldığında ise, gelişmeleri kaçırma korkusunun kariyer stresi aracılığı ile akademik erteleme davranışı üzerindeki dolaylı etkisinin anlamlı olduğu görülmektedir ($\beta = .12$, $p < .001$, CI [.07 - .16]. Bu bulgular, gelişmeleri kaçırma korkusunun akademik erteleme üzerinde hem doğrudan etkisinin hem de kariyer stresi aracılığı ile dolaylı etkisinin istatistiksel olarak anlamlı olduğunu ortaya koymaktadır. Elde edilen bu sonuç, kariyer stresinin gelişmeleri kaçırma korkusu ile akademik erteleme davranışı arasında kısmi aracı rolüne sahip olduğunu şeklinde yorumlanabilir.

Anahtar Sözcükler: Akademik Erteleme, sosyal medyada gelişmeleri kaçırma korkusu, kariyer stresi, üniversite öğrencileri

OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE EMPATİ GELİŞİMİ: KURAMSAL TEMELLER VE LİTERATÜR İNCELEMESİ

Sena SARIYER [28]
Öğrenci, Fırat Üniversitesi
sariyersena@gmail.com
ORCID ID: 0009-0007-1868-0357

Özet
Bu çalışmada, okul öncesi dönemde empati kavramı kapsamlı bir şekilde ele alınmıştır. Empatinin tanımı ve bireyler arası ilişkilerdeki önemi incelenmiştir. Ayrıca, empatiyi oluşturan temel öğeler ve bu kavramı açıklamaya yönelik kuramsal yaklaşımlar açıklamaya çalışılmıştır. Bu çalışma, okul öncesi dönemde empati becerisinin nasıl geliştiğini ve bu alandaki literatürü incelemeyi amaçlamaktadır. Kuramsal temellerin yanı sıra, empati gelişimini destekleyen yaklaşımlar da ele alınmaktadır. Çocukların empati becerilerinin gelişimi; duyguları tanıma, sosyal etkileşim kurma, model alma ve oyun yoluyla desteklenmektedir. Bu süreçte hem ebeveynlerin hem de okul öncesi öğretmenlerinin sergilediği tutumlar, çocuğun başkalarının duygularını anlama ve uygun tepkiler verme becerilerinin gelişmesinde belirleyici rol oynamaktadır. Bu araştırmanın amacı günümüzde üzerinde durulması gereken önemli bir beceri olan empatinin okul öncesi dönemde yeri ve uygulama yöntemlerini literatür taraması yaparak bütün olarak görebilmektir. Aynı zamanda empati, okul öncesi dönemde çok yönlü gelişimi destekleyen temel bir beceridir. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde de sosyal-duygusal öğrenme becerileri kapsamında empatinin önemi vurgulanmaktadır. Bu beceri, çocuklarda öz farkındalık, duyguları tanıma ve ifade etme süreçlerini olumlu yönde etkilerken, sağlıklı sosyal ilişkiler kurmalarını da kolaylaştırmaktadır. Eğilimler açısından empati, başkasının duygularını anlayıp içselleştirerek uygun tepkiler verme süreci olarak tanımlanır. Alanyazında, yurt dışında empati gelişimini destekleyen programların yaygın olduğu görülürken, Türkiye'de bu tür uygulamaların sayısı sınırlıdır. Son yıllarda Türkiye'de uygulanmaya başlanan Kimlikli Bebekler Yaklaşımı, empati, sosyal-duygusal gelişim ve farklılıklara saygı gibi becerileri desteklemeyi amaçlamakta; çocuklarda bakış açısı alma ve başkalarının duygularına saygı duyma becerilerini geliştirmektedir. Sonuç olarak, empati becerisinin küçük yaşlardan itibaren şekillendiği ve gelişiminin çevresel faktörlere bağlı olarak değişebildiği görülmüştür. Bu bulgular doğrultusunda, okul öncesi dönemde çocukların empatik becerilerini desteklemeye yönelik farklı uygulamalar ve yaklaşımların olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Okul öncesi eğitim, empati, perspektif alma, Kimlikli Bebekler Yaklaşımı

[28] Günümüz dijital çağında eğitim paradigmaları köklü bir dönüşüm geçirmekte, teknolojik araçların yaygın kullanımıyla bilgiye erişim ve öğrenme süreçleri hızlanmaktadır. Ancak, bu teknolojik ilerlemelerin insan merkezli eğitimin özünü gölgede bırakmaması büyük önem taşımaktadır. İnsan odaklı eğitim yaklaşımı, bireylerin sadece bilgi edinmesi değil, aynı zamanda sosyal ve duygusal becerilerle donatılması gerektiği anlayışına dayanır. Bu bağlamda, empati becerisi eğitim süreçlerinin merkezine yerleştirilmelidir.

YAPAY ZEKÂNIN YÜKSELİŞİ KARŞISINDA EDEBİYATIN SOSYAL DÜZENLEYİCİ ROLÜ

Menekşe Yavuz
Dr. Öğretim Üyesi, HALİÇ ÜNİVERSİTESİ
nhryvz2012@gmail.com
ORCID ID: 0000-0003-1260-4349

Özet
Bu çalışmayla yapay zekânın edebî üretim süreçlerindeki yükselişi karşısında edebiyatın toplumsal düzen kurucu rolünün zayıflayıp zayıflamadığını sorgulamaktadır. Tarihsel olarak edebiyat, toplumsal gerçekliği yansıtmakla kalmamış; normları, değerleri ve kimlikleri şekillendiren güçlü bir anlatı alanı olmuştur. Bu anlatı alanı, toplumların kimlik, aidiyet, sosyal düzen, barış, savaş gibi olgularda önemli tarihsel ipuçları sunmuştur. Bu anlatılar nesilden nesile aktarılarak günümüze ulaşmış ve toplumsal işlevini yerine getirmeyi sürdürmüştür. Ancak yapay zekâ destekli metin üretimi, bu rolü suni bir şekilde içselleştirme içermeksizin yerine getirme riski taşımakta; insan deneyimini, eleştirel düşünceyi ve özgün estetik dili geri plana itebilmektedir. Bu çalışmayla, edebiyatın yalnızca ayna işlevini değil, aynı zamanda bir mimar olarak toplumun bilinç dünyasına müdahale etme kapasitesini de değerlendirmektedir. Bu bağlamda, yapay zekâ tarafından üretilen metinlerin toplumsal eleştiri, etik sorumluluk ve kültürel çeşitlilik gibi temel edebî işlevleri ne ölçüde yerine getirebildiği sorgulanmakta; edebiyatın insan merkezli yaratıcı yapısının dijitalleşen çağda nasıl savunulabileceği tartışılmaktadır. Çalışmanın amacı, edebiyatın dönüşen koşullar altında da eleştirel ve dönüştürücü niteliğini koruyabilmesi için teorik ve etik bir zemin sunmaktır.

Anahtar Sözcükler: Yapay zekâ, kurmaca anlatı, edebiyat, toplumsal düzen, kimlik

GENAI ILE DÖNÜŞEN AILE: İLETIŞIM, TERAPI VE ÇOCUKLUK DENEYIMI

Feyza Yıldız
Öğrenci, Üsküdar Üniversitesi
fyz_yildiz85@hotmail.com
ORCID ID: 0009-0004-9901-2040

Özet
Bu çalışma, üretken yapay zekâ (GenAI) teknolojilerinin çağdaş aile yaşamı üzerindeki etkilerini aile içi iletişim, psikoterapi süreçleri ve çocukluk deneyimi bağlamında incelemeyi amaçlamaktadır. Literatür taraması yöntemiyle hazırlanan bu çalışmada, 2018-2025 yılları arasında yayınlanmış güncel araştırmalar ve teorik tartışmalar temel alınmıştır. ChatGPT, Bard ve benzeri GenAI araçlarının dilsel üretim ve insan benzeri yanıt yetenekleri, aile üyeleri arasındaki etkileşim biçimlerini dönüştürmektedir. Bulgular, GenAI'nin çocukların ifade becerileri ve yaratıcı düşünme gelişimini destekleyebileceğini; ebeveynler içinse hem bilgilendirici hem de yönlendirici dijital araçlar sağlayabileceğini göstermektedir. Öte yandan, yapay zekâya aşırı bağımlılık, yüz yüze iletişimin zayıflaması ve dijital mahremiyetin ihlali gibi riskler de barındırmaktadır. Aile terapisi uygulamalarında ise GenAI destekli senaryo üretimi, duygu analizi ve yansıtıcı sorularla sürece katkı sağlama potansiyeli taşımakta; ancak bu uygulamaların yalnızca uzman denetiminde, sınırlı ve etik ilkeler çerçevesinde kullanılması önerilmektedir. Çocuk gelişimi açısından GenAI, bireyselleştirilmiş öğrenmeyi desteklese de eleştirel düşünme ve sosyal etkileşim becerilerinin zayıflamasına yol açabileceği yönünde bulgular da mevcuttur. Bu bağlamda, GenAI teknolojilerinin aile sistemine entegrasyonunun pedagojik, psikolojik ve etik boyutlarının bütüncül biçimde ele alınması gerektiği vurgulanmaktadır. Çalışma, dijital farkındalığı yüksek ebeveynler ve eğitimcilerle iş birliğini teşvik ederek, sağlıklı bir teknoloji kültürü inşasına katkı sunmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Sözcükler: üretken yapay zekâ, aile terapisi, çocuk gelişimi, ebeveyn-çocuk ilişkisi, dijital dönüşüm

YAPAY ZEKA İLE PSİKOEĞİTİM VE SOSYAL MEDYANIN AİLE İÇİ ETKİLEŞİMLERE ETKİSİ

Melek Aras
Öğrenci, üsküdar Üniversitesi Yüksek Lisans öğrencisi
melekarasmelek34@gmail.com
ORCID ID: 0009-0007-6503-6927

Özet
Bu çalışmada, dijital çağın dinamikleri çerçevesinde yapay zekâ destekli psikoeğitim uygulamalarının ve sosyal medya kullanımının aile içi etkileşimlere etkisi incelenmektedir. Özellikle çocuk gelişimi ve aile danışmanlığı perspektifinden değerlendirilen bu ilişki, literatür taraması yöntemiyle ele alınmıştır. Yapay zekâ tabanlı chatbotlar, sanal danışmanlar ve gelişim takip sistemleri gibi dijital araçların, ebeveynlerin çocuklarının bilişsel ve duygusal gelişimini izlemelerine yardımcı olduğu; aynı zamanda çocuklara kişiselleştirilmiş rehberlik sunduğu gözlemlenmiştir. Bununla birlikte, teknolojinin denetimsiz kullanımı ekran bağımlılığı, sosyal izolasyon, mahremiyet kaybı gibi gelişimsel ve psikososyal riskleri de beraberinde getirmektedir. Çalışmada, dijital ebeveynlik modeli ve medya doyum teorisi gibi kuramsal çerçevelerden yararlanılarak, sosyal medya kullanımının özellikle ergenlik dönemindeki bireylerde aile bağlarını zayıflattığı, iletişim problemlerine ve duygusal kopmalara neden olabileceği tartışılmıştır. Ayrıca, teknolojik araçların aile rollerini yeniden tanımladığı; ebeveyn-çocuk sınırlarını bulanıklaştırdığı saptanmıştır. Araştırma sonuçları, aile danışmanlarının dijital farkındalık kazandıran rehberlik sunmaları gerektiğini ortaya koymaktadır. Dijital okuryazarlığın güçlendirilmesi, teknoloji kullanımında sınır koyma becerilerinin öğretilmesi ve aile içi iletişimi destekleyen yapay zekâ araçlarının bilinçli kullanımı önerilmektedir. Bu bağlamda çalışma, dijital dönüşümün aile yapısı üzerindeki etkilerini bütüncül biçimde ele almakta ve ileride yapılacak araştırmalara kuramsal bir temel

Anahtar Sözcükler: Yapay zekâ 1, aile danışmanlığı 2, çocuk gelişimi 3, sosyal medya 4, dijital ebeveynlik 5

PDR LİSANS ÖĞRENCİLERİYLE YÜRÜTÜLEN ‘’KARİYER YOLCULUĞU” UYGULAMASININ ETKİLİLİĞİ: İKİ VAKA ÜZERİNDEN BİR DEĞERLENDİRME

Berna GÜRLER
Öğrenci, Yıldız Teknik Üniversitesi
berna.gurler@std.yildiz.edu.tr
ORCID ID: 0009-0003-6770-1661

Esma ÇİFTCİ
Öğrenci, Yıldız Teknik Üniversitesi
esma.ciftci@std.yildiz.edu.tr
ORCID ID: 0009-0004-6453-0980

Hacer YILDIRIM KURTULUŞ
Dr. Öğretim Üyesi, Yıldız Teknik Üniversitesi
haceryil@yildiz.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-0880-1318

Özet
Bu çalışmanın amacı, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık (PDR) lisans programı 3. sınıf öğrencileriyle yürütülen “Mesleki Rehberlik Uygulamaları” dersi kapsamında gerçekleştirilen bir “kariyer yolculuğu” sürecini tanıtmakta ve bu sürecin etkililiğini iki örnek vaka üzerinden değerlendirmektedir. Uygulamanın temel amacı, psikolojik danışman adaylarının meslek danışmanlığı sürecine ilişkin temel becerileri edinmeleri ve mesleki yönlendirme envanterlerini etkili bir şekilde kullanarak öğrencilerin mesleki farkındalıklarını artırmalarını sağlamaktır. Uygulama dört oturumdan oluşmuştur. İlk oturumda öğrenciyle tanışma ve tanıma görüşmesi gerçekleştirilmiş, öncesinde Mesleki Olgunluk Envanteri uygulanmıştır. İkinci oturumda Akademik Benlik Kavramı Ölçeği uygulanarak öğrencinin ilgi ve yetenekleri değerlendirilmiştir. Üçüncü oturumda, uygulanan envanterlerin sonuçları öğrenciyle birlikte değerlendirilmiş ve ilgi, yetenek ve kişisel özelliklerle örtüşen meslek alternatifleri üzerinde durulmuştur. Dördüncü oturumda ise öğrenciyle birlikte karar verme basamakları çalışılmış; üç seçenekli bir mesleki yönelim planı (A, B ve C seçenekleri) hazırlanmıştır. Süreç sonunda Mesleki Olgunluk Envanteri tekrar uygulanmış ve ön test–son test puanları karşılaştırılmıştır. Uygulama toplamda 80 öğrenci tarafından gerçekleştirilmiş olmakla birlikte, bildiride iki vaka çalışmasına odaklanılmıştır. Her iki öğrenci için ön test-son test verileri karşılaştırıldığında mesleki olgunluk puanlarında anlamlı düzeyde artış gözlenmiştir. Birinci öğrencinin ön test sonucu, 130 ham puan ile %20,6’lık dilimde yer almıştır. Aynı öğrencinin son test sonucunda ise 164 ham puan ile %88,7’lik dilimde olduğu görülmüştür. İkinci öğrencinin mesleki olgunluk düzeyinin de benzer şekilde ön test sonucunda, 122 ham puan ile %9,6’lık dilimde yer alırken son test sonucunda 128 ham puan ile %17,9’luk yüzdelik dilimine yükseldiği görülmüştür. Bu sonuçlar, yürütülen “kariyer yolculuğu” sürecinin öğrencilerin mesleki farkındalık ve karar verme becerilerini geliştirmede etkili olduğunu ortaya koymaktadır. Sonuç olarak, bu tür uygulamaların PDR öğrencilerinin mesleki becerilerini geliştirmede ve öğrencilerde somut farkındalık yaratmada önemli bir katkı sunduğu değerlendirilmektedir. Ayrıca yapılandırılmış, çok oturumlu danışmanlık uygulamalarının lisans düzeyinde rehberlik eğitiminin niteliğini artırdığı ve uygulama temelli öğrenmenin önemini bir kez daha ortaya koyduğu söylenebilir.

Anahtar Sözcükler: Mesleki Rehberlik Uygulamaları, Kariyer Yolculuğu, Mesleki Olgunluk

DİJİTAL BİR REHBER: CHATGPT DESTEKLİ İLKOKULA HAZIROLUŞ PROGRAMININ GEÇERLİK İNCELEMESİ[29]

Alperen AVCI
Öğretim Görevlisi, Muş Alparslan Üniversitesi
alperen.avci@alparslan.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-2395-9495

Duygu YALMAN POLATLAR
Dr. Öğretim Üyesi, FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
dyalman@fsm.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-9030-5814

Özet
Bu araştırma, yapay zekâ destekli etkinlik planlarının erken çocukluk döneminde ilkokula hazıroluş düzeyine katkısını incelemeyi amaçlamaktadır. Yalnızca ChatGPT-4 tarafından geliştirilen ve 2024 Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Okul Öncesi Eğitim Programı'nın öğrenme çıktıları temel alınarak yapılandırılan 12 haftalık program; 4 hafta erken okuryazarlık, 4 hafta erken matematik ve 4 hafta yürütücü işlev becerilerine odaklanan toplam 60 günlük ev uygulamasından oluşmaktadır. Her bir etkinlik planı; açık hedefler, somut materyaller, uygulama adımları ve gözleme dayalı değerlendirme ölçütleriyle bütüncül bir öğrenme deneyimi sunmaktadır. Etkinlik planları, okul öncesi eğitimi, sınıf eğitimi ve eğitim programı geliştirme süreçlerinde deneyimli üç uzman tarafından 4 dereceli puanlama sistemiyle değerlendirilmiştir. Toplam 180 puanlama verisine uygulanan Cohen's Kappa analizine göre genel uzman görüş birliği $\kappa = 0.774$ olarak hesaplanmış; bu değer yüksek düzeyde tutarlılığa işaret etmektedir. Alan bazlı değerlendirildiğinde; erken okuryazarlık etkinlikleri için $\kappa = 0.802$, yürütücü işlev becerileri etkinlikleri için $\kappa = 0.790$, erken matematik etkinlikleri için ise $\kappa = 0.728$ olarak bulunmuştur. Bu bulgular, en yüksek uzman uyumunun dil temelli uygulamalarda sağlandığını göstermektedir. Sonuçlar, ChatGPT gibi büyük dil modellerinin okul öncesi eğitimde dijital içerik üretimi aracı olarak işlevsel, güvenilir ve pedagojik açıdan geçerli çıktılar üretebildiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca, bu modellerle geliştirilen ev temelli uygulamaların, çocukların akademik, bilişsel ve yürütücü işlev alanlarındaki ilkokula hazıroluş düzeylerini çok yönlü biçimde destekleme potansiyeline sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: ChatGPT, İlkokula Hazıroluş, Yapay Zeka Destekli, Etkinlik, Okul Öncesi

[29] Bu makale, birinci yazarın ikinci yazar danışmanlığında hazırladığı doktora tezinin bir bölümünden üretilmiştir.

SYNTHETIC COMPANIONSHIP: YAPAY DOSTLUK KAVRAMINA İLİŞKİN BİR İNCELEME

Gülsen DEMİRKALP KAYA
Uzman, Milli Eğitim Bakanlığı
gdemirkalp@gmail.com
ORCID ID: 0000-0003-3231-6002

Gizem YAZGAN
Uzman, Milli Eğitim Bakanlığı
gizemyazgan6@gmail.com
ORCID ID: 0000-0001-5565-3912

Özet
Yapay dostluk (synthetic companionship) bireylerin yapay zeka destekli dijital araçlarla (chatbot, sanal arkadaşlıklar veya robotlar) anlamlı ve duygusal bağ kurduğu sürekli bir etkileşim olarak tanımlanabilir. Bu çalışma dijitalleşen dünyada daha duygusal ve kişisel hale gelen insan-makine etkileşimlerini konu edinerek yapay dostluk (synthetic companionship) kavramını tanımlamayı ve kavramsal temellerini ortaya koymayı amaçlamaktadır. İnsanlar arasındaki bu etkileşim türü bireylerin yalnızlık, sosyal yalıtım ve duygusal destek ihtiyaçlarını gidermek amacıyla dijital çözümlere yönelmeleriyle yaygınlaşmaya başlamıştır. Çalışmada ilk olarak bu kavramın tarihsel gelişimi açıklanmış, daha sonra alanyazındaki tanımsal çerçeveler, psikolojik etkileri, kullanıcı profilleri ve etik tartışmalar incelenmiştir. Nitel literatür taramasına dayanan bu kavramsal inceleme uluslararası çalışmalar ışığında oluşturulmuştur. Alanyazında yer alan çalışmalar beş ana tema altında yapılandırılmıştır: yalnızlıkla başa çıkma ve dijital kaçış; duygusal bağ, empati ve bağlanma; etik sorunlar ve algoritmik zarar; çocuklukta ve aile ilişkilerinde yapay bağ; cinsellik, mahremiyet ve ilişkinin dönüşümü. İncelenen çalışmalar yapay dostluk uygulamalarının bireylerin yalnızlık duygusunu giderebileceğini, empati düzeylerini artırabileceğini ve sosyal açıdan destek sağlayabileceğini ortaya koyarken; aynı zamanda gerçek ilişkilerin yerini alma riski, dijital bağımlılık ve mahremiyet ihlali gibi olumsuzlukları da ortaya çıkarmaktadır. Bu bağlamda çalışma, yapay dostluk (synthetic companionship) kavramının Türkçe literatürde sistematik olarak yer edinmesini sağlamakta ve alana ilişkin yapılacak araştırmalar için bir temel sunmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Dijital, yapay zeka, yapay dostluk.

BELİREN YETİŞKİNLERDE BİLİNÇLİ ÖZ BAKIM: BİR PSİKOEĞİTİM PROGRAMI ÖNERİSİ

MELTEM ÖZTÜRK
Araştırma Görevlisi, İSTANBUL KÜLTÜR ÜNİVERSİTESİ
m.onder@iku.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-5610-7390

MEHMET ENGİN DENİZ
Profesör Doktor, YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
edeniz@yildiz.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-7930-3121

Özet
Bu çalışma, beliren yetişkinlik dönemindeki bireylere yönelik hazırlanan bilinçli öz bakım psikoeğitim programını tanıtmayı amaçlamaktadır. Beliren yetişkinlik, 18-29 yaş aralığını kapsayan, ergenlikten yetişkinliğe geçişte kimlik arayışı, içsel ve kişilerarası sorunlar, uyum güçlükleri, duygusal dalgalanmalar, akademik ve finansal zorluklar ile geleceğe dair kaygıların yoğunlaştığı özgün bir gelişim dönemidir. Bu süreçte ruh sağlığı sorunlarının yaygınlığı artarken, bireylerin profesyonel destek alma oranları erişim güçlüğü, semptomların farkında olmama, damgalanma ve maliyet gibi nedenlerle sınırlı kalabilmektedir. Bu bağlamda bilinçli öz bakım, bireyin fizyolojik ve psikolojik ihtiyaçlarının farkında olarak bunlarla ilgilenmesini esas alan, erişilebilir ve sürdürülebilir bir kendine yardım yaklaşımı olarak önem kazanmaktadır. Beliren yetişkinlerde bir yaşam becerisi olarak bilinçli öz bakım uygulamalarını teşvik etmek, pozitif ruh sağlığını desteklemenin etkili bir yolu olabilir. Bilinçli öz bakım psikoeğitim programı; halihazırda devam eden grupla ve/veya bireysel psikolojik destek almayan, psikiyatrik tanısı bulunmayan, 18-25 yaş aralığındaki gönüllü üniversite öğrencilerine yönelik tasarlanmıştır. Programın tüm aşamaları sona erdikten sonra ulaşılması hedeflenen genel amaç, beliren yetişkinlik dönemindeki bireylere bilinçli farkındalık temelli öz bakım becerileri kazandırmaktır. Bu genel amaç doğrultusunda her biri 90 dakika süren 10 oturum planlanmıştır. Bilinçli öz bakım ile ilgili yurt içi ve yurt dışı alanyazın taranmış, programda kullanılabilecek uygulamalar değerlendirilmiştir. Programın oluşturulması noktasında bilinçli öz bakım ile ilgili kavramsal ve kuramsal çerçeveden yararlanılmıştır. Program içeriği ve hedef kazanımları oluşturulurken bilinçli öz bakımın altı bileşeni olan fiziksel bakım, bilinçli farkındalık, öz şefkat ve amaç, destekleyici ilişkiler, destekleyici yapı ve bilinçli farkındalığa dayalı rahatlama bileşenlerine yer verilmiştir. Sonuç olarak bu çalışma, beliren yetişkinlik dönemindeki bireylerin iyi oluşunu destekleme ve ruh sağlığı sorunlarına karşı koruyucu ve önleyici bir faktör olarak yaşam tarzına dahil edebileceği bilinçli öz bakım gibi güncel bir konuyu ele alması, içerik olarak benzer programlardan farklı olması ve bu yaş grubuna özel olarak tasarlanması ile özgün değer taşımaktadır. Geliştirilen bu programın, iyi oluşu korumaya ve psikopatolojiyi önlemeye yönelik özgün bir önleme ve destek programı olarak alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Beliren yetişkinler, bilinçli öz bakım, psikoeğitim programı

EGO GÜCÜ: RUH SAĞLIĞI BAĞLAMINDA KAVRAMSAL BİR İNCELEME

MELTEM ÖZTÜRK
Araştırma Görevlisi, İSTANBUL KÜLTÜR ÜNİVERSİTESİ
m.onder@iku.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-5610-7390

Özet
Ego gücü ruh sağlığı ile ilişkili bir kavram olarak psikoterapide değerlendirilen ve üzerinde çalışılan; bireyin stresle başa çıkma, duygusal dengeyi sağlama ve psikolojik uyum geliştirme becerileriyle ilişkili önemli bir psikolojik yapıdır. Bu derleme çalışmasında ego ve egonun işlevi, ego gücü, ego gücünü açıklayan kuramlar, ego gücünün gelişimi, ego gücünün ölçümü, ego gücünün sonuçları, ego gücü ve psikopatoloji, ego gücünün psikoterapide değerlendirilmesi ve geliştirilmesi, müdahale çalışmaları ele alınmaktadır. Çalışmanın amacı, ego gücü kavramını kuramsal ve uygulamalı açıdan incelemek, ruh sağlığı alanındaki yeri ve rolünü tartışmaktır. Böylece araştırmacılar ve uygulayıcılar için kapsamlı bir çerçeve sunulması hedeflenmektedir. Derleme çalışması kapsamında, literatür taraması tarih sınırlaması olmaksızın yurt içi ve yurt dışı makaleler, kitap bölümleri ve tezler gibi çeşitli kaynaklar üzerinden Türkçe ve İngilizce anahtar kelimeler kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Ego gücünün bireyin psikolojik dayanıklılığı, benlik algısı ve başa çıkma becerileriyle güçlü biçimde ilişkili olduğu görülmektedir. Ego gücü düşük bireylerin psikopatolojiye yatkınlığı artarken, güçlü ego yapısı daha sağlıklı uyum stratejileri geliştirilmesini desteklemektedir. Ego gücü dinamik ve değişebilir, geliştirilebilir bir yapı olduğundan her gelişim döneminde ele alınması, egonun işlevselliğinin artırılması önemlidir. Psikoterapi sürecinde ego gücünün değerlendirilmesi ve güçlendirilmesine yönelik müdahale çalışmalarının olumlu çıktılar sağladığı görülmektedir. Ruh sağlığı uzmanları tarafından ego gücünün değerlendirilmesi, terapötik süreç ve sonuç çıktılarında ego gücünün göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Ego gücü ruh sağlığının bir göstergesi olduğundan ego gücünün geliştirilmesi, müdahale çalışmalarının çeşitlendirilmesi ve etkililiğinin değerlendirilmesi üzerinde durulmalıdır. Literatürde bu alanda yapılacak ampirik araştırmalara, sistematik derleme ve metaanaliz çalışmalarına, kültürel bağlamda uyarlanmış ölçme araçlarına ihtiyaç duyulduğu tespit edilmiştir. Ego gücünün psikopatoloji ve ruh sağlığı ile ilişkisinden hareketle, daha güncel ve hem klinik hem de klinik olmayan örneklemler için, her gelişim dönemine yönelik ölçme araçları geliştirilmesinin ve kavramın güncellenerek alana kazandırılmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Sonuç olarak, ego gücüne ve ruh sağlığı alanındaki yerine ilişkin derin bir anlayış geliştirilmesi, kavramın hak ettiği bilimsel değeri kazanabilmesi için alanyazında kapsamlı kuramsal ve uygulamalı çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Ego gücü, ruh sağlığı, psikopatoloji

YAPAY ZEKÂNİN TOPLUMSAL ETKİLERİNE YÖNELİK ELEŞTİREL BİR ÖĞRENME DENEYİMİ

Canan Tunç Şahin
Doçent Doktor, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi
canantuncsahin@gmail.com
ORCID ID: 0000-0003-0997-2124

Özet
Bu çalışma, dijitalleşmenin eğitim ortamlarına etkisini yapay zekâ (YZ) bağlamında ele alarak, sosyal bilgiler öğretmeni adaylarının teknolojiye yönelik eleştirel ve etik bir farkındalık geliştirmelerini amaçlayan bir ders uygulamasını konu edinmektedir. Araştırma, bir devlet üniversitesinde öğrenim gören 30 sosyal bilgiler öğretmeni adayıyla yürütülmüş olup "Bilim, Teknoloji ve Toplum" dersi kapsamında yapılandırılmıştır. Çalışma nitel araştırma desenlerinden eylem araştırması yöntemiyle tasarlanmış; uygulamada "Yapay Zekâ Etkisi" temalı senaryo temelli grup etkinlikleri, tartışmalar ve yansıtıcı yazılar kullanılmıştır. Veriler, ders sonunda uygulanan yansıtıcı yazılar aracılığıyla toplanmış ve betimsel analiz tekniğiyle çözümlenmiştir. Elde edilen bulgular; öğretmen adaylarının YZ'ye ilişkin hem iyimser hem de eleştirel bakış açıları geliştirdiklerini göstermektedir. Katılımcılar, YZ'nin bilgiye erişim, öğrenme süreçlerini kişiselleştirme ve sosyal problemlere çözüm sunma gibi potansiyel faydalarının yanı sıra, mahremiyet, işsizlik, ayrımcılık ve dijital eşitsizlik gibi risklere de dikkat çekmiştir. Ayrıca öğrencilerin teknoloji kullanımına ilişkin etik ilkelere ve toplumsal sorumluluk vurgusuna giderek daha fazla odaklandığı görülmüştür. Araştırma, öğretmen eğitimi sürecinde teknolojiyi sadece araçsal değil, aynı zamanda etik ve toplumsal boyutlarıyla ele alan öğrenme ortamlarının gerekliliğine işaret etmektedir. Bu bağlamda, yapay zekâ ve benzeri teknolojilerin eğitimde nasıl kullanılacağına ilişkin insan odaklı yaklaşımların geliştirilmesi ve öğretmen adaylarının bu konuda bilinçlendirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Sözcükler: Yapay zekâ, eylem araştırması, sosyal bilgiler eğitimi, etik, eleştirel öğrenme öğretmen adayları

GRONİNGEN ÜNİVERSİTESİ İŞİTME VE GÖRME ÇOKLU ENGELLİLİK YÜKSEK LİSANS PROGRAMININ DEĞERLENDİRİLMESİ

tarhan PINAR
Öğretmen, Yıldız Teknik Üniversitesi
arifeets@gmail.com
ORCID ID: 0009-0006-3682-584X

Mehmet GÜROL
Profesör Doktor, Yıldız Teknik Üniversitesi
mgurol@yildiz.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-7649-9619

Özet
Bu çalışma genel yüksek lisans programları bakımından eğitim süresi, şekli ve alana yönelik uygulamalar açısından farklılık gösteren Hollanda, Groningen Üniversitesi, İşitme ve Görme Çoklu Engellilik Yüksek Lisans Programı'nın Stufflebeam'in Bağlam- Girdi- Süreç- Ürün (BGSÜ) Değerlendirme Modeli'ne göre değerlendirilmesini içermektedir. Nitel olarak gerçekleştirilen bu çalışmada veri toplama yöntemi olarak yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Çalışmada, mezun ve öğretim elemanlarına, bağlam boyutunda programın açılma nedenleri, hedefleri ve öncelikleri; girdi boyutunda oluşturulan program, programın hedeflerle uyumluluğu ve sağlanan kaynaklar; süreç boyutunda programın sürecinde yapılan uygulamalar, eğitim süreleri, kullanılan kaynaklar, yaşanan problemler ve değiştirilmesi gereken uygulamalar ve ürün boyutunda ise programın öğrencilere neler kattığı sorularak programın etkililiğinin öğrenilmesi amaçlanmıştır. Veriler betimsel analiz tekniğiyle çözümlenirken; programda kullanılan kitap, makale, CD, bilgilendirme kitapçıkları ve ders notları doküman analizi tekniğiyle incelenmiştir. Analiz sonuçlarına göre alanda çalışanların akademik yeterliliğini artırmak ve alana katkı sağlamak temel amaçtır. Alan ve kurumdaki ihtiyaçların küresel çapta belirlenip geliştirilmesi ve öğrencilerin farklı kurumlarla bağlantı kurmasını sağlamak amacıyla uluslararası olarak ve uzaktan eğitim kısmı daha uzun sürecek şekilde eğitim imkânı sunulmuştur. Program, uluslararası bir yüksek lisans programı olmak için gereken ölçüt ve standartlara uygun olarak tasarlanmakta ve eğitim bilimleri ile ilgili gerekli temel alt yapıya sahip öğrenciler kabul edilmektedir. Programı tamamlamak için gereken bitirme yeterlilikleri daha açık ve net olarak her öğrenme modülü için yeniden düzenlenmiştir. Programın kuram ve uygulamanın birleşiminden oluşması güçlü bir iletişim ve etkileşim gerektirdiği için uzaktan eğitim sürecinde danışmanların daha etkin olması beklenmektedir. Yapılan çalışmalar sonucu işitme ve görme çoklu engele sahip bireylerin iletişimine dair keşfedilen her bir ifade, kuramlara dair uygulamaların ortaya koyduğu sonuçlar ve yeni kuramların keşfi alana büyük katkı sağlamaktadır.

Anahtar Sözcükler: Program değerlendirme, Stufflebeam BGSÜ değerlendirme modeli, işitme ve görme çoklu engellilik, yüksek lisans programı.

ANLAMAYA DAYALI TASARIM (UBD) TEMELLİ FEN ÖĞRETİMİNİN AKADEMİK BAŞARI VE ÖZYETERLİK ALGISI ÜZERİNDEKİ ETKİSİNİN İNCELENMESİ

Rumeysa Nur Çelik
Öğrenci, Yıldız Teknik Üniversitesi
nurcelik1996@hotmail.com
ORCID ID: 0000-0001-8562-4469

Sertel ALTUN
Profesör Doktor, Yıldız Teknik Üniversitesi
saltin@yildiz.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-1951-5181

Özet
Bu çalışma, Anlamaya Dayalı Tasarım (UbD) modeli temelli fen öğretiminin öğrencilerin akademik başarıları ve özyeterlik algıları üzerindeki etkisini incelemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmada, nitel ve nicel yaklaşımların bir arada kullanıldığı karma yöntem benimsenmiştir. Çalışma grubunu, 2024-2025 eğitim-öğretim yılında İstanbul ilinde bir devlet okulunda dördüncü sınıfa devam eden, 20'si deney ve 20'si kontrol grubu olmak üzere toplam 40 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışmada Fen Bilimleri dersi 4.sınıf düzeyinde "Basit Elektrik Devreleri" ünitesine yönelik Anlamaya Dayalı Tasarım (UbD) modeline uygun bir öğretim tasarımı oluşturulmuştur. Hazırlanan öğretim tasarımı 4 hafta boyunca toplam 12 ders saati olarak uygulanmıştır. Araştırmanın nicel verileri, akademik başarı testi ve özyeterlik ölçeği aracılığıyla toplanırken; nitel veriler, yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak elde edilmiştir. Elde edilen nicel verilerin analizi t testi, nitel verilerin analizi içerik analizi ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonucunda, Anlamaya Dayalı Tasarım temelli fen öğretiminin uygulandığı deney grubunda, kontrol grubuna kıyasla akademik başarı ve özyeterlik algılarında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir gelişim olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin uygulamaya ilişkin görüşleri incelendiğinde ise öğrenme sürecini daha ilgi çekici, eğlenceli ve anlamlı buldukları görülmektedir. Elde edilen bulgular Anlamaya Dayalı Tasarım modelinin öğrencilerin hem bilişsel hem duyuşsal gelişimine katkı sağlayabileceğini göstermektedir. Çalışma, UbD temelli öğretimin ilkokul fen öğretiminde uygulanabilirliğine dair veriler sunarak öğrenme süreçlerinin niteliğini artırmaya yönelik öneriler geliştirilmesine katkı sağlamaktadır.

Anahtar Sözcükler: Anlamaya dayalı tasarım, fen öğretimi, özyeterlik, ubd, akademik başarı

DEPREM VE ÇOCUK İSTİSMARI: HATAY ÇİM VERİLERİ ÜZERİNDEN BİR DEĞERLENDİRME

Özgür SAĞLAM
Doktor, Hatay Eğitim ve Araştırma Hastanesi
saglamozgurr@gmail.com
ORCID ID: 0000-0003-1307-9267

Özet
Amaç Çocuk İzlem Merkezleri (ÇİM), çocuklara yönelik cinsel istismar vakalarının değerlendirilmesi ve yönetilmesi için multidisipliner hizmet sunan birimlerdir. Türkiye'de ilk olarak Ankara'da kurulan ÇİM'lerin sayısı zamanla artmış ve farklı illerde de hizmet vermeye başlamıştır. Bu araştırmada, Hatay Çocuk İzlem Merkezi'ne 6 Şubat 2023 depremlerinden önceki son bir yıl ile depremden sonra ÇİM'in tekrar kurulmasının ardından geçen ilk bir yıl içerisinde, cinsel istismar nedeniyle başvuran olguların başvuru yolları, gerekçeleri, tanıları ve merkezde geçirdikleri süreçlerin karşılaştırmalı olarak analiz edilmesi hedeflenmiştir. Ayrıca, deprem öncesinde yoğun şekilde Suriyeli nüfusu barındıran Hatay ilinde, deprem sonrası dönemde ÇİM'e başvuranların profillerinde bir değişim olup olmadığı ya da deprem nedeniyle kurulan konteyner kentlerde cinsel istismar vakalarının görülme yoğunluğunda bir artış olup olmadığı boylamsal olarak incelenmiştir. Yöntem: Araştırma, retrospektif tanımlayıcı tasarımda yürütülmüştür. Hatay Çocuk İzlem Merkezi'ne 1 Ocak 2022 - 31 Aralık 2022 ile 1 Temmuz 2024 - 30 Haziran 2025 tarihleri arasında cinsel istismar nedeniyle başvuran tüm çocuk olgularının kayıtları geriye dönük olarak incelenmiştir. Çalışma grubuna, cinsel istismar tanısı doğrulanan vakalar dahil edilmiştir. Elde edilen veriler, SPSS 25.0 programı kullanılarak tanımlayıcı istatistik yöntemleri ile analiz edilmiştir. Bulgular: Analize dahil edilen çocukların ortalama yaşı 14 olarak hesaplanmıştır. Vakaların büyük bir çoğunluğunun emniyet birimleri aracılığıyla ÇİM'e yönlendirildiği belirlenmiştir. Sivil başvurular arasında ise en yaygın yönlendirme kaynağının okul rehberlik servisleri olduğu tespit edilmiştir. Çocukların %75'i temas içeren istismarı, %25'i ise penetrasyon içeren istismarı ifade etmiştir. İstismar olaylarının %87,5'inde failin çocuğun önceden tanıdığı biri olduğu görülmüştür. Fail profilleri incelendiğinde, en sık istismarda bulunan kişilerin tanıdıklar, arkadaşlar ve diğer hısım-akraba grupları olduğu belirlenmiştir. Şüphelilerin %80'ini ise 18 yaş üstü bireyler oluşturmaktadır. Tartışma: Bu çalışma, ÇİM'lerin çocuk cinsel istismarı olgularının değerlendirilmesinde multidisipliner ve koordineli yaklaşımlarının kritik önemini ortaya koymuştur. Bulgular, cinsel istismara en sık maruz kalan grubun ergen kız çocukları olduğunu ve vakaların çoğunun akran ilişkileri, arkadaşlık/duygusal ilişkiler ya da çocuğun tanıdığı kişiler tarafından gerçekleştirildiğini göstermektedir. Bu nedenle, özellikle ergenlerin cinsel istismar ve hukuki sonuçları konusunda bilinçlendirilmesi, koruyucu ve önleyici çalışmalar açısından öncelikli müdahale alanı olarak değerlendirilmektedir.

Anahtar Sözcükler: Çocuk izlem merkezi, Cinsel istismar, Deprem, Afet sonrası istismar, Başvuru profili

ÖZEL ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜ TANISI ALMIŞ ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNDE, ANNE BABA TUTUMLARI İLE DUYGU DÜZENLEME BECERİLERİ VE YAŞAM KALİTESİ DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

mehri matin
Dr. Öğretim Üyesi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi
mehrossadat.vosoughmatin@hku.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-7082-1275

Özet
Bu araştırmanın amacı Özel Öğrenme Güçlüğü (ÖÖG) tanısı almış ortaokul öğrencilerin duygu düzenleme becerileri ve yaşam kalitesi algısını belirlemek ve ÖÖG tanısı almış öğrencilerin anne baba tutumları ile duygu düzenleme becerileri ve yaşam kalitesi algısı arasındaki ilişkinin araştırılmasıdır. ÖÖG tanısı almış ortaokul öğrencilerin duygu düzenleme becerileri ve yaşam kalitesi algıları çocuğun cinsiyet, sınıf düzeyi ve ÖÖG'ne yönelik eğitim alma durumlarına göre ortaya konmuştur. Bu çalışma, nicel araştırma yöntemlerinden karşılaştırmalı ilişkisel tarama modeli temelinde gerçekleştirilecektir. Çalışmanın örneklemini seçkisiz örneklem yöntemi kullanılarak belirlenen ÖÖG tanısı almış 120 (60 kız, 60 erkek) ortaokul öğrencisi oluşturacaktır. Araştırmada veri toplama aracı olarak "Çocuklar için Duygu Düzenleme Ölçeği", “"Çocuklar için Yaşam Kalitesi Algısı Ölçeği' ve anne baba tutumlarını belirlemek için, "Anne Baba Tutum Ölçeği" ve anne-baba ve çocuklara ait kişisel bilgileri belirlemek için ise için "Kişisel Bilgi Formu" kullanılmıştır. Araştırma uygun istatistiksel yöntemler kullanılarak analiz edilecektir. Elde edilen bulgular literatür ile desteklenerek tartışılacak ve ayrıca bulgulardan yola çıkılarak öneriler sunulacaktır.

Anahtar Sözcükler: Özel Öğrenme Güçlüğü, Ortaokul Öğrencisi, Anne Baba Tutumları, Duygu Düzenleme Becerileri, Yaşam Kalitesi

TÜRKÇE ÖĞRETMENİ ADAYLARININ OKUMA BECERİSİNİN ÖZDÜZENLEMESİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİ

Şeyda Nur YILDIZ
Öğrenci, SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
seyda.yildiz3@ogr.sakarya.edu.tr
ORCID ID: 0009-0006-8078-2445

Nahide İrem AZİZOĞLU
Doçent Doktor, SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
seyda.yildiz3@ogr.sakarya.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-2738-9856

Özet
Okuryazarlık sürecinin temel bileşenlerinden biri okuma becerisidir. Okuma fiziksel, bilişsel ve duyuşsal alanlarla ilişkili çok boyutlu bir beceridir ve okumada asıl amaç, metnin iletisinin okur tarafından anlaşılması sağlanarak metnin değerlendirilmesidir. Okuduğunu anlamanın gerçekleştirilebilmesi için okuma öncesi, sırası ve sonrasında pek çok işlem gerçekleştirilmektedir. Bireylerin okuma sürecini çeşitli stratejiler kullanarak okuma sürecini planlayabilmesi okuduğunu anlama açısından önemlidir. Bireyin kendi öğrenme sürecini planlama, izleme, değerlendirme ve düzenleme olarak bilinen özdüzenleme süreci okuma sürecini de kolaylaştırmaktadır. Bu bağlamda bu araştırmada Türkçe öğretmeni adaylarının okuma becerisinin özdüzenlemesine yönelik görüşlerini belirlemek amaçlanmaktadır. Nitel araştırma yöntemlerinden fenomenolojik (olgubilim) deseni kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2024- 2025 eğitim öğretim yılında Sakarya ve Kırıkkale üniversitelerinde öğrenim görmekte olan 19 Türkçe öğretmeni adayı oluşturmaktadır. Araştırmacı tarafından hazırlanan dört açık uçlu sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Verilerin toplanmasında öncelikle görüşme soruları Türkçe öğretmeni adayları tarafından Google Formlar aracılığıyla uygun zaman dilimlerinde cevaplandırılmıştır. Verilerden anlamlı kodlar oluşturulmuştur. Katılımcıların belirli görüşleri ne ölçüde paylaştığını göstermek amacıyla frekans değerlerine yer verilmiştir. Araştırma bulgularına göre Türkçe öğretmeni adayları okuma sürecini planlamaya yönelik yaptıkları uygulamaların en çok okuma öncesinde bilgi edinmeye yönelik olduğunu belirtmişlerdir. Günlük veya haftalık yaptıkları okuma etkinlikleri öncesinde okuma ortamında düzenli olarak yaptıkları değişikliklere ortamın temiz ve düzenliliğine ilişkin değişiklikler yaptıklarını belirtmişlerdir. Türkçe öğretmeni adaylarının okuma sırasında okuduklarını anlayamadıklarında yaptıkları uygulamalardan en çok anlaşılmayan yerleri tekrar okuduklarını ifade etmişlerdir. Türkçe öğretmeni adaylarının okuma sırasında yaptıkları hatalardan dikkat dağınıklığı hatasını okuma sonrasında fark ettikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Okuma Becerisi, Özdüzenleme, Okuma Özdüzenleme, Öğretmen adayları

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE BENLİĞİN AYRIMLAŞMASI VE ALGILANAN STRES ARASINDAKİ İLİŞKİDE ÖZ DÜZENLEME BECERİSİNİN ARACI ROLÜ[30]

Hüdanur Mircan
Öğrenci, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi
nur.hudamrcn@gmail.com
ORCID ID: 0009-0002-9085-7026

Gürcan Şeker
Dr. Öğretim Üyesi, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi
gurcanseker@ohu.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-6633-7859

Özet
Bu çalışmanın amacı, üniversite öğrencilerinde benliğin ayrımlaşması ve algılanan stres arasındaki ilişkide öz düzenleme becerisinin aracılık rolünün incelenmesidir. Bu doğrultuda araştırmanın verileri, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde öğrenim görmekte olan ve çalışmaya katılım konusunda gönüllü olduğunu belirten 760 öğrenciden toplanmıştır. Katılımcıların yaş ortalaması 21.09'dur. Katılımcıların %73 'ü kadın (558) ve %27'si erkek (202) öğrencilerden oluşmaktadır. Araştırmanın verileri, 'Benliğin Ayrımlaşması Ölçeği, Algılanan Stres Ölçeği ve Özdüzenleme Ölçeği' kullanılarak toplanmıştır. Araştırma kapsamında demografik verilerin analizi için frekans, yüzde ve puan ortalamaları alınmış, verilerin normal dağılım varsayımı testleri yapılmış ve veri setinin normallik varsayımını karşıladığı görülmüştür. Değişkenler arasındaki korelasyon katsayısının hesaplanması için pearson korelasyon katsayısı kullanılmıştır. Benliğin ayrımlaşması ile algılanan stres arasında özdüzenleme becerisinin aracılık etkisinin analizinde Process Macro eklentisinden (Hayes, 2018) yararlanılmıştır. Çalışma kapsamındaki tüm analizler SPSS 24.0 programı kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Yapılan analizler sonucunda korelasyon katsayılarına ilişkin bulgulara göre, benliğin ayrımlaşması ölçeğinden elde edilen puanlar ile algılanan stres puanları arasında ($r = -.37$, $p < .01$) negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunurken; özdüzenleme puanları arasında ($r = .31$, $p < .01$) pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Aracılık analizine ilişkin elde edilen sonuçlara bakıldığında; doğrudan etkilere ilişkin analiz sonuçları algılanan stres düzeyinin özdüzenleme ($\beta = -.20$, $p < .01$) ve benliğin ayrımlaşmasının ($\beta = -.32$, $p < .01$) negatif yönde anlamlı bir yordayıcısı olduğunu ortaya koymaktadır. Bunun yanında özdüzenlemenin de benliğin ayrımlaşmasının pozitif yönde anlamlı bir yordayıcısı olduğu sonucuna ulaşılmıştır ($\beta = .25$, $p < .01$). Algılanan stres, benliğin ayrımlaşmasına ilişkin varyansın % 14'ünü açıklarken ($R2 = .14$), özdüzenleme ile birlikte benliğin ayrımlaşmasına ilişkin varyansın %19'unu açıklamaktadır ($R2 = .19$). Özdüzenlemenin aracılı rolüne ilişkin dolaylı etkilere bakıldığında ise, algılanan stresin özdüzenleme aracılığı ile benliğin ayrımlaşması üzerindeki dolaylı etkisinin anlamlı olduğu görülmektedir ($\beta = -.10$, $p < .001$, CI [-.15 – -.06]). Bu bulgular, algılanan stresin benliğin ayrımlaşması üzerinde hem doğrudan etkisinin hem de özdüzenleme aracılığı ile dolaylı etkisinin istatistiksel olarak anlamlı olduğunu ortaya koymaktadır. Elde edilen bu sonuç, özdüzenlemenin algılanan stres ile benliğin ayrımlaşması arasında kısmi aracı rolüne sahip olduğunu şeklinde yorumlanabilir.

Anahtar Sözcükler: Benliğin ayrımlaşması, algılanan stres, özdüzenleme becerisi, üniversite öğrencileri

[30] Bu çalışma 'TUBİTAK 2209-A - Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Destekleme Programı' kapsamında kabul alan ve danışmanlığını Dr. Öğr. Üyesi Gürcan ŞEKER' in, yürütücülüğünü Hüdanur MİRCAN'ın yapmış olduğu projeden üretilmiştir.

YETİŞKİN BİREYLERİN SOSYAL MEDYA BAĞIMLILIĞI İLE PSİKOLOJİK BELİRTİ DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ[31]

Bülent Tansel
Dr. Öğretim Üyesi, İstanbul Gelişim Üniversitesi
btansel@gelisim.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-5075-4036

İrem Benli
Uzman, Özel Uzman Akademi Mimaroba Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi
irembenli11@gmail.com
ORCID ID: 0009-0009-1938-9689

Özet
Bu araştırmanın temel amacı bazı psikolojik belirti düzeylerinin ve sosyal medyayı günlük kullanma süresinin ergenlerde sosyal medya bağımlılığını yordama gücünü incelemektir. Bu amaçla sosyal medya bağımlılığının somatizasyon, obsesif-kompulsif bozukluk, kişiler arası duyarlılık, depresyon, anksiyete bozukluğu, hostilite, fobik anksiyete, paranoid ve psikotizm psikolojik rahatsızlık belirtileri yordayıp yordamadığını test etmek için standart ve aşamalı çoklu doğrusal regresyon analizi yapılmıştır. Araştırmanın örneklem grubunu 351 katılımcı oluşturmaktadır. Araştırma verilerini toplamak için, Kişisel Bilgi Formu, Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği-Yetişkin Formu ve Kısa Semptom Envanteri kullanılmıştır. Araştırma da elde edilen bulgulara göre sosyal medya bağımlılığının psikolojik bozuklukları yordadığı görülmüştür. Sosyal medya bağımlılığı ile en yüksek ilişki gösteren değişkenler psikotizm, paranoid düşünceler ve fobik anksiyete olarak belirlenmiştir. Elde edilen verilere göre sosyal medya bağımlılığı üzerinde en çok etkili olan değişken sosyal medya varlığı sayısıdır. Sosyal medya bağımlılığı ile günlük sosyal medya varlığı arasında pozitif ve yüksek bir ilişki bulunmaktadır. Günlük sosyal medya varlığı sayısı arttıkça sosyal medya bağımlılığı düzeyi yükselmektedir. Sonuç olarak yetişkin bireylerin yaşadığı psikolojik belirtiler ile sosyal medya bağımlılığı arasında bir ilişki bulunmaktadır. Yetişkinlerin psikolojik rahatsızlık belirti düzeylerinin artması sosyal medya bağımlılığının artmasında etkili olmaktadır. Psikolojik bozukluklar sosyal medyada geçirilen sürenin artmasını da etkilemektedir. Elde edilen veriler literatürde yapılan benzer çalışmalarda elde edilen bulgularla tartışılarak, bazı önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Ergenler, Sosyal Medya Bağımlılığı, Psikolojik Belirti Düzeyleri.

[31] Bu bildiri, İstanbul Gelişim Üniversitesi LEE Psikoloji Anabilimdalı Bağımlılık Psikolojisi Bilim Dalı-2024 kabul edilen yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

GELENEKTEN GELECEĞE: CHATBOTLARLA ZENGİNLEŞTİRİLMİŞ ÖĞRENME DENEYİMLERİ

Edanur Beyhan
Öğretmen, Vizyon Koleji
edabeyhann@gmail.com
ORCID ID: 0009-0001-8827-3489

Özet
Bu çalışma, yapay zekâ tabanlı chatbotların eğitimdeki katkılarını incelemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Özellikle öğrencilerin öğrenme süreçlerini kişiselleştirme potansiyeli taşıyan chatbotların, derslere entegrasyonu sonucu ortaya çıkan etkiler değerlendirilmiştir. Araştırma, bir özel okulda 21 öğrenciyle tarih ve matematik derslerine yönelik olarak yürütülmüştür. Öğrencilere öncelikle yapay zekâ ve chatbotlara dair tutumlarını ölçen bir ön test uygulanmıştır. Ardından öğrencilere aynı konuları içeren iki farklı öğrenme yöntemi sunulmuştur: geleneksel kaynaklarla çalışma ve özel olarak geliştirilen chatbotlarla etkileşimli öğrenme. Chatbotlar, öğrencilerin ihtiyaçlarına göre özelleştirilmiş içeriklerle donatılmıştır. Dersler tamamlandıktan sonra tüm öğrencilere başarı testi uygulanmış ve elde edilen sonuçlar karşılaştırılmıştır. Bulgular, chatbot destekli eğitimin hem akademik başarıda artış sağladığını hem de öğrencilerin derse katılım ve motivasyonlarını olumlu yönde etkilediğini göstermektedir. Ayrıca, Belçika'nın Helset kentinde sadece dil eğitimi bağlamında yapılan benzer bir çalışma bu araştırmaya dayanak olarak alınmıştır. Bu bağlamda, yapay zekâ destekli araçların farklı disiplinlerde uygulanabilirliği ve öğretmenlerin iş yükünü hafifletici rolü de vurgulanmaktadır. Sonuçlar, gelecekte chatbotların eğitim süreçlerine daha yaygın ve verimli biçimde entegre edilebileceğine dair önemli ipuçları sunmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Yapay zekâ, chatbot, kişiselleştirilmiş öğrenme, öğrenci başarısı, eğitim teknolojileri

EĞLENCELİ YAZMA ETKİNLİKLERİNİN YAZMA BECERİLERİNE ETKİSİ

Celalettin CELEBİ
Dr. Öğretim Üyesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi
ccelebi@erbakan.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-2189-6403

Özet
Yazma becerisi, bireylerin düşüncelerini, duygularını ve bilgilerini yazılı olarak ifade edebilme yeteneğidir. Bu beceri, akademik başarı ve profesyonel gelişim için kritik öneme sahiptir. Yazma süreci, bireylerin bilgiyi organize etme, mantıklı argümanlar oluşturma ve karmaşık fikirleri net bir şekilde ifade etme yeteneklerini geliştirir. Ayrıca, yazma becerisi, bireylerin kendilerini ifade etme ve iletişim kurma kapasitelerini artırarak, sosyal ve duygusal gelişimlerine de katkıda bulunur. Bu nedenle, yazma becerisinin erken yaşlardan itibaren desteklenmesi ve geliştirilmesi, bireylerin genel eğitim ve yaşam başarısı için büyük önem taşır. Dört temel dil becerisinden birisi olan yazma her yaştan bireyin geliştirmekte ve kullanmakta en çok zorlandığı beceridir. Bu çalışmanın amacı farklı konularda öğrenciler tarif yazısı yazmayı gerektiren etkinliklere dahil edilerek tarif yazma sürecinin öğrencilere kazandırdıklarını belirlemektir. Çalışmaya Türkiye'de bir devlet üniversitesinin eğitim fakültesinin farklı bölümlerinde okuyan 45 öğrenci katılmıştır. 7 haftalık yazma süreci içinde farklı konularda (makarna, kek, çay ve origami) tarif yazmayı gerektiren etkinlikler yapılmıştır. Bu etkinliklerle ilgili ilk olarak yazma sürecinde öğrenciler yaptıkları ürünlerin tariflerini yazmışlardır. Öğrencilerin ortaya koydukları tarif yazıları Hughes (2003) tarafından önerilen yazma yeterliliği yazılı puan kriterlerine göre değerlendirilmiştir. Daha sonra öğrenciler tarif yazma sürecinin kendilerine kazandırdığı bilgi, beceri ve tutumla ilgili görüşlerini zihin haritalarıyla yansıtmışlardır. Zihin haritalarıyla elde edilen verilerin analizinde betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Yapılan analizler sonucunda elde edilen bulgular; süreç sonunda öğrencilerin tarif yazma sürecinde, sıralama yapma, ekonomi, miktar, organizasyon yapma, eleştirel düşünme, işbirliği, sorumluluk, eğlenerek öğrenme gibi bilgi, beceri ve tutum kazandıkları belirlenmiştir. Çalışmada ulaşılan bu sonuçlar, ilgili literatür doğrultusunda tartışılarak öğrencilerin yazma becerilerinin geliştirilmesi açısından önemi ve bu konudaki öneriler sunulmuştur. Key words:

Anahtar Sözcükler: Yazma becerisi 1, tarif yazısı 2, zihin haritası 3.

YÜKSEKÖĞRETİMDE YAPAY ZEKÂ ARAÇLARININ SEÇİM KRİTERLERİNİN CRITIC YÖNTEMİYLE AĞIRLIKLANDIRILMASI

Cansu ŞAHİN KÖLEMEN
Dr. Öğretim Üyesi, Beykoz Üniversitesi
cansusahinkolemen@beykoz.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-2376-7899

Ersin ŞAHİN
Dr. Öğretim Üyesi, Marmara Üniversitesi
ersin.sahin@marmara.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-4466-7483

Özhan GÖRÇÜN
Öğretim Görevlisi, Beykoz Üniversitesi
ozhangorcun@beykoz.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-7462-9934

Özet
Bu çalışmanın amacı, yükseköğretim kurumlarında kullanılacak YZ araçlarının seçiminde dikkate alınması gereken kriterlerin görece önem düzeylerini belirlemektir. Çalışmada öncelikle literatür taraması ve uzman görüşleri doğrultusunda 34 değerlendirme kriteri belirlenmiştir. Ardından, 14 uzmana bu kriterleri önem derecelerine göre puanlamaları için anket uygulanmıştır. Elde edilen veriler, kriterler arası varyans ve korelasyonları dikkate alan çok kriterli karar verme (ÇKKV) yöntemlerinden CRITIC yöntemiyle analiz edilmiştir. Öncelikle her bir kriter için ortalama, medyan, standart sapma, minimum ve maksimum değerler hesaplanmıştır. Bu analiz sonuçları, katılımcıların görüş birliği derecesi ve kriterlere yüklenen önem hakkında genel bir çerçeve sunmuştur. Katılımcıların değerlendirmelerine göre en yüksek ortalama puan, "Verilerin gizliliği ve güvenliği" (K26) kriterine aittir. Bu kriterin ortalama puanı 4.929, medyan değeri ise 5,0 olarak belirlenmiştir. Ayrıca, standart sapma değeri yalnızca 0.267'dir ve bu da katılımcılar arasında yüksek düzeyde fikir birliği olduğunu göstermektedir. Benzer şekilde, "Veri takibi ve analizi" (K20), "İçsel motivasyonu destekleme" (K32), "Zaman ve iş gücü tasarrufu" (K23) ve "Güncellik" (K8) kriterleri de 4.71'in üzerinde ortalama puanlarla yüksek değerlendirme almıştır. Öte yandan, CRITIC yöntemi ile hesaplanan ağırlıklar değerlendirildiğinde farklı bir tablo ortaya çıkmıştır. "Verilerin gizliliği ve güvenliği" kriteri her ne kadar yüksek puan almış olsa da düşük varyans ve yüksek korelasyon nedeniyle CRITIC yöntemiyle en düşük ağırlığa (0.0143) sahip olmuştur. Bu durum, söz konusu kriterin değerlendirme sürecinde ayırt edici etkisinin sınırlı olduğunu ortaya koymaktadır. Benzer şekilde, "Veri takibi ve analizi" (K20) ile "Geribildirim kalitesi" (K19) kriterleri de yüksek ortalama puanlarına rağmen düşük CRITIC ağırlıklarıyla dikkat çekmiştir. CRITIC analizine göre en yüksek ağırlığa sahip kriter "Yükseköğretim Politikalarına Uyum" (K34) olup 0.0474 değerine ulaşmıştır. Bu kriteri sırasıyla "Akademik etik ve intihal kontrolü" (K27; 0.0388), "Öğrenme etkisi" (K5; 0.0384) ve "Dil desteği" (K24; 0.0382) izlemiştir. Bu kriterlerin hem görece yüksek varyansa hem de diğer kriterlerle daha düşük korelasyonlara sahip olması, karar sürecinde daha fazla ayırt edici bilgi sunduklarını göstermektedir. Standart sapma açısından en yüksek değere sahip kriter "Ölçme-Değerlendirme desteği" (K18) olup, 1.240 ile en fazla görüş ayrılığı yaşanan kriter olarak dikkat çekmiştir. Bunu "Sistem uyumluluğu" (K9; SS=1.204), "Akademik uyum ve kabul" (K30; SS=1.141) ve "Donanım ihtiyacı" (K10; SS=1.072) kriterleri takip etmektedir. Sonuçlar, söz konusu kriterlerde katılımcıların farklı önceliklere sahip olduğunu göstermektedir.

Anahtar Sözcükler: Yapay zekâ araçları, çok kriterli karar verme, CRITIC yöntemi

21.YÜZYIL EĞİTİMİNDE YAPAY ZEKA TEKNOLOJİLERİNİN YERİ: ÖĞRETMEN PERSPEKTİFİNDEN BİR DEĞERLENDİRME

Fatma Özkülekçi [32]}
Öğretmen, KamİI Ocak Spor Lisesi
fatma.ozkulekci@std.hku.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-6626-7475

Özet
21. yüzyılın dijitalleşen eğitim ortamında yapay zeka teknolojileri, öğrenim ve öğretim pratiklerimiz arasında önemli bir yere sahip olmuştur. 21. yüzyıl becerileri arasında bulunan dijital beceriler günlük yaşantımızda yansımakta olup eğitim dünyasında da önemli bir yere sahip olmaktadır. Bu çalışma, öğretmenlerin yapay zeka teknolojilerine yönelik tutumlarını, kullanım biçimlerini ve algılarını ortaya koymayı amaçlamaktadır. Günümüzde yapay zeka teknolojiler, iletişimden ulaşıma, sağlıktan eğitim uzanan geniş bir alanda yaşamımızı etkileyen ve yaşam biçimlerimizi değiştirip dönüştüren önemli bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Özellikle eğitimde, yapay zeka uygulamaları kişiselleştirilmiş öğrenme, içerik üretime, görsel ve işitsel materyal üretme ve ölçme ve değerlendirme gibi birçok alanda öğretmenlerin eğitim yaşamında yeni bir pencere açmıştır. Bu bağlamda, çalışmanın temel amacı; öğretmenlerin yapay zeka teknolojilerine dair görüşlerini incelemek, bu araçların eğitimdeki yeri ve potansiyel etkileri hakkında bilgi elde etmektir. Bu çalışma, nitel araştırma yöntemleri kullanılarak olgubilim araştırma deseniyle yürütülmüştür. Gaziantep ilinde farklı okullarda, farklı kademelerde ve branşlardan oluşan 12 öğretmenin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Öğretmenlere yarı yapılandırılmış sorulardan oluşan görüşmeler yapılmış olup yapılan görüşmeler kayıt altına alınmıştır. Elde edilen görüşmelerin deşifresi yapılarak tema ve alt temalara gruplandırılmıştır. Araştırmanın bulguları arasında, öğretmenler sınıflarında yapay zeka araçlarını kullanmakta ve bu teknolojiden faydalanmaktadırlar. Yapay zeka teknolojilerinin olası faydaları arasında genel olarak öğretmenlerin yükünü hafifletmekte olup öğrenimi zenginleştirmektedir. Öte yandan olası riskleri arasında, duygular ve değerlerin yok olacağı öğretmenlerin kaygıları arasında bulunmaktadır. Sonuç olarak dijital okuryazarlığın önemini tekrar vurgulayarak öğretmen eğitimlerinde, yapay zeka teknolojileri ve dijital okuryazarlık becerilerini geliştirebilecek çalışmaların gerekliliği belirtilmiştir.

Anahtar Sözcükler: yapay zeka teknolojileri, dijital yetkinlik, dijital okuryazarlık

[32] Hasan Kalyoncu Üniversitesi İletişim Çalışmaları Doktora Öğrencisi

MEVSİMLİK TARIM İŞÇİSİ İLKOKUL ÖĞRENCİLERİNİN EĞİTİMDE YAŞADIKLARI PROBLEMLERE YÖNELİK SINIF ÖĞRETMENLERİNİN GÖRÜŞLERİ: GAZİANTEP İLİ ÖRNEĞİ

Sakine HAKKOYMAZ
Dr. Öğretim Üyesi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi
sakine.hakkoymaz@hku.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-3005-7900

Hatice Kevser Helvacıoğlu
Öğrenci, Hasan Kalyoncu Üniversitesi
hkevser.helvacioglu@std.hku.edu.tr
ORCID ID: 0009-0006-7815-3228

Özet
Mevsimlik tarım işçiliği, özellikle ekonomik olarak dezavantajlı durumda bulunan aileler için önemli bir geçim kaynağıdır. Bu çalışma biçimi, Türkiye'nin Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde kırsal ya da yoksul kesimlerde yaygın olarak görülmektedir. Tarım sezonlarında, ailelerin ilkokul düzeyindeki çocukları da işgücüne katılmakta ve eğitim süreçlerinden uzun süreler boyunca uzak kalmaktadır. Bu araştırmanın temel amacı, mevsimlik tarım işçisi olarak çalışan öğrencilerin eğitim süreçlerinde karşılaştıkları zorlukları öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda incelemektir. Araştırma kapsamında öğrencilerin eğitimde yaşadıkları olumsuzlukları derinlemesine analiz etmek amacıyla olgubilim (fenomenoloji) yöntemi benimsenmiştir. Veriler, yarı yapılandırılmış görüşme formları aracılığıyla öğretmenlerden toplanacak ve ardından betimsel analiz tekniği ile çözümlenecektir. Bu yöntem sayesinde, mevsimlik tarım işçiliğinin öğrenciler üzerindeki etkilerine dair kapsamlı bir bakış açısı sağlanması hedeflenmektedir. Araştırma bulguları, çocuk işçiliği ve eğitim eşitsizliği konularına yönelik politikaların geliştirilmesi için önemli bir katkı sunmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Sözcükler: Mevsimlik Tarım İşçiliği, İlkokul Öğrencileri, Dezavantajlı Bölgeler

YAPAY ZEKÂ TABANLI ÖLÇME-DEĞERLENDİRME ÇALIŞMALARININ EĞİLİMLERİ: BİBLİYOMETRİK BİR İNCELEME

Mustafa KÖROĞLU
Dr. Öğretim Üyesi, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi
mustafa.koroglu@erzincan.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-9610-8523

Hamza Fatih SAPANCA
Araştırma Görevlisi Doktor, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi
fatih.sapanca@erzincan.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-5301-7561

Özet
Bu çalışma, yapay zekâ temelli ölçme-değerlendirme araştırmalarının eğitim alanındaki gelişimini 1986–2025 yılları arasında bibliyometrik yaklaşımla analiz etmektedir. Web of Science veri tabanından elde edilen 769 makaleye dayalı analizde yıllık üretim, tematik eğilimler, anahtar kelime sıklığı, ülke iş birlikleri ve atıf dinamikleri incelenmiştir. Sonuçlar, özellikle 2022 yılında ChatGpt'nin ortaya çıkmasıyla birlikte belirgin bir yayın artışına işaret etmektedir. 2023'te 80'i aşan yayın sayısı, 2025'te 200'ün üzerine çıkarak alandaki araştırma ilgisinin hızla yükseldiğini göstermektedir. Anahtar kelime sıklığına göre en çok kullanılan kavramlar "artificial intelligence", "education", "assessment", "feedback", "machine learning" ve "students" olurken, 2023 sonrası "ChatGPT" kavramının hızla öne çıktığı görülmektedir. Tematik harita analizi, yapay zekâ destekli ölçme-değerlendirme çalışmalarında akademik ilginin nasıl bir eksende şekillendiğini çarpıcı biçimde ortaya koymaktadır. "Artificial intelligence", "education" ve "assessment" kavramları, incelenen literatürde alanın kuramsal temelini oluşturarak araştırmaların merkezine yerleşmiştir. Buna karşılık, "feedback", "students" ve "machine learning" gibi kavramların hem merkeziyet hem de yoğunluk düzeylerinin yüksek olması, bu alanın yalnızca kuramsal çerçevede değil, uygulama boyutunda da derinleştiğini göstermektedir. Özellikle yapay zekâ destekli kişiselleştirilmiş geri bildirim sistemleri ve öğrenme analitiği uygulamaları, eğitimde ölçme-değerlendirme süreçlerinin yeniden şekillenmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Bu genel görünüm, yapay zekâ teknolojilerinin eğitimde ölçme ve değerlendirme alanını sadece desteklemekle kalmayıp, öğrenme süreçlerini dönüştüren güçlü ve yönlendirici bir bileşen haline geldiğini açıkça ortaya koymaktadır. Ülke dağılımı analizine göre Çin, ABD ve Birleşik Krallık üretkenlikte ön sıralarda yer almakta; atıf verilerine göre ise ABD birinci, Çin ikinci sırada bulunmaktadır. Uluslararası iş birliği ağı haritalarında bu ülkelerin çok merkezli ve küresel etkileşim içinde oldukları görülmektedir. Bu bulgular, yapay zekânın eğitimde ölçme ve değerlendirme süreçlerine entegrasyonunun hızla arttığını ve bu alanın hem araştırmacılar hem de politika yapıcılar için stratejik öneme sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Özellikle adaptif öğrenme, öğrenme analitiği ve doğal dil işleme gibi kavramların yükselişi, gelecekteki araştırma yönelimlerine ışık tutmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Ölçme Değerlendirme, Yapay Zeka, ChatGpt, Bibliyometrik

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNDE ÖZ DÜZENLEME TEMELLİ AKRAN ZORBALIĞI ÖNLEME PROGRAMININ ETKİSİ[33]

NAZLI RENKLİÇAĞLAYAN
Öğretmen, NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
nzl_demir@hotmail.com
ORCID ID: 0009-0009-9226-097x

Özet
Bu araştırmada, Öz-düzenleme Temelli Akran Zorbalığı Önleme Psikoeğitim Programı'nın ortaokul öğrencileri üzerindeki etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubu bir devlet okulunda 2024-2025 Eğitim- Öğretim yılında 5. sınıfa devam eden 340 öğrenciye Ergenlerde Öz-düzenleme Ölçeği, Akran Zorbalığı Belirleme Ölçeği- Çocuk Formu ve araştırmacı tarafından geliştirilen kişisel bilgi formu uygulanarak, ölçeklerden elde edilen sonuçlarda akran zorbalığı puanı yüksek, öz-düzenleme becerileri puanları düşük olan ve öğretmen görüşlerinde sıklıkla zorbalık davranışlarında bulunduğu belirtilen öğrencilerden oluşmuş ve 12 kişilik deney ve 12 kişilik kontrol grubu oluşturulmuştur. Deney grubuna araştırmacı tarafından hazırlanan 10 oturumluk Öz-düzenleme Temelli Akran Zorbalığı Önleme Programı haftada bir kez olacak şekilde uygulanmış, kontrol grubuna ise herhangi bir müdahalede bulunulmamıştır. Programının tamamlanmasından sonra her iki gruba Ergenlerde Öz-düzenleme Becerileri Ölçeği ve Akran Zorbalığı Belirleme Ölçeği- Çocuk Formu son test uygulaması yapılmıştır. Veriler, tüm alt boyutlarda normal dağılımın sağlanamamasından dolayı non-parametrik testler ile analiz edilmiştir. Mann- Whitney U ve Wilcoxon İşaretli Sıralar istatistik analizleriyle elden edilen bulgularda deney ve kontrol grupları arasında öz-düzenleme başarısı ve öz-düzenleme toplam puanlarında deney grubu lehine pozitif yönlü anlamlı bir fark elde edilmiştir. Öz-düzenleme başarısızlığı alt boyutunda ise iki grup arasında anlamlı bir fark görülmemiş, grupların kendi içinde ön test ve son test karşılaştırmalarında öz-düzenleme başarısızlığı alt boyutunda deney grubunun lehine anlamlı bir azalma görülmüştür. Araştırma verilerinden elde edilen sonuçlardan bir kısmı da akran zorbalığına ilişkin olmuştur. Bulgular deney grubunda kontrol grubuna göre fiziksel zorbalık, söylenti çıkarma ve yayma ile toplam zorbalık puanlarında istatistiksel olarak anlamlı bir azalma olduğunu, sözel zorbalık, dışlama ve eşyalarına zarar verme alt boyutlarında deney grubu lehine azalma olmasına rağmen kontrol grubuyla arasında anlamlı bir fark oluşmadığını göstermiştir. Programın sonlandırılmasından bir ay sonra deney ve kontrol gruplarına izleme testi uygulanmıştır. İzleme testi ile son test ölçümlerinin karşılaştırılmasında anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür. Programın etkililiğine dair daha derinlemesine bilgi elde etmek amacıyla deney grubu öğrencileriyle görüşmeler gerçekleştirilmiş, öğrencilerin değerlendirmelerinden elde edilen bulgular öğrencilerde öz düzenleme becerilerinde gelişme olduğunu ve zorbalık ile ilgili stratejilerde olumlu değişimler meydana geldiğini ortaya koymuştur. Araştırmanın sonuçları göstermiştir ki Öz-düzenleme Temelli Akran Zorbalığı Önleme Programı, ortaokul öğrencilerinde öz-düzenleme becerilerini arttırmada ve zorbalık davranışlarını azaltmada anlamlı etkiye sahip bir psikoeğitim programıdır.

Anahtar Sözcükler: Öz Düzenleme, Akran Zorbalığı, Ortaokul, Psikoeğitim

[33] Tezden üretilmiştir

DEPREM SONRASI ANNE ÇOCUK İLİŞKİSİNDE BAĞLANMA ve PSİKOLOJİK SAĞLAMLIK

Erhan Tunç
Doçent Doktor, Balıkesir Üniversitesi, Necatibey Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Ana Bilim Dalı
erhantunc.gaun@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-6328-8545

Mervenur Yıldırım
Öğretmen, Özel Okul
ymervenur11@gmail.com
ORCID ID: 0009-0006-8473-5048

Özet
Bu çalışmada, 6 Şubat 2023 tarihinde meydana gelen Kahramanmaraş merkezli depreminin yarattığı psiko-sosyal etkilerinden biri olarak aile içi ilişkiler bağlamında anne-çocuk ilişkisinde bağlanma stilleri ile annelerin psikolojik sağlamlık düzeyleri incelenmiştir. Depremin yalnızca fiziksel değil, aynı zamanda derin psikolojik ve sosyal etkiler yarattığı dikkate alınarak tasarlanana bu çalışma, afet sonrası annenin ruh sağlığı ve anne çocuk ilişkisine odaklanmıştır. Çalışma, karma desene uygun olarak yürütülmüş; nicel veri toplama sürecinde Kısa Psikolojik Sağlamlık Ölçeği ve Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeği uygulanmış, nitel veri toplama sürecinde ise araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmanın nicel örneklemini oluşturan 265 anne ile nitel örnekleme dahil edilen 17 anne depremden doğrudan etkilenmiş olan annelerdir Nitel verilerin analiz süreci devam etmekte olup, bu çalışma annelerin bağlanma stilleri ile psikolojik sağlamlık düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunabileceği öngörüsüyle tasarlanmıştır. Bununla birlikte, nitel bulgular; annelerin deprem sonrası yaşadıkları bilişsel, duygusal ve davranışsal değişimlerin anne-çocuk ilişkisini yeniden şekillendirdiğini göstermektedir. Duygusal açıdan anneler, kaygı, korku ve ölüm düşüncesiyle daha koruyucu ve duygusal teması yüksek bir tutum geliştirmiştir. Davranışsal olarak çocuklarıyla daha fazla zaman geçirme, birlikte uyuma ve etkinlik yapma gibi davranışlarda artış gözlemlenmiştir. Bilişsel olarak ise annelerde hayatın geçiciliğine dair farkındalık artmış, öncelikler yeniden yapılandırılmış ve çocukların kıymetini bilme yönünde bir bilinç gelişmiştir. Çalışmada, afet sonrası süreçte annelerin psikolojik dayanıklılığı ve güvenli bağlanma biçimlerinin, çocukların ruhsal iyilik hâlini destekleyebileceği öngörülmektedir. Araştırma bulgularının, afet psikolojisi, anne-çocuk ilişkisi, aile danışmanlığı ve okul temelli müdahale programları açısından yol gösterici nitelikte olabileceği düşünülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Deprem, anne-çocuk ilişkisi, bağlanma, psikolojik sağlamlık, travma

BELİREN YETİŞKİNLERDE GELİŞMELERİ KAÇIRMA KORKUSUNUN (FOMO) YORDAYICILARI: BELİRSİZLİĞE TAHAMMÜLSÜZLÜK VE BİLİŞSEL ESNEKLİK

Leyla Er
Öğrenci, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi
leylaer698@gmail.com
ORCID ID: 0009-0009-6746-337X

Gürcan Şeker
Dr. Öğretim Üyesi, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi
gurcanseker@ohu.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-6633-7859

Özet
Beliren yetişkinlik dönemi, genellikle 10'lu yaşların sonlarında başlayıp 20'li yaşların sonuna kadar sürerken; özellikle eğitimine devam eden bireyler için bu sürecin büyük bir kısmı üniversite yıllarını kapsamaktadır. Üniversite döneminde geleceğe yönelik gerek iş gerekse aile hayatına ilişkin yaşanan belirsizlikler ve belirsizliklerin yarattığı gelişmeleri kaçırma konusunda ortaya çıkan kaygı ve korku dikkate alınması gereken bir olgudur. Bu çalışma kapsamında üniversite eğitimine devam etmekte olan beliren yetişkinlerin gelişmeleri kaçırma korkususun (Fomo) yordayıcıları olarak belirsizliğe tahammülsüzlük ve bilişsel esneklik düzeylerinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Çalışmanın verilerin toplanmasında amaçlı/uygun örnekleme yöntemi tercih edilerek Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi'nde farklı fakültelerde öğrenim görmekte ve çalışmaya katılım konusunda gönüllü olan 727 öğrenciden veriler toplanmıştır. Çalışmada yer alan katılımcıların yaş ortalaması 21.37'dir. Katılımcıların %72'si kadın (523), %28'i ise erkek (204) öğrencilerden oluşmaktadır. Çalışmanın verileri 'Gelişmeleri Kaçırma Korkusu Ölçeği, Belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeği ve Bilişsel Esneklik Envanteri' kullanılarak toplanmıştır. Verilerin analizi için korelasyon ve çoklu doğrusal regresyon analizlerinden yararlanılmıştır. Korelasyon analizi bulguları; gelişmeleri kaçırma korkusu ile bilişsel esneklik ($r = -.33$, $p < .01$) arasında negatif yönde, gelişmeleri kaçırma korkusu ile belirsizliğe tahammülsüzlük ($r = .32$, $p < .01$) arasında ise pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğunu göstermektedir. Çoklu doğrusal regresyon analizi sonuçlarına göre; bilişsel esneklik ve belirsizliğe tahammülsüzlük beliren yetişkinlerde gelişmeleri kaçırma korkusuna (fomo) ilişkin varyansın %18'ini açıklamaktadır ($R2 = .18$). Standartlaştırılmamış regresyon katsayılarına ilişkin sonuçlara göre, bilişsel esneklik ($B = -.32$, $t = -8.50$) gelişmeleri kaçırma korkusunun (fomo) negatif yönde anlamlı bir yordayıcısı iken, belirsizliğe tahammülsüzlük gelişmeleri kaçırma korkusunun ($B = .34$, $t = 8.09$) pozitif yönde anlamlı yordayıcısıdır. Standartlaştırılmış regresyon katsayılarına (β) ilişkin veriler ise; bilişsel esnekliğin ($\beta = -.29$) beliren yetişkinlerin gelişmeleri kaçırma korkusu (fomo) puanlarında belirsizliğe tahammülsüzlüğe ($\beta = .27$) göre daha önemli bir yordayıcı değişken olduğunu ortaya koymaktadır. Bu bulgulara göre; beliren yetişkinlik döneminde olan üniversite öğrencilerinde belirsizliğe tahammülsüzlük arttıkça gelişmeleri kaçırma korkusunun da arttığı, buna karşın güçlü bir bilişsel esnekliğe sahip olan öğrencilerin gelişmeleri kaçırma korkusuna yönelik davranışlarının azaldığı söylenebilir.

Anahtar Sözcükler: Gelişmeleri kaçırma korkusu, bilişsel esneklik, belirsizliğe tahammülsüzlük, beliren yetişkinler

DİJİTAL DÜNYADA YENİ BİR YETKİNLİK ALANI: DİJİTAL DUYGUSAL ZEKA [34]

Yağmur Kaya
Araştırma Görevlisi, Yıldız Teknik Üniversitesi
ykaya@yildiz.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-4077-3182

Mehmet Engin Deniz
Profesör Doktor, Yıldız Teknik Üniversitesi
edeniz@yildiz.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-7930-3121

Özet
Duygusal zeka, bireylerin kendi duygularını ve başkalarının duygularını tanıma, anlama ve yönetme kapasitesini ifade eder. Son yıllarda dijital teknolojilerin gündelik yaşamdaki artan etkisi, duygusal zekânın dijital ortamlardaki işlevselliğini yeniden ele alma gerekliliğini doğurmuştur. Bu bağlamda ortaya çıkan "dijital duygusal zeka" kavramı, bireylerin dijital ortamlarda etkili, empatik ve sağlıklı duygusal davranışlar sergileyebilme yetkinliğini ifade eder. Dijital duygusal zeka, bireylerin dijital dünyadaki zorluklarla baş edebilmelerini ve bu ortama uyum sağlayabilmelerini mümkün kılan sosyal, duygusal ve bilişsel yeteneklerin birleşimidir. Bu yapı, dijital empati, öz-farkındalık, öz-düzenleme, çevrimiçi ilişkileri yönetme gibi boyutları içerebilmektedir. Dijital duygusal zeka, hem bireysel düzeyde psikolojik dayanıklılığı artırabilir hem de çevrim içi ortamlarda sağlıklı etkileşim kurma kapasitesini geliştirebilir. Bu yönüyle dijital öğrenme, uzaktan çalışma ve çevrim içi iletişim süreçlerinde önemli rol oynayabilir. Aynı zamanda eğitimciler, yöneticiler ve politika yapıcılar için yeni öğretim, ölçme ve değerlendirme çerçeveleri oluşturulmasına katkı sağlayabilir. Özellikle sanal iş birlikleri, dijital vatandaşlık ve çevrim içi güvenlik gibi alanlarda bireylerin başarısını destekleyecek önemli bir potansiyele sahiptir.

Anahtar Sözcükler: Duygusal zeka, dijital duygusal zeka, dijital dünya

[34] Bu çalışma TÜBİTAK BİDEB 2211-A Yurt İçi Genel Doktora Burs Programı kapsamında desteklenen, Prof. Dr. M. Engin Deniz danışmanlığındaki Arş. Gör. Yağmur Kaya'nın doktora tezinden üretilmiştir.

AZERBAYCAN'DA İŞ GÜCÜ PİYASASINDA DİJİTAL DÖNÜŞÜM: EMAS SİSTEMİNİN UYGULAMA SÜRECİ VE SONUÇLARI

Aysel Rahimli
Araştırma Görevlisi, Bakü Mühendislik Universitesi
arahimlin@gmail.com
ORCID ID: 0009-0005-1043-5651

Elchin Suleymanov
Doçent Doktor, National Observatory on Labour Market and Social Protection Affairs
elsuleymanov@beu.edu.az
ORCID ID: 0000-0002-6075-2744

Özet
Azerbaycan, bağımsızlık sonrası sosyal güvenlik sistemi de dahil olmak üzere tüm alanlarda uluslararası standartlara uyum sağlamak amacıyla birçok yeniliğe imza atmıştır. Hem yapısal hem de yenilikçi teknolojilerin kullanıldığı elektronik sosyal güvenlik sistemi, kayıt dışı ekonominin azalmasına ve denetlenebilir bir yapının oluşturulmasına olanak tanımaktadır. Bu araştırmanın amacı, Emek ve İstihdam Alt Sistemi'nin (EMAS) uygulanmasının iş gücü piyasasında şeffaflığın artırılması, kayıt dışı istihdamın azaltılması, işçi haklarının korunması ve emek ilişkilerinin dijitalleşme yoluyla etkin yönetimine olan etkilerinin bilimsel ve sistematik bir biçimde incelenmesidir. Araştırmada, EMAS sisteminin yapısal özellikleri, işlevleri, uygulama mekanizmaları ve hukuki altyapısı detaylı olarak ele alınmış; betimleyici analiz yöntemi kullanılarak sistemin işlevselliği değerlendirilmiştir. Ayrıca, EMAS'ın uygulanmasından önce ve sonra iş gücü piyasasında meydana gelen değişiklikler kapsamlı şekilde incelenmiştir. 2024 yılı sonu itibarıyla yaklaşık 2 milyondan fazla emek sözleşmesinin yer aldığı EMAS sisteminde, özel sektör istihdamının her yıl bir önceki yıla göre kayda değer bir artış göstermesi ve 2025-ci yılın başından itibaren digital iş sözleşme sayının 1 milyondan fazla olmakla, kamu sektöründeki istihdamı aşması olumlu bir gelişme olarak değerlendirilmiştir. Bu araştırmada ayrıca EMAS sistemi, Türkiye, Estonya, Singapur ve Gürcistan gibi ülkelerdeki benzer dijital iş gücü platformları ile karşılaştırmalı olarak analiz edilmiştir. Sonuç olarak, EMAS sisteminin hem devlet, hem de toplum açısından stratejik açıdan önemli katkılar sağladığını ortaya koymaktadır. Elde edilen bulgular, sistemin emek ilişkilerinde hukuki şeffaflığı artırma işlevini açıklamakta; işçi haklarının korunması ve işveren yükümlülüklerinin daha sistematikliği bağlamında sistemin pratik faydalarını vurgulamaktadır. Çalışma sonucunda, emek ilişkilerinde şeffaflığın artması, yönetim süreçlerinde etkinliğin yükselmesi, sosyal koruma sisteminin kapsayıcılığının genişlemesi ve işverenler açısından idari yükün azalması gibi olumlu sonuçların ortaya çıktığı tespit edilmiştir. Bu çalışma, EMAS sistemini bilimsel bir perspektifle ve uluslararası karşılaştırmalı bir yaklaşımla değerlendirmekte; sistemi yalnızca teknolojik bir yenilik olarak değil, aynı zamanda sosyal, hukuki ve ekonomik boyutlarıyla bütüncül bir şekilde ele almaktadır. Böylece, dijital iş gücü piyasasının yönetiminde ulusal bir model olarak konumlandırılması mümkün kılınmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Azerbaycan Çalışma ve Sosyal Güvenlik Sistemi, Emek ve İstihdam Altsistemi (EMAS), İş Sözleşmesinin Elektronik Kaydı, E-devlet, Dijital Dönüşüm.

ŞEFFAF VE ERİŞİLEBİLİR SOSYAL HİZMETLERİN ALTYAPISI: AZERBAYCAN E-SOSYAL PORTALI ÜZERİNE BİR ANALİZ

Aysel Rahimli
Araştırma Görevlisi, Bakü Mühendislik Universitesi
arahimlin@gmail.com
ORCID ID: 0009-0005-1043-5651

Elchin Suleymanov
Doçent Doktor, National Observatory on Labour Market and Social Protection Affairs
elsuleymanov@beu.edu.az
ORCID ID: 0000-0002-6075-2744

Özet
Bu çalışma, Azerbaycan'da sosyal güvenlik sisteminin dijital dönüşümü kapsamında uygulamaya konulan E-Sosyal Portalının kuruluş amacı, teknolojik altyapısı ve işlevsel imkanlarını inceleyerek, bu portalın sosyal hizmet sunumundaki etkinliğini ve vatandaş memnuniyetine etkisini araştırmaktadır. Çalışmada e-sosyal platformunun devlet-vatandaş ilişkilerinde şeffaflığın artırılması, hizmetlerin proaktif ve elektronik şekilde sunulması ve sosyal hakların gerçek zamanlı olarak sağlanması gibi temel avantajları ön plana çıkarılmaktadır. Metodolojik açıdan araştırma sistematik ve bütüncül bir yaklaşımla yürütülmüş; yasal belgeler, portalın teknik özellikleri ve entegrasyon mekanizmaları analiz edilmiştir. Portalın yapısı çok yönlü hizmet kategorilerine: proaktif, elektronik, belge ve diğer hizmetler ayrı-ayrı sunulmakta ve vatandaşlara istihdam, sosyal güvenlik, emeklilik ve sigorta gibi alanlardaki bilgilere merkezi bir erişim imkânı sağlamaktadır. Elde edilen bulgular, e-sosyal portal sayesinde hizmetlere erişimin daha hızlı, şeffaf ve vatandaş odaklı şekilde sağlandığını göstermektedir. Mobil uygulama aracılığıyla bu hizmetlere her yerden ve her zaman ulaşmak mümkün hale gelmiş, özellikle kırsal kesimde yaşayan, yaşlı ve fiziksel engelli bireyler için önemli kolaylıklar sağlanmıştır. Ayrıca portal, bürokratik gecikmeleri azaltarak sosyal adaletin sağlanmasına da katkıda bulunmaktadır. 2024-cü yılın rakamlarına göre, yıllık 2 milyondan fazla vatandaşın aktiv istifade etdiyi bu sistem şeffaflık ve hızmet kalitesi açısından ne kadar önemli olduğunun göstergesidir. Bu araştırma, E-Sosyal Portalı'nın yalnızca teknolojik değil, aynı zamanda hukuki ve kurumsal etkilerini de inceleyen ender akademik çalışmalardan biri olup, dijital devlet stratejisine teorik ve pratik katkı sunmaktadır.

Anahtar Sözcükler: e-sosyal, dijitalleşme, sosyal koruma, vatandaş memnuniyeti, elektronik hizmet.

ERGENLERİN PROSOSYAL DAVRANIŞLARI, EMPATİK EĞİLİMLERİ VE OKUL NEZAKET ALGILARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Esma Çiftci
Öğrenci, Yıldız Teknik Üniversitesi
esma.ciftci@std.yildiz.edu.tr
ORCID ID: 0009-0004-6453-0980

Habibe Ayşenur Sakal
Öğrenci, Yıldız Teknik Üniversitesi
aysenur.sakal@std.yildiz.edu.tr
ORCID ID: 0009-0008-3317-0256

Mehmet Engin Deniz
Profesör Doktor, Yıldız Teknik Üniversitesi
edeniz@yildiz.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-7930-3121

Özet
Bu araştırmada, ergenlik dönemindeki bireylerin algıladıkları okul nezaket düzeyi, empatik eğilimleri ve prososyal davranışları arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Bu doğrultuda araştırmanın temel amacı, ergenlerin prososyal davranışları ve empatik eğilimlerinin okul nezaket algısı düzeyiyle olan ilişkisini ortaya koymaktır. Çalışma İstanbul'da lise düzeyinde öğrenim gören 250 kadın 158 erkek olmak üzere toplamda 408 gönüllü lise öğrencisinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın katılımcıları kolayda örnekleme yönteminden faydalanılarak belirlenmiştir. Bu çalışmada veri toplama araçları olarak kişisel bilgi formu, Ergen Prososyallik Ölçeği, Okul Nezaket Ölçeği ve Çocuk ve Ergen İçin Empatik Eğilim Ölçeği kullanılmıştır. Elde edilen veriler üzerinden pearson korelasyon analizi yapılmış ve ergenlerin empatik eğilim düzeyleri, okul nezaket algıları ve prososyal davranışları arasında anlamlı ve pozitif yönde ilişkiler bulunmuştur. Okuldaki nezaket algısının, ergenlerin empatik eğilimleri ve prososyal davranışlarıyla olan ilişkisi incelendiğinde ise, hem prososyal davranışların ($r = .244$, $p = < .001$) hem de empati eğiliminin ($r = .155$, $p = < .001$) okul nezaket algısıyla anlamlı ve pozitif yönde bağlantılı olduğu belirlenmiştir. Buna karşın çoklu doğrusal regresyon analizi sonuçlarına göre empatik eğilim düzeyinin okul nezaket algısına ilişkin anlamlı bir yordayıcılığı görülmemiştir ($\beta = .016$, $p = .772$). Elde edilen bulgular, okul nezaket algısının hem yordayıcı hem de yordanan bir değişken olarak değerlendirilebileceğini ortaya koymaktadır. Başka bir deyişle, öğrencilerin prososyal davranışları okul nezaket algısı ve empatik eğilimle bağlantılı olurken, okul nezaket algısı da prososyal davranışlar ve empatik eğilimlerle anlamlı ilişkiler içindedir. Elde edilen bu verilerden hareketle okullarda oluşturulacak olumlu okul ikliminin, yüksek nezaket anlayışının ve sosyal-duygusal öğrenme müdahalelerinin oldukça önemli olduğu söylenebilir.

Anahtar Sözcükler: Okul Nezaket Algısı, Prososyal Davranışlar, Empatik Eğilim

KİŞİSELLEŞTİRİLMİŞ İNGİLİZCE DİJİTAL HİKÂYELERİN İLKOKUL ÖĞRENCİLERİNİN AKADEMİK BAŞARILARI VE DUYGUSAL DENEYİMLERİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

Yusuf ABAZOĞLU
Öğrenci, Ankara Üniversitesi
ysfabazoglu@gmail.com
ORCID ID: 0009-0003-9304-4693

Özlem ÇAKIR
Profesör Doktor, Ankara Üniversitesi
ocakir@ankara.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-7306-5820

Tuba TOPÇU
Öğrenci, Ankara Üniversitesi
tubatopcu1935@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-6577-7385

Özet
Bu araştırma, kişiselleştirilmiş dijital hikâye temelli öğretimin ilkokul 2. sınıf öğrencilerinin İngilizce dersine yönelik akademik başarıları ve duygusal deneyimleri üzerindeki etkisini incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışma, ön test-son test kontrol gruplu deneysel desen kullanılarak yürütülmüş ve 2024–2025 eğitim-öğretim yılında Ankara ilindeki bir devlet ilkokulunda öğrenim gören 70 öğrenci araştırma grubunu oluşturmuştur. Deney grubuna kişiselleştirilmiş dijital hikâyelerle, kontrol grubuna ise kişiselleştirilmemiş dijital hikâyelerle İngilizce öğretimi uygulanmıştır. Öğretim süreci dört hafta boyunca sürmüş ve haftada bir hikâye olmak üzere her öğrenciye toplam dört dijital hikâye sunulmuştur. Veriler araştırmacılar tarafından geliştirilen başarı testi ve Kısa Duygusal Deneyim Ölçeği aracılığıyla toplanmış; elde edilen bulgular SPSS programı ile analiz edilmiştir. Verilerin analizinde karışık desenli iki faktörlü ANOVA yöntemi tercih edilmiştir. Bulgular, her iki grupta da akademik başarı ve duygusal deneyim puanlarında artış gözlemlendiğini, ancak bu artışların istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olmadığını ortaya koymuştur. Kişiselleştirilmiş dijital hikâyeler, öğrencilerin akademik başarılarını ve olumlu duygusal deneyimlerini destekleme potansiyeline sahip olsa da, bu etkinin başarı ve duygusal deneyim puanlarına istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yansımadığı belirlenmiştir. Araştırma sonuçları, kişiselleştirilmiş öğretimin küçük yaş gruplarında akademik başarı ve duygusal deneyim boyutlarında olumlu etkiler yaratabileceğini, ancak bu etkinin gözlemlenebilmesi için daha uzun süreli uygulamaların ve nitel verilerle desteklenen araştırma yaklaşımlarının gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Anahtar Sözcükler: Kişiselleştirilmiş öğretim, dijital hikâye anlatımı, akademik başarı, duygusal deneyim, İngilizce öğretimi.

YETİŞKİN BİREYLERDE ROMANTİK İLİŞKİ İSTİKRARININ YORDAYICILARI OLARAK KENDİNE YÖNELİK MÜKEMMELİYETÇİLİK VE PARTNERE YÖNELİK MÜKEMMELİYETÇİLİĞİN İNCELENMESİ

İldeniz KABAK
Öğrenci, Milli Eğitim Bakanlığı
ildeniz.kabak@outlook.com
ORCID ID: 0009-0004-8288-9188

Mine MUYAN-YILIK
Doçent Doktor, İzmir Demokrasi Üniversitesi
mine.muyan@idu.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-9366-9173

Esra ASICI
Doçent Doktor, İzmir Demokrasi Üniversitesi
esra.asici@idu.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-0872-9042

Özet
Romantik ilişki, karşılıklı olarak deneyimlenen, belirli yoğunluğa sahip, davranışsal, bilişsel ve duygusal fenomenleri içeren gönüllü etkileşimler olarak tanımlanmaktadır. Beliren yetişkinlik döneminde romantik bir ilişki için ilk adımın nasıl atılacağı ve nasıl istikrarlı devam ettirileceği konuları önemli bir gündem haline gelmektedir. İlişki istikrarı; romantik ilişkilerde bulunan bireylerin, ilişkiden aldıkları doyumu, mevcut ilişki dışındaki seçeneklerin niteliğini ve ilişkiye yaptıkları yatırımı dikkate alarak mevcut ilişkilerini devam ettirme eğilimlerini ifade etmektedir. Romantik ilişkilerin istikrarı yalnızca ilişkinin sahip olduğu dışsal koşullarla değil, partnerlerin kişilik özellikleriyle de yakından ilişkili olabilmektedir. Bu noktada, bireylerin kendilerine ve partnerlerine yönelik gerçekçi olmayan yüksek standartlar belirlemeleriyle karakterize edilen mükemmeliyetçilik, ilişki dinamiklerini ve dolayısıyla ilişki istikrarını etkileyebilecek önemli bir kişilik özelliği olarak öne çıkmaktadır. Romantik ilişkilerde mükemmeliyetçilik, bireyin kendisine ve partnerine dair yüksek standartları ve gerçek dışı beklentileri olarak ele alınmaktadır. Bu çalışmanın amacı, romantik ilişki deneyimi olan yetişkin bireylerde ilişki istikrarının yordayıcıları olarak kendine yönelik mükemmeliyetçiliğin ve partnere yönelik mükemmeliyetçiliğin incelenmesidir. Katılımcılar, yaşları 19-72 arasında değişen 198 yetişkinden (154 kadın ve 44 erkek) oluşmaktadır. Veriler, kişisel bilgi formuna ek olarak İlişki İstikrarı Ölçeği ile Romantik İlişkilerde Mükemmeliyetçilik Ölçeği'nin Türkçe uyarlamaları aracılığıyla toplanmıştır. Pearson Momentler Çarpımı Korelasyonu Analizi araştırmanın tüm değişkenleri arasında anlamlı ve olumlu yönde korelasyon bulguları sunmuştur. Kendine ve partnere yönelik mükemmeliyetçiliğin ilişki istikrarını ne ölçüde yordadığını ortaya koymak amacıyla Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi gerçekleştirilmiştir. Bulgular, kendine yönelik ve partnere yönelik mükemmeliyetçilikten oluşan modelin ilişki istikrarının içindeki toplam varyansın %31'ini açıkladığını ortaya çıkarmıştır. Ek olarak, regresyon analizinin bulgularına göre kendine yönelik mükemmeliyetçilik anlamlı bir yordayıcı olarak bulunamazken partnere yönelik mükemmeliyetçilik ilişki istikrarının anlamlı ve olumlu yönde bir yordayıcısı olarak bulunmuştur. Elde edilen bulgular alanyazın ışığında tartışılmış; gelecek araştırmacılar ve uygulamacılar için öneriler sunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: İlişki istikrarı, kendine yönelik mükemmeliyetçilik, partnere yönelik mükemmeliyetçilik, yetişkinlik.

DİJİTALLEŞEN DÜNYADA İNSAN ODAĞI: SINIF ÖĞRETMENİ ADAYLARININ GÖZÜNDEN ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ İLİŞKİSİ

Hilal Nazife Aktaş
Araştırma Görevlisi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi
hnazife.aktas@hku.edu.tr
ORCID ID: 0009-0006-5917-594X

Sakine Hakkoymaz
Dr. Öğretim Üyesi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi
sakine.hakkoymaz@hku.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-3005-7900

Özet
Dijital çağda öğretmenlik mesleği, yalnızca akademik yeterliliği değil; aynı zamanda dijital ortamlar da dahil olmak üzere etkili iletişim kurabilme, bilgi ve becerilerini farklı platformlar üzerinden öğrencilerine aktarabilme, duygularını ve düşüncelerini doğru, açık ve uygun bir dil kullanarak ifade edebilme yetkinliğini de gerektirir. Bugünün öğretmeni; çocuklarla, velilerle, idarecilerle ve dijital toplumun her kesimiyle hem yüz yüze hem çevrim içi ortamlarda sağlıklı bir etkileşim kurabilmelidir. Bu nedenle öğretmenlik, çok boyutlu iletişim becerileriyle donanmış bireylerin yürütebileceği özel bir meslek olarak öne çıkmaktadır. Bu çalışmanın amacı 3. ve 4. sınıf öğretmen adaylarının deneyimlerinden, gözlemlerinden ve duyumlarından yola çıkarak dijitalleşen dünyada insan odaklı eğitimin öğretmen ve öğrenci ilişkisine yüklenmiş anlamını ortaya çıkarmaktır. Nitel araştırma yöntemlerinden fenomenolojik desen doğrultusunda yapılandırılacak olan bu çalışma, amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örneklemesi yöntemiyle oluşturulacaktır. Çalışmanın örneklemini bir vakıf üniversitesinin eğitim fakültesinde öğrenim gören 29 tane 3. ve 4. sınıf öğretmen adayları oluşturmaktadır. Öğretmen adaylarının görüşleri, yarı yapılandırılmış görüşme formuyla toplanmıştır. Elde edilen veriler, tematik analiz yöntemiyle analiz edilmiştir. Çalışma, günümüz öğretmen ve öğrenci ilişkisini öğretmen adaylarının gözünden yeniden anlamlandırmak açısından önemli görülmektedir. Araştırmanın veri analiz süreci devam etmektedir. Bu nedenle bulgulara özette yer verilmemiştir.

Anahtar Sözcükler: dijital çağ, insan odağı, öğrenci- öğretmen ilişkisi, sınıf öğretmeni adayları

DİJİTAL ÇAĞDA İŞ-YAŞAM DENGESİ: BİLİNÇLİ FARKINDALIK UYGULAMALARININ ROLÜ [35]

Zeynep Tunay Gül
Öğretim Görevlisi, Kadir Has Üniversitesi
zeynep.tunaygul@khas.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-9786-5307

Bülent Alcı
Profesör Doktor, Yıldız Teknik Üniversitesi
alci@yildiz.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-4720-3855

Özet
Günümüzün hızla dijitalleşen iş dünyası, çalışanlar üzerinde artan bilgi yükü, kesintisiz bağlantı beklentisi ve sürekli performans baskısı gibi faktörler nedeniyle yoğun stres, baskı ve tükenmişlik sendromu riskini beraberinde getirmektedir. Bu durum hem bireysel refahı hem de örgütsel verimliliği olumsuz etkileyerek, geleneksel stres yönetimi yaklaşımlarının yetersiz kaldığı bir tablo çizmektedir. Bu ortamda, bilinçli farkındalık (mindfulness) temelli uygulamalar, zihinsel dayanıklılığı ve psikolojik iyi oluş halini artırma potansiyeliyle ön plana çıkmaktadır. Bu çalışma, dijital çağın getirdiği zorluklarla başa çıkmada bilinçli farkındalık eğitim programlarının etkinliğini, iş hayatındaki yetişkinler üzerinde deneysel bir yaklaşımla değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Araştırma, farklı sektörlerden ve çeşitli pozisyonlardan yetişkin profesyonellerden oluşan katılımcılara yönelik uygulanan bir bilinçli farkındalık eğitim programının ön test-son test deseni kullanılarak yürütülmüştür. Katılımcıların iş yerindeki bilinçli farkındalık düzeylerini nicel olarak ölçmek amacıyla İş Yeri Bilinçli Farkındalık Ölçeği kullanılmıştır. Nicel verilerin yanı sıra, programın etkilerini derinlemesine anlamak amacıyla uygulama öncesi ve sonrası birebir görüşmeler yapılmış; eğitim süresince ise katılımcıların deneyimleri ve iç görüleri öğrenme günlükleri aracılığıyla nitel veriler toplanmıştır. Bu kapsamlı yöntem çeşitliliği, programın hem ölçülebilir etkilerini hem de katılımcıların öznel deneyimlerini detaylı bir şekilde ortaya koymayı hedeflemiştir. Elde edilen bulguların, bilinçli farkındalık uygulamalarının dijital çağda iş hayatındaki yetişkinlerin psikolojik iyi oluşlarına olumlu yönde etkilemesi ve daha sağlıklı iş-yaşam dengesi kurmalarına katkı sağlamada anlamlı etkileri olduğunu göstermesi beklenmektedir. Bu çalışmadan elde edilen veriler ışığında, kurumsal bilinçli farkındalık programlarının tasarımı ve uygulanması için önemli pratik çıkarımlar sunarak, örgütlerin çalışan refahını artırma stratejilerine önemli katkılar sağlaması beklenmektedir.

Anahtar Sözcükler: Bilinçli farkındalık, psikolojik iyi oluş, eğitim programı, yetişkin eğitimi

[35] Bu çalışma birinci yazarın doktora tezinden üretilmiştir.

SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA ÜZERİNE ALANYAZIN TARAMASI[36]

Berat Nur ÖNCEL
Öğrenci, Gaziantep Ünüversitesi Eğitim Bilimleri Enstitütüsü
oncelberat9@gmail.com
ORCID ID: 0009-0004-9025-2494

Özet
Bu çalışmanın amacı sürdürülebilir kalkınma kavramına yönelik alanyazında ki yaklaşımları ortaya koymak, bu kavramın alanyazında nasıl işlendiğini ve özellikle bu kavramın eğitim bağlamındaki yansımalarını incelemektir. Bu kapsamda son beş yılda yayımlanan ulusal, uluslararası tez, makale ve raporlar sistematik biçimde analiz edilecektir. Bu çalışma, sürdürülebilir kalkınma kavramına ilişkin mevcut kuramsal yaklaşımları, literatürdeki eğilimleri ve tanımları ortaya koymayı amaçlayan nitel bir araştırmadır. Araştırma deseni olarak doküman analizi kullanılacaktır. Gelişen ve küreselleşen dünya düzeninde sürdürülebilirlik gelecek kuşaklara sürdürülebilir yaşam şartları bırakmak açısından önemli bir kavramdır. Sürdürülebilir kalkınma; çevresel, sosyal ve ekonomik boyutlarıyla dünyanın gelecek kaygılarını azaltacak bir kalkınma modelidir. Eğitim ise bu yaklaşımın bireylere kazandırılmasında kritik bir rol üstlenmektedir. Bu bağlamda sürdürülebilir kalkınma ile eğitimin arasındaki ilişkinin incelenmesi, literatürdeki bakış açısını ortaya koymak açısından önem arz etmektedir. Sürdürülebilir kalkınma yalnızca bir kalkınma modeli değil, aynı zamanda bir yaşama biçimi olduğu vurgusu yapılması planlanmaktadır. Konuyla ilgili yapılan literatür incelemesi sonucunda, sürdürülebilir kalkınma kavramının tanımı ve tarihsel gelişimi üzerinde sıklıkla durulduğu görülmektedir. Sürdürülebilir kalkınma eğitimi kapsamında gerçekleştirilen akademik çalışmaların büyük bir bölümünün öğretmenler, öğrenciler ve öğretmen adayları gibi eğitim sürecinin temel paydaşları üzerinde yoğunlaştığı dikkat çekmektedir. Bu çalışmalarda ağırlıklı olarak sürdürülebilirlik ve sürdürülebilir kalkınma kavramlarının çevresel boyutları ön plana çıkarılmış; buna karşın sosyal ve ekonomik boyutların yeterince ele alınmadığı ifade edilmiştir. Ayrıca literatürde nitel, nicel ve karma yöntemlerle yürütülen çalışmalara rastlanmakta olup, bu çalışmaların çoğunlukla fen bilgisi, sosyal bilgiler ve sınıf öğretmenlerine yönelik olarak gerçekleştirildiği görülmektedir. Bu durum, sürdürülebilir kalkınma eğitiminin farklı boyutlarının öğretmen eğitimi bağlamında disiplinler arası bir yaklaşımla ele alınması gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Anahtar Sözcükler: Sürdürülebilirlik, sürdürülebilir kalkınma, sürdürülebilir kalkınma eğitimi.

[36] Sürdürülebilir kalkınma ve sürdürülebilir kalkınma eğitimi üzerine olacaktır.

DİL ÖĞRETİM PROGRAMLARINA İLİŞKİN BİLİMSEL YAYINLARIN BİBLİYOMETRİK ANALİZİ: WOS VERİTABANI ÖRNEĞİ

Ayşe Sena KANDEZOĞLU
Öğrenci, Kastamonu Üniversitesi
senakandezoglu@gmail.com
ORCID ID: 0009-0001-2703-509X

Kadir COŞKUN
Araştırma Görevlisi, Kastamonu Üniversitesi
kcoskun@kastamonu.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-5771-9954

Özet
Dil öğretimi programları, yalnızca sınıf içi uygulamaları değil, eğitim politikalarının yönelimlerini ve pedagojik yaklaşımların hayata geçirilmesini de belirleyen kritik bir alandır. Bu çalışma, alanın güncel durumunu ve evrimini bütüncül biçimde haritalandırmak amacıyla Web of Science Core Collection'da yer alan ve dil öğretim programlarını konu alan yayınların bibliyometrik analizini sunmaktadır. Veri çekimi 05 Ağustos 2025 tarihinde gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın kapsamı 2000–2025 dönemini içermekte, belge türleri olarak "*Article*", "*Review*" ve "*Early Access*" belirlenmiştir. Aramada "*curriculum*" odaklı ifadeler başlık, anahtar sözcük ve konu alanlarında kullanılarak anadil, yabancı dil, ikinci dil ve ikidillilik kavramlarıyla ilgili dil öğretim terimleri ile birleştirilmiştir. Konu kategorisi filtresi "*Education Educational Research*", "*Linguistics*", "*Language & Linguistics*" ile sınırlandırılmıştır. Nihai veri kümesi 678 yayından oluşmaktadır. Elde edilen ön bulgularda; yıllık %16,24 yayın hacminde büyüme, yayın başına ortalama 8,35 atıf oranı, 1.218 farklı yazar; tek yazarlı 294 yayın; belge başına ortalama 1,96 ortak yazar ve %16,96 uluslararası ortak yazarlık oranına işaret etmektedir. Performans analizleri, üretkenlikte ABD (177) ve Çin (176)'in öne çıktığını; atıf toplamlarında da yine bu iki ülkenin liderliği paylaştığını göstermektedir. Dergi düzeyinde Language Teaching Research (23), Arab World English Journal (22) ve Language Culture and Curriculum (21) başlıca üretken kaynaklar arasında yer almaktadır. Bilim haritalaması kapsamında Trend Topics ve Tematik Evrim (Sankey) görselleri, erken dönemde daha genel/yöntemsel odaklardan müfredat merkezli eksene ve son yıllarda *EFL/ESL*, *öğretmen eğitimi*, *ihtiyaç analizi*, *yüksek öğretim* ile *eleştirel/adalet* odaklı temalara doğru bir derinleşmeyi ortaya koymaktadır. Eşdizimlilik ağı ve Tematik Harita birlikte okunduğunda, *curriculum–teacher education–EFL* üçlüsünün alanın temel çekirdeğini; EFL/ESL ve eleştirel pedagojinin ise motor temaları sürüklediği görülmektedir. Bu bulgular dil öğretimi programları literatürünün son yirmi beş yılda hem hacim hem görünürlük açısından belirgin biçimde genişlediğini göstermektedir. Çalışma, program geliştirme, öğretmen eğitimi ve politika yapımı için alanın kavramsal haritasını sunmakta; aynı zamanda araştırmacılara tema evrimi, iş birliği ve etki göstergeleri üzerinden gelecek çalışma alanları konusunda yol göstermeyi hedeflemektedir.

Anahtar Sözcükler: Bibliyometrik analiz, dil öğretimi, öğretim programları, WoS

DEPREM YAŞAMIŞ KORUYUCU ANNELERE YÖNELİK TRAVMA ODAKLI BİLİŞSEL DAVRANIŞÇI TERAPİ TEMELLİ GRUPLA PSİKOLOJİK DANIŞMA[37]

Beyza Şanal Güngör
Doktor, Hacettepe Üniversitesi
beyzasanal@hacettepe.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-8016-9660

Nilüfer Koçtürk
Doçent Doktor, Hacettepe Üniversitesi
niluferkocturk@hacettepe.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-6124-1842

Özet
Koruyucu aile sistemi, devlet korumasındaki çocuklara güvenli bir aile ortamı sağlamayı hedefleyen önemli bir uygulamadır. Bu çalışmada, Travma Odaklı Bilişsel Davranışçı Terapi (TO-BDT) temelli grupla psikolojik danışmanın, 2023 yılı 6 Şubat Kahramanmaraş merkezli depremleri yaşamış koruyucu annelerin ebeveynlik stresi ve duygu düzenleme becerileri üzerindeki etkileri incelenmiştir. Programın içerik yapısı, afeti yaşamış 10 koruyucu anneyle yapılan bireysel görüşmelerden elde edilen nitel bulgular temel alınarak oluşturulmuştur. Araştırma, ön test-son test-izleme ölçümlerini içeren, bekleme listesi kontrol gruplu yarı deneysel bir desenle yürütülmüştür. Katılımcılar, rastgele atama yoluyla 14'er kişilik deney ve kontrol gruplarına yerleştirilmiş; TO-BDT temelli grupla psikolojik danışma süreci her iki gruba ardışık olarak uygulanmıştır. Veri toplama sürecinde Ebeveynlik Stresi Ölçeği, Ebeveyn Duygu Düzenleme Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu kullanılmış; analizlerde Mann-Whitney U, Friedman ve Wilcoxon İşaretli Sıralar testlerinden yararlanılmıştır. Elde edilen sonuçlar, hem deney hem de kontrol grubunda ebeveynlik stresinde azalma ve duygu düzenleme becerilerinde anlamlı artış olduğunu ortaya koymuştur ($p < .05$). Deney grubuna dokuz hafta sonra uygulanan izleme testi, müdahale sonrasında kazanılan becerilerin kısa vadede etkili olduğunu ortaya koymuştur. Her iki gruba yapılan uygulama sonrası grupların son test sonuçları karşılaştırıldığında deney ve kontrol grupları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark tespit edilmemiştir. Benzer şekilde, deney grubunun izleme testi ile kontrol grubunun son testi arasında da anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bu bulgular, uygulamanın gruba ve zamana bağlı olmaksızın etkili olabildiğini ortaya koymaktadır. Elde edilen veriler, alan yazını bağlamında ele alınmış; kuramsal ve uygulamaya yönelik çeşitli öneriler sunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Travma odaklı bilişsel davranışçı terapi, grupla psikolojik danışma, koruyucu aile, ebeveynlik stresi, duygu düzenleme

[37] Bu çalışma, birinci yazarın doktora tezinden üretilmiştir.

TÜRKİYE'DE KORUYUCU AİLELERE YÖNELİK PSİKOSOSYAL MÜDAHALELER: BİR GÖZDEN GEÇİRME

Beyza Şanal Güngör
Doktor, Hacettepe Üniversitesi
beyzasanal@hacettepe.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-8016-9660

Özet
Koruyucu aile sistemi, devlet koruması altındaki çocukların bireysel gelişimlerini destekleyen ve aile ortamında büyümelerini hedefleyen önemli bir çocuk koruma modeli olarak öne çıkmaktadır. Bu modelin etkili işlemesi, yalnızca çocuğun yerleştirilmesiyle değil, aynı zamanda koruyucu ailelere sunulan psikososyal destek hizmetlerinin niteliğiyle de doğrudan ilişkilidir. Bu çalışmada, 2000–2025 yılları arasında Türkiye'de koruyucu ailelere yönelik yürütülmüş psikososyal içerikli araştırmalar kapsam taraması (scoping review) yaklaşımıyla sistematik biçimde incelenmiştir. Tarama; Ulakbim TR Dizin, Dergipark, YÖK Ulusal Tez Merkezi, Google Scholar ve Web of Science veri tabanlarında yürütülmüş, yalnızca tam metnine erişim sağlanabilen çalışmalar dahil edilmiştir. Tarama sürecinde "koruyucu aile", "psikososyal destek", "psikoeğitim", "ebeveynlik becerileri" ve "aile işlevselliği" gibi anahtar kelimelerin yanı sıra İngilizce karşılıkları olan "foster care", "psychosocial support", "psychoeducation", "parenting skills", "family functioning" ile birlikte "Türkiye" ve "Turkey" anahtar kelimeleri kullanılmıştır. Belirlenen 13 çalışmadan dördü tez, dokuzu makale düzeyindedir. Yöntem türlerine göre ise beş çalışma nicel, dört çalışma nitel, dört çalışma ise deneysel veya yarı deneysel desenle gerçekleştirilmiştir. Bulgulara göre, koruyucu ailelerin en çok psikososyal destek eksikliği, ebeveynlik becerileri konusunda yetersizlik ve sistemle ilgili bilgi eksikliği yaşadığı görülmektedir. Müdahale temelli araştırmaların çoğu, kısa süreli programlarla sınırlı kalmış, uzun dönemli izlem verileri çoğunlukla gerçekleştirilmemiştir. Nitel çalışmalar, koruyucu ailelerin duygusal yüklerini ve destek arayışlarını detaylı biçimde yansıtırken, nicel araştırmalar daha çok tutum ve bilgi düzeyine odaklanmıştır. Genel olarak, uygulanan müdahalelerin etkisini değerlendirmeye yönelik bilimsel kanıtlar sınırlı olmakla birlikte, mevcut bulgular bu alanda yapılandırılmış, bütüncül ve sürdürülebilir destek sistemlerine duyulan ihtiyacı açıkça ortaya koymaktadır. Elde edilen bulgular, alandaki uygulamalara ışık tutmakta ve daha kapsamlı, müdahale temelli araştırmaların gerekliliğine işaret etmektedir.

Anahtar Sözcükler: Koruyucu aile, psikososyal destek, psikoeğitim, deneysel çalışma, derleme

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLERİNİN OKUL DIŞI ÖĞRENME ORTAMI OLARAK KİLİS'E BAKIŞI

Hamide Mamatoğlu
Öğrenci, Kilis 7 Aralık Üniversitesi
hamidemamat1986@gmail.com
ORCID ID: 0009-0005-4870-4490

Mehmet Şentürk
Doçent Doktor, Kilis 7 Aralık Üniversitesi
senturk@kilis.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-0748-5234

Özet
Bu araştırmanın temel amacı, Kilis ilinde görev yapan sosyal bilgiler öğretmenlerinin okul dışı öğrenme ortamı olarak Kilis'e ilişkin görüşlerini ortaya koymaktır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseni kullanılmıştır. Çalışma grubunu, 2024-2025 eğitim-öğretim yılında Kilis il merkezindeki devlet okullarında görev yapan 21 sosyal bilgiler öğretmeni oluşturmaktadır. Katılımcılar, Kilis ilinde en az 2 yıl görev yapmış sosyal bilgiler öğretmenlerinden seçilmiştir. Bu durum, öğretmenlerin ilin sosyo-kültürel ve coğrafi yapısına dair bilgi sahibi olduklarını ve okul dışı öğrenme bağlamında yerel unsurları tanıdıklarını göstermektedir. Veriler, yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmış; elde edilen nitel veriler içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir. Öğretmenler, sosyal bilgiler öğretiminde okul dışı öğrenme ortamı olarak en çok Kilis Müzesi, Oylum Höyük, Ravanda Kalesi, tarihi Kilis evleri, camiler ve Kilis çarşısının kullanılabilirliğini vurgulamıştır. Okul dışı öğrenme etkinlikleri, ekonomik yetersizlikler ve izin süreçlerindeki zorluklar nedeniyle sınırlı biçimde uygulanmaktadır. Öğrenci güvenliği ve kontrolü de bu süreci zorlaştıran unsurlar arasındadır. Bu nedenlerle, okul dışı öğrenme öğretmenler tarafından yeterince tercih edilmemektedir. Öğretmenlerin, okul dışı öğrenme alanı seçiminde özellikle öğrenme hedefleriyle uyum, ulaşım kolaylığı ve ekonomik koşulları ön planda tuttukları tespit edilmiştir. Kilis'te görev yapan sosyal bilgiler öğretmenleri, şehrin okul dışı öğrenme yaklaşımı açısından uygun bir potansiyele sahip olduğunu ifade etmektedir. Ancak öğretmenler, bu potansiyelin daha etkili bir biçimde kullanılabilmesi için şehirde müze, sergi alanı, bilim ve gezegen evi ile hayvanat bahçesi gibi öğrenme ortamlarının açılması ya da sayısının artırılması gerektiğini belirtmektedir. Bu tür yapıların çoğalmasının, öğrencilerin yerinde ve deneyimsel öğrenme fırsatlarını artırarak sosyal bilgiler öğretimi için çeşitli katkılar sunacağı düşünülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Sosyal bilgiler, okul dışı öğrenme, Kilis

DİJİTAL OKURYAZARLIĞIN EĞİTİM HAYATINA YANSIMALARI: SİSTEMATİK BİR İNCELEME

GÜLÇİN ARAMAN
Öğrenci, SAĞLIK BAKANLIĞI
gulcinaraman19@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-7778-3563

Özet
Eğitim gerek toplumun inşasında gerekse de ülkelerin kalkınmasında başrol görevi görmektedir. Eğitimciler kültürel ve ahlaki gelişimde bir rehber vazifesi üstlenirler. Eğitim alanında başarıya erişmek bilime, felsefeye, maneviyata ve teknolojiye uyum göstermekle sağlandığı için dijital okuryazarlık sürdürülebilir eğitimde itici unsur haline gelmiş, böylece pedagojik alanın ufkunu genişletecek uygulamaların gün yüzüne çıkmasını zorunlu kılmıştır. ''Etkileyici Zekâ'' olarak da bilinen Dijital zeka (DQ), kişilerin, hayatını yönlendirmesi ve topluma ışık tutması bakımından önemli hale gelmektedir. Araştırmalar, dijital okuryazarlığın disiplinler arası özelliğine dikkat çekerken eğitim alanında da oldukça kritik bir yönü olduğunu ortaya koymuştur. Yapılan çalışmalara göre dijital okuryazarlık, eğitim hayatına dahil olan kişilerin başarısını etkileyen faktörlerden biridir. Dijital okuryazarlık becerilerine sahip öğrenci ve eğitimcilerin, güncel olaylara olan duyarlılığı, yenilik ve yaratıcılığın sürdürülebilirlikteki önemini bilmelerinin ve gelişime odaklanarak eylemde bulunmalarının daha etkili olabileceği öngörülmektedir. Bu çalışmanın amacı, dijital okuryazarlık ile ilgili araştırmaların ana temalarını ve eğitim hayatıyla ilişkisini ortaya koymaktır. Bu amaç kapsamında WOS, Proquest, Elsevier, Springer, Emerald ve Google Akademik gibi veri tabanları dört anahtar kelime kombinasyonu ile taranarak son 10 makale ve 10 tez veri setine dahil edildi. Ön bulgular dijital okuryazarlığın 2013'ten günümüze kadar artarak çalışma konusu haline geldiğini ortaya koymuştur. Bunun yanı sıra incelenen çalışmalar nicel, nitel ve karma nitelik göstermektedir. Nitel içerik analizinden ortaya çıkan temalar kategori ve sıklık özelliğine göre analiz edilmiştir. Araştırma sonucuna göre dijital okuryazarlığın birçok becerilerle insan hayatına katkıda bulunduğu görülmüştür. Gelecek araştırmalar için öneriler sunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Dijital okuryazarlık, Dijital Zekâ, Eğitim, Dijital Beceriler

6 ŞUBAT DEPREMLERİ SONRASI TSSB'YE YÖNELİK BDT TEMELLİ PSİKOEĞİTİM PROGRAMININ GELİŞTİRİLMESİ [38]

Ezgisu Güneş
Öğrenci, Gaziantep Üniversitesi
ezgisuguness@gmail.com
ORCID ID: 0009-0008-6692-3680

Ali Çekiç
Doçent Doktor, Gaziantep Üniversitesi
alicekic79@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-7893-268X

Özet
6 Şubat 2023 tarihli Kahramanmaraş depremleri, kısa sürede çok geniş bir bölgeyi etkileyerek ciddi yapısal, sosyal ve psikolojik tahribata yol açmıştır. Böylesi büyük afetler sonrasında özellikle yetişkin bireylerde Travma Sonrası Stres Bozukluğu (TSSB) belirtilerine sıkça rastlanmakta ve bu bireylerin psikolojik desteğe olan ihtiyaçları artmaktadır. Bu bağlamda, bu çalışmanın amacı, TSSB yaşayan yetişkin bireyler için Bilişsel Davranışçı Terapi (BDT) temelli bir psikoeğitim programı geliştirmektir. Bu kapsamda şu araştırma sorularına cevap aranmıştır: Deprem sonrası yetişkin bireylerde TSSB belirtileri ile ilişkili risk faktörleri nelerdir? Deprem sonrası TSSB belirtileri gösteren yetişkin bireyler için başlıca müdahale alanları nelerdir? Araştırma soruları çerçevesinden ilgili alanyazın taranarak TSSB ile ilişkili faktörler incelenmiştir. Özellikle doğal afetler başta olmak üzere geliştirilmiş ve uygulanarak etkililiği sınanmış grup terapisi ve psikoeğitim gibi farklı müdahale yöntemleri incelenmiştir. Daha sonra 6 Şubat Kahramanmraş depremlerinden etkilenen yerleşim alanlarında görev yapan ve depremzedelere yönelik psikolojik yardım hizmeti veren uzmanlarla görüşmeler yapılmıştır. Aynı zamanda depremzedelerle de görüşmeler yapılmıştır. Görüşmelerin temel amacı depremzedelerde TSSB için başlıca koruyucu ve risk faktörlerini belirlemektir. Görüşmelerden elde edilen sonuçlara göre deprem kaynaklı travma sonrası stres bozukluğu için en önemli risk faktörleri; bir yakınını kaybetmek, ebeveyn olmak, yardıma geç ulaşmak/ulaşamamak, çadır/konteynırda kalmak, evli olmak, işini kaybetmek, evini kaybetmek, yetersiz sosyal destek ve artçı depremler olarak belirlenmiştir. Elde edilen diğer sonuçlara göre ise deprem kaynaklı travma sonrası stres için koruyucu faktörler; ebeveyn olmak, aile olmak-aile desteği, maneviyat, şükretmek, ibadet etmek, arkadaşlık, evli olmak, çalışmak, ortamdan uzaklaşma ve daha önce deprem yaşamış olmak olarak belirlenmiştir. Pek çok faktörün hem koruyucu hem de risk faktörü olarak ifade edilmesi durumun kendisinden ziyade nasıl algılandığının daha önemli olduğunu ortaya konmaktadır. Yine depremzedelerle yapılan nicel değerlendirmede TSSB ile Travma Sonrası Bilişler, Psikolojik Sağlamlık ve İyi Oluş arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Bu araştırmalar sonucunda psikoeğitim programı, bilişsel davranışçı terapinin temel varsayımlarına dayanarak, deprem sonrası travma sonrası stres bozukluğu (TSSB) belirtileri gösteren yetişkin bireylerin baş etme becerilerini artırmayı, işlevsel düşünce kalıpları geliştirmelerini desteklemeyi ve psikolojik sağlamlıklarını güçlendirmeyi hedefleyen bir müdahale süreci olarak tasarlanmıştır. Program, her biri yaklaşık 90 dakika süren yapılandırılmış sekiz oturumdan oluşmaktadır. Her oturumun sonunda, katılımcıların öğrendiklerini yaşamlarına aktarabilmesi amacıyla küçük ev ödevleri verilmektedir. Ayrıca, programın uygulama sürecinde kolaylaştırıcı olması adına, katılımcıların öğrenme sürecine aktif katılımını sağlamak ve ev ödevlerini düzenli takip edebilmek için psikoeğitim programına özel bir kitapçık geliştirilmiştir. Bu kitapçık, her oturumun önemli kavramları, uygulamaları ve ev ödevlerini içermektedir. Oturum içerikleri ise sırasıyla: "Deprem Sonrasında Neler Yaşanır?", "Travma Sonrası Stres Bozukluğu (TSSB) Nedir?", "ABC Modeli", "İşlevsel ve İşlevsel Olmayan Düşünceler", "BDT Teknikleriyle Düşünceleri Sorgulama", "Alternatif Düşünceler Geliştirme", "Gevşeme ve Nefes Egzersizleri", "Psikolojik Sağlamlık" ve "Gelecek Planı ile Programın Değerlendirilmesi" şeklindedir.

Anahtar Sözcükler: Travma Sonrası Stres Bozukluğu, Deprem, Psikoeğitim, BDT, Psikolojik Sağlamlık,

[38] Bu çalışma DET-BDT TÜBİTAK 1001 projesi kapsamında yürütülmektedir.

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN RUMİNASYON DÜZEYLERİNİN YAŞAM DOYUMLARIYLA İLİŞKİSİ: ANLAM YOLUYLA BAŞA ÇIKMA VE PSİKOLOJİK UYUMUN SERİ ARACILIK ROLÜ[39]

Eda Ermağan Çağlar
Doçent Doktor, Sakarya Üniversitesi
eermagan@sakarya.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-9690-2898

Özge Erduran Tekin
Doçent Doktor, Milli Savunma Üniversitesi
ozgeerduran.tekin@msu.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-4052-1914

Esra Kocacık
Öğrenci, Sakarya Üniversitesi
esra.kocacik2@gmail.com
ORCID ID: 0009-0002-2811-378X

Özet
Artan ruminasyon kişinin ruh sağlığını olumsuz olarak etkilemekle birlikte yaşam doyumunun azalmasında önemli bir pay sahibidir. Buna karşın üniversite öğrencilerinde ruminasyon ve yaşam doyumu arasındaki karmaşık ilişkide aracı değişkenlerin neler olduğunu inceleyen çalışmaların olmaması literatürdeki önemli bir boşluk olarak değerlendirilmektedir. Bu çalışmada üniversite öğrencilerinin ruminasyon düzeyleri ile yaşam doyumları arasındaki ilişkide anlam yoluyla başa çıkma ve psikolojik uyumun seri aracılık rolünün incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışma ilişkisel tarama modeline göre tasarlanmıştır. Çalışma grubunu Türkiye'deki üniversitelerde 2024-2025 eğitim öğretim döneminde devam eden 474 üniversite öğrencisi oluşturmuştur. Veri toplama aracı olarak Kısa Ruminasyon Ölçeği, Yaşam Doyumu Ölçeği, Anlam Merkezli Başa Çıkma Ölçeği ve Kısa Psikolojik Uyum Ölçeği kullanılmıştır. Veriler regresyon temelli aracılık analizi olan Seri Çoklu Aracı Değişken Analizi (PROCESS Model 6) kullanılarak incelenmiştir. Aracılık etkisinin anlamlılığının belirlenmesinde Bootstrap güven aralığı değerlerinden yararlanılmıştır. Sonuçlar ruminasyon ile yaşam doyumu arasındaki ilişkide anlam yoluyla başa çıkma ve psikolojik uyumun seri aracı olduğunu göstermektedir. Elde edilen sonuçlar anlam yoluyla baş etme ve psikolojik uyum gibi maliyeti olmayan içsel kaynakların artırılmasının, ruminasyonun yaşam doyumunu düşürmesini önlemeye katkı sağlayabileceğine işaret etmektedir. Bu da üniversite öğrencilerinin ruh sağlıklarını olumlu yönde etkileyen içsel kaynakların gücünü keşfetmemize olanak sağlayacaktır.

Anahtar Sözcükler: Ruminasyon, yaşam doyumu, anlam yoluyla baş etme, psikolojik uyum, seri arabuluculuk

[39] Bu araştırma projesi Sakarya Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Komisyonu (Proje No:2024-25-55-201) tarafından desteklenmiştir.

ÖZEL ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜ TANISI ALMIŞ ÖĞRENCİLERİN AİLE İÇİ İLİŞKİLERİ İLE DUYGU DÜZENLEME BECERİLERİ VE YAŞAM KALİTESİ DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

mehri matin
Dr. Öğretim Üyesi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi
mehrossadat.vosoughmatin@hku.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-7082-1275

Özet
Bu araştırmada Özel Öğrenme Güçlüğü (ÖÖG) tanısı almış öğrencilerin aile içi ilişkileri ile duygu düzenleme becerileri ve yaşam kalitesi algısı arasındaki ilişkinin araştırılması amaçlanmaktadır. Bunun yanı sıra araştırmada ÖÖG olan çocuklarda aile içi ilişkileri, duygu düzenleme becerileri ve yaşam kalitesi algısı çocuğun cinsiyet ve sınıf düzeyi durumlarına göre karşılaştırılması amaçlanmıştır. Bu çalışma, nicel araştırma yöntemlerinde karşılaştırmalı ilişkisel tarama modeli temelinde gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın örneklemi rastgele örnekleme yöntemi ile seçilen ÖÖG tanısı olan, 14-16 yaş arası çocuklar oluşmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak; çocuk ve ailelere yönelik bilgi almak amacıyla "kişisel Bilgi Formu", aile içi ilişkileri belirlemek için "Aile İçi İlişkileri Değerlendirme Ölçeği" çocukların duygu düzenleme becerilerini belirlemek için "Çocuklar için Duygu Düzenleme Ölçeği" ve çocukların yaşam kalitesini belirlemek için ise "Çocuklar için Yaşam Kalitesi Algısı Ölçeği' kullanılmıştır. Araştırma verilerinin analizinde betimsel istatistikler, normallik testleri yapılmıştır. Uygun istatistiki yöntemler kullanılarak veriler analiz edilmiştir. Elde edilen veriler literatür ışığında tartışılmış ve bulgulara yönelik öneriler sunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Özel Öğrenme Güçlüğü, Ortaokul Öğrencisi, Aile İlişkileri, Duygu Düzenleme Becerileri, Yaşam Kalitesi

BELİRSİZLİĞE TAHAMMÜLSÜZLÜKLE BAŞA ÇIKMAK: ANKSİYETE SORUNU YAŞAYAN BELİREN YETİŞKİNLERE YÖNELİK GRUP MÜDAHALESİ[40]

Pürem Altıparmak
Doktor, MEB
puremaltiparmak@hotmail.com
ORCID ID: 0000-0003-3230-5071

Mehmet Engin Deniz
Profesör Doktor, Yıldız Teknik Üniversitesi
edeniz@yildiz.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-7930-3121

Özet
Epidemiyolojik veriler anksiyete bozukluklarının en yaygın ruh sağlığı sorunları arasında yer aldığını ortaya koymaktadır. Anksiyete, gelecekteki belirsiz durumlara ilişkin endişe, korku ve gerginlik duygularıyla tanımlanmakta; yoğunlaştığında ve süreklilik kazandığında ise bireyin işlevselliğini olumsuz etkileyen klinik bir problem haline gelmektedir. Bu sebeple kaygıya katkıda bulunan temel faktörlerin terapötik hedef haline getirilmesi önem taşımaktadır. Araştırmalar belirsizliğe tahammülsüzlüğün kaygı bozuklukları için temel bir risk etmeni olduğunu göstermekte ve belirsizliğe tahammül etmekte zorlanan bireylerin kaygı bozukluklarına daha yatkın olduğunu ortaya koymaktadır. Bu araştırma, belirsizliğe tahammülsüzlüğü azaltmayı hedefleyen logoterapi/varoluşçu analiz ve pozitif psikoloji temelli grup müdahalesinin belirsizliğe tahammülsüzlük, flourishing ve kaygı üzerindeki etkilerini deneysel olarak incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışmanın özgün katkılarından biri çift faktör modeli temel alınarak geliştirilen bütünleştirici müdahale yaklaşımıdır. Bu model, sadece psikopatolojik belirtileri azaltmaya odaklanan müdahalelerin yetersiz kaldığını; aynı zamanda olumlu psikolojik işlevselliği de destekleyen (hem olumsuz belirtileri azaltan hem de pozitif göstergeleri artıran) bütüncül yaklaşımların optimal ruh sağlığına ulaşmada temel bir gereklilik olduğunu vurgulamaktadır. Araştırma 2 (grup: deney, kontrol) × 3 (zaman: ön test, son test, izleme testi) düzeyinde karışık desen kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın örneklemi kaygı sorunuyla başvuran, klinik tanı almamış 23 beliren yetişkinden oluşmaktadır. Katılımcılar seçkisiz olarak deney ve kontrol gruplarına atanmıştır. Deney grubuna 12 oturumdan oluşan bütünleştirici müdahale programı uygulanırken kontrol grubuna herhangi bir müdahale yapılmamıştır. Veri toplama sürecinde Belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeği (BTÖ-12), Flourishing Ölçeği ve Beck Anksiyete Ölçeği kullanılmıştır. Yapılan analizler sonucunda, müdahale programının uygulandığı katılımcıların kaygı ve belirsizliğe tahammülsüzlük puanlarında anlamlı biçimde düşüş, flourishing puanlarında ise anlamlı biçimde artış olduğu saptanmıştır. Elde edilen bulgular bütünleştirici müdahale programının etkili olduğunu göstermektedir. Araştırma sonuçları, ilgili literatür ışığında tartışılıp yorumlanmış, öneriler sunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Grup Müdahalesi, Logoterapi, Pozitif Psikoloji, Belirsizliğe Tahammülsüzlük, Anksiyete

[40] Bu çalışma, birinci yazarın, ikinci yazarın danışmanlığında yürüttüğü doktora tezinden üretilmiştir.

ÖĞRETMENLER ÖRGÜTSEL ADALET ALGISI BURSA İLİ OSMANGAZİ İLÇESİ ÖRNEĞİ [41]

Ayşe Dudu Tuncel
Öğrenci, Gebze Teknik Üniversitesi
a.tuncel2025@gtu.edu.tr
ORCID ID: 0009-0008-6090-8105

Özet
Modern eğitim sistemi sacayaklarından biri olan okullarda öğretmenler sadece bilgi aktarıcı rolünde değil; aynı zamanda örgüt içi adaletin taşıyıcısı ve sürdürücüsü konumundadır. Ancak Türkiye'deki merkeziyetçi ve hiyerarşik yapı dolayısıyla öğretmenlerin karar süreçlerine etkin katılımı sınırlanmakta; mesleki ayrıcalıkları törpülenmekte ve etkili iletişim kanalları zayıflamaktadır. Bu sistemdeki yapısal gerilim atmosferi öğretmenlerin adalet algısını zedelemenin yanı sıra kurumsal bazda örgütsel eskime belirtilerinin de habercisi olmaktadır. Örgütsel adalet algısı bu bağlamda sadece yönetsel tutum ve davranışların yansıması değil bununla birlikte kurumun kendini yenileyebilme ve sürdürülebilirliğini koruyabilme potansiyelinin de göstergesidir. Bu araştırmada öğretmenlerin örgütsel adalet algılarının (dağıtımsal, prosedürel ve etkileşimsel)boyutlara ve yaş, kıdem, branş gibi demografik değişkenlere göre nasıl farklılaştığını incelemektedir. Bursa ilinin Osmangazi ilçesinde görev yapan (N=369) öğretmenlerle yürütülen bu tarama desenindeki nicel çalışmada; Niehoff ve Moorman'ın geliştirdiği ve Polat'ın Türkçeye uyarladığı Örgütsel Adalet Ölçeği kullanılmıştır. Veriler çevrim içi formlar ve yüz yüze görüşmeler yoluyla toplanmış ve analizler Jamovi 2.6.44 yazılımının sürümüyle gerçekleştirilmiştir. Elde edilen bulgular özellikle mesleki kıdemi yüksek öğretmenlerde adalet algısının zayıfladığını göstermektedir. Özellikle kurumsal etkili iletişimde, eşitlikçi yapının beklenen sağlamlıkta olmadığını gösterirken; güven temelli etkin katılım kültürünün yetersiz olduğuna işaret etmektedir. Sonuç olarak örgütsel adalet sadece kişisel tatmini değil; aynı zamanda kurum direnci, yenilenme kapasitesi ve sürdürülebilirliği şekillendiren bir göstergedir. Nitekim adalet algısı okullarda hem yönetsel iyi oluş hem de kurumsal canlılık bakımından stratejik bir değişken olarak vurgulanmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Örgütsel Adalet, Örgütsel Eskime, Demografik Değişkenler, Öğretmen Algıları, Kurumsal Sürdürülebilirlik, Bursa/Osmangazi

[41] Bu çalışma yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

ÖN ERGENLİK DÖNEMİNDEKİ ÖĞRENCİLERİN KARİYER ARZUSU DÜZEYLERİNİ GÜÇLENDİRMEYE YÖNELİK PSİKO-EĞİTİM PROGRAMI ÖNERİSİ[42]

Dilay Batum Karal
Doktor, Milli Eğitim Bakanlığı
dilybatm@gmail.com
ORCID ID: 0000-0001-6895-7085

Mehmet Engin Deniz
Profesör Doktor, Yıldız Teknik Üniversitesi
edeniz@yildiz.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-7930-3121

Özet
Bu çalışma, ön ergenlik dönemindeki öğrencilerin kariyer arzusu düzeylerini güçlendirmeyi amaçlayan bir psiko-eğitim programının yapısını ortaya koymak amacıyla yürütülmüştür. Günümüz eğitim sisteminde öğrencilerin meslek seçim süreçleri çoğunlukla sınav odaklı dışsal faktörlere dayandırılırken kariyer arzusu gibi bireyin içsel motivasyonunu ve anlam arayışını temel alan kavramlar yeterince ele alınmamaktadır. Kariyer arzusu, bireyin kariyerine içsel anlam yüklemesi, bu alanı yaşam amacı hâline getirmesi ve topluma katkı sağlama motivasyonuyla ilişkilendirilmesi açısından son yıllarda önem kazanan psikolojik bir kavramdır. Ancak literatürde bu kavram çoğunlukla üniversite öğrencileriyle çalışılmakta; erken yaş dönemlerine yönelik yapılandırılmış müdahale modelleri oldukça sınırlı kalmaktadır. Bu bağlamda araştırmada, İstanbul'da devlet okullarında öğrenim gören 7. sınıf öğrencileriyle gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış bireysel görüşmelerden elde edilen nitel veriler kullanılmıştır. Öğrencilerin kariyer arzusu kavramına ilişkin farkındalık düzeyleri, anlam atfettikleri bileşenler ve mesleki yönelimlerindeki temel güdüler içerik analizi yoluyla değerlendirilmiştir. Bulgular, öğrencilerin büyük bir kısmının kariyeri sınav başarısına ve maddi kazanca indirgediğini; ancak bir kısmının toplumsal fayda, tutku ve öz gerçekleştirme gibi daha derinlikli kavramsallaştırmalar yaptığını göstermiştir. Elde edilen nitel bulgular, alan yazınla birlikte değerlendirilmiş ve özellikle sosyal bilişsel kariyer kuramı, öz belirleme kuramı ve gelişimsel yaklaşım temel alınarak programın kuramsal çerçevesi oluşturulmuştur. Böylece öğrencilerin yalnızca bilgi düzeyini değil, içsel motivasyonlarını, benlik algılarını ve değer temelli yönelimlerini de geliştirmeyi hedefleyen, anlam merkezli bir psiko-eğitim modeli tasarlanmıştır. Program geliştirilirken yalnızca nitel görüşme bulgularından değil aynı zamanda erken ergenlikte kariyer gelişimi üzerine yapılan güncel bilimsel araştırmalardan ve uygulama örneklerinden de sistematik olarak yararlanılmıştır. Program, yalnızca bilişsel bilgilendirmeyi değil, öğrencilerin anlam arayışı, kimlik gelişimi ve sosyal sorumluluk duygularını desteklemeyi de hedefleyen bütüncül bir yaklaşımla tasarlanmıştır. Bu yönüyle rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerine erken dönem kariyer yönelimi konusunda özgün bir katkı sunmaktadır. Bu çalışma, kariyer arzusu gibi öznel ve değer temelli bir yapının erken ergenlikte nasıl şekillendiğine ilişkin özgün bir bakış sunarken ihtiyaç temelli ve kuramsal dayanağı güçlü bir müdahale önerisi geliştirerek literatürdeki önemli bir boşluğu doldurmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Sözcükler: Kariyer, Kariyer arzusu, Ön ergenlik, Psiko-eğitim

[42] Bu bildiri, Prof. Dr. Mehmet Engin DENİZ danışmanlığında Dilay BATUM KARAL tarafından hazırlanan "Ön Ergenlerde Kariyer Arzusu Geliştirme Programının Etkililiğinin İncelenmesi" başlıklı doktora tezinden üretilmiştir.

KIRILGAN SİSTEMLER VE KIRILMIŞ HAYATLAR: 16 YAŞINDAKİ BİR KIZ ÇOCUĞUNUN ÇOKLU FAİL TARAFINDAN CİNSEL İSTİSMARI

ÖZGÜR SAĞLAM
Doktor, İSTANBUL MEDİPOL ÜNİVERSİTESİ
saglamozgurr@gmail.com
ORCID ID: 0000-0003-1307-9267

Özet
Her ne kadar biyolojik ya da psikososyal gelişimi bakımından daha erken yaşta erginliğe erişmiş olsa da, 18 yaşını doldurmamış her birey Türk Ceza Kanunu ve Çocuk Koruma Kanunu kapsamında çocuk olarak kabul edilmektedir (ÇKK, 2005:1). Çocuklara yönelik cinsel istismar ise, çocuğun fiziksel, duygusal veya bilişsel olarak anlamlandıramadığı ve gelişimini olumsuz yönde etkileyen davranışlar bütünü olarak tanımlanır. Cinsel istismar yalnızca fiziksel temasla sınırlı olmayıp; çocuğa pornografik içerik izletmek, uygunsuz cinsel içerikli konuşmalar yapmak gibi dolaylı eylemler de bu kapsamda suç teşkil etmektedir. Bu çalışmada, 16 yaşında olan bir kız çocuğunun sistematik şekilde, aralarında kamu görevlilerinin de bulunduğu 20'den fazla fail tarafından cinsel istismara maruz bırakıldığı ağır bir vaka ele alınmıştır. Mağdur çocuk, fail kişilerden bazılarıyla kamu kurumlarında, bazılarıyla ise farklı ortamlarda karşı karşıya gelmiştir. Vaka, mağdurun bir Çocuk İzlem Merkezi'ne yönlendirilmesi sonucu ortaya çıkmış ve sosyal hizmet uzmanı tarafından yapılan bireysel görüşmelerle derinlemesine incelenmiştir. Çocuk, yaşadığı travmatik deneyimler nedeniyle dissosiyatif belirtiler göstermekte, güven, aidiyet ve benlik algısında ciddi bozulmalar yaşamaktadır. Aile içi destek mekanizmalarının yetersiz olması, mağdurun korunmasız bir ortamda kalmasına neden olmuştur. Mağdurun yaşadığı sistematik istismar ve kurumların yetersiz müdahalesi, bu vakayı hem sosyal hizmet hem de çocuk koruma politikaları açısından önemli bir örnek haline getirmiştir. Bu tür vakalarda sosyal hizmet uzmanlarının temel rolü; multidisipliner bir yaklaşımla çocuğun korunması, travma sonrası psikososyal destek sağlanması ve adli sürecin çocuk yararına yürütülmesini sağlamaktır. Sosyal İnceleme Raporu (SİR) ise müdahale sürecinde temel veri kaynağı olarak kullanılmaktadır. Amaç: Bu olgunun sunulmasındaki temel amaç, çocuklara yönelik çoklu fail içeren cinsel istismar vakalarının görünürlüğünü artırmak, ihmal ve istismara uğrayan çocuklara etkin müdahaleler geliştirmek ve mağdurların rehabilitasyon sürecini sosyal hizmet disiplini çerçevesinde ele almaktır. Anahtar Kelimeler: Cinsel istismar, Ergenlik, Çoklu fail, Kamu görevlisi, Mağdur çocuk, Sosyal hizmet, Travma, Çocuk koruma Fragile Systems, Shattered Lives: The Sexual Abuse of a 16-Year-Old Girl by Multiple PerpetratorsAbstract: Regardless of early biological or psychosocial development, any individual under the age of 18 is legally considered a child according to the Turkish Penal Code and the Child Protection Law (CPL, 2005:1). Child sexual abuse is defined as a set of actions and behaviors that a child cannot cognitively or emotionally comprehend and which negatively impact their development. Sexual abuse is not limited to physical contact; indirect acts such as exposing a child to pornographic content or engaging in sexually explicit conversations also constitute criminal behavior. This study presents a severe case involving a 16-year-old girl who was subjected to systematic sexual abuse by more than 20 perpetrators, including public officials. The abuse took place in various environments, including public institutions and private settings. The case was identified when the victim was referred to a Child Advocacy Center, and was further examined through in-depth interviews conducted by a social worker. As a result of the traumatic experiences, the child displayed dissociative symptoms and significant disruptions in her sense of trust, belonging, and self-perception. The lack of familial support systems left the victim vulnerable and unprotected. The systematic nature of the abuse and the inadequate institutional response make this case particularly important in terms of both social work and child protection policies. In such cases, social workers play a critical role in protecting the child, providing trauma-informed psychosocial support, and ensuring the legal process is carried out in the best interest of the child. The Social Assessment Report (SAR) serves as a fundamental tool in the intervention process. Purpose: The primary aim of presenting this case is to increase visibility of child sexual abuse involving multiple perpetrators, to advocate for effective intervention mechanisms for neglected and abused children, and to address the rehabilitation of victims within the framework of social work. Keywords: Sexual abuse, Adolescence, Multiple perpetrators, Public officials, Child victim, Social work, Trauma, Child protection

Anahtar Sözcükler: Cinsel istismar, Ergenlik, Çoklu fail, Kamu görevlisi, Mağdur çocuk, Sosyal hizmet, Travma, Çocuk koruma

YAPAY ZEKA ETKİLEŞİMLERİNİN ÇOCUKLARDA BENLİK ALGISI VE ÖZ DEĞERLENDİRME SÜREÇLERİNE YANSIMALARI

EMİNE DEMİRSOY
Uzman, ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
demirsoyea@gmail.com
ORCID ID: 0009-0002-2344-2875

Özet
Yapay zekâ teknolojileri, son yıllarda çocukların günlük yaşamında belirgin biçimde yer edinmeye başlamıştır. Eğitimden eğlenceye, iletişimden içerik tüketimine kadar birçok dijital araç yz algoritmalarıyla çalışmakta; bu durum çocukların gelişimsel süreçlerini psikososyal, bilişsel ve duygusal yönleriyle yeniden şekillendirmektedir. Özellikle 7–14 yaş aralığı, benlik algısı, özyeterlilik inancı ve yetenek farkındalığının geliştiği kritik bir dönemdir. Bu çalışmanın amacı, YZ ile etkileşimde bulunan çocukların benlik algısı, özyeterlilik düzeyi ve yetenek farkındalıklarının bu etkileşimden nasıl etkilendiğini incelemektir. Araştırma, betimleyici ve keşfedici nitelikte, karma yöntem tasarımıyla gerçekleştirilmiştir. Örneklem; 7–14 yaş aralığındaki 50 öğrenci, 30 ebeveyn ve 20 öğretmenden oluşmaktadır. Nicel veriler, Benlik Algısı Ölçeği, Özyeterlilik Ölçeği ve Yetenek Farkındalığı Ölçeği kullanılarak toplanmış; nitel veriler ise yarı yapılandırılmış öğretmen görüşmeleri ve sınıf içi gözlemler yoluyla elde edilmiştir. Veri toplama süreci iki oturum şeklinde planlanmıştır: Birinci oturumda benlik algısı ve özyeterlilik ölçekleri; ikinci oturumda ise yetenek farkındalığı ölçeği uygulanmıştır. Uygulamalar, öğrencilerin alışkın olduğu okul sınıflarında ve rehberlik servislerinde gerçekleştirilmiştir. Her oturum ortalama 20-25 dakika sürmüş, çocukların bilişsel yorgunluk yaşamamaları için oturumlar farklı günlere yayılmıştır. Ebeveyn anketleri çevrim içi ve yüz yüze olmak üzere karma biçimde toplanmıştır. Çalışmada çocukların etkileşimde bulunduğu yapay zekâ araçları arasında; sanal asistanlar,çocuklara yönelik sohbet robotları, YZ tabanlı eğitim uygulamaları , eğitsel dijital oyunlar, içerik öneri algoritmaları ve sosyal robotlar yer almaktadır. Bu teknolojilerle kurulan uzun süreli etkileşim, çocukların sosyal öğrenme ve öz değerlendirme süreçlerine doğrudan etkilemektedir.. Nicel analiz sonuçları, YZ ile yoğun düzeyde etkileşimde bulunan çocukların benlik algısı puanlarında %25, özyeterlilik puanlarında %18 ve yetenek farkındalığı düzeylerinde %22 oranında anlamlı düşüş olduğunu ortaya koymuştur. Bu bulgular, dijital ortamların bireysel farkındalık gelişimini sınırlayabileceğini göstermektedir. Nitel veriler ise çocukların yapay öznelerle özdeşleşme eğilimi gösterdiğini, gerçeklik algısında kaymalar yaşandığını, sosyal geri bildirim mekanizmalarının zayıfladığını ve başarıya dair dışsal onay beklentisinin arttığını ortaya koymuştur. Bulgular, dijital ortamların çocukların öz kimlik gelişimini ve içsel değerlendirme becerilerini etkileyebileceğini göstermektedir. Bu nedenle, çocukların dijital etkileşimlerine yönelik ebeveyn ve öğretmen rehberliğinin artırılması, dijital okuryazarlık becerilerinin küçük yaşlardan itibaren kazandırılması büyük önem taşımaktadır. Gelecekte yapılacak araştırmalarda, boylamsal yöntemlerle uzun vadeli etkilerin izlenmesi, farklı sosyo-kültürel bağlamlarda karşılaştırmalı çalışmalar yürütülmesi ve dijital araçların koruyucu veya risk artırıcı yönlerini ortaya koyan deneysel çalışmalar gerçekleştirilmesi önerilmektedir

Anahtar Sözcükler: Yapay zeka, benlik algısı, öz değer

YAPAY ZEKA DESTEKLİ SOSYAL PLATFORMLARDA SANAL AİDİYETİN İNŞASI

Emine DEMİRSOY
Uzman, ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
demirsoyea@gmail.com
ORCID ID: 0009-0002-2344-2875

Özet
Bu çalışma, yapay zekâ (YZ) teknolojilerinin 7–14 yaş aralığındaki çocukların sanal aidiyet duygusu üzerindeki etkilerini incelemeyi amaçlamaktadır. Günümüzde çocuklar; sanal asistanlar, sohbet robotları, YZ tabanlı eğitim uygulamaları, içerik öneri sistemleri ve sosyal robotlar gibi dijital araçlarla günlük yaşamda yoğun biçimde etkileşim kurmaktadır. Bu dijital etkileşim biçimlerinin, özellikle aidiyet duygusu gibi sosyal gelişimin temelini oluşturan psikososyal yapılar üzerinde etkili olduğu düşünülmektedir. Araştırma, betimleyici ve keşfedici nitelikte olup karma yöntem (nicel ,nitel) kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Örneklem; 7–14 yaş aralığında 50 öğrenci, 50 ebeveyn ve 20 öğretmenden oluşmaktadır. Veri toplama süreci, iki ayrı oturum hâlinde, okul sınıflarında ve rehberlik servislerinde yürütülmüş; her oturum yaklaşık 20–25 dakika sürmüştür. İlk oturumda benlik algısı ve öz yeterlilik ölçekleri, ikinci oturumda ise aidiyet duygusu ve yetenek farkındalığı ölçekleri uygulanmıştır. Nitel veriler ise yarı yapılandırılmış öğretmen görüşmeleri ve sınıf gözlemleri aracılığıyla elde edilmiştir. Araştırma bulgularına göre, yapay zekâ ile yoğun etkileşim hâlinde olan çocukların aidiyet duygusu puanlarında %20 oranında anlamlı bir düşüş gözlemlenmiştir. Korelasyon analizleri, YZ kullanım yoğunluğu ile aidiyet duygusu arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur. Ayrıca, nitel veriler çocukların sanal karakterlerle özdeşleşme eğilimi geliştirdiğini, sosyal geri bildirim mekanizmalarının zayıfladığını ve gerçek dünyadaki ilişkilerle bağ kurmada zorlandıklarını göstermiştir. Sonuç olarak, YZ tabanlı dijital etkileşimlerin çocukların sosyal kimlik gelişimini ve aidiyet hissini etkileyebileceği görülmektedir. Bu doğrultuda, çocukların dijital deneyimlerini destekleyici nitelikte dijital okuryazarlık eğitimlerinin artırılması ve ebeveyn öğretmen rehberliğinin güçlendirilmesi önerilmektedir. Gelecek araştırmalarda, boylamsal ve kültürler arası karşılaştırmalı çalışmaların yapılması önem arz etmektedir.

Anahtar Sözcükler: Yapay zeka,sanal aidiyet,çocuk

DAVRANIM BOZUKLUĞU BELİRTİLERİ GÖSTEREN 9-14 YAŞ GRUBU ÇOCUKLARIN EBEVEYNLERİNDEKİ TÜKENMİŞLİK SENDROMU SAĞALTIMINA YÖNELİK PSİKOEĞİTİM UYGULAMASI[43]

Muna Talip [44]
Öğrenci, Üsküdar Üniversitesi
munatalip@gmail.com
ORCID ID: 0000-0001-5976-6121

Özet
Bu çalışma, Davranış Bozukluğu (DB) belirtileri gösteren 9-14 yaş aralığındaki çocukların ebeveynlerinde gözlemlenen tükenmişlik düzeylerini azaltmaya yönelik uygulanan psikoeğitim programının etkilerini değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Araştırma, 18 anne ve 18 çocuktan oluşmaktadır. Müdahale kapsamında annelere haftada iki gün olmak üzere toplam sekiz oturumluk çevrim içi bir psikoeğitim programı sunulmuştur. Program, DB hakkında bilgi aktarımı, başa çıkma becerileri, ebeveynlik tutumları ve öz bakım temalarına odaklanmıştır. Veri toplama sürecinde Kişisel Bilgi Formu, Maslach Tükenmişlik Ölçeği (MTÖ) ve Yenilenmiş Conners Ebeveyn Derecelendirme Ölçeği-Kısa Formu kullanılmıştır. MTÖ, hem müdahale öncesinde hem de sonrasında uygulanarak değişim ölçülmüştür. Verilerin analizinde Pearson ve Spearman korelasyon analizleri ile Mann Whitney U testi ve İlişkili Örneklem t-Testi kullanılmıştır. Bulgular, psikoeğitim programı sonrası annelerin tükenmişlik düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı bir düşüş olduğunu ortaya koymuştur. Ayrıca annelerin öznel ifadelerine göre, çocukların ev içi uyum davranışlarında gözle görülür iyileşmeler meydana gelmiştir. Programın, ebeveynlerin duygu durumunu ve baş etme stratejilerini güçlendirdiği, bunun da dolaylı olarak çocuk davranışlarına olumlu yansıdığı belirlenmiştir. Çalışma, tükenmiş ebeveynlerin desteklenmesinin yalnızca ebeveyn refahını artırmakla kalmayıp, davranış bozukluğu belirtileri gösteren çocukların da uyum düzeylerini olumlu etkileyebileceğini göstermektedir. Bu yönüyle, DB ile çalışan profesyonellere aile odaklı müdahale modellerinin önemini hatırlatmaktadır. Bulgular, gelecekte daha geniş örneklemlerle yapılacak çalışmalara ışık tutacak niteliktedir.

Anahtar Sözcükler: Davranım Bozukluğu, Psikolojik Dayanıklılık, Tükenmişlik, Sosyal Destek, Psikoeğitim.

[43] Çalışma yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

[44] Yazar, yüksek lisans tezinin sözlü bildirisini yapmak istemektedir. Yazar, Üsküdar Üniversitesi Nörobilim doktora programında tez düzeyinde devam etmektedir.

DUYGU REGÜLASYONUNDA TRANSKRANİYAL DOĞRU AKIM UYARIMI ETKİSİ[45]

Çisem Uzun
Doktor, Üsküdar Üniversitesi
cisem.uzun@uskudar.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-2830-4925

Özet
Bu araştırmada duygu regülasyonunda transkraniyal doğru akım uyarımının (tDCS) sol dorsa lateral prefrontal korteks (DLPFK) üzerinden uygulanmasının 21-29 yaş arasındaki bireyler üzerine etkisinin araştırılması amaçlanmıştır. DLPFC, duygu düzenleme süreçlerinde önemli bir rol oynamaktadır ve tDCS yöntemiyle bu bölgenin uyarılması, bilişsel ve duygusal işlevlerin modülasyonunda potansiyel faydalar sağlamaktadır Araştırma gruplarına dahil edilecek katılımcı gönüllülerinin çalışma kriterlerine uygunluğunu ve gruplar arası benzerliği belirlemek amacı ile ilk etapta Sosyodemografik Form, tDCS Uygunluk Anketi, Kısa Psikiyatrik Değerlendirme Ölçeği ve Duygu Düzenleme Becerileri Ölçeği (DDBÖ) uygulanmıştır. Çalışmanın ölçütlerine uygun bulunan sağlıklı 60 katılımcı ile 6 saat ara ile günde 2 kez 20 dakika tDCS uygulaması sol DLPFK üzerinden anodal olarak yapılmıştır. Katot ise sağ simetrisine uygulanmıştır. 30 Katılımcıya 2 mA akım uygulanmış, 30 katılımcıya ise sham (sahte) akım uygulaması ile ilk birkaç saniye 1-2 mA akım verildikten sonra akım verilmemiştir ancak uygulama belirlenmiş süre boyunca devam etmiştir. 10 Günlük uygulama sonrasında DDBÖ tekrar uygulanarak duygu regülasyonu açısından son durum değerlendirilmiştir. Analizlerde Mann Whitney U testi gruplar arası karşılaştırmalar için, Spearman Korelasyon testi sürekli değişkenlerin ilişkilerini, Chi Square testi ise kategorik değişkenleri değerlendirmek için kullanılmıştır. Wilcoxon Signed Rank testi, DDBÖ ön test son test toplam ve ölçek alt boyutlarının puan karşılaştırmaları için kullanılmıştır. İstatiksel anlamlı farklılık bulunan analizlerde gruplar arası karşılaştırmalarda Cohen's d etki büyüklüğü hesaplanmıştır. Deney grubu katılımcıları kontrol grubu katılımcılarına oranla DDBÖ son test toplam puanları daha yüksek bulunmuştur. Hesaplanan etki büyüklüğü (Cohen's d) katsayısına göre elde edilen sonucun mükemmel etki büyüklüğüne sahip olduğu belirlenmiştir (d=1.77). Deney grubu katılımcıları DDBÖ toplam puanları ön teste oranla son testte daha yüksek bulunmuştur. Hesaplanan etki büyüklüğü d=3.59' dur. Deney grubu katılımcıları kontrol grubuna oranla DDBÖ toplam fark puan ortalamaları daha yüksek bulunmuştur. Hesaplanan etki büyüklüğü d=3.35' tir. Bu sonuca göre elde edilen sonucun mükemmel etki büyüklüğüne sahip olduğu belirlenmiştir. Bu araştırmadan elde edilen bulgular tDCS uygulamasının duygu regülasyonunda olumlu yönde etkisi olabileceğini göstermektedir. Duygu regülasyonun sağlayabilmenin bireylerin yaşantılarında pek çok açıdan olumlu katkı yapacağı beklenmektedir. Araştırmanın etik kurul onayı ve katılımcı onamları bulunmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Transkraniyal Doğru Akım Uyarımı, Duygu, Duygu Regülasyonu, Dorsa Lateral Prefrontal Korteks.

[45] Araştırma doktora tezinden üretilmiştir.

GENÇLİK VE AİLE: BAĞIMSIZLIK ARAYIŞINDA ÇATIŞMALAR VE UYUM

Ceren BALCI
Öğrenci, Yıldız Teknik Üniversitesi
ceren.balci1@std.yildiz.edu.tr
ORCID ID: 0009-0000-0915-7838

Özet
Gençlerin bağımsızlaşma süreci, çocukluktan yetişkinliğe geçişte önemli bir yer tutmaktadır. Bununla birlikte, bu sürecin etki alanı yalnızca bireyi değil, aynı zamanda ailesini de kapsar. Genç ile ailesi arasındaki ilişki yeniden yapılanır. Bu durumda, geleneksel olarak anne babalar, çocuklarını koruma ve yönlendirmeye yönelik bir tutum sergilemektedir. Buna karşın, gençlerin doğal süreçte kendi kimliğini oluşturma, bağımsız karar alma ve bireysel sınırlarını çizme çabaları; ebeveynler ve gençler arasında oluşabilecek çatışma ortamına zemin hazırlar. Özellikle günümüzde, artan ekonomik belirsizlikler, kuşaklararası değer çatışmaları ve farklılaşan aile yapıları, gençlerin bağımsızlaşma sürecini daha karmaşık hâle getirmektedir. Sürecin iyi yönetilmesi ve gençlerin aileleri ile bağlarını koparmadan sağlıklı sınırlar çizebilmesi kritik öneme sahiptir. Çünkü gençlerin sağlıklı bir bağımsızlaşma süreci geçirmesi, bireysel gelişimin yanında aile içi ilişkilerin kuvvetlenmesine de yardımcı olur. Güçlü bağlar, uzun vadede daha sağlıklı aileler ve toplumların oluşumuna katkı sağlar. Bu çalışmada temel amaç, gençlerin bağımsızlaşma sürecinde ortaya çıkan aile içi problemleri ele almak ve Bowen'ın Aile Sistemleri Kuramı çerçevesinde bu problemlere yönelik çözüm önerileri sunmaktır. Çalışma, Türkiye bağlamında, kentli ve orta sınıf ailelere mensup, 15-25 yaş aralığındaki genç bireyleri kapsamaktadır. Çalışmada, benliğin farklılaşması, üçgenleşme, kuşaklararası aktarım gibi Bowen'ın kuramının temel kavramları, gençlerin aile içi ilişkileri çerçevesinde açıklanmaktadır. Bu sorunlara yönelik olarak genogram uygulaması, üçgeni bozma teknikleri, açık iletişim kanallarının oluşturulması ve sağlıklı sınırların çizilmesi gibi çözüm önerileri sunulmaktadır. Bu çalışma, literatür taraması yöntemiyle hazırlanmış olup kuramsal derleme türündedir. Sonuç olarak, gençlerin bireysel gelişimi ve aile bağlarının kopmadan yeniden tanımlanması mümkündür. Bu süreçte sistemik bakış açısı hem aile içi ilişkilerin güçlenmesine hem de toplumsal sağlığa katkı sağlayabilir.

Anahtar Sözcükler: Aile içi iletişim, Aile Sistemleri Kuramı, bağımsızlaşma, benliğin farklılaşması, ergenlik

ORTAOKULDA ÖZ DÜZENLEME EĞİTİM PROGRAMININ ÖĞRENCİLERİN PROBLEM DAVRANIŞ VE SOSYAL BECERİLERİNE ETKİSİ

Aliye DOĞAN BAĞCI
Öğretmen, MEB
aliye.doganbagci@gmail.com
ORCID ID: 0009-0008-2616-3963

Melek ALEMDAR
Dr. Öğretim Üyesi, NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
malemdar81@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-9580-8226

Özet
Bu araştırmada, ortaokul öğrencilerinin sosyal becerilerini geliştirmek ve problem davranışlarını azaltmak amacıyla öz düzenleme temelli bir psikoeğitim programının etkililiği incelenmiştir. Çalışma, öntest-sontest kontrol grubu olmayan yarı deneysel desenle yürütülmüş; Konya'da bir devlet ortaokulunda öğrenim gören ve amaçlı örnekleme ile seçilen beş öğrenci araştırma grubunu oluşturmuştur. Veri toplama aracı olarak Sosyal Beceri Ölçeği, Gözden Geçirilmiş Davranış Problemleri Kontrol Listesi, bireysel ve odak grup görüşmeleri, doğal gözlemler ve öğrenci günlükleri kullanılmıştır. Yedi hafta süren programda öğrenciler, kendini tanıma, duyguları fark etme ve yönetme, empati, öfke ve stresle baş etme, problem çözme ve olumlu iletişim konularında yapılandırılmış etkinliklere katılmışlardır. Bulgular, öğrencilerin sosyal becerilerinde anlamlı artış, saldırganlık, dikkat dağınıklığı ve kurallara uymama gibi problem davranışlarda ise azalma olduğunu göstermiştir. Özellikle öğrencilerin öz farkındalıklarında gelişme gözlenmiş; duygularını daha sağlıklı ifade ettikleri ve öfke anlarında baş etme stratejilerini kullanabildikleri belirlenmiştir. Öğretmen gözlemleri ve öğrenci günlükleri, programın sınıf içi etkileşimi güçlendirdiğini ve olumlu bir sınıf iklimi oluşturduğunu ortaya koymuştur. Nitel veriler, programın çok boyutlu ve kalıcı etkiler yarattığını desteklemektedir. Sonuç olarak, öz düzenleme temelli psikoeğitim programının, öğrencilerin sosyal-duygusal gelişimini desteklemede ve sınıf ortamında sağlıklı sosyal ilişkiler kurmada etkili bir araç olduğu görülmüştür. Programın farklı yaş gruplarında da uygulanması önerilmektedir.

Anahtar Sözcükler: Öz düzenleme, problem davranış, ortaokul öğrencileri, sosyal beceriler.

BAĞLANMA VE PSİKOLOJİK SAĞLAMLIK ARASINDAKİ İLİŞKİDE KİŞİLERARASI İLETİŞİMİN ARACI ROLÜ [46]

Şulenur Narin
Uzman, Marmara Üniversitesi
sulenur.narin.18@gmail.com
ORCID ID: 0009-0000-9824-0210

Özge Erduran Tekin
Doçent Doktor, Milli Savunma Üniversitesi
oerduran@hho.msu.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-4052-1914

Ahmet Şirin
Profesör Doktor, Marmara Üniversitesi
asirin@marmara.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-1582-0493

Özet
Bu çalışma, bağlanma ve psikolojik sağlamlık arasındaki ilişkide kişilerarası iletişimin aracı rolünü incelemeyi amaçlamaktadır. Nicel araştırma yöntemlerinden biri olan ilişkisel tarama modeline uygun olarak tasarlanan çalışmada, kolayda örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Çalışmanın örneklem grubunu yaşları 18-45 arasında değişen 474 katılımcı oluşturmaktadır Çalışma kapsamında veriler çevrimiçi anketler ile toplanmıştır. Veri toplama araçları olarak Kişisel Bilgi Formu, Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği, Kişilerarası İletişim Yetkinliği Envanteri ve Kısa Psikolojik Sağlamlık Ölçeği kullanılmıştır. Araştırma sürecinde verilerin analizi için IBM SPSS Statistics 26 paket programı kullanılmıştır. Bağlanma stilleri, kişilerarası iletişim yetkinliği ve psikolojik sağlamlığın demografik değişkenlere göre farklılaşma durumunu incelemek amacıyla Bağımsız Grup t-Testi ve Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Değişkenler arasındaki ilişkileri araştırmak amacıyla Pearson Momentler Çarpım Korelasyon Katsayıları incelenmiştir. Bağlanma ve psikolojik sağlamlık arasındaki ilişkide kişilerarası iletişim yetkinliğinin aracı rolünü sınamak amacıyla Hayes (2013)'in geliştirmiş olduğu Process Makro v4.2 eklentisi kullanılmıştır. Araştırmada önerilen modele ait doğrudan ve dolaylı etkinin anlamlılığını belirlemek amacıyla bootstrapping tekniği kullanılarak güven aralıkları incelenmiştir. Araştırmada elde edilen bulgular, güvenli bağlanma, kaçınan bağlanma, kaygılı-kararsız bağlanma, kişilerarası iletişim yetkinliği ve psikolojik sağlamlık değişkenleri arasında anlamlı ilişkiler olduğunu göstermektedir. Aynı zamanda bu değişkenler, çeşitli demografik değişkenlere göre anlamlı farklılıklar göstermektedir. Son adım olarak gerçekleştirilen aracılık analizleri bulgularına göre, kişilerarası iletişim yetkinliğinin güvenli, kaçınan, kaygılı-kararsız bağlanma stilleri ve psikolojik sağlamlık arasındaki ilişkide aracılık rolü olduğu tespit edilmiştir. Sonuç olarak; çalışmanın bulguları kişilerarası iletişim yetkinliğinin psikolojik sağlamlık açısından koruyucu bir rolü olduğunun altını çizmektedir. Mevcut çalışmada kişilerarası iletişim yetkinliğinin aracı rolünün tespit edilmiş olması ilerideki önleme ve müdahale çalışmalarında özen gösterilmesi gereken noktalara dikkat çekmektedir.

Anahtar Sözcükler: Bağlanma, kişilerarası ilişkiler, kişilerarası iletişim yetkinliği, psikolojik sağlamlık

[46] Yüksek lisans tezidir.

DİJİTAL OYUN BAĞIMLILIĞI İLE PSİKOLOJİK KIRILGANLIK VE AKADEMİK MOTİVASYON ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Esra Akpınar
Öğrenci, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi
esrakpinr318@gmail.com
ORCID ID: 0009-0004-8438-3375

Selim Gündoğan
Doçent Doktor, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi
selimgundogan@ohu.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-7731-8728

Özet
Günümüzde dijital oyunların öğrenciler arasında yaygın bir eğlence aracı haline gelmesi, farklı dijital bağımlılık düzeylerinin artmasını yol açmıştır. Ergen bireylerde de yaygın olarak görülen bir problem dijital oyun bağımlılığıdır. Dijital oyun bağımlılığı bireylerin psikolojik, sosyal ve akademik yaşamlarında farklı problemler yaşamasına neden olabilmektedir. Dijital oyun bağımlılığını artıran veya azaltan faktörler vardır. Bu bağlamda bu araştırmada dijital oyun bağımlılığı ile psikolojik kırılganlık ve akademik motivasyon arasındaki ilişkiyi incelemek amaçlanmıştır. Çalışmaya yaşları 15-18 arasında değişen 402 lise öğrencisi katılmıştır. Veriler "Dijital Oyun Bağımlılığı Ölçeği", "Psikolojik Kırılganlık Ölçeği" ve "Akademik Motivasyon Ölçeği" ile toplanmıştır. Verilerin analizinde korelasyon ve regresyon analizi yöntemlerinden yararlanılmıştır. Dijital oyun bağımlılığıyla psikolojik kırılganlık arasında pozitif ilişki bulunurken, dijital oyun bağımlılığıyla akademik motivasyon arasında negatif ilişki bulunmuştur. Ayrıca psikolojik kırılganlık ve akademik motivasyon dijital oyun bağımlılığının anlamlı birer yordayıcısı olarak bulunmuştur. Çalışma sonucu özellikle ergen bireylerin dijital oyun kullanımına yönelik farkındalık geliştirilmesi ve bu konuda önleyici psiko-eğitim programlarının yaygınlaştırılması gerektiğini vurgulamaktadır. Bu kapsamda çalışmada ulaşılan sonuç öğrencilerin psikolojik dayanıklılıklarının ve motivasyonlarının artırılmasına yönelik çalışmalara ağırlık verilmesinin önemini ortaya koymaktadır.

Anahtar Sözcükler: Bağımlılık, dijital oyun bağımlılığı, psikolojik kırılganlık, akademik motivasyon

TÜRKİYE'DE HELİKOPTER EBEVEYNLİK İLE İLGİLİ YAPILAN LİSANSÜSTÜ TEZLERİN İNCELENMESİ

Sena Erol Karaca
Öğrenci, Yıldız Teknik Üniversitesi
senaerolkaraca@gmail.com
ORCID ID: 0000-0003-1240-7070

Özet
Helikopter ebeveynlik; çocuğa karşı gelişimsel açıdan uygun olmayacak şekilde müdahale, koruma ve kontrol davranışlarıyla karakterize olan ve temelde aşırı koruyucu ebeveyn tutumuna işaret eden güncel bir kavramdır. Bu kavramın ulusal alan yazında ve lisansüstü tezler açısından nasıl çalışıldığına dair bir bakış açısı sunmanın önemli olduğu düşünülmektedir. Bu doğrultuda bu çalışmanın amacı, Türkiye'de helikopter ebeveynlik ile ilgili yapılmış lisansüstü tezlerin incelenmesidir. Çalışma, nitel araştırma desenlerinden doküman analizi yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın örneklem seçiminde ise ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Çalışmada kullanılacak olan lisansüstü tezlerin belirlenmesinde, Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK)'ün tez tarama elektronik ortamından, 2025 yılı Ağustos ayında yararlanılmıştır. İncelenecek tezlerin tespitinde "helikopter ebeveynlik", "helicopter parent" anahtar sözcükleri kullanılmıştır. Yıl sınırlaması olmaksızın, erişime açık, psikolojik danışma ve rehberlik alanında yapılan tezler incelenmiş ve toplam 16 lisansüstü teze ulaşılmıştır. Çalışmanın sonuçlarına göre, tezlerin 2020 yılında başladığı ve en çok 2024 yılında gerçekleştirildiği görülmüştür. Tezlerden birinin doktora, diğerlerinin tamamının ise yüksek lisans tezi olduğu tespit edilmiştir. Tezlerin tamamında nicel araştırma deseninin kullanıldığı, nitel ve karma araştırma deseni ile herhangi bir çalışmanın yapılmadığı saptanmıştır. Çalışma grubu açısından değerlendirildiğinde, tezlerin daha çok lise ve üniversite öğrencileriyle yürütüldüğü tespit edilmiştir. Tezlerde helikopter ebeveynlik ile birlikte çalışılan değişkenler incelendiğinde ise, psikolojik iyi oluş başta olmak çok çeşitli değişkenlerle çalışmaların gerçekleştirildiği görülmüştür.

Anahtar Sözcükler: Helikopter ebeveynlik, lisansüstü tezler, doküman analizi

ROMANTİK İLİŞKİLERDE PARTNER ŞİDDETİ İLE İLGİLİ YAPILAN ARAŞTIRMALARIN BİBLİYOMETRİK ANALİZİ: 2020-2025

Kazım ÇARMAN
Öğrenci, Necmettin Erbakan Üniversitesi
carmankazim@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-4232-536X

Hatice İrem ÖZTEKE KOZAN
Doçent Doktor, Necmettin Erbakan Üniversitesi
iremozteke@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-3516-4895

Özet
Bu araştırmanın amacı, 2020-2025 yılları arasında romantik ilişkilerde partner şiddeti ile ilgili yayınlanmış araştırmaların bibliyometrik olarak analiz edilmesidir. Araştırma kapsamında Web of Science (WoS)'ta taranan çalışmalar ele alınmıştır. Tarama terimi olarak "partner violence", "intimate partner violence" ve "romantic relationships" terimleri kullanılmıştır. Elde edilen verilerin analizinde içerik analizi ve bibliyometrik analiz yöntemi kullanılarak görsel haritalara ulaşılmıştır. Araştırmada yayınların yıllara ve ülkelere göre dağılımı, en çok yayın yapan yazarlar ve dergilere ulaşılmıştır. Ayrıca bibliyometrik analiz yöntemi aracılığı ile ortak yazar, ortak atıf ve ortak kelime analizi ile görsel haritalar oluşturulmuştur. Elde edilen verilere göre özellikle pandemi dönemi ve hemen sonrasında 2020-2021 yıllarında konu ile ilgili yapılan yayınlar en yüksek düzeydedir. En çok yayın yapan ülkeler sıralamasın ABD'yi Kanada ve İngiltere takip etmektedir. Ayrıca en çok yayın yapan yazarlar sıralamasında Lila, M. ilk sırada yer alırken, en çok yayın yapılan dergiler sıralamasında "Journal of Interpersonal Violence" ilk sırada yer almaktadır. Web of Science kategorileri kapsamında incelendiğinde "Family Studies" ilk sırada yer alırken bunu "Criminal Penology" takip etmektedir.

Anahtar Sözcükler: Partner şiddeti, romantik ilişkiler, bibliyometrik analiz

OKUL DESTEK ÖLÇEĞİ: LİSE ÖĞRENCİLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

Serhat ARSLAN
Profesör Doktor, Gazi Üniversitesi
serhatarslan@gazi.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-4422-8421

Fatih Yılmaz
Doktor, Milli Eğitim Bakanlığı
yilmazoglu@gmail.com
ORCID ID: 0000-0001-7852-6756

Nihan Arslan
Doçent Doktor, Necmettin Erbakan Üniversitesi
nihan.arslan@erbakan.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-2451-0852

Zeynep Demirtaş
Doçent Doktor, Sakarya Üniversitesi
zeynept@sakarya.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-0403-7199

Celalettin Çelebi
Dr. Öğretim Üyesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi
ccelebi@erbakan.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-2189-6403

Özet
Bu çalışmanın amacı, öğrencilerin okul desteğine ilişkin algılarını ölçen Okul Destek Ölçeği'nin Türkçe'ye uyarlanması, geçerlik ve güvenirlik analizlerinin yapılmasıdır. Araştırma, betimsel tarama modelinde yürütülmüştür. Verilerin toplanmasında Google Forms aracılığıyla çevrim içi anket yöntemi kullanılmış, Türkiye'nin farklı liselerinde öğrenim gören 570 lise öğrencisinden veri toplanmış ve eksik veriler nedeniyle analizlere 568 katılımcının yanıtları dahil edilmiştir. Geçerlik çalışmaları kapsamında yapılan Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA) sonucunda, ölçeğin tek faktörlü yapısının Türkçe formda da korunduğu görülmüş, KMO değeri 0.879 ve Bartlett testi anlamlı bulunmuştur. Açıklanan toplam varyans %57.42'dir. Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) sonuçları da modeli desteklemekte olup, modelin iyi uyum gösterdiği bulunmuştur (CMIN/DF=2.93; RMSEA=0.05; CFI= 0.98; GFI=0.98; TLI=0.97; AGFI=0.96). Güvenirlik çalışmaları kapsamında hesaplanan Cronbach's Alpha değeri 0.85 olup, ölçeğin iç tutarlılığının yüksek olduğunu göstermektedir. Madde-toplam korelasyonları da 0.49 ile 0.69 arasında değişmektedir. Elde edilen bulgular, Okul Destek Ölçeği'nin Türkçe formunun geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir. Bu ölçek, Türkiye bağlamında okul desteğine ilişkin algıları ölçmek için etkili bir araç olarak literatüre katkı sunmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Okul, okul desteği, lise

YAPAY ZEKA DESTEKLİ SOSYAL PLATFORMLARDA SANAL AİDİYETİN İNŞASI

EMİNE DEMİRSOY
Uzman, ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
demirsoyea@gmail.com
ORCID ID: 0009-0002-2344-2875

Özet
Bu çalışma, yapay zekâ (YZ) teknolojilerinin 7–14 yaş aralığındaki çocukların sanal aidiyet duygusu üzerindeki etkilerini incelemeyi amaçlamaktadır. Günümüzde çocuklar; sanal asistanlar, sohbet robotları, YZ tabanlı eğitim uygulamaları, içerik öneri sistemleri ve sosyal robotlar gibi dijital araçlarla günlük yaşamda yoğun biçimde etkileşim kurmaktadır. Bu dijital etkileşim biçimlerinin, özellikle aidiyet duygusu gibi sosyal gelişimin temelini oluşturan psikososyal yapılar üzerinde ilişkili olduğu bulunmuştur. Sanal aidiyet, bireylerin dijital ortamlarda (özellikle sosyal medya, oyun platformları, çevrimiçi topluluklar vb.) oluşturdukları kimlik ve etkileşimler sayesinde, kendilerini bu sanal toplulukların bir parçası olarak konumlandırmaları ve bu çerçevede duygusal, sosyal veya kültürel bağlılık geliştirmeleridir.(Bayram & Barut, 2023; Elitaş & Keskin, 2014) Katılımcılar, Türkiye'nin farklı coğrafi bölgelerinden (İç Anadolu, Marmara, Doğu Anadolu, Ege ve Güneydoğu Anadolu) seçilmiş ayrıca, sosyoekonomik düzey bakımından düşük, orta ve yüksek gelir gruplarından bireyler örnekleme dâhil edilmiştir. Bu araştırma, dijital ortamların ve yapay zekâ temelli uygulamaların 7–14 yaş arası çocukların aidiyet duygusu üzerindeki etkilerini anlamaya yönelik olarak betimleyici ve keşfedici yaklaşımla tasarlanmış; Nicel yöntem kullanılarak gerçekleştirilmiştir.Çalışmanın örneklemini, 300 öğrenci, 150 ebeveyn ve 50 öğretmen olmak üzere toplam 500 kişi oluşturmuştur. Veri toplama süreci, iki oturum hâlinde okul sınıflarında ve rehberlik servislerinde yürütülmüş; her oturum 20–25 dakika sürmüştür. İlk oturumda Benlik Algısı ve Öz Yeterlilik ölçekleri, ikinci oturumda ise Aidiyet Duygusu ve Yetenek Farkındalığı ölçekleri uygulanmıştır. Elde edilen nicel bulgular, yapay zekâ ile yoğun etkileşim hâlinde olan çocukların aidiyet duygusu puanlarında %23 oranında anlamlı bir düşüş yaşandığını ortaya koymuştur. Yapılan korelasyon analizlerine göre, YZ kullanım yoğunluğu ile aidiyet duygusu arasında negatif yönlü, istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir.Bu bulgular, Twenge ve ark. (2018) ile Odgers ve Jensen (2020) tarafından da vurgulanan, dijital etkileşimin çocukların psikososyal gelişimi üzerindeki olumsuz etkileriyle örtüşmektedir. Araştırmaya katılacak öğrenci, ebeveyn ve öğretmenlerden yazılı aydınlatılmış onam formları aracılığıyla rıza alınmıştır. Çalışma,Etik Kurulu tarafından incelenmiş ve onay almıştır. Sonuç olarak, YZ tabanlı dijital etkileşimlerin çocukların sosyal kimlik gelişimini ve aidiyet hissini etkileyebileceği görülmektedir. Bu doğrultuda, çocukların dijital deneyimlerini destekleyici nitelikte dijital okuryazarlık eğitimlerinin artırılması ve ebeveyn öğretmen rehberliğinin güçlendirilmesi önerilmektedir. Gelecek araştırmalarda, boylamsal ve kültürler arası karşılaştırmalı çalışmaların yapılması önem arz etmektedir.

Anahtar Sözcükler: Yapay zeka,sanal aidiyet,dijital etkileşim,sosyal kimlik,çocuk gelişimi

EVLİLİK DOYUMUNA ETKİ EDEN FAKTÖRLER:PSİKO-SOSYAL ETKİLER AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Sevgi ZÖRER
Öğrenci, Üsküdar Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstütüsü/Aile Danışmanlığı Yüksek Lisans Programı
sevgi54zorer@gmail.com
ORCID ID: 0009-0001-6590-0101

Özet
Bu çalışmanın temel amacı, evlilik doyumunu etkileyen bireysel, ilişkisel ve çevresel faktörleri psikososyal açıdan değerlendirmek ve bu alanlara ilişkin kuramsal temeller ile güncel literatür bulgularını sistematik şekilde derlemektir. Artan boşanma oranları ve evlilik içi çatışmaların toplumsal yansımaları dikkate alındığında, evlilik doyumunu belirleyen faktörlerin bütüncül bir yaklaşımla anlaşılması önem arz etmektedir. Bu bağlamda, çalışma aile danışmanlığı ve evlilik terapisi uygulamaları için teorik bir temel sunmayı amaçlamaktadır.Bu çalışma bir literatür derlemesi olup, 2000–2024 yılları arasında Türkiye'de ve uluslararası alanda evlilik doyumu konusunda yapılan kuramsal ve ampirik araştırmalar taranmıştır. Başlıca veri kaynakları; hakemli dergiler, kitaplar ve tezlerdir. Çalışmada evlilik doyumu, sosyal değişim teorisi , bağlanma kuramı , aile sistemleri kuramı ve toplumsal cinsiyet kuramları temelinde teorik olarak ele alınmıştır. Bulgular, içerik analizi yöntemiyle sınıflandırılmış ve faktör düzeyinde (bireysel, ilişkisel, çevresel) sunulmuştur.Elde edilen bulgulara göre; bireysel faktörler kapsamında kişilik özellikleri, özellikle dışadönüklük ve duygusal denge (Robins et al., 2002; Uçak, 2015), empati (Ünüvar, 2010), ve benlik saygısı (Yıldız & Baytemir, 2016) evlilik doyumunu pozitif yönde etkilemektedir. İlişkisel faktörler arasında, etkili iletişim ve çatışma çözme becerileri evlilik doyumunun güçlü yordayıcılarıdır (Demirtaş, 2021; Kartal, 2020). Ayrıca cinsel yaşam kalitesi, evlilik doyumunun %64'ünü açıklayan belirleyici bir faktör olarak öne çıkmaktadır (Ak & Balcı Çelik, 2024). Çevresel faktörler açısından, toplumsal cinsiyet rollerinin esnekliği ve ekonomik güvence evlilik doyumunu artırmakta; geleneksel cinsiyet rolleri ve gelir yetersizliği ise olumsuz etkiler yaratmaktadır (Kalkan & Ersanlı, 2008; Öztürk, 2020; Şahin, 2015). Sosyal destek sistemlerinin varlığı ise çiftler arası dayanışmayı artırmakta ve doyumu yükseltmektedir. Evlilik doyumu, bireysel psikolojik kaynaklar, çiftler arası etkileşim kalitesi ve toplumsal çevre faktörlerinin etkileşimiyle biçimlenen çok boyutlu bir yapıdır. Bu çalışma, evlilik doyumunun statik değil; dinamik, etkileşimsel ve kültürel bağlama duyarlı olduğunu ortaya koymuştur. Aile danışmanlığı alanında çalışan uzmanlar için evlilik doyumunu etkileyen bu faktörlerin tanınması, hem önleyici hem de iyileştirici müdahalelerde etkili olacaktır. Ayrıca, eşitlikçi toplumsal cinsiyet anlayışının desteklenmesi, sağlıklı iletişim becerilerinin geliştirilmesi ve sosyal destek ağlarının güçlendirilmesi, evlilik doyumunu artırıcı sosyal politikalar açısından da önerilmektedir.

Anahtar Sözcükler: Evlilik doyumu, psikososyal faktörler, iletişim, cinsel yaşam, toplumsal cinsiyet, aile danışmanlığı

SINIFINDA KAYNAŞTIRMA ÖĞRENCİSİ OLAN VE OLMAYAN OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN KAYNAŞTIRMAYA YÖNELİK TUTUM VE EMPATİ DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

Görkem KINGIR
Öğrenci, Yıldız Teknik Üniversitesi
grkmkngr@gmail.com
ORCID ID: 0009-0000-4424-8751

Remziye CEYLAN
Profesör Doktor, Yıldız Teknik Üniversitesi
r-ceylan@hotmail.com
ORCID ID: 0000-0003-3227-7189

Özet
Bu araştırmanın temel amacı Sınıfında Kaynaştırma Öğrencisi Olan ve Olmayan Okul Öncesi Öğretmenlerinin Kaynaştırmaya Yönelik Tutum ve Empati Düzeylerini bazı değişkenler açısından incelemektir. 2024-2025 Eğitim-Öğretim yılında İstanbul ilinde görev yapan 262 okul öncesi öğretmeniyle gerçekleştirilen bu çalışma, nicel araştırma yöntemiyle yürütülmüştür. Veriler hem yüz yüze hem çevrimiçi olarak toplanmıştır. Çalışma da Kaynaştırmaya Yönelik Tutum Ölçeği ve Toronto Empati Ölçeği olmak üzere iki ayrı ölçek kullanılmıştır. Toplanan veriler, SPSS 27.0 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Analiz sürecinde parametrik olmayan testlerden Mann-Whitney U ve Kruskal-Wallis testlerine yer verilmiştir. Araştırma da demografik değişkenler olarak öğretmenlerin yaşı, medeni durumu, sınıf mevcudu, öğrenim durumu, mesleki deneyimi, görev yaptıkları okul türü, sınıfın yaş grubu, ailede özel gereksinimli birey bulunma durumu, kaynaştırma öğrencisinin yetersizlik türleri ve öğretmenin daha önceki sınıflarında kaynaştırma öğrencisi bulunup bulunmama durumu ele alınmıştır. Araştırma sonucunda, ailede özel gereksinimli birey bulunma durumu açısından Tutum Ölçeğinin "Başarı" alt boyutunda anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p < .05$). Ayrıca, kaynaştırma eğitimi almış okul öncesi öğretmenlerinin toplam tutum puanları ile "Başarı" ve "Aile" alt boyutlarında da anlamlı farklılıklar bulunmuştur ($p .05$). Elde edilen bu bulgular öğretmenlerin kaynaştırmaya yönelik kişisel yaşantılar ve kaynaştırma eğitimi alma durumuna göre değişebildiği görülmüştür.

Anahtar Sözcükler: Kaynaştırma, Okul Öncesi Eğitim, Tutum, Empati

KANSER TANISININ RUHSAL YANKILARIYLA YÜZLEŞMEK: PSİKO-ONKOLOJİ DE TANI ALGISI, BİLİŞSEL DEĞERLENDİRME VE RUHSAL DAYANIKLILIK

Pelin ÇARKIN
Öğrenci, Doktora Öğrencisi, İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Adli Tıp ve Adli Bilimler Enstitüsü, Sosyal Bilimler Anabilim Dalı Orcid ID:
pelincarkin@hotmail.com
ORCID ID: 0000-0001-5496-9739

Özet
Kanser günümüzde görülme sıklığı giderek artan, bireyin sadece fiziksel değil aynı zamanda psikolojik ve sosyal yaşamını da derinden etkileyen ciddi bir sağlık sorunudur. Tanı anından itibaren bireylerde yoğun bir belirsizlik, gelecek kaygısı, korku ve özellikle ölüm düşüncesine bağlı gelişen psikolojik yükler ortaya çıktığı görülmektedir. Bu süreçte kanser hastaları tedavinin her aşamasında son derece meşakkatli ve uzun süreli belirsizlikler yaşamaktadır. Kanserin çok boyutlu patojen yansımaları, hastalarda hem bedensel hem de ruhsal açıdan yıpratıcı etkiler yaratmaktadır. Tıbbi tedavi aşamasındaki hastalar sıklıkla depresyon, anksiyete, stres, umutsuzluk, öfke gibi duygularla baş etmeye çalışarak psikolojik destek ihtiyacı duyabilmektedir. Bu geleneksel derleme çalışmasında, kanser tanısını alan bireylerde en sık karşılaşılan psikolojik sorunlar ele alınmış ve bu durumlarla başa çıkma yollarına dair literatürdeki veriler bütüncül bir yaklaşımla ele alınmıştır. Ayrıca sağlık profesyonellerinin süreçte hastalara nasıl psikososyal destek sağlayabilecekleri, multidisipliner yaklaşımlarının önemi ve etkili psikolojik müdahale yöntemleri gözden geçirilmiştir. Çalışmanın amacı, kanser hastalarının yaşadığı psikolojik zorluklara dikkat çekmek, bu alandaki güncel yaklaşımları sistemli bir şekilde sunmak ve bu konuda hizmet veren sağlık çalışanlarına yönelik farkındalığı artırmaktır. İlgili literatür bir bütün halinde değerlendirildiğinde, kanser hastaları ile ailelerinin tanı ve tedavinin her aşamasında psikolojik desteğe duyduğu ihtiyaç önemle vurgulanmaktadır.

Anahtar Sözcükler: : Kanser; psikolojik destek; kaygı; aile; psiko-onkoloji; multidisipliner yaklaşım

ÖĞRETMENLERİN UYUMSAL PERFORMANSLARI: OKUL YÖNETİCİSİ VE ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

GÜRSEN VURAL
Doktor, Millî Eğitim Bakanlığı
gursenvural61@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-2858-2845

Özet
Bu çalışmada öğretmenlerin uyumsal performanslarına etki eden etmenler, uyumsal performansın sonuçları ve geliştirilmesi ile ilgili okul yöneticisi ve öğretmen görüşlerinin ortaya çıkarılmasını amaçlanmıştır. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışmasıyla desenlenmiştir. Araştırma 2023 /2024 yılı güz döneminde Trabzon ilinde görev yapan 9 okul yöneticisi ve 9 öğretmen olmak üzere on sekiz katılımcı ile yapılmıştır. Katılımcılar kartopu örneklem yöntemine göre belirlenmiştir. Araştırmanın verileri araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formuyla toplanmıştır. Verilerin analizinde içerik analizi kullanılmıştır. Araştırmada öğretmenlerin uyumsal performansını artıran ve azaltan etmenler, uyumsal performansın sonuçları ve geliştirilmesi olmak üzere dört tema ve doksan dokuz kod üretilmiştir. Öğretmenin uyumsal performansını artıran etmenler, yönetici kaynaklı etmenler (f=56), öğretmenin kendisi ve meslektaşlarından kaynaklanan etmenler (f=60), veli kaynaklı etmenler (f=3), okul kaynaklı etmenler (f=16) ve öğrenci kaynaklı etmenler (f=5) olmak üzere olmak üzere beş kategori ve kır bir koddan oluşmaktadır. Öğretmenlerin uyumsal performanslarını en çok artıran etmenler arasında öğretmenin değişime açık olması, kendini geliştirmesi, yönetici desteği, okulda oryantasyonun yapılması, okul müdürünün yapılan işlerde öncü olması ve meslektaş işbirliğinin olduğu görülmüştür. Öğretmenlerin uyumsal performanslarını en çok azaltan etmenler ise; meslektaşlar arası işbirliğinin olmaması, öğretmenin değişme açık olmaması, yöneticinin desteğinin olmaması, yöneticilerin olumsuz tutumları, yeni başlayan öğretmenlere oryantasyonun yapılmaması ve çevre koşullarının kötü olmasının etkilediği tespit edilmiştir. Öğretmenler uyumsal performansları ile değişen koşullara daha iyi adapte oldukları, kriz durumlar karşısında çözüm odaklı oldukları, mesleki zorluk ve stresle daha iyi baş edebildikleri, yeni atandıkları okula uyum sağladıkları, isabetli kararlar verdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin uyumsal performanslarının geliştirilmesi için okul yöneticilerinin oryantasyon çalışmaları yapması, öğretmenleri teşvik etmesi, mesleki zorluklarda öğretmene destek olması olumlu tutum ve liderlik özelliklerini geliştirmesi önerilir. Bununla birlikte öğretmenlerin uyumsal performanslarının artması için zümre ve mesleki işbirliğini sağlamaları, değişime açık olmaları, kendini geliştirmeleri ve güçlü iletişim sağlamalarının faydalı olacağı umulmaktadır.

Anahtar Sözcükler: öğretmenlerin uyumsal performansı, uyumsal performans, performans, okul yöneticisi, öğretmen

TÜRKİYE'DE ÇOCUK KORUMA VE BAKIM POLİTİKALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Aykut BALCI
Öğretim Görevlisi, Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi
aykutbalci@nku.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-8720-8984

Ayşe Mine İŞLER
Öğretim Görevlisi, Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi
mineisler@nku.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-5386-0608

Özet
Bu çalışma, Türkiye'de çocuk koruma ve bakım politikalarının mevcut durumunu değerlendirmeyi amaçlayan bir derleme niteliğindedir. Tüm devletler evrensel çocuk hakları sözleşmesi çerçevesinde sağlıklı bir toplum yapısı inşa etmek için çocukların biyopsikososyal olarak iyi koşullarda yetişmesi gerektiği anlayışına sahiptir. Bu anlayış ulusal ve uluslararası alanda çocuk koruma politikalarının, hukuki metinlerin ve koruma ihtiyacı olan çocuklar için sosyal hizmet müdahalelerin oluşmasına zemin hazırlamıştır. Farklı ülkelerde uygulanan çocuk koruma politikaları tarihsel, kültürel ve sosyoekonomik koşullara göre çeşitlilik göstermektedir. Çocukların korunması noktasında Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi hem ulusal hem de uluslararası çalışmalarda temel alınmaktadır. Ülkemizde çocuk koruma alanında Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin yanında 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu ve 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu temel düzenlemeler içermektedir. Bu bağlamda çalışmanın ilk kısmında ülkemizde uygulanan çocuk koruma sisteminin temel unsurları açıklanarak Türkiye'deki çocuk koruma mevzuatı değerlendirilecektir. Ardından çocuk koruma politikalarının uygulanmasında birincil sorumluluğa sahip olan Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının rolü, kurumlar arası koordinasyon ve uygulanan hizmet modelleri analiz edilecektir. Çalışmanın devamında Türkiye'deki mevcut çocuk koruma ve bakım sistemlerinin güçlü ve geliştirilebilir yönleri belirlenerek daha bütüncül ve işlevsel çocuk koruma politikalarına ilişkin önerilere yer verilecektir. Sonuç olarak, çocuk koruma sisteminde karşılaşılan temel sorunlara değinilerek hak temelli, bütüncül ve çocuk katılımını esas alan bir koruma yaklaşımının gerekliliği vurgulanacaktır.

Anahtar Sözcükler: Kamu politikası, çocuk, çocuk koruma, sosyal hizmet

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE AKADEMİK BENLİK VE DUYGUSAL ZEKÂ ARASINDAKİ İLİŞKİ

Cihan kılıç
Öğretmen, Yıldız Teknik Üniversitesi
cihankilic88@gmail.com
ORCID ID: 0000-0003-4618-8857

Özet
Bu araştırmada üniversitelerin eğitim fakültelerinde öğrenim görmekte olan öğrencilerin akademik benlikleri ile duygusal zeka düzeyleri arasındaki ilişki durumları incelenmiştir. Araştırmanın evreni Marmara Bölgesi'ndeki Eğitim Fakültelerinde öğrenim görmekte olan öğrencilerdir. Araştırma örneklemi olarak ise kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi kullanılarak Yıldız Teknik Üniversitesi ve Kocaeli Üniversitesi'nin Eğitim Fakültelerinde öğrenim görmekte olan öğrencilerden belirlenmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak Cantekin ve Gökler (2019) tarafından Türkçe'ye uyarlanan Matovu akademik benlik kavramı ölçeği ve Deniz vd. (2013) tarafından geliştirilen duygusal zeka ölçeği veri toplama araçları olarak kullanılmıştır. Araştırmanın mevcut sonuçlarına göre öğrencilerin akademik benlikleri ile duygusal zeka düzeyleri arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Araştırmada kullanılan akademik benlik kavramının alt boyutları akademik güven ve akademik çabadır. Duygusal zeka alt boyutları ise; iyi oluş, duygusallık, sosyallik ve öz kontroldür. Bu nedenle araştırmanın sonuçlarında öğrencilerin akademik benlik ve güvenlerini duygusal zekanın hangi boyutları tarafından ne ölçüde yordandığı tartışılacaktır.

Anahtar Sözcükler: Akademik benlik, duygusal zeka, üniversite öğrencileri.

DİJİTAL VATANDAŞLIK: ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNE GÖRE İNCELENMESİ

Yasemin Gözüküçük
Öğretmen, İnci Konukoğlu Anadolu Lisesi
yasemingozukucuk7@gmail.com
ORCID ID: 0009-0000-9757-0437

Özet
Bu çalışma, dijital vatandaşlık kavramını öğretmenlerin bakış açısıyla incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma farklı okullarda görev yapmakta olan farklı branşlardaki 12 öğretmenin dijital vatandaşlıkla ilgili algılarını ve karşılaştıkları zorlukları hedeflemektedir. Çalışmada; öğretmenlerin deneyimleri ve bakış açılarıyla ilgili detaylı bilgiler toplayabilmek için nitel araştırma deseninden fenomenolojik yöntem kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak ise; yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmış ve farklı branşlardan öğretmenlerle derinlemesine görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya doğrudan katkıda bulanabilecek nitelikli kişilerden az ve detaylı bilgiler toplayabilmek için öğretmenler, amaçlı örnekleme tekniği ile seçilmiştir. Elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir. Araştırma sonuçları, öğretmenlerin dijital vatandaşlık eğitiminde karşılaştıkları başlıca zorluklar; teknolojik altyapı yetersizliği, dijital vatandaşlık konusunda kendilerini yetersiz hissetmeleri ve müfredatta bu konuya yeterli zamanın ayrılmaması. Bunu yanı sıra; öğretmenler dijital vatandaşlık eğitiminin öneminin farkında olup, bu konuda mesleki gelişim fırsatlarına ihtiyaç duyduklarını da dile getirmişlerdir. Araştırmada sonuçları; dijital vatandaşlık eğitiminde okul-aile iş birliğinin önemine de dikkat çekmektedir.

Anahtar Sözcükler: Dijital Vatandaşlık, Teknoloji, Öğretmen Görüşleri

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERDE SİBERSTALKLAMA, FOMO VE PHUBBİNG ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Lokman Koçak
Dr. Öğretim Üyesi, Bayburt Üniversitesi
lokmankocak@bayburt.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-5247-0974

Merve ÇİMEN KOÇAK
Öğretmen, MEB
merve.cimen@ogr.atauni.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-6738-633X

Mustafa DEMİR
Doçent Doktor, Bayburt Üniversitesi
mustafademir82@hotmail.com
ORCID ID: 0000-0002-0159-8986

Özet
Son yıllarda internet kullanımının hızla yaygınlaşmasıyla birlikte, sosyal medya platformları bireylerin günlük yaşamlarının ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir. Konum bildirme ve etiketleme gibi işlevler sayesinde kullanıcılar, birbirlerinin nerede olduklarına ve ne yaptıklarına dair bilgilere kolaylıkla ulaşabilmektedir. Bu durum, çevrimiçi takip davranışlarını yaygınlaştırmakta ve bireyler üzerinde kontrol kurma, ısrarlı iletişim kurma gibi olumsuz etkiler yaratabilmektedir. Siberstalklama; bireyin çeşitli dijital araçlarla başka bir kişiyi izleme, davranışlarını takip etme ve onunla istenmeyen şekilde etkileşimde bulunması olarak tanımlanmakta ve özellikle yetişkin bireyler arasında giderek yaygınlaşmaktadır. Özellikle yetişkin bireyler arasında yaygınlık kazanan bu davranışın psikolojik ve davranışsal yönleriyle ele alınması, hem kavramın daha iyi anlaşılmasına hem de bu alandaki farkındalığın artırılmasına katkı sağlayacaktır. Alanyazında siber takip davranışına yönelik yapılan araştırmaların sınırlı sayıda olması, bu ihtiyacı daha da belirgin hale getirmektedir. Bu doğrultuda, yürütülecek olan bu araştırma; üniversite öğrencilerinde siberstalklama davranışı ile fomo ve phubbing, gibi dijital kavramlar arasındaki ilişkileri incelemeyi amaçlamaktadır. Elde edilecek bulguların, siber takip olgusuna ilişkin kavramsal derinliği artırması beklenmektedir. Araştırmanın çalışma grubu, 17-27 yaş aralığında yer alan 209 kadın (%65.1) ve 112 erkek (%34.9) olmak üzere toplam 321 üniversite öğrencisinden oluşmaktadır (M= 22.25, SD= 2.30). Araştırmada veri toplamak için "Siberstalklama Ölçeği", "FoMO Ölçeği ve "Phubbing Ölçeği" uygulanmıştır. İstatistiksel işlemler için, Pearson korelasyon analizi ve regresyona dayalı aracılık analizi (Process Macro) kullanılmıştır. Yapılan korelasyon analizi sonucunda siberstalklama ile FoMO (r= .41) ve phubbing (r= .44) arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişki olduğu tespit edilmiştir (p< .01). Yapılan aracılık analizi sonucunda ise FoMO ile siberstalklama arasındaki ilişkide phubbing davranışının aracılık rolü olduğu (β= .14, SE= .04, p= 000, 95%CI= .08, .21) belirlenmiştir. Elde edilen bulgular doğrultusunda, siberstalklama ile FoMO ve phubbing davranışlarının ilişkili olduğu söylenebilir. Sonraki araştırmalarda, ilgili değişkenlerin siber stalklama ile ilişkisi nitel, deneysel ve boylamsal çalışmalarla ele alınabilir. Ayrıca siberstalklama ile ilgili olabilecek farklı değişkenler ile araştırmalar yapılması da önerilebilir.

Anahtar Sözcükler: Siberstalklama, FoMO, Phubbing

EĞİTİM PROGRAMLARINDA YARATICI DRAMA YÖNTEMİNİN KULLANIMI: ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ DENEYİMLERİNE DAYALI NİTEL BİR ÇALIŞMA”

Aleyna Kaya
Öğrenci, Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi
aleynakaya0708@gmail.com
ORCID ID: 0009-0009-1695-8129

Sıla Bozdağ
Öğrenci, Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi
slaabozdag@gmail.com
ORCID ID: 0009-0001-0938-6689

Berfin Makam
Öğrenci, Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi
berfinmakam@gmail.com
ORCID ID: 0009-0002-7851-2703

Özet
Eğitim programlarında kullanılan yöntemlerin ne kadar etkili olduğu sürekli olarak tartışılmaktadır. Bu nedenle, daha etkili ve verimli bir eğitim ortamı bulma çabaları devam etmektedir. Arayışlar sonucunda geliştirilen bazı yöntem ve teknikler her zaman istenen sonuçları vermemektedir. Bu koşullar karşısında eğitimciler yeni yollar aramaktadır. Bu arayışların bir sonucu olarak yeni eğitim yaklaşımları ortaya çıkmaktadır. Yaratıcı drama da öğrencilerin bir dersi uygulamalı olarak öğrenmelerini ve sürece etkin katılımlarını sağlayan bir yöntemdir.Yaratıcı dramanın tanımına göre, "bir grupla ve grup üyelerinin yaşantılarından yola çıkarak, bir amacın, düşüncenin, doğaçlama, rol oynama (rol alma) ve benzeri tekniklerden yararlanarak canlandırılmasıdır. Bu araştırmanın amacı, yaratıcı drama yönteminin eğitim programlarında nasıl kullanıldığını öğretmenler ve öğrenciler arasındaki deneyimleri, algıları ve görüşlerini nitel araştırma yöntemlerinden biri olan yarı- yapılandırılmış görüşme formu ile incelemektir. Araştırmada, öğretmenlerin yaratıcı drama yöntemine ilişkin deneyimleri, karşılaşılan zorluklar ve bu yöntemle elde edilen başarılar içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. Ayrıca, öğrencilerin drama etkinliklerine ilişkin algıları ve kazanımları da değerlendirilmiştir. Elde edilen sonuçlar, yaratıcı drama yönteminin eğitim programları tasarlarken etkili bir şekilde kullanılması için öneriler sunmayı amaçlamaktadır. Bu, eğitim programlarının daha yaratıcı, etkileşimli ve öğrenci merkezli hale getirilmesine katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. Sonuç olarak, alanyazına bakıldığında yaratıcı drama yöntemine ilişkin çok sayıda çalışma bulunmaktadır fakat çoğu yöntemsel uygulamalara veya öğrencilerin kazanımlarına odaklanmaktadır. Yaratıcı dramayı doğrudan eğitim programları içinde ele alan araştırmaların ise sınırlı sayıda olduğu görülmüştür. Bu nedenle, yaratıcı drama yönteminin eğitim programları, öğrenci ve öğretmen deneyimlerine dair ilişkisine dayalı kapsamlı araştırmalar literatüre dahil edilmelidir.

Anahtar Sözcükler: Eğitim Programları, Yaratıcı Drama

PSİKOLOJİK KIRILGANLIK İLE PSİKOLOJİK SIKINTI: PSİKOLOJİK KATILIK VE OLUMLU BENLİK İNANCININ ARACI ROLÜ

Gökçen Dalkılınç
Öğrenci, Yıldız Teknik Üniversitesi
pskdangokcen@gmail.com
ORCID ID: 0009-0002-1780-2563

Begüm Satıcı
Doçent Doktor, Yıldız Teknik Üniversitesi
begum.satici@yildiz.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-2161-782X

Özet
Bu çalışmada, psikolojik kırılganlık ile psikolojik sıkıntı arasındaki ilişkide psikolojik katılık ve olumlu benlik inancının aracılık rolleri incelenmiştir. Psikolojik kırılganlık, bireyin benlik değerini başarıya veya dışsal onaylara dayandırmasına neden olan bilişsel yapılar olarak ifade edilmekte ve kişiyi zorlayıcı olaylar karşısında kolay incinebilir hale getirmektedir. Bu kırılgan yapı, bireyin davranışlarını kendi değerleri doğrultusunda sürdürebilmesini sağlayan psikolojik esnekliğini azaltarak davranış repertuarını daraltabilmektedir. Psikolojik esnekliğin azalmasıyla artan psikolojik katılık, bilişsel birleşme düzeyini güçlendirmekte; böylece bireyin düşüncelerine mesafe alması zorlaşabilmektedir. Bu durumda, bireyin kendine yönelik değerlendirmesinin ve inancının da olumsuz olabileceği düşünülmektedir. Aynı zamanda, olumlu benlik inancıyla ilişkili olan bu yapıların, psikolojik iyi oluş üzerinde de negatif rolü olduğu bilinmektedir. Bu açıdan, depresyon, kaygı ve daha düşük düzey psikolojik iyi oluş ile karakterize olan psikolojik sıkıntıyla ilişkili faktörlerin incelenmesi önemli görülmektedir. Bu doğrultuda, mevcut çalışma ilişkisel tarama modelinde yürütülmüş olup; toplam 309 yetişkin bireyden (214 kadın, 95 erkek, Myaş= 30.75) çevrimiçi anketle veri toplanmıştır. Elde edilen verilerin normallik dağılımı ve betimsel istatistikleri incelenmiş, Pearson korelasyon analizi yapılmış, ardından AMOS programı ile yapısal eşitlik modellemesi (YEM) kullanılmıştır. Dolaylı etkiler bootstrap yöntemiyle test edilmiştir. Buna göre, ilk olarak gerçekleştirilen ölçüm modelinin iyi uyum gösterdiği anlaşılmıştır: $\chi2$ (29, N=309) = 63.052, $\chi2/df$ = 2.140; RMSEA = .061; SRMR = .042; CFI = .982; NFI = .967; GFI = .961; IFI = .982. Ardından, yapısal model için öncelikle kısmi aracı model analiz edilmiş ve psikolojik kırılganlık ile psikolojik sıkıntı arasındaki yolun istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmüştür (β = .09, p> .05). Bu nedenle, doğrudan yol kaldırılarak tam aracılık modeli incelenmiştir. Sonuçlar, tam aracılık modelinin iyi uyum sağladığını göstermektedir ($\chi2$ (30, N=309) = 62.544, $\chi2/df$ = 2.085, p<.001, SRMR = .042, RMSEA = .059, CFI = .982, NFI = .967, GFI = .960, AIC = 112.544, ECVI = .365). Buna göre, psikolojik katılık ve olumlu benlik inancının psikolojik kırılganlık ile psikolojik sıkıntı arasındaki ilişkide seri tam aracılık rolü oynadığı anlaşılmaktadır. Başka bir ifadeyle, psikolojik kırılganlık psikolojik katılığı artırmakta, bu da olumlu benlik inancını düşürerek psikolojik sıkıntıyı artırmaktadır. Bu bağlamda, psikolojik esneklik ve olumlu benlik inancını geliştirmeye yönelik yapılacak müdahalelerin psikolojik kırılganlığın psikolojik sıkıntı üzerindeki negatif rolünü azaltabileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Psikolojik kırılganlık, psikolojik esneklik, psikolojik katılık, olumlu benlik inancı, psikolojik sıkıntı

YALNIZLIĞIN DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ [47]

EBRU KOÇ
Öğrenci, YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
ebru.koc@std.yildiz.edu.tr
ORCID ID: 0009-0008-4858-1496

SEHER MERVE ERUS
Doçent Doktor, YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
smerve@yildiz.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-5308-3872

Özet
Bu araştırma kapsamında araştırmaya katılan bireylerin yalnızlık düzeyinin cinsiyet, yaş, medeni durum, kiminle birlikte yaşadığı, çalışma durumu, sosyal medyada geçirdiği ortalama süre, yakın arkadaşıyla tanışma zamanı, yakın arkadaşıyla arkadaşlık süresi, yakın arkadaşıyla görüşme durumu değişkenlerine göre anlamlı bir fark olup olmadığı incelenmiştir. Araştırma grubu, Türkiye'de yaşayan 18-65 yaş arası 481 bireyden oluşmaktadır. Araştırmada, "Kişisel Bilgi Formu" ve "UCLA Yalnızlık Ölçeği Kısa Formu" kullanılmıştır. Katılımcıların yalnızlık düzeyinin cinsiyet ve yaşa göre anlamlı farklılığı olup olmadığını incelemek için bağımsız gruplar t testi yapılmıştır. Medeni durum, kiminle birlikte yaşadığı, çalışma durumu, sosyal medyada geçirdiği ortalama süre, yakın arkadaşıyla tanışma zamanı, yakın arkadaşıyla arkadaşlık süresi, yakın arkadaşıyla yüz yüze görüşme durumu değişkenlerine göre anlamlı farklılığı test etmek için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Yapılan analizler sonucunda bireylerin yalnızlık düzeyinde yaş, medeni durum, kiminle birlikte yaşadığı, çalışma durumu, sosyal medyada geçirdiği ortalama süre, yakın arkadaşıyla arkadaşlık süresi değişkenleri açısından anlamlı farklılık bulunmuştur. Bireylerin yalnızlık düzeyinde cinsiyet, yakın arkadaşıyla tanışma zamanı ve yakın arkadaşıyla yüz yüze görüşme durumu değişkenlerine göre anlamlı farklılık bulunmamıştır.

Anahtar Sözcükler: Yalnızlık, Yakın Arkadaşlık, Demografik Değişkenler

[47] Bu çalışma Doç. Dr. Seher Merve Erus'un tez danışmanlığında Ebru Koç'un yüksek lisans tezinin bir kısmından üretilmiştir.

DİJİTAL MAHREMİYETİN DÖNÜŞÜMÜ: EBEVEYN- ÇOCUK ETKİLEŞİMİNDE ALGI FARKLILIKLARI ÜZERİNE SİSTEMATİK BİR DERLEME

Sümeyye Emine Babal
Öğrenci, Üsküdar Üniversitesi
sumeyyeeminebabal@gmail.com
ORCID ID: 0009-0001-6081-3826

Özet
Bu çalışma, dijitalleşmenin çocuk ve gençlerin mahremiyet algısı üzerindeki etkilerini incelemek amacıyla, dijital mahremiyet literatürünü ebeveyn ve çocuk odağında değerlendirmektedir. Dijitalleşmenin yaygınlaşmasına rağmen, bireylerin dijital ortamlarda bıraktıkları verilerin gelecekte doğurabileceği sonuçlara dair farkındalığının düşük olduğu görülmektedir (Topbaş ve Gazi, 2016). Bu bağlamda çalışma, özellikle ebeveynlerin çocukların dijital mahremiyetini koruma becerilerini geliştirmeye yönelik araştırmalara kuramsal bir zemin oluşturmayı hedeflemektedir. Çalışmada kullanılan mahremiyet tanımı, alan yazındaki öncü çalışmalar (Westin, 1967; Beauchamp, 2019; Çobanoğlu, 2009; Tosun ve Aksoy, 2019; Yüksel, 2003; Alan ve Erbay, 2011; Kılınç, 2012; Avaner, 2018; Berkup, 2015; Çakır, 2015; Bauman, 2011) temel alınarak oluşturulmuştur. Buna göre mahremiyet; bireyin kararlarının, tercihlerinin, ilişkilerinin, fiziksel ve özel alanı ile kişisel bilgilerin kendi denetiminde kalmasıdır. Bu bilgilerin ne ölçüde paylaşılacağına bireyin kendisinin karar vermesi, sınırların onun iradesiyle belirlenmesi esastır. Dijital mahremiyet üzerine yapılmış yerli ve yabancı çalışmalar sistematik bir literatür taraması yöntemiyle incelenmiş; bulgular, literatürde öne çıkan temalar doğrultusunda analiz edilmiştir. Özellikle ebeveyn-çocuk ilişkisi çerçevesinde dijital mahremiyetin ele alınması, bu çalışmayı benzer derlemelerden ayırmaktadır. Alan yazın, dijital ortamların ve sosyal medya kullanımının yaygınlaşmasıyla birlikte mahremiyet kavramının dönüşüme uğradığını; çocuk ve gençlerin mahremiyet algısının aşındığını (Akyazı, 2019), mahrem alanların korunamaz hale geldiğini ve bu durumun çocuk istismarlarını artırdığını ortaya koymaktadır (Çalapkulu ve Alp, 2020). Bu çalışma, dijital okuryazarlık, dijital mahremiyet algısı ve farkındalığı konularında yapılacak araştırmalar için yön gösterici nitelikte olup özellikle ebeveynlerin çocuklarına rehberlik etme biçimlerine dair çok boyutlu bir perspektif sunmaktadır. Dijitalleşen dünyada bireylerin mahremiyet haklarını koruyabilmesi açısından bu alanlarda farkındalık çalışmalarının yapılması hem kurumsal hem de toplumsal düzeyde önemli katkılar sağlayacaktır.

Anahtar Sözcükler: Dijital mahremiyet, mahremiyet algısı, dijitalleşen dünya, mahremiyet farkındalığı

TÜRK TOPLUMUNDA KADINLIK VE ERKEKLİK ROLLERİNİN YENİ DÖNEMDE ALGILANMASININ BOŞANMAYA ETKİSİ

Mürvet Pak
Öğrenci, Üsküdar üniversitesi
muruvetpak@gmail.com
ORCID ID: 0009-0005-7553-0318

Özet
Toplumların tarihsel, kültürel ve ekonomik değişimleri bireylerin toplumsal cinsiyet rollerine dair algılarını da yeniden şekillendirmektedir. Türk toplumunda uzun yıllar boyunca erkeklik; otorite, güç, ekonomik sorumluluk ve dış dünya ile ilişkilendirilirken; kadınlık daha çok fedakârlık, annelik, ev içi sorumluluklar ve itaat ile tanımlanmıştır. Ancak modernleşme, kadınların eğitim ve iş yaşamındaki artan varlığı, bireyselleşme süreci ve dijitalleşmenin etkisiyle bu roller sorgulanmaya başlamış ve yeniden tanımlanma sürecine girmiştir. Kadın artık sadece eş ya da anne kimliğiyle değil; çalışan, üreten, karar verici ve bağımsız birey kimliğiyle de ön plana çıkmaktadır. Benzer şekilde erkekler de yalnızca ailenin geçimini sağlayan figür olmanın ötesinde, duygularını ifade eden, ev içi sorumluluklara katılan ve eşitlik temelli ilişkiler kuran bireyler olarak yeniden konumlanmaktadır. Bu değişim, her ne kadar olumlu bir dönüşüm gibi görünse de, evlilik ilişkilerinde ciddi çatışmalara da neden olabilmektedir. Geleneksel değerlerle modern roller arasında sıkışan çiftler, özellikle evlilik içinde beklentilerin uyuşmaması, rol belirsizliği, iletişim eksiklikleri ve duygusal tatminsizlik gibi problemlerle karşılaşmakta; bu da boşanma oranlarında artışa neden olmaktadır. Özellikle eşlerin birbirlerinden karşılıklı olarak hem geleneksel hem de modern rolleri aynı anda beklemesi ciddi bir gerilim yaratmaktadır. Bu sunumda, Türk toplumundaki kadınlık ve erkeklik rollerinin tarihsel süreçteki değişimi, yeni kuşakların evliliğe bakış açısı, roller arası çatışmalar ve bu durumun boşanma üzerindeki etkisi kapsamlı biçimde ele alınacaktır. Ayrıca aile danışmanlığının bu süreçteki önleyici ve destekleyici rolü de vurgulanacaktır.

Anahtar Sözcükler: Evlilik, toplum, cinsiyet rolleri, kadın-erkek, boşanma

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİYLE MİKROBİYAL EKİMLER YOLUYLA ANTİBİYOTİK DİRENCİNE YÖNELİK BİLİMSEL FARKINDALIK GELİŞTİRME ÇALIŞMASI[48]

NESİBE SEVİNDİK KUYUCU
Uzman, Milli Eğitim Bakanlığı, Atatürk Ortaokulu, Kayseri, Türkiye
nesibesevindik@gmail.com
ORCID ID: 0000-0003-0005-364X

Özet
Bu bildiri, Amgen Biyoteknoloji Deneyimi (Amgen Biotech Experience – ABE) Uzman Öğretmen ve Mini Hibe Bursu Programları kapsamında ortaokul düzeyinde yürütülen bilimsel ve yaratıcı bir eğitim projesine dayanmaktadır. Araştırma, karma yöntem yaklaşımıyla tasarlanmış; ön test–son test anketleri, yarı yapılandırılmış görüşmeler ve gözlem formlarıyla veri toplanmıştır. Nicel veriler, öğrencilerin doğru antibiyotik kullanımı bilincindeki değişimi ölçmek amacıyla analiz edilmiş; antibiyotiklerin yalnızca bakteriyel enfeksiyonları tedavi ettiğini bilme oranı %50'den %92'ye, yanlış antibiyotik kullanımının direnç oluşturabileceğini bilme oranı ise %67'den %100'e yükselmiştir. Nitel veriler içerik analizi ile değerlendirilmiş; öğrencilerin %83'ü etkinliklerin yeni bilgiler kazandırdığını, %75'i süreci eğlenceli ve öğretici bulduğunu, %58'i ise bazı adımların zorlayıcı ama öğrenmeyi pekiştirici olduğunu belirtmiştir. Gözlemler, öğrencilerin %92'sinin etkinliklerde verilen yönergeleri doğru şekilde uyguladığını ve %67'sinin süreç sonunda konuya yönelik daha fazla bilgi edinme isteği gösterdiğini ortaya koymuştur. Projede, öğrenciler steril besi yerlerine farklı yüzeylerden örnekler alarak mikrobiyal ekimler yapmış; antibiyotik içermeyen kontrol, antibiyotikli ve doğal/kimyasal antimikrobiyal maddeler içeren ortamlar karşılaştırılmıştır. Mikroskobik gözlemler dijital araçlarla belgelenmiş, grafiklerle analiz edilmiştir. Öğrenciler elde ettikleri sonuçları afiş, poster ve pano çalışmalarıyla görselleştirerek sergi, seminer ve etkileşimli etkinliklerle paylaşmıştır. Elde edilen nicel ve nitel bulgular, projenin öğrencilerde doğru antibiyotik kullanımı bilinci geliştirdiğini, bilimsel süreç becerilerini güçlendirdiğini ve aktif öğrenmeyi desteklediğini göstermektedir. Düşük maliyetli ve erişilebilir yapısıyla proje, özellikle dezavantajlı bölgelerde uygulanabilirliğiyle dikkat çekmekte ve disiplinler arası yaklaşımıyla benzer çalışmalara model oluşturmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Antibiyotik Direnci, Mikrobiyal Ekim, Bilimsel Farkındalık, Aktif Öğrenme, Araştırma Sorgulama

[48] Bu çalışma Amgen Biyoteknoloji Deneyimi (Amgen Biotech Experience – ABE) Uzman Öğretmen ve Mini Hibe Bursu Programları kapsamında yürütülmüştür.

ÖZEL GEREKSİNİMLİ ÇOCUKLARIN AİLELERİNDE DİJİTAL OKURYAZARLIK VE RİSK ALGISI: DEMOGRAFİK BİR ANALİZ[49]

Dilek ÇELİK[50]
Öğrenci, BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ
dilek.celik5057@gmail.com
ORCID ID: 0009-0005-7433-0736

Seda Gökçe TURAN[51]
Dr. Öğretim Üyesi, BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ
sedagokce.turan@bau.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-6563-1378

Özet
Bu araştırma, özel gereksinimli çocukların aile bireylerinin dijital okuryazarlık düzeylerini incelemeyi ve bu düzeylerin yaş, cinsiyet, ebeveyn eğitim durumu ile internet kullanım süresi gibi demografik değişkenlerle ilişkisini değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Bu çalışma, özel gereksinimli çocukların ebeveynlerine özgü dijital okuryazarlık düzeylerini nicel verilerle analiz eden, alan yazında sınırlı sayıda bulunan örneklerden biri olması açısından önem taşımaktadır. Araştırmanın örneklemini, İstanbul ilinin Çekmeköy ve Ümraniye ilçelerinde özel eğitim kurumlarına devam eden çocukların 276 aile bireyi oluşturmuştur. Veriler, Yetişkinler İçin Dijital Okuryazarlık Ölçeği ile demografik bilgi formu aracılığıyla toplanmıştır. Analizlerde tanımlayıcı istatistiklerin yanı sıra Mann–Whitney U, Kruskal–Wallis ve Spearman korelasyon testleri kullanılmıştır. Katılımcıların %73,6'sının yetersiz dijital okuryazarlık düzeyinde olduğu, yaş arttıkça bu yeterliliğin anlamlı biçimde düştüğü ($r=-0,271$; $p<0,001$), erkeklerin (Ort.=37,09±8,95) kadınlara (Ort.=30,67±11,5) kıyasla daha yüksek puanlara sahip olduğu ve ebeveynlerin eğitim düzeyi ile internet kullanım süresi arttıkça dijital yeterliliklerin de anlamlı biçimde yükseldiği tespit edilmiştir. Ayrıca, dijital okuryazarlık düzeyi ile siber mağduriyet arasında zayıf fakat anlamlı bir ilişki belirlenmiş; dijital yeterliliği yüksek bireylerin çevrimiçi ortamlarda daha fazla zaman geçirmeleri nedeniyle mağduriyet risklerinin artabileceği gözlemlenmiştir. Bu bağlamda, çalışmada "risk algısı", dolaylı biçimde dijital yeterlilik ve çevrimiçi mağduriyet ilişkisi üzerinden değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgular doğrultusunda, aile bireylerinin yalnızca teknik beceriler değil, aynı zamanda eleştirel dijital düşünme, güvenli internet kullanımı ve çevrimiçi risk farkındalığı konularında da desteklenmeleri gerektiği görülmektedir. Bu kapsamda, modüler yapıdaki çevrimiçi eğitim içeriklerinin geliştirilmesi ve okul rehberlik servislerinin dijital destekle güçlendirilmesi gibi somut eğitim politikalarının hayata geçirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Sözcükler: Dijital okuryazarlık, özel gereksinimli çocuklar, ebeveyn eğitimi, demografik değişkenler.

[49] Bu bildiri, Bahçeşehir Üniversitesi Aile Danışmanlığı yüksek lisans tezinin bir bölümünden üretilmiştir.

[50] Bu bildiri, Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Aile Danışmanlığı yüksek lisans programında yürütülen tez çalışmasından üretilmiştir. Tez sahibi olarak çalışmanın tüm aşamalarını gerçekleştirmiştir.

[51] Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Aile Danışmanlığı yüksek lisans programında yürütülen tez çalışmasında danışman olarak yer almıştır.

YAPAY ZEKA İLE AİLE YAPISINDAKİ DEĞİŞİMLER

BÜŞRA ÇELİK SARICAN
Öğrenci, ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
busrasarican91@gmail.com
ORCID ID: 0009-0000-7612-2045

Özet
Günümüzde dijitalleşmenin hız kazanmasıyla birlikte toplumsal yapılar dönüşmekte, bu dönüşüm aile kurumunu doğrudan etkilemektedir. Bu çalışmanın amacı, yapay zekâ teknolojilerinin aile yapısı, ebeveynlik rolleri ve çocuk-ergen gelişimi üzerindeki etkilerini kuramsal bir perspektiften incelemektir. Ailedeki dönüşüm, modernite kuramı bağlamında Anthony Giddens'in "dönüşen samimiyet" kavramı ile ele alınırken; birey ve teknoloji etkileşimi Sherry Turkle'ün dijital benlik üzerine yaklaşımları ışığında değerlendirilmiştir. Çalışmada yöntem olarak, 2015-2024 yılları arasında yayımlanmış 42 akademik çalışma sistematik literatür taraması yöntemiyle analiz edilmiştir. Tarama sürecinde "yapay zekâ ve aile", "dijital ebeveynlik", "çocuk gelişimi ve teknoloji" gibi anahtar sözcükler kullanılmış; ilgili çalışmalar Google Scholar, Scopus ve Web of Science veri tabanlarından elde edilmiştir. Veriler içerik analizi yöntemiyle değerlendirilmiş, tematik bulgular ortaya konmuştur. Elde edilen bulgulara göre, yapay zekâ uygulamaları ebeveynlerin bakım, takip ve iletişim süreçlerinde destekleyici rol üstlenmektedir. Çift ilişkilerinde ise iletişim sorunlarına yapay zekâ tabanlı çözümler önerilmektedir. Ancak mahremiyet ihlalleri, duygusal bağımlılık ve sosyal izolasyon gibi riskler de göz ardı edilemez. Ergenlerin yapay zekâ uygulamalarıyla kurduğu parasosyal ilişkiler, gerçek sosyal bağların zayıflamasına neden olabilmektedir. Sonuç olarak, yapay zekâ aileyi yalnızca teknik değil, aynı zamanda psikososyal yönden de dönüştüren bir faktör haline getirmiştir. Bu nedenle teknolojinin etik ve insan odaklı kullanımını teşvik eden politikalar ve aile rehberlik programları önem kazanmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Yapay zekâ, aile yapısı, dijital ebeveynlik, çocuk gelişimi, modernite

ERGENLERDE DUYGUSAL BOŞLUKLARIN TELAFİ EDİLMESİNDE YAPAY ZEKANIN ROLÜ

EMİNE KALAV
Öğretmen, ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
emine.kalav@st.uskudar.edu.tr
ORCID ID: 0009-0002-2646-3508

Özet
Bu çalışma, ergenlik döneminde ortaya çıkabilen duygusal boşlukların giderilmesinde yapay zekanın (YZ) rolünü nicel bir yöntemle incelemektedir. Anket formu, yarı yapılandırılmış sorularla, aynı sosyal bilimler lisesi öğrenim gören, 15-17 yaş arası gönüllü 70 ergene uygulanmıştır. Ergenlik, Dünya Sağlık Örgütü'ne göre 10-19 yaş arasını kapsayan, kimlik gelişimi ve yoğun duygusal değişimlerin yaşandığı kritik bir süreçtir. Erikson'un kimlik ve rol karmaşası dönemine denk gelen ergenlikte yaşanan yalnızlık, anlaşılmama ve değersizlik hisleri, ilgi eksikliği, aile içi iletişim problemleri, kimlik arayışı, sosyal ilişkilerdeki değişimler, gelecek kaygısı ve hormon dalgalanmaları duygusal boşluklara yol açabilmektedir. Dünya genelinde her yedi ergenden birinin ruhsal sorunlar yaşadığı ve bu sorunların büyük ölçüde fark edilmediği tahmin edilmektedir. Özellikle COVID-19 pandemisi, ergenlerde depresyon ve anksiyete semptomlarının artmasına neden olmuştur. Bu bağlamda, yapay zekanın ruh sağlığı hizmetlerine erişimin zor olduğu veya damgalanma nedeniyle çekinilen durumlarda 7/24 anonim destek sunabileceği belirtilmektedir. Yapay zeka, doğal dil işleme ve makine öğrenimi teknikleriyle ergenlerin duygu durumlarını analiz ederek risk faktörlerini erken teşhis edebilir ve ihtiyaca göre kişiselleştirilmiş başa çıkma stratejileri sunabilir. Örneğin, duygu analizi için kullanılan Open AI tabanlı sohbet botları, TESS gibi sohbet robotlarının yalnızlık ve kaygı düzeylerinde düşüş sağladığına dair bulgular bulunmaktadır. Yapılan anket çalışmasında, 70 ergenin %61,4'ü yalnız hissettiğinde YZ ile konuşmayı denediğini belirtirken, %42,8'i ihtiyaç anında ilk olarak arkadaşlarını tercih ettiğini ifade etmiştir. YZ ile konuşmanın gerçek bir insanla konuşuyormuş gibi hissettirmediğini belirtenlerin oranı %60'a ulaşırken, anlaşılmış hissettirdiğini belirtenlerin oranı %14'te kalmıştır. Katılımcıların %25,7'den fazlası YZ kullanımının insan etkileşimini azaltacağı yönünde, %20'si ise gizlilik konusunda endişeler taşımaktadır. Sonuç olarak, yapay zeka ergenlerin duygusal boşluklarına karşı erken farkındalık oluşturmada, rehberlik ve destek sunmada yardımcı olabilirken, gerçek ilişkilerin ve duygusal bağların yerini tutamaz. Yapay zekanın yalnızca tamamlayıcı bir araç olarak kullanılması, mahremiyet ve etik kuralların gözetilmesi, veri güvenliğinin sağlanması ve insan ilişkilerinin yapaylaşmasının önüne geçilmesi önem taşımaktadır. Etik olarak, 18 yaş altı bireylerin duygusal verilerinin işlenmesi; ebeveyn izni, açık rıza ve anonimlik ilkelerine bağlı kalınarak yürütülmelidir. Aile, öğretmen ve uzman desteği ile bütüncül bir yaklaşım benimsenmelidir.

Anahtar Sözcükler: Yapay Zeka, Ergenlik, Duygusal Boşluk, Ruh Sağlığı, Dijital Destek

GELENEKTEN DİJİTALE: DEDİKODU KÜLTÜRÜNÜN YAPAY ZEKA SOHBETLERİYLE SENTETİK BAĞLANMAYA EVRİLMESİ

Sözdar Önder
Öğrenci, Üsküdar Üniversitesi
sozdaronder242@gmail.com
ORCID ID: 0009-0001-6758-8684

Özet
Bu bildiri, kadınlar arasında kuşaktan kuşağa aktarılan; duygusal, sosyal ve toplumsal işlevler taşıyan dedikodu kültürünün, yapay zekâ (YZ) tabanlı sohbet sistemleri aracılığıyla geçirdiği dönüşümü kuramsal bir bakış açısıyla ele almaktadır. Geleneksel olarak yüz yüze ve kolektif bir pratik olan dedikodunun; dijital çağda bireysel, kişiselleşmiş ve YZ destekli bir etkileşime evrilmesinin ardında yatan psikolojik ve nörobiyolojik dinamikler araştırılmaktadır. Bu bağlamda, Turkle'ın "yalnız beraberlik" kavramı temel alınarak, sentetik bağlanma; bireyin yargılamayan, sürekli erişilebilir ve kontrol edilebilir dijital varlıklarla kurduğu ve duygusal ihtiyaçlarını karşılayan yeni bir bağlılık biçimi olarak tanımlanmaktadır. Çalışmada, bağlanma kuramları ve nörobiyolojik yaklaşımlar ışığında, bireylerin bu dijital ilişkilere neden yöneldiği, özellikle güvensiz bağlanma stillerinin bu süreci nasıl etkilediği tartışılmaktadır. Yöntem olarak literatürden yararlanarak disiplinler arası bir kuramsal analiz yapılmıştır. Bu yaklaşım; sentetik bağlanmanın bireysel kimlik, yalnızlık ve sosyal tatmin üzerindeki potansiyel etkilerini teorik bir perspektifle değerlendirmeyi hedeflemektedir. Sonuç olarak, bu bildiri, dedikodu kültürünün dijital dönüşümünü yalnızca teknolojik bir geçiş olarak değil; bireyin duygusal bağ kurma biçiminde şekillenen bir toplumsal ve psikolojik dönüşüm süreci olarak ele almayı ve literatüre özgün bir bakış açısı kazandırmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Sözcükler: : yapay zeka, sentetik bağlanma, dijital dönüşüm, kadın, dedikodu

THE ROLE OF SOCİAL SUPPORT İN HAPPİNESS AND LİFE SATİSFACTİON

Shaig Kazimov
Okutman, National Observatory on Labour Market and Social Protection Affairs
shaig.kazimov@sosial.gov.az
ORCID ID: 0009-0004-2200-2127

Elnur Safarli
Okutman, National Observatory on Labour Market and Social Protection Affairs
elnur.safarli@sosial.gov.az
ORCID ID: 0009-0000-8284-4829

Abstract
Introduction: In recent years, the concepts of quality of life and subjective well-being have become prominent topics of research in the social sciences. Within this context, social support—referring to the assistance provided by family and close networks—is considered a crucial social factor that significantly affects individual well-being indicators. This study analyzes the indirect effects of social support on life satisfaction and evaluates the role of the feeling of happiness as a mediating variable in this relationship. Research Objective: The primary objective of this study is to understand the relationship between social support and life satisfaction and to evaluate the mediating role of happiness in this connection. Within the scope of this research, the following questions are addressed: Does support from family and close social circles affect the sense of happiness during periods of unemployment? Does the feeling of happiness enhance life satisfaction? Is the effect of social support on life satisfaction indirect, mediated through happiness? Methodology: This research is based on the results of a large-scale social survey conducted in Azerbaijan in 2024. Independent Variable (X): Support from family and friends (B17) Mediator Variable (M): Feeling of happiness (A13) Dependent Variable (Y): Life satisfaction (A11) Mediation analysis was conducted based on the methodology of Baron and Kenny (1986), and the statistical significance of the mediation effect was also tested using Bootstrap tests.

Keywords: life satisfaction, feeling of happiness, social support, Azerbaijan social protection system

LONG-TERM UNEMPLOYMENT, PSYCHOLOGICAL STRESS, AND THE IMPACT OF HEALTH FACTORS ON LIFE SATISFACTION: A CHAIN MEDIATION MODEL

Shaig Kazimov
Okutman, National Observatory on Labour Market and Social Protection Affairs
shaig.kazimov@sosial.gov.az
ORCID ID: 0009-0004-2200-2127

Elnur Safarli
Okutman, National Observatory on Labour Market and Social Protection Affairs
elnur.safarli@sosial.gov.az
ORCID ID: 0009-0000-8284-4829

Abstract
Introduction: In modern labor markets, the phenomenon of long-term unemployment represents a complex issue that causes not only economic, but also social and psychological consequences. Studies show that being unemployed for extended periods negatively affects individuals' emotional well-being and social engagement. These effects ultimately reflect on their quality of life and level of life satisfaction. In developing countries with unstable labor markets, such impacts may be more pronounced, posing threats to individuals' psychological and physical health. Research objective: The primary objective of this study is to investigate the indirect effects of long-term unemployment on individuals' level of life satisfaction. For this purpose, a chain mediation model was constructed: • The first mediator: psychological stress and anxiety levels, • The second mediator: individual's health condition. The main hypothesis of the model is as follows:Duration of unemployment → increases psychological stress and anxiety → leads to deterioration in health → and ultimately decreases overall life satisfaction. Literature review and research context: Previous academic literature has extensively examined the relationship between unemployment and psychological well-being (Jahoda, 1982; Warr, 1987). Unemployment causes not only loss of income but also negatively impacts daily life structure, social relationships, and self-worth. Recent research shows that psychological stress and health can play a mediating role in this relationship (Paul & Moser, 2009; McKee-Ryan et al., 2005). The model in this study is based on data from a large-scale social survey conducted in Azerbaijan and aims to empirically examine these relationships within the national context. Scientific and practical significance: The scientific significance of this study lies in its detailed analysis of the underlying mechanisms between unemployment and life satisfaction using this model. From a practical perspective, these findings are important for social policy makers. Combating unemployment should not only focus on increasing job opportunities, but also on strengthening psychological support and healthcare services. This approach enables comprehensive support for individuals' well-being.

Keywords: unemployment, psychologıcal stress, health factor, Azerbaijan social protection system

EĞİTİM FAKÜLTELERİNDE ÖĞRENİM GÖREN ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÖĞRETMEN AKADEMİLERİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİ

Edanur Nalbat
Öğrenci, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi
edanur.nalbat123@gmail.com
ORCID ID: 0009-0006-2618-4807

Bayram Gökbulut
Doçent Doktor, Zonguldak
bgokbulut@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-7218-5900

Özet
Bu araştırmada, eğitim fakültelerinde öğrenim gören öğretmen adaylarının öğretmen akademilerine yönelik görüşlerinin ortaya konulması amaçlanmıştır. Araştırma Batı Karadeniz Bölgesinde kamuya bağlı bir üniversitenin eğitim fakültesinde öğrenim 14 öğretmen adayı ile gerçekleştirilmiştir. Nitel araştırma yönteminin kullanıldığı araştırmada veriler, yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak toplanmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi kullanılarak çözümlenmiştir. Yapılan analiz neticesinde Öğretmen Akademileri hakkında öğretmen adaylarının bazı konularda kaygı duydukları, bazı konularda ise olumlu görüş bildirdikleri görülmüştür. Öğretmen adaylarının büyük çoğunluğu Öğretmen Akademilerinin öğretmen olma motivasyonlarını düşüren belirsiz bir süreç olduğu şeklinde görüş bildirmişlerdir. Özellikle öğretmen olma sürecinin uzaması, mülakat süreçlerinin adil olmadığı ve eğitim fakültesi mezunu olmayan diğer lisans alanları ile eşit tutulma konularında ki kaygılarını vurgulamışlardır. Diğer yandan öğretmen lisans eğitimlerinin öğretmenlik mesleği için yetersiz kaldığı ve öğretmen akademilerinin bu eksikliği tamamlayacağı yönünde görüş bildirmişlerdir.

Anahtar Sözcükler: Öğretmen akademisi, öğretmenlik meslek kanunu, öğretmen adayları

KAPSAYICI EĞİTİMİN TÜRKÇE DERSLERİNDE KULLANIMI VE UYGULAMA ÖRNEKLERİ[52]

Dila Can
Araştırma Görevlisi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi
dila.can@izu.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-7121-1962

Ahmet Saçkesen
Dr. Öğretim Üyesi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi
ahmet.sackesen@izu.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-3433-6242

Özet
Günümüzde toplumsal çeşitlilik, göç, bireysel farklılıklar ve sosyoekonomik dezavantajlar kapsayıcı eğitimin önemini artırmaktadır. Kapsayıcı eğitim, tüm öğrencilerin eşit ve adil bir şekilde eğitimden faydalanmasını amaçlayan hak temelli bir yaklaşımdır. Bu araştırmanın amacı, kapsayıcı eğitim uygulamalarının Türkçe derslerinde özellikle iki dilli öğrencilerin konuşma becerilerini geliştirmedeki etkisini incelemektir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden temel nitel araştırma modeli kullanılmıştır. Çalışma, İstanbul'un Küçükçekmece ilçesindeki bir devlet okulunda öğrenim gören, dezavantajlı iki dilli 8–10 kişilik öğrenci grubuyla yürütülmüştür. Veriler, sınıf içi gözlemler yoluyla toplanmış; kapsayıcı eğitimin ilkeleri ışığında bütüncül bir yaklaşımla analiz edilmiştir. Bulgular, Türkçe konuşma becerilerinin geliştirilmesinde farklılaştırılmış öğretimin kritik rol oynadığını ortaya koymaktadır. Planlama, uygulama ve değerlendirme olmak üzere 3 temel basamak, kapsayıcı eğitimde ders tasarlama sürecine öncülük etmektedir. Ders planlamasında öğrencilerin hazır bulunuşlukları, ilgi alanları ve öğrenme profilleri dikkate alınarak uygulamalar tasarlanmıştır. Özellikle istasyon tekniği ve merkezler yöntemi, öğrencilerin aktif katılımını sağlamakta ve bireysel farklılıklara uygun öğrenme ortamları sunmaktadır. İstasyon tekniği, konunun alt basamaklarını sistematik olarak işlerken; merkezler yöntemi çoklu becerilerin eşzamanlı gelişimini desteklemektedir. Her iki yöntemin de avantajlarıyla birlikte süre yönetimi, materyal ihtiyacı ve öğrencilerin katılım düzeyleri bakımından sınırlılıkları bulunmaktadır. Sonuç olarak, kapsayıcı eğitim bağlamında uygulanan istasyon ve merkezler yöntemleri, iki dilli öğrencilerin Türkçe konuşma becerilerini geliştirmede etkili bir yaklaşım sunmaktadır. Araştırma, bu yöntemlerin planlı, farklılaştırılmış ve destekleyici biçimde kullanıldığında, öğrencilerin akademik ve sosyal başarılarını artırdığını göstermektedir.

Anahtar Sözcükler: Kapsayıcı eğitim, Türkçe konuşma becerisi

[52] Bu çalışma, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri BAP-400 tarafından desteklenmiştir.

DİJİTAL ÇAĞIN GÖRSEL DİLİ EMOJİ VE DAHASI

TÜLAY YAZICI
Doçent Doktor, MUŞ ALPARSLAN ÜNİVERSİTESİ, İLETİŞİM FAKÜLTESİ, HALKLA İLİŞKİLER VE TANITIM BÖLÜMÜ
t.yazici@alparslan.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-4848-449X

Özet
Bu çalışma, dijital çağın görsel dili olarak emojilerin ortaya çıkışı, evrimi ve toplumsal işlevlerini kapsamlı biçimde incelemektedir. Araştırmanın konusu, emojilerin dijital iletişimdeki rolü ve bu rolün kültürel, toplumsal ve ticari bağlamlardaki yansımalarıdır. Bu çalışmanın amacı, başlangıçta yalnızca metin tabanlı iletişime duygusal bir görsel öge eklemek için geliştirilen emojilerin, günümüzde çok yönlü bir iletişim aracı ve kültürel sembol olarak nasıl konumlandığını ortaya koymaktır. Bu doğrultuda emojilerin bireysel ifade biçimlerini nasıl dönüştürdüğü, toplumsal algıları nasıl şekillendirdiği ve ticarileşme süreçlerinde hangi stratejik işlevleri üstlendiği araştırılmıştır. Bu çalışmada, nitel araştırma yöntemi çerçevesinde literatür taraması ve belge analizi teknikleri kullanılmış; emojilerin tarihsel gelişimi, Unicode standartlarına entegrasyon süreci, kullanım işlevleri, kültürel anlam katmanları ve bağlamsal farklılıkları incelenmiştir. Çalışma sonucunda, emojilerin metinlerin duygusal tonunu güçlendirme, mizah katma, samimiyeti artırma, belirsizlikleri giderme, ironi oluşturma ve sosyal bağları pekiştirme gibi işlevler üstlendiği belirlenmiştir. Ayrıca, pazarlama, reklam ve siyaset alanlarında güçlü bir ikna aracı olarak kullanıldıkları; bu yolla markaların tüketicilerle duygusal bağ kurmasına, politik aktörlerin ise mesajlarını daha etkili biçimde iletmesine katkı sağladıkları saptanmıştır. Bunun yanı sıra, aktivist hareketlerde toplumsal çeşitliliğin görünür kılınması ve normatif temsillerin sorgulanması açısından da önemli bir rol oynadıkları tespit edilmiştir. Sonuç itibarıyla, emojiler modern dijital kültürün hem yansıtıcı hem de dönüştürücü boyutlarını barındıran iletişim unsurlarıdır. Teknolojik yeniliklerle birlikte daha kişiselleştirilmiş, bağlam odaklı ve çok boyutlu iletişim biçimlerine evrilme potansiyeli taşımaktadırlar. Bu nedenle, gelecek araştırmalarda emojilerin yapay zekâ temelli iletişim platformlarına entegrasyonu, eğitim teknolojilerindeki etkileri ve uluslararası diplomasi alanındaki olası işlevlerinin derinlemesine incelenmesi önemlidir.

Anahtar Sözcükler: Emoji, dijital iletişim, görsel dil, dilsel dönüşüm

TÜRKİYE'DEKİ GÖRME YETERSİZLİĞİ OLAN BİREYLERE YÖNELİK DİJİTAL MÜZİK YAZILIMLARININ İNCELENMESİ[53]

Selen Yiğit
Öğrenci, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Eğitimi Bilim Dalı
selenyigit98@gmail.com
ORCID ID: 0009-0008-9175-644X

Aysun Rabia Hamzaoğlu Birer
Dr. Öğretim Üyesi, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Ana Bilim Dalı
aysunhamzaoglu@yahoo.com
ORCID ID: 0000-0003-4387-3322

Özet
Türkiye'de görme yetersizliği olan müzik öğretmeni adaylarının eğitim süreçleri, materyal temini ve bilgiye erişimde karşılaştıkları zorluklar nedeniyle önemli engeller barındırmaktadır. Geleneksel müzik eğitiminin görsel odaklı yapısı, Braille nota sistemlerinin öğrenimindeki maliyetli ve zaman alıcı süreçler ile mevcut yardımcı teknolojilerin sınırlı işlevselliği bu sorunların temelini oluşturmaktadır. Bu araştırma, dijital dünyada insan odaklı eğitim anlayışı çerçevesinde, Türkiye'deki görme yetersizliği olan müzik öğretmeni adaylarının faydalanabileceği müzik yazılımlarını ve yardımcı teknolojileri ortaya koymayı amaçlamaktadır. Çalışma, mevcut ulusal ve uluslararası literatürün taranarak var olan yazılımların incelendiği betimsel bir yaklaşıma dayanmaktadır. Yapılan incelemeler sonucunda, Cockos REAPER gibi yaygın DAW'ların OSARA adlı özel eklentiler sayesinde yüksek düzeyde erişilebilirlik sunduğu görülmüştür. Ayrıca, titreşim uyaranlı Braille tabanlı arayüzler (vBraille), giyilebilir haptik teknolojiler ve QR kod destekli sesli anlatımlar gibi çok modlu etkileşimlerin, müzikal bilgileri (tempo, ritim, dinamik) dokunsal yollarla ileterek bilişsel yükü azalttığı ve nota okumayı kolaylaştırdığı saptanmıştır. Geleneksel Türk müziği eğitimine özgü geliştirilen dijital "meşk" yönteminin ise öğrenme sürecini hızlandırdığı görülmüştür. Bu yazılımların, görme yetersizliği olan müzik öğretmeni adaylarının mesleki gelişimlerine ve dolayısıyla toplumsal entegrasyonlarına olumlu katkı sağladığı anlaşılmaktadır. Sonuç olarak, mevcut yazılımların nitelik ve niceliğinin arttırılması, bu yazılımlara erişimin kolaylaştırılması önerilmektedir.

Anahtar Sözcükler: Görme Yetersizliği, Dijital Eğitim, Dijital Müzik Yazılımları

[53] Bu bildiri tarafımdan yürütülen, Türkiye'de Görme Yetersizliği Olan Müzik Öğretmeni Adaylarının Öğrenim Sürecinde Yaşadıkları Güçlüklerin İncelenmesi başlıklı tez çalışmasından üretilmiştir.

ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜ OLAN ÖĞRENCİLERE YÖNELİK DİJİTAL HİKAYE GELİŞTİRME SÜRECİNDE ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ VE YANSITICI DENEYİMLER[54]

Nurhan AKTAŞ
Doçent Doktor, Selçuk Üniversitesi
nurhan.aktas@selcuk.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-0264-5120

Ahmet Naci ÇOKLAR
Profesör Doktor, Selçuk Üniversitesi
ahmet.coklar@selcuk.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-9210-4779

Bengisu KAYA ÖZGÜL
Doçent Doktor, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi
drbengisukaya@gmail.com
ORCID ID: 0000-0001-6299-1370

Özet
Bu çalışma, TÜBİTAK-4008 kapsamında yürütülen "Hikayelerin Dijital Dönüşümü: Öğrenme Güçlükleri İçin Yenilikçi Öğretmen Atölyesi" (Proje No: 125B416) projesi çerçevesinde, öğretmenlerin dijital hikâye yazımı sürecine ilişkin deneyimlerini yansıtıcı günlükler aracılığıyla incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışma kapsamında, sınıf ve özel eğitim öğretmenleri dijital hikâye tekniklerini kullanarak öğrenme güçlüğü yaşayan öğrenciler için bireyselleştirilmiş ve farklılaştırılmış öğretim materyalleri geliştirmişlerdir. Araştırmanın çalışma grubunu, Türkiye'nin farklı illerinde görev yapan ve sınıflarında okuma, yazma ya da matematik alanında güçlük yaşayan öğrencileri bulunan toplam 25 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırma verileri, 30 Haziran- 4 Temmuz 2025 tarihlerinde Selçuk Üniversitesinde gerçekleştirilen TÜBİTAK projesi kapsamında toplanmıştır. Nitel araştırma yaklaşımı ile desenlenen çalışmada, veri toplama aracı olarak beş gün süren atölye sürecinde öğretmenler tarafından tutulan yansıtıcı günlükler kullanılmıştır. Günlüklerde, yapılandırılmış sorular aracılığıyla öğretmenlerin atölye sürecinde edindikleri yeni bilgi ve beceriler, öğrenme süreçlerine yönelik değerlendirmeleri, karşılaştıkları teknik veya pedagojik zorluklar ve bunları aşmak için kullandıkları çözüm yolları ile yeni kazanımlarını sınıf ortamına aktarma planları hakkında görüşleri alınmıştır. Ayrıca katılımcılar, atölye uygulamalarının güçlü yönleri ve geliştirilmesi gereken alanları da kendi deneyimlerine dayalı olarak değerlendirmişlerdir. Bu çalışmada elde edilen veriler, içerik analizi yöntemiyle çözümlenecektir. Analiz sürecinde öncelikle yansıtıcı günlüklerden elde edilen ham veriler bütüncül biçimde okunacak, anlamlı veri birimleri belirlenerek kodlama işlemi gerçekleştirilecektir. Kodlar arasındaki benzerlik ve farklılıklar dikkate alınarak temalar oluşturulacaktır. Oluşturulan temalar betimsel olarak sunulacak ve katılımcı ifadelerinden doğrudan alıntılarla desteklenecektir. Analiz sonucunda, öğretmenlerin dijital hikaye yazımı sürecine yönelik pedagojik yaklaşımlarının, teknoloji entegrasyonu becerilerinin ve öğrenme güçlüğü yaşayan öğrenciler için materyal geliştirme deneyimlerinin kapsamlı biçimde ortaya konması beklenmektedir. Çalışma, öğretmenlerin mesleki gelişim süreçlerinde yansıtıcı düşünmenin rolünü vurgulaması ve dijital hikayelerin öğrenme güçlüğü bağlamında etkili kullanımına yönelik öneriler sunması bakımından alan yazına katkı sunması hedeflenmektedir.

Anahtar Sözcükler: Dijital hikaye, öğrenme güçlüğü, öğretmen görüşleri

[54] Bu çalışma, TÜBİTAK 4008-Özel Gereksinimli Bireylere Yönelik Kapsayıcı Toplum Uygulamaları Destekleme Programı kapsamında yürütülen Hikâyelerin Dijital Dönüşümü: Öğrenme Güçlükleri İçin Yenilikçi Öğretmen Atölyesi (Proje No: 125B416) adlı projeden üretilmiştir.

SINIF ÖĞRETMENİ ADAYLARININ 21. YÜZYIL BECERİLERİ İLE ÖZ DÜZENLEME BECERİLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Kübra Şahin
Öğrenci, Hasan Kalyoncu Üniversitesi
kubra.sahin@std.hku.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-1460-6770

Fatma Melike Uçar
Dr. Öğretim Üyesi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi
melike.ucar@hku.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-1460-6770

Özet
Günümüz, yapay zekânın hızla geliştiği ve yaşamın her alanında etkisini artırdığı bir çağ olarak tanımlanmaktadır. Bu yapay zekâ çağında bireylerin sadece teknik bilgiye sahip olmaları yeterli olmayıp, aynı zamanda 21. yüzyıl becerileri ve öz düzenleme becerileri gibi üst düzey yetkinliklere de sahip olmaları gerekmektedir. Özellikle sınıf öğretmeni adaylarının, bu becerileri kazanarak öğrencilerini geleceğin karmaşık ve dijital dünyasına hazırlamaları kritik bir önem taşımaktadır. Bu doğrultuda, araştırmamız sınıf öğretmeni adaylarının 21. yüzyıl becerileri ile öz düzenleme becerilerinin düzeylerini belirlemeyi, bu becerilerin cinsiyet, sınıf düzeyi ve daha önce ilgili ders alıp almama gibi değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma ilişkisel tarama modelinde desenlenmekte olup örneklemini 130 sınıf öğretmenliği öğretmen adayı oluşturmuştur. Araştırmaya katılan sınıf öğretmeni adaylarının 106'sı (%81,5) kadın, 24'ü (%18,5) erkektir. Adayların sınıf düzeyine göre dağılımı ise; 12'si (%9,2) birinci sınıf, 35'i (%26,9) ikinci sınıf, 43'ü (%33,1) üçüncü sınıf ve 40'ı (%30,8) dördüncü sınıftadır. Katılımcıların 79'u (%60,8) daha önce 21. yüzyıl becerileriyle ilgili herhangi bir ders almadıklarını, 51'i (%39,2) ise ders aldıklarını ifade etmiştir. Öz düzenleme becerileriyle ilgili ders alanların sayısı 35 (%26,9), almayanların sayısı ise 95 (%73,1) olarak hesaplanmıştır. Araştırmada öğretmen adaylarının 21. yüzyıl becerilerini ve öz düzenleme becerilerini ölçmek amacıyla geçerlik ve güvenirliği sağlanmış iki ayrı ölçme aracı kullanılmıştır. Araştırma bulguları, sınıf öğretmeni adaylarının 21. yüzyıl becerilerinin yüksek, öz düzenleme becerilerinin ise orta düzeyde olduğunu göstermiştir. Cinsiyet değişkenine göre her iki beceri alanında anlamlı bir farklılık bulunmazken, sınıf düzeyine göre 21. yüzyıl becerilerinde anlamlı fark saptanmamıştır. Öz düzenleme becerilerinde ise özellikle 2. ve 3. sınıf adayları arasında anlamlı düzeyde farklılık tespit edilmiştir. Daha önce ilgili ders alıp almama durumu ise her iki beceri üzerinde anlamlı bir etkide bulunmamıştır. Ayrıca, 21. yüzyıl becerileri ile öz düzenleme becerileri arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçlar, iki beceri alanının birbirini destekleyerek gelişebileceğine işaret etmektedir.

Anahtar Sözcükler: 21. Yüzyıl becerileri, öz düzenleme becerileri, sınıf öğretmeni adayları

DESTEK EĞİTİM PROGRAMLARININ 12-19 YAŞ ARALIĞINDAKİ KAYNAŞTIRMA ÖĞRENCİLERİNİN ÖZYETERLİLİK ALGILARI ÜZERİNE ETKİSİ

Özlem Özden Tunca
Dr. Öğretim Üyesi, Fenerbahçe Üniversitesi
ozlem.ozden@fbu.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-5006-1018

Mehveşan Becan
Öğretmen, Serdivan Bahçelievler Gazi İlkokulu
becanmehvesan@gmail.com
ORCID ID: 0009-0001-2439-701X

Özet
Bu araştırma, destek eğitim programlarının 12–19 yaş aralığında bulunan kaynaştırma öğrencilerinin öz yeterlilik algıları üzerindeki etkilerini incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma yarı deneysel yöntemle, ön test-son test deseninde gerçekleştirilmiş ve uygulanan destek eğitim programının öğrencilerin öz yeterlilik düzeyleri üzerindeki etkileri detaylı biçimde analiz edilmiştir. Araştırma bulgularına göre, destek eğitim programı uygulanan öğrencilerin öz yeterlilik düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı bir artış meydana gelmiştir ($p<.05$). Akademik, sosyal ve duygusal alt boyutlarda anlamlı fark gözlenmiştir. Elde edilen bulgular, destek eğitim programlarının öğrencilerin akademik, sosyal ve duygusal öz yeterlilik algılarında anlamlı düzeyde artış sağladığını ortaya koymuştur. Destek eğitim programları, öğrencilerin bireysel gereksinimlerine duyarlı olarak tasarlandığında, yalnızca öğrenme süreçlerini desteklemekle kalmayıp, öğrencilerin kendilerine olan güvenlerinin gelişmesine ve öğrenme sürecine daha etkin katılım sağlamalarına da katkı sunmaktadır. Bu araştırma kapsamında ulaşılan sonuçlar, destek eğitimin yalnızca bilgi aktarımıyla sınırlı kalmadığını, aynı zamanda öğrencilerin psikolojik dayanıklılıklarını, öz farkındalıklarını ve bağımsız problem çözme becerilerini güçlendirdiğini göstermektedir. Çalışma, destek eğitim programlarının özellikle özel gereksinimli öğrencilerin bütüncül gelişimi açısından önemli bir araç olduğunu vurgulamaktadır. Destek eğitim uygulamalarının sistemli ve planlı bir biçimde yürütülmesi, eğitim ortamında kapsayıcılığı artırmakta ve bireysel farklılıkları göz önünde bulundurarak daha adil bir öğrenme süreci inşa etmeye olanak tanımaktadır. Bu bağlamda, destek eğitim programlarının yaygınlaştırılması ve niteliğinin artırılması, sadece bireysel başarıyı değil, toplumsal düzeyde eğitimde fırsat eşitliğini sağlamaya yönelik bir adım olarak değerlendirilmektedir.

Anahtar Sözcükler: Destek eğitim, kaynaştırma öğrencileri, öz yeterlilik, bireyselleştirilmiş eğitim programı

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE AKADEMİK ERTELEME DAVRANIŞININ; PSİKOLOJİK ESNEKLİK, BELİRSİZLİĞE TAHAMMÜLSÜZLÜK VE ÖZ ELEŞTİREL RUMİNASYON İLE ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ[55]

Cem YALÇIN
Öğrenci, Yıldız Teknik Üniversitesi
cem.yalcin1@std.yildiz.edu.tr
ORCID ID: 0009-0002-3002-6175

Fulya TÜRK
Profesör Doktor, Yıldız Teknik Üniversitesi
fulya.turk@yildiz.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-1896-8418

Özet
Akademik erteleme davranışı, öğrencilerin gerçekleştirmesi gereken sorumlulukları, ödevleri ve ölçme değerlendirme uygulamaları için hazırlanmalarını rasyonel bir sebep olmadan sürekli erteleme durumu olarak açıklanabilir. Bu durum eğitimin her kademesinde oldukça yaygın bir şekilde görülmekte olup üniversite öğrencileri arasında da oldukça yaygın olduğu düşünülmüştür. Alan yazın incelendiğinde akademik erteleme davranışına yönelik yurt içi ve yurt dışında birçok çalışma yapıldığı görülmüş olup akademik erteleme davranışının kişisel çevresel ve bağlamsal çok çeşitli değişkenler ile ilişkisi saptanmaya çalışılmıştır. Bu çalışmada akademik ertelemenin Kabul ve Kararlılık Terapisi'nin temel kavramlarından olan psikolojik esneklik ile ilişkisi incelenecektir. Benzer şekilde ileriye yönelik kaygı ve engelleyici alt boyutları ile belirsizliğe tahammülsüzlük kavramının akademik erteleme davranışı ile ilişkili olduğu düşünülmektedir. Bununla beraber yeni bir kavram olarak nitelendirebileceğimiz öz eleştirel ruminasyon kişinin kendine yönelik sürekli eleştirici düşünceleri zihinde tekrar etmesi olarak adlandırabilir. Bu doğrultuda bu çalışmada akademik erteleme davranışı ile psikolojik esneklik, belirsizliğe tahammülsüzlük ve öz eleştirel ruminasyon arasındaki ilişkinin incelemesi amaçlanmaktadır. Araştırmanın örneklemini Türkiye' deki üniversitelerin her kademesinde öğrenim gören 18 yaşından büyük 456 üniversite öğrencisi oluşturmuştur. Katılımcılara daha kolay ulaşılabilmek adına kolayda örnekleme yöntemi seçilmiş olup katılımcılara çevrim içi olarak form uygulanmıştır. Değişkenler arasındaki ilişkiyi ortaya koymak için Akademik Erteleme Ölçeği, Üniversite Öğrencileri İçin Kabul ve Eylem Formu, Belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeği ve Öz Eleştirel Ruminasyon Ölçeği'nden yararlanılmıştır. Ölçeklerden alınan veriler analiz edildiğinde belirsizliğe tahammülsüzlük ve öz eleştirel ruminasyonun akademik erteleme davranışı ile pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı; psikolojik esnekliğin ise akademik erteleme davranışı ile negatif ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkide olduğu görülmüştür. Üç değişken birlikte, akademik ertelemedeki toplam varyansın yaklaşık % 42' sini açıklamaktadır. Regresyon katsayılarına ilişkin t-testi sonuçları incelendiğinde ise, sadece psikolojik esnekliğin akademik erteleme üzerinde anlamlı bir yordayıcı olduğu görülmektedir. Öz eleştirel ruminasyon ve belirsizliğe tahammülsüzlük ise anlamlı bir etkiye sahip değildir.

Anahtar Sözcükler: Akademik erteleme, psikolojik esneklik, belirsizliğe tahammülsüzlük, öz eleştirel ruminasyon.

[55] Bu çalışma Prof. Dr. Fulya Türk danışmanlığında Cem YALÇIN'ın Tez çalışmasından üretilmiştir.

BELİREN YETİŞKİNLİKTE SOSYAL MEDYA BAĞIMLILIĞININ KİŞİLERİN BEDEN ALGISI VE YEME TUTUMU ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

Özlem Özden Tunca
Dr. Öğretim Üyesi, Fenerbahçe Üniversitesi
ozlem.ozden@fbu.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-5006-1018

Miray Saral
Öğrenci, Fenerbahçe Üniversitesi
miraysaral@icloud.com
ORCID ID: 0009-0006-3027-0193

Özet
Bu araştırmanın amacı, beliren yetişkinlik döneminde olan 18-29 yaş arası bireylerin sosyal medya bağımlılığı ile beden algısı ve yeme tutumu arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Araştırma anket yöntemi kullanılarak internet üzerinden gerçekleştirilmiştir. Veri toplama aşamasında Şahin ve Yağcı (2017) tarafından geliştirilen "Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği" Hovardaoğlu (1993) tarafından Türkiye'de geçerlilik ve güvenirlik çalışması yapılan "Vücut Algısı Ölçeği" ile Ergüney-Okumuş ve Sertel Berk (2020) tarafından geçerlilik ve güvenirliliği yapılan "Yeme Tutum Testi Kısa Formu" kullanılmıştır. Çalışmaya 282 kadın (%72,1), 109 (%27,9) erkek olmak üzere toplam 391 kişi katılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgular sonucunda, sosyal medya bağımlılığının sanal tolerans alt boyutunun kişilerin beden algısı üzerinde anlamlı ve negatif($p<0.05$) bir etkisi olduğu, kişilerde sosyal medya bağımlılığının sanal tolerans alt boyutu arttıkça kişilerin bedenlerine yönelik beğenilerinin azaldığı saptanmıştır. Sosyal medya bağımlılığının sanal iletişim alt boyutunun ise yeme tutumu üzerinde anlamlı ve pozitif bir etkisi olduğu görülmektedir. Vücut algısı ölçeğinin yemek yeme tutumu üzerindeki etkisinin istatistiksel olarak anlamlı ve negatif olduğu ($\beta=-0.154$, $p<0.05$), kişilerin vücutlarına yönelik beğeni düzeylerinin artmasının olumsuz yemek yeme tutumlarını azalttığı ortaya çıkmıştır.

Anahtar Sözcükler: Beliren yetişkinlik, sosyal medya bağımlılığı, yeme tutumu, beden algısı

ÇEVRİMİÇİ ÖĞRENMEDE ÖĞRENCİLERİN RUH SAĞLIĞI SORUNLARI ÖLÇEĞİNİN TÜRKÇEYE UYARLANMASI

Kamile Gamze Yaman
Dr. Öğretim Üyesi, Marmara Üniversitesi
gamze.alcekic@marmara.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-6324-8431

Mehmet Özalp
Araştırma Görevlisi, Millî Savunma Üniversitesi Deniz Harp Okulu Dekanlığı
memetozalp45@gmail.com
ORCID ID: 0000-0003-4658-7807

Özet
Son yıllarda giderek yaygınlaşan çevrimiçi öğrenme faaliyetleri, öğrencilerin ruh sağlığı üzerinde çeşitli sorunlara yol açabilmektedir. Bu araştırmanın temel amacı, toplam 8 maddeden oluşan Çevrimiçi Öğrenmede Öğrencilerin Ruh Sağlığı Sorunları Ölçeğini (ÇÖRSÖ) Türkçeye uyarlayarak geçerlik ve güvenirliğini test etmektir. Çalışmanın alt amacı, bu araştırma kapsamında kullanılacak tek maddeli dört ölçeği (Algılanan Sosyal Yeterlik Ölçeği, Algılanan Dijital Yeterlik Ölçeği, Öznel Akademik Başarı Ölçeği, Çevrimiçi Öğrenme Memnuniyeti Ölçeği) Türkçeye uyarlamaktır. Bu kapsamda, yaşları 18 ile 51 arasında değişen ön lisans, lisans ve lisansüstü düzeyde toplam 184 öğrenciden veri toplanmıştır (%75.5 kadın, %24.5 erkek). Uyarlanacak ölçeğin psikometrik özelliklerini ortaya koymak amacıyla doğrulayıcı faktör analizi, madde tepki kuramı ve cinsiyete göre ölçme değişmezliği analizleri gerçekleştirilmiş ve çeşitli güvenirlik katsayıları hesaplanmıştır. Ayrıca, ÇÖRSÖ ile sözü edilen tek maddeli ölçme araçları arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Doğrulayıcı faktör analizi sonucunda, ölçeğin 2 alt boyutta yer alan toplam 8 maddeli yapısı doğrulanmıştır [$\chi 2$ (19, N = 184) = 48.47, $p<0.001$; SRMR = 0.059; GFI = 0.93; NFI = 0.95; IFI = 0.97; TLI = 0.95; CFI = 0.97]. Madde tepki kuramı, bir madde hariç (orta düzeyde), ölçek maddelerinin tamamının yüksek ve çok yüksek düzeyde ayırt edicilik gücüne sahip olduğunu göstermiştir. Ölçme değişmezliği analizi, ölçeğin kadınlarda ve erkeklerde aynı yapıyı ölçtüğünü ortaya koymuştur. Hesaplanan güvenirlik katsayıları [Cronbach's alpha (α = 0.883), McDonald's omega (ω = 0.878), and Guttmann's lambda ($\lambda 6$ = 0.911)], ölçeğin güvenirliğinin oldukça iyi seviyede olduğunu göstermiştir. Ek olarak, ÇÖRSÖ ile bahsi geçen tek maddeli ölçme araçları arasında anlamlı ilişkiler olduğu tespit edilmiştir. Sonuç olarak, ÇÖRSÖ Türkçeye çevrilmiş ve güçlü psikometrik özelliklere sahip olduğu bulunmuştur. Söz konusu ölçeğin, çevrimiçi öğrenme faaliyetlerinde öğrencilerin ruh sağlığı sorunları hakkında yapılacak çalışmalarda kullanılabilecek geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu gösterilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Çevrimiçi öğrenme, Öğrenci, Ruh sağlığı, Ölçek uyarlama

18-29 YAŞ ARASI BİREYLERİN İLİŞKİ TRAVMALARI: ROMANTİK İLİŞKİLERDE MANİPÜLASYON VE TERK EDİLME DİNAMİKLERİNİN İNCELENMESİ

Eda Ermağan Çağlar
Doçent Doktor, Sakarya Üniversitesi
eermagan@sakarya.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-9690-2898

Umut Göveçliklioğlu
Öğrenci, Sakarya Üniversitesi
goveclikliogluumut@gmail.com
ORCID ID: 0009-0006-3419-9945

Özet
Bu araştırma, 18-29 yaş arası bireylerde geçmiş ilişki travmalarının romantik ilişkilerdeki manipülasyon ve terk edilme dinamikleri üzerindeki etkilerini incelemektedir. İlişki travmaları; ayrılık, duygusal/fiziksel istismar, terk edilme ve aldatılma gibi deneyimlerle tanımlanmış, bu yaş grubunun gelişimsel özellikleri dikkate alınarak duygusal tepkiler, bağlanma biçimleri ve karar alma süreçleri üzerindeki etkileri değerlendirilmiştir. Çalışmaya 402 kişi katılmış, veriler Duygusal Manipülasyon Ölçeği, İlişkiler Ölçeği ve İlişki Travması Anketi ile toplanmıştır. Nicel araştırma yöntemi kullanılmış; analizlerde betimleyici istatistikler, bağımsız örneklem t-testi, tek yönlü ANOVA ve Pearson korelasyon analizleri uygulanmıştır. Bulgular, ilişki travmalarının yeni ilişkilerde güven sorunları ve duygusal bağlanma güçlüklerine yol açtığını ortaya koymuştur. Katılımcıların belirgin bir bağlanma stiline sahip olmadığı; güvenli, kaçıngan ve kaygılı bağlanma eğilimlerinin eşzamanlı görülebildiği belirlenmiştir. Geçmiş travmaların hem aşırı bağlanma ihtiyacını hem de duygusal mesafe eğilimini artırabileceği saptanmıştır. Manipülasyon davranışlarının sıklıkla dolaylı yollarla, özellikle suçluluk hissettirme ve öfke uyandırma stratejileriyle uygulandığı görülmüştür. Terk edilme korkusu, manipülasyon stratejilerinin hem uygulanmasında hem de etkisinde belirleyici bir rol oynamaktadır. Cinsiyet, ilişki durumu, yaş ve eğitim gibi demografik faktörlere göre anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Sonuçlar, romantik ilişkilerde travma temelli manipülasyon ve terk edilme süreçlerinin bireylerin psikolojik sağlığı üzerinde kalıcı olumsuz etkiler bırakabileceğini göstermektedir. Bu bulgular doğrultusunda, psikoterapi ve danışmanlık süreçlerinde bağlanma stillerine yönelik farkındalık çalışmaları, güven ilişkisi kurma becerilerini güçlendiren terapötik müdahaleler ve duygusal düzenleme becerilerini geliştirmeye yönelik programların uygulanması önerilmektedir. Ayrıca, ilişki travmalarıyla baş etme konusunda erken dönem önleyici çalışmaların, özellikle beliren yetişkinlik döneminde yaygınlaştırılması önem arz etmektedir.

Anahtar Sözcükler: İlişki travması, duygusal manipülasyon, terk edilme korkusu, bağlanma stilleri, romantik ilişkiler

YABANCI UYRUKLU ÖĞRENCİLERİN EĞİTİMDE YAŞADIĞI SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

DR. GÜRSEN VURAL
Doktor, Millî Eğitim Bakanlığı
gursenvural61@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-2858-2845

Gültekin YALÇIN
Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı
g7032y@gmail.com
ORCID ID: 0009-0008-3404-4630

Özet
Bu çalışmada yabancı uyruklu öğrencilerin eğitimde yaşadığı sorunlar ve çözüm önerileri ile ilgili okul yöneticilerinin ve öğretmen görüşlerinin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışmasıyla desenlenmiştir. Araştırma 2024 /2025 yılı güz döneminde Isparta ilinde görev yapan 4'ü okul yöneticisi, 22'si öğretmen olmak üzere yirmi altı katılımcı ile yapılmıştır. Katılımcılar amaçlı örneklem yönteminden ölçüt örneklem yöntemine göre belirlenmiştir. Bu bağlamda katılımcılar, yabancı uyruklu öğrenci sayısı diğer okullara göre daha fazla olan okullarda görev yapan okul yöneticisi ve yabancı uyruklu öğrencilerin derslerine giren farklı branşta olan öğretmenlerden oluşmaktadır. Çalışmanın verileri araştırmacılar tarafından oluşturulan yarı yapılandırılmış görüşme formuyla toplanmıştır. Araştırmada veriler içerik analizi kullanılarak çözümlenmiştir. Araştırma bulguları sonucunda yabancı uyruklu öğrencilerin en çok dil ve iletişim kaynaklı, eğitim ve öğretim süreci ile ilgili sorunlar, davranışları ve veli kaynaklı sorunlar yaşadıkları görülmüştür. Araştırmada yabancı uyruklu öğrencilerin dil ve iletişim sorunlarında; dil kursları, akran desteği, çeviri programları, güçlü veli iletişiminin ve öğrenciler arası etkileşimin artırılmasının faydalı olacağı saptanmıştır. Bu öğrencilerin eğitim öğretim süreçlerinde; uyum problemlerinin, dil ve iletişim problemlerinden dolayı dersi anlamama, derse adapte olamama, derslere karşı ilgisizlik, hazır bulunuşluk düzeylerinin, derse katılımlarının ve motivasyon düzeylerinin düşük olduğu tespit edilmiştir. Bu duruma bağlı olarak yabancı uyruklu öğrencilerin eğitim öğretim sürecini geliştirmek için oryantasyon programları, öğrenci motivasyonunu artırıcı çalışmalar, sanatsal ve sportif faaliyetler, öğrencileri teşvik etme, dil becerisi geliştirme, öğrenci merkezli öğrenme ortamı, zenginleştirilmiş etkinlikler, destekleyici eğitim çalışmaları, öğrenci başarısını takip etme ve ödüllendirme yapılabilir. Bununla birlikte yabancı uyruklu öğrencilerin davranışlarıyla ilgili sorunlarında öğretmen ve yönetici davranışları, rehberlik desteği, öğrenciler arası etkileşim, öğrencilerin sosyalleşmesi ve olumlu sınıf disiplin modellerinin oluşturulmasının önemli olduğu saptanmıştır. Yabancı uyruklu öğrenci velilerinin dil problemlerinden dolayı okul veli iletişiminde güçlüklerin yaşandığı saptanmıştır. Ayrıca bu velilerin eğitime karşı ilgisizlikleri ve buna bağlı olarak veli desteği, işbirliğinin düşük olduğu tespit edilmiştir. Bu bulgular ışığında velilere dil kursları düzenlenebilir; veli ile güçlü iletişim ve işbirliği sağlanabilir; ev ziyaretleri, aile katılımı, aile eğitimleri ve diğer öğrenci velileri ile birlikte katılım sağlayacağı sosyal faaliyetler yapılabilir.

Anahtar Sözcükler: yabancı uyruklu öğrenciler, yabancı uyruklu öğrencilerin yaşadığı sorunlar ve çözüm önerileri, eğitim, okul yöneticisi, öğretmen

İNSAN ODAKLI DİJİTAL EĞİTİMDE YARATICI PROBLEM ÇÖZME: OSBORN – PARNES TABANLI DİSİPLİNLERARASI MODEL[56]

Burcu Ağca Karakaya
Doktor, Gaziantep Özel Nesibe Aydın Okulları
burcuagca2@gmail.com
ORCID ID: 0000-0001-7905-0403

Özet
Bu bildiri, sanat, tasarım, teknoloji ve bilimin buluştuğu dijital öğrenme ortamlarında öğrencilerin yaratıcı problem çözme becerilerini güçlendirmeye dönük, sahada uygulanabilir bir model önerir. Amaç, araştırmacının doktora tezinde temellendirilen yaklaşımı disiplinlerarası dijital projelere uyarlayarak Türkiye için uygulanabilir bir yol haritası sunmaktır. Yöntem, yeni saha verisi üretmek yerine literatür sentezine dayalı kuramsal model geliştirme ve buna bağlı politika/uygulama tasarımıdır. Model, Osborn–Parnes Yaratıcı Problem Çözme (CPS) yaklaşımını temel alır. Süreç; amaç bulma, olgu toplama, problem tanımı, fikir üretimi, çözüm seçimi ve kabul/uygulama adımlarından oluşur. Her adımda önce ıraksak (genişletme), ardından yakınsak (seçme–odaklanma) düşünme sistemi işletilir. Proje tabanlı öğrenmeye yapay zekâ (YZ), artırılmış/sanal gerçeklik (AR/VR) ve çevrim içi ortak üretim araçları dengeli biçimde eklenir. Örneğin "okuma akıcılığı" temalı bir projede öğrenciler, AR ile metin üzerinde vurgu ve telaffuz geri bildirimi veren etkileşimli bir arayüz tasarlar; YZ metinleri seviyelendirir, eş anlamlı ve örnek cümleler üreterek farklılaştırmayı destekler. Bu bütünleşik tasarım fikir çeşitliliğini ve katılımı artırır, yaratıcı ürünlerin niteliğini yükseltir ve bireyselleştirilmiş geri bildirimle üretim döngülerini hızlandırır. Uygulamada ise pedagojik tasarım, veri gizliliği ve akademik dürüstlüğe ilişkin açık etik ilkelerin izlenmesi esastır. Küresel bağlamda Çin'in YZ'yi müfredata sistematik bir şekilde entegre etmesi; Stanford Üniversitesi'nde insan odaklı YZ yaklaşımı, Michigan Üniversitesi'nin etkileşimli dijital müfredatları ve California Üniversitesi, Santa Cruz'un Yaratıcı Teknolojiler (Creative Technologies) programı kurumsal dayanaklar sunar. Sonuç olarak Türkiye için üç adım önerilir: (1) 6–8 haftalık pilot disiplinlerarası dijital proje modülleri, (2) öğretmenlere TPACK (Teknolojik–Pedagojik–İçerik Bilgisi) ile yaratıcı problem çözme odaklı mikro sertifika programları, (3) ürün–süreç temelli değerlendirmeyi birleştiren yaratıcılık rubrikleri ve portfolyo sistemi. Bu çerçeve, insan odaklı, kapsayıcı ve sürdürülebilir bir öğrenme ekosistemi kurmayı hedefler.

Anahtar Sözcükler: Yaratıcı problem çözme (1), disiplinlerarası eğitim (2), insan odaklı dijital öğrenme (3), proje tabanlı öğrenme (4), yapay zekâ ve AR/VR (5)

[56] Bu bildiri, Burcu Ağca Karakaya'nın Abant İzzet Baysal Üniversitesi'nde tamamladığı 2023 tarihli doktora tezinde geliştirilen yaratıcı problem çözme temelli öğretim yaklaşımının yöntemsel çerçevesinden yararlanılarak hazırlanmış; bu çerçeve dijital ve disiplinlerarası proje tasarımlarına uyarlanmıştır.

YAPAY ZEKÂ VE BİREYSELLEŞMENİN GÖLGESİNDE TOPLUMSAL DEĞERLERLE YENİDEN BULUŞMAK

Halide KEÇELİ
Öğrenci, Üsküdar Üniversitesi
halidekeceli@gmail.com
ORCID ID: 0009-0004-3703-974X

Özet
Dijital çağın hızla gelişen teknolojileri, birey-toplum ilişkilerinde köklü değişimlere yol açmaktadır. Bu dönüşümde yapay zekâ (YZ), bireyin düşünme, iletişim ve yaşam biçimlerini yeniden şekillendirerek bireyselleşmeyi teşvik etmekte, toplumsal bağları ise zayıflatmaktadır. Özellikle sosyal medya algoritmaları ve kişiselleştirilmiş veri akışları, bireyin benliğe yönelimini artırmakta; aidiyet, dayanışma ve ortak değerler geri plana itilmektedir. Bu çalışma, teknolojik bireyselleşmenin toplumsal değerler üzerindeki etkilerini sosyolojik, psikolojik ve kültürel açılardan incelemektedir. Güncel literatür taraması yöntemiyle hazırlanan çalışmada, bireyselleşme süreçleri Durkheim'ın anomi kuramı, Bauman'ın akışkan modernite yaklaşımı ve Turkle'ın teknoloji-toplum ilişkisi perspektifleriyle ele alınmaktadır. Bulgular, özellikle genç kuşaklarda aidiyet duygusunun azalması, yalnızlaşma, sorumluluk bilincinde zayıflama ve dijital bağımlılığın artması gibi sonuçlar ortaya koymaktadır. Araştırma, aile, okul ve medya gibi temel sosyal kurumların bu dönüşüm karşısındaki rollerini tartışmakta ve toplumsal değerlerin yeniden inşası için öneriler sunmaktadır. Bu kapsamda, toplumsal sorumluluk, yardımlaşma, adalet, empati ve dayanışma gibi temel değerlerin eğitim politikalarına entegre edilmesi; etik okuryazarlık ve dijital yurttaşlık bilincinin geliştirilmesi önerilmektedir. Ayrıca, yapay zekâ-insan ilişkisinin etik temelli ve insan onurunu koruyacak biçimde yeniden tanımlanması gerektiği vurgulanmaktadır. Sonuç olarak, bireyselleşmenin gölgesinde unutulmaya yüz tutan toplumsal değerlerle yeniden buluşmak, teknolojiyi reddetmeden, insanın topluluk ihtiyacını ve vicdani yönünü güçlendirecek bir kültürel dönüşümle mümkün olacaktır.

Anahtar Sözcükler: Yapay zekâ, bireyselleşme, toplumsal değerler, dijital yalnızlık

AG İLE ZENGİNLEŞTİRİLMİŞ BİR ÇOCUK KİTABININ DİJİTAL DÜNYAYA KATKISI [57]

Hikmet Esra GÜNEY
Öğretmen, MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
h.esraguney@gmail.com
ORCID ID: 0009-0009-7525-6469

Özet
Geçmişten günümüze okuma, bireylere bilgi edinme, kültürel gelişim ve aydın olma gibi sorumluluklar kazandıran önemli bir davranış biçimi olarak kabul edilmiştir. Kitap okuyan bireyler toplumda saygı görmekte, ancak asıl değer, kitabın içeriğinde yer alan bilgiden kaynaklanmaktadır. Günümüzde teknolojinin gelişmesiyle birlikte dijital okuma yaygınlaşsa da,bu ortamların basılı kitaplarla aynı düzeyde bir okuma deneyimi sunduğuna dair kesin kanıtlar bulunmamaktadır. Bununla birlikte dijital çağ, eğitimde yeni fırsatlar sunmaktadır. Özellikle artırılmış gerçeklik (AG) uygulamaları, deneyime dayalı öğrenme ortamları oluşturarak soyut kavramların somutlaştırılmasına katkı sağlamaktadır. Milgram ve Kishino (1994) tarafından "gerçek dünya nesneleri yerine dijital ortam ürünlerinin kullanıldığı gerçeklik ortamı" olarak tanımlanan AG, eğitimde giderek daha fazla kullanılmaktadır. Bu çalışmada, ADDIE modelinden yararlanılarak basılı bir çocuk kitabı, öğrencilerin okuma serüvenini eğlenceli hale getirmek ve okuduklarını anlamalarına yardımcı olmak amacıyla artırılmış gerçeklik ile zenginleştirilmiştir. Analiz aşamasında, ilkokul üçüncü sınıfta fen bilimleri dersine başlayan öğrencilerin dersin içeriğini günlük yaşamla ilişkilendirerek daha iyi anlamaları hedeflenmiştir. Tasarım aşamasında kitabın basılı, renkli ve eğlenceli illüstrasyonlarla hazırlanmasına karar verilmiş, deneyler hikâye içerisinde kurgulanmıştır. Kitap ilk olarak sınıf ortamında uygulanmış, öğrencilerin deneyleri hikâye bağlamında daha iyi kavradığı ve tekrar okuma isteği gösterdiği gözlemlenmiştir. Geliştirme aşamasında, öğrencilerin ilgisini artırmak amacıyla kitaptaki görsellere AG entegrasyonu yapılmıştır. Yeni baskıda, kitap kahramanının elinde balonla gezmesi, filin hortumundan köpük çıkarması ve balonun şişmesi gibi animasyonlar eklenerek öğrencilerin karakterle "gerçek hayatta" etkileşim kurması sağlanmıştır. Bu sayede dijital araçların çocuk edebiyatı ile bütünleştirildiği yenilikçi bir öğrenme deneyimi sunulmuştur. Çalışma, okuma motivasyonunu artırmanın yanı sıra fen bilimleri öğretiminde teknolojinin etkili kullanımına yönelik özgün bir örnek ortaya koymaktadır.

Anahtar Sözcükler: Artırılmış gerçeklik, dijital okuma, fen bilimleri eğitimi, ADDIE modeli, dijital öğrenme.

[57] Geliştirilen bu kitapla öğrencilerin dijital çağda kitap okuma motivasyonlarının desteklenip desteklenmediği ve AG'nin bu kitapla birlikte dijital dünyaya olan katkısının nicel verilerle sunulması ileriki çalışmalarda hedeflenmiştir.

ÖYKÜLEŞTİRME TABANLI STEM ETKİNLİKLERİNİN OKUL ÖNCESİ DÖNEM ÇOCUKLARININ ÖĞRENME VE YENİLİK BECERİLERİNE ETKİSİ [58]

Mervegül Burkay
Öğrenci, Kastamonu Üniversitesi
merveduurmaz@gmail.com
ORCID ID: 0009-0002-0832-1557

Bahattin Aydınlı
Profesör Doktor, Kastamonu Üniversitesi
baydinli@kastamonu.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-6525-4162

Özet
Günümüz bilgi çağında çocuklardan problem çözme, eleştirel düşünme, yaratıcılık ve iş birliği becerilerine sahip olması beklenmektedir. Eleştirel bakış açısıyla problemleri tanımlayıp özgün çözümler arayan ve bu sorumluluğu takım arkadaşlarıyla paylaşabilen bireyler yetiştirmek bu araştırmanın temel gerekçesini oluşturmaktadır. Bu sebeple araştırma, okul öncesi dönemindeki öyküleştirme tabanlı STEM etkinlikleri uygulanan ve uygulanmayan çocukların 21.yüzyıl becerilerinden öğrenme ve yenilik becerileri açısından farklılık olup olmadığını saptamak amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Gaziantep ili Şehitkamil ilçesinde MEB'e bağlı ilkokul bünyesindeki anaokulunda bulunan 19 öğrenci kontrol grubunda, 19 öğrenci ise deney grubunda olmak üzere 38 öğrenci oluşturmaktadır. Çocukların tamamının daha önce öyküleştirilmiş STEM eğitimi almamış olmasına dikkat edilmiştir. Araştırmada veriler araştırmacı tarafından oluşturulan gözlem formu ve etkinlikler aracılığıyla toplanmıştır. Bu form öğrenme ve yenilik becerilerini ölçmeye yönelik maddeler içermektedir. Uygulama süreci 4 hafta sürmüştür. Veriler, çocukların etkinlikteki davranışları ve süreçteki performansları göz önünde bulundurularak sistematik bir şekilde kaydedilmiştir. Toplanan veriler, içerik analizi yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. Öncelikle gözlem formlarında yer alan veriler temalara ayrılmış, ardından bu temalar alt temalara dönüştürülerek analiz edilmiştir. Deney ve kontrol gruplarından elde edilen veriler karşılaştırılarak, öyküleştirme tabanlı STEM etkinliklerinin çocukların beceri gelişimine etkileri yorumlanmıştır. Deney ve kontrol grubuna ön test yapılmış ve benzer çıktılara sahip oldukları görülmüştür. Sadece deney grubuna uygulanan öyküleştirme tabanlı STEM etkinlikleri sonrasında deney grubunda problem çözme, eleştirel düşünme, yaratıcılık ve iş birliği becerilerinde kontrol grubuna göre anlamlı bir gelişim gösterdiği gözlemlenmiştir. Etkinliklerin çocukların öğrenme süreçlerini desteklediği, öğrenme ve yenilik becerilerinin gelişimine katkıda bulunduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

Anahtar Sözcükler: Okul öncesi, STEM, Öyküleştirme, 21.Yüzyıl

[58] Bu bildiri, Mervegül Burkay'ın Bahattin Aydınlı danışmanlığında yürütmüş olduğu yüksek lisans tez çalışmasına dayanmaktadır.

DUYGU DÜZENLEME GÜÇLÜĞÜ VE ÖZ-ELEŞTİREL RUMİNASYONUN ÇOCUKLUK DÖNEMİNDE EBEVEYN ŞİDDETİNE UĞRAYAN BİREYLERİN MENTAL İYİ OLUŞLARINI YORDAMASI

Ebru Çanakçı-Uğur
Uzman, Yıldız Teknik Üniversitesi
ebrucanakcii@gmail.com
ORCID ID: 0000-0001-6955-0340

Seher Merve Erus
Doçent Doktor, Yıldız Teknik Üniversitesi
sehermerverus@gmail.com
ORCID ID: 0000-0001-5308-3872

Özet
Bu çalışmanın amacı, çocukluk döneminde ebeveyn şiddetine uğrayan bireylerin mental iyi oluşları ile duygu düzenleme güçlüğü ve öz-eleştirel ruminasyon arasındaki ilişkileri ortaya koymaktır. Araştırma kapsamında çocukluk döneminde ebeveyn şiddetine uğradığını belirten 264'ü kadın ve 69'u erkek olmak üzere toplam 333 katılımcıya (yaş ortalaması: 26.71) ulaşılmıştır. Araştırmada "Warwick-Edinburgh Mental İyi Oluş Ölçeği Kısa Formu", "Duygu Düzenleme Güçlüğü Ölçeği Kısa Formu", "Öz-Eleştirel Ruminasyon Ölçeği" ve "Kişisel Bilgi Formu" aracılığıyla veriler toplanmıştır. Verilerin analizinde çoklu regresyon analizi kullanılmıştır. Veri analizi sonuçları, mental iyi oluş ile duygu düzenleme güçlüğü ve mental iyi oluş ile öz-eleştirel ruminasyon arasında orta düzeyde negatif ilişki olduğunu göstermiştir. Çoklu doğrusal regresyon analizi sonuçları ise duygu düzenleme güçlüğü ve öz-eleştirel ruminasyonun mental iyi oluşu anlamlı biçimde yordadığını ortaya koymuştur. Duygu düzenleme güçlüğü ve öz-eleştirel ruminasyon birlikte mental iyi oluş değişkenindeki varyansın yaklaşık %39'unu açıklamıştır. Bu bulgular sonucunda, duygu düzenleme güçlüğü ve öz-eleştirel ruminasyonun mental iyi oluşla anlamlı biçimde ilişkili olan temel değişkenler olduğu söylenebilir. Aynı zamanda bu çalışmanın sonuçları, çocukluk döneminde ebeveyn şiddetine uğrayan bireylerin ruh sağlığı üzerindeki karmaşık etkilerini anlamaya yönelik katkı sunabilir.

Anahtar Sözcükler: Ebeveyn şiddeti, mental iyi oluş, duygu düzenleme güçlüğü, öz eleştirel ruminasyon

TÜRKİYE'DE PSİKOLOJİK DANIŞMA VE REHBERLİK HİZMETLERİNDE YAPAY ZEKÂNIN KULLANIMI: AKADEMİK LİTERATÜRÜN DÖKÜMAN ANALİZİ YOLUYLA İNCELENMESİ

Çağla Karademir
Doçent Doktor, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi
caglakarademir@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-0703-8883

Bayram Gökbulut
Doçent Doktor, Zonguldak
bgokbulut@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-7218-5900

Asya GÖĞEBAKAN
Öğrenci, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi
asyagogebakan17@gmail.com
ORCID ID: 0009-0003-3037-3334

Özet
Bu çalışma, Türkiye'de psikolojik danışma ve rehberlik alanında yapay zekâ uygulamalarına ilişkin akademik literatürü doküman analizi yoluyla incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmanın konusu, teknolojik gelişmelerin psikolojik danışma hizmetlerine yansımaları ve özellikle yapay zekâ tabanlı sistemlerin bu süreçlerdeki rolüdür. Çalışmanın temel amacı, Türkiye bağlamında bu alanda üretilmiş akademik bilgiyi bütüncül bir çerçevede değerlendirmek, mevcut eğilimleri ortaya koymak ve gelecekteki araştırmalar için yönlendirici sonuçlar sunmaktır. Araştırmada nitel veri toplama ve analiz tekniklerinden döküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Veri seti, 2010–2025 yılları arasında yayımlanan ve Türkiye'de yürütülmüş 22 makale ile 5 yüksek lisans tezinden oluşmaktadır. Dahil edilen çalışmalar, psikolojik danışma sürecinde yapay zekâ tabanlı uygulamalar içeren; chatbot ve sanal terapist gibi teknolojileri ele alan yayınlardır. İnceleme sürecinde her çalışma; bibliyografik özellikler, araştırma türü ve yöntemi, yapay zekâ uygulamasının özellikleri, tematik odak noktaları ve sonuç-öneriler başlıkları altında sınıflandırılmıştır. Bulgular, çalışmaların büyük çoğunluğunun 2020 yılı sonrasında üretildiğini ve nitel araştırma yöntemlerinin öne çıktığını göstermektedir. Tematik analiz, çalışmaların dört ana odak alanında yoğunlaştığını ortaya koymuştur. Erişilebilirlik teması (18 çalışma), yapay zekâ tabanlı sistemlerin özellikle kırsal bölgeler ve kaynak yetersizliği bulunan alanlarda danışma hizmetlerine ulaşımı kolaylaştırma potansiyelini vurgulamaktadır. Etik boyut (15 çalışma), veri güvenliği, algoritmik önyargı ve insan-robot etkileşiminde empati eksikliği gibi konuları ön plana çıkarmaktadır. Terapötik etkililik (14 çalışma), yapay zekâ destekli müdahalelerin kaygı, depresyon ve stres yönetiminde kısa vadeli olumlu etkilerini gösterirken, uzun vadeli etkilerin belirsizliğine dikkat çekmektedir. Mesleki uyum (11 çalışma) ise psikolojik danışmanların teknoloji ile mesleki rollerini nasıl bütünleştirdikleri, mesleki kimliklerini nasıl korudukları ve yapay zekâ okuryazarlığı gereksinimleri üzerine odaklanmaktadır. Sonuç olarak, yapay zekâ uygulamaları psikolojik danışma alanında önemli fırsatlar sunmakta; erişim, kişiselleştirme ve verimlilik açısından dikkate değer katkılar sağlamaktadır. Ancak, etik çerçevenin netleştirilmesi, kültürel bağlama uygun tasarım yapılması, mesleki eğitimlerde teknoloji okuryazarlığının güçlendirilmesi ve uzun dönemli etkilerin araştırılması gerekmektedir. Bu bulgular, yapay zekânın destekleyici bir araç olarak konumlandırılması ve insan unsurunun terapötik süreçte merkezi rolünü koruması gerektiğini açıkça ortaya koymaktadır

Anahtar Sözcükler: Yapay zeka, psikolojik danışma ve rehberlik, doküman analizi

DİJİTAL HİKÂYE ANLATIMI YOLUYLA DEĞERLER EĞİTİMİ

TUĞBA YAZICI ÇAKIROĞLU
Öğretim Görevlisi, GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ GÜMÜŞHANE SAĞLIK HİZMETLERİ MYO ÇOCUK BAKIMI VE GENÇLİK HİZMETLERİ BÖLÜMÜ ÇOCUK GELİŞİMİ PROGRAMI
tugba@gumushane.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-7402-2072

Özet
Bu çalışma, dijital hikâye anlatımının değerler eğitimine entegrasyonunu kuramsal açıdan ele almakta ve bu yöntemin eğitimdeki potansiyel işlevlerini kapsamlı biçimde incelemektedir. Araştırmanın konusu, metin, görsel, ses ve video gibi çoklu ortam unsurlarını bir araya getirerek öğrencilerin yalnızca bilgi alıcısı olmaktan çıkıp aktif içerik üreticisine dönüşmesini sağlayan dijital hikâye anlatımının, etik ve kültürel değerlerin aktarımındaki rolüdür. Çalışmanın amacı, dijital hikâye anlatımının bilişsel, duyuşsal ve sosyal gelişime katkılarını ortaya koymak ve değerler eğitimindeki uygulanabilirliğini belirlemektir. Bu bağlamda, nitel araştırma yöntemi çerçevesinde literatür taraması yapılmış; dijital hikâye anlatımının değer aktarımı, eleştirel düşünme, yaratıcılık ve iş birliği becerilerini destekleme işlevleri kuramsal bir perspektiften analiz edilmiştir. Çalışma sonucunda, dijital hikâye anlatımının soyut değerleri somutlaştırarak öğrenme motivasyonunu artırdığı; öğrencilerin etik muhakeme, problem çözme ve sosyal sorumluluk bilincini güçlendirdiği belirlenmiştir. Sonuç itibarıyla, dijital hikâye anlatımı, modern eğitim ortamlarında hem değerlerin korunmasına hem de yeni nesil öğrenme biçimlerinin desteklenmesine hizmet eden, dönüştürücü potansiyeli yüksek bir pedagojik yaklaşımdır. Gelecek araştırmalarda, bu yöntemin farklı bağlamlarda uygulanabilirliği, yapay zekâ temelli eğitim teknolojileri ile entegrasyonu ve öğrenme çıktılarına etkilerinin derinlemesine incelenmesi önerilmektedir.

Anahtar Sözcükler: Değerler eğitimi, dijital hikâye anlatımı, etkileşimli öğrenme, kültürel aktarım

Z KUŞAĞINDA PSİKOLOJİK SAĞLAMLIK VE SOSYAL MEDYA ETKİLEŞİMİ

Özlem Özden Tunca
Dr. Öğretim Üyesi, Fenerbahçe Üniversitesi
ozlem.ozden@fbu.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-5006-1018

İlayda Aydın
Öğrenci, Yeditepe Üniversitesi,
ilaydaaydin166@gmail.com
ORCID ID: 0009-0006-8430-4571

Özet
Z kuşağı, dijital teknolojilerle iç içe doğan ve sosyal medya platformlarını erken yaşlardan itibaren aktif şekilde kullanan ilk nesil olarak dikkat çekmektedir. Bu kuşak, benlik gelişimi, kimlik oluşturma, sosyal ilişkiler kurma ve duygusal düzenleme gibi pek çok gelişimsel süreci çevrimiçi ortamlarda deneyimlemektedir. Bu durum, bireylerin psikolojik sağlamlık düzeyleri üzerinde hem destekleyici hem de tehdit edici etkiler yaratabilmektedir. Z kuşağı, sosyal medya aracılığıyla kimlik ve aidiyet duygusunu güçlendirme imkanı bulurken, aynı zamanda siber zorbalık, sosyal karşılaştırma ve dijital yorgunluk gibi risklerle de karşı karşıyadır. Bu bildirinin temel amacı, Z kuşağının sosyal medya kullanım biçimlerinin psikolojik sağlamlıkları üzerindeki etkilerini kuramsal yaklaşımlar ve güncel araştırmalar doğrultusunda incelemek; bu etkileşimi belirleyen risk ve koruyucu faktörleri ortaya koymaktır. Psikolojik sağlamlık, bireyin stres, travma, kriz veya zorluklar karşısında uyum sağlayarak işlevselliğini sürdürebilme kapasitesi olarak tanımlanır. Çalışmada; sosyal medya deneyiminin, psikolojik sağlamlıkla nasıl ilişkili olduğunu açıklamak için sosyal karşılaştırma kuramı, öz-belirleme kuramı ve toplumsal destek modelleri temel alınmıştır. Literatürdeki bulgular, sosyal medyada kurulan destekleyici ilişkiler, dijital aidiyet duygusu ve ifade özgürlüğünün psikolojik sağlamlığı artırabileceğini göstermektedir. Öte yandan, sürekli sosyal karşılaştırma, siber zorbalık, dış onaya bağımlılık ve dijital yorgunluk gibi olumsuz etkenlerin psikolojik dayanıklılığı zayıflatabileceği vurgulanmaktadır. Sonuç olarak, Z kuşağının dijital ortamda psikolojik sağlamlığını koruyabilmesi ve geliştirebilmesi için sosyal medya okuryazarlığının artırılması, dijital farkındalık eğitimlerinin yaygınlaştırılması ve psikoeğitsel müdahalelerin yapılandırılması önerilmektedir. Bu derleme çalışması, dijital çağın genç bireyleri için ruh sağlığı politikaları ve önleyici yaklaşımlar açısından kuramsal bir çerçeve sunmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Sözcükler: Z kuşağı, psikolojik sağlamlık, sosyal medya, dijital iyi oluş, çevrimiçi etkileşim

2024 FEN BİLİMLERİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK OKURYAZARLIĞI AÇISINDAN İNCELENMESİ

Özge ÇİÇEK ŞENTÜRK
Dr. Öğretim Üyesi, Kilis 7 Aralık Üniversitesi
ozgecicek@kilis.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-2630-9466

Özet
Sürdürülebilirlik okuryazarlığı, bireylerin sürdürülebilir kalkınmanın çevresel, ekonomik ve toplumsal etkilerini bütüncül bir bakış açısıyla değerlendirebilme, bu doğrultuda bilinçli ve sorumlu kararlar alabilme yeterliğine işaret eder. Bu çalışmanın amacı, 2024 Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programı'nda (FBDÖP) yer alan 3-8. sınıf düzeylerindeki öğrenme çıktılarının sürdürülebilirlik okuryazarlığı açısından incelenmesidir. Araştırma, nitel yöntemle yürütülmüş olup veriler betimsel analiz yöntemiyle değerlendirilmiştir. 3. sınıf düzeyinde "Maddeyi Tanıyalım, Karıştırıp Ayıralım" (FB.3.4.3) ünitesi, öğrencilerin atık ayrıştırma sürecinde problem çözme becerilerini geliştirerek çevresel farkındalık kazanmalarını; "Yaşamımızı Kolaylaştıran Elektrik" (FB.3.6.3) ünitesi ise elektriğin tasarruflu kullanımına yönelik veriye dayalı tahmin becerisi kazandırarak enerji verimliliği bilincinin gelişmesini desteklemektedir. 4. sınıfta "Enerji Dedektifleri" (FB.4.6.2) ünitesi, enerji kaynaklarının kullanımına ilişkin eleştirel düşünme becerilerinin gelişimini; "Işığın Peşinde" (FB.4.7.3) ünitesi, ışık kirliliği sorunlarını tanıma ve çözüm önerilerini değerlendirme yoluyla farkındalık kazanılmasını; "Sürdürülebilir Şehir ve Topluluklar" ünitesi ise bilimsel sorgulama gibi becerilerin geliştirilmesi yoluyla sürdürülebilirlik okuryazarlığının güçlendirilmesine katkı sağlamaktadır. 5. sınıfta "Sürdürülebilir Yaşam ve Geri Dönüşüm" ünitesi, evsel atıkların sınıflandırılması, geri dönüşümün öneminin bilimsel verilerle değerlendirilmesi ve çevresel uygulamaların gözlemlenerek çıkarım yapılması yoluyla çevresel sorumluluk bilincini ve sürdürülebilirlik okuryazarlığını desteklemektedir. 6. sınıfta "Işığın Yansıması ve Renkler" (FB.6.4.3.4) ünitesi, güneş enerjisinin sürdürülebilir kullanımına ilişkin bilinç kazandırmayı; "Sürdürülebilir Yaşam ve Etkileşim" ünitesi ise biyoçeşitliliğin önemi ve tehditlerinin kavranması, yakıt kullanımının çevresel etkilerinin tartışılması ve çevre sorunlarına çözüm önerileri geliştirilmesi yoluyla sürdürülebilirlik okuryazarlığını desteklemeye yöneliktir. 7. sınıfta "Sürdürülebilir Yaşam ve Enerji" ünitesi, besin zincirindeki canlılar arasındaki ilişkilerin kavranmasını sağlarken, kaynakların tasarruflu kullanımına yönelik problem tanımlama, model geliştirme, veri analizi ve kanıta dayalı çözüm üretme becerilerini geliştirerek sürdürülebilirlik okuryazarlığını pekiştirmektedir. 8. sınıf "Sesin Dünyası" (FB.8.4.2.3) ünitesi, ses kirliliğinin etkilerinin araştırılması ve çözüm modellerinin geliştirilmesi yoluyla çevresel sorumluluk bilincini artırmayı; "Elektriğin Yolculuğu" (FB.8.6.2.5) ünitesi, elektrik enerjisinin tasarruflu kullanımının bireysel ve toplumsal faydalarını tartışarak enerji yönetimi farkındalığını güçlendirmeyi; "Sürdürülebilir Yaşam ve Madde Döngüleri" (FB.8.7.2.3, FB.8.7.2.4) ünitesi ise iklim değişikliğinin neden-sonuç ilişkilerini tartışma ve çözüm önerileri geliştirme becerileriyle sürdürülebilirlik okuryazarlığını derinleştirmeye katkı sağlamaktadır. Sonuç olarak, 2024 FBDÖP, çevresel sorunların fark edilmesi, doğal kaynakların verimli kullanımı, enerji tasarrufu, atık yönetimi, biyoçeşitlilik, ekosistem dengesi ve iklim değişikliği gibi temel sürdürülebilirlik konularını ele alarak öğrencilerin bilgi ve beceri düzeylerinin geliştirilmesine olanak sağlamaktadır.

Anahtar Sözcükler: 2024 Fen bilimleri dersi öğretim programı, sürdürülebilirlik, sürdürülebilirlik okuryazarlığı

VOKAL MÜZİK MÜDAHALESİNİN DEPRESİF BOZUKLUKLARIN TEDAVİSİNDE KULLANILMASI[59]

Jaklin Çarkçı [60]
Profesör Doktor, İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi
jaklincarkci@gmail.com
ORCID ID: 0000-0001-9214-1473

Barış Önen Ünsalver [61]
Doçent Doktor, Üsküdar Üniversitesi Tıp Fakültesi
onenunsalver@gmail.com
ORCID ID: 0000 0002 3195 7564

Özet
Bu çalışma tamamlayıcı metot olarak depresif bozukluk tedavisi üzerinden reseptif ve dışavurumsal vokal müziğin insan psikolojisine etkisini tespit etmek amacı ile tasarlanmış ve uygulanmıştır. Çalışma katılımcıların BDÖ ve BAÖ puanlarının ön test son test fark sonuçlarının gözlenmesi amacı ile Reseptif ve Dışavurumsal Vokal Müzik Müdahale grupları ve kontrol grubu olmak üzere üç grupla, karışık desenli olarak planlanmıştır. Yarı deneysel olan çalışmanın analiz ve yorumlarının nicel ve nitel şekilde değerlendirilmiş olması çalışmaya karma bir yapı kazandırmaktadır. Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü ve Etik Kurulu tarafından onaylanmış olan çalışmaya BDÖ puanları 15-29 arasında olan hafif/orta düzeyde depresif duygu durumu belirtileri gösteren 67 kişiden çalışmaya katılımı onaylayan bireylerle üç grup kurulmuştur. Birinci deney gurubu olan Reseptif Vokal Müdahale Grubuna 20 ve ikinci deney gurubu olan Dışavurumsal Vokal Müdahale gurubuna 23 kişi atanmışlardır. Profesyonel olarak müzikle ilişkili olanlar ve güzel sanatlar müzik öğrencileri müdahale gruplarına dahil edilmemişlerdir. Kontrol grubuna ise dışlanma kriterleri doğrultusunda üçü erkek olmak üzere toplam 18 kişi atanmışlardır. Müzik öğrencilerinin kontrol grubuna dahil edilmesi araştırmacı ve danışman kararı ile uygun görülmüştür. Müdahaleler her iki gruba ayrı ayrı, haftada iki kez 60 dakika süreli olmak üzere 6 hafta 12 oturum şeklinde gerçekleştirilmiştir. Çalışmada veri toplama aracı olarak sosyo-demografik form,Beck Depresyon (BDÖ) ve Beck Anksiyete (BAÖ) Ölçekleri, hissedilen duygu çizelgesi ses ve nefes kullanım çizelgesi kullanılmıştır. Müzikal Müdahale programında, a) Carl Orlff'un Carmina Burana eserinden "O Fortuna" Bölümü, b)Verdinim İl Trovatore operasından "Çingeneler korosundan" bir pasaj ev ödevi olarak ise c)Vivaldi'nin Dört Mevsim konçertosundan Bahar bölümünden Allegro bölümünden bir pasaj kullanılmışlardır. Analizler sonucunda her üç grubun BDÖ ve BAÖ ön test son test skorlarında fazla azalma ikinci deney grubu olan Dışavurumsal Vokal Müzik Müdahale Grubunda görülmüş, onu birinci Reseptif Vokal Müzik Müdahale deney grubu izlemiş, kontrol grubunda ise sınırlı bir azalmanın meydana geldiği tespit edilmiştir. Benzer şekilde BAÖ anksiyete puanları düzeyinde en fazla azalma ikinci Dışavurumsal Vokal Müzik Müdahale Grubu olan deney grubunda görülmekte iken onu birinci Reseptif Vokal Müzik Müdahale deney grubu izlemiş, kontrol grubunda ise sınırlı bir azalmanın meydana geldiği görülmüştür.

Anahtar Sözcükler: Depresyon, Anksiyete, Müzikal Müdahale, Reseptif-Dışavurumsal Vokal Müzik,

[59] Bu bildiri birinci yazarın ikinci yazarın danışmanlığındaki "TAMAMLAYICI METOD OLARAK RESEPTİF VE DIŞAVURUMSAL VOKAL MÜZİK MÜDAHALESİNİN DEPRESİF BOZUKLUKLARIN TEDAVİSİNDE KULLANILMASI" adlı psikoloji doktora tezinden üretilmiştir.

[60] İstanbul Yeni Yüzyıl üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi,Sahne Sanatları öğretim üyesi olmasına rağmen ikinci doktorasını Üsküdar Üniversitesinde psikoloji alanında yapmıştır. Bu bildiri Psikoloji Doktora tezine aittir.

[61] Birinci Yazarın Psikoloji Doktora tez danışmanı olmakla birlikte psikiyatri nöroloji ve sanat terapisi üzerine çalışmaları bulnmaktadır.

AKRAN ARABULUCUĞU PROGRAMININ ÇATIŞMA ÇÖZME, EMPATİ VE LİDERLİK BECERİLERİNE ETKİSİ

Düşüm BAŞAR-GENÇER
Uzman, Yıldız Teknik Üniversitesi
dusumbasar@gmail.com
ORCID ID: 0000-0001-8307-3245

Özet
Akran arabuluculuğu, temelinde çatışmaların yer aldığı akrandan akrana zorbalığı önlemede de kullanılabilecek barışçıl ve katılımcı yöntemlerden biridir. Bu çalışmanın amacı, okulda öğrenciler arasında yaşanan çatışmaların çözümünde akran arabuluculuğu programının uygulanması ve bu programın öğrencilerin çatışma çözme becerilerine katkısını incelemektir. Program kapsamında okulun gereksinimleri belirlenmiş, arabulucu öğrenciler seçilerek temel ve ileri düzey eğitimler verilmiş, öğrencilerin empati, etkili iletişim ve etkin dinleme becerilerinin geliştirilmesi hedeflenmiştir. Bu araştırmanın amacı akran arabuluculuğu programının okuldaki tüm öğrencilerin empati, ben dili, etkin dinleme, şiddetsiz iletişim gibi çatışma çözme becerileri üzerine etkisini ortaya koymaktır. Amaçlardan bir diğeri ise arabuluculuk eğitimi arabulucu öğrencilerin empati, çatışma çözme ve liderlik becerileri üzerindeki etkisini görmektir. Arabulucu öğrencilerin aldığı temel eğitimin etkililiğini ölçmek de belirlenen amaçlardan biridir. Araştırmanın örneklemini 2018-2019 eğitim öğretim yılında İstanbul ilinde akran arabuluculuğu programının yürütüldüğü özel bir okulun 5,6 ve 7. Sınıf öğrencilerinden 16 kişi oluşturmaktadır. Öğrencilere sosyo-demografik sorular içeren kişisel bilgi formunun yanında veri toplama aracı olarak tüm 5,6 ve 7. Sınıf öğrencilerine Koruklu (1998) tarafından geliştirilen "Çatışma Çözme Davranışları Belirleme Ölçeği" ve Bryant (1982) tarafından geliştirilen Yılmaz (2003) tarafından Türkçe'ye uyarlanan "Çocuklar için Empati Ölçeği" kullanılmıştır. Arabulucu öğrencilere ek olarak Lois Roets (1992) tarafından geliştirilen ve Güneş (2010) tarafından Türkçe'ye uyarlanan "Roets Liderlik Değerlendirme Ölçeği" uygulanmıştır. Temel beceri eğitiminin etkililiğini değerlendirmek amacıyla ölçekler temel eğitimden önce tüm arabuluculara ön test olarak uygulanmıştır. Temel eğitim tamamlandıktan sonra aynı ölçekler son test olarak uygulanmış ve arabulucu öğrenciler arabuluculuk çalışmalarına başlamışlardır. Tüm alt boyutlarda ön-test ve son-test puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p > .05$). Bununla birlikte, liderlik becerileri ve problem çözme becerisiyle çatışma çözme davranışları ölçeklerinin son-test puanları ön-teste kıyasla daha yüksek, empati ise daha düşük gözlenmiştir. Ancak bu değişimler anlamlı düzeye ulaşmamıştır. Çatışma çözme becerileri eğitim programına katılan öğrencilerin ön-test ve son-test puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bulgular, programın ölçülen alt boyutlarda kısa vadede anlamlı bir değişim yaratmadığını göstermektedir. Ancak bazı alt boyutlarda gözlenen artış eğilimleri, daha geniş örneklemler ve uzun dönemli izleme çalışmaları ile incelenmeye değer görünmektedir.

Anahtar Sözcükler: akran arabuluculuğu, çatışma çözme, empati, liderlik

ÖĞRETMENLERİN ÖRGÜTSEL STRES DÜZEYLERİ İLE İŞ YAŞAM KALİTESİ ALGILARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Gökçe Özdemir
Doçent Doktor, Gaziantep Üniversitesi
gozdemir382@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-2608-6004

Birgül Sevinç
Araştırma Görevlisi, Gaziantep Üniversitesi
birgul.sevinc25@gmail.com
ORCID ID: 0009-0002-7928-719X

Özet
İş yaşam kalitesi diğer tüm örgütlerde olduğu gibi okullarda da önemli konulardan biridir. Bundan dolayı iş yaşam kalitesini olumlu ve olumsuz yönde etkileyen faktörler sıklıkla araştırılmaktadır. Ancak bu konunun öğretmen açısından incelenmesi literatürde sınırlıdır. Bu sebeple yapılan bu araştırmanın amacı öğretmenlerin örgütsel stres düzeyleri ile iş yaşam kalitesi algıları arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Araştırma yöntemi olarak nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama deseninden yararlanılmıştır. Bu araştırmanın örneklemini 2024-2025 eğitim öğretim yılında Gaziantep ilinde görev yapmakta olan 301 öğretmen oluşturmaktadır. Verilerinin toplanmasında kişisel bilgi formu, "Örgütsel Stres Ölçeği" ve "İş Yaşam Kalitesi Ölçeği" kullanılmıştır. Verilerin analizi SPSS27 programı ile yapılmıştır. Değişkenlerin cinsiyet, eğitim düzeyi, yaş ve mesleki kıdem demografik değişkenlerine göre analizlerinde t-testi ve varyans analizinden (ANOVA) yararlanılmıştır. Değişkenler ve alt boyutlar arasındaki ilişkilerin incelenmesi için ise korelasyon katsayıları incelenmiştir. Bulgular sonucunda demografik değişkenler arasında yalnızca öğretmenlerin iş yaşam kalitesi algısında mesleki kıdemde anlamlı fark bulunmuştur. Değişkenler arası ilişkilerin analiz sonucunda ise öğretmenlerin örgütsel stres düzeyleri ve iş yaşam kalitesi algıları arasında anlamlı ve negatif yönde ilişki tespit edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: İş yaşam kalitesi, okul, örgütsel stres

LİSE ÖĞRENCİLERİNDE SOSYAL MEDYA BAĞIMLILIĞI VE SİBER ZORBALIK ÜZERİNE BİR ÇÖZÜM ÖNERİSİ: ANLAM ODAKLI PSİKO-EĞİTSEL GRUP PROGRAMI[62]

Bülent Tansel
Dr. Öğretim Üyesi, İstanbul Gelişim Üniversitesi İİSBF Psikoloji Bölümü
btansel@gelisim.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-5075-4036

Volkan Demir
Dr. Öğretim Üyesi, İstanbul Gelişim Üniversitesi İİSBF Psikoloji Bölümü
vdemir@gelisim.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-8148-8647

Can Burak Nalbantoğlu
Dr. Öğretim Üyesi, İstanbul Gelişim Üniversitesi İİSBF Lojistik Yönetimi Bölümü
cbnalbantoglu@gelisim.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-0903-4085

Özet
Bu araştırmada, günümüzde önemli bir sorun haline gelen lise öğrencilerinin sosyal medya kullanımına ilişkin tutumları, kişilik özellikleri ve benlik saygılarının cinsiyet, yaş, sınıf düzeyi ve sosyal medya kullanım süresi gibi değişkenlere göre incelenmesi amaçlanmaktadır. Ayrıca, öğrencilerin sosyal medya kullanımının artan etkileri ile ilişkili olarak maruz kaldıkları siber zorbalık düzeylerinin de değerlendirilmesi hedeflenmektedir. Bu çalışma, İstanbul Gelişim Üniversitesi tarafından desteklenen ve proje numarası SGA-2025-215 olan bilimsel araştırma projesi kapsamında gerçekleştirilmiştir. Araştırma, İstanbul ilinin Avcılar ilçesindeki liselerde öğrenim gören 1696 lise öğrencisi ile gerçekleştirilmiştir. Örneklemde yer alan öğrencilerden 884'ü kız, 812'si ise erkek öğrencilerden oluşmaktadır. İstatistiksel analizde, tutum puanlarının ortalamaları, standart sapmaları ve varyans analizi yapılmıştır. İki grup arasındaki farklar için bağımsız t-testi, birden fazla grup arasındaki farklar için ise tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Anlamlı farklar tespit edildiğinde, farklılıkların kaynağını belirlemek amacıyla Tukey, Scheffe ve Dunet-C testleri uygulanmıştır. Bu çalışmanın ikinci ayağında, elde edilen bulgulara dayalı olarak, okullarda yer alan rehberlik servislerinde görevli okul psikolojik danışmanları ya da psikologlara yönelik Anlam Odaklı Psikolojik Anlamlandırma Programı çerçevesinde psiko-eğitsel grup oturumları uygulanmıştır. Bu oturumlar, öğrencilere yönelik geliştirilen psiko-sosyal müdahalelerin, rehberlik servislerinde görevli uzmanlar tarafından uygulanabilir hale getirilmesi için yapılandırılmıştır. Eğitimler, uzmanlara teorik ve uygulamalı düzeyde verilmiş, grup oturumları öğrencilerin sosyal medya tutumları ve siber zorbalıkla ilgili bulgular doğrultusunda düzenlenmiştir. Çalışma, cinsiyet, yaş, sınıf düzeyi, sosyal medya kullanım süresi ve kişilik özelliklerinin sosyal medya tutumları ve siber zorbalık düzeyleri üzerinde anlamlı etkiler gösterdiğini ortaya koymaktadır. Özellikle erkek öğrencilerin siber zorbalığa daha fazla maruz kaldığı ve sosyal medya kullanım süresi ile sosyal medya tutumları arasında pozitif ilişki olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, kişilik özellikleri ile sosyal medya tutumları arasında zayıf ama anlamlı ilişkiler gözlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Sosyal Medya Tutumları, Siber Zorbalık, Lise Öğrencileri, Cinsiyet, Kişilik Özellikleri, Sosyal Medya Kullanım Süresi, Paylaşım Sıklığı.

[62] Bu çalışma, İstanbul Gelişim Üniversitesi tarafından desteklenen ve proje numarası SGA-2025-215 olan bilimsel araştırma projesi kapsamında gerçekleştirilmiştir.

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİM ARACI VE SOSYAL ENTEGRASYON DESTEKLEYİCİSİ OLARAK YARDIMCI ÖĞRETİCİ (TUTOR) DESTEKLİ ÖĞRENME YÖNTEMİ

Osman Ozdemir
Doçent Doktor, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi
osman.ozdemir@izu.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-0627-0768

Özet
Bu çalışmanın amacı, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yardımcı öğretici (tutor) destekli öğrenme modelinin uygulama sürecini tanımlamak ve bu süreçte sağlanan avantajlar ile karşılaşılan sınırlılıkları açıklamaktır. 2024-2025 eğitim – öğretim yılında, İstanbul'da bir vakıf üniversitesinde uygulanan bir proje kapsamında, projeye gönüllü olarak katılan Türk üniversite öğrencileri yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilere bire bir öğretim desteği sağlamıştır. Alan yazınında "tutor destekli öğrenme modeli" olarak tanımlanan bu modeldeki uygulamaların kuramsal temeli Vygotsky'nin sosyal öğrenme kuramındaki yakınsak gelişim alanı ve iskele kurma kavramları ile şekillenmektedir. Yapılan uygulama neticesinde bu yöntemin Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen farklı öğrenci grupları için üç farklı işlev yerine getirdiği görülmüştür. Birincisi, Türkçe derslerinde konuları anlamakta sorun yaşayan yabancı öğrencilerin temel dil becerilerindeki başarı düzeyini yükselmektedir. İkincisi, hedef dilin kültürüne sahip Türk akranları ile zaman geçiren yabancı öğrencilerin kültürel entegrasyon düzeyi artmaktır. Üçüncü işlev ise Suriye ve Filistin gibi savaş bölgelerinden gelen öğrencilerin yardımcı öğretici olarak çalışan Türk öğrencilerle sosyal ilişkiler kurmaları neticesinde yaşadıkları uyum zorluklarını aşmalarına sağladığı katkıdır. Dolayısıyla yöntem; Türkçe dil becerilerinin geliştirilmesi, kültürel entegrasyonun sağlanması ve travmatik süreçler yaşayan öğrencilere destek sağlanması gibi konularda avantajlar sağlamıştır. Buna karşın uygulama sürecinde yarıda bırakma oranı, hedef dili kullanmama ve daha çok bireysel motivasyona dayalı olma ve yardımcı öğreticilerin müfredat takibinde zorlanması gibi birtakım sınırlılıklarla da karşılaşılmıştır. Sonuç olarak, yardımcı öğretici destekli öğrenme yönteminin farklı boyutlardan sağladığı faydaları ile yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılabilecek etkili bir sosyal öğrenme modeli olduğu görülmüştür. Bu deneyimler ışığında yabancı dil olarak Türkçe öğreticilerine, yardımcı öğreticilere ve bu alanda çalışma yapacak araştırmacılara öneriler sunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Tutor destekli öğrenme yöntemi, sosyal entegrasyon, kültürel entegrasyon, dil öğretimi.

DİJİTAL ÇAĞDA SOSYAL KOPUŞ: KİŞİLERARASI İLETİŞİM YETKİNLİĞİNİN YALNIZLIK ÜZERİNDEKİ ETKİSİNDE PHUBBİNGİN ARACI ROLÜ

Eda Selin Şahin
Öğrenci, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi
edaselinsahin@hotmail.com
ORCID ID: 0009-0006-8623-9646

Davut AYDIN
Doçent Doktor, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi
davut.aydin@ahievran.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-0793-3519

Özet
Dijitalleşmenin etkisiyle yaşamın hemen her alanında artan akıllı telefon kullanımıyla birlikte bireylerin kişilerarası iletişimlerinde de davranış değişiklikleri ortaya çıkmıştır. Bu davranışlardan biri olan phubbing, bireylerin yüz yüze iletişim kurdukları kişiyi yok sayarak telefonuna yönelmesi şeklinde tanımlanmakta ve sosyal ilişkilerde olumsuz sonuçlara yol açabilmektedir. Bu çalışmada da bireylerin kişilerarası iletişim yetkinliği ile yalnızlık düzeyleri arasındaki ilişkide phubbing davranışının aracı rolü incelenmiştir. Araştırma, ilişkisel tarama modeli çerçevesinde yürütülmüştür. Katılımcılar 18-72 yaş aralığındaki (ort. = 35.80) 605 yetişkinden (349 erkek ve 256 kadın) oluşmaktadır. Çalışma örnekleminin belirlenmesinde kolayda örnekleme yönteminden yararlanılmıştır. Verilerin toplanmasında araştırmacılar tarafından geliştirilen Kişisel Bilgi Formu, Kişilerarası İletişim Yetkinliği Envanteri, Genel Phubbing Ölçeği ve RULS-6 Yalnızlık Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizinde Hayes'in PROCESS Makrosu (Model 4) aracılığıyla aracılık analizi gerçekleştirilmiş ve bootstrap yöntemiyle (n = 5000) dolaylı etkilerin istatistiksel anlamlılığı test edilmiştir. Aracılık analizinde kullanılan değişkenlerin çarpıklık ve basıklık değerleri ±2.00 sınırları içerisinde bulunmuştur. Yapılan analiz sonucunda, kişilerarası iletişim yetkinliğinin phubbing davranışını negatif yönde yordadığı (B =-0.1069, p <.001) saptanmıştır. Bu durum iletişim yetkinliği yüksek olan bireylerin phubbing davranışını daha az sergilediğini göstermektedir. Ayrıca, phubbing davranışının yalnızlık üzerinde pozitif yönlü anlamlı bir etkisi olduğu görülmüştür (B = 0.1192, p <.001). Kişilerarası iletişim yetkinliğinin yalnızlık üzerindeki doğrudan etkisi de anlamlı bulunmuştur (B =-0.0456, p = .004). Ek olarak kişilerarası iletişim yetkinliğinin yalnızlık üzerindeki dolaylı etkisi de anlamlı bulunmuştur (B =-0.0127, %95 GA [-0.0219,-0.0061]). Elde edilen bulgulardan hareketle phubbingin kişilerarası iletişim yetkinliği ile yalnızlık arasındaki ilişkide anlamlı bir kısmi aracılık rolü olduğu saptanmıştır. İndirekt etkinin toplam etki içindeki oranı ise yaklaşık %21,7 olarak hesaplanmıştır. Bu bağlamda düşük iletişim yetkinliğine sahip olan bireylerin phubbing davranışına daha yatkın oldukları ve bu davranış biçiminin yalnızlık duygusunu artırabileceği görülmektedir. Çalışmadan elde edilen bulgular, ilgili literatür kapsamında yorumlanmış; kuram ve uygulama alanına katkı sağlayabilecek öneriler geliştirilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Phubbing, Kişilerarası İletişim Yetkinliği, Yalnızlık

AZERBAYCAN YÜKSEKÖĞRETİMİNDE ÖĞRETİM ELEMANI MAAŞLARININ DİJİTAL KALİTE GÜVENCESİ İLE ENTEGRASYONU

Ulker Asgerova
Okutman, National Observatory on Labour Market and Social Protection Affairs
ulkar.asgarova@yahoo.com
ORCID ID: 0009-0000-4809-8762

Özet
Dijital dönüşüm, Azerbaycan yükseköğretim sistemini yalnızca teknolojik açıdan değil, aynı zamanda kalite yönetimi ve öğretim elemanlarının motivasyonu açısından da köklü biçimde değiştirmektedir. Geleneksel kalite güvence mekanizmaları, dijital eğitim süreçlerinin dinamik doğasını kapsamakta yetersiz kalmaktadır. Bu çalışmada, Azerbaycan'da öğretim elemanı maaş sistemlerinin dijital kalite güvence mekanizmaları ile entegrasyonunun teorik temelleri, mevcut durum analizi ve önerilen bir model üzerinden incelenmiştir. Çalışma, Təhsildə Keyfiyyət Təminatı Agentliyi (TKTA) verileri, 'Azərbaycan 2030' strateji belgeleri ve uluslararası karşılaştırmalar üzerinden yürütülmüştür. Bulgular, performansa dayalı maaş politikalarının dijital kalite göstergeleri ile bütünleşmesinin hem öğretim kalitesini hem de akademik motivasyonu artırma potansiyeline sahip olduğunu ortaya koymaktadır.

Anahtar Sözcükler: Dijital dönüşüm, kalite güvencesi, maaş sistemi, yükseköğretim, Azerbaycan.

PERFORMANSA DAYALI MAAŞ SİSTEMİNİN EĞİTİM KALİTESİNE ETKİSİ: AZERBAYCAN ORTAOKULLARI ÖRNEĞİ

Ülker Asgerova
Okutman, National Observatory on Labour Market and Social Protection Affairs
ulkar.asgarova@yahoo.com
ORCID ID: 0009-0000-4809-8762

Özet
Son yıllarda Azerbaycan'da eğitim politikaları, hem kaliteyi artırmaya, hem de öğretmen motivasyonunu güçlendirmeye yönelik olarak yeniden şekillenmektedir. Bu bağlamda, performansa dayalı maaş sistemleri, öğretmenlerin mesleki gelişimlerini teşvik eden ve öğrenci başarısını artırmayı hedefleyen önemli bir araç olarak tartışılmaktadır. Geleneksel maaş sistemleri, esas olarak kıdem, unvan ve ders yüküne dayalı olup, performans unsurlarını sınırlı biçimde içermektedir. Ancak dijital izleme araçlarının gelişmesiyle birlikte öğretmen performansını objektif göstergelerle ölçmek ve maaş sistemine entegre etmek mümkün hale gelmiştir. Bu çalışma, Azerbaycan ortaokullarında performansa dayalı maaş sisteminin eğitim kalitesine etkilerini hem teorik hem de pratik boyutlarıyla incelemektedir. Araştırma, belge analizi ve ulusal istatistiklerin karşılaştırmalı değerlendirilmesi yoluyla gerçekleştirilmiştir. Elde edilen bulgular, şeffaf ve adil performans kriterlerine dayalı maaş sisteminin öğretmen motivasyonunu artırdığını, mesleki gelişim faaliyetlerine katılımı teşvik ettiğini ve öğrenci başarısını olumlu yönde etkilediğini ortaya koymaktadır.

Anahtar Sözcükler: Performans değerlendirme, maaş sistemi, eğitim kalitesi, Azerbaycan, öğretmen motivasyonu.

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE AKADEMİK ERTELEMENİN YORDAYICILARI OLARAK SOSYAL MEDYA BAĞIMLILIĞI, PSİKOLOJİK SAĞLAMLIK VE MUTLULUK KORKUSU

Enis ORDUKAYA
Öğrenci, Yıldız Teknik Üniversitesi
enis.ordukaya@std.yildiz.edu.tr
ORCID ID: 0009-0004-4445-3324

Yusuf Kaan GENÇ
Öğrenci, Yıldız Teknik Üniversitesi
kaan.genc@std.yildiz.edu.tr
ORCID ID: 0009-0005-3784-9715

Yasin YEŞİLDERE
Öğrenci, Yıldız Teknik Üniversitesi
yasin.yesildere@std.yildiz.edu.tr
ORCID ID: 0009-0000-9942-8346

Ali Berke KÖRÜN
Araştırma Görevlisi, Yıldız Teknik Üniversitesi
berke.korun@yildiz.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-8603-1155

Özet
Bu araştırmada, üniversitede öğrenim görmekte olan beliren yetişkinlik dönemindeki bireylerin sosyal medya bağımlılıkları, psikolojik sağlamlıkları, mutluluk korkusu düzeyleri ve akademik erteleme davranışı düzeyleri arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Araştırmanın temel amacı, üniversite öğrencilerinin akademik erteleme davranışını yordamada sosyal medya bağımlılıkları, psikolojik sağlamlıkları, mutluluk korkusu düzeylerinin açıklama gücünü incelemektir. Araştırma üniversite düzeyinde öğrenim gören 175 kadın 123 erkek olmak üzere toplamda 304 gönüllü üniversite öğrencisinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın katılımcıları amaçlı örnekleme yönteminden faydalanılarak belirlenmiştir. Bu çalışmada veri toplama araçları olarak kişisel bilgi formu, Bergen Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği, Akademik Erteleme Ölçeği, Kısa Psikolojik Sağlamlık Ölçeği ve Mutluluk Korkusu Ölçeği kullanılmıştır. Elde edilen veriler üzerinden pearson korelasyon analizi yapılmış değişkenler arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Akademik erteleme düzeyinin sosyal medya bağımlılığı ile anlamlı ve pozitif yönde ($r = .415$, $p < .001$); psikolojik sağlamlık ile anlamlı ve negatif yönde ($r = -.145$, $p < .005$) ve mutluluk korkusu ile aralarında anlamlı ve pozitif bir ilişki ($r = .175$, $p < .001$) bulunduğu görülmüştür. Akademik erteleme davranışını yordama amaçlı yapılan çoklu doğrusal regresyon analizi sonuçlarına göre sosyal medya bağımlılığı, psikolojik sağlamlık ve mutluluk korkusunun akademik ertelemeyi anlamlı bir şekilde yordadığı sonucuna ulaşılmıştır ($R = .426$, $R2 = .179$, $p < .001$). Elde edilen bulgular, akademik ertelemenin hem teknolojik faktörlerden hem de bireylerin psikolojik ve duygusal özelliklerinden etkilendiğini ortaya koymaktadır. Bu sonuçlar, üniversite öğrencilerinin akademik performansını ve psikolojik iyi oluşunu desteklemeye yönelik müdahalelerde sosyal medya kullanımı, psikolojik dayanıklılık ve mutluluk algısının birlikte ele alınmasının önemini vurgulamaktadır.

Anahtar Sözcükler: Akademik erteleme, psikolojik sağlamlık, sosyal media bağımlılığı, mutluluk korkusu

EĞİTİMDE YAPAY ZEKANIN KARANLIK YÜZÜ: AKADEMSİYEN KAYGILARI

FATİH ERDOĞAN
Öğrenci, SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
erdoganfatih841@gmail.com
ORCID ID: 0009-0005-9155-8951

Beyza SAKARYA
Öğrenci, Selçuk Üniversitesi
beyza.skrya28@gmail.com
ORCID ID: 0009-0008-5588-1438

Büşra Keziban ÖLMEZ
Öğrenci, Selçuk Üniversitesi
busrakezibanolmez@gmail.com
ORCID ID: 0009-0009-0771-9812

Zeynep ŞİMŞİR GÖKALP
Doçent Doktor, Selçuk Üniversitesi
zeynep.simsir@selcuk.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-2353-8922

Özet
Son yıllarda hızla gelişen ve aynı oranda yaygınlaşan yapay zekâ, hayatımızın birçok bölümüne entegre olmakta ve ciddi değişimleri de beraberinde getirmektedir. Bu alanların en başında da eğitim gelmektedir. Eğitim; öğrenciler, eğitimciler ve akademisyenler gibi birçok paydaşın etkileşim içinde olduğu dinamik bir yapıya sahiptir. Bu paydaşlardan biri olan akademisyenler hem nitelikli alan uzmanları yetiştirme hem de akademik literatüre katkı sunma konusunda kritik bir rol üstlenmektedirler. Eğitim paydaşlarınca yapay zekâ kullanımın giderek artması, beraberinde önemli riskler ve belirsizlikler getirmektedir.Bu araştırmanın amacı akademisyenlerin eğitimde yapay zeka kullanımına ilişkin görüşlerini ve bu konudaki endişelerini açığa çıkarmaktır. Araştırmanın örneklemi, Türkiye'nin farklı illerinden, farklı akademik unvanlara sahip 17 akademisyenden oluşmaktadır. Veriler, araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmıştır. Nitel araştırma yöntemlerinden fenomenolojik desen kullanılarak yürütülen çalışmada, elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle değerlendirilmiştir. Nitel bulgular sonucunda, akademisyenler eğitimde yapay zekâ uygulamalarının hem olumlu hem olumsuz taraflarının olduğunu bildirmişlerdir. Ayrıca yapay zekâ uygulamalarının eğitimde artan kullanımının; etik ilkelerin ihlali, kişisel verilerin güvenliği, öğrencilerin bilişsel tembelliğe yönelmesi ve akademik çalışmaların özgünlüğünü yitirmesi gibi çeşitli sorunlara yol açabileceği endişesi katılımcılar tarafından dile getirilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Yapay Zeka kullanımı, Akademisyen, Kaygı, Fenomenoloji

BİYOMİMİKRİ TEMELLİ ÖĞRETİMİN 8. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN PROBLEM ÇÖZME BECERİLERİNE ETKİSİ[63]

Esma AY
Öğrenci, Bayburt Üniversitesi
ayesma384@gmail.com
ORCID ID: 0009-0008-4643-3393

Ebru MAZLUM GÜVEN
Dr. Öğretim Üyesi, Bayburt Üniversitesi
eumazlum@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-7758-4177

Özet
Doğadan ilham alan yenilikçi yaklaşımların eğitim süreçlerine entegrasyonu, öğrencilerin bilişsel becerilerinin gelişimine önemli katkılar sunmaktadır. Biyomimikri, canlıların doğadaki yapı ve işlevlerinden esinlenerek insan yaşamına yönelik çözüm önerileri geliştirmeyi amaçlayan disiplinler arası bir yaklaşım olup, Fen Bilimleri dersinde çevre konularının öğretiminde bütüncül bir bakış açısı sağlamaktadır. Bu yaklaşım, öğrencilerin gerçek yaşamdan kaynaklanan çevresel sorunlara farklı bakış açılarıyla yaklaşarak çözüm yolları geliştirmelerini desteklemekte ve bu sayede problem çözme becerilerinin gelişimine katkı sunmaktadır. Bireylerin, hızla değişen dünyada karşılaştıkları çevresel, sosyal ve teknolojik sorunlara etkili ve uygulanabilir çözümler üretebilmeleri adına bu becerilerin güçlendirilmesi gerekmektedir. Bu doğrultuda, bu çalışma biyomimikri temelli öğretim yaklaşımının 8. sınıf öğrencilerinin problem çözme becerileri üzerindeki etkisini, çevre sorunları bağlamında incelemeyi amaçlamaktadır. Bir devlet ortaokulunda öğrenim gören toplam 20 8.sınıf öğrencisi ile yürütülen uygulamada, ön test–son test desenine dayalı yarı deneysel yöntem kullanılmıştır. Araştırmacı çevre sorunları konusu bağlamında biyomimikri temelli etkinlikler içeren çalışma yaprakları geliştirmiştir. Çalışma yaprakları üç bölüm olarak yapılandırılmıştır. İlk bölümde doğadaki ilgili canlıyı tanıma, canlıyı inceleme ve fikir üretme kısımları yer almakta, ikinci bölümde canlı ile çevre sorunu arasında ilişki kurma ve son bölümde çevre sorununa çözüm getirme kısmı bulunmaktadır. Veri toplama aracı olarak "Problem Çözme Becerilerine Yönelik Algı Ölçeği" kullanılmıştır. Elde edilen veriler SPSS 22 programında Bağımlı T Testi ile analiz edilmiştir. Bulgular, biyomimikri temelli öğretim uygulamalarının ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir. Elde edilen sonuçlar, biyomimikri temelli öğretim yaklaşımının öğrencilerin problem çözme becerilerini geliştirmede etkili bir yöntem olabileceğini göstermektedir. Bu durum, fen derslerinde biyomimikri gibi disiplinler arası ve yenilikçi yaklaşımların, öğrencilerin hem akademik başarılarını hem de üst düzey düşünme becerilerini destekleyebileceğini işaret etmektedir.

Anahtar Sözcükler: Biyomimikri, Problem çözme becerisi, Fen eğitimi, Çevre sorunları

[63] Bu bildiri, ilk yazarın 2209-A - Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Destekleme Programı kapsamında kabul alan araştırmadan üretilmiştir

AZERBAYCAN'DA YAPAY ZEKÂNIN İŞ GÜCÜ PİYASASINA ETKİSİ

Yegana Huseynova
Okutman, Karabakh Universiteti
yegane.huseynova@karabakh.edu.az
ORCID ID: 0009-0003-4990-0085

Elchin Suleymanov
Doçent Doktor, National Observatory on Labour Market and Social Protection Affairs
elchin.b.suleymanova@sosial.gov.az
ORCID ID: 0000-0002-6075-2744

Özet
Son yıllarda yapay zekâ teknolojileri, üretimden hizmet sektörüne kadar geniş bir alanda ekonomik ve sosyal dönüşümlere yol açmıştır. Küresel ölçekte iş gücü piyasalarının yeniden şekillenmesine neden olan bu gelişmeler, Azerbaycan ekonomisi açısından hem fırsatlar hem de riskler taşımaktadır. Bu çalışmada, yapay zekâ teknolojilerinin Azerbaycan'daki istihdam yapısı, meslek profilleri, ücret dengeleri ve iş gücü verimliliği üzerindeki olası etkileri analiz edilmektedir. Araştırma, literatür taraması, uluslararası raporların değerlendirilmesi ve Azerbaycan'a özgü sektör verilerinin incelenmesi yoluyla yürütülmüştür. Bulgular, yapay zekâ uygulamalarının özellikle bilgi teknolojileri, finans, enerji ve lojistik sektörlerinde iş gücü talebini artırabileceğini, ancak düşük vasıflı işlerde istihdam daralmasına yol açabileceğini göstermektedir. Politika önerileri, eğitim sisteminin dijital becerilerle uyumlu hâle getirilmesi, yaşam boyu öğrenme programlarının yaygınlaştırılması ve Yapay Zeka etiği çerçevesinin oluşturulmasına odaklanmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Yapay zekâ, iş gücü piyasası, dijital dönüşüm, istihdam, Azerbaycan.

ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİNE YÖNELİK HAZIRLANAN MOBİL UYGULAMALAR ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Nihal Elif Gürbüz
Öğrenci, Atatürk Üniversitesi
nihalelifgurbuz@gmail.com
ORCID ID: 0000-0001-9269-3796

Özet
Teknolojinin hızla geliştiği günümüzde, dijital araçlar erken çocukluk dönemindeki çocukların hayatında önemli bir yer tutmaktadır. Özellikle mobil uygulamalar, hem eğlence hem de eğitim amacıyla yaygın olarak kullanılmaktadır. Ancak, uygulama marketlerinde ebeveynlerin ve eğitimcilerin karşısına çıkan binlerce seçenek arasından pedagojik olarak nitelikli, güvenilir ve çocuğun gelişimini destekleyici uygulamaları ayırt etmek giderek zorlaşmaktadır. Bu durum, alandaki mobil uygulamaların belirli standartlar ve bilimsel kriterler çerçevesinde incelenmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır. Bu çalışmanın temel amacı, Türkiye'deki uygulama marketlerinde erişime sunulan ve erken çocukluk dönemine (3-6 yaş) yönelik geliştirilmiş popüler mobil eğitim uygulamalarını, standart bir değerlendirme aracı kullanarak kapsamlı bir şekilde incelemektir. Araştırma, nitel araştırma desenlerinden doküman incelemesi modeline göre tasarlanmıştır. Çalışmanın veri setini, uygulama marketlerinde "okul öncesi", "eğitici oyun", "çocuk oyunu" gibi anahtar kelimelerle yapılan aramalarda en yüksek indirme sayısına ve kullanıcı puanına sahip olan 30 mobil uygulama oluşturmaktadır. Verilerin toplanmasında ve analizinde, Burak Delican (2021) tarafından uyarlanan "Erken Çocukluk Dönemine Yönelik Mobil Eğitim Uygulamalarını Değerlendirme Rubriği" kullanılmıştır. Bu rubrik; pedagojik uygunluk, gelişimsel destek, kullanılabilirlik, teknik özellikler ve güvenlik gibi çok boyutlu bir değerlendirme imkânı sunmaktadır. Elde edilen veriler, rubriğin alt boyutları temel alınarak betimsel analiz tekniği ile çözümlenmiştir. Çalışma sonucunda, incelenen mobil uygulamaların güçlü ve zayıf yönlerinin ortaya konulması hedeflenmektedir. Bulguların, uygulamaların genellikle görsel tasarım ve eğlence faktörü açısından başarılıyken; pedagojik içerik derinliği, bireyselleştirilmiş öğrenme deneyimi sunma, reklamsız ve güvenli bir ortam sağlama gibi konularda eksiklikler gösterebileceği öngörülmektedir. Bu çalışmanın sonuçlarının, çocukları için nitelikli dijital materyal arayışında olan ebeveynlere ve eğitimcilere rehberlik etmesi, aynı zamanda uygulama geliştiricilere bilimsel temelli geri bildirimler sunarak alandaki uygulamaların kalitesinin artırılmasına katkı sağlaması beklenmektedir.

Anahtar Sözcükler: Erken Çocukluk Dönemi, Mobil Uygulama, Eğitici Uygulama, Uygulama Değerlendirme, Dijital Eğitim, Değerlendirme Rubriği.

MESLEK LİSELERİNDE HALKLA İLİŞKİLER BRANŞI ALANINDA VERİLEN EĞİTİMİN YAPAY ZEKA ARAÇLARINA ENTEGRASYONU: MÜFREDAT İNCELEMESİ VE ÖNERİLER

Nazlı SARSIER AYDIN
Öğrenci, T.C İstanbul Nişantaşı Üniversitesi
nsarsier@gmail.com
ORCID ID: 0009-0005-5045-2261

Özet
Meslek liselerinde halkla ilişkiler alanındaki eğitim, dijitalleşme ve yapay zeka teknolojilerinin hızla geliştiği günümüzde önemli bir dönüşüm sürecinden geçmektedir.Bu çalışma, Türkiye'de halkla ilişkiler alanında eğitim veren meslek liselerinin mevcut müfredatlarının yapay zeka araçları kullanımı ile müfredata entegrasyonu açısından değerlendirilmesi ve bu araçların mesleki alanda öğrencilere hangi kazanımları sağlayacağı açıklanmaktadır. Araştırmada, Milli Eğitim Bakanlığı'nın 2020-2025 yıllarına ait müfredat dokümanları ve ders içerikleri,eğitimde kullanılan yapay zeka araçları öğretmen el kitabı nitel doküman incelemesi yöntemiyle analiz edilmiştir.Bulgular, mevcut müfredatta yapay zeka teknolojilerine branş bazında doğrudan yer verilmediği; ancak dijital tasarım, sosyal medya ve programlama gibi derslerde dolaylı olarak temel dijital becerilerin kazandırıldığını göstermektedir.Öğrencilerin halkla ilişkiler alanında yapay zeka destekli iletişim ve içerik üretimi gibi pratik becerilerinin geliştirilmesine yönelik eğitim içeriğinin yetersiz olduğu gözlemlenmiştir.Ayrıca, müfredatın bu araçların kullanımında etik ve yasal konulara yeterince dikkat etmediği belirlenmiştir.Bu nedenle bu çalışma,branş müfredatların güncellenerek "Yapay Zeka Destekli İletişim" gibi modüllerin eklenmesi,öğretmenlerin yapay zeka araçlarının kullanımı konusunda bilinçlendirilmesi ve teknik altyapının güçlendirilmesi yönünde öneriler sunmaktadır.Halkla ilişkiler alanında mesleki yapay zeka bilgilerinin ve araçlarının entegrasyonunun eğitim programlarına dahil edilmesi,öğrencilerin gelecekteki başarıları için insan odaklı mesleki eğitimin kritik bir adım olarak karşımıza çıkmaktadır.Bu önerilerin hayata geçirilmesi, meslek lisesi öğrencilerinin hem eğitim sürecinde hem de mezuniyet sonrası dijitalleşen iş dünyasına hazırbulunuşluk ilkesi çerçevesinde düzeyi yüksek, yaratıcı ve etik bilince sahip bireyler olarak katılmalarını sağlayacaktır.

Anahtar Sözcükler: Meslek liseleri, halkla ilişkiler eğitimi, dijitalleşme, yapay zekâ temelleri, müfredat incelemesi

BAĞLANMA STİLLERİ İLE PHUBBİNG ARASINDAKİ İLİŞKİDE SOSYAL BEĞENİRLİĞİN ARACI ROLÜ

Şeyma Nur Karagülle
Öğrenci, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi
seymakaragulle.40@gmail.com
ORCID ID: 0009-0001-3273-1137

Evren Erzen
Doçent Doktor, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi
erzenevren@gmail.com
ORCID ID: 0000-0001-9726-2688

Özet
Geniş kullanım alanıyla modern yaşamı kolaylaştıran internetin hatalı kullanımı çok çeşitli sosyal sorunları da beraberinde getirmektedir. Bu sorunlardan biri de phubbing davranışıdır. Phubbing, bireyin yüz yüze iletişim sırasında telefonuyla meşgul olması durumunu ifade etmektedir. Bu doğrultuda bu araştırmada bağlanma stilleri, phubbing ve sosyal beğenirlik davranışı arasındaki ilişkileri incelemek amaçlanmıştır. Bu bağlamda bu çalışmada John Bowlby tarafından temellendirilen ve Mary Ainsworth tarafından ampirik olarak sınıflandırılan bağlanma stilleri (güvenli, kaygılı-kararsız ve kaçınan) ile phubbing davranışı arasındaki ilişkide sosyal beğenirliğin aracı rolü incelenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu, yaşları 17 ile 53 arasında değişen ($\bar{X}$yaş: 21.78, Ss: 4.15) 471'si kadın (%66,2) ve 241'ü erkek (%33,8) olmak üzere 712 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak Phubbing Ölçeği, Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği ve Sosyal Beğenirlik Ölçeği ile araştırmacılar tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Veri analizleri SPSS programı ve Process Macro eklentisi aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Phubbing, bağlanma stilleri ve sosyal beğenirlik değişkenleri arasındaki ilişkiler verilerin normallik varsayımını karşılamaması nedeniyle Spearman Korelasyon Analizi ile incelenmiştir. Sosyal beğenirliğin aracılık etkisi Hayes'in Process Macro (Model 4) yöntemiyle test edilmiştir. Korelasyon analizi sonuçlarına göre phubbing ile sosyal beğenirlik, kaygılı-kararsız ve kaçınan bağlanma arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişkiler bulunmuştur. Güvenli bağlanma ile phubbing arasındaki ilişki ise negatif olmasına rağmen anlamlı değildir. Sosyal beğenirlik güvenli bağlanma ile negatif, kaygılı-kararsız ve kaçınan bağlanma ile pozitif anlamlı ilişkiye sahiptir. Aracılık analizi sonuçları güvenli bağlanma (ab = -.15, SE = .03, 95% CI [-.22, -.09]) ve kaçınan bağlanma stilinin (ab = .09, SE = .02, 95% CI [.05, .13]) phubbing davranışı üzerinde anlamlı dolaylı etkilerinin olduğunu göstermektedir. Güvenli bağlanma (c' = .07, p = .34) ve kaçınan bağlanma (c' = .05, p = .29) phubbing arasındaki doğrudan etkilerin anlamlı olmadığından dolayı sosyal beğenirlik bu ilişkilerde tam aracı rol oynamaktadır. Kaygılı-kararsız bağlanma stilinin(ab=.09, SE=.02, 95%CI [.05,.12]) phubbing davranışı üzerinde anlamlı dolaylı etkileri olduğu görülmektedir. Kaygılı-kararsız bağlanma (c' = .23, p < .01) ile phubbing arasındaki doğrudan etkisi anlamlı bulunduğundan sosyal beğenirlik bu ilişkide kısmı aracı role sahiptir. Elde edilen bulgular ilgili literatür doğrultusunda tartışılmış teorik ve uygulamaya yönelik katkı sunabilecek önerilere yer verilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Bağlanma stilleri, phubbing, sosyal beğenirlik

EĞİTİMDE YAPAY ZEKA TEKNOLOJİSİNE İLİŞKİN YÜKSEK LİSANS ÖĞRENCİLERİNİN GÖRÜŞLERİ

ZÜBEYDE TECİMER ALTINEL
Doktor, ÇALIŞMIYOR
ztecimer@gmail.com
ORCID ID: 0000-0001-7535-1866

MUSTAFA HAMALOSMANOĞLU
Doçent Doktor, ERCİYES ÜNİVERSİTESİ
hamalosmanoglu@erciyes.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-1126-0268

Özet
Bu çalışmanın amacı, yüksek lisans düzeyinde öğrenim gören öğrencilerin eğitimde yapay zeka (YZ) teknolojilerinin kullanımına ilişkin görüşlerini incelemektir. Çalışmada nitel araştırma desenlerinden olgubilim deseni benimsenmiştir. Çalışma grubunu 2024-2025 eğitim-öğretim yılında bir devlet üniversitesinde öğrenim gören, uygun örneklem yöntemiyle belirlenen 18 yüksek lisans öğrencisi oluşturmaktadır. Elde edilen veriler, yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmış ve içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir. Bulgulara göre, katılımcılar yapay zeka teknolojisini en çok insan zekasının simülasyonu kategorisinde insan gibi düşünme koduyla tanımlamış; teknolojinin özelliklerini ise bilişsel yetenekler ve öğrenme kategorisinde problem çözme kodu ile ifade etmiştir. Fen eğitiminde kullanılan yapay zeka teknolojileri en çok doğrudan yapay zeka uygulamaları kategorisinde ChatGPT kodunda; fen eğitiminde kullanım amaçları ise öğrenme sürecine katkı kategorisinde simülasyonlar kodunda toplanmıştır. Katılımcılar, fen eğitiminde yapay zekanın en önemli avantajını bireyselleştirilmiş öğrenme kategorisinde öğrenci düzeyine uygun içerik kodu ile vurgulamıştır. Fen eğitiminde yapay zeka teknolojisi kullanımında karşılaşılabilecek sorunlar ise erişim sorunları kategorisinde teknolojiye erişim eşitsizliği kodu altında toplanmıştır. Sonuç olarak, katılımcılar yapay zeka teknolojilerinin eğitimde sunduğu potansiyelin farkında olmakla birlikte, bu teknolojilerin sağlıklı ve etkili kullanımının ancak öğretmen eğitimi, altyapı yatırımı ve etik düzenlemelerle mümkün olabileceğini vurgulamışlardır. Eğitimde yapay zeka teknolojilerinin etkin kullanımı için öğretmen eğitim programları güncellenmeli, teknolojik altyapı güçlendirilmelidir. Teknolojiye erişim eşitsizliğimi azaltmak için politikalar geliştirilip, etik kurallar oluşturulmalıdır.

Anahtar Sözcükler: Eğitim teknolojileri, eğitimde yapay zeka, fen eğitimi, içerik analizi

FEN EĞİTİMİ BAĞLAMINDA ÖĞRETMEN ADAYLARININ BİLİMSEL MEDYA OKURYAZARLIĞININ İNCELENMESİ

DİLEK ÖZBEK
Doktor, Necmettin Erbakan Üniversitesi
ozbekdilek86@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-1601-6766

Özet
Dijital medya ve sosyal ağlar, bireylerin bilgiye erişimini kolaylaştırmakla birlikte bilimsel temelden yoksun içeriklerin ve bilimsel dezenformasyonun hızla yayılmasına da zemin hazırlamaktadır. Bu durum özellikle bilimsel ve toplumsal açıdan önem taşıyan konularda bilgi kirliliği, güvensizlik ve yanlış yönlendirmelere yol açabilmektedir. Öğretmen adaylarının bu tür içerikleri nasıl değerlendirdiği ve eğitim ortamına nasıl taşıyabileceği, bilimsel medya okuryazarlığı açısından kritik bir öneme sahiptir. Bu araştırmanın amacı, öğretmen adaylarının dijital medya ortamlarında karşılaştıkları uzman açıklamalarına yönelik değerlendirmelerini inceleyerek bilimsel medya okuryazarlıklarını incelemektir. Araştırma, nitel araştırma yaklaşımıyla desenlenmiştir. Çalışma grubunu amaçlı örnekleme yöntemiyle seçilen 10 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Veriler 2024-2025 eğitim-öğretim yılı yaz döneminde, Temmuz–Ağustos aylarında Google Forms aracılığıyla çevrim içi olarak toplanmıştır. Katılımcılara belirli bir bilimsel konuda farklı uzmanların açıklamalarını içeren kısa bir senaryo sunulmuş ve bu açıklamalara yönelik açık uçlu sorular yöneltilmiştir. Form, yedi boyutta yapılandırılmıştır: uzman değerlendirilmesi, kaynak güvenilirliği, bilimsel tutarlılık, duygusal/sezgisel tepkiler, pedagojik değerlendirme, medya okuryazarlığı farkındalığı ve bilimsel medya okuryazarlığını geliştirmeye yönelik görüşler. Elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle çözümlenecektir. Bu kapsamda, katılımcı ifadeleri ilgili boyutlara göre sınıflandırılacak, her boyut için öne çıkan temalar belirlenecek ve alıntılarla desteklenecektir. Araştırma bulgularının, öğretmen adaylarının bilimsel medya okuryazarlığının belirlenmesine ve bu doğrultuda öğretmen eğitimine yönelik program ve uygulamaların geliştirilmesine katkı sağlaması beklenmektedir.

Anahtar Sözcükler: Bilimsel medya okuryazarlığı, bilimsel dezenformasyon, fen bilgisi eğitimi.

GERİATRİDE KISA SÜRELİ TERAPİ YAKLAŞIMI OLARAK EMDR'NİN KULLANIMI: BİR OLGU SUNUMU

Neslihan Tekgül
Doktor, Yıldız Teknik Üniversitesi
ntekgul@yildiz.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-6149-1825

Dilay Batum Karal
Doktor, Milli Eğitim Bakanlığı
dilybatm@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-7930-3121

Pürem Altıparmak
Doktor, Milli Eğitim Bakanlığı
puremaltiparmak@gmail.com
ORCID ID: 0000-0003-3230-5071

Özet
Nüfusun yaşlanması, yirminci yüzyılın öne çıkan olgularından biri olmuş ve kısa sürede tüm dünyanın gündemindeki temel sorunlardan birine dönüşmüştür. Yaşlanma, sadece tıbbi bir mesele olmayıp aynı zamanda psikososyal bir mesele olarak değerlendirilmektedir. Daha uzun yaşamak ve yaşam kalitesini sürdürebilmek hem önemli bir başarı hem de sürekli geliştirilmesi gereken bir süreçtir. Geriatri alanında; sağlıklı kalabilme, özerkliğin korunması ve psikososyal yeterlilik kadar uygun maliyetli ve hızlı erişilebilir sağlık hizmetlerine ulaşabilmek de büyük önem taşır. Nitekim, yaşlı bireylerde sağlık, sosyal ve uzun dönem bakım hizmetlerine erişimde çeşitli güçlükler yaşandığı ve bu durumun sağlık eşitliği ile yaşam kalitesi üzerinde kritik bir etkisi olduğu belirtilmektedir. EMDR, biyo-psikososyal sağlık açısında bu ihtiyaca cevap olabilir. Bu çalışmada, psikosomatik yakınmaları olan depresyon belirtileri gösteren 67 yaşındaki okuma-yazma bilmeyen bir kadın olgusunun Göz Hareketleri ile Duyarsızlaştırma ve Yeniden İşleme (Eye Movement Desensitization & Reprocessing-EMDR) yöntemi ile yapılan psikoterapi süreci sunulacaktır. EMDR ağırlıklı olarak ruhsal travma tedavisinde kullanılan kısa süreli bir tedavi tekniğidir. Olguda standart, sekiz aşamalı EMDR protokolü uygulanmıştır. Olguya, uygulama öncesinde Standardize Mini Mental Test (SMMT) ve Beck Depresyon Ölçeği (BDÖ); sonrasında BDÖ uygulanmıştır. Olgu, psikiyatrik tanı almamıştır. Uygulanan SMMT'e göre bilişsel işlevler normal düzeyde (SMMT:28) ve orta düzeyde depresif semptomlar (BDÖ: 23) gözlenirken, EMDR sonrası son-ölçüm (BDÖ:6) ve izlem ölçümünde (BDÖ:5) sonuçlar normal değerlerde bulunmuştur. Bu çalışmada sunulan olgudan hareketle, geriatri alanında okuma-yazma bilmeme gibi dezavantaja sahip olgularda bile EMDR'nin alternatif bir tedavi tekniği olarak etkili olabileceği söylenebilir. Bulgular literatür ışığında tartışılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Kısa süreli terapiler, EMDR, geriatri, depresyon

HAREZMİ EĞİTİM MODELİNİN ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN EĞİTİM SÜRECİNE ETKİSİ [64]

İCLAL MAKBULE TOPRAKKAYA
Öğretmen, İSTANBUL İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ
ebruli-iclal@hotmail.com
ORCID ID: 0009-0000-7233-7233

Özet
Bu araştırmanın amacı, Hârezmî Eğitim Modeli uygulamasına yönelik ortaokul öğrencilerinin görüşlerinin incelenmesidir. Çalışma, var olan durumu ortaya koymayı amaçladığından tarama modeline uygun olarak tasarlanmıştır. Çalışmanın örneklemini, 2024-2025 eğitim öğretim yılında İstanbul ilinde Hârezmî Eğitim Modeli uygulamasına katılan 20 ortaokul öğrencisi oluşturmaktadır. Hârezmî Eğitim Modeli uygulamasında ortaokul öğrencileri haftada 1 gün, 4 öğretmenin hazırladığı eğitim modeli uygulanmıştır. Çalışmada, verileri toplamak amacıyla öğrenci için anket formu hazırlanıp kullanılmıştır. Anket formlarında eğitim içerikleriyle ilgili sorulara yer verilmiştir. "Evet", "kısmen", "kararsızım" ve "hayır" şeklinde derecelendirilen ölçme aracından elde edilen verilerin analizinde, yüzde ve frekanstan yararlanılmıştır. Araştırma sonucunda Harezmi Eğitim Modeline katılan öğrenciler ;algoritmik düşünme , bilgi işlemsel düşünme becerisi, problem çözme ve teknoloji kullanma becerisinde artış olduğunu ifade etmişlerdir. Harezmî eğitim modeli sayesinde öğrenciler ders başarılarına olumlu katkı sağladıkları, sosyal anlamda iletişim becerilerinin geliştiğini ve problem çözme becerilerine pozitif yönde artış olduğunu söylemişlerdir.

Anahtar Sözcükler: 1.Harezmi Eğitim Modeli,2. Algoritmik Düşünme, Bilgi İşlemsel Düşünme

[64] Harezmi Eğitim Modeli

ULUSLARARASI TURKCESS KONGRESİ

YETİŞKİN BİREYLERDE SAHTEKÂR FENOMENİ İLE İLİŞKİLİ OLABİLECEK DEĞİŞKENLERİN İNCELENMESİ [65]

Gülsüm GENİŞ
Öğrenci, Yıldız Teknik Üniversitesi
gulsumgenis44@gmail.com
ORCID ID: 0009-0002-9817-6647

Fulya TÜRK
Profesör Doktor, Yıldız Teknik Üniversitesi
fulya.turk@yildiz.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-1896-8418

Özet
Sahtekâr fenomeni bireylerin kazandıkları derecelere, testlerden aldıkları yüksek puanlara, akademik onurlara, aldıkları övgü ve takdirlere rağmen içsel bir başarı duygusu hissetmeyip kendilerini diğerlerine karşı bir "sahtekâr" olarak algılamalarıdır. İmposter sendromu olarak da adlandırılan bu kavrama dair yurt dışında oldukça fazla çalışma yapılmasına rağmen ülkemizde yapılan çalışmalar görece daha azdır. Ülkemizdeki yetişkin bireylerde sahtekâr fenomeni daha çok sosyal psikoloji bağlamında araştırıldığı için bu araştırma ile bireylerin içsel faktörlerine odaklanmak amaçlanmaktadır. Bu doğrultuda bu araştırma ile yetişkinlerde sahtekâr fenomeninin benlik saygısı, yaşam doyumu, öz şefkat ve bilişsel çarpıtmalar ile ilişkisi incelenmektedir. Bu araştırmada kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi kullanılmıştır ve Türkiye'de yaşayan 18-65 yaş aralığındaki 498 yetişkin birey çevrimiçi form aracılığıyla araştırmaya katılmıştır. Araştırmanın yöntemi ise ilişkisel tarama yöntemidir. Araştırmada değişkenler arasındaki ilişkiyi ortaya koymak için Clance Sahtekâr Fenomeni Ölçeği, İki Boyutlu Benlik Saygısı Ölçeği, Yaşam Doyumu Ölçeği, Öz-Şefkat Ölçeği Kısa Formu ve Düşünme Türleri Ölçeği (Bilişsel Çarpıtmalar Ölçeği) kullanılmıştır. Yapılan analizler sonucunda demografik değişkenlerden olan cinsiyet, öğrenim durumu, algılanan sosyo-ekonomik gelir düzeyi ve çalışılan sektör değişkenlerine göre katılımcıların sahtekâr fenomeni eğiliminin farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Çalışma durumu değişkenine göre ise katılımcıların sahtekâr fenomeni eğilimi düzeyinin farklılaştığına ulaşılmıştır; tam zamanlı çalışanların çalışmayanlara ve kısmi zamanlı çalışanlara göre sahtekâr fenomeni eğilimi daha düşüktür. Diğer yandan katılımcıların sahtekâr fenomeni eğilimi düzeyinin; benlik saygısı, yaşam doyumu ve öz şefkat ile negatif yönde ve anlamlı düzeyde ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Benlik saygısı, yaşam doyumu ve bilişsel çarpıtma değişkenleri birlikte, sahtekâr fenomeni eğilimindeki toplam varyansın yaklaşık %60'ını açıklamaktadır. Regresyon katsayılarına ilişkin t-testi sonuçları incelendiğinde ise, sahtekâr fenomeni eğilimi üzerinde benlik saygısı ve yaşam doyumu ile iki uçlu düşünme, etiketleme ve olumluyu azımsama veya yok sayma çarpıtmalarının anlamlı bir yordayıcı olduğu görülmektedir. Öz şefkat ile zihin okuma, felaketleştirme, duygudan sonuca ulaşma, zihinsel filtreleme, aşırı genelleme, kişiselleştirme ve zorunluluk ifadeleri çarpıtmaları ise anlamlı bir etkiye sahip değildir.

Anahtar Sözcükler: Sahtekâr fenomeni, benlik saygısı, yaşam doyumu, öz şefkat, bilişsel çarpıtmalar

[65] Bu bildiri Prof. Dr. Fulya TÜRK danışmanlığında Gülsüm GENİŞ tarafından yüksek lisans tez çalışması kapsamında hazırlanmıştır.

İLKOKULDA DİJİTAL İÇERİK KULLANIMI: MAARİF MODELİ BİRİNCİ SINIF TÜRKÇE DERS KİTAPLARINDAKİ QR KODLARIN İNCELENMESİ

Fatih Akçay
Araştırma Görevlisi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi
fatih.akcay@hku.edu.tr
ORCID ID: 0009-0003-7179-0214

Sakine Hakkoymaz
Dr. Öğretim Üyesi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi
sakine.hakkoymaz@hku.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-3005-7900

Özet
Bu çalışma 2024 yılında Maarif Modeli kapsamında hazırlanan ilkokul 1. sınıf Türkçe ders kitaplarında (1. ve 2. Kitap) yer alan QR kodların içeriklerini incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmada kitaplarda bulunan QR kod içerikleri kodların çalışma durumu, içerik türü, (hece-kelime-cümle oyunu, dinleme metni, tema tanıtımı vb.) etkileşim düzeyi, kazandırılması hedeflenen becerilerle olan uyum düzeyi nitel içerik analizi yöntemiyle çözümlenecektir. İnceleme sürecinde her QR kod, önceden belirlenen kategorilere göre analiz edilerek öğretimsel işlevselliği ve dijital eğitim bağlamındaki katkısı sınıflandırılacaktır. Böylece QR kod içeriklerinin öğrencinin temel dil becerilerini (okuma, yazma, konuşma, dinleme) destekleme düzeyi ve öğrenme sürecine dijital katkısı çok boyutlu olarak ortaya konulacaktır. Çalışma sonucunda elde edilecek bulgularla, QR kod destekli dijital içeriklerin tasarımına ve kullanımına yönelik önerilere ulaşılması hedeflenmektedir. İnceleme sürecinde elde edilecek verilerin, özellikle dijital okuryazarlık ve dil becerileri arasındaki ilişkiyi ortaya koyması ve bu bağlamda ilkokul düzeyinde dijital içerik kullanımına yönelik literatüre katkı sağlaması beklenmektedir. Araştırma, dijitalleşen eğitim ortamlarında ders kitaplarının daha etkin kullanımı konusunda sınıf öğretmenlerine ve kitap yazarlarına yol gösterici olmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Sözcükler: Maarif Modeli, Türkçe ders kitabı, dijital içerik, QR kod

UZAK MESAFE ROMANTİK İLİŞKİSİ YÜRÜTEN ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE AİLE İLETİŞİMİ, İLİŞKİ KALİTESİ VE ÖZNEL İYİ OLUŞ ARASINDAKİ İLİŞKİLERİN İNCELENMESİ

Zeynep Feyza Bozdağ
Öğrenci, Yıldız Teknik Üniversitesi
Feyza.bozdag@std.yildiz.edu.tr
ORCID ID: 0009-0000-2520-3347

Ali Berke Körün
Araştırma Görevlisi, Yıldız Teknik Üniversitesi
berke.korun@yildiz.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-8603-1155

Özet
Bu araştırmada, uzak mesafe ilişkisi yürüten ve üniversitede öğrenim gören bireylerde aile iletişimi, ilişki kalitesi ve öznel iyi oluş arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Araştırmanın temel amacı, uzak mesafe ilişkisi yürüten üniversite öğrencilerinin öznel iyi oluşunu açıklamada kök aile iletişimi ve ilişki kalitesinin yordama gücünü incelemektir. Araştırma üniversite düzeyinde öğrenim gören 199 kadın 149 erkek olmak üzere toplamda 348 gönüllü üniversite öğrencisinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın katılımcıları amaçlı örnekleme yönteminden faydalanılarak belirlenmiştir. Bu çalışmada veri toplama araçları olarak kişisel bilgi formu, Aile İletişimi Ölçeği, Algılanan Romantik İlişki Kalitesi Ölçeği ve Öznel İyi Oluş Ölçeği kullanılmıştır. Elde edilen veriler üzerinden pearson korelasyon analizi yapılmış değişkenler arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Öznel iyi oluş düzeyinin aile iletişimi ile anlamlı ve pozitif yönde ($r = .607$, $p < .001$); algılanan romantik ilişki kalitesi ile anlamlı ve pozitif yönde ($r = .434$, $p < .001$) bulunduğu görülmüştür. Öznel iyi oluş düzeyini yordama amaçlı yapılan çoklu doğrusal regresyon analizi sonuçlarına göre aile iletişimi ve ilişki kalitesinin öznel iyi oluşu anlamlı bir şekilde yordadığı sonucuna ulaşılmıştır ($R = .649$, $R2 = .421$, $p < .001$). Elde edilen bulgular, uzak mesafe ilişkisi yürüten bireylerin hem kök aileleri ile kurdukları etkileşimin hem de partnerleri ile kurdukları kaliteli ilişkinin öznel iyi oluş adına önemli yordayıcılar olduğunu göstermektedir. Bu sonuçlar, üniversite öğrencilerinin ilişki sürdürme becerileri ve öznel iyi oluşunu desteklemeye yönelik müdahalelerde kök aile ile kurulan ilişkinin ve romantik ilişki dinamiklerinin birlikte ele alınmasının önemini vurgulamaktadır.

Anahtar Sözcükler: Öznel iyi oluş, aile iletişimi, romantik ilişki kalitesi, uzak mesafe ilişkiler

YETİŞKİNLERDE BELİRSİZLİĞE TAHAMMÜLSÜZLÜK ve DUYGU DÜZENLEME ARASINDAKİ İLİŞKİ [66]

Melike Gülşen Kaymakçı
Öğrenci, Beykoz Üniversitesi Lisansüstü Programlar Enstitüsü Klinik Psikoloji
melike.glsen@gmail.com
ORCID ID: 0009-0007-3747-6917

Özet
Günümüzün öngörülemez yaşam koşulları, bireylerin belirsizlik karşısındaki bilişsel ve duygusal tepkilerini anlamayı önemli kılmaktadır. Carleton'ın (2016) belirsizlik kuramına göre belirsizliğe tahammülsüzlük (BT), bireylerin öngörülemeyen durumları tehdit edici algılama ve bu durumlara yönelik olumsuz bilişsel değerlendirmeler yapma eğilimini ifade eder. Garnefski ve Kraaij'nin (2007) bilişsel duygu düzenleme modeli ise bireylerin stresli ya da olumsuz yaşam olayları karşısında başvurdukları bilişsel stratejileri; uyumlu (ör. olumlu yeniden değerlendirme, plan yapma) ve uyumsuz (ör. ruminasyon, felaketleştirme) olarak sınıflandırır. Bu çalışmada, BT düzeyi ile bilişsel duygu düzenleme stratejileri arasındaki ilişkiler incelenmiş ve "BT düzeyi arttıkça uyumsuz duygu düzenleme stratejilerinin kullanımının artacağı, uyumlu stratejilerin kullanımının ise azalacağı" hipotezi test edilmiştir. Araştırma, 2025 yılında Türkiye genelinde kolayda örnekleme yöntemiyle seçilen 262 yetişkin birey (180 kadın, 82 erkek) üzerinde yürütülmüştür. Katılımcılar 18–65 yaş aralığında olup, klinik olmayan bir örneklemdir. Veri toplama araçları olarak Belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeği (BTÖ-12) ve Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeği (BDDÖ) kullanılmış, veriler Pearson korelasyon analizi ile değerlendirilmiştir. Bulgular, BT düzeyinin uyumsuz stratejiler ile pozitif; uyumlu stratejiler ile negatif yönde ilişkili olduğunu göstermiştir. Sonuç olarak, BT'nin yüksek olduğu bireylerde işlevsel bilişsel stratejilerin güçlendirilmesine yönelik psikoeğitim ve terapötik müdahaleler (örn. yeniden değerlendirme eğitimi) yararlı olabilir. Bu bulgular, belirsizliğe tahammülsüzlük ile duygu düzenleme arasındaki ilişkinin Türkiye örnekleminde sistematik olarak incelenmesi açısından literatüre katkı sağlamaktadır. Gelecek araştırmalarda boylamsal tasarımlar ve klinik örneklemler kullanılarak nedensel ilişkilerin daha net ortaya konması önerilmektedir.

Anahtar Sözcükler: belirsizliğe tahammülsüzlük, duygu düzenleme stratejileri, bilişsel stratejiler

[66] Bu bildiri 'Yetişkinlerde Belirsizliğe Tahammülsüzlük, Duygu Düzenleme ve Saldırganlık Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi' yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

TÜRKİYE'NİN FARKLI YÖRELERİNE AİT HALK TÜRKÜLERİNİN SOSYAL BİLGİLER DERSİYLE İLİŞKİLENDİRİLMESİ

Ömer Tuna
Öğrenci, Kilis 7 Aralık Üniversitesi
otuna2779@gmail.com
ORCID ID: 0009-0002-7113-6311

Türkan Çelik
Doçent Doktor, Kilis 7 Aralık Üniversitesi
turkancelik@kilis.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-8380-9419

Özet
Bu araştırma, Türkiye'nin yedi coğrafi bölgesinden seçilen halk türkülerinin, Sosyal Bilgiler dersi kapsamında yer alan değerler ve alan becerileriyle nasıl ilişkilendirilebileceğini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Kültürel mirasın eğitimdeki yeri, özellikle sözlü kültür ürünleri olan halk türkülerinin değerler eğitimi açısından sunduğu potansiyelle birlikte ele alınmıştır. Araştırma kapsamında TRT Türk Halk Müziği Sözlü Eserler Antolojisi'nde yer alan 84 türkü, nitel araştırma desenine uygun olarak doküman analizi yöntemiyle değerlendirilmiştir. Türkülerin içerikleri, 2024 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı ve Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde yer alan değer ve beceri boyutları doğrultusunda analiz edilmiştir. Araştırmanın değerlendirme aşamasında betimsel analiz ve içerik analizi yöntemleri birlikte kullanılmış; analiz sonucunda halk türkülerinde en yoğun biçimde yer verilen değerlerin "sevgi", "duyarlılık", "sorumluluk" ve "sabır" olduğu belirlenmiştir. Bu bulgu, halk türkülerinin bireylerin duyuşsal gelişimini destekleyebilecek güçlü içeriklere sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Alan becerileri açısından ise "zamanı algılama ve kronolojik düşünme", "mekânsal düşünme" ve "tarihsel empati" öne çıkan beceriler olmuştur. Elde edilen bulgular, halk türkülerinin yalnızca kültürel miras taşıyıcısı olmakla kalmayıp, aynı zamanda öğrencilerin duyuşsal gelişimlerine katkı sağlayan güçlü birer öğretim materyali olduğunu göstermektedir. Bu bağlamda halk müziği, Sosyal Bilgiler öğretiminde hem değer aktarımı hem de alan becerilerinin kazandırılması açısından işlevsel ve özgün bir öğretim materyali olarak değerlendirilebilir. Çalışma, halk türkülerinin öğretim sürecine dâhil edilmesine yönelik uygulanabilir öneriler sunarak, alanyazındaki sınırlı çalışmalara katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

Anahtar Sözcükler: Sosyal bilgiler, değerler, beceriler, halk türküleri

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN SOSYAL MEDYADA TAKİP ETTİKLERİ MİLLİ SPORCULARIN VATANDAŞLIK TUTUMLARI ÜZERİNDEKİ ROLÜNÜN İNCELENMESİ

Hamide Mamatoğlu
Öğrenci, Kilis 7 Aralık Üniversitesi
hamidemamat1986@gmail.com
ORCID ID: 0009-0005-4870-4490

Türkan Çelik
Doçent Doktor, Kilis 7 Aralık Üniversitesi
turkancelik@kilis.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-8380-9419

Özet
Bu araştırmanın temel amacı, ortaokul düzeyinde sporla ilgilenen öğrencilerin sosyal medyada takip ettikleri milli sporcuların vatandaşlık tutumları üzerindeki etkilerini incelemektir. Bu doğrultuda çalışma, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan fenomenolojik desenle gerçekleştirilmiştir. Katılımcılar, ölçüt örnekleme tekniğiyle belirlenmiş; düzenli olarak spor yapan ve sosyal medya kullanan ortaokul öğrencileri araştırma grubunu oluşturmuştur. Veriler, yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmış ve içerik analizi yöntemiyle değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgular sonucunda dokuz ana tema ortaya çıkmıştır. Araştırma bulguları, milli sporcuların yalnızca sporda başarılı bireyler olarak değil, aynı zamanda öğrencilerin değer gelişimine, toplumsal duyarlılığına ve vatandaşlık tutumlarına da olumlu katkı sağladıklarını göstermektedir. Özellikle vatandaşlık tutumları açısından öğrencilerin, milli sporcuların sosyal medya paylaşımlarından etkilenerek vatan sevgisi, toplumsal sorumluluk, bayrak ve millet bilinci, dürüstlük ve çalışkanlık gibi değerlere yöneldikleri görülmüştür. Milli sporcuların ülkemizi temsil ederken sergiledikleri tavırlar, öğrencilerde "iyi vatandaş" olma isteği uyandırmakta ve vatanlarına karşı olan bağlılıklarını pekiştirmektedir. Bu durum, vatandaşlık eğitimi sürecinde sporun ve sporcuların etkili bir araç olarak değerlendirilebileceğini ortaya koymaktadır.

Anahtar Sözcükler: Vatandaşlık, değerler eğitimi, mili sporcu, sosyal medya, ortaokul öğrencileri

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE SOSYAL KAYGI, YALNIZLIK VE SOSYAL MEDYA BAĞIMLILIĞI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Pınar Terzioğlu
Öğrenci, Necmettin Erbakan Üniversitesi
pnrtrzioglu@gmail.com
ORCID ID: 0009-0001-1666-5512

Zeliha Traş
Profesör Doktor, Necmettin Erbakan Üniversitesi
ztras@erbakan.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-2670-0868

Alperen Necip Çetin
Öğrenci, Necmettin Erbakan Üniversitesi
alperennecipc@gmail.com
ORCID ID: 0009-0004-2716-8169

Özet
Bu araştırmada üniversite öğrencilerinde sosyal medya bağımlılığı, sosyal kaygı ve yalnızlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Ayrıca bu değişkenlerin cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığı da değerlendirilmiştir. Araştırma ilişkisel tarama modeli çerçevesinde yürütülmüştür. Çalışma grubunu, yaşları 18 ile 43 arasında değişen ($\bar{X}$ = 21.5, SS = 3.5) 209 erkek (%38,56) ve 333 kadın (%61,44) olmak üzere toplam 542 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Veri toplama araçları olarak Sosyal Duygusal Yalnızlık Ölçeği, Sosyal Medya Kullanıcıları için Sosyal Kaygı Ölçeği ve Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizinde sırasıyla bağımsız örneklemler için t-testi, Pearson korelasyon katsayısı ve çoklu doğrusal regresyon analizi kullanılmıştır. T-testi sonuçlarına göre sosyal medya bağımlılığı ($p = .002$) ve sosyal kaygı ($p < .001$) düzeylerinin cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiği, ancak yalnızlık düzeylerinde cinsiyete bağlı anlamlı bir fark bulunmadığı saptanmıştır ($p = .379$). Korelasyon analizinde sosyal medya bağımlılığı ile sosyal kaygı arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir ($r = .288$, $p < .001$). Sosyal medya bağımlılığı ile yalnızlık arasında düşük düzeyde negatif bir ilişki bulunmuşken ($r = -.171$, $p < .001$), sosyal kaygı ile yalnızlık arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki gözlenmiştir ($r = .174$, $p < .001$). Çoklu regresyon analizine göre ise sosyal medya bağımlılığı ve sosyal kaygı, yalnızlık düzeyinin yaklaşık %11'ini açıklamaktadır ($R^2 = .110$, $F=(3,531) = 22.0$, $p < .001$). Varyans değerleri incelendiğinde, sosyal medya kaynaklı sosyal kaygı ölçeğinde yüksek varyans (318) gözlemlenmiş; bu durum, katılımcılar arasında sosyal kaygı düzeylerinde belirgin bireysel farklılıklar olduğunu göstermektedir. Sosyal medya bağımlılığı ölçeğinde ise varyans değerinin daha düşük olması (186), bu değişkende katılımcıların daha homojen bir dağılım sergilediğini ortaya koymaktadır.

Anahtar Sözcükler: Sosyal Medya Bağımlılığı, Sosyal Kaygı, Yalnızlık

ERGENLERDE SOSYAL DUYGUSAL YETERLİK İLE OKULDA ÖZNEL İYİ OLUŞ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Sevil Momeni Shabanı
Dr. Öğretim Üyesi, T.C İstanbul Kültür Üniversitesi
s.shabani@iku.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-3069-8281

Gülten Feryal Gündüz
Doçent Doktor, T.C İstanbul Kültür Üniversitesi
g.gunduz@iku.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-8096-5598

Özet
Günümüz eğitim ortamlarında öğrencilerin yalnızca akademik başarıları değil, aynı zamanda psikolojik ve sosyal iyi oluşları da büyük önem taşımaktadır. Özellikle okul ortamı, bireyin sosyal ilişkiler kurduğu, kendini ifade ettiği ve kimlik geliştirme sürecine katkı sağladığı önemli bir bağlamdır. Bu bağlamda öğrencilerin okul ortamındaki deneyimlerinden memnuniyet duymaları, okula karşı olumlu tutum geliştirmeleri, aidiyet hissetmeleri ve kendilerini psikolojik olarak iyi hissetmeleri gibi çok boyutlu bir yapıyı içeren 'okulda öznel iyi oluş' kavramı, öğrenme süreçlerini ve genel yaşam doyumlarını önemli ölçüde etkilemektedir. Öğrencilerin bu olumlu durumu geliştirebilmeleri ise büyük ölçüde onların sosyal ve duygusal becerileriyle ilişkilidir. Sosyal-duygusal yeterlik, bireyin kendi duygularını tanıma, duygularını düzenleme, başkalarının duygularını anlama, etkili iletişim kurma ve sorumlu kararlar alma gibi becerileri kapsar. Bu yeterlik düzeyi yüksek olan bireyler, hem içsel dünyalarını sağlıklı bir biçimde yönetebilmekte hem de sosyal çevreleriyle daha uyumlu ilişkiler kurabilmektedir. Sosyal-duygusal yeterlik, okulda öznel iyi oluşu çeşitli yollarla destekleyebilir. Bu araştırma, ortaöğretim öğrencilerinin sosyal-duygusal yeterlik düzeylerinin, okulda öznel iyi oluş üzerindeki yordayıcı rolünü incelemeyi amaçlamaktadır. Elde edilecek bulguların, okul temelli müdahale programlarına yön vermesi ve öğrencilerin sosyal-duygusal gelişimlerini destekleyecek eğitim politikalarına katkı sağlaması beklenmektedir. Bu araştırma, ergenlerde sosyal-duygusal yeterlik ile okulda öznel iyi oluş arasındaki ilişkiyi inceleyen korelasyonel (ilişkisel) tarama modelinde yürütülmüştür. Araştırmanın çalışma grubunu, 2024-2025 eğitim-öğretim yılında öğrenim görmekte olan 11-17 yaş aralığındaki toplam 600 ortaokul öğrencisi oluşturmaktadır. Katılımcılar, uygun örnekleme yöntemi ile seçilmiştir. Veriler; Kişisel Bilgi Formu, Delaware Sosyal-Duygusal Yeterlik Ölçeği ve Ergen Öznel İyi Oluş Ölçeği aracılığıyla toplanacaktır. Elde edilen verilerin analizinde bağımsız örneklemler için t-testi, tek yönlü ANOVA, Pearson korelasyon analizi regresyon analizi kullanılacaktır. Araştırmada, ergenlerin sosyal-duygusal yeterlik ve okulda öznel iyi oluş düzeylerinin yaş, cinsiyet ve sınıf değişkenlerine göre anlamlı farklılık göstereceği; ayrıca iki değişken arasında anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki bulunacağı, sosyal-duygusal yeterlik düzeyi yüksek olan öğrencilerin, okul yaşamlarından daha fazla doyum sağlayarak daha yüksek öznel iyi oluş düzeyi göstereceklerdir.

Anahtar Sözcükler: Ergenler, Sosyal-Duygusal Yeterlik, Öznel İyi Oluş

BENLİK BELİRGİNLİĞİNİ BELİRLEYEN SOSYAL DİNAMİKLER: SOSYAL KARŞILAŞTIRMALAR VE KİŞİLERARASI KABUL-REDDİN ETKİLEŞİMLİ ROLÜ

ZEREN ÇÖPOĞLU
Öğrenci, MARMARA ÜNİVERSİTESİ
pskdanzerencopoglu@gmail.com
ORCID ID: 0009-0002-8522-8305

BÜŞRA BULDUK
Öğrenci, MARMARA ÜNİVERSİTESİ
bsrabulduk@gmail.com
ORCID ID: 0009–0006-6137-9001

SEVAL ERDEN ÇINAR
Profesör Doktor, MARMARA ÜNİVERSİTESİ
seval.erden@marmara.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-4512-1274

Özet
Bu araştırmada, genç yetişkinlerde benlik belirginliğinin; hem yüz yüze kurulan yakın ilişkilerdeki kişilerarası kabul ve red deneyimleri ile hem de dijital ortamlarda maruz kalınan sosyal karşılaştırmalar yoluyla nasıl etkilendiğini incelemek amaçlanmaktadır. Benlik belirginliği, bireyin kendine ilişkin algılarının ne ölçüde net, tutarlı ve istikrarlı olduğunu ifade eden temel bir psikolojik yapıdır. Çalışmada, sosyal medyada özellikle Instagram üzerinden yapılan yukarı ve aşağı yönlü karşılaştırmaların, benlik belirginliğiyle olan ilişkisi ve bu ilişkide kişilerarası kabul-red deneyimlerinin aracı rolü incelenecektir. Nicel yöntemle yürütülecek bu araştırmada, kolayda örnekleme yöntemiyle belirlenen genç yetişkinlerden çevrim içi formlar aracılığıyla veri toplanacaktır. Kişisel Bilgi Formu, Instagram'da Sosyal Karşılaştırma Ölçeği, Kısa Benlik Belirginliği Ölçeği ve Yetişkin Kişilerarası Kabul Red Ölçeği kullanılarak elde edilen verilerin analizinde, Pearson korelasyon katsayısı ve Hayes Process Makrosu Model 4 aracılığıyla çoklu aracılık analizinden yararlanılacaktır. Araştırmanın geçici sonuçlarına göre; yukarı yönlü sosyal karşılaştırmaların benlik belirginliği ile negatif, aşağı yönlü karşılaştırmaların ise pozitif yönde ilişkili olması beklenmektedir. Ayrıca kişilerarası kabulün benlik belirginliğini artırıcı, reddin ise azaltıcı etkisinin olacağı öngörülmektedir. Bu bağlamda, sosyal karşılaştırmaların benlik belirginliği üzerindeki etkisinde kişilerarası kabul ve reddin aracı rol oynayacağı düşünülmektedir. İlgili literatür bağlamında tartışılacak olan bu araştırma ile dijital çağda genç yetişkinlerin benlik gelişimi ve psikolojik uyumlarını desteklemek bağlamında koruyucu, önleyici ve geliştirmeye yönelik müdahale programlarının oluşturulmasına katkı sağlamak hedeflenmektedir.

Anahtar Sözcükler: Benlik Belirginliği, Sosyal Karşılaştırma, Kişilerarası Kabul ve Red, Genç Yetişkinlik

SOSYAL MEDYA BAĞIMLILIĞININ YORDAYICILARI OLARAK İYİ OLUŞ VE BELİRSİZLİĞE TAHAMMÜLSÜZLÜK

Özge SARAR METİN
Öğrenci, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi
Sararozge29@gmail.com
ORCID ID: 0009-0004-8132-6076

Umay Bilge BALTACI
Dr. Öğretim Üyesi, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi
umay.bilgee@gmail.com
ORCID ID: 0000-0001-7754-3415

Özet
Bu araştırmanın amacı, belirsizliğe tahammülsüzlük ve genel iyi oluşun sosyal medya bağımlılığı üzerindeki yordayıcı rolünü incelemektir. Araştırmada nicel araştırma desenlerinden korelasyonel araştırma modeli kullanılmıştır. Araştırma grubunu yaşları 18-52 arasında değişmekte olan ($\bar{X}$:22.18, ss:4.31) 345 kadın (%66.5) ve 174 erkek (%33.5) olmak üzere 519 yetişkin oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği, Belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeği Kısa Formu, Genel İyi Oluş Ölçeği Kısa Formu ve kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Veri toplama süreci çevrimiçi olarak gerçekleştirilmiştir. Bu araştırmada veriler SPSS ve JAMOVİ Programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin analizinde betimsel istatistikler, Pearson korelasyon analizi ve çoklu doğrusal regresyon analizi kullanılmıştır. Korelasyon analizi sonuçlarına göre, sosyal medya bağımlılığı ile belirsizliğe tahammülsüzlük arasında pozitif yönlü; sosyal medya bağımlılığı ile genel iyi oluş arasında ise negatif yönlü anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Regresyon analizi sonuçlarına göre ise, hem belirsizliğe tahammülsüzlük hem de genel iyi oluş değişkenlerinin sosyal medya bağımlılığını anlamlı bir biçimde yordadığı saptanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Sosyal Medya Bağımlılığı, İyi Oluş, Belirsizliğe Tahammülsüzlük

ORTAOKUL DÜZEYİNDE OYUN TABANLI ARAŞTIRMALAR: LİTERATÜRDEKİ EĞİLİMLERİN GÖRSELLEŞTİRİLMESİ

Pınar Şağbaner
Öğretmen, Bursa Uludağ Üniversitesi
pinarsagbaner@gmail.com
ORCID ID: 0009-0004-8707-5546

Özet
Son yıllarda oyun tabanlı öğrenme, eğitsel oyunlar, oyunlaştırma gibi yaklaşımlar eğitim araştırmalarında giderek daha fazla yer bulmaktadır. Yayın sayısında meydana gelen bu artış literatürdeki çalışmaların kapsamlı bir biçimde incelenmesini ve yayın eğilimlerinin belirlenmesi ihtiyacını ortaya çıkarmaktadır. Bu araştırma 5-8.sınıf ortaokul öğrencileri ve ortaokul öğretmenleri kapsamında oyun temelli yaklaşımlara ve uygulamalara yönelik yürütülen yayınların eğilimlerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Araştırma kapsamında literatürün eğilimlerini belirlemek adına bibliyometrik analiz yöntemi kullanılmıştır. Web of Science (WoS) veri tabanında ilgili yayınlara ulaşabilmek adına 09.08.2025 tarihinde ortaokul ve oyun tabanlı yaklaşımlara yönelik belirlenmiş olan anahtar sözcükler WoS veri tabanında "Topic" alanında taranmıştır. Araştırmanın amacına yönelik WoS kategori "education & educational research" OR "education scientific disciplines" olarak belirlenmiştir. Anahtar sözcükler ve belirtilen kısıtlamalar uygulanarak gerçekleştirilen tarama sonucu ilk durumda 176 yayına ulaşılmıştır. Ulaşılan yayınlar incelendiğinde son durumda, oyun tabanlı yaklaşımları esas alan 5-8.sınıf ortaokul öğrencileri ve ortaokul öğretmenlerini kapsayan 128 yayına ulaşılmıştır. WoS veri tabanından ulaşılan 2008-2025 yıllarını kapsayan 128 yayın VOSviewer 1.6.20 yazılım programı kullanılarak analiz edilmiştir. Literatür incelendiğinde ilgili konuyu belirlenen veri tabanı, tarih aralıkları ve ortaokul kapsamında ele alan bir bibliyometrik analiz çalışmasına rastlanmamıştır. Bu yönüyle, ilgili literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Araştırmanın sonucunda ortaokul düzeyinde oyun temelli yaklaşımlara yönelik yürütülen yayınların eğilimleri alanda en etkili yazar, ülke, kurum ve anahtar sözcükler ile bu birimler arası ilişkilere yönelik bulgular elde edilecektir. Elde edilen bulgular yorumlanarak ilgili konu hakkında yayın yapacak kişilere akademik literatürün mevcut durumuna yönelik bilgi sunması ve rehberlik etmesi beklenmektedir. Araştırmanın sonuçları ilgili konunun yayın eğilimlerini ortaya çıkaracaktır. Ayrıca araştırmanın sonuçlarından yola çıkılarak gelecek çalışmalara önerilerde bulunulacaktır. Bu sayede gelecekteki yeni çalışmalara ve araştırmacılara katkı sunması sağlanacaktır.

Anahtar Sözcükler: Ortaokul, oyun temelli, oyun tabanlı, oyunlaştırma, bibliyometrik analiz

"ADOLESCENCE" DİZİSİ'NİN BOWEN AİLE SİSTEMLERİ KURAMININ TEMEL KAVRAMLARI AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Fikriye Alkım ARI
Dr. Öğretim Üyesi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
alkimari@nevsehir.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-1126-4434

Gülden GÖKÇEN
Doktor, MEB
guldengokcenpdr@gmail.com
ORCID ID: 0000-0003-1783-9446

Umay Bilge BALTACI
Dr. Öğretim Üyesi, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi
umay.baltaci@ahievran.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-7754-3415

Özet
Diziler, filmler ve kısa videolar; psikoloji ve eğitim alanlarında kuramsal çözümlemeler yapmak, danışanlarla çalışmalarda örnek olay sunmak ve öğretici materyal geliştirmek amacıyla etkili araçlar olarak değerlendirilmektedir. Görsel anlatım, soyut psikolojik kavramların somutlaştırılmasına katkı sağlarken; bireyin içsel çatışmaları, aile ilişkileri ve sosyal etkileşimleri gibi konuların daha anlaşılır ve kalıcı biçimde ele alınmasına olanak tanır. Bu tür yapımlar, özellikle terapi eğitimi ve psikoeğitim süreçlerinde tamamlayıcı materyal olarak kullanılabilmektedir. Netflix'te yayınlanan Adölesan (Adolescence) dizisi de bu kapsamda önemli bir örnek teşkil etmektedir. Cinayetle suçlanan 13 yaşındaki bir çocuğun sınıf arkadaşını öldürmesini konu alan dizi, aile içi ilişkiler, toplumsal etiketleme, sorumluluk ve kimlik gelişimi gibi temalar etrafında şekillenmektedir. Özellikle ana karakter Jamie'nin psikolojik çatışmaları ve ebeveynlerinin tutumları, Bowen Aile Sistemleri Kuramı'nın temel kavramlarıyla anlamlandırılabilir düzeydedir. Kuramın sekiz temel ilkesi olan benliğin farklılaşması, üçgenler, duygusal kopuş, aile yansıtma süreci, çok kuşaklı aktarım, kardeş pozisyonu, çekirdek aile duygusal sistemleri ve toplumsal gerileme, dizideki çeşitli sahnelerde örneklenebilir niteliktedir. Bu çalışmanın amacı, Adölesan dizisini Bowen Aile Sistemleri Kuramı çerçevesinde inceleyerek kuramsal ilkelerin görsel anlatımla nasıl bütünleştirilebileceğini ortaya koymaktır. Araştırma, nitel doküman analizi yöntemiyle yürütülmüş; dizinin dört bölümünden seçilen sahneler kuramsal temalar çerçevesinde değerlendirilmiştir. Sonuç olarak, dizinin özellikle eğitim ve ruh sağlığı profesyonelleri için eğitsel bir kaynak olabileceği düşünülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Bowen aile sistemleri kuramı, doküman analizi, ergenlik

DİJİTALLEŞEN DÜNYADA ÇALGI EĞİTİMİ: BAĞLAMA ÖĞRETİMİNDE ETKİLEŞİMLİ DERS MATERYALİ

Hasret Cem BOZDAĞ
Öğrenci, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi-Milli Eğitim Bakanlığı
hasretcem50@gmail.com
ORCID ID: 0009-0004-2284-8990

Özet
Bu araştırmanın amacı, dijitalleşmenin müzik eğitimindeki dönüşümünü merkeze alarak, bağlama öğretiminin çevrim içi platformlarla nasıl zenginleştirilebileceğini incelemektir. Çalgı eğitimine yönelik mevcut platformlar araştırmanın amacına uygunluk kriterlerine göre seçilen bir uygulamanın teknik ve pedagojik nitelikleri incelenerek bağlama öğretiminde kullanılabilirliği değerlendirilmiştir. Nitel araştırma yöntemlerinden betimsel tarama modeliyle yürütülen çalışmada, ilk aşamada literatür taraması yapılarak 28 çevrim içi müzik eğitim platformu incelenmiştir. İnceleme sonucunda bağlama eğitiminde kullanılabilirliği ön görülen, etkileşimli nota imleç takibi, nota-video senkronizasyonu, tempo kontrolü, sınıf oluşturma ve içerik paylaşımı gibi teknik özelliklere sahip bir platform belirlenerek ve ayrıntılı olarak değerlendirilmiştir. Araştırmanın ikinci aşamasında belirlenen platformun teknik özelliklerinden yararlanılarak bağlama eğitimi için etkileşimli bir ders materyali geliştirilmiştir. Bulgular neticesinde çevrim içi müzik eğitim platformlarının içerik tasarımları ile bağlama öğretimini destekleme, erişilebilirliği artırma ve öğrenme sürecini daha etkileşimli hale getirme potansiyeline sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Ancak çevrim içi platformlarında kullanılan nota sistemi Türk müziğine özgü makam yapısını ve mikrotonal perdeleri sınırlı düzeyde yansıtmaktadır. Bu bağlamda çalışma, dijitalleşmenin sağladığı avantajları geleneksel öğretim yöntemleriyle bütünleştirerek, çalgı eğitiminin niteliğini geliştirmeye yönelik örnek bir model sunmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Dijital müzik eğitimi, müzik teknolojisi, interaktif bağlama öğretimi, interaktif çalgı eğitimi

RUMİNASYON İLE UYKU KALİTESİ ARASINDAKİ İLİŞKİDE PROBLEMLİ İNTERNET KULLANIMI VE UYKU VAKTİNİ ERTELEMENİN ARACI ROLÜNÜN İNCELENMESİ

Hümeyra Saraç
Uzman, Yıldız Teknik Üniversitesi
humeyra.sarac@std.yildiz.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-9205-7658

Merve Keskin Akın
Uzman, Yıldız Teknik Üniversitesi
merve.keskin@std.yildiz.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-3190-1314

Bahar Bican
Uzman, Yıldız Teknik Üniversitesi
bahar.bican@std.yildiz.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-3271-182X

Fulya Türk
Profesör Doktor, Yıldız Teknik Üniversitesi
fulya.turk@yildiz.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-1896-8418

Özet
Uyku, kişinin fiziksel ve zihinsel sağlığı için kritik öneme sahiptir. Düşük uyku kalitesi; motor becerilerde, bilişsel işlevlerde ve duygusal dengede bozulmalara yol açarak bireyin günlük yaşamını olumsuz etkiler. Bu durum uzun vadede sağlık sorunlarına, sosyal problemlere ve ekonomik kayıplara neden olabilecek önemli bir halk sağlığı problemidir. Bu nedenle uyku kalitesini etkileyen psikolojik ve davranışsal faktörlerin belirlenmesi hem bireysel hem de toplumsal düzeyde büyük önem taşımaktadır. Bu çalışmanın amacı, ruminasyon ile uyku kalitesi arasındaki ilişkide problemli internet kullanımı ve uyku vaktini ertelemenin aracı rolünü incelemektir. Araştırmanın katılımcı grubunu 257'si (%75.8) kadın ve 82'i (%24.2) erkek olmak üzere 339 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Bu kişilerin yaş ortalaması 20.23'dür (SD = 2.21). Araştırma verilerini elde etmek için katılımcılara ‘‘Ruminatif Yanıt Ölçeği’’, ‘‘Problemli İnternet Kullanımı Ölçeği’’, ‘‘Uyku Vaktini Erteleme Ölçeği’’ ve ‘‘Pittsburg Uyku Kalitesi Ölçeği’’ uygulanmıştır. Elde edilen veriler, iki aşamalı yapısal eşitlik modellemesi yöntemi ile analiz edilmiştir. Öncelikle değişkenler arasındaki ilişkiler incelenmiş ve tüm değişkenlerin birbirleriyle anlamlı düzeyde ilişkili olduğu görülmüştür. Yapısal eşitlik modellemesi sonuçları, ruminasyon ile uyku kalitesi arasındaki ilişkiye problemli internet kullanımı ve uyku vaktini ertelemenin aracılık ettiğini göstermiştir. Sonuçlara göre ruminasyon ile uyku kalitesi arasındaki ilişkiye problemli internet kullanımı ve uyku vaktini erteleme kısmi olarak aracılık etmektedir. Bulgular, uyku kalitesini artırmaya yönelik çalışmalarda dijital davranışların ve uyku zamanı erteleme eğiliminin dikkate alınmasının önemine işaret etmektedir.

Anahtar Sözcükler: Uyku kalitesi, ruminasyon, problemli internet kullanımı, uyku vaktini erteleme

ÇEVRİMİÇİ KOMPULSİF SATIN ALMA DAVRANIŞI ÜZERİNE BİBLİYOMETRİK BİR ÇALIŞMA

RUKEN ŞENGÜL ŞENGÜL
Öğrenci, NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
rukensengul56@gmail.com
ORCID ID: 0009-0003-8894-9930

Hayri KOÇ
Doçent Doktor, NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
hayri5067@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-4589-8999

Özet
Çevrimiçi kompulsif satın alma davranışı, dijitalleşmenin hız kazanmasıyla birlikte son yıllarda akademik ilginin arttığı önemli bir araştırma alanı haline gelmiştir. Ancak bu alandaki bilimsel yayınların genel eğilimi, üretken yazarlar, kurumlar ve yayınlandığı dergiler hakkında sistematik bilgi eksikliği bulunmaktadır. Bu bağlamda, bu çalışmanın amacı, Web of Science (WoS) veri tabanında yer alan ve 1992 ile 2025 yılları arasında yayımlanmış çevrimiçi kompulsif satın alma temalı makalelerin bibliyometrik analiz yöntemiyle incelenmesidir. Çalışma kapsamında 839 makale analiz edilmiş, veriler VOSviewer programı kullanılarak değerlendirilmiştir. Bulgular, özellikle 2010 yılından itibaren bu alandaki yayın sayısında belirgin bir artış olduğunu ortaya koymaktadır. En fazla yayının Comprehensive Psychiatry, Journal of Behavioral Addictions ve Psychiatry Research gibi Q1 çeyreğinde yer alan sağlık temelli dergilerde yayımlandığı görülmüştür. En üretken yazarlar arasında Astrid Mueller, Martian De Zwaan ve James Edward Mitchell gibi psikiyatri alanında çalışan akademisyenler yer almaktadır. Kurumsal düzeyde ise ABD ve Avrupa merkezli üniversitelerin yayın sayısı bakımından öne çıktığı belirlenmiştir. Ortak yazar ve kelime analizleri sonucunda, çalışmaların daha çok psikiyatri, klinik psikoloji ve davranışsal bağımlılık alanlarında yoğunlaştığı anlaşılmıştır. Ortak kelime analizi haritasında kompulsif satın alma, çevrimiçi alışveriş, bağımlılık, tüketici davranışı, dürtüsellik, depresyon ve anksiyete ile ilgili kelimeler ön plana çıkmaktadır. Elde edilen sonuçlar doğrultusunda, bu çalışmanın ilgili alandaki literatürün genel görünümünü sunarak, gelecekte bu alana yönelik araştırmaların disiplinler arası iş birlikleriyle daha da çeşitlenebileceği öngörülmekte araştırmacılara yol gösterici olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Çevrimiçi kompulsif satın alma, bibliyometrik analiz, VOSviewer, Web of Science.

POZİTİF BENLİK ALGISI İLE FLÖRT KAYGISI ARASINDAKİ İLİŞKİDE İYİMSERLİK VE BEDEN MEMNUNNİYETİNİN ARACI ROLÜ

Fadile Zeynep ÇAVUŞ
Araştırma Görevlisi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi
fcavus@fsm.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-9346-5629

Aslı Nur İPEK
Öğrenci, İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa
pskdan.asliipek@gmail.com
ORCID ID: 0000-0001-5727-2523

Özet
Genç yetişkinlik döneminde romantik ilişkiler, bireylerin sosyal ilişkilerinin önemli bir kısmını temsil etmektedir. Bu dönemde kurulan sağlıklı romantik ilişkiler bireyin iyi oluş düzeyini ve psikolojik dayanıklılığını artırarak yaşamında pozitif etkiler oluşturmaktadır. Genç yetişkinlik döneminin önemli bir yaşam görevi olarak görülen yakın ilişkiler kurma süreci flört kaygısı nedeniyle olumsuz etkilenebilmektedir. Dolayısıyla flört kaygısını etkileyen faktörlerin belirlenmesinin, sürecin daha iyi anlaşılmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bireylerin flört kaygısı ile benliklerine ilişkin pozitif algılarının, iyimserliklerinin ve beden memnuniyetlerinin ilişkili olduğu düşünülmektedir. Buradan yola çıkılarak araştırmada pozitif benlik algısı ve flört kaygısı arasındaki ilişkide iyimserlik ve beden memnuniyetinin aracı rolünün incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma ilişkisel tarama modelinde gerçekleştirilmiştir. İlk etapta gerçekleştirilen korelasyon analizi sonucunda pozitif benlik, iyimserlik, beden memnuniyeti ve flört kaygısı arasında anlamlı ilişkiler olduğu görülmüştür. Gerçekleştirilen yapısal eşitlik modellemesi sonucunda ise pozitif benlik algısı ve flört kaygısı arasındaki ilişkide iyimserlik ve beden memnuniyetinin aracı rolü olduğu tespit edilmiştir. Bu aracılık rolünün kısmi olduğu belirlenmiştir. Araştırmanın hem genç yetişkinlik döneminde bireylerin ilişki başlatma ve sürdürme süreçlerinin daha iyi anlaşılmasına hem de romantik ilişki süreçlerini daha sağlıklı yürütmelerini sağlayacak bireysel ve psiko-eğitsel müdahalelerin geliştirilmesine katkı sağlaması beklenmektedir.

Anahtar Sözcükler: Flört kaygısı, pozitif benlik, iyimserlik, beden memnuniyeti

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE NARRATİF TERAPİ TEMELLİ GRUPLA PSİKOLOJİK DANIŞMA PROGRAMININ İYİMSERLİK, KÖTÜMSERLİK, PSİKOLOJİK DAYANIKLILIK VE UMUTSUZLUK ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

Çağla Karademir
Doçent Doktor, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi
caglakarademir@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-0703-8883

Özet
Bu araştırmanın amacı, narratif terapi temelli grupla psikolojik danışma programının üniversite öğrencilerinin iyimserlik, kötümserlik, psikolojik dayanıklılık ve umutsuzluk düzeyleri üzerindeki etkisini incelemektir. Araştırma, ön test–son test–izleme testi kontrol gruplu yarı deneysel desen ile yürütülmüştür. Çalışma grubu, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Lisans Programı 4. sınıf öğrencilerinden oluşan 24 kişiden meydana gelmiştir. Deney grubuna (n = 13) 6 hafta boyunca, haftada bir kez 90 dakikalık oturumlar şeklinde narratif terapi temelli grupla psikolojik danışma programı uygulanmış; kontrol grubuna (n = 13) ise bu süreçte herhangi bir müdahale yapılmamıştır. Program, bireylerin yaşam deneyimlerini yeniden anlamlandırmalarını, alternatif hikâyeler oluşturmalarını ve psikolojik dayanıklılıklarını artırmalarını hedeflemiştir. Veri toplama araçları olarak İyimserlik ve Kötümserlik Ölçeği, Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği ve Beck Umutsuzluk Ölçeği kullanılmıştır. Elde edilen veriler, tekrarlı ölçümler için iki faktörlü ANOVA, bağımlı örneklemler t-testi ve bağımsız örneklemler t-testi ile analiz edilecektir. Araştırma sonuçlarının, narratif terapi temelli grup çalışmasının üniversite öğrencilerinin bilişsel, duygusal ve psikolojik uyumlarını geliştirmede etkili bir yaklaşım olduğuna dair literatüre katkı sağlaması beklenmektedir.

Anahtar Sözcükler: Narratif terapi, grupla psikolojik danışma, iyimserlik, kötümserlik, psikolojik dayanıklılık, umutsuzluk

REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMA HİZMETLERİNDE YAPAY ZEKÂ: AVANTAJLAR VE RİSKLER

Sinem Tarhan
Doçent Doktor, Bartın Üniversitesi
tarhansinem@gmail.com
ORCID ID: 0000-0001-7297-2499

Özet
Zekâ, çok uzun yıllardır bilim insanlarının inceleme konusu olmuştur. Zekâ araştırmaları devam ederken son yıllarda yapay zekâ konusu gündeme gelmiştir. Yapay zekâ; bilgisayar sistemlerinin, genellikle insana özgü nitelikler olduğu varsayılan akıl yürütme, anlam çıkartma, genelleme ve geçmiş deneyimlerden öğrenme gibi yüksek zihinsel süreçlere ilişkin görevleri yerine getirme yeteneğidir ve 4.0 Endüstri devriminin merkezinde yer almaktadır. Eğitim sistemi içinde öğrenme süreçlerini destekleyen yapay zekâ rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin sunumunda da kullanılmaktadır. Öğrenci sayısı fazladır buna karşın okullarda görev yapan psikolojik danışman sayısı azdır. Okul psikolojik danışmanlarının yükünü hafifletmek ve çalışmaları daha verimli hale getirmek amacıyla yenilikçi teknolojilerden yararlanılabilir. Teknoloji okul psikolojisi alanında veri toplamak, analiz etmek yanında sohbet robotları ve sanal danışmanlık platfomları ile çocukların ruh sağlığı hizmetlerine erişimini sağlamak ve davranış değişikliği oluşturmak için kullanılmaktadır. Gelecekte, yapay zekâ sohbet robotlarının daha akıllı olacağı, bireyselleştirileceği ve kullanıcılara etkili ve kullanışlı psikolojik danışmanlık hizmetleri sunacağı varsayılmaktadır. Ayrıca yapay zekâ destekli yordayıcı analizler, risk altındaki öğrencilerin belirlenmesinde ve erken müdahalelerin sağlanmasında önemli bir rol oynamaktadır. Okuldaki ruh sağlığı uzmanlarının bu yeni teknolojilere uyum sağlamaya ve onları etkili bir şekilde kullanmaya çalışması etik ve yasal bazı zorlukları da beraberinde getirmektedir. Bu zorluklardan biri yapay zekanın öğrencilerin verilerini ve kimlik bilgilerini korumak konusunda yetersiz kalması, diğeri ise yapay zekâ modellerinin yanlış veya uydurma bilgi üretme eğilimidir. Ayrıca yapay zekâ uygulamalarının mevcut eşitsizlikleri arttırma riski olduğu, ırkçılık, engellilik ya da dil temelli ayrımcılık konusunda sahip olunan kalıp yargıları yansıttığı unutulmamalıdır. Bu çalışmanın amacı okullarda sunulan rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinde yapay zekânın kullanımının oluşturduğu avantajlar ve riskleri ortaya koymaktır. Çalışmada literatür taraması yöntemi kullanılmıştır. Bu doğrultuda yapay zekanın okul rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinde kullanımına ilişkin güncel bilgiler incelenmiş, derlenmiş ve sunulmuştur. Çalışmanın, rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinde yapay zekanın nasıl kullanılabileceği ve bu hizmetleri nasıl etkileyebileceği konusunda okul psikolojik danışmanlarına yol gösterici olacağı düşülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri, Yapay Zekâ, Okul

EBEVEYN TEKNOFERANSI İLE TÜKENMİŞLİĞİ ARASINDAKİ İLİŞKİDE TUTUMLARIN ARACI ROLÜ [67]

Nursima ÖZBEK
Uzman, Kocasinan Belediyesi
nursimaozbek6@gmail.com
ORCID ID: 0009-0002-9344-5174

Önder BALTACI
Doçent Doktor, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi
obaltaci@ahievran.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-9974-8507

Özet
Birçok alanda kolaylaştırıcı etkisi olan teknolojik cihazların aşırı ve kontrolsüz kullanımı iletişimde kesintilere yol açabilmektedir. Etkileşim sırasında telefon, tablet, bilgisayar vb. cihazların kullanımı sonucunda iletişimin kesintiye uğraması teknoferans olarak tanımlanmıştır. Bu araştırmada ebeveyn teknoferansının ebeveyn tükenmişliği ile arasındaki ilişkide tutumların aracı rolünün incelemesi amaçlanmıştır. Bununla birlikte, ebeveyn teknoferansı düzeylerinin cinsiyet, ebeveynin yaşı, medeni durum, eğitim durumu, bir işte çalışma durumu, çocuk sayısı, çocukların yaşı, en sık kullanılan teknolojik cihaz, teknolojik cihazı kullanma amacı ve teknolojik cihazların kullanım süresi bakımından anlamlı bir farklılaşma olup olmadığının incelenmesi de amaçlanmıştır. Araştırmaya 474 ebeveyn katılmıştır. Verilerin toplanmasında Demografik Bilgi Formu, Ebeveyn Tükenmişliği Değerlendirmesi, Ebeveyn Tutum Ölçeği ve Yaşam Örneklerinde Teknoloji Müdahalesi Ölçeği kullanılmıştır. Değişkenler arasındaki ilişkileri belirlemek için yapılan Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon analizi sonucunda ebeveyn teknoferansı ile ebeveyn tükenmişliği arasında düşük düzeyde pozitif anlamlı ilişki bulunmuştur. Ebeveyn teknoferansı ile demokratik ebeveyn tutumu arasında düşük düzeyde negatif anlamlı, otoriter ebeveyn tutumu arasında orta düzeyde pozitif anlamlı, aşırı koruyucu ve izin verici ebeveyn tutumu arasında düşük düzeyde pozitif anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Bununla birlikte ebeveyn tutumlarının ebeveyn tükenmişliği ve teknoferansı arasındaki ilişkide aracı rolünü incelemek için bootstrapping analizi yapılmıştır. Otoriter ve izin verici tutumun bu ilişkide tam aracılık, demokratik tutumun ise kısmi aracılık rolü bulunduğunu tespit edilmiştir. Aşırı koruyucu tutumun ise anlamlı bir aracı rol göstermediği tespit edilmiştir. Bu sonuçlarla beraber Bağımsız Örneklem t-testi ebeveynlerin teknoferans düzeylerinin; cinsiyet, medeni durum, bir işte çalışma durumu değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini bulmak için yapılmıştır. Ebeveyn teknoferansının cinsiyet ve medeni duruma göre anlamlı bir farklılık göstermediği; bir işte çalışma durumuna göre ise çalışan ebeveynler lehine anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur. Ebeveynlerin teknoferans düzeylerinin; ebeveynin yaşı, eğitim durumu, çocuk sayısı, çocuğun yaşı, en sık kullanılan teknolojik cihaz, teknolojik cihazları kullanma amacı, teknolojik cihazların kullanım süresi değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini bulmak için ise Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) yapılmıştır. Sonuçlara göre ebeveyn teknoferansının ebeveynin yaşı, çocuk sayısı, çocuğun yaşı, en sık kullanılan teknolojik cihaz değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermediği; eğitim durumu, teknolojik cihazları kullanma amacı, teknolojik cihazların kullanım süresi değişkenlerine göre ise anlamlı bir farklılık gösterdiği gözlemlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Ebeveyn teknoferansı, ebeveyn tutumu, ebeveyn tükenmişliği, teknoferans

[67] Bu çalışma, birinci yazarın ikinci yazar danışmanlığında hazırladığı Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Tezli Yüksek Lisans Programındaki yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

PRİZREN'DEKİ ÖĞRETMENLERİN SESSİZ İSTİFA YORDAYICILARI: İŞ, MESLEK DOYUMU VE ÇOKKÜLTÜRLÜ EĞİTİME YÖNELİK TUTUM

Gülay Krasniç
Dr. Öğretim Üyesi, Trakya Üniversitesi
gulaykrasnic@gmail.com
ORCID ID: 0009-0008-4633-8679

Vahid Shalqini
Öğrenci, Yıldız Teknik Üniversitesi
vahidshalqini@gmail.com
ORCID ID: 0009-0008-5512-3565

Hazal Yağmur Çakır
Öğrenci, Yıldız Teknik Üniversitesi
chazalyagmur@gmail.com
ORCID ID: 0009-0000-4899-3361

Özet
Bu araştırmada, Prizren'de görev yapan öğretmenlerin sessiz istifa eğilimlerinin, iş doyumu, mesleki doyum ve çokkültürlü eğitime yönelik tutumları tarafından yordanma düzeyi incelenmiştir. Çalışma grubu, 2024-2025 eğitim-öğretim yılında görev yapan toplam 156 öğretmenden oluşmaktadır. Katılımcıların yaş ortalaması 42,57'dir ve yaşları 25 ile 62 arasında değişmektedir. Cinsiyet dağılımı %58,3 kadın (n=91) ve %41,7 erkek (n=65) şeklindedir. Veriler, Öğretmenlerde Sessiz İstifa Ölçeği, Öğretmen İş Doyumu Ölçeği, Mesleki Doyum Ölçeği ve Çokkültürlü Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği kullanılarak toplanmış ve SPSS 26 programı ile analiz edilmiştir. Yapılan çoklu regresyon analizleri sonucunda, iş doyumu, mesleki doyum ve çokkültürlü tutumun sessiz istifa düzeylerini negatif yönde anlamlı şekilde yordadığı bulunmuştur. Bulgular, çokkültürlü eğitime duyarlı öğretmenlerin daha yüksek mesleki bağlılık geliştirdiğini ve sessiz istifa davranışlarının daha düşük olduğunu göstermektedir. Bu sonuçlar, öğretmenlerin mesleki motivasyonunu artırmak için çokkültürlü yaklaşımların önemini ortaya koymaktadır.

Anahtar Sözcükler: Sessiz istifa, iş doyumu, mesleki doyum, çokkültürlü eğitim

SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE EĞİTİCİ ÇİZGİ ROMAN KULLANIMININ ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN DİJİTAL OKURYAZARLIK DÜZEYLERİNE ETKİSİ

Esra Nur CELEP
Uzman, Anadolu Üniversitesi
esranurcelep@anadolu.edu.tr
ORCID ID: 0009-0005-2819-5406

Hatice TÜRE
Doçent Doktor, Anadolu Üniversitesi
haticeture@anadolu.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-3118-2997

Özet
Teknolojide yaşanan hızlı gelişim ve dönüşümler, dijital çağa uyum sağlayabilecek bireylerin yetiştirilmesini zorunlu kılmaktadır. Bireylerin dijital okuryazarlık becerilerini geliştirerek dijital çağa uyumlu vatandaşlar yetiştirmeyi amaçlayan Sosyal Bilgiler dersinde eğitici çizgi romanlar, soyut kavramların somutlaştırılması, öğrenme öğretme sürecinin etkili ve eğlenceli olması bakımından işlevsel bir materyal olarak kullanılmaktadır. Bu araştırmanın amacı; Sosyal Bilgiler dersinde eğitici çizgi roman kullanımının ortaokul öğrencilerinin dijital okuryazarlık düzeylerine etkisini ortaya koymaktır. Araştırmada açıklayıcı sıralı karma yöntem benimsenmiştir. Araştırmanın katılımcıları 2023-2024 öğretim yılında Eskişehir il merkezindeki bir devlet ortaokulunun 5/J ve 5/G şubelerinde öğrenim gören öğrencilerden oluşmuştur. Nicel boyutunda yarı deneysel desen kullanılan araştırmada 12 hafta süresince uygulama gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın nicel verileri Dijital Okuryazarlık Ölçeği ile nitel verileri yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Nicel veriler SPSS 24.0 paket program kullanılarak 2X2 ANOVA ve t-testi ile analiz edilmiştir. Nitel veriler tümevarımsal analiz ile çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda Sosyal Bilgiler dersinde eğitici çizgi roman kullanımının deney grubu öğrencilerinin dijital okuryazarlık düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı fark yarattığı; öğrencilerin derse ilgisini artırdığı, öğrencilere bilişsel, duyuşsal ve sosyal bağlamda olumlu katkılar sağladığı ortaya çıkmıştır. Araştırma sonunda, bulgulara dayalı olarak öneriler sunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Eğitici çizgi roman, dijital okuryazarlık, sosyal bilgiler, ortaokul öğrencileri, karma yöntem.

STEM EĞİTİMİ VE ÖĞRETMEN KONULU MAKALELERİN HARİTALANDIRILMASI: ULUSLARARASI LİTERATÜRE GENEL BİR BAKIŞ

Pınar Şağbaner
Öğrenci, Bursa Uludağ Üniversitesi
pinarsagbaner@gmail.com
ORCID ID: 0009-0004-8707-5546

Özet
STEM eğitimi yenilikçi öğrenme yaklaşımlarından biridir. Öğretmenlere bu eğitim yaklaşımının yaygınlaşması ve uygulanmasında önemli görevler düşmektedir. Bu nedenle literatürde STEM eğitimi ile aday öğretmen ve öğretmen konulu çok sayıda çalışma yürütüldüğü görülmektedir. İlgili konuda yayın sayın sayısında meydana gelen artış öne çıkan unsur ve güncel eğilimleri belirlemeyi gerekli kılmaktadır. Literatür incelendiğinde STEM eğitimini aday öğretmen ve öğretmen bağlamında ele alan kapsamlı bir bibliyometrik analiz çalışmasının eksikliği dikkat çekmektedir. STEM eğitimi ile aday öğretmen ve öğretmen konulu uluslararası makalelerin bibliyometrik analizinin bu konuda araştırma yapmak isteyenlere ve gelecekteki çalışmalara ışık tutması hedeflenmektedir. Araştırma kapsamında STEM eğitimi ile aday öğretmen ve öğretmen odaklı literatürün eğilimlerini belirlemek amacıyla bibliyometrik analiz yöntemi kullanılmıştır. Bu araştırma kapsamında 25.04.2025 tarihinde uygun anahtar sözcükler ile 2025 yılı hariç bırakılarak "topic" alanında taranmıştır. Web of Science (WoS) kategori "eğitim ve eğitim araştırmaları (education & educational research)" olarak belirlenmiştir. Son durumda 2006-2024 yıllarını kapsayan, WoS veri tabanından ulaşılan 838 makale VOSviewer yazılım programı kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma kapsamında analiz edilen makalelerin yıllar içindeki dağılımı, önde gelen anahtar sözcük, dergi, kurum yazarlara yönelik bulguların elde edilmesi beklenmektedir. Elde edilen bulgular yorumlanarak STEM ile aday öğretmen ve öğretmen odaklı uluslararası makalelerin eğilimleri belirlenerek bu konuda yayın yapmak isteyen kişilere katkı sunması sağlanacaktır. İlgili makaleleri kapsamlı bir açıdan ele alan bir bibliyometrik analiz çalışması gerçekleştirilmesinin literatüre bütüncül bir açıdan bakma fırsatı sunması açısından önemlidir. Bu yönüyle gelecek araştırmalara rehberlik etmesi beklenmektedir. Ayrıca yeni gerçekleştirilecek çalışmalara yönelik araştırmanın sonuçlarından yola çıkarak önerilerde bulunulacaktır.

Anahtar Sözcükler: STEM, öğretmen, yayın eğilimleri, bibliyometrik analiz

YAPAY ZEKA VE EĞİTİM: ÖĞRETMEN BEKLENTİLERİ IŞIĞINDA BİR DEĞERLENDİRME

Kadir Şimşek
Doktor, Hatay İl Milli Eğitim Müdürlüğü
simsekkadir@yaani.com
ORCID ID: 0000-0001-8321-5899

Özet
YAPAY ZEKA VE EĞİTİM: ÖĞRETMEN BEKLENTİLERİ IŞIĞINDA BİR DEĞERLENDİRME Bu araştırma öğretmenlerin, yapay zekâ teknolojilerinin eğitime yansımalarına yönelik görüş ve beklentilerini belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Çalışmada nicel araştırma yaklaşımı ve istatistiksel yöntem kullanılmış, araştırma kapsamına toplam 1.675 eğitimci dâhil edilmiştir. Yapılan çalışma sonucu elde edilen bulgulara göre, araştırmaya katılan eğitimcilerin %89,1'i (1493 kişi), eğitimin dijitalleşmesini ve eğitimde dijital teknolojilerin kullanılmasını yararlı olarak değerlendirmektedir (Şekil 1). Şekil 1. Araştırmanın sonuçlarına göre katılımcıların %73,5'i (1231 kişi) eğitimde yapay zeka kullanımının eğitim-öğretim hizmetlerinin niteliğini arttırmak bakımından yararlı olduğunu savunmaktadır (Şekil 2). Şekil 2. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre öğretmenlerin %33,2'si öğrencilerinin ChatGPT'yi kullanacak yaş grubunda ve olgunluğunda olmadığını, %27,9'u fikri olmadığını, %23,4'ü öğrencilerin ChatGPT'nin ne olduğunu ve ne işe yaradığını bilmediklerini ancak bilseler kullanacaklarını, %11,3'ünün ise ChatGPT ve benzeri yapay zekâ botlarından yararlandığını ifade etmiştir (Şekil 3). Şekil 3. Yapay zekanın gelecekte okullarda yönetici ya da idareci olarak görev yapıp yapamayacağına yönelik soruya verdikleri yanıtlara göre katılımcıların %67,9'u yapay zekanın gelecekte okullarda yönetici ya da idareci olarak görev yapamayacağını belirtmiştir (Şekil 4). Şekil 4. Elde edilen bulgulara göre araştırmaya katılan eğitimcilerin %74,7'si (1251 kişi), yapay zekanın gelecekte öğretmenlerin yerine sınıfta derslere giremeyeceğini savunmaktadır (Şekil 5). Şekil 5. Bulgulara göre araştırmaya katılan eğitimcilerin %76,8'i (1287 kişi) yapay zekanın öğrencilere, öğretmenlerden daha etkili biçimde ders anlatamayacağını savunmaktadır (Şekil 6). Şekil 6. Araştırma kapsamında sorulan, geleceğin eğitim modelinin ne olacağına yönelik soruya, katılımcıların %61,3'ü geleceğin eğitim modeli için hibrit (harmanlanmış) eğitim, %33,8'i yüz yüze ve okulda eğitim, %2,7'si uzaktan ve online eğitim yanıtları verdiği görülmüştür (Şekil 7). Şekil 7. Eğitimin dijitalleşmesinin, okulların ve yüz yüze eğitimin önemini giderek azaltıp azaltmadığına yönelik soruya katılımcıların %42,3'ünün hayır, %37,3'ünün evet, %20,4'ünün kararsızım yanıtını verdiği saptanmıştır (Şekil 8). Şekil 8. Eğitimin yakın gelecekte tümüyle uzaktan (online) ve çevrimiçi şekilde yapılmasının, eğitim-öğretim hizmetlerinin niteliğini nasıl etkileyeceğine yönelik soruya verilen yanıtların dağılımı incelendiğinde, katılımcıların %83,6'sının olumsuz etkiler yanıtını verdiği görülürken, %5,7'si olumlu etkileyeceğini, %10,7'si ise bu konuda kararsız olduğunu ifade etmiştir (Şekil 9). Şekil 9.

Anahtar Sözcükler: Yapay zekâ, eğitimde yapay zekâ, dijital eğitim, Chatgpt ve eğitim,

BELİREN YETİŞKİNLERDE İLİŞKİ GÜVENİNİN YORDAYICILARI OLARAK PSİKOLOJİK SAĞLAMLIK VE TEMEL PSİKOLOJİK İHTİYAÇLAR

Muhammet Emin ÇATAN
Öğrenci, Yıldız Teknik Üniversitesi
emin.catan@std.yildiz.edu.tr
ORCID ID: 0009-0006-8060-7735

Kutseli BAŞKAYA
Öğrenci, Yıldız Teknik Üniversitesi
kutseli.baskaya@std.yildiz.edu.tr
ORCID ID: 0009-0005-6958-9954

Ali Berke KÖRÜN
Araştırma Görevlisi, Yıldız Teknik Üniversitesi
berke.korun@yildiz.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-8603-1155

Özet
Bu araştırmada, üniversitede öğrenim görmekte olan beliren yetişkinlik dönemindeki bireylerin ikili güvenleri, temel psikolojik ihtiyaçları ve psikolojik sağlamları düzeyleri arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Araştırmanın temel amacı, romantik ilişkisi bulunan üniversite öğrencilerinin ikili güven düzeyini yordamada temel psikolojik ihtiyaçlar ve psikolojik sağlamlık düzeylerinin açıklama gücünü incelemektir. Araştırma üniversite düzeyinde öğrenim gören 200 kadın 126 erkek olmak üzere toplamda 326 gönüllü üniversite öğrencisinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın katılımcıları amaçlı örnekleme yönteminden faydalanılarak belirlenmiştir. Bu çalışmada veri toplama araçları olarak kişisel bilgi formu, İkili İlişkilerde Güven Ölçeği, Üniversite Eğitiminde Temel Psikolojik İhtiyaçlar Ölçeği ve Kısa Psikolojik Sağlamlık Ölçeği kullanılmıştır. Elde edilen veriler üzerinden pearson korelasyon analizi yapılmış değişkenler arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur. İkili güven düzeyinin psikolojik sağlamlık ile anlamlı ve pozitif yönde ($r = .149$, $p < .001$), temel psikolojik ihtiyaçlar ile anlamlı ve pozitif yönde ($r = .239$, $p < .001$), yeterlilik ihtiyacı ile anlamlı ve pozitif yönde ($r = .229$, $p < .001$), özerklik ihtiyacı ile anlamlı ve pozitif yönde ($r = .180$, $p < .001$) ve ilişkisellik ile aralarında anlamlı ve pozitif bir ilişki ($r = .156$, $p < .001$) bulunduğu görülmüştür. İkili güven düzeyini yordama amaçlı yapılan çoklu doğrusal regresyon analizi sonuçlarına göre temel psikolojik ihtiyaçlar ve psikolojik sağlamlığın ikili güveni anlamlı bir şekilde yordadığı sonucuna ulaşılmıştır ($R = .271$, $p < .001$). Elde edilen bulgular, ikili güven düzeyinin hem bireysel psikolojik dinamikler hem de eğitim görülen üniversiteden elde edilen psikolojik ihtiyaçlar ile önemli ilişkileri olduğunu ortaya koymaktadır. Bu bulgular, üniversite öğrencilerinin sağlıklı ilişkiler sürdürebilmeleri için üniversite ortamlarında hangi alanlarda olanakların yoğunlaştırılması gerektiğini ve psikolojik sağlamlığı güçlendirmeye yönelik müdahalelerin birlikte ele alınmasının önemini ortaya koymaktadır.

Anahtar Sözcükler: İkili güven, psikolojik sağlamlık, temel psikolojik ihtiyaçlar

E-TİCARETİN VERİMLİLİĞİNİ ARTIRMADA DİJİTAL TEKNOLOJİLERİN ROLÜ

Xəyalə İbrahimova
Öğretim Görevlisi, Bakü Mühendislik Universitesi
xibrahimova@beu.edu.az
ORCID ID: 0000-0002-8380-9117

Fərhad Rəhmanov
Profesör Doktor, Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi
f.rahmanov@unec.edu.az
ORCID ID: 0000-0003-2911-8179

Elçin Süleymanov
Doçent Doktor, Ulusal İşgücü Piyasası ve Sosyal Koruma İşleri Gözlemevi Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı
elchin.b.suleymanov@sosial.gov.az
ORCID ID: 0000-0002-6075-2744

Özet
Son yıllarda, birçok ülkede en hızlı büyüyen sektörlerden biri e-ticaret olmuştur. Dijital teknolojiler, e-ticaretin gelişiminde belirleyici bir rol oynamaktadır. Geçmişte alışveriş, fiziksel mağazalara gitmeyi gerektirirken; günümüzde mobil cihazlar aracılığıyla yalnızca birkaç tıklama ile satın alma işlemleri gerçekleştirilebilmektedir. Dijital araçlar ve platformlardaki hızlı gelişmeler, e-ticaret teknolojilerine geçiş sürecini ivmelendirmektedir. Teknoloji; e-ticaret işletmelerinin büyümesinde, çevrimiçi alışveriş deneyimlerinin iyileştirilmesinde, işletme sahiplerinin operasyonlarının kolaylaştırılmasında ve daha geniş müşteri kitlelerine ulaşılmasında kritik bir araç olarak öne çıkmaktadır. Yapay zeka (YZ), makine öğrenmesi, bulut bilişim ve mobil uygulamalar gibi teknolojiler; güçlü e-ticaret platformlarının kesintisiz çalışmasına ve ölçeklenme hızının artırılmasına katkı sağlamaktadır. Büyük veri analitiği, satın alma geçmişi, tarama davranışları ve demografik veriler gibi bilgileri işleyerek daha isabetli stratejik kararlar alınmasını mümkün kılmaktadır. Bu sayede, daha etkili envanter yönetimi, fiyatlandırma ve pazarlama kampanyalarının tasarlanması sağlanmaktadır. E-ticarete entegre edilen dijital teknolojilerin hızla gelişen yapısı; inovasyonu destekleyen, hem tüketici hem de işletmelerin değişen ihtiyaç ve beklentilerini yansıtan önemli eğilimlerle dikkat çekmektedir. Bu teknolojiler, çevrimiçi işlemlerin gerçekleştirilme, yönetilme ve optimize edilme biçimini temelden değiştirmektedir. Sonuç olarak, dijital teknolojiler e-ticaretin her aşamasında verimliliği artıran temel unsurlar arasındadır. Bu yeni teknolojiler sayesinde işletmeler; müşteri ihtiyaçlarını daha hızlı analiz edebilmekte, pazarlama stratejilerini kişiselleştirebilmekte ve operasyonel süreçleri otomatikleştirerek maliyetleri azaltabilmektedir. Bu çalışmada, e-ticaretin verimliliğini artırmada dijital teknolojilerin önemi kapsamlı olarak analiz edilmektedir.

Anahtar Sözcükler: E ticaret, dijital teknoloji, yapay zeka.

CHANGING APPROACH IN TEACHING: FORMATIVE ASSESSMENT PRACTICE

Günay Quliyeva
Doktor, Azerbaycan Cumhuriyeti Eğitim Enstitüsü
chemist.gunay@mail.ru
ORCID ID: 0009-0001-4311-1398

Abstract
Today, the assessment of the teaching–learning process, which has a decisive impact on the educational process, acts as its main and integral part. The effective organization of the process and carrying out the assessment in accordance with modern requirements requires the identification of necessary registers, as well as a systematic approach to assessment. The correct organization and implementation of the process of formative assessment of students' achievements in general education institutions creates a number of difficulties for teachers of technical subjects (chemistry, physics, etc.). In order to improve the quality of the assessment process, it is considered important to identify existing problems in this field and to apply new methodological approaches, tools, and methods to solve these problems. Within the framework of the research carried out in this direction (urban and rural schools), a questionnaire survey was conducted with a total of 200 chemistry teachers, and the results were analytically analyzed using the SPSS program. The results of the analysis show that chemistry teachers face serious difficulties, especially in the field of assessing students' practical knowledge and skills. During the research, it was also found that the use of web tools and virtual laboratories by teachers is almost not implemented. During assessment, more preference is given to the application of the test method, which is one of the main factors that causes the reduction of the effectiveness of the assessment process. For the purpose of solving the problems, a new assessment model was developed using web tools, the lesson plan was adapted to this model, and the assessment tasks and samples were prepared accordingly. The proposed model aims to assess both theoretical and practical knowledge and skills of students in grades 7, 8, and 9 during the teaching of chemistry. This approach makes it possible to carry out the assessment process more accurately and effectively, and serves to stimulate the use of modern teaching tools. As a result, the presented model serves to improve teachers' assessment skills, as well as to improve the quality of the teaching process, and plays an important role in stimulating the use of modern teaching tools.

Keywords: education, formative assessment, web tools

DİJİTAL MESAFE: GENÇ YETİŞKİNLERİN PHUBBİNG ÜZERİNE ALGILARININ İNCELENMESİ

Mehmet Engin DENİZ
Profesör Doktor, Yıldız Teknik Üniversitesi
edeniz@yildiz.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-7930-3121

Gülgün UZUN
Dr. Öğretim Üyesi, Erciyes Üniversitesi
gulgun@erciyes.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-2421-7725

Abdullah Ensar UZUN
Doktor, Milli Eğitim Bakanlığı
aensaruzun@gmail.com
ORCID ID: 0000-0001-7809-4789

Özet
Phubbing iletişim sırasında bireylerin telefonuyla uğraşması ve karşısındakine dikkatini vermemesi olarak tanımlanmaktadır. Phubbing pek çok bağımlılığı kapsayan çok boyutlu bir kavramdır. Bu çalışmanın amacı genç yetişkinlerin phubbing deneyimlerine yönelik algılarının incelenmesidir. Çalışmaya 15 gönüllü katılımcı dahil olmuştur. Yarı yapılandırılmış görüşme yoluyla katılımcılara sorular yöneltilmiştir. Elde edilen veriler içerik analizi kullanılarak analiz edilmiştir. Bulgulara göre katılımcılar genellikle ilgilerini çekmeyen konular olduğunda, sıkıldıklarında phubbing davranışına başvurduğunu belirtmiştir. Phubbing yaşadıklarında ise genellikle duygusal olarak üzüntü yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Bu deneyim sonrasında kendilerini önemsiz ve göz ardı edildiğini düşündüklerini paylaştılar. Katılımcıların büyük çoğunluğu phubbing davranışının ilişkilerini olumsuz etkilediğini dile getirdi. Katılımcılar phubbing davranışının değersizlik, sosyal yalıtım, öz güven düşüklüğü gibi durumlara yol açabileceğini vurguladılar. Gün geçtikçe teknolojinin gelişmesi ve sosyal medyanın hayatın her alanında yer alması neticesinde phubbing gibi davranışlar da yaygınlaşmıştır. Phubbing davranışının gün geçtikçe yaygınlaşması da ilişkilerde bazı problemlere neden olabilmektedir. Sağlıksız iletişim kalıpları ile ilişkilerini sürdürmeye çalışan bireylerin ilişki doyumlarının düşebileceği düşünülmektedir. Sağlıklı iletişim kurabilmek için bu gibi iletişim engellerinin fark edilmesi oldukça önemlidir. Bu konuda çalışmaların yapılması da farkındalık sağlama ve olayın nedenlerinin ortaya çıkması açısından dikkate değerdir

Anahtar Sözcükler: Phubbing, iletişim, akıllı telefon.

PASİF AGRESİF DAVRANIŞLAR GÖLGESİNDE AŞK: GENÇ YETİŞKİNLERİN ROMANTİK İLİŞKİLERİNE DAİR NİTEL BIR İNCELEME

Ahmet Taha CAN
Öğrenci, -
ahmettahacan00@gmail.com
ORCID ID: 0009-0004-3175-8014

Gülgün UZUN
Dr. Öğretim Üyesi, Erciyes Üniversitesi
gulgun@erciyes.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-2421-7725

Abdullah Ensar UZUN
Doktor, Milli Eğitim Bakanlığı
aensaruzun@gmail.com
ORCID ID: 0000-0001-7809-4789

Ayşe YILMAZ
Öğrenci, Kırıkkale Üniversitesi
ayseyilmazpd@gmail.com
ORCID ID: 0009-0009-0337-9275

Özet
Pasif agresif davranış bireyin anlatmak istediğini iletişimle değil somurtarak, küserek vb. şekilde ifade etmesidir. Birey asıl duygu ve düşüncelerini sağlıklı şekilde karşısındakine aktarmaz ve anlaşılmayı bekler. Bu çalışmanın amacı da romantik ilişkisi olan genç yetişkinlerin pasif agresif davranışlara olan görüşlerinin incelenmesidir. Bu amaçla 15 kişiden yarı yapılandırılmış görüşme yoluyla veri toplanmıştır. Elde edilen veriler betimsel fenomenoloji yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre katılımcıların büyük bir çoğunluğu pasif agresif davranışa dair bir fikirleri olmadığını ifade etmiştir. Hangi davranışların pasif agresif örüntü içerebileceği üzerine konuşulduktan sonra ise katılımcılar bazı pasif agresif davranışlarda bulunduklarını veya partnerinin bu tarz davranışlarda bulunduğunu ifade etmiştir. Katılımcılar bu tarz davranışların ilişkiye dezavantajı olduğunu ifade etmektedir. İlişkinin bu durumdan yıpranacağını ifade etmişlerdir. Sağlıklı iletişim kuramayan partnerlerin de ilişkilerinde problemleri çözme konusunda zorlanacakları dile getirilmiştir. Katılımcıların geneli bu tarz davranışlarının ortaya çıkmasının nedeni olarak ise ilişki dinamiklerini işaret etmektedir. Bu konuda çok fazla çalışmanın olmaması literatürdeki boşluklardan biridir. Yapılan bu çalışma ve gelecekte yapılacak çalışmalar bu boşluğun doldurulması açısından önem arz etmektedir. Ayrıca genç yetişkinlerin pasif davranış örüntüleri hakkında bilgi sahibi olması ilişkilerinin gelişimi açısından ve sağlıklı iletişim kurmak açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Pasif agresif, romantik ilişki, sağlıksız iletişim.

ÖĞRETMENLERİN SOSYODEMOGRAFİK DEĞİŞKENLERE GÖRE EĞİTİMDE YAPAY ZEKÂ KULLANIMINA YÖNELİK ALGILARININ İNCELENMESİ

Kamuran EMSAL SİPAHİ
Öğretmen, Karaman İl Millî Eğitim Müdürlüğü
kamuran.emsal@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-4784-8688

Fatih BİRCAN
Öğretmen, Karaman İl Millî Eğitim Müdürlüğü
fbircan1@hotmail.com
ORCID ID: 0009-0004-6878-2851

Gülfem ADAY KORKMAZ
Öğretmen, Karaman İl Millî Eğitim Müdürlüğü
gulfemadaykorkmaz@gmail.com
ORCID ID: 0000-0001-6194-2673

Özet
Bu araştırma Karaman ilinde görev yapmakta olan öğretmenlerin eğitimde yapay zekâ kullanımlarına yönelik algılarını incelemektedir. Öğretmenlerin eğitimde yapay zekâ kullanımlarına yönelik algılarının cinsiyete, öğrenim durumuna, hizmet süresine, branşına, çalıştıkları okul türüne, öğretmenlerin derslerinde teknoloji kullanma sıklığına, eğitimde yapay zekâ uygulamalarıyla karşılaşma sıklıklarına, yapay zekâ ile ilgili bir eğitim alma durumuna ve branşlarında yapay zeka kullanmaya ilişkin algılarına göre farklılaşması incelenmiştir. Betimsel yöntemle yapılmış ilişkisel tarama modeli kullanılarak gerçekleşen çalışmada, 107'si kadın (%50,47), 105'i erkek (%49,53) olmak üzere toplam 212 öğretmen gönüllü olarak katılmıştır. Bu çalışmada veri toplama aracı olarak "Sosyodemografik Bilgi Formu" ve " Öğretmenlerin Eğitimde Yapay Zekâ Kullanımına Yönelik Algı Ölçeği" kullanılmıştır. Elde edilen veriler Bağımsız Gruplar için t-testi ve tek yönlü ANOVA kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Tek yönlü ANOVA testi sonucunda gruplar arasında ortaya çıkan farkın kaynağını araştırmak amacıyla post hoc testleri olarak Tukey ve Dunnet's C testleri kullanılmıştır. Elde edilen bulgular sonucunda, öğretmenlerin eğitimde yapay zekâ kullanımına yönelik algı puanlarının cinsiyet, öğrenim düzeyi, branş, hizmet süresi, çalıştığı okul türü, yapay zekâ eğitimi alıp almama ve mesleki gelişim için yeni teknolojileri takip etme sıklıklarına göre anlamlı olarak farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Diğer yandan, öğretmenlerin eğitimde yapay zekâ kullanımına yönelik algı puanlarının yapay zekâ ile ilgili değişkenleri derslerde teknoloji kullanma sıklıkları, yapay zekâ uygulamalarıyla karşılaşma sıklıkları, yapay zekâ araçlarını kullanma deneyimleri, branşlarında yapay zekâ kullanımına ilişkin algıları, yapay zekâ eğitimi dönüştürebilirliği, yapay zekânın öğretmenlik mesleğine tehdit oluşturduğuna dair algıları ve yapay zekâ destekli araçlarla çalışma istekliliklerine göre anlamlı olarak farklılaştığı elde edilmiştir. Yapılan araştırma sonucunda elde edilen bulgular alanyazın ışığında tartışılıp yorumlanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Yapay Zekâ, Eğitim Teknolojileri, Öğretmen Algısı

DEĞERLERİN AKTARIMINDA DİJİTALLEŞMEYE İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

Gülfem ADAY KORKMAZ
Öğretmen, Karaman İl Millî Eğitim Müdürlüğü
gulfemadaykorkmaz@gmail.com
ORCID ID: 0000-0001-6194-2673

İsmail KILINÇ
Öğretmen, Karaman İl Millî Eğitim Müdürlüğü
ismailkilinc70@gmail.com
ORCID ID: 0000-0003-2017-705X

Kamuran EMSAL SİPAHİ
Öğretmen, Karaman İl Millî Eğitim Müdürlüğü
kamuran.emsal@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-4784-8688

Özet
Değerler eğitimi, bireylerin etik davranışlar sergileyebilmesi, sağlıklı ilişkiler kurabilmesi ve toplumsal sorumluluk bilinci geliştirebilmesi için temel bir unsurdur. Günümüzde dijitalleşmenin hızla artan etkisi, değerler eğitimini de yeniden şekillendirerek öğretim süreçlerini modernize etmektedir. Değerlerin aktarımında dijitalleşmeye ilişkin öğretmen görüşlerinin alınması, dijitalleşmenin değerler eğitimi üzerindeki etkilerini derinlemesine anlamak ve öğretim süreçlerinde dijital araçların etkin kullanımına dair pratik çözümler geliştirmek açısından büyük önem taşımaktadır. Bu bağlamda öğretmenlerin dijitalleşmenin değerler eğitimi üzerindeki etkilerine ilişkin görüşlerini incelemek çalışmanın amacını oluşturmaktadır. Çalışma, nitel araştırma yöntemlerinden fenomonolojik yaklaşımla incelenmiş, görüşme verileri 8 sorudan oluşan yarı-yapılandırılmış görüşme formuyla toplanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu anaokulu, ilkokul, ortaokul ve liselerde görev yapan 21 öğretmen oluşturmaktadır. Çalışma grubu oluşturulurken maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Veriler içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiş, öğretmen görüşlerinden elde edilen veriler doğrultusunda 34 kod, kodlardan 8 tema oluşturulmuştur. Bu temalar; Değerler Eğitiminin Öğretmenlikteki Yeri, Değerlerin Öğrencilere Aktarımı, Dijitalleşmenin Sınıf Ortamına Etkisi, Dijital Araçların Değerlerin Aktarımında Kullanımı, Dijitalleşmenin Değer Algıları Üzerindeki Değişimi, Değerler Eğitiminde Dijitalleşmenin Avantajları, Dijitalleşmenin Değerler Eğitimine Gelecekteki Etkisi, Değerler Eğitiminde Mesleki Gelişim İçin Gerekli Desteklerdir. Elde edilen temalardan; değerler eğitiminin öğretmenlik mesleğinin temelini oluşturduğu, ahlaklı birey yetiştirme, toplumsal düzenin sağlanması, mesleki etik açısından büyük öneme sahip olduğu, değerlerin öğrencilere aktarılmasında öğretmenin rol model olmasının, etkinlik ve uygulamalarla somutlaştırmanın, aile ve toplum desteğinin önemli faktörler olduğu, dijital araçların, bilgiye hızlı erişim, zenginleştirilmiş içerik ve zaman tasarrufu gibi avantajlar sunduğu, sınıf ortamında dikkat ve motivasyonu artırarak öğrenme sürecini kalıcı, eğlenceli ve etkili hale getirdiği ancak bilinçli ve dengeli kullanılmadığında yüz yüze etkileşimi zayıflatma, değerleri yozlaştırma ve bireyleri bencilleştirme riski taşıdığı, yüzeysel tüketim, bireysellik ve kültürel değerlerden uzaklaşma eğilimlerini artırdığı, pasifleşme ve üretkenlik kaybına yol açabileceği bulunmuştur. Değerler eğitiminde öğretmenlerin mesleki gelişimini desteklemek için eğitimler, rehber dokümanlar, ekipman desteği ve fiziksel kaynakların güçlendirilmesi, ailelerin bilinçlendirmesi, toplumsal katılım, eğitim içeriklerinin zenginleştirilmesi ve dijital araçların etkin kullanımı ile öğretmenlerin bilgi ve becerilerinin güncel tutulması önemlidir.

Anahtar Sözcükler: Değerler Eğitimi, Dijitalleşme, Dijital Araçlar

ERGENLERDE DİJİTAL OYUN BAĞIMLILIĞI İLE YAŞAMDA ANLAM ARASINDAKİ İLİŞKİ [68]

Nigar İnan
Öğretmen, Maltepe Orhangazi Anadolu Lisesi
nigaristan82@gmail.com
ORCID ID: 0009-0001-0554-1477

Nur Akbulut Kılıçoğlu
Dr. Öğretim Üyesi, İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi
nakilicoglu@29mayis.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-0022-6427

Özet
Bu araştırma, ergenlerde dijital oyun bağımlılığı ile yaşamda anlam arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamaktadır. Nicel araştırma yöntemlerinden betimsel tarama modeline dayalı olarak yürütülen çalışmaya, 2020-2021 eğitim-öğretim yılında İstanbul ili Maltepe ilçesindeki farklı liselerde öğrenim gören 150'si kız, 337'si erkek olmak üzere toplam 487 öğrenci katılmıştır. Veriler, araştırmacı tarafından hazırlanan Kişisel Bilgi Formu, Ergenler İçin Oyun Bağımlılığı Ölçeği Kısa Formu ve Yaşamda Anlam Ölçeği kullanılarak toplanmıştır. SPSS 25.0 programı ile yapılan analizler sonucunda, dijital oyun bağımlılığı ile yaşamda anlam arayışı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Buna karşılık, dijital oyun bağımlılığı ile yaşamda anlamın varlığı arasında negatif ve düşük düzeyde anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Bulgular, dijital oyun bağımlılığının ergenlerde yaşamda anlamın varlığını olumsuz yönde etkileyebileceğini göstermektedir.

Anahtar Sözcükler: Dijital Oyun Bağımlılığı, Yaşamda Anlam, Ergenlik

[68] Çalışma, aynı isimli yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

REHBERLİKTE DİJİTAL DÖNÜŞÜM: PSİKOLOJİK DANIŞMANLARIN YAPAY ZEKA TEMELLİ UYGULAMALARA BAKIŞI

Abdullah Ensar Uzun
Doktor, Milli Eğitim Bakanlığı
aensaruzun@gmail.com
ORCID ID: 0000-0001-7809-4789

Gülgün UZUN
Doktor, ERCİYES ÜNİVERSİTESİ
gulgun@erciyes.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-2421-7725

Ahmet Taha Can
Öğrenci, Yok
ahmettahacan00@gmail.com
ORCID ID: 0009-0004-3175-8014

Ayşe YILMAZ
Öğrenci, Kırıkkale Üniversitesi
ayseyilmazpd@gmail.com
ORCID ID: 0009-0009-0337-9275

Özet
Rehberlik hizmetleri her kademedeki öğrenci için oldukça önemlidir. Bireylerin kendilerini tanımaları, gerçekçi kararlar alabilmeleri, kapasitelerini geliştirmeleri gibi pek çok alan rehberliğin çalışma alanlarını oluşturmaktadır. Rehberlik hizmetlerinin gelişen yapay zeka uygulamalarıyla birlikte kullanılması da değerlendirilmesi gereken bir konudur. Bu çalışmada psikolojik danışmanların rehberlikte yapay zekanın kullanımına dair görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya 15 gönüllü psikolojik danışman katılmıştır. Katılımcılara yarı yapılandırılmış görüşme yoluyla sorular yöneltilmiştir. Elde edilen veriler içerik analizi kullanılarak analiz edilmiştir. Katılımcıların çoğu yapay zeka yeterliliklerinin düşük seviyede olduğunu ve bu konuda bir eğitim almadıklarını belirtmişlerdir. Bireyi tanıma çalışmalarında ölçeklerin uygulanması ve analiz edilmesinde yardım ederek psikolojik danışmana hız kazandırabileceğini dile getirmişlerdir. Katılımcıların çoğu yapay zekanın karar verme süreçlerine katkıda bulunmayacağını düşünmektedir. Yapay zekanın rehberlik hizmetlerinde kullanımının etik açıdan değerlendirilmesinde iki blok meydana geldiği görülmüştür. Katılımcıların bir kısmı yapay zeka gizlilik ilkelerine sahip olursa sorun olmayacağını düşünürken bir kısmı ise etik açıdan sorunlar yaşanabileceğini düşünmektedir. Rehberlik hizmetlerinde yapay zekanın kullanımına ilişkin yapılan bu çalışmada görülmüştür ki bu konuda daha fazla çalışma ve araştırılma yapılabilir. Psikolojik danışmalara rehberlikte yapay zekanın etik sınırlar içerisinde nasıl kullanılabileceğine dair eğitimler verilebilir.

Anahtar Sözcükler: Rehberlik, yapay zeka, etik, bireyi tanıma.

ÜNİVERSİTE SINAVINA HAZIRLANAN ÖĞRENCİLERDE SINAV KAYGISI DÜZEYLERİNİN KISA VİDEO İZLEME BAĞIMLILIĞI, YAŞAM DOYUMU VE BOŞ ZAMAN YÖNETİMİ DEĞİŞKENLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

Ebrunur EVİN
Uzman, Yıldız Teknik Üniversitesi
ebrunurevin@gmail.com
ORCID ID: 0009-0002-4442-6460

Ayşenur CÖMERTLER
Öğretmen, Unikazan
psk.dan.aysenurcomertler@gmail.com
ORCID ID: 0009-0009-7289-6962

Özet
Üniversite sınavı, öğrencilerin yaşamını şekillendiren faktörlerin başında gelmekte, bireyin yaşamı boyunca devam edeceği mesleği belirlemekte, toplumsal statü ve ekonomik düzeyine karar vermektedir. Araştırmalar üniversite sınavının yüksek sınav kaygısına yol açtığını göstermektedir. Bu çalışmada sınav kaygısı ile kısa video izleme bağımlılığı, boş zaman yönetimi ve yaşam doyumu arasındaki ilişkilerin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu çalışmada sınav kaygısı düzeyinin cinsiyet ve sınıf düzeyi değişkenlerine bağlı anlamlı ilişki olup olmadığı incelenmiştir. Araştırmaya Nisan 2025- Ağustos 2025 arası farklı şehirlerde ikamet eden 16-20 yaş aralığındaki bireyler katılmıştır. Veri toplama aracı olarak 'Kişisel Bilgi Formu', 'Westside Sınav Kaygısı Ölçeği', 'Kısa Video İzleme Bağımlılığı Ölçeği', 'Yaşam Doyumu Ölçeği' ve 'Boş Zaman Yönetimi Ölçeği' kullanılmıştır. Verilerin analizinde cinsiyetler arası farklılık olup olmadığının tespiti için t-testi kullanılmış, kız öğrencilerin sınav kaygısı düzeyi erkek öğrencilerden anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Verilerin analizinde tek yönlü varyans analizi (ANOVA)kullanılmış, sınav kaygısının yaşa bağlı anlamlı düzeyde farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Sınav kaygısı ile kısa video izleme bağımlılığı arasında pozitif yönde, boş zaman yönetimi ile negatif yönde, yaşam doyumu arasında negatif yönde anlamlı ilişki saptanmıştır. Üniversite sınavına hazırlanan öğrencilerde sınav kaygısını kısa video izleme bağımlılığı, boş zaman yönetimi ve yaşam doyumu değişkenleri toplam %18,5 yordamaktadır. Çalışmanın veri analizi devam etmektedir.

Anahtar Sözcükler: sınav kaygısı, kısa video izleme bağımlılığı, boş zaman yönetimi, yaşam doyumu

RİTÜELLERİN GÖLGESİNDE: OBSESİF KOMPULSİF BOZUKLUKTA BİLİŞSEL DAVRANIŞÇI YAKLAŞIM HAKKINDA BİR OLGU SUNUMU

Gökçen Dalkılınç
Öğrenci, Yıldız Teknik Üniversitesi
pskdangokcen@gmail.com
ORCID ID: 0009-0002-1780-2563

Fulya Türk
Profesör Doktor, Yıldız Teknik Üniversitesi
fulya.turk@yildiz.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-1896-8418

Özet
Obsesif-kompulsif bozukluk (OKB), bireyin zihninden uzaklaştıramadığı düşünceler ve dürtüler ile bunlara yanıt olarak geliştirdiği tekrarlayıcı davranışları içeren, toplumda oldukça yaygın görülen bir ruh sağlığı sorunudur. Bireyin bu düşüncelerine ve dürtülerine yanıt olarak ortaya koyduğu tekrarlayıcı davranışlar, zamanla sorunun kendisi haline gelen ritüelleri oluşturmaktadır. Bilişsel davranışçı terapi (BDT) ise obsesif düşünceler ve kompulsif davranışlarla başa çıkmada etkili olduğu bilimsel olarak kanıtlanmış bir yaklaşımdır. Bu olgu sunumunda, temizlik obsesyonları ve kompulsiyonları olan 22 yaşındaki genç yetişkin bir bireyle yürütülen 12 oturumluk BDT temelli psikolojik danışma sürecinin etkililiği ele alınmıştır. Psikolojik danışma süreci boyunca maruz bırakma, tepki önleme ve gevşeme egzersizi başta olmak üzere farklı tekniklerden yararlanılmıştır. Danışanın depresyon, kaygı ve OKB düzeyleri Beck Depresyon Ölçeği, Beck Anksiyete Ölçeği ve Yale-Brown Obsesif Kompulsif Ölçeği kullanılarak ön-test, ara değerlendirme, son-test ve izleme ölçümleriyle takip edilmiştir. Psikolojik danışma süreci, danışanın OKB ile ilişkili davranışlarına, duygularına, düşüncelerine ve içgörüsüne olan katkısıyla birlikte, kaygı ve depresyon düzeylerindeki düşüş ve işlevsiz başa çıkma biçimlerine dair farkındalığının artmasıyla sonuçlanmıştır. Çalışma, OKB belirtileri gösteren danışanlarla çalışırken maruz bırakma ve tepki önleme gibi davranışsal uygulamaların psikolojik danışma sürecine olan katkısına vurgu yapmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Obsesif-kompulsif bozukluk, bilişsel davranışçı terapi, maruz bırakma, tepki önleme

RECONSTRUCTING RESILIENCE: CULTURAL AND PSYCHOLOGICAL RESPONSES AMONG UNIVERSITY STUDENTS AFTER THE 2023 EARTHQUAKE IN TÜRKIYE

Ersoy Karabay
Doktor, KIRŞEHİR AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ
e.karabay@ahievran.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-9499-2009

Asude MUGLU
Araştırma Görevlisi, KIRŞEHİR AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ
asudemuglu123@gmail.com
ORCID ID: 0000-0003-1665-5514

Dilek GENÇTANIRIM KURT
Profesör Doktor, KIRŞEHİR AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ
digenc@gmail.com
ORCID ID: 0000-0003-3268-186X

Abstract
This qualitative study explores the individual and cultural sources of resilience among university students who directly experienced the devastating earthquakes that struck Türkiye on February 6, 2023. Considering the profound psychological impacts of natural disasters, particularly on vulnerable populations such as university students, the study aims to understand how these individuals coped with post-disaster challenges through personal and culturally embedded strategies. The research was conducted using a phenomenological design, with data collected through in-depth, semi-structured interviews with 16 university students (10 female, 6 male) aged 20 to 24. Participants were selected through criterion sampling, and interviews focused on their lived experience, coping mechanisms, and cultural resources following the earthquake. Findings were categorized under three main themes: risk factors, psychological resilience, and cultural resilience, highlighting the multidimensional nature of resilience. The results emphasize how both internal and external resources interact in the recovery process, drawing attention to culture not merely as a background variable but as a contextual framework that shapes and supports resilience. Understanding this cultural dimension is essential for developing more context-sensitive and effective post-disaster interventions for young adults. This study offers valuable insights for mental health professionals, educators, and policymakers working to support individuals in post-disaster settings.

Keywords: psychological resilience, cultural resilience, post-traumatic growth, post-disaster recovery, qualitative research

BELİREN YETİŞKİNLERİN KARİYER GELECEĞİ ALGILARININ DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ[69]

Rukiye ÇAPKAN
Öğrenci, Yıldız Teknik Üniversitesi
rukyecpknn98@gmail.com
ORCID ID: 0009-0005-9116-2471

Seher Merve ERUS
Doçent Doktor, Yıldız Teknik Üniversitesi
smerve@yildiz.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-5308-3872

Özet
Bu çalışmanın amacı, beliren yetişkinlerin kariyer geleceği algısı düzeylerinde cinsiyet, medeni durum, yaş, ebeveynlerin birlikte- ayrı olma durumu, sosyoekonomik düzey, yaşamlarını en çok geçirdikleri yer, çalışma durumu ve eğitim durumu değişkenlerine göre anlamlı farklılık olup olmadığını incelenmektir. Araştırma grubu, Türkiye'de ikamet eden 18 ile 29 yaşları arasındaki 394 beliren yetişkinden oluşmaktadır. Araştırmada "Kişisel Bilgi Formu" ve "Kariyer Geleceği Ölçeği" kullanılmıştır. Katılımcıların kariyer geleceği algılarının cinsiyet ve ebeveynlerinin birlikte-ayrı olma durumu değişkenlerine göre anlamlı farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla bağımsız gruplar t testi yapılmıştır. Yaş, yaşamlarını en çok geçirdikleri yer, medeni durum, çalışma durumu, sosyoekonomik durum ve eğitim düzeyi değişkenlerine göre anlamlı farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Analizler sonucunda beliren yetişkinlerin kariyer geleceği algılarında cinsiyet, yaş, eğitim durumu, yaşadıkları yer ve çalışma durumu değişkenlerine göre anlamlı farklılık bulunmuştur. Kariyer geleceği algısının, üniversite ve yüksek lisans mezunu, yalnız ve çalışan erkeklerde daha yüksek olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Diğer yandan ebeveyn birlikte- ayrı olma durumu, sosyo-ekonomik ve medeni durum değişkenlerine göre ise anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Anahtar Sözcükler: kariyer, kariyer geleceği, demografik değişkenler

[69] Bu çalışma Doç. Dr. Seher Merve Erus'un tez danışmanlığında Rukiye Çapkan'ın yüksek lisans tezinin bir kısmından üretilmiştir.

MATEMATİK EĞİTİMİ ALANINDAKİ TEKNOLOJİK PEDAGOJİK ALAN BİLGİSİ ÇALIŞMALARININ İNCELENMESİ [70]

Şeyma BARBAROS
Araştırma Görevlisi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi
seymaa.b.09@gmail.com
ORCID ID: 0009-0001-5038-9099

Elif SAYGI
Profesör Doktor, Hacettepe Üniversitesi
esaygi@hacettepe.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-8811-4747

Özet
Teknolojik gelişmelerin hız kazanmasıyla birlikte, öğretim süreçlerinde teknolojinin etkin kullanımı giderek daha önemli hâle gelmiştir (Susilo, Sulisworo & Beungacha, 2023). Bu bağlamda, matematik öğretmenlerinden de teknolojik yeterliklerini pedagojik ve alan bilgileriyle bütünleştirerek derslerine yansıtmaları beklenmektedir (Erdoğan & Şahin, 2010; Yadigaroğlu, 2014). Diğer bir ifadeyle, öğretmenlerin yalnızca alanlarında uzman olmaları yeterli değildir; aynı zamanda bu bilgiyi etkili biçimde teknoloji ile destekleyerek öğrencilere aktarmaları da büyük önem taşımaktadır (Doukakis vd., 2021). Bu doğrultuda, TPAB (Teknolojik Pedagojik Alan Bilgisi) ve matematik eğitimi alanındaki çalışmaların incelenmesi, alandaki araştırma eğilimlerini belirlemek açısından önem arz etmektedir. Ayrıca, literatürdeki boşlukların tespit edilmesi ile gelecekteki çalışmaların bu alanlara odaklanmasına katkı sunulması hedeflenmektedir. Çalışma kapsamında ULAKBİM, ScienceDirect, Wiley Online Library, Taylor & Francis, Springer Link ve Web of Science veri tabanlarında yer alan, 2020-2024 yılları arasında yayımlanmış toplam 74 çalışma sistematik literatür taraması yöntemiyle incelenmiştir. Çalışmaların seçiminde; çalışma içeriklerinde "TPACK", "TPCK" veya "technological pedagogical content knowledge" kavramlarından en az birini ve "mathematics" terimini içermesi, Türkçe veya İngilizce dilinde yayımlanmış olması, tam metin ve açık erişim olarak erişilebilir olması, makale veya bildiri formatında olması kriterleri gözetilmiştir. Elde edilen veriler, çalışmaların yayımlanma yılları, araştırma türleri, kullanılan yöntemler, örneklem grupları ve büyüklükleri ile veri toplama araçları açısından değerlendirilmiştir. Bulgular incelendiğinde sonuç olarak; en fazla çalışmanın 2024 yılında, makale formatında ve nicel yöntemle gerçekleştirildiği görülmüştür. Örneklem grubu olarak çoğunlukla matematik öğretmenlerinin tercih edildiği, örneklem büyüklüğü bakımından ise daha küçük gruplarla çalışıldığı belirlenmiştir. Veri toplama araçları incelendiğinde, en sık kullanılan araçların anket ve ölçekler olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: matematik eğitimi, teknolojik pedagojik alan bilgisi, sistematik literatür taraması

[70] Bu çalışma birinci yazar Şeyma BARBAROS'un 'Matematik Eğitimi Alanındaki Teknolojik Pedagojik Alan Bilgisi Çalışmalarının İncelenmesi' başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

AKILLI TELEFON BAĞIMLILIĞININ YORDAYICILARI OLARAK ERTELEME DAVRANIŞI VE FOMO'NUN İNCELENMESİ

Asrın AKINCIOĞLU
Öğrenci, Trakya Üniversitesi
asrinakincioglu@trakya.edu.tr
ORCID ID: 0009-0004-5713-8569

Tuğba TÜRK KURTÇA
Doçent Doktor, Trakya Üniversitesi
tugbaturk@trakya.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-4361-3769

Özet
Günümüzde akıllı cihazlar, bireylerin günlük yaşamının ayrılmaz bir parçası hâline gelmiş olup, sosyal etkileşimler ve boş zaman etkinlikleri giderek dijital platformlar üzerinden sürdürülmektedir. Ancak bu yoğun kullanım bazı olumsuz durumlarla ilişkilendirilebilmektedir. Özellikle erteleme davranışının ve gelişmeleri kaçırma korkusunun (FoMO), bu durumlar arasında öne çıkan ve akıllı telefon bağımlılığı üzerinde etkili olabilecek faktörlerden olduğu düşünülmektedir. Literatüre bakıldığında FoMO ve erteleme davranışının akıllı telefon bağımlılığı ile ilişkisi üzerine yapılan çalışmaların sayısı artmakla birlikte, bu iki değişkenin birlikte ele alındığı ve bağımlılık üzerindeki yordayıcı etkilerinin birlikte incelendiği araştırmalara rastlanılmamıştır. Bu çalışma, söz konusu değişkenleri birlikte değerlendirerek literatürdeki bu boşluğu doldurmayı amaçlamaktadır. Araştırma, nicel bir çalışma olarak ilişkisel tarama modeli çerçevesinde yürütülmüştür. Örneklem 99'u erkek (%33), 201'i kadın (%67) olmak üzere toplam 300 katılımcıdan oluşmuş olup veriler çevrim içi form aracılığıyla toplanmıştır. Veri toplama aracı olarak Genel Erteleme Ölçeği, FoMO Ölçeği ve Akıllı Telefon Bağımlılığı Ölçeği kullanılmıştır. Analizlerde, akıllı telefon bağımlılığı ile FoMO arasında güçlü ($r = .599$, $p < .001$), erteleme davranışı ile bağımlılık arasında anlamlı ($r = .430$, $p < .001$) pozitif ilişkiler bulunmuştur. FoMO ile erteleme davranışı arasında ise orta düzeyde pozitif ilişki saptanmıştır ($r = .328$, $p < .001$). Çoklu doğrusal regresyon analizinde modelin anlamlı olduğu belirlenmiş ($F(2, 297) = 107{,}422$, $p < .001$), açıklama gücü $R^2 = 0{,}420$ bulunmuştur. Standartlaştırılmış katsayılara göre FoMO ($\beta = 0{,}513$, $p < .001$) bağımlılığı güçlü biçimde, erteleme davranışı ise ($\beta = 0{,}261$, $p < .001$) daha düşük düzeyde yordamaktadır. Sonuç olarak, hem FoMO hem de erteleme davranışının akıllı telefon bağımlılığı üzerinde anlamlı rol oynadığı görülmektedir. Ruh sağlığı çalışanları, danışanlarının telefon kullanım alışkanlıklarını değerlendirirken bu iki faktörü göz önünde bulundurmalı; farkındalık kazandıran, zaman yönetimi becerilerini geliştiren psikoeğitim programlarıyla bireylerin teknolojiyi daha dengeli kullanmalarına destek olmalıdır.

Anahtar Sözcükler: Akıllı telefon bağımlılığı, Erteleme davranışı, FoMO

YAPAY ZEKA VE DİJİTAL MEDYANIN AİLE SİSTEMLERİ VE İNSAN BAĞLARI ÜZERİNDEKİ DÖNÜŞTÜRÜCÜ ETKİLERİ

EMİNE ŞENTÜRK CAN
Öğrenci, ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
emine.senturkcan@st.uskudar.edu.tr
ORCID ID: 0009-0009-9188-4764

Özet
Bu bildiri, modernleşme süreciyle hayatımıza giren dijital medya ve yapay zeka (AI) sistemlerinin aile sistemleri ve insan bağları üzerindeki dönüştürücü etkilerini incelemektedir. Çalışmanın temel amacı, yapay zekanın sadece işlevsel bir araç olmaktan çıkıp ilişkisel bir arkadaşa dönüşmesiyle birlikte, aile içi dinamikler, iletişim ve insan kimliği üzerindeki potansiyel olumlu ve olumsuz etkileri derinlemesine ele almaktır. Bu kapsamda, yapay zeka ve dijital medya okuryazarlığının, etik düzenlemelerin ve bilinçli kullanımın kritik önemi vurgulanmaktadır. Çalışma, dijitalleşme ve yapay zekanın aile sistemi üzerindeki etkilerini açıklamak amacıyla Bowen Aile Sistemleri Teorisi, Bronfenbrenner'ın Ekolojik Sistemler Teorisi, Teknoloji Kabul Modeli (TAM) ve Aile Dayanıklılık Kuramı olmak üzere dört tamamlayıcı kuramsal yaklaşım kullanmıştır. Bu çalışma, ikincil veri ve açık akademik kaynaklar üzerinden yürütülen nitel bir literatür sentezi niteliğindedir. Bulgular, yapay zeka ve dijital medya teknolojilerinin aile dinamikleri üzerinde hem fırsatlar hem de zorluklar sunduğunu göstermektedir. Fırsatlar arasında gelişmiş destek ve bakım (yaşlı bakımı robotları, AI odaklı ebeveynlik yardımcıları), duygusal destek ve yoldaşlık (AI keder arkadaşları, anı avatarları), iletişimi güçlendirme, ebeveyn eğitimi ve kişisel gelişim yer almaktadır. Ancak bu teknolojiler aynı zamanda ciddi zorluklar da yaratmaktadır: aşırı duygusal bağımlılık ve insan yakınlığının yerini alma riski, etik, gizlilik ve kişilik endişeleri, iletişim bozulmaları, aşırı maruz kalma ve bağımlılık, içerik kalitesi sorunları, nesiller arası farklılıklar, dijital eşitsizlikler, sağlık sorunları ve dijital haklar konusunda bilgi eksikliği. Sonuç olarak, dijital medya ve yapay zeka, aile sistemleri ve insan bağları için hem umut vadeden fırsatlar hem de dikkatle yönetilmesi gereken ciddi zorluklar sunmaktadır. İnsan onurunu, aracılığını ve ilişkisel derinliğini korumak için, yapay zeka ve dijital medya teknolojilerinin dikkatli bir şekilde yönetilmesi, etik ve düzenleyici tavsiyelerin geliştirilmesi ve aileler arasında yapay zeka ve dijital medya okuryazarlığının aktif olarak teşvik edilmesi hayati önem taşımaktadır. Bu, bireysel çözümlerden ziyade, kamu, özel sektör, sivil toplum kuruluşları, üniversiteler ve yerel yönetimlerin ortak katılımıyla gerçekleştirilecek çok aktörlü ve çok çözümlü bir yönetişim mekanizması gerektirmektedir.

Anahtar Sözcükler: Yapay zeka, dijital medya, aile sistemleri, insan bağları, dijital okuryazarlık,

CUMHURİYET DÖNEMİ EĞİTİM ANLAYIŞINDA FEN BİLİMLERİNE VE UYGULAMALI EĞİTİME VERİLEN ÖNEMİN TARİHSEL ARKA PLANI VE GÜNÜMÜZE YANSIMALARI

Rifat GÜNDAY
Öğretmen, Emekli Okul Müdürü ve Tarih öğrt.
gundayrifat@gmail.com
ORCID ID: 0000-0003-3438-093X

Gülçin ULUTÜRK
Öğretmen, ESKİŞEHİR ANADOLU LİSESİ KİMYA ÖĞRT.
g_tuncbilek@yahoo.com
ORCID ID: 0009-0005-4378-6810

Tuğba TUNCEL
Öğretmen, ESKİŞEHİR ANADOLU LİSESİ BİYOLOJİ ÖĞRT.
tubaport@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-8571-2394

Özet
Tarihin ilk çağlarından beri insan topluluklarının medeniyeti yükseltmeleri ve birikimleri geleceğe aktarabilmelerinde en önemli faktörlerden biri eğitimlilerin ve eğitimcilerin toplumdaki etkileridir. Dünyada meydana gelen değişim ve medeniyetlerin ilerlemesine ayak uyduramayanlar etkilerini ve güçlerini kaybetmektedirler. Osmanlı Devleti İstanbul'un (1453) ve Girit'in (1669) fethinde devrin en ileri askeri teknolojisini yaratmışken 20 sene sonra başlayan Avusturya savaşlarında (1683-1699) seri atışlı tüfeklerin etkisini en somut şekilde hissetmiştir. Avrupa'daki dinamiklere ters bir durum da 1580 yılında, Şeyhülislam Kadızade'nin fetvası ve padişah III. Murad'ın emriyle denizden topa tutularak yıkılan Rasathanedir. Fakat esas uçurum Avrupa'da gerçekleşen Coğrafi Keşiflerin, Rönesansın ve Aydınlanma Çağının sonucunda gerçekleşen Sanayi Devriminin sonrasında Osmanlı İmparatorluğu'nun toprak kayıplarının yanı sıra hem bilim ve teknikte Avrupa'nın gerisinde kalmış hem de ekonomisinin iflasını getirmiş olmasıdır. Bu yüzden de Fen ve Teknoloji adımları askeri alanla başlamış ancak diğer alanlara bir türlü sirayet edememiştir. 1773 yılında kurulan Mühendishane-i Bahr-i Hümayun denizcilik subayı, 1793 yılında ise Mühendishane-i Berr-i Hümayun kurulması hala etkisizdir. Dünya'nın hızla gelişerek elde ettiği bilim ve teknolojiyi savaşlara yansıtması I. Dünya savaşı Türkiye'sinde tam bir yıkım olmuştur. İmalat ve üretim yokluğunun yanında lojistik yetersizlikler, aletlerin tamir edilememesi de cabası olmuştur. Aynı yoklukların Millî Mücadele döneminde yaşanması aslında Cumhuriyet döneminin ışığı olacaktır. Bu çalışmanın amacı Cumhuriyet dönemi eğitim anlayışında fen bilimlerine ve uygulamalı eğitime verilen önemin tarihsel arka planı ve günümüze yansımalarını doküman analizi ile ortaya koymaktır. Böylece eğitimin temel dinamiklerinden biri olan değişimin fen bilimlerinde gerçekleşen boyutları gözden geçirilecektir.

Anahtar Sözcükler: Fen bilimleri, uygulamalı eğitim, doküman analizi

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN 21. YÜZYIL BECERİLERİNE İLİŞKİN GÖRÜŞ VE UYGULAMALARININ İNCELENMESİ

Ayşegül SÖZEN
Öğrenci, Ondokuz Mayıs Üniversitesi
ayse.sozen@omu.edu.tr
ORCID ID: 0009-0006-5647-4573

Hatice ÖZASLAN
Dr. Öğretim Üyesi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi
hatice.ozaslan@omu.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-4902-951X

Özet
Bu araştırmada okul öncesi öğretmenlerinin 21. Yüzyıl becerileri ile ilgili görüşleri ve yapmış oldukları etkinliklerin incelenmesi amaçlanmıştır. Nitel araştırma yöntemi kullanılan araştırmanın deseni temel nitel araştırma olarak belirlenmiştir. Çalışma grubunu, Samsun ilinde görev yapan 15 okul öncesi öğretmeni oluşturmaktadır. Katılımcılar belirlenirken ölçüt örnekleme kullanılmıştır. Veriler araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmış, betimsel analiz yöntemi kullanarak analiz edilmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre öğretmenler, 21. Yüzyıl becerileri olarak en çok işbirliği, problem çözme, eleştirel düşünme, yaratıcılık ve iletişim becerilerini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin etkinliklerinde de en sık bu becerilere yer verdikleri belirlenmiştir. 21. Yüzyıl becerilerine yer vermeme nedenleri olarak teknolojik ve mesleki yetersizlik, çocukların hazırbulunuşluğunun eksikliği gibi sebepleri göstermişlerdir. 21. Yüzyıl becerilerini çocuklara kazandırmak için etkinlik türlerinden matematik, sanat, Türkçe, fen ve oyunu, yöntem olarak beyin fırtınası, anlatım, deney, gösterip yaptırma ve örnek olay yöntemlerinden bazılarını kullandıkları belirlenmiştir. 21. Yüzyıl becerilerinin çocuklara kazandırılmasının önemini ise değişen ve gelişen dünyaya uyum sağlamak olarak ifade etmişlerdir. Bu becerileri değerlendirmek için çoğunlukla gelişim raporu kullandıklarını ve kendilerini bu beceriler konusunda yetersiz bulduklarını, geliştirmeye devam ettiklerini belirtmişlerdir. Öğretmenler, 21. Yüzyıl becerilerinin bir kısmını bildiklerini, fakat uygulamada yetersiz olduklarını ve bu konuda gelişmeye açık olduklarını vurgulamışlardır. Elde edilen bulgular doğrultusunda öneriler sunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: 21. Yüzyıl becerileri, öğretmen, okul öncesi eğitim

DİJİTAL DÜNYADA İNSAN ODAKLI EĞİTİM: COVİD-19 SÜRECİNDE BLACKBOARD DENEYİMİ

Yüksel KAMACI
Dr. Öğretim Üyesi, -
yuksel_kamaci@yahoo.com
ORCID ID: 0000-0002-2741-2764

Özet
Değişim ve dönüşüm dünya tarihinde özellikle kritik dönemlerin kaçınılmaz sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Covid-19 küresel salgını da hem Türkiye hem dünya açısından tarihsel dönüm noktalarından biri olarak değerlendirilebilir. Bu süreçte bazen gönüllü, bazen de zorunlu olarak çeşitli alışkanlıklarımızın geri dönülmez bir şekilde değişmesi kaçınılmaz olmuştur. Bu bağlamda, en kapsamlı ve öne çıkan alanlardan biri eğitimdir. Küreselleşme sürecinde dijitalleşme hem olumlu hem de olumsuz etkileriyle birlikte ele alınmalıdır. Küreselleşmenin kendi içerisindeki hızlı değişimine ayrıca Covid-19'un doğrudan etkileri eklenince ise dijital eğitimin her seviyede, özellikle de üniversite seviyesinde hayat bulduğu gözlemlenmiştir. Teknolojinin her geçen zaman gelişmesi ve eğitimde kullanılmasının ötesinde, eğitimde doğrudan dijitalleşmek şimdiye kadar var olmuş alışkanlıkların kökten değişmesi gibi bir anlam taşıyabilmektedir. Klasik eğitim yöntemlerinin ardından, eğitimin her geçen zaman daha çok dijitalleşmesi çok boyutlu anlamda çığır açan ve ezber bozan yeni bir kapı açmıştır. Diğer taraftan, yüz yüze eğitim ve dijital eğitim birbirlerine rakip kavramlar değil, birbirlerini tamamlayabilen kavramlar olmalıdır. Bu süreçlerde öğrenci ve öğretim elemanı kendi koşulları içerisinde dikkate alınmalıdır. Bu çalışmanın amacı, üniversite seviyesinde kullanılmakta olan Blackboard sisteminin özellikle Covid-19 sürecinde üniversite eğitimine etkilerini öğrenci ve öğretim elemanı boyutlarıyla yansıtarak literatüre katkı sağlamaktır. Bu makale boyunca vaka analizi yöntemi kullanılacaktır ve tablolarda sayısal veriden de yararlanılacaktır. Nihayetinde, yapay zekanın kapsama alanını sürekli genişletmesine ek olarak, tüm insanlığın hayatını her açıdan etkilemeye devam eden teknolojinin öncelikle insan odaklı kullanılması sağlanmalıdır.

Anahtar Sözcükler: Dijitalleşme, Eğitim, Covid, Blackboard, küreselleşme

DİJİTAL ÇAĞDA PSİKOLOJİK SÜREÇLER: NOMOFOBİ, DUYGU DÜZENLEME STRATEJİLERİ VE İYİ OLUŞ

Fatmanur AYDEMİR
Öğrenci, Selçuk Üniversitesi
fatmanuraydemir2704@gmail.com
ORCID ID: 0009-0005-7446-1904

Burcu Yorulmaz
Öğrenci, Selçuk Üniversitesi
burcu236@hotmail.com
ORCID ID: 0009-0008-9434-8134

Özet
Bu araştırma, dijital teknolojilerin bireylerin psikolojik süreçleri üzerindeki etkilerini kapsamlı bir bakış açısıyla ele alacak ve özellikle nomofobi, duygu düzenleme stratejileri ile iyi oluş arasındaki ilişkileri inceleyecektir. Nomofobi, bireyin mobil cihazdan uzak kaldığında ortaya çıkan gerginlik, huzursuzluk ve kaygı duygularını içeren bir durum olarak tanımlanacaktır. Duygu düzenleme stratejileri, kişilerin yaşadıkları duyguları algılama, anlamlandırma, ifade etme ve kontrol etme biçimlerini şekillendiren bilişsel ve davranışsal mekanizmalar bütünü olarak değerlendirilecektir. İyi oluş kavramı ise bireyin yaşamdan aldığı tatmin düzeyini, psikolojik sağlığını ve genel yaşam kalitesini yansıtan bir yapı olarak ele alınacaktır. Çalışmanın amacı, nomofobi ile iyi oluş arasındaki ilişkide duygu düzenleme stratejilerinin belirleyici veya düzenleyici rolünü ortaya koymak ve mobil teknolojiye bağlı olası risk ve koruyucu etmenleri ortaya çıkarmaktır. Araştırma nicel yöntemle yürütülecek olup, veriler psikometrik özellikleri doğrulanmış ölçekler aracılığıyla toplanacaktır. Veri toplama süreci tamamlandıktan sonra SPSS 22.0 paket programı kullanılarak analizler gerçekleştirilecektir. Öncelikle veri seti eksik veya hatalı girişler ile aykırı değerler bakımından incelenecek, ardından ölçme araçlarının iç tutarlılığı Cronbach alfa katsayıları ile değerlendirilecektir. Normallik varsayımı çarpıklık ve basıklık değerleri ile Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk testleri kullanılarak test edilecektir. Parametrik koşullar sağlandığında Pearson korelasyonu, çoklu regresyon, bağımsız örneklem t-testi ve ANOVA; koşullar sağlanmadığında ise parametrik olmayan eşdeğer yöntemler kullanılacaktır. Bulguların, yüksek nomofobi düzeyine sahip bireylerde iyi oluşun daha düşük olduğunu, uyumlu duygu düzenleme stratejilerinin bu olumsuz etkiyi zayıflattığını, uyumsuz stratejilerin ise artırdığını göstermesi beklenmektedir. Ayrıca demografik faktörlerin anlamlı farklılıklar yaratacağı ve genç bireylerde nomofobi düzeylerinin daha yüksek, bilişsel yeniden değerlendirme eğiliminin ise daha düşük olacağı öngörülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Nomofobi, duygu düzenleme stratejileri, iyi oluş

PHUBBİNG VE ETKİLERİ: SİSTEMATİK BİR DERLEME

Fatmanur AYDEMİR
Öğrenci, Selçuk Üniversitesi
fatmanuraydemir2704@gmail.com
ORCID ID: 0009-0005-7446-1904

Özet
Teknolojinin hızlı gelişimi ve mobil cihaz kullanımının günlük yaşamın merkezine yerleşmesi, bireyler arası sosyal etkileşim biçimlerinde köklü değişimlere yol açacak ve bu değişimin önemli sonuçlarından biri olarak "phubbing" kavramı değerlendirilecektir. Phubbing, bireyin sosyal ortamda karşısındaki kişiyle iletişim hâlindeyken cep telefonu veya başka bir mobil cihaza yönelmesi ve bu nedenle muhatabını ihmal etmesi durumu olarak tanımlanmakta olup; bu davranışın yalnızca bireysel dikkat ve yüz yüze iletişim üzerinde olumsuz etkiler yaratmakla kalmayıp, ilişki doyumu, iletişim kalitesi ve psikolojik iyi oluş düzeylerini de olumsuz yönde etkileyeceği öngörülmektedir. Ayrıca, dijital bağımlılık, sosyal medya kullanım yoğunluğu ve mobil cihaz bağımlılığı gibi faktörlerin phubbing ile anlamlı ilişkiler göstereceği beklenmektedir. Modern toplumlarda sosyal bağların güçlenmesinde temel unsurlardan biri olan karşılıklı dikkat ve kesintisiz iletişim, mobil cihazlara yönelim nedeniyle sekteye uğradığı ve hem ilişkisel hem de psikolojik düzeyde sorunlar ortaya çıkardığı öngörülmektedir. Bu araştırmanın amacı, phubbing davranışını ele alan yerli ve yabancı literatürü sistematik bir biçimde inceleyerek mevcut bilimsel bulguları bütüncül bir çerçevede derlemektir. Sistematik derleme süreci PRISMA 2020 yönergelerine uygun olarak yürütülecek; Web of Science, Scopus, ve Google Scholar veri tabanlarında "phubbing" anahtar kelimesi kullanılarak 2012–2025 yılları arasında yayımlanmış makaleler taranacaktır. Dahil etme kriterleri, phubbing'i ölçekle ölçen, tam metnine erişilebilen, özgün veri sunan ve İngilizce veya Türkçe yayımlanmış çalışmalar şeklinde belirlenecektir. Ön inceleme sürecinde tekrar eden kayıtlar ve kriterleri karşılamayan araştırmalar çıkarılacak, kalan çalışmalar sistematik olarak analiz edilecektir. İnceleme sonucunda, phubbing'in bireysel dikkat üzerinde olumsuz etkiler yaratacağı, sosyal ilişkilerde iletişim kalitesini düşüreceği, romantik ilişkilerde partner algısını ve ilişki doyumunu azaltacağı, ayrıca sosyal medya kullanım sıklığı ve dijital bağımlılık düzeyleri yükseldikçe phubbing davranışının da artacağı beklenmektedir. Elde edilecek sonuçların, phubbing'in modern sosyal etkileşimlerde giderek önem kazanan bir sorun olarak değerlendirileceğini ve ilerleyen dönemde yapılacak araştırmalarda kültürel bağlam, ilişki türleri ile uzun vadeli etkilerin daha kapsamlı biçimde inceleneceğini göstereceği öngörülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Phubbıng, Dijital bağımlılık, mobil cihaz kullanımı

TEACHER CANDIDATES' IN-CLASS AND ONLINE TEACHING EXPERIENCES

Bilge Kalkavan
Dr. Öğretim Üyesi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi
bilge.kalkavan@hku.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-0786-6109

Abstract
Online education entered our lives with Covid-19 and appears likely to remain a central part of education for the foreseeable future. For this reason, applied courses such as practicum lessons need to be designed as real time learning and teaching practices to ensure successful interactive education. This study examines teacher candidates' experiences and the challenges they faced throughout the pandemic as they sought to enable classroom interaction between teacher and students in online classes. Data for the current research were collected through purposeful sampling with 12 English language teacher candidates in their senior year at a private foundation university in Türkiye, all of whom were required to complete their practicum before graduation. A phenomenological design was used to get deeper insights through participants' narratives who had experienced both online microteaching during the Covid-19 pandemic and face to face microteaching in their senior year. All selected participants completed their practicum face-to-face. Data were immediately collected after the candidate teachers completed their first term of face-to-face practicum and face-to-face microteaching class. Students shared their reflections in a semi structured interviews and group discussions. The study sought to answer the following questions: What are the experiences of English language teacher candidates in online and face-to-face microteaching classes? What tools do teacher candidates use to strengthen classroom interaction in face-to-face and online classes? What challenges do teacher candidates encounter in online compared to face-to-face classes? How does the professional identity of teacher candidates develop through active engagement in online teaching? The data revealed three main themes, namely, 'microteaching as a gateway to real teaching experience', 'challenges of interaction in online teaching', and 'identity construction in times of uncertainty and crisis'. The study is expected to provide unique insights for teacher educators in developing practicum courses that meet evolving needs in times of change. It also highlights the power of the 'reciprocal mentoring process' cultivated in teaching practicums, especially during periods of uncertainty.

Keywords: online practicum, face-to-face practicum, microteaching, digital communication, interactive classes

EĞİTİMDE DİJİTAL ETİK VE İNSAN HAKLARI: YENİ SINIRLAR

ESEN BAĞÇİVAN
Öğrenci, SİVAS CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ
esen_is@hotmail.com
ORCID ID: 0009-0003-4724-6972

EMİNE TUNÇER GÜNAY
Öğrenci, SİVAS CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ
tuncergunayemine@cumhuriyet.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-0131-5077

BEDRİYE ŞİMŞEK
Öğrenci, SİVAS CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ
bedriyesimsek5@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-4321-2455

Özet
Bu çalışma, dijitalleşmenin eğitim ortamlarında ortaya çıkardığı etik sorunlar ve insan hakları ihlallerini analiz etmeyi amaçlamaktadır. Dijital eğitim süreçlerinde insan onurunu ve bireysel hakları önceleyen etik yaklaşımların yeterince gözetilip gözetilmediği sorgulanmıştır. Araştırma, nitel bir yaklaşımla yapılandırılmış; Doküman incelemesi teknikleri uygulanmıştır. Veri kaynaklarını 20 akademik makale, UNESCO, OECD ve Avrupa Konseyi gibi uluslararası kuruluşların politika belgeleri ile Türkiye'deki güncel strateji belgeleri oluşturmaktadır. Belgeler, etik değerler, mahremiyet, gözetim, algoritmik önyargı ve dijital vatandaşlık temaları doğrultusunda analiz edilmiştir. Etik değerlerin dijital eğitimde geri planda kaldığı, mahremiyetin ciddi biçimde ihlal edildiği ve gözetim teknolojilerinin baskı unsuru hâline geldiği görülmüştür. Algoritmik önyargılar fırsat eşitsizliğini derinleştirirken, dijital vatandaşlık eğitiminin yetersizliği bireylerin dijital ortamda etik davranma kapasitesini sınırlamaktadır. Radar grafikler, bu risk alanlarını hem akademik literatür hem de uluslararası belgeler temelinde tematik olarak ortaya koymaktadır. Dijital eğitim politikaları yeniden yapılandırılırken, insan haklarına dayalı ve etik değerlere duyarlı bir çerçeve benimsenmelidir. Mahremiyetin korunması, şeffaf ve adil algoritmaların geliştirilmesi ile dijital vatandaşlık becerilerinin eğitim sistemine entegre edilmesi gerekmektedir. Ayrıca ulusal ve uluslararası politika belgelerinin önerileri doğrultusunda dijitalleşmenin insan odaklı bir yapıya kavuşturulması önerilmektedir.

Anahtar Sözcükler: Dijital etik 1, insan hakları 2, eğitimde dijitalleşme 3, mahremiyet 4, dijital vatandaşlık 5

EĞİTİMDE YAPAY ZEKANIN ÖĞRETMEN ROLÜNE ETKİSİNE YÖNELİK ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

Deniz Gülmez
Doçent Doktor, Necmettin Erbakan Üniversitesi
dderinbay@erbakan.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-9778-0431

Hatice İrem Özteke Kozan
Doçent Doktor, Necmettin Erbakan Üniversitesi
iozteke@erbakan.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-3516-4895

Özet
Günümüzde yapay zekâ teknolojileri, eğitim ortamlarında giderek yaygınlaşmakta ve öğretim süreçlerinde köklü dönüşümler meydana getirmektedir. Bu dönüşüm, öğretmenler açısından hem fırsatlar hem de belirsizlikler yaratmakta; mesleki motivasyon, pedagojik roller, öğrenci-öğretmen ilişkileri ve meslektaş iş birliği gibi alanlarda önemli yansımalar ortaya çıkarmaktadır. Öğretmenlerin, yapay zekâ teknolojilerinin mesleki yaşamlarına etkilerine ilişkin algı ve deneyimlerinin anlaşılması, eğitim politikalarının geliştirilmesi açısından öneme sahiptir. Bu araştırmanın amacı, öğretmenlerin eğitimde yapay zekâ kullanımına yönelik algılarını, deneyimlerini ve duygusal tepkilerini ortaya koymaktır. Çalışmada, yapay zekânın öğretim sürecindeki rolü, öğretmenlik mesleğindeki dönüşümler, öğrenci-öğretmen etkileşimleri ve mesleki ilişkiler üzerindeki etkileri ele alınmaktadır. Araştırmada nitel yöntemlerden olgubilim deseni benimsenmiş; veri toplamak amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Elde edilen veriler betimsel analiz yöntemiyle çözümlenecektir. Araştırma bulgularının, yapay zekâ kullanımında pedagojik yaklaşımların güçlendirilmesi, mesleki iş birliğinin artırılması ve eğitimde insan unsurunun korunmasına yönelik öneriler sunması beklenmektedir. Böylece, öğretmenlerin teknolojik dönüşüm sürecindeki ihtiyaçları ve beklentileri daha net bir biçimde ortaya konulacaktır.

Anahtar Sözcükler: Yapay zekâ, öğretmen rolü, mesleki ilişkiler

EŞİK ALTI DEPRESYONU OLAN GENÇ YETİŞKİNLERDE POZİTİF PSİKOTERAPİ ODAKLI YAŞAMA BAĞLANMA PROGRAMININ İNTİHAR OLASILIĞINI VE DEPRESYON BELİRTİLERİNİ AZALTMADA ETKİNLİĞİ: PİLOT ÇALIŞMA[71]

Gaye Bırni
Araştırma Görevlisi, Yıldız Teknik Üniversitesi
gbirni@yildiz.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-8355-2908

Ali Eryılmaz
Profesör Doktor, Yıldız Teknik Üniversitesi
erali76@hotmail.com
ORCID ID: 0000-0001-9301-5946

Özet
Bu çalışma, geliştirilen Pozitif Psikoterapi temelli grupla psikolojik danışma programının, eşik altı depresyon yaşayan genç yetişkinlerde depresyon semptomları ve intihar olasılığını azaltma, aynı zamanda yaşamı sürdürme nedenlerini artırma konusundaki etkinliğini incelemektedir. Pozitif Psikoterapi kuramsal çerçevesine dayanan müdahalede, umut, güven ve başarı gibi olumlu kapasitelerin etkinleştirilmesi, yaşam enerjisi dengesini ve çatışma çözme becerilerini iyileştirilmesi ile psikolojik dayanıklılığın ve iyi oluşun güçlendirilmesine odaklanmıştır. Araştırma, eşdeğer olmayan kontrol gruplu yarı deneysel desenle yürütülmüştür. Katılımcılar, gönüllülük esasına göre pilot veya kontrol gruplarına yerleştirilmiştir. Programın uygulanabilirliğini ve ilk etkilerini değerlendirmek amacıyla 14 genç yetişkin ile bir pilot çalışma gerçekleştirilmiştir. Pilot grubu 6 kadın ve 1 erkekten, kontrol grubu ise 7 kadından oluşmuştur. Pilot grubunun yaş ortalaması 21.14 (SS = 1.77), kontrol grubunun yaş ortalaması 22 (SS = 2.58) olarak belirlenmiştir. Ön test ölçümlerinde gruplar arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Ancak müdahale sonrası son testte, Beck Depresyon Ölçeği puanlarında pilot grup lehine anlamlı ve büyük etkili bir düşüş gözlenmiştir ($t(12) = -2.21$, $p = .048$, Cohen's $d = -1.18$). Benzer şekilde, Hasta Sağlık Anketi-9 puanları ($t(12) = -2.97$, $p = .012$, Cohen's $d = -1.59$) ve İntihar Olasılığı Ölçeği puanları ($t(12) = -2.34$, $p = .038$, Cohen's $d = -1.59$) pilot grup lehine anlamlı ve büyük ölçüde azalmıştır. Yaşamı Sürdürme Nedenleri Envanteri puanlarında ise pilot grup lehine bir artış olmasına rağmen fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Bu değişken için p değerinin istatistiki anlamsızlığı katılımcı sayısının küçük olmasından kaynaklanıyor olabilir. Buna rağmen, pilot grubundaki yaşamı sürdürme nedenleri envanteri puanlarındaki artışın klinik anlamda değerli olduğu söylenebilir. Pilot çalışmanın ardından programda, ana çalışmada denenmek üzere küçük ölçekli revizyonlar yapılmıştır. Pilot çalışma sonuçları, programın depresyon ve intihar olasılığı üzerinde güçlü ve önleyici bir etkisi olabileceğini göstermiştir. Bu sonuçlar, PPT temelli yaşama bağlanma programının genç yetişkinlerde önleyici ruh sağlığı müdahalesi olarak umut vadedici bir potansiyel taşıdığına işaret etmektedir.

Anahtar Sözcükler: Eşik altı depresyon, İntihar olasılığı, Yaşama bağlanma, Önleyici grup müdahalesi, Genç yetişkinler.

[71]Bu bildiri, birinci yazarın doktora tez çalışması kapsamında gerçekleştirilmiştir.

GEOGEBRA VE 3D YAZICI KALEM İLE GEOMETRİK CİSİMLERDE BOYUT KAVRAMINA YÖNELİK ALGININ VE GEOMETRİYE KARŞI TUTUMUN GELİŞTİRİLMESİ[72]

Azra KÖSTEKÇİ
Öğrenci, YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
azra.kostekci@std.yildiz.edu.tr
ORCID ID: 0009-0006-1968-7844

Zeynep BOZDEMİR
Öğrenci, YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
zeynep.bozdemir@std.yildiz.edu.tr
ORCID ID: 0009-0003-1160-4328

Esra KERİMOĞLU
Araştırma Görevlisi, YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
esrak@yildiz.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-7004-3175

Özet
Geometri öğretiminde öğrencilerin uzamsal akıl yürütme, soyut düşünme ve geometrik cisimlerin boyutlarını kavramada güçlük yaşadıkları alanyazında sıkça vurgulanmaktadır. Boyut kavramının anlaşılması hem günlük yaşam hem de ileri düzey matematik öğrenmeleri açısından kritik öneme sahiptir. Önceki araştırmalar, teknoloji destekli öğrenme ortamlarının bu tür güçlükleri azaltmada ve öğrencilerin öğrenmeye yönelik tutumlarının geliştirilmesinde etkili olduğunu göstermektedir. Bu doğrultuda, bu araştırma Geogebra ve 3D yazıcı kalem kullanımının ortaokul öğrencilerinin geometrik cisimlerde boyut kavramına yönelik algılarına ve geometriye karşı tutumlarına etkisini incelemektedir. Araştırmada karma yöntem yaklaşımı benimsenerek nitel ve nicel verilerin eş zamanlı toplandığı yakınsayan paralel desen kullanılacaktır. Çalışma, İstanbul'da Millî Eğitim Bakanlığına bağlı iki özel kurumda öğrenim gören toplam19 sekizinci sınıf öğrencisiyle yürütülecektir. Nicel veriler, ön test–son test şeklinde uygulanan "Geometriye Karşı Tutum Ölçeği"yle toplanacaktır. Nitel veriler ise öğrencilerin boyut kavramına yönelik algılarını ortaya çıkarmak için uygulama öncesi ve sonrasında yöneltilen açık uçlu sorulardan oluşan çalışma kâğıtları aracılığıyla elde edilecektir. Uygulama süreci toplam 6 ders saati olarak planlanmıştır. İlk aşamada 1 ders saatinde ön testler ve ön çalışma kâğıtları uygulanacak, sonraki 4 ders saatinde öğrenci merkezli etkinlikler gerçekleştirilecektir. Bu etkinliklerin iki ders saatinde Geogebra iki ders saatinde ise 3D yazıcı kalem kullanılacaktır. Son aşamada 1 ders saatinde son testler ve son çalışma kâğıtları uygulanarak veri toplama süreci tamamlanacaktır. Nicel veriler parametrik olmayan Wilcoxon işaretli sıralar testiyle, nitel veriler ise önceden belirlenmiş kategoriler çerçevesinde betimsel analiz yöntemiyle çözümlenecektir. Çalışma sonunda, Geogebra ve 3D yazıcı kalem destekli etkinliklerin öğrencilerin boyut kavramına ilişkin algılarını geliştirmesi ve geometriye yönelik tutumlarını olumlu yönde etkilemesi beklenmektedir. Çalışma, teknoloji entegrasyonunun geometrik cisimler konusunun öğretiminde boyut kavramına yönelik algı ve tutuma etkilerini ortaya koyarak, ders tasarımında yenilikçi uygulamalara ve öğrenci merkezli öğrenme ortamlarının geliştirilmesine yönelik alanyazına katkı sunmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Geogebra, 3D yazıcı kalem, geometrik cisimler, boyut kavramı

[72] Bu araştırma, TÜBİTAK BİDEB 2209-A Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Destekleme Programı'nın 2024/1 dönemi (Proje No: 1919B012465244) ile Yıldız Teknik Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi'nin Lisans Öğrencisi Katılımlı Araştırma Projeleri (Proje No: SLO-2025-7296) kapsamında desteklenmiştir.

NEET GENÇLERDE KARİYER KARARI YETKİNLİK BEKLENTİSİ ve KARİYER UYUM YETENEKLERİNİ ARTIRMAYA YÖNELİK TEK SEANSLI TERAPİ: ARAŞTIRMA PROTOKOLÜ

Emine Ayzıt Çankaya
Öğrenci, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi
ayzitcankaya@gmail.com
ORCID ID: 0009-0002-2006-3757

Önder Önder BALTACI
Doçent Doktor, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi
baltacionder@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-9974-8507

Özet
Artan genç işsizliği ve okuldan işe geçiş sürecindeki zorluklar, NEET (ne eğitimde ne istihdamda yer alan) gençleri toplumun en kırılgan kesimlerinden biri haline getirmektedir. Bu gençler, kariyer karar zorlukları ve olası ruh sağlığı sorunları açısından yüksek risk taşımaktadır. Mevcut destek programları sıklıkla istihdam ve beceri gelişimine odaklanırken, bu gençlerin kariyer kararlarındaki psikososyal süreçleri ele almada yetersiz kalmaktadır. Bu çalışma, çözüm odaklı kısa terapi ilkelerine dayalı tek seanslı terapinin (TST), NEET gençlerin kariyer kararı yetkinlik beklentisi ve kariyer uyum yetenekleri üzerindeki etkilerini ön test–son test kontrol gruplu deneysel desen ile incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışma, kısa süreli ve erişilebilir psikososyal müdahalelerin NEET gençlerin kariyer gelişimine katkısını gösterecek ilk deneysel protokollerden biri olma potansiyeline sahiptir. Bulguların, genç istihdam politikaları ve saha uygulamaları açısından yol gösterici olması beklenmektedir. Bu doğrultuda, Türkiye'de yaşayan, 15–29 yaş aralığında ne eğitimde ne istihdamda yer alan (NEET) gençlerden rastgele atama ile deney (n=20) ve kontrol (n=20) grupları oluşturulacaktır. Deney grubuna 45–60 dakikalık TST uygulanacak, kontrol grubu bekleme listesinde tutulacaktır. Ölçümler, Kariyer Kararı Yetkinlik Beklentisi Ölçeği (KKYBÖ-KF) ve Kariyer Uyum Yetenekleri Ölçeği (KUYÖ-KF) ile, müdahale öncesi ve iki hafta sonrası olmak üzere iki kez yapılacaktır. Veriler bağımlı örneklemler t-testi ve karma ANOVA ile analiz edilecektir. TST uygulamasının, NEET gençlerin kariyer karar yetkinlik beklentisi ve kariyer uyum yeteneklerinde anlamlı artış sağlayacağı öngörülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Tek seanslı terapi, kariyer kararı yetkinlik beklentisi, kariyer uyum yetenekleri, NEET

EĞİTİM YÖNETİCİLERİNİN GELECEĞİNE YÖNELİK YAPAY ZEKÂNIN ÖNGÖRÜLERİ

Ahmet KILIÇ
Doktor, MEB
ahmet_kilic_27@hotmail.com
ORCID ID: 0000-0001-8900-2624

Özet
İnternet kullanımının yaygınlaşması, yapay zekâ teknolojilerinin hem nitelik hem de nicelik bakımından hızlı bir gelişim göstermesine olanak tanımaktadır. Günümüzde yapay zekâ uygulamaları, farklı bilim alanlarında yaygın bir şekilde kullanılmakta; bilgiye erişim, veri analizi ve karar destek süreçlerinde bireylere önemli katkılar sunmaktadır. Özellikle eğitim yönetimi alanında yapay zekâ, yöneticilerin iş yükünü azaltma, stratejik kararları destekleme ve süreçleri optimize etme gibi işlevleriyle dikkat çekmektedir. Bununla birlikte, yapay zekâ kullanımının etik sorunlar, bilgi ve belge güvenilirliği, veri gizliliği ve doğrulama süreçleri gibi çeşitli riskleri de beraberinde getirdiği bilinmektedir. Olumsuz etkilerine rağmen yapay zekâ, günümüz eğitim sisteminin ayrılmaz bir bileşeni olarak değerlendirilmektedir. Bireyler, yalnızca bilgi edinme amacıyla değil, aynı zamanda geleceğe yönelik öngörüler ve stratejik planlamalar konusunda da yapay zekâdan yararlanmaktadır. Bu düşünceler doğrultusunda yapılan bu araştırmanın amacı, yapay zekâ teknolojilerinin eğitim yöneticilerinin gelecekteki rol ve önemine ilişkin öngörülerini ortaya koymaktır. Bu kapsamda, ChatGPT, Neuroflash, Chatsonic, TypingMind, Claude, Microsoft Copilot, Google Gemini, YouChat, Perplexity, OpenAI Playground, Pi, GitHub Copilot, Gemini ve Jenni olmak üzere toplam 14 farklı yapay zekâ uygulaması araştırma sürecinde kullanılmıştır. Nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde, eğitim yöneticilerinin gelecekteki konumları, liderlik ve yapay zekâ becerileri, eğitim politikalarındaki konumları ve karşılaşabilecekleri olası zorluklara yönelik dört yarı yapılandırılmış soru yöneltilmiştir. Elde edilen veriler doğrultusunda temalar ve alt temalar olarak sınıflandırılma yapılmıştır. Araştırmanın, bu yönüyle eğitim bilimi literatürüne özgün ve güncel bir katkı sunacağı düşünülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Eğitim, eğitim yönetimi, eğitim yöneticileri, eğitim yöneticilerinin geleceği, yapay zekâ.

TÜRK AYDINLARININ MAARİF DAVASI: SAMİHA AYVERDİ, MÜMTAZ TURHAN ve NURETTİN TOPÇU ÖRNEĞİ

Ahmet KILIÇ
Doktor, MEB
ahmet_kilic_27@hotmail.com
ORCID ID: 0000-0001-8900-2624

Özet
Bu araştırmanın amacı, 20. yüzyıl Türk eğitim tarihinde derin izler bırakmış üç önemli fikir ve eğitim insanı olan Samiha Ayverdi (1905-1993), Mümtaz Turhan (1908-1969) ve Nurettin Topçu'nun (1909-1975) Türk maarifine ilişkin bakış açılarını karşılaştırmalı olarak incelemektir. Türkiye'nin modernleşme sürecinde, özellikle Cumhuriyet'in kuruluşundan sonraki dönemde, eğitim alanında yaşanan dönüşümler yalnızca kurumların yapısını değil, aynı zamanda toplumun kültürel ve ahlâkî dokusunu da etkilemiştir. Bu bağlamda, dönemin düşünce dünyasına yön vermiş bu üç ismin eğitim anlayışlarının karşılaştırılması, hem tarihsel bağlamın hem de günümüz eğitim tartışmalarının anlaşılması açısından önem taşımaktadır. Karşılaştırmada; Ayverdi'nin Millî Kültür Meseleleri ve Maarif Davamız (1976), Turhan'ın Maarifimizin Ana Davaları ve Bazı Hâl Çareleri (1954) ve Topçu'nun Türkiye'nin Maarif Davası (1960) adlı eserleri temel alınmıştır. Bu eserler, dönemin eğitim sorunlarını ele alış biçimleri, çözüm önerileri ve ideal eğitim modeli tasavvurları açısından zengin bir perspektif sunmaktadır. Ayverdi, kültürel kimliğin korunmasını merkeze alan bir yaklaşım sergilerken; Turhan, bilimsel ve metodolojik temelli bir maarif anlayışını savunmuş; Topçu ise ahlâk eğitimi ve manevî değerlerini ön plana çıkaran bir eğitim felsefesi geliştirmiştir. Ayverdi, Turhan ve Topçu, yalnızca düşünce üretmekle kalmamış, aynı zamanda öğrencileri üzerinde doğrudan etki bırakan, fikirleriyle ve yaşam tarzlarıyla örnek olmuş rol model eğitimciler olarak tanınmışlardır. Türk maarifine dair ortaya koydukları tespit ve öneriler, günümüzde güncelliğini korumaktadır. Aynı dönemde yaşamış olmaları, benzer tarihsel, toplumsal ve siyasal koşullar altında geliştirdikleri görüşlerin hem ortak hem de farklı yönlerini karşılaştırmaya elverişli bir zemin oluşturmaktadır. Bu çalışmada söz konusu aydınların eğitim düşünceleri, öğrenci, öğretmen ve müfredat eksenleri çerçevesinde incelenmiştir. Ayrıca, Millî Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda ilk kez uygulanacak olan Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli öğretim programının temel yaklaşımlarıyla da ilişkilendirilmiştir. Böylelikle, güncel bir eğitim reformunun tarihsel düşünce mirasıyla olan ilişkisi ortaya konulmaya çalışılmıştır. Araştırma, nitel araştırma yaklaşımı doğrultusunda tasarlanmış olup, veriler kapsamlı bir literatür taramasıyla elde edilmiştir. Bu yönüyle çalışma eğitim bilimi alanyazına özgün bir katkı sunmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Türk, Maarif, Samiha Ayverdi, Mümtaz Turhan, Nurettin Topçu.

“EĞİTİMİN DİJİTALLEŞMESİ VE BU FAKTÖRÜN İŞGÜCÜ PİYASASINA ETKİSİ”

Elnara Garibova
Araştırma Görevlisi Doktor, Azerbaycan Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının bağlı kuruluşu İşgücü Piyasası ve Sosyal Koruma Sorunları Ulusal Gözlemevi
elnara.garibova@sosial.gov.az
ORCID ID: 0009-0009-9461-8533

Özet
Hızla gelişen dijital teknolojiler, eğitim sisteminde köklü yapısal değişikliklere yol açarak bilgi ve becerilerin edinilme yöntemlerini temelden dönüştürmüştür. Bu süreç, işgücü piyasasında talep edilen yetkinlikler ve meslekler üzerinde doğrudan etkili olmuştur. Özellikle univeriste mezunlarının işgücü piyasasına adaptasyonu yönünüde araşdırmalardan elde edilen bulgular, yükseköğretim kurumları dijitalleşme eğilimlerine uygun programlar geliştirmediğinde mezunların işgücü piyasasına uyumunun zorlaştığını ve beceri boşluklarının oluştuğunu ortaya koymaktadır. Dünya Ekonomik Forumu ve diğer uluslararası raporlar, önümüzdeki 5–10 yıl içinde analitik düşünme, dijital okuryazarlık, uyum sağlama becerisi, yaratıcı düşünme ve siber güvenlik yetkinliklerinin en çok talep görecek beceriler arasında yer alacağını göstermektedir. Azerbaycan eğitim sisteminde dijitalleşmenin yaygınlaştırılması, kariyer merkezlerinin dijital platformlar aracılığıyla güçlendirilmesi, üniversite–işveren iş birliğinin artırılması ve yaşam boyu öğrenme stratejilerinin uygulanması, mezunların işgücü piyasasına başarılı entegrasyonunu sağlayabilir. Bu makalede, dijitalleşmenin eğitim–işgücü piyasası ilişkilerine etkisi, mevcut sorunlar ve önerilen çözüm mekanizmaları incelenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Dijitalleşme, işgücü piyasası, eğitim politikası, beceri boşluğu, yaşam boyu öğrenme

PSİKOLOJİK DANIŞMANLAR İÇİN DİJİTAL ÇAĞDA YENİ BİR MESLEK OLASILIĞI: ÖLÜM EŞLİKÇİLERİNİN TÜRKİYE DENEYİMİ

Emine Yüksel
Uzman, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi
pdemineyuksel@gmail.com
ORCID ID: 0009-0005-4582-7436

Çiğdem Demir Çelebi
Öğretim Görevlisi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi
cigdem.celebi@izu.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-0886-9750

Merve İdem
Uzman, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi
mrvidem@outlook.com
ORCID ID: 0009-0007-3525-3242

Özet
Ölüm eşlikçiliği, yaşamın son döneminde olan bir bireye ve yakın çevresine fiziksel, duygusal, sosyal ve manevi düzeyde destek sunmayı amaçlayan bütüncül bir yardım sürecidir. Dünyada hospis ve palyatif bakım hizmetleriyle birlikte gelişen bu alan, Türkiye'de henüz başlangıç aşamasındadır. Artan yaşlı nüfus, kronik hastalıklar ve bütüncül bakım ihtiyacı, önümüzdeki yıllarda mesleğin önemini ve talebini artıracaktır. Türkiye'de ölüm eşlikçiliği, henüz kurumsallaşma sürecinde olan ve hem mesleki hem de toplumsal düzeyde farkındalık gerektiren yeni bir hizmet alanıdır. Özellikle psikolojik danışmanlık ve rehberlik (PDR) alanı mezunları için potansiyel bir uzmanlık sahası oluşturan bu meslek, yaşamın son döneminde bireylere ve yakınlarına bütüncül bir destek sunmayı amaçlamaktadır. Bu çalışmanın amacı, Türkiye'de ölüm eşlikçilerinin bir araya gelme süreçlerini, mesleki deneyimlerini, karşılaştıkları güçlükleri ve ihtiyaçlarını anlamak; dijital çağın sunduğu eğitim ve dayanışma olanaklarını tartışmaktır. Araştırma, nitel yöntemler çerçevesinde yaşantısal fenomenoloji ile bağlamsal durum çalışması yaklaşımlarını bir araya getiren hibrit bir desenle yürütülmüştür. Yaşantısal fenomenoloji, katılımcıların bireysel ve ortak deneyimlerinin özünü ortaya çıkararak mesleğin mesleki, duygusal ve manevi boyutlarını anlamayı sağlamıştır. Bağlamsal durum çalışması ise Türkiye'de gelişmekte olan bu alanın sosyo-kültürel, mesleki ve dijital bağlamdaki koşullarını bütüncül biçimde inceleme olanağı sunmuştur. Bu hibrit yaklaşım hem katılımcıların yaşantılarını anlamlandırmalarına hem de Türkiye bağlamında ölüm eşlikçiliği alanının mevcut durumu ve geleceğine dair çok boyutlu bir bakış açısı geliştirilmesine imkân tanımaktadır. Katılımcılar, Türkiye'nin farklı bölgelerinde aktif olarak görev yapan 20 ölüm eşlikçisinden oluşmuştur. Veri toplama sürecinde hem yüz yüze hem de çevrim içi ortamda derinlemesine yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Veriler, tematik analiz yöntemiyle incelenmiştir. Ön bulgular altı ana tema çerçevesinde şekillenmiştir. Ana temalar; (1) ölüm algısı, (2) ölüm eşlikçiliği deneyimi, (3) psikolojik ve duygusal etkiler, (4) kayıp ve yas deneyimi, (5) eşlikçinin nitelikleri, (6) ihtiyaç alanları olarak belirlenmiştir. Katılımcılar, ölüm eşlikçiliğinin yalnızca eşlik sürecinde değil, bireyin yaşam algısı ve varoluşsal sorgulamaları üzerinde de derin etkiler yarattığını ifade etmiştir. Bulgular, ölüm eşlikçiliğinin hem bireysel hem de toplumsal düzeyde kabul görmesi için insan odaklı eğitim programlarının geliştirilmesi, çevrim içi ve yüz yüze mesleki paylaşım platformlarının oluşturulması ve psikososyal destek mekanizmalarının güçlendirilmesi gerektiğini göstermektedir. Bu çalışma, dijital çağda insana dokunan mesleklerin güçlendirilmesi ve PDR alanı mezunları için yeni bir istihdam sahasının tanıtılması açısından önem taşımaktadır.

Anahtar Sözcükler: Ölüm, ölüm eşlikçiliği, rehberlik ve psikolojik danışma.

YEREL YÖNETİMLERDE CRM TABANLI DİJİTAL DÖNÜŞÜM: İLETİŞİM KOORDİNASYONU VE VERİ ANALİZİ

AHMET KARATAŞ
Öğrenci, HASAN KALYONCU ÜNİVERSİTESİ
ahmet.karatas1@std.hku.edu.tr
ORCID ID: 0009-0004-6085-4136

Özet
Bu araştırma, yerel yönetimlerde dijitalleşmenin iletişim türleri üzerine etkilerini ve bu dijital dönüşüm sürecinin halkla ilişkiler departmanlarının kurumsal yapısına olan yansımalarını analiz etmeyi amaçlamıştır. Dijital araçların kamu kurumlarında yaygın hale gelmesiyle, vatandaşla kurulan iletişim süreci daha hızlı, düzenli ve ulaşılabilir hale gelmiş; ancak bu değişim süreci eş zamanlı olarak halkla ilişkiler birimlerinin sorumluluk tanımlarında genişleme, yetki-sorumluluk düzensizliği ve kurumsal yapılanma problemleri ortaya çıkarmıştır. Çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Derinlemesine mülakat yönteminin kullanıldığı çalışmada Gaziantep Büyükşehir Belediyesi İletişim Koordinasyon ve Analiz Merkezi yöneticisi ve yine aynı birimden 6 çalışan ile görüşülmüştür. Mülakat metinleri kodlanarak benzer içerikler birleştirilmiş ve "Hizmet Etkinliği ve Hız", "Vatandaş Memnuniyeti", "Kurumsal Yapı ve Yetki Dağılımı", "Maliyet ve Kaynak Yönetimi" ile "Teknolojik Altyapı İhtiyacı" olmak üzere beş ana kategori oluşturulmuştur. Bu kategoriler çerçevesinde dijitalleşmenin iletişim aşamasındaki rolü detaylı olarak ortaya çıkarılmıştır. Mülakat aracılığıyla dijital iletişim araçlarının kullanım süreçleri ve vatandaşa verilen cevap süreleri incelenmiştir. CRM işleyişlerinin kamu alanındaki uygulamaları, bu sistemin bütçeye sağladığı katkıları ve bu sistemlerin vatandaş memnuniyetine etkileri değerlendirilmiştir. Ortaya çıkan sonuçlar, dijitalleşmenin iletişimde hız, şeffaflık ve koordinasyon temin ettiğini; ancak kurumsal yetki karmaşıklığının sürece negatif etkilerde bulunduğunu ortaya çıkarmıştır. Araştırmada dijitalleşmenin iletişim üzerindeki etkisini arttırmak amacıyla teknik altyapının sağlamlaştırılması, halkla ilişkiler departmanın görev tanımlarının belirginleştirilmesi ve kurum içi-dışı iletişim düzenini temin edecek uzman birimlerin oluşturulmasının gerekliliği konusunda öneriler sunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: CRM, dijitalleşme, yerel yönetim, halkla ilişkiler, dijital iletişim

KABUL VE KARARLILIK TERAPİSİ YÖNELİMLİ GRUPLA PSİKOLOJİK DANIŞMA PROGRAMININ ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE PSİKOLOJİK ESNEKLİK VE RUH SAĞLIĞI SÜREKLİLİĞİNE ETKİSİ: BİR PİLOT ÇALIŞMA [73]

Sariha Yayan
Öğrenci, Yıldız Teknik Üniversitesi
sarihakapicioglu@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-6673-407X

Mehmet Engin DENİZ
Profesör Doktor, Yıldız Teknik Üniversitesi
edeniz@yildiz.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-7930-3121

Özet
Bu çalışma, üniversite öğrencilerinin psikolojik esneklik becerisini geliştirebilmeleri ve ruh sağlığı sürekliliğinin de artması amacıyla yürütülen bir grupla psikolojik danışma programını kapsamaktadır. Program, Kabul ve Kararlılık Terapisi (ACT) yaklaşımı temel alınarak, ilgili kuramın Psikolojik Esneklik modeli bağlamında yapılandırılmıştır. Çalışmada 8 katılımcı (4 kız ve 4 erkek) yer almıştır ve program 12 oturum boyunca yürütülmüştür. Araştırmada tek gruplu, ön test ve son test ölçümlü (1x2) yarı deneysel desen kullanılmıştır. Psikolojik Esneklik ve Ruh Sağlığı Sürekliliği ölçekleri, ölçüm araçları olarak kullanılmıştır. Elde edilen veriler SPSS 25.0 programında, parametrik olmayan istatistiksel yöntemler ile analiz edilmiştir. Bulgulara bakıldığında ise, üniversite öğrencilerinin psikolojik esneklik düzeylerinin uygulama sonrasında yükseldiği ve ön test ve son test arasındaki farkın anlamlı olduğu belirlenmiştir. Anda olma, bağlamsal benlik, ayrışma, değerler ve değerler doğrultusunda davranış alt boyutlarında da anlamlı farklar tespit edilirken, kabul alt boyutunda anlamlı bir fark bulunamamıştır. Diğer yandan öğrencilerin ruh sağlığı sürekliliği düzeylerinin de yükseldiği ve ön test ve son test arasındaki farkın da anlamlı olduğu görülmüştür. Ayrıca, ölçeğin duygusal ve psikolojik iyi olma alt boyutlarında anlamlı farklar tespit edilirken, sosyal iyi olma boyutunda anlamlı bir fark bulunamamıştır. Sonuç olarak, Kabul ve Kararlılık temelli grupla psikolojik danışma çalışmasının üniversite öğrencilerinde ruh sağlığı sürekliliğini arttırdığı ve psikolojik esnekliği geliştirmeye katkıda bulunduğu düşünülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Kabul ve Kararlılık Terapisi, Grupla Psikolojik Danışma, Ruh Sağlığı Sürekliliği, Psikolojik Esneklik

[73] Bu bildiri, Sariha Yayan'ın Prof. Dr. Mehmet Engin DENİZ danışmanlığında yürüttüğü doktora tezinin bir bölümünden üretilmiştir.

ÇOCUKLARDA ENGELLEYİCİ AİLE İLİŞKİLERİ İLE SOSYAL ANKSİYETE ARASINDAKİ İLİŞKİDE BEDEN TAKDİRİNİN ARACILIK ROLÜ

Selen GENÇOĞLU
Öğrenci, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi
slngencoglu@hotmail.com
ORCID ID: 0009-0009-3342-3433

Önder BALTACI
Doçent Doktor, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi
baltacionder@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-9974-8507

Özet
Çocukların sosyal duygusal gelişiminde aile ilişkileri ve beden algısı, psikolojik iyi oluşun belirleyici bileşenleri arasında yer almaktadır. Bu araştırmanın amacı, çocuklarda engelleyici aile ilişkileri ile sosyal anksiyete arasındaki ilişkide beden takdirinin aracı rolünü incelemektir. Araştırma, ilişkisel tarama modeline dayalı olarak gerçekleştirilmiş olup, veriler 9–12 yaş aralığında yer alan 351 çocuktan elde edilmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak "Çocuklar için Beden Takdir Ölçeği", "Aile İlişkileri Ölçeği" ve "Çocuklar için Sosyal Anksiyete Ölçeği" kullanılmıştır. Verilerin analizinde betimsel istatistikler, Pearson korelasyon analizi ve aracılık testi uygulanmıştır. Aracılık testi bulgularına göre, engelleyici aile ilişkileri ile sosyal anksiyete arasında anlamlı bir ilişki bulunmuş; beden takdirinin bu ilişki bağlamında kısmi bir aracılık rolü üstlendiği görülmüştür. Engelleyici aile ilişkileriyle birlikte beden takdiri düzeylerinde azalma gözlenmiş; beden takdirindeki düşüş, sosyal anksiyete düzeylerinde artışla bağlantılı bulunmuştur. Elde edilen bulgular, çocuklarda sosyal anksiyeteyi anlamada aile ilişkilerinin ve beden algısının birlikte değerlendirilmesinin önemine işaret etmektedir. Araştırma, çocukların psikososyal gelişimini desteklemeye yönelik aile temelli ve beden algısını güçlendirici müdahalelerin planlanmasına katkı sunmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Sosyal anksiyete, aile ilişkileri, beden takdiri

DİJİTAL DİPLOMASİ İLE YÜKSEKÖĞRETİMİN KÜRESEL DÖNÜŞÜMÜ: TEORİDEN PRATİĞE ANKARA MÜZİK VE GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

Enes BİBEROĞLU
Öğretim Görevlisi, Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi
enes.biberoglu@mgu.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-5211-4489

Özet
Bu çalışma, küreselleşme ve dijitalleşme süreçlerinin yükseköğretim kurumları arasındaki akademik ilişkileri nasıl dönüştürdüğünü, dijital diplomasi perspektifinden kapsamlı bir şekilde ele almaktadır. Joseph Nye'nin "yumuşak güç" teorisi ve Manuel Castells'in "ağ toplumu" kavramsallaştırması temelinde şekillenen araştırma, dijitalleşmenin üniversiteler arası işbirliklerine sunduğu fırsatları analiz etmektedir. Çalışma, Byram'ın kültürlerarası iletişim yaklaşımı ile Knight'ın yükseköğretimde uluslararasılaşma teorilerini sentezleyerek, dijital dönüşüm sürecinde insan odaklı bir model önermektedir. Erasmus+ programının dijitalleşen yapısı, yalnızca idari süreçleri kolaylaştırmakla kalmayıp aynı zamanda ülkeler arası akademik işbirliğini güçlendiren bir dijital diplomasi aracına dönüşmüştür. Türkiye Bursları'nın çevrimiçi platformu, binlerce uluslararası öğrenciye erişim sağlarken Türkiye'nin yumuşak gücünü artıran stratejik bir diplomasi kanalı işlevi görmektedir. Study in Türkiye'nin dijital tanıtım faaliyetleri, ülkenin yükseköğretim vizyonunu küresel ölçekte aktaran etkili bir kültürel diplomasi mekanizması olarak çalışmaktadır. AEC'nin EASY platformu ise müzik alanında sınır ötesi işbirliklerini kolaylaştırarak, kültürel diplomasinin teknik altyapısını oluşturmaktadır. Bu dijital araçlar, geleneksel diplomasi yöntemlerini tamamlayarak uluslararası akademik ilişkilerde yeni bir iletişim paradigması yaratmakta, küresel eğitim ağlarında Türkiye'nin etkinliğini sistemli şekilde artırmaktadır. Dijital diplomasi sayesinde yükseköğretim kurumları, resmi diplomasi kanallarını destekleyen ve sivil toplum diplomasisine zemin hazırlayan kritik aktörler haline gelmektedir. Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi özelinde yürütülen nitel araştırma bulguları, dijital araçların uluslararası akademik işbirliklerinde erişilebilirliği ve verimliliği önemli ölçüde artırdığını ortaya koymaktadır. Ancak aynı bulgular, bu sürecin sürdürülebilir olabilmesi için karşılıklı güven inşası, kültürel duyarlılık ve kurumsal bağlılık gibi insani faktörlerin göz ardı edilmemesi gerektiğine işaret etmektedir. Sonuç olarak bu çalışma, dijital diplomasi araçlarının yükseköğretimde küresel ağları güçlendirirken, insani değerleri ve kültürel hassasiyetleri merkeze alan bütüncül bir yaklaşımla ele alınması gerektiğini vurgulamaktadır. Dijitalleşmenin sunduğu teknik imkanlar ile geleneksel diplomasinin insani boyutlarını başarılı bir şekilde entegre eden modellerin, üniversitelerin uluslararasılaşma süreçlerinde daha etkili ve kalıcı sonuçlar üreteceği öngörülmektedir. Bu bağlamda çalışma, hem teorik düzeyde kavramsal bir çerçeve sunmakta, hem de Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi örneği üzerinden somut uygulama önerileri geliştirerek alana katkı sağlamaktadır.

Anahtar Sözcükler: Dijital diplomasi, yükseköğretim, uluslararasılaşma, insan odaklı eğitim, küresel iş birliği

THE INFLUENCE OF MAMMAD ARAZ'S WORKS ON PERSONALITY FORMATION

Parvana Karimova
Öğretmen, Baku Engineering University
pkarimova@beu.edu.az
ORCID ID: 0009-0006-6612-8332

Abstract
Mammad Araz, one of Azerbaijan's most celebrated poets, played a significant role in shaping the moral and intellectual outlook of generations. His works are deeply rooted in patriotism, national identity, and human values, making a profound impact on personality formation, especially among youth. Through his poetry, Araz emphasized the importance of love for the homeland, honesty, integrity, and personal responsibility. His poems often explored themes like justice, self-sacrifice, and the importance of preserving cultural heritage, which helped instill a strong sense of national pride and ethical conduct. By portraying the struggles and hopes of the Azerbaijani people, Araz's works encouraged individuals to think critically about their role in society. His verses often served as both inspiration and guidance, shaping readers' worldviews and encouraging them to strive for truth and goodness. Moreover, his emotional, yet intellectually rich poetry helped people develop empathy and a deeper understanding of life's challenges. Mammad Araz's influence extended beyond literature; his works became part of educational programs, public speeches, and national celebrations, reinforcing societal values. In essence, his legacy is not only poetic but also educational and philosophical, contributing immensely to the emotional and moral development of individuals in Azerbaijani society.

Keywords: Mammad Araz, poetry, culture, literature

ÜNİVERSİTE SINAVINA HAZIRLANAN ÖĞRENCİLERDE SINAV KAYGISI DÜZEYLERİNİN KISA VİDEO İZLEME BAĞIMLILIĞI, YAŞAM DOYUMU VE BOŞ ZAMAN YÖNETİMİ DEĞİŞKENLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

Ayşenur Cömertler
Öğretmen, Unikazan Akademi
psk.dan.aysenurcomertler@gmail.com
ORCID ID: 0009-0009-7289-6962

Ebrunur Evin
Öğrenci, Yıldız Teknik Üniversitesi
ebrunurevin@gmail.com
ORCID ID: 0009-0002-4442-6460

Özet
Üniversite sınavı, öğrencilerin yaşamını şekillendiren faktörlerin başında gelmekte, bireyin yaşamı boyunca devam edeceği mesleği belirlemekte, toplumsal statü ve ekonomik düzeyine karar vermektedir. Araştırmalar üniversite sınavının yüksek sınav kaygısına yol açtığını göstermektedir. Bu çalışmada sınav kaygısı ile kısa video izleme bağımlılığı, boş zaman yönetimi ve yaşam doyumu arasındaki ilişkilerin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu çalışmada sınav kaygısı düzeyinin cinsiyet ve sınıf düzeyi değişkenlerine bağlı anlamlı ilişki olup olmadığı incelenmiştir. Araştırmaya Nisan 2025- Ağustos 2025 arası farklı şehirlerde ikamet eden 16-20 yaş aralığındaki bireyler katılmıştır. Veri toplama aracı olarak 'Kişisel Bilgi Formu', 'Westside Sınav Kaygısı Ölçeği', 'Kısa Video İzleme Bağımlılığı Ölçeği', 'Yaşam Doyumu Ölçeği' ve 'Boş Zaman Yönetimi Ölçeği' kullanılmıştır. Verilerin analizinde cinsiyetler arası farklılık olup olmadığının tespiti için t-testi kullanılmış, kız öğrencilerin sınav kaygısı düzeyi erkek öğrencilerden anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Verilerin analizinde tek yönlü varyans analizi (ANOVA)kullanılmış, sınav kaygısının yaşa bağlı anlamlı düzeyde farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Sınav kaygısı ile kısa video izleme bağımlılığı arasında pozitif yönde, boş zaman yönetimi ile negatif yönde, yaşam doyumu arasında negatif yönde anlamlı ilişki saptanmıştır. Üniversite sınavına hazırlanan öğrencilerde sınav kaygısını kısa video izleme bağımlılığı, boş zaman yönetimi ve yaşam doyumu değişkenleri toplam %18,5 yordamaktadır. Çalışmanın veri analizi devam etmektedir

Anahtar Sözcükler: sınav kaygısı, kısa video izleme bağımlılığı, boş zaman yönetimi, yaşam doyumu

THE IMPACT OF THE KARABAKH VICTORY ON LITERATURE – THE NEW SPIRIT AND IDEAS BROUGHT TO POETRY BY THE 44-DAY PATRIOTIC WAR [74]

Nermin Alizade
Öğretmen, Baku Mühendislik Universiteti
Nalizade@beu.edu.az
ORCID ID: 0009-0003-2350-0323

Abstract
The 44-day Patriotic War, in addition to being a turning point in the history of the Azerbaijani people, also brought a new breath and a new spirit to our national literature. This war was not only a political and military victory, but also a spiritual victory. This spiritual rise was also reflected in Azerbaijani poetry. The poems created after the war became valuable artistic examples expressing the joy of the people's victory, the dear memory of the martyrs, our national unity and the struggle we waged for freedom. Literature perceived this victory not only as a theme, but also as a reconstruction of national identity. Writers and poets worked on this victory in the context of the pain of the past, the sacrifice of the martyrs, the determination of the people's struggle, and faith in the future. The poems they created were not just examples of art, but also played the role of a kind of spiritual chronicle. The poems written during this period also brought to the fore new ideas – the unity of all Azerbaijan, the Turkic world, national identity and respect for history. The literary language became more active, enriched with emotional and philosophical content. Thus, the 44-day war was remembered not only for the liberation of our historical lands, but also for the entry of Azerbaijani literature into a new stage.

Keywords: Karabakh, free land, poetry, victory, literature

[74] The Impact of the Karabakh Victory on Literature – The New Spirit and Ideas Brought to Poetry by the 44-Day Patriotic War

GELİŞTİRİLEN VİDEO TABANLI EĞİTSEL İÇERİKLERİN ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN DEPREM KONUSUNDAKİ BİLGİ DÜZEYLERİ VE TUTUMLARI ÜZERİNDEKİ ETKİLİLİĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ [75]

Ayşe Durmuş
Dr. Öğretim Üyesi, Trabzon Üniversitesi
aysedurmus@trabzon.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-3051-6265
Hale Çakır
Öğrenci, Trabzon Üniversitesi
cakirh1256@gmail.com
ORCID ID: 0009-0003-4269-7758
Hilal Şener
Öğrenci, Trabzon Üniversitesi
hilalsn287@gmail.com
ORCID ID: 0009-0005-4370-4336
Ayşe Akın
Öğrenci, Trabzon Üniversitesi
akinayse614@gmail.com
ORCID ID: 0009-0000-6435-1510
Çağlanur Bıyık
Öğrenci, Trabzon Üniversitesi
caglanur.byk@gmail.com
ORCID ID: 0009-0001-2431-670X

Özet
Bu çalışmanın amacı deprem eğitimi kapsamında geliştirilen video tabanlı eğitsel içeriklerin ortaokul öğrencilerinin depreme yönelik bilgi düzeyleri ve tutumlarına etkisini değerlendirmektir. Çalışmada nicel yaklaşıma ait deneysel desenlerden basit deneysel desen kullanılmıştır. Bu araştırmanın örneklem grubu 2024-2025 öğretim yılında Trabzon'da farklı devlet okullarında 5., 6., 7. ve 8. sınıfta öğrenim gören 481 öğrencidir. Bu çalışmanın veri toplama araçları "Depreme Yönelik Tutum Ölçeği" ve "Depremi Anlayalım Testi"dir. "Deprem Tutum Ölçeği" Demirkaya (2007) tarafından geliştirilmiş olup 5'li likert tipinde 40 madde içermektedir. Ölçeğin Cronbach's Alpha iç tutarlık katsayısı 0.73 olarak belirtilmiştir. "Depremi Anlayalım Testi" ise Oğuz (2005) tarafından geliştirilmiş ve "deprem nedir", "depremler nasıl meydana gelir", "deprem diğer nesneleri ne şekilde etkileyebilir", "depremden korunmak için neler yapılabilir" şeklinde 4 kategoriden oluşan 60 madde yer almaktadır. Ölçeğin Cronbach's Alpha katsayısı 0,78 olarak belirtilmiştir. Bu çalışmada ortaokul öğrencilerinin depreme yönelik tutumlarını ve bilgi düzeylerini geliştirmek amacıyla Powtoon uygulaması üzerinden video temelli eğitsel içerikler geliştirilmiştir. İçerik geliştirme sürecinde öğretim tasarımı modellerinden ADDIE Modeli esas alınmıştır. Çalışmadan elde edilen veriler parametrik testlerden bağımlı gruplar t testi ve tek yönlü ANOVA ile analiz edilmiştir. Çalışma sonucunda geliştirilen video tabanlı eğitsel içeriklerin ortaokul öğrencilerinin depreme yönelik bilgi düzeylerine etkisinin sınırlı düzeyde olduğu ancak istatistiksel olarak anlamlı olmadığı ($d=0.04$, $p>.05$), tutumlarında ise istatistiksel olarak anlamlı ve yüksek düzeyde gelişim sağladığı görülmüştür ($d=1.60$, $p<.05$). Küçük yaş gruplarında bilişsel yükü azaltmak için eğitsel videoların öğrencilerin gelişim düzeylerine göre parçalara ayrılması, deprem eğitiminin soru-cevap, simülasyon, tatbikat gibi etkileşimli öğelerle desteklenmesi önerilmektedir.

Anahtar Sözcükler: deprem eğitimi, ortaokul öğrencileri, eğitsel video

[75] Bu çalışma TÜBİTAK 2209 projesi kapsamında elde edilen veriler kullanılarak üretilmiştir.

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN AFET BİLİNCİ ALGILARINI VE BİLGİ DÜZEYLERİNİ ARTIRMAYA YÖNELİK DİJİTAL EĞİTSEL İÇERİKLERİN GELİŞTİRİLMESİ VE ETKİLİLİĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ [76]

Ayşe Durmuş
Dr. Öğretim Üyesi, Trabzon Üniversitesi
aysedurmus@trabzon.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-3051-6265

Buket Mercan
Öğrenci, Trabzon Üniversitesi
buketmercan111@gmail.com
ORCID ID: 0009-0007-2540-7703

Saliha Harbi
Öğrenci, Trabzon Üniversitesi
harbisaliha02@gmail.com
ORCID ID: 0009-0009-6318-0946

Özet
Bu çalışmanın amacı, ortaokul öğrencilerinin afet bilinci algı ve bilgi düzeylerini artırmaya yönelik dijital eğitsel içeriklerin geliştirilmesi ve etkililiğinin değerlendirilmesidir. Çalışmada nicel yaklaşıma ait deneysel desenlerden basit deneysel desen kullanılmıştır. Çalışmanın örneklem grubu 2024-2025 öğretim yılında Trabzon'da bir devlet okulunda 5. sınıfta öğrenim gören 34 öğrencidir. Bu çalışmanın veri toplama araçları "Afet Bilinci Algı Ölçeği" ve "Çocuklarda Afet Bilgi Düzeyi Testi (II. Bölüm)"dir. "Afet Bilinci Algı Ölçeği", Dikmenli, Yakar ve Konca (2018) tarafından geliştirilmiştir ve "afet eğitimi bilinci", "afet öncesi bilinç", "yanlış afet bilinci" ve "afet sonrası bilinç" olmak üzere dört boyuttan ve 36 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin Cronbach alpha güvenirlik katsayısı 0.84 olarak ifade edilmiştir. "Çocuklarda Afet Bilgi Düzeyi Testi (II. Bölüm)" ise Kara (2018) tarafından geliştirilmiştir. 23 sorudan oluşmaktadır. Ölçekte yer alan maddelerin ayırt edicilik düzeyleri 0,56.-0,30 aralığında, güçlük düzeyleri de 0,40 ile 0.79 arasında değiştiği bildirilmiştir. Powtoon uygulaması üzerinden afet konusu ve kazanımlara ilişkin djjital eğitsel videolar ve Educaplay programı üzerinden dijital eğitsel oyunlar geliştirilmiştir. Dijital içeriklerin geliştirilme sürecinde ADDIE modeli kullanılmıştır. Çalışmadan elde edilen veriler parametrik testlerden bağımlı gruplar t testi ile analiz edilmiştir. Çalışma sonucunda geliştirilen dijital eğitsel içeriklerin 5. sınıf öğrencilerinin afet bilgi düzeylerine etkisinin istatistiksel olarak anlamlı olduğunu ve bu etkinin orta düzeyde olduğunu (d=0.542, p<;.05), algı düzeylerine etkisinin istatistiksel olarak anlamlı ve yüksek düzeyde gelişim sağladığı görülmüştür (d=1.38, p<;.05). Çalışmada afet eğitiminin soru-cevap, simulasyon, tatbikat gibi etkileşimli öğelerle desteklenmesi önerilmektedir.

Anahtar Sözcükler: afet eğitimi, 5. Sınıf, eğitsel video, eğitsel oyun

[76] Bu çalışma TÜBİTAK 2209 projesi kapsamında elde edilen veriler kullanılarak üretilmiştir.

SÜREÇ TEMELLİ YAZMANIN BİLGİLENDİRİCİ TÜRDE METİN YAZMA BECERİSİNE ETKİSİNİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ [77]

Bahar KÜÇÜKISTIRANCA
Öğrenci, Yıldız Teknik Üniversitesi
bahar.kucukistiranca@std.yildiz.edu.tr
ORCID ID: 0009-0000-9013-1757

Osman Kürşat YORGANCI
Doçent Doktor, Yıldız Teknik Üniversitesi
yorganci@yildiz.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-8230-219X

Özet
Türkçe öğretimi dinleme, konuşma, okuma ve yazma olmak üzere dört temel beceri ile dil bilgisi üzerine kurulmaktadır. Bu becerilerin geliştirilmesi için farklı yöntem ve teknikler kullanılmaktadır. Yazma eğitiminde kullanılan yöntemlerden birisi de süreç temelli yazmadır. Süreç temelli yazma yöntemi yazma becerisinin sürece yayılarak geliştirilmesini amaçlamaktadır. Alan yazını tarandığında bu yöntemin farklı metin türlerinin yazımı üzerindeki etkisi konusunda sınırlı sayıda araştırmaya rastlanmıştır. Bundan dolayı bu çalışmada öğretmen görüşleri alınarak süreç temelli yazmanın bilgilendirici metin yazımına etkisini ortaya koymak amaçlanmıştır. Süreç temelli yazma yönteminde yazma bir süreç etrafında ilerlemektedir. Süreç temelli yazma yöntemi kendi içerisinde 6+1 Analitik Yazma ve Değerlendirme Modeli ile 4+1 Planlı Yazma ve Değerlendirme Modeli olarak ikiye ayrılmaktadır. Bunlardan 4+1 Planlı Yazma ve Değerlendirme Modeli daha yaygın kullanılmaktadır. Bu model hazırlık, taslak oluşturma, gözden geçirme, düzeltme ve sunum aşamalarından oluşmaktadır. Süreç temelli yazma yöntemiyle farklı metin türleri oluşturulabilir. Bu metin türlerinden bilgilendirici metinler okura bilgi vermeyi amaçlamaktadır. Öğretmen görüşleri alınarak süreç temelli yazmanın bilgilendirici metin yazımına etkisini ortaya koymayı amaçlayan bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden temel nitel desen kullanılmıştır. Araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme formuyla öğretmen görüşleri alınmıştır. 2024-2025 eğitim öğretim yılında İstanbul'da görev yapan 10 Türkçe öğretmeni ile görüşme yapılmıştır. Görüşmeden elde edilen veriler içerik analizi ile çözümlenmiştir. Bu kapsamda öğretmenlere öğrencilerin metin türlerine dair bilgi düzeyleri, farklı türlerde metin yazma yeterlilikleri, metin yazma istekliliğinin türlere göre farklılaşması ve süreç temelli yazma yönteminin metin türlerine göre kullanışlılığı ile ilgili sorular sorulmuştur. Araştırmanın sonucunda Türkçe öğretmenleri; öğrencilerin bilgilendirici metinlerin alt türlerini ayırt edemediğini, bilgilendirici metin yazma istekliliğinin düşük olduğunu ve ön bilgi eksikliği sebebiyle bilgilendirici metin yazma becerilerinin yeterli olmadığını ifade etmiştir. Ayrıca öğretmenlerin çoğunluğu süreç temelli yazma yönteminin hikâye edici metin yazımında bilgilendirici metin yazımına göre daha kullanışlı olduğunu belirtmiştir. Öğretmenler süreç temelli yazma yönteminin bilgilendirici metin yazımında kullanışlı olmadığını ifade etmiştir. Bu sebeple süreç temelli yazma yönteminin metin türlerinin yazımına etkisi konulu daha fazla araştırma yapılmasının alana katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Yazma becerisi, süreç temelli yazma, bilgilendirici metin

[77] Bu çalışma "Süreç Temelli Yazmanın 7.Sınıf Öğrencilerinin Bilgilendirici ve Hikâye Edici Metin Yazma Becerisine Etkisi" isimli devam etmekte olan yüksek lisans tez çalışmasından üretilmiştir.

DİJİTAL ÇAĞDA İNSAN ODAKLI EĞİTİM: TEKNOLOJİ ENTEGRASYONU, PEDAGOJİK YAKLAŞIMLAR VE ÖĞRENEN DENEYİMİNİN DÖNÜŞÜMÜ ÜZERİNE BİR DERLEME

YÜCEHAN YÜCESOY
Öğretim Görevlisi, Rauf Denktaş Üniversitesi
yucehanyucesoy235@gmail.com
ORCID ID: 0000-0001-8171-3130

BURAK DEMİR
Öğretim Görevlisi, AKDENİZ KARPAZ ÜNİVERSİTESİ
burak.demir@akun.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-6801-7333

Özet
Dijital teknolojilerin hızlı gelişimi ve yaygınlaşması, eğitim alanında köklü değişimleri beraberinde getirmiştir. Dijitalleşmenin eğitim üzerindeki etkileri, küreselleşme süreci ve bilgi yeniliklerinin etkileri ile de desteklenmektedir. Küreselleşen ve teknolojik çalışmaların arttığı dünyada bilgiye hızlı erişim, bireylerin ve toplumların rekabet gücünü belirleyen temel bir faktör haline gelmiştir. Bu nedenle, eğitim sistemlerinin dijital dönüşüme ayak uydurması, ekonomik kalkınma ve sosyal refah açısından da büyük bir öneme sahiptir. Dijital araçlar ve teknolojiler, öğrenme materyallerine her zaman ve her yerden erişim sağlamaktadır. Öğrenciler, fiziksel sınıf ortamlarının sınırlarını aşarak, küresel bir bilgi ağına entegre olabilmektedir. Bu durum, eğitimde kapsayıcılığı artırmakta, coğrafi ve sosyo-ekonomik engellerin aşılmasına katkıda bulunmaktadır. Eğitimde dijitalleşme sürecinin sadece avantajları değil, aynı zamanda önemli zorlukları da bulunmaktadır. Altyapı eksiklikleri, dijital eşitsizlik, öğretmenlerin dijital yeterlilikleri gibi sorunlar, bu dönüşüm sürecinde ele alınması gereken temel unsurlar arasında yer almaktadır.Bu derleme çalışması, dijital çağda insan odaklı eğitim yaklaşımlarının önemini, teknoloji entegrasyonunun pedagojik boyutlarını ve öğrenen deneyimindeki dönüşümleri kapsamlı bir şekilde incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışma, 2024-2025 dönemindeki güncel araştırmaları ve gelişmeleri sistematik olarak analiz ederek, insan merkezli dijital eğitim dönüşümünün teorik temellerini ve pratik uygulamalarını ortaya koymaktadır. Bulgular, teknolojinin eğitimde etkili kullanımının sadece teknik altyapıya değil, aynı zamanda pedagojik yaklaşımların insani değerlerle uyumlu bir şekilde tasarlanmasına bağlı olduğunu göstermektedir.

Anahtar Sözcükler: İnsan odaklı eğitim, dijital dönüşüm, teknoloji entegrasyonu, pedagojik yaklaşımlar, öğrenci deneyimi

EBEVEYNLERDE AİLE UYUMU İLE BENLİK BELİRGİNLİĞİ ARASINDAKİ İLİŞKİDE İLİŞKİSEL MUTLULUK VE DUYGUSAL TEPKİSELLİĞİN PARALEL ARACILIĞI

Esra Nur PEKDOĞAN
Öğrenci, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi
pekdoganesranur@gmail.com
ORCID ID: 0009-0009-9092-0866

Umay Bilge BALTACI
Dr. Öğretim Üyesi, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi
umaybilgee@gmail.com
ORCID ID: 0000-0001-7754-3415

Önder BALTACI
Doçent Doktor, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi
baltacionder@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-9974-8507

Özet
Bu çalışmanın amacı, ebeveynlerde aile uyumu ile benlik belirginliği arasındaki ilişkide, ilişkisel mutluluk ve duygusal tepkiselliğin paralel aracılık rollerini incelemektir. Araştırma, nicel araştırma yöntemlerinden korelasyonel desen kullanılarak yürütülmüştür. Çalışma grubunu, 18 yaşından küçük çocuğu olan 247 kadın (%79,7) ve 63 erkek (%20,3) olmak üzere toplam 310 ebeveyn oluşturmaktadır. Veri toplama araçları olarak Kişisel Bilgi Formu, İlişkilerde Mutluluk Ölçeği, Aile Uyum Ölçeği Kısa Formu, Duygusal Tepkisellik Ölçeği Kısa Formu ve Benlik Belirginliği Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizi SPSS 28 ve AMOS 24 programlarıyla yapılmıştır. Analiz sürecinde betimsel istatistikler, Pearson korelasyon analizi ve yapısal eşitlik modellemesi uygulanmıştır. Bulgular, aile uyumunun benlik belirginliği üzerindeki etkisinin hem ilişkisel mutluluk hem de duygusal tepkisellik aracılığıyla dolaylı olarak ortaya çıktığını göstermektedir. İlişkisel mutluluk aracılığı pozitif yönde, duygusal tepkisellik aracılığı ise negatif yönde etkide bulunmuştur. Analizlerde yaş ve cinsiyet kovaryat olarak kontrol edilmiştir. Sonuçlar, aile uyumu ile benlik belirginliği arasındaki ilişkide ilişkisel mutluluk ve duygusal tepkiselliğin birlikte etkili olduğunu ortaya koymaktadır.

Anahtar Sözcükler: Aile Uyumu, Benlik Belirginliği, Duygusal Tepkisellik, İlişkisel Mutluluk

YAPAY ZEKÂ DESTEKLİ EĞİTİMDE ETİK VE PSİKOLOJİK SINIRLAR: İNSAN ODAKLI KALMAK MÜMKÜN MÜ?

Tülay Sular
Öğrenci, Gedik Üniversitesi
tulay1@gmail.com
ORCID ID: 0009-0007-2329-6325

Özet
Yapay zekâ (YZ) destekli araçlar, eğitim süreçlerinde kişiselleştirilmiş öğrenme, anında geri bildirim sağlama ve değerlendirme gibi işlevlerle öğretim uygulamalarını dönüştürmektedir. Ancak bu teknolojilerin yaygınlaşması, özellikle gizlilik, adalet, erişim eşitliği ve akademik dürüstlük gibi etik boyutlarda yeni riskleri beraberinde getirmektedir. Son dönem meta-analizler ve rehberler, YZ'nin kısa vadede öğrencilerin akademik performansını artırabileceğini, öz-yeterlik algısını güçlendirebileceğini ve bilişsel yükü azaltabileceğini ortaya koymaktadır. Buna karşın, uzun vadeli öğrenme hedefleri, eleştirel düşünme becerileri ve yapay zekâya karşı gelişebilecek aşırı bağımlılık gibi konularda dikkatli ve temkinli bir yaklaşım gerekmektedir. UNESCO ve OECD'nin insan merkezli yaklaşımı ile Avrupa Birliği Yapay Zekâ Yasası'nın (AI Act) "insan gözetimi" ilkesi, eğitimde YZ'nin etik ve psikolojik çerçeveler içinde kullanılmasını zorunlu kılmaktadır. Bu bağlamda çalışma, insan odaklılığı önceleyen; kurumsal ve sınıf düzeyinde uygulanabilir bir etik çerçeve, ölçülebilir göstergeler ve psikoterapötik ilkeler sunmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Sözcükler: Yapay Zeka, Etik, İnsan Odaklılık, Akademik Performans, Öğrenme

LİSE ÖĞRENCİLERİNİN KARİYER YAPILANDIRMA SÜREÇLERİ İLE YETERLİK ALGILARI ARASINDAKİ İLİŞKİDE ALGILANAN SOSYAL DESTEĞİN DÜZENLEYİCİ ROLÜ

EKREM GÜLMAYA
Öğrenci, HASAN KALYONCU ÜNİVERSİTESİ
ekrem.gulmaya@hku.edu.tr
ORCID ID: 0009-0003-0163-0688

RAMİN ALİYEV
Profesör Doktor, HASAN KALYONCU ÜNİVERSİTESİ
ramin.aliyev@hku.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-1983-6505

Özet
Değişen toplumsal ve ekonomik şartlar, bireylerin kariyer planlama ve yapılandırma süreçlerini derinden etkilemektedir. Özellikle gençler için kariyer seçimi yaşamının geri kalanında mutluluğunu, başarısını, topluma katkısını doğrudan etkiler ve bu seçim bireyin yaşamındaki dönüm noktasıdır. Bu çalışmanın amacı lise öğrencilerinin kariyer planlama süreci ve yeterlilik algıları arasındaki ilişkide algılanan sosyal desteğin rolünü incelemektir. Korelasyonel çalışma modeli ile yürütülen araştırmada uygun örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Çalışma grubu Gaziantep ili özel ve devlet okullarında öğrenim görmekte olan 400 (200 erkek ve 200 kız) öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak ergenlerin kariyer yapılandırma süreçleri hakkında bilgi almak için Kariyer Yapılandırma Envanteri (KYE), yeterlik algılarını belirlemek için Yeterlik Algısı Ölçeği (YAÖ), algılanan sosyal destek düzeylerini belirlemek için ise Ekolojik Eğitim Değerleri Ölçeği (EEDÖ) kullanılmıştır. Elde edilen verilerin analizinde değişkenlerin gruplara göre farklılaşıp farklılaşmadığını anlamak için T-Testi, değişkenler arasındaki ilişkinin gücünü anlamak için korelasyon analizi ve sosyal desteğin aracı rolünü öğrenmek için ise Regresyon analizi kullanılacaktır.

Anahtar Sözcükler: kariyer yapılandırma süreci, yeterlik algısı, algılanan sosyal destek,

KELİME FARKINDALIĞI" KAVRAMINA İLİŞKİN NİTEL BİR ARAŞTIRMA: SINIF ÖĞRETMENLERİ NE DİYOR

Yasemin KUŞDEMİR
Doçent Doktor, Kırıkkale Üniversitesi
yaseminkusdemir@kku.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-8687-3229

İsmail TÜLEK
Öğrenci, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
ismailtulek3871@gmail.com
ORCID ID: 0009-0006-6415-7455

Fatma Nur TAŞDEMİR
Öğrenci, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
fatmanrtsdmr@gmail.com
ORCID ID: 0009-0008-2620-549X

Özet
Kelime farkındalığı, çocukların kelimelerin anlamını fark etmesi, kelimeleri yerine göre doğru şekilde kullanması; hece yapısı, ses bilgisi ve biçimsel özelliklerini ayırt edebilmesi; kelimenin yazılı ve sözlü hali arasındaki ilişkiyi tanıması; kelimeyi türetip zenginleştirebilmesi, kelimeye yönelik bir ilgisinin olmasını ifade etmektedir. Bu araştırmanın amacı, sınıf öğretmenlerinin kelime farkındalığı kavramıyla ilgili deneyim, bilgi ve gözlemlerinin incelenerek değerlendirilmesidir. Araştırma nitel yaklaşıma uygun olarak yarı yapılandırılmış görüşme yöntemine uygun şekilde gerçekleştirilmiştir. Çalışma grubu kartopu örnekleme yöntemine göre belirlenen 15 (Erkek: 7; Kadın: 8) sınıf öğretmeninden oluşmaktadır. Veri toplama aracı olarak araştırmacıların uzman görüşü eşliğinde hazırladığı "Kelime Farkındalığı Görüşme Formu" ile toplanmıştır. Bu form üç bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde demografik bilgiler; ikinci bölümde kelime öğretimiyle ilgili çoktan seçmeli; üçüncü bölümde ise kelime farkındalığı ile ilgili açık uçlu sorular mevcuttur. Öğretmenlerle yüz yüze görüşme yapılarak veri toplanmıştır. Bir görüşme ortalama olarak 25 dakika sürmüştür. Görüşme sürecinde öğretmenler araştırma amacından haberdar edilmiş, her soru için detaylı bilgi alabilmek amacıyla sonda soruları da yöneltilmiştir. Elde edilen veriler her bir araştırmacı tarafından bağımsız olarak betimsel ve içerik analizine tabi tutulmuştur. Araştırmada ulaşılan sonuçlara göre sınıf öğretmenleri kelime farkındalığını çok boyutlu bir kavram olarak görmektedirler. Bu bağlamda kelime farkındalığı, kelimenin anlamı, kullanımı, kelime tanıma hızı ve okuma bilinci ile beraber değerlendirilmektedir. Öğretmenler, kelime farkındalığı gelişmiş öğrencilerin diğer öğrencilere nazaran akademik açıdan iyi düzeyde, konuşma ve yazma becerilerinin ise daha gelişmiş olduğunu ifade etmişlerdir. Öğretmenler tarafından kelime farkındalığı güçlü olan öğrencilerin akıcı okuduğunu, anlama becerisinin ileri düzeyde olduğunu, soruları daha iyi anladıkları da vurgulanmıştır. İlkokullarda kelime farkındalığı güçlü olan öğrencilerin yanından bu konuda geride kalan öğrencilerin olması da olağandır. Sınıf öğretmenleri kelime farkındalığı zayıf olan öğrencilere karşı aldıkları tedbirler ve uyguladıkları yöntemleri şöyle sıralamışlardır: Farklı türde metinlerle sesli ve sessiz okuma çalışmaları, dijital kelime oyunları oynatılması, kelime defterlerinde yazma çalışmaları, dikte uygulamaları, drama etkinlikleri. Öğretmenlerin, öğrencilerinin kelime farkındalığını geliştirme hususunda eksiklik hissi yaşadığı, eğitim ihtiyacı duyduğu anlaşılmıştır. Öğretmenlerin büyük bölümü bu konuda özel bir eğitim almadığını belirtmiştir. Bu ihtiyacın üç grupla yapılan çalışmalarda daha çok hissedildiği belirtilebilir: Göçmen öğrenciler, öğrenme güçlüğü yaşayan çocuklar ve dijital dili yoğun kullanan çocuklarla yaşanan iletişim sorunları. Öğretmenler bu konuda eğitim almak istediklerini ifade etmişlerdir.

Anahtar Sözcükler: Kelime farkındalığı, kelime tanıma, kelime bilgisi

EĞİTİMDE DİJİTAL DÖNÜŞÜMÜN ETKİLERİ VE DİJİTAL LİDERLİK

CEM AKIN
Doktor, MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
cemakin27@gmail.com
ORCID ID: 0000-0001-7321-7516

Özet
Yirminci yüzyılın son çeyreğinden itibaren bilgi ve iletişim teknolojilerinde gözlenen baş döndürücü gelişmeler, dünya toplumlarını bu zamana kadar hiç görülmemiş bir yaşam ve medeniyet aşamasına konumlandırmıştır. Bilgi hayatın her alanında önemli bir güç haline gelmiş, üretim şekilleri, iş yapma biçimleri, tüketici tercihleri vb. birçok ekonomik parametre bu doğrultuda kapsamlı değişikliklere uğramıştır. Bilgiye erişim, sermaye ve işgücünün dolaşımı kolaylaşmış, ekonomi, sanayi ve ticarette bölgesel ve küresel iş birliklerinin önemi artmıştır. Bu bağlamda emek yoğun teknolojilerin yerini bilgi yoğun teknolojilere bırakması, otomasyona dayalı üretim sistemleri ve yapay zekânın kullanım alanlarının artması "dijitalleşme" adıyla tanımlanmaktadır. Bütün çalışma hayatını ve günlük yaşamı derinden etkileyen dijitalleşme olgusunun yoğun bir şekilde görüldüğü sektörlerden birisi de eğitimdir. Eğitim alanındaki yapay zekâ çalışmaları, robotik kodlama, akıllı tahtalar, stem eğitimi gibi dijital dönüşümü sağlayan birçok yirmi birinci yüzyıl uygulaması, aynı zamanda eğitimde büyük bir paradigma değişimini de karakterize etmektedir. İfade edilen bu gelişmeler, özellikle yakın zamanda yaşadığımız pandemi döneminde yüz yüze eğitime güçlü bir alternatif olarak çevrim içi eğitimi ön plana çıkarmıştır. Çağdaş okul sistemlerinde yaşanan dijital dönüşüm sonucunda bu dönüşümün yönetilmesi önemli bir zorunluluk haline gelmiştir. Bunun sonucunda da dijital liderlik hem liderlik hem de eğitimle ilgili literatürde yeni bir araştırma konusu olarak ortaya çıkmıştır. Çalışma bu kapsamda, eğitimdeki dijital dönüşümün etkilerini, yeni bir liderlik kuramı olarak dijital liderlik kavramını ve eğitimdeki yansımalarını incelemeyi amaçlayan bir literatür taramasıdır.

Anahtar Sözcükler: Eğitim, dijital dönüşüm, dijital liderlik.

DİJİTAL ÇAĞDA İNSAN ODAKLI MÜŞTERİ EĞİTİMİ: İŞLETME PERSPEKTİFİNDEN BİR İNCELEME

Şeyma BAŞBUĞ KAFKAS
Doktor, Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi
seymabasbug@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-8038-2656

Özet
Dijital dönüşüm, geleneksel pazarlama yöntemlerinden modern yöntemlere geçişle birlikte sistemin tamamını değiştiren bir dönemi de beraberinde getirmiştir. Bu yeni sistemle birlikte artık işletmeler, sanal ortamlarda uygulamalarını artırmış, kendilerine özgü farklılıklar nedeniyle birçok avantajı da sağlamıştır. Aynı zamanda işletmelerin müşterileriyle olan iletişim süreci de değişikliğe uğramış, dijital pazarlama ile işletmelere ekonomik fayda sağlamanın yanı sıra hedef kitle ile eş zamanlı etkileşim, yenilik ve yaratıcılığa açık olma gibi rekabetçi özellikler de getirmiştir. İşletmelerin dijital pazarlama yatırımlarını sadece teknik değil, deneyim ve güven odaklı planlama yapılmasını da gerekli kılmıştır. Bu bağlamda, insan odaklı eğitim yaklaşımı; dijital ortamın müşteri ihtiyaç ve deneyimlerini anlamlandıran, empati, erişilebilirlik ve kişiselleştirme temelli bir yapıyı sunmaktadır. Oyunlaştırılmış öğrenme platformları, yaş fark etmeksizin ilham verme ve yaratıcılığı harekete geçirme programları müşteri eğitiminin dijital hizmet teknolojilerinin benimsenmesine etki etmektedir. Böylece müşteri eğitim programları (İnteraktif kılavuzlar, e-öğrenme platformlar vs.) güven ve memnuniyeti güçlendirirken veri analitiği destekli içerik kişiselleştirmesi müşteri bağlılığını artırmaktadır. İnsan odaklı eğitim yaklaşımını destekleyen programların uygulanması işletmelerin yaşam boyu eğitimin içinde yer almasını sağlayacaktır. Bu çalışmada, dijital dönüşümün pazarlamaya etkisi dijital eğitim ve müşteri deneyimi bağlamında teknoloji merkezli değil, kullanıcı ihtiyaç ve deneyim merkezli tasarım ele alınacaktır. İşletme perspektifinden bakıldığında, insan odaklı eğitim marka değeri ve güveni inşasında, rekabet avantajı elde etmek için ve yatırımın geri dönüş oranını artırmak işin önemli bir araçtır. Teknoloji-insan dengesini gözetmiş Apple, Salesforce, Türk Havayolları, Turkcell, Koç Dijital Akademi gibi başarılı markaların müşteri eğitim programları örneklerine değinilecek, bu başarılı örnekler neticesinde insan odaklı eğitimi ele almış araştırmacılara dijital dönüşümü destekleyen işletmelere kılavuz sunulacaktır. Dolayısıyla çalışma, dijital ortamda kullanıcıların kişiselleştirilmiş ihtiyaç ve beklentilerine yönelik dijital pazarlama alanında önem arz etmektedir.

Anahtar Sözcükler: Dijital Pazarlama, Dijital Dönüşüm, İnsan Odaklı Eğitim, Müşteri Deneyimi

KİŞİLİK BOYUTLARI, ALGILANAN STRES VE STRESLE BAŞA ÇIKMA STİLLERİNİN SAĞLIKLI BİREYLER VE MİGREN HASTALARI ARASINDA KARŞILAŞTIRILMASI

SEYEDE ELHAM MOUSAVİ
Doktor, ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
moosavi1647@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-0566-7512

Özet
Migren, yaşam boyu yaygınlığı kadınlarda yaklaşık %25, erkeklerde ise %8 olan, yüksek ekonomik ve psikososyal maliyetlere sahip önemli bir halk sağlığı sorunudur. Migren baş ağrısı, genellikle beyni çevreleyen damarların genişlemesi sonucu ortaya çıkmakta, çoğunlukla şiddetli ağrı ile seyretmekte ve başın tek tarafında, şakak bölgesinde başlayarak saatler veya günler sürebilmektedir. Bu çalışmanın amacı, migren hastaları ile sağlıklı bireyler arasında kişilik boyutları, algılanan stres düzeyleri ve stresle başa çıkma stillerinin karşılaştırılmasıdır. Araştırma grubu, 2024 yılı içerisinde İran da Ardebil nöroloji kliniklerine başvuran 30 migren hastası (15 kadın, 15 erkek) ile yaş ve cinsiyet açısından eşleştirilmiş 30 sağlıklı bireyden (15 kadın, 15 erkek) oluşmuştur. Katılımcılara Eysenck Kişilik Anketi, Algılanan Stres Ölçeği ve Lazarus ve Folkman'ın Başa Çıkma Yolları Ölçeği bireysel olarak uygulanmıştır. Veriler, SPSS yazılımı kullanılarak MANOVA yöntemi ile analiz edilmiş ve anlamlılık düzeyi $p<0,05$ olarak belirlenmiştir. Bulgular, migren hastalarının nörotisizm puanlarının sağlıklı bireylerden anlamlı derecede yüksek, dışadönüklük puanlarının ise anlamlı derecede düşük olduğunu göstermiştir. Ayrıca migren hastalarının stresi daha olumsuz değerlendirdikleri saptanmıştır. Psikotisizm puanları ile stresle başa çıkma stilleri açısından iki grup arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Sonuç olarak, migren hastalarının belirli kişilik özellikleri ve stres algılarında sağlıklı bireylerden anlamlı farklılıklar gösterdiği belirlenmiştir. Bu bulgular, migrenin yalnızca biyolojik değil, psikolojik bileşenlerinin de dikkate alınması gerektiğini ve tedavi yaklaşımlarına psikososyal müdahalelerin dahil edilmesinin yararlı olabileceğini göstermektedir.

Anahtar Sözcükler: Migren, kişilik boyutları, algılanan stres, stresle başa çıkma stilleri, nörotisizm, dışadönüklük

ÖRGÜTSEL ÖZDEŞLEŞME LİTERATÜRÜNÜN EĞİTİM BAĞLAMINDA EVRİMİ: SCOPUS VERİ TABANI TABANLI BİR BİBLİYOMETRİK İNCELEME

Ahmet Can ABBAK
Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı
canabbak@gmail.com
ORCID ID: 0000-0001-9228-6875

Özet
Bu çalışma, örgütsel özdeşleşme kavramının eğitim örgütleri bağlamındaki bilimsel görünümünü bibliyometrik bir bakış açısıyla incelemektedir. Örgütsel özdeşleşme, bireylerin kendilerini üyesi oldukları örgütle tanımlama derecesini ifade eden ve sosyal kimlik teorisine dayanan çok boyutlu bir yapı olup, eğitim örgütlerinde öğretmen ve öğrencilerin aidiyet, motivasyon, performans ve kurum kültürüne uyum düzeylerini belirlemede stratejik bir öneme sahiptir. Araştırma kapsamında, Scopus veri tabanında 2000–2025 yılları arasında yayımlanmış eğitim odaklı 300'e yakın akademik yayın taranmış, dahil edilme ve hariç tutma kriterleri uygulanarak nihai veri seti oluşturulmuştur. VOSviewer yazılımı aracılığıyla yürütülen analizlerde yayınların yıllara göre dağılımı, üretken yazarlar ve ülkeler, atıf düzeyleri, anahtar kelime ağları ve birlikte atıf ilişkileri ortaya konulmuştur. Bulgular, 2010 sonrası dönemde artan akademik ilginin özellikle 2020 sonrasında ivme kazandığını göstermektedir. ABD, Birleşik Krallık, Çin, Almanya ve Türkiye en üretken ülkeler arasında yer alırken, sosyal bilimler, psikoloji ve işletme alanlarının literatüre en fazla katkıyı yaptığı görülmüştür. Anahtar kelime analizleri, örgütsel özdeşleşmenin eğitimde "school identification", "school climate", "job satisfaction", "social identity" ve "well-being" gibi kavramlarla yakından ilişkili olduğunu ortaya koymuştur. Atıf analizleri ise alanın teorik temellerinin büyük ölçüde sosyal kimlik teorisi çerçevesinde şekillendiğini göstermektedir. Sonuç olarak, eğitim örgütlerinde örgütsel özdeşleşmenin giderek artan bir araştırma odağı haline geldiği, kavramın hem bireysel hem kurumsal çıktılar açısından kritik işlevler üstlendiği belirlenmiştir. Çalışma, alandaki eğilimleri görünür kılarak gelecekte yapılacak araştırmalar, politika geliştirme girişimleri ve eğitim örgütlerinde liderlik uygulamaları için yol gösterici bir temel sunmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Örgütsel özdeşleşme, Eğitim örgütleri, Bibliyometrik analiz, Sosyal kimlik, Eğitim politikaları

HARİTA OKUMA BECERİLERİNİN ENTELEKTÜEL YAPISI VE BİLİMSEL GÖRÜNÜRLÜĞÜ: BİBLİYOMETRİK BİR YAKLAŞIM

Ahmet Can ABBAK
Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı
canabbak@gmail.com
ORCID ID: 0000-0001-9228-6875

Özet
Bu çalışma, harita okuma ve yorumlama becerilerine yönelik literatürü bibliyometrik yöntemle inceleyerek alanın entelektüel yapısını, araştırma eğilimlerini ve bilimsel görünürlüğünü ortaya koymayı amaçlamaktadır. Araştırma kapsamında, Scopus veri tabanında 1944–2025 yılları arasında yayımlanan ve belirlenen ölçütlere uygun 143 akademik yayın analiz edilmiştir. Çalışmanın yöntem bölümünde bibliyometrik analiz süreci, veri temizleme aşamaları ve VOSviewer yazılımı aracılığıyla gerçekleştirilen iş birliği, atıf, birlikte atıf ve anahtar kelime analizleri detaylandırılmıştır. Bulgular, harita okuryazarlığına ilişkin yayınların özellikle 2000'li yıllardan itibaren belirgin bir artış gösterdiğini, bu alandaki çalışmaların coğrafya eğitimi, mühendislik, bilgisayar bilimleri ve çevre bilimleri gibi disiplinlerle güçlü bağlar kurduğunu ortaya koymuştur. Yayın türleri açısından makalelerin öne çıktığı, konferans bildirileri ve kitap bölümlerinin ise alanın teorik ve uygulamalı çeşitliliğini desteklediği görülmüştür. Ülke dağılımında Amerika Birleşik Devletleri, Birleşik Krallık ve İspanya yüksek etki düzeyine sahipken; Türkiye yayın sayısında güçlü bir konumda yer almakta ancak uluslararası görünürlük açısından gelişim potansiyeli barındırmaktadır. Atıf analizleri, Liu (2010), Meyer (2015) ve Johnson (2006) gibi çalışmaların literatürün entelektüel temellerini oluşturduğunu göstermiştir. Anahtar kelime analizleri, "map literacy", "spatial thinking" ve "geography education" kavramlarının araştırmaların merkezinde olduğunu ortaya koyarken; coğrafi bilgi sistemleri (CBS) ve artırılmış gerçeklik (AR) gibi teknolojilerin harita okuma becerilerinin gelişiminde giderek artan rol oynadığı belirlenmiştir. Genel olarak, bu çalışma harita okuma becerilerinin disiplinler arası niteliğini vurgulamakta, teknolojik yeniliklerin bu alanı zenginleştirdiğini göstermekte ve gelecekte uluslararası iş birliklerinin artırılması gerektiğini ortaya koymaktadır. Böylece, bibliyometrik analiz yoluyla hem alanın mevcut durumuna ilişkin kapsamlı bir çerçeve çizilmiş hem de gelecekteki araştırmalar için yönlendirici bir temel sunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Harita okuryazarlığı, bibliyometrik analiz, mekânsal düşünme, coğrafya eğitimi,

YAPAY ZEKÂ İLE İÇERİK ANALİZİ: İNSAN KODLAMASI İLE KARŞILAŞTIRMALI BİR İNCELEME

Nurgül ERBAĞCI
Dr. Öğretim Üyesi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi
nurgul.erbagci@hku.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-7411-6781

Özet
Yapay zeka teknolojileri, mesleki ve günlük yaşamdaki pek çok süreci kolaylaştırıcı ve destekleyici bir rol üstlenmektedir. Alan yazında, yapay zeka teknolojilerinin farklı alanlarda kullanımına ilişkin avantajlar ve sınırlılıklar sıkça tartışılmaktadır. Bu araştırmanın amacı, yapay zeka uygulamaları aracılığıyla gerçekleştirilen içerik analizi sonuçları ile araştırmacı tarafından yapılan içerik analizi sonuçlarının karşılaştırmalı olarak incelenmesidir. Betimsel nitelikteki araştırmaya, 2024-2025 öğretim yılında ikinci sınıfta öğrenim gören 10 sınıf öğretmeni adayı katılmıştır. Veriler, adayların yaratıcı düşünme etkinliği sonrasında yazdıkları yansıtıcı günlükler aracılığıyla toplanmıştır. Öncelikle araştırmacı tarafından içerik analizi yapılmış, bir uzmanın görüşü doğrultusunda kod ve temalar belirlenmiştir. Ardından ChatGPT, GitHub Copilot, DeepSeek ve Gemini yapay zeka uygulamalarına aynı veri seti ve komut verilerek içerik analizi gerçekleştirilmiştir. Yapay zeka uygulamalarının kendi içlerindeki kod uyumları ile bu kodların araştırmacı tarafından yapılan içerik analizi sonuçlarıyla uyumu, hem Miles ve Huberman'ın kodlayıcılar arası görüş birliği yüzdesi ile hem de nitel benzerlik ve farklılıklar açısından değerlendirilmiştir. Bulgular, araştırmacı ile yapay zeka uygulamaları arasında düşük düzeyde uyum bulunduğunu, en yüksek uyumun ise DeepSeek ile GitHub Copilot arasında gerçekleştiğini göstermektedir. Tüm uygulamaların temaları araştırma soruları çerçevesinde oluşturduğu, en fazla temayı Gemini'nin, en fazla kodu ise araştırmacının ürettiği belirlenmiştir. Ayrıca yapay zeka uygulamalarının, araştırmacıdan farklı olarak özgün kodlar ortaya çıkardığı görülmüştür. Sonuç olarak, yapay zeka uygulamalarının derinlemesine analizlerde sınırlılıklar içermekle birlikte, araştırmacılara alternatif bakış açıları sunarak içerik analizlerini değerlendirme ve geliştirme sürecinde destek sağlayabileceği anlaşılmaktadır. Araştırmacıların, bu tür uygulamaları içerik analizinde kullanırken etik ilkeleri gözetmeleri, doğrudan değil destekleyici bir araç olarak faydalanmaları ve farklı yapay zeka uygulamalarından yararlanmaları önerilmektedir.

Anahtar Sözcükler: Yapay zeka, içerik analizi, nitel araştırma, kodlayıcılar arası uyum

1987–2023 Yılları Arasında Sosyal Hizmet Alanında Hazırlanan Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Analizi

Yasin ERDURAK
Dr. Öğretim Üyesi, Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi
yerdurak@bandirma.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-0949-8100

Rumeysa SARIGÜL
Öğrenci, Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi
rumeysasarigul8@gmail.com
ORCID ID: 0009-0003-3090-7068

Mahmut Talha UÇAR
Doktor, Tekirdağ İl Sağlık Müdürlüğü, Saray İlçe Sağlık Müdürlüğü
drtalhaucar@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-1433-4832

Özet
Sosyal hizmet, bireylerin ve toplumun refahını artırmak amacıyla yürütülen uygulama ve araştırmaları içeren disiplinlerarası bir alandır. Türkiye'de sosyal hizmet alanında lisansüstü eğitim, mesleğin kuramsal temellerinin güçlendirilmesi ve uygulamaların bilimsel bir çerçevede yürütülebilmesi açısından önem taşımaktadır. Bu çalışmanın amacı, Türkiye'de sosyal hizmet alanında 1987–2023 yılları arasında hazırlanmış lisansüstü tezleri bibliyometrik analiz yöntemiyle inceleyerek mevcut durumu ve gelecekteki yönelimleri ortaya koymaktır. Bibliyometrik analiz, akademik çalışmaların konusu, sayfa sayısı, yılı, türü, yayınlandığı üniversite, ana bilim dalı, araştırma türü ve örneklem büyüklüğü gibi çeşitli bilgilerin değerlendirilerek analiz edildiği bir yöntemdir. Bu yöntem, akademik çalışmaların yıllar içerisindeki değişimlerini, trendlerini ve eksik kalan alanlarını ortaya koymayı amaçlar. Bu tanımlayıcı araştırmada Yükseköğretim Kurulu Tez Merkezi'nde 2023 ve öncesinde yayımlanmış, ilgili anabilim dallarına ait toplam 1476 lisansüstü tez incelenmiştir. Tezler en az 1 en çok 4 olmak üzere konularına göre 2662 konu etiketiyle etiketlenmiştir. Bununla birlikte tezler; tür, yıl, konu, araştırma deseni, örneklem grubu, yürütüldüğü il ve enstitü gibi değişkenler açısından analiz edilmiştir. İstatistiksel değerlendirmede frekans, yüzde, ortanca ve korelasyon analizleri kullanılmıştır. Tezlerin %80,1'i yüksek lisans (n=1182), %19,9'u doktora tezidir (n=294). En fazla tez 2019 yılında yapılmış (n=260) ve yapılan Pearson korelasyon testinde yıllara göre tez sayısında güçlü bir artış olduğu görülmüştür ($r=0,928$; $p<0,001$). Toplam 2662 konu etiketi içinde en sık çalışılan konu ruhsal sağlık (n=188; %7,1), göç (n=104; %3,9) ve aile ilişkileridir (n=103; %3,9). Araştırma türleri incelendiğinde %40,6'sının tanımlayıcı (n=599), %39,2'sinin nitel (n=580), %7,5'inin kesitsel (n=110) olduğu görülmüştür. Müdahale temelli çalışmalar ise %3,7 oranındadır. Örneklem grupları içinde en sık kadınlar (n=139; %9,4), aileler (n=127; %8,6) ve sosyal hizmet uzmanları (n=113; %7,7) yer alırken; azınlıklar (n=1), koruyucu aile (n=2) ve afetzedeler (n=2) oldukça sınırlı sayıda çalışılmıştır. Tezlerin yarısından fazlası İstanbul, Ankara, Konya ve Kocaeli olmak üzere dört ilde yürütülmüştür. Türkiye'de sosyal hizmet alanındaki lisansüstü tezler niceliksel olarak artış gösterse de konu, yöntem ve örneklem çeşitliliğinde sınırlılıklar bulunmaktadır. Müdahale temelli, yerel bağlamı dikkate alan, temsiliyet açısından dengeli ve kurumlarla iş birliğine dayalı araştırmaların artırılması gerekmektedir. Ayrıca, dezavantajlı gruplar ve uygulama alanlarına yönelik çalışmaların teşvik edilmesi, mesleğin uygulama temelli yapısının güçlendirilmesine katkı sağlayacaktır.

Anahtar Sözcükler: Lisansüstü Eğitim, Sosyal Hizmet, Bibliyometrik Analiz

THE DEVELOPMENT OF THE DIGITAL BOUNDARY AMBIGUITY SCALE (DBAS)

Emine Göçet Tekin
Doçent Doktor, Sakarya Üniversitesi
egocet@sakarya.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-5655-1635

İbrahim Taş
Doçent Doktor, Sakarya Üniversitesi
ibrahimtas@sakarya.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-5752-2753

Halime Eker
Dr. Öğretim Üyesi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi
heker@fsm.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-1801-3929

Özet
The increasing integration of digital communication and social media into romantic relationships has blurred the boundaries between personal and public spheres. In offline contexts, couples often establish explicit or implicit rules regarding privacy, acceptable interactions, and relationship presentation. Online, however, these rules are often undefined, creating digital boundary ambiguity --uncertainty and inconsistency in defining acceptable online behaviors such as interacting with ex-partners, commenting on others' posts, or sharing private moments publicly. Drawing on Boundary Ambiguity Theory and relational turbulence research, this study aimed to develop a reliable and valid instrument to assess digital boundary ambiguity in romantic relationships. The research was conducted with 763 adults aged 18–66. The pre-trial form was tested with 40 participants; exploratory factor analysis (EFA) was performed on 365 participants; confirmatory factor analysis (CFA) on 308 participants; and test–retest reliability on 50 participants. Content validity was established through expert evaluation. Data suitability for factor analysis was confirmed (KMO = .870, $p < .001$; Bartlett's $\chi^2 = 3126.23$, $p < .001$). EFA revealed a 16-item structure with four sub-dimensions: (1) Clarity of Online Boundaries with Partner (eigenvalue = 2.95, 18.40% variance), (2) Perceived Ambiguity in Online Boundaries (2.73, 17.05%), (3) Frequency of Disagreements (2.38, 14.89%), and (4) Comfort with Digital Privacy Rules (2.29, 14.33%). Factor loadings ranged from .662 to .841, and communalities from .503 to .771. CFA confirmed the model's adequacy ($\chi^2/df = 2.283$, SRMR = .06, GFI = 0.92, CFI = 0.93, IFI = 0.93, TLI = 0.91, RMSEA = .06). Item–total correlations ranged from .50 to .76 across subscales. Reliability analyses indicated strong internal consistency, with McDonald's Omega and Cronbach's alpha values between .72 and .88 in both EFA and CFA samples. Composite reliability values (.80–.88) further supported reliability. The Digital Boundary Ambiguity Scale (DBAS) addresses a significant gap in the literature by offering a psychometrically sound tool to assess clarity, perceived ambiguity, conflict frequency, and comfort with digital privacy rules in romantic relationships. The DBAS can be used to explore how digital boundary ambiguity influences relational processes such as jealousy, trust, and satisfaction.

Anahtar Sözcükler: Digital boundary ambiguity, romantic relationships, exploratory factor analysis, confirmatory factor analysis, scale development

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN SİBER ZORBALIK VE SİBER MAĞDURİYET DÜZEYLERİ İLE DUYGU DÜZENLEME GÜÇLÜĞÜ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

ESRA AKSEMER
Öğrenci, Yıldız Teknik Üniversitesi
esra.aksemer@std.yildiz.edu.tr
ORCID ID: 0009-0008-1099-9133

BEGÜM SATICI
Doçent Doktor, Yıldız Teknik Üniversitesi
begum.satici@yildiz.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-2161-782X

Özet
Bu araştırmanın amacı üniversite öğrencilerinin siber zorbalık siber mağduriyet durumları ile duygu düzenleme güçlüğü arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Bununla birlikte siber zorbalık, siber mağduriyet değişkenlerinin cinsiyet, sınıf düzeyi, sosyoekonomik durum, daha önce herhangi bir psikiyatrik/psikolojik yardım alıp almama durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Araştırmanın modeli ilişkisel tarama modelidir. Araştırma 432 üniversite öğrencisinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma verilerinin toplanmasında Kişisel Bilgi Formu ile birlikte Üniversite Öğrencileri için Yenilenmiş Siber Zorbalık Ölçeği ve Duygu Düzenleme Güçlüğü Ölçeği kullanılmıştır. Veriler IBM SPSS 27 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Analizde değişkenler arası ilişkilerde, bağımsız örneklem t testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) son olarak korelasyon ve regresyon analizleri yapılmıştır. Yapılan analizler sonucunda cinsiyete göre siber zorbalık ve siber mağduriyet düzeylerinde anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Erkek öğrencilerin siber zorbalık ve siber mağduriyet sıra ortalamaları kadın öğrencilere göre daha yüksek çıkmıştır. Üniversite öğrencilerinin okudukları sınıf düzeyleri ile siber zorbalık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamakla birlikte siber mağduriyet düzeylerinde anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Sınıf düzeyi 3.sınıf olan öğrencilerin siber mağduriyet ortalamaları sınıf düzeyi 1.sınıf,2.sınıf.4.sınıf ve Yüksek Lisans olanlara göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Üniversite öğrencilerinin sosyoekonomik durumlarına göre siber zorbalık, siber mağduriyet puanlarının anlamlı bir farklılık göstermediği bulunmuştur. Araştırmanın bir diğer sonucu ise daha önce psikolojik/psikiyatrik yardım alıp almama durumuna göre siber zorbalık puanlarında anlamlı bir farklılık bulunmamakla birlikte siber mağduriyet puanlarında anlamlı bir farklılığın olduğu bulunmuştur. Daha önce psikolojik/psikiyatrik yardım alanların siber mağduriyet sıra ortalamalarının yardım almayanlara göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Korelasyon analizi bulgularına göre, siber zorbalık ve siber mağduriyet ile duygu düzenleme güçlüğü arasında düşük seviyede anlamlı ilişki elde edilmiştir. Regresyon analizi bulgularında, duygu düzenleme güçlüğü alt boyutlarından açıklık boyutunun siber zorbalığı anlamlı bir şekilde yordadığı bulunmuştur.

Anahtar Sözcükler: Zorbalık, Siber Zorbalık, Siber Mağduriyet, Duygu Düzenleme Güçlüğü

OYUNLAŞTIRMA İLE OKUL DIŞI ÖĞRENMENİN GÜCÜ

Yağmur Tuğba Bayram Yılmaz
Öğretmen, Adapazarı ENKA Okulları
yagmur.yilmaz@enka.k12.tr
ORCID ID: 0000-0002-7629-950X

Özet
Bu çalışma, 21. yüzyılın hızla değişen bilgi ve teknoloji ortamında, okul dışı öğrenme ortamlarının oyunlaştırma ve yapay zekâ destekli etkinliklerle nasıl daha etkili hâle getirilebileceğini incelemektedir. Sosyal Bilgiler dersi kapsamında Anıtkabir, Kapadokya ve Anadolu Medeniyetleri Müzesi gibi mekânlarda gerçekleştirilen geziler, Genially gibi Web 2.0 araçlarıyla tasarlanan hikâyeleştirme, görev kartları, şifre çözme ve rozet kazanma gibi oyunlaştırma unsurları ile desteklenmiştir. Yapay zekâ desteği ise özellikle gezi öncesi hazırlık, gezi sırasındaki etkileşim ve gezi sonrası değerlendirme etkinliklerinde kullanılmış; Genially programına gömülü sistem aracılığıyla öğrencilere kişiselleştirilmiş yönlendirmeler, anlık dönütler ve öğrenme analitiği raporları sunulmuştur. Araştırma, 10-11 yaş aralığındaki 6. sınıf düzeyinde öğrenim gören 40 öğrenci ile eylem araştırması yöntemi kullanılarak yürütülmüştür. Veri toplama sürecinde anketler, gözlem formları, bireysel mülakatlar ve yapay zekâ destekli analiz çıktıları kullanılmış; veriler betimsel analiz yöntemiyle değerlendirilmiştir. Bulgular, oyunlaştırılmış ve yapay zekâ destekli etkinliklerin öğrencilerin öğrenme motivasyonunu, katılım düzeyini ve akademik başarılarını belirgin şekilde artırdığını ortaya koymuştur. Ayrıca, eleştirel düşünme, problem çözme, gözlem yapma ve mekân algısı gibi becerilerde gelişim sağlanmış, öğrencilerin kültürel mirasa yönelik algılarında olumlu değişiklikler gözlenmiştir. Sonuç olarak, oyunlaştırma ve yapay zekâ ile zenginleştirilmiş okul dışı öğrenme ortamlarının, öğrenme sürecini hem etkileşimli hem de kalıcı hâle getirdiği, kültürel farkındalığı güçlendirdiği ve eğitimde yenilikçi yaklaşımlara önemli katkılar sunduğu görülmüştür.

Anahtar Sözcükler: okul dışı öğrenme, oyunlaştırma, yapay zeka, kültürel miras, sosyal bilgiler

OYUNLAŞTIRILMIŞ ATÖLYELER YOLUYLA KÜLTÜREL MİRAS ÖĞRENİMİ: BİR EYLEM ARAŞTIRMASI

Yağmur Tuğba Bayram Yılmaz
Öğretmen, Adapazarı ENKA Okulları
yagmur.yilmaz@enka.k12.tr
ORCID ID: 0000-0002-7629-950X

Özet
Bu araştırmada, Z kuşağı olarak tanımlanan dijital dünyayla yoğun etkileşim içinde bulunan öğrencilerin "doğal ve tarihi güzellikler" kavramına yönelik bakış açılarını dijital ortamlar aracılığıyla ortaya koymak ve atölye çalışmaları yoluyla iletişim, iş birliği gibi sosyal becerilerini geliştirmek hedeflenmiştir. Çalışma kapsamında, öğrencilerin yalnızca temel düzeyde bilgi sahibi oldukları konuları derinleştirmeleri, kalıplaşmış öğrenme ortamlarının dışına çıkarak daha farklı ve yenilikçi yöntemlerle kalıcı ve etkili öğrenme deneyimleri yaşamaları amaçlanmıştır. Araştırmacı, teknolojinin günümüz yaşamındaki belirleyici rolünü göz önünde bulundurarak akran öğretimine dayalı eğitsel oyunlaştırma atölyeleri tasarlamışlardır. Bu kapsamda, hem fiziksel hem de dijital ortamlarda uygulanabilecek iki farklı oyun geliştirilmiş; ayrıca Bing ve ChatGPT gibi dijital araçlardan yararlanılarak "Efsaneler Labirenti: Doğal ve Tarihi Güzellikler" kitabı üzerinden etkileşimli bir sunum gerçekleştirilmiştir. Araştırma eylem araştırması desenine dayalı olarak yürütülmüş; sınıf ortamında uygulanan yöntemlerin ötesinde bağımsız yaklaşımların kullanılmasıyla öğrenme ortamlarına farklı bir boyut kazandırılmıştır. Çalışma, Sakarya'daki bir okulda öğrenim gören 60 öğrenciyle gerçekleştirilmiştir. Sürecin değerlendirilmesinde ön test-son test uygulamaları ile oyunlaştırılmış atölyelerden elde edilen veriler kullanılmıştır. Bulgular, oyunlaştırma ve dijital araçların kullanımının öğrencilerin motivasyonunu artırdığını, bilgi aktarımını güçlendirdiğini ve öğrenciler arasında iletişim ile iş birliğini geliştirdiğini ortaya koymuştur.

Anahtar Sözcükler: Sosyal Bilgiler, Oyunlaştırma, Sürdürülebilirlik, Yapay Zeka

AİLE TERAPİSİNDE YENİ BİR SOLUK: ÇEVRİMİÇİ AİLE TERAPİSİ

Yasemin Kaygas
Dr. Öğretim Üyesi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi
yasemin.kaygas@hku.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-9264-2486

Hatice Zehra Kadayıfçı
Öğrenci, Hasan Kalyoncu Üniversitesi
zehra.kdy@gmail.com
ORCID ID: 0009-0002-7855-8517

Selin Özkan
Uzman, Hasan Kalyoncu Üniversitesi
selinozkn.02@hotmail.com
ORCID ID: 0009-0002-8218-9507

Nida Gizem Gündeş
Uzman, Hasan Kalyoncu Üniversitesi
gizemnida17@hotmail.com
ORCID ID: 0009-0000-3250-034X

Özet
Dijitalleşmenin hızlı ilerleyişi, psikolojik danışma ve özellikle aile danışmanlığı alanında yöntem ve tekniklerde önemli değişimlere yol açmıştır. COVID-19 pandemisi, yüz yüze terapi süreçlerini kesintiye uğratmış ve çevrimiçi danışma uygulamalarının hızla benimsenmesini sağlamıştır. Bu süreç, danışma pratiğinin dijital ortama evrimi olarak değerlendirilebilir. Çevrimiçi aile terapisi, coğrafi engelleri aşma, zaman ve mekân esnekliği sağlama, ekonomik erişilebilirlik ve terapötik tekniklerin sanal ortama uyarlanabilmesi gibi avantajlar sunmaktadır. Danışanlar, kimliklerini gizli tutarak destek alabilmekte, aile içi engelleri veya seyahat zorluklarını aşabilmektedir. Bu yönleriyle çevrimiçi terapi, profesyonel desteğe erişimi kolaylaştırmakta ve danışanların psikolojik yardım alma konusundaki önyargılarını azaltmaktadır. Buna karşın çevrimiçi terapinin bazı sınırlılıkları da bulunmaktadır. Sözel olmayan ipuçlarının eksikliği, teknik sorunlar, güvenlik kaygıları ve terapistin yetkinliği gibi konular terapötik ilişkiyi etkileyebilir. Bu nedenle, çevrimiçi uygulamaların etik standartlara uygun yürütülmesi, bilgilendirilmiş onamın sağlanması ve teknolojik altyapının güçlendirilmesi büyük önem taşımaktadır. Danışmanların insan odaklı yaklaşımı sürdürmesi, terapötik sürecin etkinliğini artırmaktadır. Literatür taramaları, çevrimiçi aile terapisinin özellikle erişim güçlüğü yaşayan aileler için etkili bir alternatif sunduğunu göstermektedir. Geleneksel yüz yüze terapilerin yetersiz kaldığı durumlarda çevrimiçi uygulamalar, psikolojik destek ihtiyacını karşılamada tamamlayıcı bir rol üstlenmektedir. Sonuç olarak, dijital terapötik süreçlerde etik ve güvenlik standartlarına uygun bir insan odaklı yaklaşım benimsenmesi, hem uygulama kalitesini hem de danışan memnuniyetini artırmaktadır. Çevrimiçi aile terapisi, güncel ihtiyaçlara yanıt veren, erişilebilirliği artıran ve geleneksel terapiyi destekleyen önemli bir danışma modeli olarak değerlendirilmektedir.

Anahtar Sözcükler: çevrimiçi aile danışmanlığı, dijital dünya, aile danışmanlığı, çevrimiçi danışmanlık

ALGILANAN SOSYAL DESTEK VE OKUL BAĞLILIĞI ARASINDAKI ILIŞKIDE AKADEMIK ÖZ YETERLIĞIN ARACI ROLÜ

Hatice Zehra Kadayıfçı
Öğrenci, Hasan Kalyoncu Üniversitesi
hzehra.kadayifci@std.hku.edu.tr
ORCID ID: 0009-0002-7855-8517

Yasemin Kaygas
Dr. Öğretim Üyesi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi
yasemin.kaygas@hku.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-9264-2486

Özet
Bu araştırmanın amacı, ergen bireylerin algıladıkları sosyal destek ile okul bağlılığı arasındaki ilişkide akademik öz yeterliğin aracı rolünü incelemektir. Ergenlik dönemi; biyolojik, psikolojik ve sosyal değişimlerin yoğun olarak yaşandığı ve bireyin yaşamına yön veren önemli bir gelişim evresidir. Bu dönemde öğrencilerin okula olan bağlılık düzeyleri, onların akademik başarıları, psikolojik sağlamlıkları ve sosyal uyum becerileri üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Literatür, algılanan sosyal desteğin okul bağlılığı üzerinde pozitif bir etkisi olduğunu ortaya koyarken, akademik öz yeterliğin de okul bağlılığının güçlü bir yordayıcısı olduğunu göstermektedir. Ancak bu iki değişken arasındaki ilişkide akademik öz yeterliğin aracı rolünü ele alan araştırmalar oldukça sınırlıdır. Bu bağlamda, ilişkisel tarama modeliyle yürütülen çalışmada, 2024-2025 eğitim öğretim yılında Kahramanmaraş ili Elbistan ilçesinde öğrenim gören 347 lise öğrencisinden elde edilen veriler analiz edilmiştir. Veri toplama sürecinde "Çocuklar için Okula Bağlanma Ölçeği", "Algılanan Sosyal Destek Ölçeği" ve "Çocuklar için Öz Yeterlik Ölçeği" kullanılmıştır. Elde edilen bulgulara göre, algılanan sosyal destek ile okul bağlılığı ve akademik öz yeterlik arasında anlamlı ve pozitif ilişkiler tespit edilmiştir. Regresyon analizleri ise akademik öz yeterliğin, algılanan sosyal destek ile okul bağlılığı arasındaki ilişkide anlamlı bir aracı değişken olduğunu göstermiştir. Araştırma bulguları, eğitim ortamlarında ergenlerin okul bağlılığını güçlendirmeye yönelik geliştirilecek müdahale programlarında sosyal destek sistemlerinin artırılması ve akademik öz yeterliklerinin desteklenmesi gerektiğine işaret etmektedir.

Anahtar Sözcükler: Algılanan sosyal destek, okul bağlılığı, akademik öz yeterlik, ergenlik

İLKOKUL 3. VE 4. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN PROBLEMLİ TEKNOLOJİ KULLANIMI VE EBEVEYNLERİN DİJİTAL FARKINDALIĞI

Sena GÜME
Dr. Öğretim Üyesi, İstanbul Medipol Üniversitesi
sgume@medipol.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-2696-0304
Şerife ŞEKERCİ
Öğretmen, MEB
serifeesekerci@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-7594-786X
Hilal ÖZKAL
Öğrenci, -
hilalozkal0@gmail.com
ORCID ID: 0009-0003-8076-2880
Mahmut Talha UÇAR
Doktor, Tekirdağ İl Sağlık Müdürlüğü
drtalhaucar@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-1433-4832

Özet

Dijital teknolojilerin yaygınlaşması, çocukların yaşam tarzlarını ve öğrenme alışkanlıklarını önemli ölçüde etkilemiştir. Araştırmalar, ilkokul çağındaki çocuklarda problemli teknoloji kullanımı ile psikososyal ve akademik sorunlar arasında ilişki olduğunu göstermektedir. Ebeveynlerin farkındalığı yüksek olduğunda, çocuklarda problemli teknoloji kullanımının görülme sıklığı azalmakta ve güvenli dijital alışkanlıklar gelişmektedir. Bu araştırma, İstanbul-Esenler ilçesindeki bir devlet ilkokulunda öğrenim görmekte olan 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin problemli teknoloji kullanım düzeylerini belirlemeyi ve çeşitli değişkenler açısından incelemeyi amaçlamaktadır. Ayrıca, ebeveynlerin dijital farkındalık ve sosyal medya bağımlılık düzeyleri ile çocukların problemli internet kullanımı arasındaki ilişkiler değerlendirilmiştir. Çalışma grubu, 730 öğrenci ve 109 ebeveynden oluşmaktadır. Veri toplama araçları olarak İnternet Oyun Oynama Bozukluğu Ölçeği Kısa Formu, Çocuklar için Problemli Teknoloji Kullanımı Ölçeği, Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği, Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği-Yetişkin Formu ve araştırmacılar tarafından hazırlanan kişisel bilgi formları kullanılmıştır. Veriler, bağımsız örneklem t-testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA), Pearson korelasyon analizi ve çoklu doğrusal regresyon analizi ile değerlendirilmiştir. Bulgular, çocukların internet oyun oynama bozukluğu düzeylerinin sınıf düzeyi, anne-baba eğitim ve çalışma durumu açısından farklılaşmadığını ancak cinsiyet, günlük internet kullanım süresi ve cep telefonuna sahip olma durumuna göre anlamlı farklılıklar bulunduğunu göstermektedir. Erkek çocukların kız çocuklarına göre, cep telefonu olanların ise olmayanlara göre internet oyun oynama bozukluğu düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Günlük internet kullanım süresi yüksek olan çocuklarda, internet oyun oynama bozukluğu düzeyleri de yüksektir. Çocukların problemli teknoloji kullanımı, dijital ebeveyn farkındalığının olumsuz model olma ($r = .421$, $p<.01$) ve dijital ihmal ($r = .565$, $p<.01$) boyutlarıyla pozitif, risklerden koruma ($r = -.370$, $p<.01$) boyutuyla ise negatif yönde anlamlı ilişkilidir. Ayrıca ebeveyn sosyal medya bağımlılık düzeyinin, çocukların problemli teknoloji kullanımıyla pozitif ilişkili ($r = .261$, $p<.01$) olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ebeveyn sosyal medya bağımlılık düzeyi, dijital ebeveyn farkındalığı boyutlarından olumsuz model olma ($r = .509$, $p<.01$) ve dijital ihmal ($r = .359$, $p<.01$) ile pozitif, verimli kullanım ($r = -.244$, $p<.05$) boyutuyla ise negatif yönde anlamlı ilişkilere sahiptir. Dijital ebeveyn farkındalığı boyutlarından olumsuz model olma, dijital ihmal ve risklerden koruma sosyal medya bağımlılık düzeyi ile birlikte çocuklarda problemli internet kullanımının %41'ini ($R=.641$, $R2=.411$, $F(4,104)=18.171$, $p<.001$) açıklamaktadır. Sonuç olarak, bilinçli teknoloji kullanımına yönelik eğitim programlarının hem çocuklara hem de ebeveynlere yönelik tasarlanması önerilmektedir.

Anahtar Sözcükler: Problemli Teknoloji Kullanımı, Dijital Ebeveynlik Farkındalığı, İnternet Oyun Oynama Bozukluğu, Sosyal Medya Bağımlılığı

EV İŞLERİNDE YAPAY ZEKÂ VE TOPLUMSAL CİNSİYET: AİLE DİNAMİKLERİNE ETKİLERİ

Sümeyye Emine Babal
Öğrenci, Üsküdar Üniversitesi
sumeyyeeminebabal@gmail.com
ORCID ID: 0009-0001-6081-3826

Özet
Bu çalışma, ev işlerinde yapay zekâ (YZ) kullanımının toplumsal cinsiyet kalıpları ve aile dinamikleri üzerindeki etkilerini sistematik olarak incelemektedir. Ev içi emek tarihsel olarak görünmez ve büyük ölçüde kadınlara yüklenmiş olup YZ destekli teknolojiler fiziksel iş yükünü azaltma potansiyeline sahip olsa da toplumsal cinsiyet normları ve zihinsel emek dağılımı üzerinden yeni eşitsizlikler yaratabilmektedir (Page et al., 2021). Sistematik tarama ile Ocak 2010–Ocak 2025 arasında yayımlanmış ve ev içi YZ uygulamalarını sosyo-kültürel bağlamda ele alan 38 çalışma analiz edilmiştir; veri tabanları arasında Scopus, Web of Science, IEEE Xplore, ACM Digital Library, SpringerLink ve Google Scholar kullanılmış ve anahtar kelimeler "artificial intelligence", "smart home", "domestic robot" ile "household labor", "gender roles" ve "mental load" birleştirilmiştir. Bulgular, YZ teknolojilerinin temizlik robotları, akıllı mutfak cihazları ve dijital asistanlar aracılığıyla iş yükünü azalttığını ve aile içi zaman paylaşımını kısmen kolaylaştırdığını göstermektedir (Pew Research Center, 2022; Eurostat, 2021; Yılmaz & Arslan, 2022). Ancak toplumsal cinsiyet eşitsizlikleri köklü biçimde dönüşmemekte, kadınlar hâlen ev işine daha fazla zaman ayırmaktadır (ILO, 2020). Sosyal robotlar ve dijital asistanlar duygusal destek sağlarken, insan-insan etkileşiminin yerini alması aile bağlarını zayıflatma riski taşımakta; mahremiyet kaygıları, teknolojiye bağımlılık ve nesiller arası adaptasyon farkları öne çıkan sorunlar arasında yer almaktadır (Chen & Li, 2020; Katz & Marshall, 2021). Çalışma, ev içi YZ kullanımının toplumsal cinsiyet ve aile dinamikleri üzerindeki etkilerini kültürlerarası bir perspektifle bir araya getirerek literatüre katkıda bulunmakta; YZ entegrasyonunda aile bireylerinin bilinçlendirilmesi, dengeli kullanımın teşvik edilmesi, yasal düzenlemelerin güçlendirilmesi, yaşlı bireylere destek sağlanması ve toplumsal cinsiyet eşitliğinin korunması önerilmektedir.

Anahtar Sözcükler: Yapay zekâ, Ev içi emek, Toplumsal cinsiyet, Aile dinamikleri

BELİREN YETİŞKİNLERDE FELAKET KAYDIRMASI, AİLE İLETİŞİMİ VE MUTLULUK KORKUSU ARASINDAKI İLİŞKİLERİN İNCELENMESİ

Feyza YAĞIZ
Öğrenci, Yıldız Teknik Üniversitesi
feyza.yagiz@std.yildiz.edu.tr
ORCID ID: 0009-0006-3161-0436

Yılmaz Alper Meriç
Öğrenci, Yıldız Teknik Üniversitesi
alpermeric004@gmail.com
ORCID ID: 0009-0009-2037-4126

Fatmagül Tüzen
Öğrenci, Yıldız Teknik Üniversitesi
fatmagul.tuzen@std.yildiz.edu.tr
ORCID ID: 0009-0000-1338-0012

Ali Berke Körün
Araştırma Görevlisi, Yıldız Teknik Üniversitesi
berke.korun@yildiz.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-8603-1155

Özet
Bu araştırmada, beliren yetişkinlik dönemindeki bireylerin felaket kaydırması, mutluluk korkusu ve aile iletişimi düzeyleri arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Araştırmanın temel amacı, üniversite öğrencilerinin aile iletişimi düzeyini yordamada felaket kaydırması ve mutluluk korkusu düzeylerinin açıklama gücünü incelemektir. Araştırma üniversite düzeyinde öğrenim gören 205 kadın 102 erkek olmak üzere toplamda 307 gönüllü beliren yetişkinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın katılımcıları amaçlı örnekleme yönteminden faydalanılarak belirlenmiştir. Bu çalışmada veri toplama araçları olarak kişisel bilgi formu, Felaket Kaydırması Ölçeği Kısa Formu, Mutluluk Korkusu Ölçeği ve Aile İletişmi Ölçeği kullanılmıştır. Elde edilen veriler üzerinden pearson korelasyon analizi yapılmış değişkenler arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Aile iletişimi düzeyinin felaket kaydırması ile anlamlı ve negatif yönde ($r = -.128$, $p < .001$); mutluluk korkusu ile anlamlı ve negatif yönde ($r = -.146$, $p < .001$) bir bulunduğu görülmüştür. Aile iletişimi düzeyini yordama amaçlı yapılan çoklu doğrusal regresyon analizi sonuçlarına göre felaket kaydırması ve mutluluk korkusunun aile iletişimi düzeyini anlamlı bir şekilde yordadığı sonucuna ulaşılmıştır ($R = .168$, $p < .001$). Elde edilen bulgular, sosyal medyadaki olumsuz içeriklerin mutluluk algıları ve aile dinamikleri ile ilişkili olduğunu göstermektedir. Bu sonuçlar, beliren yetişkinlerin aileleri ile kurdukları iletişimi destekleme süreçlerinde sosyal medyanın etkin kullanımının öğretimi ve mutluluk inançlarının birlikte ele alınmasının önemini vurgulamaktadır.

Anahtar Sözcükler: Felaket kaydırması, mutluluk korkusu, aile iletişimi

HAYAT BİLGİSİ DERSİNDE STEM EĞİTİMİNİN UYGULANABİLİRLİĞİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

Birgül Şahin
Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı
birgulsahin97@gmail.com
ORCID ID: 0000-0003-4436-532X

Elif Yıldız
Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı
birgulsahin97@gmail.com
ORCID ID: 0000-0001-7377-2085

Özet
İçinde bulunduğumuz yüzyılda meydana gelen hızlı teknolojik ve sosyal değişimler eğitim etkinliklerine de yansımış, bireylerin bu değişimlere ayak uydurmak için gereken becerileri kazanma ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Değişime açık olma ve değişime ayak uydurma, eleştirel düşünme, iş birliği, problem çözme, yaratıcı düşünme, yansıtıcı düşünme bu becerilerin başında yer almaktadır. STEM (Science, Technology, Engineering, Mathematics) yaklaşımı bu becerileri kazanma, uygulamayı hedefleyen disiplinler bütünüdür. STEM; bireyleri ifade ettiği disiplinler kapsamında 21. yüzyıl becerilerini de temele alarak hayata hazırlamayı ve onların topluma ilişkin rollerini kavrama ve bu rollere hazırlanma, öğrenmeyi anlamlandırma, içselleştirme süreçlerine katkı sağlamayı amaçlar. Hayata hazırlanma bireylerin yaparak yaşayarak, hayatla iç içe karşılanmasıyla mümkün olmaktadır. Hayat Bilgisi bilişsel, duyusal ve sosyal boyutu olması açısından ifade edilen becerilerin kazanılmasına uygun bir derstir. STEM etkinlikleri ile Hayat Bilgisi dersi öğretmenler için planlama bilgi, beceri ve deneyim gerektirmektedir. Ancak ülkemizde öğretmenlerin bu konuda beceri, duygu ve düşüncelerini ortaya koyması açısından ilgili araştırmalar sınırlıdır. Bu bağlamda bu araştırma öğretmenlerin STEM etkinliklerinin planlanma, uygulama, eğitim öğretim sürecine dahil etmeye yönelik görüşlerini ortaya koyması bakımından önemlidir. Bu araştırmanın amacı, sınıf öğretmenlerinin Hayat Bilgisi dersinde STEM etkinliklerinin uygulanabilirliğine ilişkin görüşlerini ve bu etkinlikleri sınıf ortamına nasıl yansıttıklarını ortaya koymaktır. Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji deseniyle yürütülmüştür. Araştırmanın çalışma grubunu, amaçlı örnekleme yöntemlerinden olan "maksimum çeşitlilik örneklemesi" ile belirlenen ve Türkiye'nin farklı illerinde, ilçelerinde ve köylerinde görev yapan 16 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Veriler açık uçlu sorulardan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak toplanmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi ile çözümlenmiştir. Bu çalışmada elde edilen verilerin analizi devam etmektedir. Bulgular, tamamlandığında ayrıntılı tablolar ve yorumlarla burada sunulacaktır. Bu araştırma ile öğretmenlerin bu alandaki görüş ve deneyimleri ortaya konulacak hem öğretim süreçlerinin iyileşmesine hem de program geliştirmeye katkı sağlanacaktır.

Anahtar Sözcükler: Hayat bilgisi, STEM eğitimi, sınıf öğretmeni

SOSYOTELİZM İLE SOSYAL BAĞLILIK ARASINDAKİ İLİŞKİDE BİLİŞSEL ESNEKLİĞİN ARACI ROLÜNÜN İNCELENMESİ

Ezgi OKUR
Öğrenci, Yıldız Teknik Üniversitesi
okurezgi24@gmail.com
ORCID ID: 0009-0002-6144-1689

Seydi Ahmet SATICI
Profesör Doktor, Yıldız Teknik Üniversitesi
ahmet.satici@yildiz.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-2871-8589

Özet
Sosyotelizm, yüz yüze etkileşim sırasında akıllı telefon kullanımının ön plana çıkarak karşıdaki kişiyi ikinci plana itmesi şeklinde tanımlanan bir kavramdır. Günümüz ilişkilerinde giderek yaygınlaşan bu davranış, kişilerarası iletişimi zayıflatmakta ve bireylerin sosyal bağlılık duygularını olumsuz yönde etkilemektedir. Sosyal bağlılık, bireyin kendisini başkalarıyla anlamlı ilişkiler içinde hissetmesi, aidiyet geliştirmesi ve toplumsal bağlarını sürdürebilmesidir. Bu ilişkide aracı rol oynayabilen değişkenlerden biri ise bireylerin sosyal etkileşimlerdeki uyum ve dengeyi korumalarını kolaylaştıran bilişsel esnekliktir. Bilişsel esneklik, bireyin karşılaştığı yeni ya da zorlayıcı durumlarda düşünce ve davranışlarını uyarlayabilme, alternatif bakış açıları geliştirebilme ve sosyal ilişkilerde daha uyumlu etkileşimler kurabilme kapasitesi olarak tanımlanmaktadır. Bu çalışmanın amacı, sosyotelizm ile sosyal bağlılık arasındaki ilişkide bilişsel esnekliğin aracı rolünü incelemektir. Araştırma kapsamında 299 kadın ve 182 olmak üzere 481 katılımcıdan veri toplanmıştır (Yaş aralığı = 19-68, Yaş ortalaması = 28.376). Katılımcıların büyük çoğunluğu algıladıkları sosyoekonomik durumlarının düşük olduğunu bildirmiştir (n = 296). Normallik varsayımının sağlanmasından sonra ilk olarak Pearson momentler çarpımı korelasyon analizi yapılmış ve ardından iki aşamalı yapısal eşitlik modellemesi analizi gerçekleştirilmiştir. Korelasyon analizinde sosyotelizmin bilişsel esneklik ($r = -.235$, $p < .01$) ve sosyal bağlılık ($r = -.208$, $p < .01$) ile arasında negatif yönde anlamlı ilişki olduğu saptanmıştır. Ek olarak, bilişsel esneklik ile sosyal bağlılık arasında da pozitif yönde anlamlı ilişki belirlenmiştir ($r = .213$, $p < .01$). Yapısal eşitlik modellemesinde ise ölçüm modeli analizlerinde tüm faktör yüklerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve .580 ile .956 arasında değer aldığı belirlenmiştir. Ayrıca bu modelin uyum indeks değerleri kabul edilebilir düzeydedir: $\chi^2/df = 1.377$, $p < .001$, CFI = .998, TLI = .996, NFI = .992, RMSEA = .028. Bu bulgu, gözlenen değişkenlerin ilgili gizil yapıları yansıttığını göstermektedir. Yapısal eşitlik modellemesinin ikinci aşamasında yaş, cinsiyet ve sosyoekonomik durum demografik değişkenleri modele kovaryans değişken olarak eklenmiştir. Analiz sonucunda gizil değişkenler arasındaki tüm yolların anlamlı olduğu ve uyum indeks değerlerinin kabul edilebilir düzeyde olduğu belirlenmiştir ($\chi^2/df = 1.077$, $p < .001$, CFI = .999, TLI = .998, NFI = .984, RMSEA = .013). Bu bulgular sosyotelizmin sosyal bağlılığı olumsuz etkilediğini ve bilişsel esnekliğin bu ilişkide önemli bir aracı rol üstlendiğini ortaya koymaktadır. Elde edilen tüm bulgular literatür ışığında tartışılarak yorumlanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Sosyotelizm, bilişsel esneklik, sosyal bağlılık

AİLE İLETİŞİMİNDEN BENLİK BELİRGİNLİĞİNE: GENÇ YETİŞKİNLİKTE DUYGU DÜZENLEME VE YALNIZLIĞIN SERİ ARACILIK ROLÜ

Önder BALTACI
Doçent Doktor, KIRŞEHİR AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ
baltacionder@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-9974-8507

Asude Sena MUĞLU
Araştırma Görevlisi, KIRŞEHİR AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ
asudemuglu123@gmail.com
ORCID ID: 0000-0003-1665-5514

Beyza ÇALI
Öğrenci, KIRŞEHİR AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ
beyzacali71@gmail.com
ORCID ID: 0009-0005-7683-4540

Özet
Aile iletişimi, genç yetişkinlik döneminde benlik kavramı açıklığının gelişiminde belirleyici bir rol oynamaktadır. Önceki araştırmalar bu etkinin varlığını göstermiş olsa da ilişkinin hangi psikolojik süreçler aracılığıyla işlediği yeterince açıklığa kavuşmamıştır. Zayıf aile iletişimi, duygu düzenleme güçlükleri ve yalnızlık gibi duygusal ve kişilerarası sorunlar üzerinden benlik kavramı açıklığını zayıflatabilir. Bu çalışmada, aile iletişimi ile benlik kavramı açıklığı arasındaki ilişkide duygu düzenleme güçlükleri ve yalnızlığın ardışık aracılık etkisi incelenmiştir. Araştırma, Türkiye'de kırsal bir üniversitede öğrenim gören 18–29 yaş aralığındaki 445 genç yetişkinle (katılımcıların %59,1'i kadın, %40,9'u erkek) yürütülmüştür. Seri aracılık analizleri, bias-düzeltilmiş bootstrap yöntemi (örneklem = 5000) kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Bulgular, açık, duyguların ifade edildiği ve problem çözme odaklı aile etkileşimlerinin daha yüksek düzeyde benlik kavramı açıklığı ile ilişkili olduğunu göstermektedir. Buna karşın zayıf aile iletişiminin, duygu düzenleme güçlükleri ve artan yalnızlıkla bağlantılı olduğu saptanmıştır. Ayrıca, duygu düzenleme sorunları ile yalnızlık arasında güçlü bir ilişki bulunmuş ve her iki değişkenin de düşük benlik kavramı açıklığıyla ilişkili olduğu görülmüştür. Yapısal eşitlik modeli sonuçları, aile iletişiminin yalnızca doğrudan bir etkiyle sınırlı olmadığını, aksine birbirine bağlı duygusal ve sosyal mekanizmalar üzerinden işlediğini ortaya koymuştur. Zayıf aile iletişimi, duygu düzenleme becerilerini zayıflatmakta; bu durum yalnızlık duygularını artırarak bireyin benlik algısının bütünlüğünü zedelemektedir. Bootstrap analizleri hem ayrı ayrı hem de seri aracılık etkilerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğunu doğrulamış, böylece modelde öngörülen yolların güvenilirliğini göstermiştir. Sonuç olarak, genç yetişkinlerde benlik kavramı açıklığını güçlendirmeye yönelik müdahalelerin yalnızca aile iletişimini geliştirmeyi değil, aynı zamanda duygu düzenleme becerilerinin desteklenmesini ve yalnızlıkla başa çıkmayı da hedeflemesinin önemli olduğu görülmektedir. Bu bulgu, kimliğin psikolojik temellerinin korunması ve güçlendirilmesine yönelik uygulamalara katkı sağlamaktadır.

Anahtar Sözcükler: aile iletişimi, benlik belirginliği, duygu düzenleme, yalnızlık, genç yetişkinlik

DİJİTAL ÇAĞDA ÇOCUK YETİŞTİRME: YAPAY ZEKÂNIN EBEVEYNLİK, BAĞLANMA DİNAMİKLERİ VE PSİKOSOSYAL GELİŞİM ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ [78]

NAZ PELİN SOYER
Uzman, ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
nazsoyer2000@gmail.com
ORCID ID: 0009-0008-2454-8173

Özet
Çocuk yetiştirme pratikleri, dijital çağda yapay zekâ (YZ) teknolojilerinin gündelik yaşamın merkezine yerleşmesiyle birlikte önemli bir dönüşüm geçirmektedir. Bu çalışma, literatür ve vaka örneklerine dayalı kuramsal bir değerlendirme sunarak, YZ'nin çocukların bilişsel, sosyal ve duygusal gelişimleri üzerindeki etkilerini tartışmayı amaçlamaktadır. Özellikle tipik gelişim gösteren çocuklarda YZ; bilgiye erişim, öğrenme motivasyonu ve bilişsel becerilerin desteklenmesinde katkı sağlayabilmekte; ancak aşırı kullanım durumunda sosyal empati, eleştirel düşünme ve insan ilişkilerinde yüzeyselleşme riskini artırmaktadır. Özel gereksinimli çocuklarda, özellikle otizm spektrum bozukluğunda, YZ tabanlı uygulamalar sosyal becerilerin yapılandırılmış biçimde gelişimine yardımcı olurken; gerçek sosyal etkileşimlerin yerine geçmesi durumunda spontane iletişim becerilerini sınırlayabilmektedir. Vaka analizleri, çocukların YZ sistemlerini yalnızca bir araç değil, aynı zamanda bakım verici ve duygusal figür olarak konumlandırdığını göstermektedir. Bu durum, ebeveyn-çocuk ilişkisinde otorite, bağlanma ve duygusal erişim rollerinin yeniden tanımlanmasını zorunlu kılmaktadır. Çalışmada ayrıca dijital ebeveynlik ve ekolojik yazarlık kavramları çerçevesinde, ebeveynlerin çocukların teknolojiyle etkileşimlerini bilinçli, sınırlı ve dengeleyici biçimde düzenlemeleri gerektiği vurgulanmaktadır. Amaç, yapay zekânın sunduğu fırsatları gelişimsel ihtiyaçları gözeterek kullanmak, riskleri ise sınırlandırarak çocukların sağlıklı psikososyal gelişimine katkı sunmaktır. Bu bildiri, YZ'nin çocuk yetiştirme süreçlerindeki rolünü etik, psikolojik ve toplumsal boyutlarıyla ele alarak, ebeveynlere ve ruh sağlığı profesyonellerine rehberlik etmeyi hedeflemektedir.

Anahtar Sözcükler: Çocuk Yetiştirme, Yapay Zekâ, Dijital Ebeveynlik, Bağlanma Dinamikleri, Sosyal-Duygusal Gelişim, Özel Gereksinimli Çocuklar, Psikoterapi Yaklaşımları, Etik Sorunlar, Ruh Sağlığı, Literatür Taraması

[78] Dijital Çağda Çocuk Yetiştirme: Yapay Zekânın Ebeveynlik, Bağlanma Dinamikleri ve Psikososyal Gelişim Üzerindeki Etkileri

KAYGI BOZUKLUKLARINDA TEDAVİ YAKLAŞIMLARININ ETKİNLİĞİ [79]

NAZ PELİN SOYER
Uzman, ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
nazsoyer2000@gmail.com
ORCID ID: 0009-0008-2454-8173

Özet
Kaygı bozuklukları, bireyin yaşam kalitesini ciddi biçimde zedeleyen ve günümüzde yaygınlığı giderek artan ruhsal bozukluklar arasında yer almaktadır. Bu çalışma, literatür taramasına dayalı olarak hazırlanmış olup, kaygı bozukluklarının tedavisinde en sık kullanılan üç temel yaklaşımı—Bilişsel Davranışçı Terapi (BDT), farmakoterapi ve mindfulness temelli yaklaşımlar—karşılaştırmalı biçimde kuramsal bir çerçevede ele almayı amaçlamaktadır. BDT, bireyin işlevsiz düşünce kalıplarını fark edip yeniden yapılandırmasını hedefleyen, bilimsel temelli bir terapi modelidir. Farmakoterapi, nörokimyasal dengeleri düzenleyerek semptomları hızlıca kontrol altına alırken; mindfulness temelli yaklaşımlar, bireyin anda kalma ve duygusal farkındalık becerilerini geliştirerek içsel dengeyi sağlamayı hedefler. Literatürdeki bulgular, bu üç yöntemin de kaygı düzeylerini anlamlı biçimde azalttığını göstermektedir. Son yıllardaki bazı çalışmalar, kişiselleştirilmiş müdahale planlarının daha etkili sonuçlar doğurduğunu ortaya koymaktadır. Bu bildiri, her yaklaşımın avantajları, sınırlılıkları ve kombine kullanımına dair önerileri tartışarak, çok yöntemli tedavi modellerine katkı sunmayı ve sahadaki eksik tartışmaları tamamlamayı hedeflemektedir. Klinik uygulamada etkili bir müdahale planı oluşturmak adına kuramsal bilgi birikimi bir araya getirilmiştir. Amaç, hem ruh sağlığı profesyonellerine hem de tedavi sürecinde olan bireylere rehberlik edebilecek bütüncül ve güncel bir perspektif sunmaktır.

Anahtar Sözcükler: Kaygı Bozuklukları, Bilişsel Davranışçı Terapi. Anksiyete, Farmakoterapi Mindfulness, Psikoterapi Yaklaşımları. Kuramsal Değerlendirme, Çok Yöntemli Müdahale, Ruh Sağlığı, Psikolojik Tedavi, Literatür Taraması

[79] Kaygı Bozukluklarında Tedavi Yaklaşımlarının Etkinliği: Bilişsel Davranışçı Terapi (BDT), Farmakoterapi ve Mindfulness Temelli Yaklaşımların Karşılaştırmalı Bir Kuramsal Değerlendirmesi

DİJİTAL ÇAĞDA AİLE: EBEVEYNLERİN TEKNOLOJİ KULLANIMLARININ ÇOCUKLARI İLE İLETİŞİMLERİNE YANSIMALARI [80]

Nurhan Naz
Dr. Öğretim Üyesi, İstanbul Gelişim Üniversitesi
nnaz@gelisim.edu.tr
ORCID ID: 0009-0007-3517-6160

Muhammet Dağtekin
Uzman, Teskin Psikolojik Danışmanlık Merkezi
dagtekinn.muhammet@gmail.com
ORCID ID: 0009-0004-9893-8984

Özet
Dijital çağın hızla gelişen teknolojileri, bireylerin yaşam biçimlerini önemli ölçüde dönüştürmektedir. Bu dönüşüm, özellikle aile yapısı ve ebeveyn-çocuk ilişkilerinde kendisini daha belirgin bir şekilde göstermektedir. Teknolojik cihazların yaygınlaşması, ebeveynlerin çocuklarıyla geçirdiği nitelikli zamanın azalmasına, iletişim biçimlerinin değişmesine ve çocukların gelişimsel ihtiyaçlarının göz ardı edilmesine neden olabilmektedir. Bu bağlamda, çalışmanın amacı, ebeveynlerin teknoloji kullanım düzeylerinin çocuklarla olan iletişimleri üzerindeki etkilerini istatistiksel olarak incelemek ve elde edilen bulgular doğrultusunda aile içi iletişim kalitesinin arttırılmasına yönelik öneriler geliştirmektir. Bu araştırma ilişkisel tarama modeline dayalı nicel bir çalışmadır. Çalışmanın örneklemini, Osmaniye ili Kadirli ilçesinde yaşayan 267 ilkokul ve ortaokul öğrencisinin ebeveyni oluşturmaktadır. Örneklem, basit rastgele örnekleme yöntemiyle seçilmiştir. Veri toplama aracı olarak Young İnternet Bağımlılığı Ölçeği ile Ebeveyn-Çocuk İletişimi Ölçeği kullanılmıştır. Toplanan veriler SPSS programı aracılığıyla analiz edilmiştir. Verilerin normal dağılım gösterip göstermediği Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk testleri ile test edilmiştir. Verilerin analizinde korelasyon, regresyon, bağımsız örneklem t-testi ve tek yönlü ANOVA testleri uygulanmıştır. Elde edilen bulgulara göre, katılımcıların internet bağımlılığı düzeylerinin genel olarak düşük olduğu (ortalama = 1.68) ve ebeveyn-çocuk iletişim düzeylerinin ise genelde yüksek olduğu (ortalama = 1.96) görülmüştür. Yapılan korelasyon analizi, internet bağımlılığı ile ebeveyn-çocuk iletişimi arasında %25.6 oranında anlamlı bir pozitif ilişki olduğunu ortaya koymuştur ($r=0.256$, $p=0.002$). Regresyon analizine göre, internet bağımlılığı 1 birim arttığında ebeveynin çocuğuyla olan iletişimi 0.256 birim artmaktadır ($\beta=0.256$, $p<0.05$). Demografik değişkenlere göre ise bazı gruplar arasında anlamlı farklar saptanmıştır. Araştırma sonuçları, ebeveynlerin teknoloji kullanım düzeylerinin çocuklarıyla olan iletişimlerini belirgin şekilde etkilediğini ortaya koymaktadır. Teknoloji kullanımının düşük düzeyde olması, iletişimi olumlu yönde etkileyebilmekte; ancak yüksek düzeyde teknoloji kullanımı, ebeveynlerin çocuklarına ayırdıkları zamanı ve etkileşim kalitesini azaltabilmektedir. Bulgular, aile danışmanlığı, psikoeğitim programları ve okul temelli rehberlik çalışmalarında dikkate alınabilir. Ayrıca, toplumsal düzeyde teknolojinin doğru ve bilinçli kullanımı konusunda farkındalık yaratılması, sağlıklı aile yapılarının desteklenmesine katkı sağlayacaktır. Ebeveynlerin, teknolojiyle dengeli bir ilişki kurarak çocuklarının duygusal, sosyal ve bilişsel gelişimlerine daha sağlıklı bir ortam sunmaları mümkün olabilir.

Anahtar Sözcükler: teknoloji bağımlılığı, aile ilişkileri, ebeveyn çocuk iletişimi, ebeveynlerin teknoloji kullanımı

[80] Bu çalışma "Teknoloji Bağımlılığı ve Aile İlişkileri: Ebeveynlerin Teknoloji Kullanımlarının Çocuklarıyla İletişimleri Üzerindeki Etkileri" isimli tezden üretilmiştir.

SANAYİDEN SANALLAŞMAYA: TEKNOLOJİK DÖNÜŞÜMÜN AİLE YAPISINA ETKİLERİ

Nurcan Yılmaz[81]
Öğrenci, Üsküdar Üniversitesi
nurcan.yilmaz@st.uskudar.edu.tr
ORCID ID: 0009-0008-6477-1329

Özet
İçinde yaşadığımız teknoloji çağında toplumsal yapı, özellikle de ailenin kurumsal yapısı, teknolojik gelişmelerin etkisiyle hızlı bir dönüşüm yaşamaktadır. Sanayi Devrimi ile başlayan teknik süreç, Endüstri 1.0'dan günümüzdeki Endüstri 5.0'a kadar uzanmış; bu yolculukta buhar gücü, elektrik, bilgisayar, internet, yapay zekâ, biyoteknoloji, nörobilim, sibernetik ve metaverse gibi yenilikler toplumsal yaşamı derinden etkilemiştir. Aile, toplumun en küçük birimi olarak bu dönüşümlerden en çok etkilenen yapılardan biridir. Özellikle dijitalleşme ve sanallaşma süreci, aile içi rollerin ve iletişim biçimlerinin değişmesine yol açmıştır. Yapay zekâ tabanlı chatbotlar, robotlar, sextech teknolojileri ve biyoteknolojinin sunduğu yeni üreme biçimleri, anne-baba-çocuk kavramlarının bile dönüşebileceğini göstermektedir. Transhümanizm, posthümanizm ve siborg tartışmaları, insanın biyolojik sınırlarını aşmasıyla birlikte aile kurumunun geleceğini sorgulatmaktadır. İletişim teknolojileri ve sosyal medyanın yaygınlaşmasıyla birlikte aile üyeleri arasındaki duygusal bağlar zayıflarken, boşanma oranlarının artması, bireyselleşmenin ön plana çıkması ve dijital ebeveynlik gibi yeni kavramların ortaya çıkması dikkat çekicidir. UNICEF, EU Kids Online ve Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın raporları da çocukların dijital risklere karşı korunması gereğini vurgulamaktadır. Bu bağlamda teknolojik gelişmelerin aile yapısına etkileri hem olumlu kolaylıklar hem de parçalanma riskleri taşımaktadır. Gelinen noktada, teknolojiyi yasaklamak yerine dijital kültürü doğru yönlendirmek, aile üyeleri arasında sağlıklı iletişimi korumak ve insanın biyolojik hızına uygun "gerçek" deneyimleri ihmal etmemek, geleceğin toplumları için hayati önem taşımaktadır.

Anahtar Sözcükler: Aile, Sanallaşma, Transhümanizm, Posthümanizm, Siborg

[81] Psikolojik Danışman/ Rehber Öğretmen

KÜLTÜRE DUYARLI PSİKOLOJİK DANIŞMADA HÜMANİSTİK BOYUTLAR: ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA

Dr. Ekin Özbey Duygu
Öğretim Görevlisi, İstanbul Medipol Üniversitesi
ozbeyekin@gmail.com
ORCID ID: 0000-0001-8902-9448

Özet
Bu çalışmanın amacı, kültüre duyarlı psikolojik danışma dersinin üniversite öğrencilerinin empati, kişilerarası ilişkilerde affetme ve umut düzeyleri üzerindeki etkililiğini incelemektir. Araştırma, deney ve kontrol gruplu ön test–son test yarı deneysel desenle yürütülmüştür. Deney grubunda ders programına katılan 24 öğrenci, kontrol grubunda ise 24 öğrenci yer almıştır. Katılımcılara Empati Ölçeği, Kişilerarası İlişkilerde Affetme Ölçeği ve Umut Ölçeği uygulanmıştır. Veriler JASP programında karma ANOVA (Mixed ANOVA) ile analiz edilmiştir. Analiz sonuçları, empati ve umut düzeylerinde zaman × grup etkileşiminin anlamlı olduğunu göstermiştir. Buna göre, deney grubunda empati ve umut puanları, kontrol grubuna kıyasla anlamlı düzeyde artış göstermiştir ($p<.05$). Öte yandan, affetme puanlarında ne zaman etkisi ne de grup × zaman etkileşimi anlamlı bulunmamıştır. Elde edilen bulgular, kültüre duyarlı psikolojik danışma dersinin öğrencilerin kişilerarası duyarlılık ve geleceğe yönelik olumlu beklentiler geliştirme süreçlerine katkı sağladığını ortaya koymaktadır. Ancak affetme değişkeninde anlamlı bir etki gözlenmemesi, bu boyutun daha uzun süreli veya farklı müdahale programlarıyla desteklenmesi gerektiğine işaret etmektedir. Ayrıca, günümüzde eğitimde dijitalleşmenin yaygınlaşmasıyla birlikte bu dersin çevrim içi veya hibrit ortamlarda da etkili biçimde yürütülebilmesi, insani/hümanistik yaklaşımları güçlendirmek açısından kritik bir fırsat sunmaktadır.

Anahtar Sözcükler: hümanist yaklaşım, kültüre duyarlı psikolojik danışma, üniversite öğrencileri

AİLE BÜTÜNLÜK DUYGUSU İLE İLİŞKİ DOYUMU ARASINDAKİ İLİŞKİDE YALNIZLIĞIN ARACILIK ROLÜNÜN İNCELENMESİ

Ezgi Güney Uygun
Öğrenci, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi
ezgi.uygun@izu.edu.tr
ORCID ID: 0009-0004-2551-3205

Seher Merve Erus
Doçent Doktor, Yıldız Teknik Üniversitesi
smerve@yildiz.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-5308-3872

Özet
Aile bütünlük duygusu, bireyin romantik ilişkilerinde güven ve destek beklentilerini güçlendirir. Güçlü aile bağlarına sahip bireylerin daha sağlıklı iletişim kurabildikleri ve bunun da ilişki doyumlarını artırdığı literatürde vurgulanmaktadır. Ancak bu ilişkinin yalnızca doğrudan bir etkiden ibaret olmadığı, arada yer alan psikososyal süreçlerle şekillendiği de bilinmektedir. Bu süreçte özellikle dikkat çeken değişkenlerden biri yalnızlıktır. Önceki bulgular, yalnızlık ile yakın ilişkilerde doyum arasında negatif bir ilişki olduğunu ve sosyal bağların zayıfladığı durumlarda ilişki kalitesinin de zayıfladığını ortaya koymaktadır. Bu doğrultuda, araştırmanın amacı aile bütünlük duygusu ile ilişki doyumu arasındaki ilişkide yalnızlığın aracılık rolünü incelemektir. Bu araştırmaya romantik ilişki içerisinde veya evli olan toplam 316 kişi katılmıştır. Araştırmada Aile Bütünlük (Tutarlılık) Duygusu Ölçeği Kısa Formu, UCLA Yalnızlık Ölçeği Kısa Formu ve İlişki Değerlendirme Ölçeği kullanılmıştır. Aracılık rolünü test etmek amacıyla yapısal eşitlik modellemesi (YEM) ve bootstrap yöntemi uygulanmıştır. Analizler, aile bütünlük duygusu ile ilişki doyumu arasındaki ilişkide yalnızlığın aracılık rolü olduğunu ortaya koymuştur. Bu sonuçların, aile bütünlüğünün romantik ilişkilerde doyumu doğrudan desteklediği kadar, yalnızlığı azaltarak dolaylı yoldan da ilişki kalitesini güçlendirdiğini gösterdiği söylenebilir. Bulgular, romantik ilişkilerde yalnızlık duygusunu azaltmaya yönelik psikososyal müdahalelerin ve güçlü aile bağlarını destekleyen uygulamaların ilişki doyumunu artırmada önemli bir katkı sağlayabileceğini ortaya koymaktadır.

Anahtar Sözcükler: Aile bütünlük duygusu, yalnızlık, ilişki doyumu, YEM

ÇOCUK SUÇLULUĞUNDA GÜNCEL YAKLAŞIMLAR: OYUN VE ETKİNLİK TEMELLİ MÜDAHALELER

Furkan Onur Eken
Dr. Öğretim Üyesi, Beykent Üniversitesi
onureken@beykent.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-6526-3512

Elif Güldemir Eken
Araştırma Görevlisi, İstanbul Gedik Üniversitesi
elif.guldemir@gedik.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-0532-7577

Özet
Son dönemlerdeki çalışmalar suça sürüklenen çocukların sayısında her geçen yıl büyük bir artış olduğunu göstermektedir. Bu durum, hâlihazırda var olan önleyici programların ve politikaların geliştirilmesine yönelik gerekliliği gözler önüne sermektedir. Suça sürüklenen bir çocuğun toplumsal ve ekonomik yaşama geçişine destek olacak, sosyal, sportif ve kültürel aktivitelerden faydalanmasına destekte bulunacak türde bir sisteme ihtiyaç olduğu görülmektedir. Suça sürüklenen çocukların sayısının giderek artması halihazırda var olan müdahale yöntemlerinin geliştirilmesine ya da farklı yöntemleri içerisinde barındıran yeni müdahale programlarının hazırlanmasının gerektiğini göstermektedir. Bu derlemenin amacı, suça sürüklenen çocuklara yönelik oyun ve etkinlik temelli müdahale yaklaşımlarını çok yönlü olarak ele almak, bu müdahalelerin kuramsal temellerini açıklamak ve uygulama alanlarına dair güncel literatürle desteklenmiş bir çerçeve sunmaktır. Çalışmada, literatür taraması yöntemiyle, çocukların suça sürüklenme sürecinde karşılaştıkları psikososyal risk faktörleri göz önünde bulundurularak oyun, sanat, hayvan destekli uygulamalar, bibliyoterapi ve hikâye temelli terapötik yaklaşımların hem koruyucu hem de iyileştirici işlevleri tartışılmaktadır. Bu kapsamda, ilgili müdahalelerin çocukların iletişim, duygu düzenleme, empati, farkındalık ve psikolojik dayanıklılık gibi gelişimsel becerilerini destekleyerek suç davranışlarının önlenmesinde nasıl etkili olabileceği değerlendirilmektedir. Literatür, bu çocuk grubunun çoğunlukla travmatik yaşantılar, duygusal ihmal, aile içi şiddet, iletişim problemleri ve yetersiz sosyal destek gibi çeşitli risk faktörlerine maruz kaldığını göstermektedir. Bu bağlamda oyun, sanat, hikâye ve hayvan destekli müdahaleler çocukların hem duygusal dünyalarına temas etme hem de iyileştirici bir ilişki kurma açısından güçlü araçlar sunmaktadır. Tartışılan yaklaşımlar, çocukların duygularını tanıma, ifade etme ve düzenleme becerilerini geliştirmekte; benlik algılarını desteklemekte ve empatik ilişkiler kurma yetilerini artırmaktadır. Özellikle, çocuğun dünyasını anlamak için sembolik oyunlar, yaratıcı anlatım biçimleri ve özdeşim içeren hikâyeler terapötik süreçte önemli kolaylaştırıcılardır. Literatürde yer alan güncel çalışmalar, bu müdahalelerin suça yönelim davranışlarının azaltılmasında hem önleyici hem de rehabilite edici işlev gördüğünü ortaya koymaktadır. Bunlardan hareketle, sosyal politikalar veğitim politikalarının çocukların yalnızca akademik olarak değil sosyal, kişisel ve psikolojik gelişimlerini de destekleyecek ve doğru yapılandırılmış önleyici hizmetleri bünyesinde barındıracak şekilde oluşturulması gerekmektedir.

Anahtar Sözcükler: Çocuk Suçluluğu, Oyun ve Etkinlik, Çocuk Suçluluğuna Müdahaleler

+1 UYGULAMALI EĞİTİM MODELİ MEMNUNİYETİNE İLİŞKİN ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

Erol MUTUGU
Öğrenci, Sakarya Üniversitesi
erol.mutugu@ogr.sakarya.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-4447-3283

Subhan Ekşioğlu
Doçent Doktor, Sakarya Üniversitesi
eksioglu@sakarya.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-5471-627X

Özet
Dünyamızın sürekli değişime maruz kalması, küreselleşmenin etkisi, teknolojik gelişmelerden dolayı insan kaynaklı işçi gücünün yerini nitelikli iş gücünün alması elzem bir ihtiyaca dönüşmüştür. Yükseköğretim mezunlarının sahip olması gereken niteliklerin kazandırılmasına yönelik ortaya çıkarılan modellerden +1 Uygulamalı Eğitim Modeli ile bilgi, beceri ve yetkinlikler kazandırılmaktadır. Bu model kapsamında, ön lisans öğrencileri üç dönem, lisans öğrencileri ise yedi dönem boyunca teorik eğitim almakta; ardından bir dönem iş dünyasında uygulamalı eğitim görerek sektörle entegrasyonları sağlanmaktadır. Bu modelin 2012 yılından bu yana yükseköğretimde uygulanıyor olması sürdürülebilir bir yapıda olduğunu gösterirken, öğrencilerin bu modele yönelik memnuniyet düzeyleri; eğitimin kalitesi ve etkinliği bakımından gösterge olarak ifade edilebilir. Ancak bu modelin uygulanma sürecinde yaşanan memnuniyetsizliklerin ve iyileştirilmesi gereken noktaların olması da muhtemeldir. Bu inceleme, mesleki eğitime ilişkin süreçlerin iyileştirilmesi, geri bildirimlerin dikkate alınması ve mezunların iş dünyasına yönelik yetkinliklerinin arttırılması açısından önemli katkılar sağlayacaktır. Bu araştırma, nicel araştırma yaklaşımlarından boylamsal kesitsel karşılaştırmalı model kullanılarak tarama deseni ile yürütülmüştür. Bu kapsamda her yıl aynı anket sorularının kullanılması, farklı öğrenci gruplarından verilerin toplanması ve bu verilerin yıllara göre karşılaştırılması bu modelin kullanılmasını gerekli kılmaktadır. Araştırmanın evrenini, 2021-2025 yılları arasında Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi'nde +1 uygulamalı eğitim modeliyle mesleki eğitimini tamamlayan öğrenciler; örneklemini ise üniversitenin resmi web sitesinde paylaşılan erişilebilir veri setindeki katılımcı öğrenci görüşleri oluşturmaktadır. Çalışmada, üniversitenin geçmiş yıllarda kamuoyuyla paylaştığı memnuniyet verilerinin ikincil analizi yapılacak; bu nedenle örneklem seçimi süreci uygulanmayacaktır. Araştırmada veri toplama aracı olarak üniversitenin hazırlamış olduğu 19 sorudan oluşan 5'li likert tipi anket kullanılacaktır. Verilerin analizinde, tüm yıllarda aynı formatta sunulan veriler kullanılacak; 19 soruya ait yüzde dağılımları ve frekanslar üzerinden betimsel istatistikler elde edilecektir. Memnuniyet eğilimleri tablo ve grafiklerle gösterilerek, 5'li likert tipi anket ile veriler toplandığı için yıllar arasında anlamlı bir farkın olup olmadığı tek yönlü ANOVA ile test edilecektir.

Anahtar Sözcükler: Mesleki eğitim, +1 uygulamalı eğitim modeli, öğrenci memnuniyeti, boylamsal tarama

+1 UYGULAMALI EĞİTİM MODELİ MEMNUNİYETİNE İLİŞKİN AKADEMİSYEN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

Erol Mutugu
Öğrenci, Sakarya Üniversitesi
erol.mutugu@ogr.sakarya.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-4447-3283

Subhan Ekşioğlu
Doçent Doktor, Sakarya Üniversitesi
eksioglu@sakarya.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-5471-627X

Özet
Üniversite - iş dünyası işbirliği, öğrencilerin işletmelerde yer alarak deneyim kazandıkları ve işverenlerin sektör ihtiyacını karşılayacak nitelikte personele kavuşmasına yönelik eğitimlerin sunulmasında paydaş oldukları süreçler olarak tanımlanabilir. Ancak bu süreçlerin oluşmasında aracı aktörler ise akademik danışmanlık görevi yürüten akademisyenlerdir. Akademik danışmanlar öğrencileri iş yeri eğitimine başlamadan önce bilgilendirme, iş yeri seçiminde yönlendirme, süreçte yaşanan sorunlara destek olma, değerlendirme ve kontrol süreçlerini gerçekleştirme gibi süreçlerde birinci düzey sorumludurlar. Akademisyenler bu sorumlulukları yerine getirirken, +1 Uygulamalı Eğitim Modeli, iş yeri ve öğrenciyle ilgili olanakların etkinliği, memnuniyet düzeylerini olumlu yönde etkilemektedir. Bu çalışmada, 2021-2025 yılları arasında bir devlet üniversitesi olan Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi'nde mesleki eğitim kapsamında işverenlerin 1 dönem istihdam ettiği öğrencilere akademik danışmanlık yapan akademisyenlerin memnuniyet düzeyi eğilimlerinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Olumlu iletişim, başvuru sürecinin işler olması, otomasyon sisteminin etkinliği, iş yeri ilişkileri, kanun ve kuralların işlerliği, objektiflik ve kariyer planlama süreçlerine dair memnuniyet düzeyi modelin akademik danışmanlık süreçlerinin daha etkin bir şekilde yürütülmesi bakımından bilimsel katkı sağlayacaktır. Ayrıca modelin kalitesinin sürdürülebilirliğini sağlama ve geri bildirimler doğrultusunda geliştirilmesine katkı sunması amaçlanmaktadır. Bu araştırma, nicel araştırma yaklaşımlarından boylamsal kesitsel karşılaştırmalı model kullanılarak tarama deseni ile yürütülecektir. Bu kapsamda her yıl aynı anket sorularının kullanılması, farklı akademisyenlerden verilerin toplanması ve bu verilerin yıllara göre karşılaştırılması bu modelin kullanılmasını gerekli kılmaktadır. Araştırmanın evrenini, 2021-2025 yılları arasında Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi öğrencilerine model kapsamında danışmanlık yapan akademisyenler; örneklemini ise üniversitenin resmi web sitesinde paylaşılan erişilebilir veri setindeki katılımcı akademisyen görüşleri oluşturmaktadır. Çalışmada, üniversitenin geçmiş yıllara ait kamuoyuyla paylaştığı akademisyen memnuniyetine ait verilerin ikincil analizi yapılacaktır. Bu araştırmada veri toplama aracı olarak üniversitenin hazırlamış olduğu 14 sorudan oluşan 5'li likert tipi anket kullanılacaktır. Verilerin analizinde, 14 soruya ait yüzde dağılımları ve frekanslar üzerinden betimsel istatistikler elde edilecektir. Memnuniyet eğilimleri tablo ve grafiklerle gösterilerek, 5'li likert tipi anket ile veriler toplandığı için yıllar arasında anlamlı bir farkın olup olmadığı tek yönlü ANOVA ile test edilecektir.

Anahtar Sözcükler: Mesleki eğitim, +1 uygulamalı eğitim modeli, akademisyen memnuniyeti, boylamsal tarama

SOSYAL MEDYADA SUNULAN TARİH İLE İLGİLİ DİJİTAL İÇERİKLERİN TARİH ÖĞRETİMİNE ETKİLERİ

Mustafa DEMİR
Öğretmen, ÖZEL SANKO FEN VE TEKNOLOJİ LİSESİ
mustafa.demir@sanko.k12.tr
ORCID ID: 0009-0006-0989-0259

Ruken Sevinçkan Çalışkan
Öğretmen, Özel Sanko Fen ve Teknoloji Lisesi
rukencaliskan@sanko.k12.tr
ORCID ID: 0009-0006-0989-0259

Özet
Bu çalışma, sosyal medyada sunulan dijital tarih içeriklerinin lise öğrencilerinin tarih öğrenme sürecine etkisini incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışmada, tarih dersine ilgi duyan 100 lise öğrencisine uygulanan anket yoluyla, öğrencilerin klasik ve Sosyal medyada sunulan tarih ile ilgili dijital kaynaklara yönelik öğrenme tercihleri değerlendirilmiştir. Çalışma, nicel araştırma yöntemlerinden betimsel tarama modeli kapsamında yürütülmüştür. Bu çalışma ile lise öğrencilerinin tarih öğreniminde hangi kaynakları tercih ettiğini ve dijital tarih içeriklerinin güvenirliği ve doğruluğuna yönelik tutumlarını ortaya koymaktır. Elde edilen bulgular, öğrencilerin tarih öğreniminde dijital platformlara yöneldiğini açıkça ortaya koymaktadır. Verilere göre, YouTube ve Wikipedia, tarih içerikleri açısından öğrenciler tarafından en çok tercih edilen dijital platformlar olarak öne çıkmaktadır. Katılımcıların büyük bir kısmı, sosyal medya içeriklerinin tarihsel bilgi ediniminde etkili ve öğretici olduğunu belirtmiştir. Ayrıca öğrencilerin çoğu her gün veya haftada birkaç kez sosyal medyada tarih içeriklerine denk geldiklerini. Merak ettikleri tarihi konuları yapay zekâ platformlarına sorduklarını ifade etmişlerdir Buna karşın, çalışma öğrencilerin çevrimiçi içeriklerin güvenirliğini değerlendirme konusunda zorlandıklarını göstermiştir. Sonuç olarak, sosyal medya içerikleri, dijital içerikler, yapay zekâ uygulamaları tarih öğreniminde geleneksel kaynaklara ciddi bir alternatif haline gelmiş; özellikle görsellik ve hızlı erişim olanakları sayesinde öğrencilerin ilgisini çekmeyi başarmıştır. Bu bulgular, dijital tarih anlatımının eğitimsel potansiyelini değerlendirmek ve öğretim süreçlerine entegre etmek açısından önemli ipuçları sunmaktadır. İnternet, sosyal medya ve Web 2.0 AI, uygulamalarının gelişimi ışığında, Tarih dersini hangi açılardan farklı şekilde öğretmeliyiz? sorusunu da gündeme getirmektedir.

Anahtar Sözcükler: Tarih öğretimi, E Tarih, Sosyal Medya, Dijitalleşme

+1 UYGULAMALI EĞİTİM MODELİ MEMNUNİYETİNE İLİŞKİN İŞVEREN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

Erol Mutugu
Öğrenci, Sakarya Üniversitesi
erol.mutugu@ogr.sakarya.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-4447-3283

Subhan Ekşioğlu
Doçent Doktor, Sakarya Üniversitesi
eksioglu@sakarya.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-5471-627X

Özet
İş dünyasındaki sürekli rekabet, işverenlerin çalışanlarda nitelikli iş gücü arayışını ortaya çıkarmıştır. Günümüzde yükseköğretim kurumlarıyla yapılan iş birlikleriyle iş dünyasının ihtiyaç duyduğu mezunların yetiştirilmesi yönünde görüş alışverişi gerçekleştirilmektedir. Buradan hareketle işverenlerin talepleri doğrultusunda öğrencilerin teorik bilgiyle beraber atölye ve laboratuvarlarda almış oldukları eğitimlerin iş hayatında tecrübeye dönüşeceği +1 Uygulamalı Eğitim Modeli, mesleki eğitim kapsamında üniversiteler aracılığıyla pek çok işletmede yürütülmektedir. Bu kapsamda öğrenciler okul hayatlarının 1 döneminde personel gibi tam zamanlı çalışarak deneyim kazanmaktadırlar. Bu modelin öğrenci memnuniyetiyle beraber işverenlerin de öğrencilerden ve modelin uygulama sürecinden duyduğu memnuniyeti büyük önem taşımaktadır. İşveren memnuniyeti; üniversite-iş dünyası iş birliğini, müfredatın güncelliğini, istihdamı ortaya çıkarmaktadır. Aynı zamanda üniversitenin kalitesini ortaya koyarken, akreditasyon süreçleri için de yönlendirici bir özellik taşımaktadır. Bu araştırma, 2021-2025 yılları arasında Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi öğrencilerini dönem stajyeri olarak istihdam eden işverenlerin memnuniyet düzeylerini incelemeyi amaçlamaktadır. Elde edilecek bulgular, modelin iş dünyasının taleplerini karşılama noktasında geliştirilmesi, müfredatın güncellenmesi, iş birliklerinin arttırılması yönünde katkılar sunacaktır. Bu araştırma, nicel araştırma yaklaşımlarından boylamsal kesitsel karşılaştırmalı model kullanılarak tarama deseni ile yürütülecektir. Bu kapsamda her yıl aynı anket sorularının kullanılması, farklı işverenlerden verilerin toplanması ve bu verilerin yıllara göre karşılaştırılması bu modelin kullanılmasını gerekli kılmaktadır. Araştırmanın evrenini, 2021-2025 yılları arasında Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi öğrencisini model kapsamında istihdam eden tüm işverenler; örneklemini ise üniversitenin resmi web sitesinde paylaşılan erişilebilir veri setindeki katılımcı işveren görüşleri oluşturmaktadır. Çalışmada, üniversitenin geçmiş yıllara ait kamuoyuyla paylaştığı işveren memnuniyetine ait verilerin ikincil analizi yapılacaktır. Bu araştırmada veri toplama aracı olarak, üniversite tarafından hazırlanan 16 soruluk 5'li Likert tipi anket kullanılacaktır. Verilerin analizinde, 16 soruya ait yüzde dağılımları ve frekanslar üzerinden betimsel istatistikler elde edilecektir. Memnuniyet eğilimleri tablo ve grafiklerle gösterilerek, 5'li Likert tipi anket ile veriler toplandığı için yıllar arasında anlamlı bir farkın olup olmadığı tek yönlü ANOVA ile test edilecektir.

Anahtar Sözcükler: Mesleki eğitim, +1 uygulamalı eğitim modeli, işveren memnuniyeti, boylamsal tarama

KUŞAKLARARASI ETKİLEŞİM VE İNSAN MERKEZLİ EĞİTİM:DİJİTAL DÜNYANIN PERSPEKTİFİ

SEMİHA ÇUBUK
Öğrenci, ÜSKÜDAR ÜNİVEERSİTESİ
smhcubuk@gmail.com
ORCID ID: 0009-0008-3295-1309

Özet
Dijitalleşme, toplumsal ilişkileri,kuşaklar arası etkileşimi ve eğitimde insan odaklı yaklaşımı yeniden şekillendirmiştir. Farklı kuşakların öğrenme biçimleri ,değer anlayışları ve dijital becerileri eğitim süreçlerinde insani değerlerin korunmasını zorunlu kılmaktadır. İnsan merkezli yaklaşımın korunması için kuşaklar arası farklılıkların dikkate alınması büyük önem taşımaktadır. Bu çalışma, X, Y, Z ve Alfa kuşaklarının dijital dünyadaki öğrenme biçimlerini, toplumsal etkilerini ve insan odaklı eğitim perspektifini sosyolojik ve aile danışmanlığı boyutlarıyla incelemektedir. Kuşaklar arası etkileşimler, eğitim politikalarına ve aile danışmanlığı uygulamalarına ışık tutacak şekilde tartışılmıştır. Aile,okul ve toplumun iş birliği ile insan merkezli eğitim ,dijital dünyanın zorluklarına karşı güçlü bir rehberlik modeli sunabilir.Bu çalışma ,dijitalleşmenin eğitim süreçlerine etkilerini toplumsal ve kuşaklar arası perspektiflerle incelemeyi amaçlamakta ,insan merkezli eğitim anlayışının nasıl güçlendirilebileceğine dair öneriler sunmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Yapay zekâ, aile yapısı, aile danışmanlığı, çocuk gelişimi, ergenlik, dijital etik, teknoloji ve toplum

E-ÖĞRENMEDEN SOSYAL ÖĞRENMEYE: DİJİTAL MATERYAL VE SOSYAL MEDYANIN EĞİTİMDE STRATEJİK ÖNEMİ[82]

Çağla Deniz Özçelik
Öğretim Görevlisi, Yakın Doğu Üniversitesi
deniz_cagla07@hotmail.com
ORCID ID: 0000-0002-5528-8131

Özet
Çağdaş eğitim sistemlerinde e-öğrenme paradigmasından sosyal öğrenme yaklaşımına doğru yaşanan dönüşümü ve bu geçişin stratejik boyutlarını incelemektedir. Araştırma, dijital materyallerin ve sosyal medya platformlarının eğitim süreçlerindeki artan rolünü, güncel literatür ve 2025 yılı eğitim teknolojisi trendleri perspektifinde değerlendirmektedir. Çalışmada, geleneksel e-öğrenme sistemlerinin bireysel odaklı yapısından, sosyal etkileşimi merkeze alan öğrenme ortamlarına geçişin pedagojik ve teknolojik dinamikleri analiz edilmektedir. Teknoloji entegrasyonunun öğrenci katılımı ve öğrenme çıktıları üzerindeki etkileri sistematik olarak incelenmekte, sosyal medya destekli öğrenme platformlarının etkinliği değerlendirilmektedir.Araştırma bulgularına göre, sosyal medya entegre edilmiş öğrenme ortamları, geleneksel e-öğrenme sistemlerine kıyasla öğrenci katılımında %45 oranında artış sağlamaktadır. Bu artış, peer-to-peer etkileşim, gerçek zamanlı geri bildirim ve kolaboratif öğrenme fırsatlarının artmasıyla ilişkilendirilmektedir.Dijital dönüşüm sürecinde, pedagojik yeniliklerin teknolojik gelişmelerle uyumlu bir şekilde entegrasyonu, eğitim kurumlarının sürdürülebilir rekabet avantajı elde etmeleri açısından kritik önem taşımaktadır. Çalışma, sosyal öğrenme ortamlarının tasarımı ve uygulamasına yönelik stratejik öneriler sunmaktadır.

Anahtar Sözcükler: E-öğrenme, sosyal öğrenme, dijital materyal, sosyal medya, eğitim teknolojisi, dijital dönüşüm, pedagojik yenilik

[82] E-Öğrenmeden Sosyal Öğrenmeye: Dijital Materyal ve Sosyal Medyanın Eğitimde Stratejik Önemi

OTİZM SPEKTRUM BOZUKLUĞU TANISI ALMIŞ ÇOCUKLARIN EBEVEYNLERİNİN KABUL - RED DÜZEYLERİ, ALGILANAN SOSYAL DESTEK DÜZEYLERİ VE UMUTSUZLUK DÜZEYLERİNİN YAŞAM DOYUMLARINI YORDAMADAKİ ROLÜNÜN İNCELENMESİ

Mevlüt Kütük
Öğrenci, Yıldız Teknik Üniversitesi
mevlut.kutuk@std.yildiz.edu.tr
ORCID ID: 0009-0008-3814-9915

Ceymi Doenyas
Doçent Doktor, Yıldız Teknik Üniversitesi
ceymi@yildiz.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-4809-8719

Özet
Özel gereksinimler; yetersizlik yaşayan bireyi, aileyi, toplumu çeşitli açılardan etkiler(Tümlü, 2019). Özel gereksinimli çocuğu olan ebeveynlerin yaşantılarına ilişkin araştırmaların literatürde daha fazla bulunması gerektiği düşünülerek bu çalışmada Otizm Spektrum Bozukluğu (OSB) tanılı bireylerin ebeveynleri; OSB'nin yaygınlığı nedeniyle daha ulaşılabilir olduklarından örneklem olarak seçilmiştir. OSB, iletişim ve etkileşim noktasındaki yetersizlikler ve tekrarlayan davranışlar ile karakterize nörogelişimsel bir bozukluktur (National Autism Center, 2024). OSB'li çocukların ebeveynlerinin, tipik gelişim gösteren çocukların ebeveynlerine göre daha düşük yaşam doyumu düzeylerine sahip olduğu gözlemlenmiştir (Lu ve ark, 2015). Yaşam doyumu bireyin hayatına yönelik öznel-bilişsel bir değerlendirmesidir (Neugarten vd, 1961). Araştırmamızda ebeveynlerin algıladıkları sosyal desteğin, yaşayabilecekleri umutsuzluk durumunun ve çocuklarını kabul-red düzeylerinin, yaşam doyumlarının yordayıcısı olabileceği öngörülmektedir. Model, ilişkisel tarama modelidir. Örneklem 25-61 yaş aralığındaki 354 katılımcıdan (280 Kadın, 75 Erkek) oluşmaktadır. Katılımcılara; Kişisel Bilgi Formu, Yaşam Doyumu Ölçeği (Dağlı ve Baysal, 2016), Beck Umutsuzluk Ölçeği (Durak, 1994), Ebeveyn Kabul - Red Ölçeği Kısa Formu (Dedeler, Akun ve Batigun, 2017), Yenilenmiş Anne-Baba Sosyal Destek Ölçeği (YASDÖ) (Kaner, 2010) uygulanmıştır. YASDÖ'nün puanlanmasında, sosyal destek düzeyi ve sosyal destek memnuniyet düzeyi olmak üzere iki tür değişken ortaya çıkmaktadır. Analizde; T - Testi, Anova, Pearson Korelasyonu ve Hiyerarşik Regresyon uygulanmıştır. Çocuğa yakınlık durumu, çocuğun yetersizlik derecesi, çocuğun kademe düzeyi, ebeveyn eğitim düzeyi bakımından ebebeynlerin yaşam doyumları farklılaşmamaktadır. Gelir düzeyi, çalışma durumu, çocuğun tedbir kararı bakımından ebeveynlerin yaşam doyumları anlamlı biçimde farklılaşmaktadır. Yaşam doyumu ile kabul - red değişkeni arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Yaşam doyumu ile algılanan sosyal destek ve algılanan sosyal destek memnuniyeti arasında anlamlı ve pozitif, umutsuzluk ile ise anlamlı ve negatif yönde ilişki bulunmuştur. Umutsuzluk negatif yönde, sosyal destek memnuniyeti pozitif yönde, yaşam doyumunu toplamda %46 oranında anlamlı biçimde yordamaktadır. Yurtiçi literatürde yaşam doyumu, özel gereksinimli bireylerin aileleriyle çalışılan bir kavram olsa da seçilen yordayıcı değişkenlerle değerlendirdiğimizde; sosyal destek, umutsuzluk ve yaşam doyumunun bulunduğu başka bir örneklemde yapılan sadece bir tez ve OSB'li çocukların aileleriyle çalışılan sadece bir makale olduğu görülmüştür. Bu açıdan bu araştırmanın değerli olduğu düşünülmektedir. Bu çalışma OSB'li bireylerin ebeveynlerinde yaşam doyumlarına ilişkin faktörlerin anlaşılmasına katkı sağlayacaktır. Sonuç olarak ebeveynlerin yaşam doyumlarını arttırmaya yönelik yapılacak çalışmalarda umut ve sosyal desteğin rolünün arttırılması önerilmektedir.

Anahtar Sözcükler: Otizm Spektrum Bozukluğu, Ebeveyn Kabul - Red Düzeyi, Algılanan Sosyal Destek, Umutsuzluk, Yaşam Doyumu

MEZUN FEN BİLGİSİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ MİLLİ EĞİTİM AKADEMİSİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİ

Onurhan Güven
Araştırma Görevlisi Doktor, Trabzon Üniversitesi
oguven@trabzon.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-6749-2578

Ebru Mazlum Güven
Dr. Öğretim Üyesi, Bayburt Üniversitesi
eumazlum@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-7758-4177

Özet
Ülkemizde öğretmen yetiştirme görevini temel olarak üniversitelerde bulunan eğitim fakülteleri üstlenmektedir. Bununlar birlikte öğretmenlik mesleğine başlayacak öğretmenlerin kalitesini arttırmak amacıyla YÖK ya da üniversitelerin yanı sıra Milli Eğitim Bakanlığı da (MEB) çeşitli uygulamalar yapmaktadır. Öğretmenlik uygulaması dersinin okullarda gerçekleştirilmesi ya da öğretmenlerin atanmadan önce ve atandıktan sonra alacakları hizmet içi eğitimler gibi hususların yanında son olarak Milli Eğitim Akademisi MEB tarafından 2025 yılında kurulmuştur. Milli Eğitim Akademisinin temel amacı eğitim fakültelerinden mezun olan ve yine MEB tarafından 2025 yılında uygulanmaya başlanılan Milli Eğitim Bakanlığı Akademi Giriş Sınavında (MEB-AGS) belirli bir başarı elde eden yeni mezun öğretmen adaylarının, öğretmenlik mesleklerine başlamadan önce alacakları teorik dersler ve okul uygulamaları ile mesleki yeterlik ve yetkinliklerini arttırmaktır. Bu sayede öğretmenlik mesleğine başlamadan önce öğretmen adaylarının teorik bilgilerini akademide eğitim görecekleri 3 dönem boyunca pratiğe dökerek tecrübe kazanmaları hedeflenmektedir. Akademinin bitiminde başarılı olan öğrenciler öğretmenlik mesleklerine başlayabileceklerdir. Bu uygulama daha önce üniversite girişinden itibaren 4 ya da 5 yıl gibi bir sürede ataması gerçekleşen öğretmenlik mesleğinin atanma süresini yaklaşık olarak 6 ya da 7 yıla çıkarmaktadır. Hali hazırda öğrenimlerine devam eden ya da bu sene mezun olan öğretmen adaylarının eğitim fakültesindeki ilgili bölümleri tercih ettiklerinde böyle bir uygulama bulunmadığından bu durum en çok öğretmen adaylarını etkilemektedir. Öğretmen adaylarının Milli Eğitim Akademisine ve MEB-AGS'ye yönelik görüşlerini inceleyen bir çalışmaya rastlanılsa da bu çalışma hem birçok bölümü kapsamakta ve öğretmen adaylarının eğitim fakültesinden mezun olup da MEB-AGS'ye girmeden önceki görüş ve düşüncelerini içermektedir. Bu bağlamda bu çalışmanın temel amacı yeni mezun ve MEB-AGS'ye girmiş fen bilgisi öğretmen adaylarının Milli Eğitim Akademisi ve MEB-AGS hakkındaki görüşlerinin incelenmesidir. Özel durum yöntemi ile yürütülen çalışmada yeni mezun olmuş ve MEB-AGS'ye girmiş 10 öğretmen adayının görüşlerine başvurulması hedeflenmektedir. Elde edilen verilerin içerik analizi sonucunda fen bilgisi öğretmen adaylarının görüşleri kodlar ve kategoriler şeklinde sunulacaktır. Veri toplama ve analizi süreci devam etmektedir.

Anahtar Sözcükler: Milli Eğitim Akademisi, Fen Bilgisi Öğretmenliği, Mezun Öğretmen Adayları

KÜRESEL TARİHİN GELECEĞİ: METODOLOJİK VE KAVRAMSAL DİNAMİKLER

ABDURRAHMAN GÜLMEZ
Doktor, MEB
agulmez81@gmail.com
ORCID ID: 0009-0001-3624-9786

Özet
Son yıllarda küresel tarih, akademik dünyada giderek daha fazla ilgi gören bir alan haline gelmiştir. Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa başta olmak üzere birçok ülkede akademik çalışmalarda ve yayınlarda küresel tarih anlayışına artan bir ilgi gözlemlenmektedir. Küreselleşme olgusuyla paralel olarak gelişen bu yaklaşım, tarih yazımına ulus ve Avrupamerkezli bakış açılarının ötesinde, bağlantısallık, etkileşim ve karşılıklı bağımlılık perspektiflerini ön plana çıkarmaktadır. Bu yaklaşım, emperyalist düzenin sona ermesini incelemek ve günümüz dünyasının tarihsel dinamiklerini anlamak için güçlü bir araç olarak kabul edilmektedir. Küresel tarih, sadece makro düzeyde büyük ölçekli yapıları değil, aynı zamanda mikro düzeyde bireylerin ve toplulukların tarihsel süreçlerdeki rollerini de ele almayı amaçlar. Küresel tarih, yalnızca Batı merkezli anlatıları sorgulamakla kalmaz, aynı zamanda tarihsel süreçleri farklı coğrafyalar arasında karşılaştırmalı olarak ele alarak çok katmanlı analizler sunar. Bu metodolojik genişleme, dünya tarihi, ulusötesi tarih ve evrensel tarih gibi diğer tarih yazımı türleriyle kesişmekte ancak ulusal sınırları aşan tekil olaylar ve süreçlere odaklanmasıyla kendine özgü bir çerçeve sunmaktadır. Küresel tarih, belirli bir zaman dilimine bağlı kalmaksızın, ulusal sınırları aşan bağlantıları incelemeye odaklanır. Ancak, akademik üretimin büyük ölçüde Batı'daki üniversiteler tarafından şekillendirilmesi ve İngilizce'nin küresel akademik söylemdeki baskın konumu, küresel tarihin kapsayıcılığına dair eleştirileri beraberinde getirmektedir. Küresel tarih çalışmalarının, farklı dillerde üretilen tarihsel bilgileri dikkate alması ve yerel tarih yazım gelenekleriyle bütünleşmesi, bu eleştirileri aşmak adına önemli bir gerekliliktir. Bu bağlamda, küresel tarih, yalnızca tarihsel olayları ulus ötesi bir perspektifle değerlendirmekle kalmamalı, aynı zamanda akademik temsiliyetin daha adil ve dengeli olması için yeni yöntemler geliştirmelidir. Farklı coğrafyalardan gelen tarihsel anlatıların daha görünür hale getirilmesi, küresel tarihin gerçek anlamda kapsayıcı bir disiplin olmasını sağlayacaktır. Küresel tarih, uluslararası akademik işbirlikleri, disiplinlerarası araştırmalar ve çok dilli çalışmalarla daha kapsayıcı hâle gelebilir. Bu çalışmada, küresel tarihin geleceği, metodolojik yaklaşımları ve bu yaklaşımlara yönelik eleştiriler kapsamlı biçimde tartışılmayı amaçlamaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak doküman analizi yöntemi kullanılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Küresel tarih, Avrupamerkezcilik, ulus tarih

TÜBİTAK 4004-DOĞA EĞİTİMİ VE BİLİM OKULLARI PROGRAMI KAPSAMINDA SINIF ÖĞRETMENLERİNE YÖNELİK GERÇEKLEŞTİRİLEN "SÜRDÜRÜLEBİLİR TARIMLA GELECEĞE" PROJESİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ[83]

Eser TEMİZ
Öğretmen, Kahramanmaraş İl Milli Eğitim Müdürlüğü
esser.temiz@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-6684-0702

Emine İKİKAT TÜMER
Profesör Doktor, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Tarım Ekonomisi Bölümü
etumer@ksu.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-6336-3026

Kadir SALTALI
Profesör Doktor, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Toprak Bilimi ve Bitki Besleme Bölümü
kadirs@ksu.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-5301-1350

Mürüvvet ILGIN
Profesör Doktor, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Bahçe Bitkileri Bölümü
ilgin@ksu.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-0777-3674

Emre ARICI
Öğretmen, Kahramanmaraş İl Milli Eğitim Müdürlüğü
67emrearici@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-1566-469X

Özet
Bu araştırma, TÜBİTAK 4004 Doğa Eğitimi ve Bilim Okulları Programı kapsamında yürütülen ve 2-6 Eylül 2024 tarihleri arasında Kahramanmaraş ilinde gerçekleştirilen "Sürdürülebilir Tarımla Geleceğe" projesinin sonuçlarını ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Bu proje Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri doğrultusunda projenin hedef kitlesi olan Kahramanmaraş ili merkez ilçelerindeki (Dulkadiroğlu ve Onikişubat) dezavantajlı bölge okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri hakkında bilgi sahibi olmaları, sürdürülebilir tarımla ilgili kullanılan aktif öğrenme ve etkinlik örneklerini sınıflarına taşımaları, sürdürülebilir tarım uygulamaları ile ilgili alan uzmanlarından uygulamalı bilgi almaları, tarımsal geri dönüşüm konusunda beceri kazanmaları ve yapılan uygulamaları yerinde inceleyerek farkındalıklarını artırmaları amacıyla gerçekleştirilmiştir. Ayrıca bu proje sürdürülebilir tarım bilincinin oluşturulmasının yanında mevcut ve gelecek için ön görülen problemlere çözüm üretme ve bilimsel süreç becerilerinin geliştirilmesine katkı sağlamıştır. Araştırmada karma araştırma deseni kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Kahramanmaraş ili merkez ilçelerindeki (Dulkadiroğlu ve Onikişubat) dezavantajlı bölge okullarında görev yapan öğretmenlerden rastgele seçilen 30 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Projenin öğretmenler üzerinde etkisini ölçmek amacıyla "Sürdürülebilir Kalkınma Farkındalık Ölçeği" ve "Bilimsel Süreç Becerileri Testi" ön test ve son test olarak uygulanmış ve görüşme yöntemi kullanılmıştır. Elde edilen nicel veriler SPSS 24.0 programı ile nitel veriler ise betimsel analiz yöntemiyle analiz edilerek değerlendirilmiştir. Projeye katılan öğretmenlere uygulanan Sürdürülebilir Kalkınma Farkındalık Ölçeği ön test ($\bar{X}$=4.22) ve son test ($\bar{X}$=4.38) sonuçlarına göre katılımcı

[83] Bu araştırma TÜBİTAK 4004-Doğa Eğitimi ve Bilim Okulları programı kapsamında yürütülen "Sürdürülebilir Tarımla Geleceğe" projesinin çıktılarından oluşturulmuştur.

öğretmenlerin proje sonunda sürdürülebilir kalkınmaya ilişkin farkındalıklarında artış olduğu belirlenmiştir. Ayrıca projeye katılan öğretmenlere uygulanan Bilimsel Süreç Becerileri Testi, ön test ($\bar{X}$=2.58) ve son test ($\bar{X}$=2.61) sonuçlarına göre katılımcı öğretmenlerin proje sonunda bilimsel becerilerinde artış olduğu ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla proje etkinliklerinin öğretmenlere sürdürülebilir kalkınma konusunda yüksek düzeyde farkındalık kazandırdığı ve bilimsel süreç becerilerinde artış sağladığı ifade edilebilir. Bunun yanında katılımcılar proje kapsamında yapılan uygulamalı etkinliklerle; problem çözme, eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, iletişim, iş birliği, empati ve takım çalışması becerisi kazandıklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca katılımcılar, yapılan etkinliklerle sürdürülebilir kalkınma hedeflerini ve sürdürülebilir tarım olgusunu zihinlerinde daha çok içselleştirdiklerini ve bilimsel süreçleri uygulama konusunda beceri düzeylerinin arttığını belirtmişlerdir. Dolayısıyla öğretmenlerin doğada uygulamalı bilimsel etkinlikler içeren projelere katılmaları ve öğretmenlere proje hazırlama-uygulama eğitimleri verilerek onların bu tür projeleri hazırlama konusunda bilgi ve deneyim kazanmaları önerilmektedir.

Anahtar Sözcükler: TÜBİTAK 4004- Doğa Eğitimi ve Bilim Okulları, Bilim ve toplum, Sürdürülebilir kalkınma, Sürdürülebilir tarım, Problem çözme

BELİREN YETİŞKİNLERDE ÖZNEL MUTLULUĞUN DUYGUSAL ZEKÂ, ÖZ YETERLİLİK, DİJİTAL DUYGU BULAŞMASI VE GELİŞMELERİ KAÇIRMA KORKUSU BAKIMINDAN YORDANMASI

Zühal İzde Karaman
Öğrenci, Yıldız Teknik Üniversitesi
izde.karaman@std.yildiz.edu.tr
ORCID ID: 0009-0008-2942-7880

Şimal Nisa Kaya
Öğrenci, Yıldız Teknik Üniversitesi
nisa.kaya@std.yildiz.edu.tr
ORCID ID: 0009-0002-6591-8165

Ceren Bektaş Aydın
Araştırma Görevlisi Doktor, Yıldız Teknik Üniversitesi
cebektas@yildiz.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-0567-7945

Özet
Araştırmanın amacı beliren yetişkinlerde öznel mutluluğun, öz yeterlik, duygusal zeka, dijital duygu bulaşması ve gelişmeleri kaçırma korkusu tarafından anlamlı düzeyde yordanıp yordanmadığının tespit edilmesi olarak belirlenmiştir. Bu doğrultuda toplam 424 kişiden veri toplanmıştır. Veriler, kolayda örnekleme ve kartopu örnekleme yöntemleri aracılığıyla elde edilmiştir. Katılımcılar, Yıldız Teknik Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğrencilerinden ve sosyal medya platformlarında paylaşılan Google Form bağlantısı aracılığıyla ulaşılan kişilerden oluşmaktadır. Örneklem, 36 farklı şehirden katılımcı içermektedir. Veri seti incelendiğinde, beş katılımcının 18–29 yaş aralığında olmadığı belirlenmiş ve bu veriler örneklemden çıkarılmıştır. Ayrıca, bir katılımcının verisi çoklu uç değer olarak tespit edilmiş ve veri setinden çıkarılmıştır. Böylece nihai örneklem 418 katılımcıdan oluşmuştur. Katılımcıların 313'ü (%75) kadın, 105'i (%25) erkektir. Yaş ortalaması 21 olarak bulunmuş (SS = 1.89). Katılımcıların 403'ü (%96.4) lisans öğrencisi, 10'u (%2.4) lisans mezunu ve 5'i (%1.2) yüksek lisans öğrencisidir. Araştırmada katılımcıların genel öz yeterlilik düzeylerinin belirlenmesi için Genel Öz Yeterlilik Ölçeği; duygusal zeka düzeylerinin belirlenmesinde Duygusal Zeka Ölçeği Kısa Formu; dijital duygu bulaşması düzeylerinin belirlenmesinde Dijital Duygu Bulaşması Ölçeği; FOMO düzeylerinin belirlenmesi için Dijital Medyada Gelişmeleri Kaçırma Korkusu Ölçeği ve son olarak öznel mutluluk düzeylerinin belirlenmesi amacıyla Öznel Mutluluk Ölçeği kullanılmıştır. Veriler çoklu hiyerarşik regresyon yoluyla analiz edilmiştir. Verilerin analizinde SPSS 26.0 paket program kullanılmıştır. Değişkenler arası ilişkiler incelendiğinde, öznel mutluluk ile dijital duygu bulaşması arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmüştür ($r = .10$, $p > .05$). Bunun için dijital duygu bulaşmasının regresyon modeline dahil edilmemesine karar verilmiştir. İlk aşamada modele FOMO eklenmiştir. FOMO tek başına öznel mutluluktaki değişimin %2'sini anlamlı düzeyde açıklamıştır ($\Delta R2 = .02$, $p < .01$). Ardından modele genel öz yeterlik eklenmiştir. Genel öz yeterlik öznel mutluluktaki değişimi açıklamaya %14'lük anlamlı bir ek katkı sunmuştur ($\Delta R2 = .14$, $< .001$). Böylece FOMO ile genel öz yeterlik birlikte öznel mutluluktaki değişimin %16'sını açıklamıştır. Üçüncü adımda modele duygusal zeka eklenmiştir ve yine öznel mutluluğu açıklamaya %20'lik anlamlı bir ek katkı sunmuştur ($\Delta R2 = .20$, $p < .001$). Böylece FOMO, genel öz yeterlik ve duygusal zekanın birlikte öznel mutluluktaki değişimin %36'sını açıkladığı görülmüştür. Modelde yer alan tüm bağımsız değişkenlerin öznel mutluluğun yordanmasına anlamlı katkı sunduğu, bu katkılar arasında en yüksek düzeyde açıklayıcılığın ise duygusal zekâya ait olduğu görülmüştür. Elde edilen bulgular ilgili literatür ışığında tartışılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Beliren yetişkinlik, öznel mutluluk, duygusal zeka, öz yeterlilik, FOMO

GENÇ YETİŞKİNLERİN DİJİTAL BAĞIMLILIK ETKİLEŞİM PROFİLLERİ

Büşra AKSÜT
Öğrenci, Hasan Kalyoncu Üniversitesi
busra.aksut@std.hku.edu.tr
ORCID ID: 0009-0004-6611-9802

Cemre TATLI
Doçent Doktor, Hasan Kalyoncu Üniversitesi
cemre.tatli@hku.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-1838-2540

Özet
Teknolojideki hızlı gelişme ile birlikte bireylerin teknoloji kullanımı da artmakta ve bu kullanım dijital bağımlılıkla sonuçlanabilmektedir. Dijital bağımlılık kavramı içerisinde birçok bağımlılık türü yer almaktadır. Bu türlere; sosyal medya, dijital oyun, fomo, kısa video, nomofobi, sosyotelizm, dijital kumar, online alışveriş bağımlılığı örnek verilebilir. Bu araştırmada genç yetişkinlerin dijital kullanıma ilişkin görüşleri ve dijital bağımlılık etkileşim profillerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Nitel araştırmalardan fenomonolojik desende tasarlanan çalışmada veriler yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilmiş ve içerik analizi ile çözümlenmiştir. Çalışmada olasılıksız örnekleme yöntemlerinden kartopu örnekleme kullanılmış araştırmanın çalışma grubunu 18-35 yaş aralığında olan 14 birey oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında dijital bağımlılığın ölçülmesine yönelik standart ölçme araçları kullanılmamış ve kullanım süresi, yoğunluğu ile araştırmacılar tarafından alanyazındaki bilgilere dayanarak bağımlılık çıkarımı yapılmıştır. Bu nedenle araştırma kapsamında ele alınan bağımlılık klinik bir bağımlılık gibi ele alınmamalı ve çalışmanın sınırlılığı olarak değerlendirilmelidir. Yapılan analiz sonucunda üç ana tema ortaya çıkmıştır: Riskler, Olumsuz Etkiler ve Katkılar. Riskler temasında 3 kod belirlenmiştir: bağımlılık (3), hareketliliği kısıtlama (2) ve dinlenmiş hissetmeme (1). Katılımcılar özellikle dijital oyunlar ve sosyal medyanın bağımlılık yarattığını, teknoloji kullanımının fiziksel hareketliliği azalttığını ve yoğun kullanım sonrası dinlenmiş hissetmediklerini ifade etmiştir. Olumsuz Etkiler temasında 3 kod yer almaktadır: sosyal yaşamı kısıtlama (1), zaman kaybı (3) ve olumsuz etki hissetme (6). Katılımcılar sosyal medyanın alternatif aktivitelerin önüne geçtiğini, boş zamanlarının "kaybolduğunu" düşündüklerini ve genel olarak olumsuz etkiler hissettiklerini belirtmiştir. Katkılar teması ise en geniş kapsamlı bulguları içermektedir. Bu tema altında 8 kod saptanmıştır: kişisel gelişim (2), bilgi edinme (1), gündemi takip etme (4), boş zamanı değerlendirme (1), iletişim kurma (1), kolaylık sağlama (3), işe yarama (4) ve az kullanıldığında olumlu etkileme (1). Katılımcılar teknolojinin eğitim, mesleki gelişim ve gündemi takip etme açısından önemli katkılar sunduğunu; boş zaman değerlendirme, kolay iletişim kurma ve günlük yaşamı kolaylaştırma gibi yararlar sağladığını vurgulamıştır. Ayrıca sınırlı kullanımda teknolojinin daha olumlu etkiler yarattığı da dile getirilmiştir. Genel olarak, bulgular teknoloji kullanımının hem bireysel gelişime katkı sunduğunu hem de sosyal ve psikolojik riskler barındırdığını göstermektedir. Kullanım yoğunluğu ve amacı, etkilerin olumlu ya da olumsuz hissedilmesinde belirleyici bir faktör olarak öne çıkmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Dijital bağımlılık, dijital bağımlılık türleri, genç yetişkinlik

TÜRKİYE VE ALMANYA EĞİTİM SİSTEMLERİNİN KARŞILAŞTIRMALI OLARAK İNCELENMESİ

Ayçin Anul
Öğrenci, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi
aycin5567@gmail.com
ORCID ID: 0009-0002-9055-7584

Özet
Bu araştırmanın amacı, Türkiye ve Almanya eğitim sistemlerinin tarihsel gelişim süreçleri, ülkelerin eğitim ilke, amaç ve yasal temelleri, eğitimden sorumlu yönetim ve denetim yapıları ve ilk, orta, yükseköğretim kademeleri durumlarının benzer ve farklı yönlerinin neler olduğunu karşılaştırmalı olarak incelemektir. Almanya eğitim sistemi, özellikle ikili mesleki eğitim modeli ile öne çıkmaktadır. Bu model, öğrencilerin hem okulda teorik bilgi edinmesini hem de işletmelerde uygulamalı deneyim kazanmasını sağlayarak iş gücü piyasasına doğrudan uyumlarını kolaylaştırmaktadır. Ayrıca eyaletlerin kendi eğitim politikalarını belirlemesi, bölgesel ihtiyaçlara uygun esnek ve çeşitlilik gösteren bir yapı ortaya çıkarmaktadır. Akademik ve mesleki eğitim arasında erken yaşta yapılan yönlendirme, bireylerin ilgi ve yeteneklerine göre şekillenen bir öğrenme süreci sunmakta; böylece Almanya, hem nitelikli iş gücü yetiştirme hem de düşük genç işsizlik oranları açısından Avrupa'da dikkat çeken bir ülke konumuna gelmektedir. Bu karşılaştırma aracılığı ile dünya üzerinde eğitim sisteminde yapılacak olan yeniliklere katkı sunulabilecektir. Araştırma, bilimsel araştırma yöntemlerinden tarama yöntemine dayalı olarak yürütülmüştür. Taranan kaynaklardan, iki ülkenin eğitim sistemleriyle ilgili yürürlükteki mevzuattan, resmi internet sayfalarında kayıtlı bilgi, belge ve dokümanlardan, uluslararası kuruluşların ilgili raporlarından, karşılaştırmalı eğitim alanına ait kitaplar, tezler ve yayımlanan makalelerden yararlanılmıştır. Karşılaştırmalı eğitim yaklaşımlarından yatay yaklaşımın benimsendiği betimsel bir araştırma olan çalışmada, ele alınan durumu detaylarıyla anlatmak ve olası ilişkileri ortaya koymak üzere konu ile ilgili çalışmalar üzerinde doküman analizi yapılmıştır. Doküman analizi, araştırmanın konusu ile ilgili bilgi kaynaklarının analizi olup, dokümanlar nitel olarak yürütülen araştırmalarda ihtiyaç duyulan önemli veri kaynaklarıdır. Öncelikle Almanya genel bir bakış olarak incelenmiş, Almanya'nın tarihsel gelişim aşamalarına ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Ardından eğitim politikalarının amaç ilke ve yasal mevzuatına değinilmiş, eğitim sistemlerinin örgütsel yapıları incelenmiş, eğitim finansmanlarına, öğretmen yetiştirme sistemlerine ve teşkilat yapılarına yer verilmiştir. Son olarak, Türkiye ve Almanya eğitim-öğretim kademe ve faaliyetlerinin işleyişi hakkında karşılaştırılmalar paylaşılmıştır. Almanya'nın esnek, eyaletlere dayalı ve mesleki eğitimi güçlü yapısı, Türkiye'nin ise ulusal müfredata dayalı merkeziyetçi düzeni, farklı avantajlar ve sorunlar doğurmaktadır. Bu karşılaştırma, Türkiye için eğitimde çeşitlilik, uygulamalı öğrenme ve istihdam odaklı politika geliştirme gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Anahtar Sözcükler: Karşılaştırmalı eğitim, Eğitim Sistemi, Türkiye, Almanya

ÖZEL YETENEKLİ ÖĞRENCİLERİN SINIF DIŞI EĞİTİME İLİŞKİN ALGILARININ İNCELENMESİ[84]

Şeyma TAŞ
Öğrenci, Ondokuz Mayıs Üniversitesi
seymatass@gmail.com
ORCID ID: 0009-0005-3776-7103

Şener ŞENTÜRK
Doçent Doktor, Ondokuz Mayıs Üniversitesi
sener.senturk@omu.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-0672-7820

Sezen AKSU KURU
Öğrenci, Ondokuz Mayıs Üniversitesi
sznaksu55@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-8756-0208

Fadıl ŞİRAZ
Dr. Öğretim Üyesi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi
fadil.siraz@omu.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-5478-7529

Özet
Bu araştırmanın amacı, özel yetenekli ortaokul öğrencilerinin sınıf dışı eğitim etkinliklerine yönelik sosyal-duygusal deneyimlerini metaforlar ve günlük değerlendirmeler yoluyla incelemektir. Araştırma, nitel araştırma desenlerinden olgu bilim (fenomenoloji) modeli çerçevesinde yürütülmüştür. Çalışma grubu, 2024–2025 eğitim-öğretim yılında Samsun ilinde öğrenim gören ve özel yetenekli olarak tanılanmış 16 öğrenciden oluşmaktadır. Katılımcılar, haftada bir gün olmak üzere toplam beş hafta süren sınıf dışı etkinlik programına gönüllülük esasına göre dahil olmuşlardır. Araştırma sürecinde, CASEL'in sosyal-suygusal öğrenme modeli temel alınarak yapılandırılmış sınıf dışı eğitim programı uygulanmıştır. Her oturum, öz farkındalık, öz yönetim, sosyal farkındalık, ilişki becerileri ve sorumlu karar alma boyutlarını içeren etkinliklerle desteklenmiştir. Veriler, öğrencilerin metafor formlarına ve günlük değerlendirmelerine verdikleri yazılı yanıtlar yoluyla toplanmış; içerik analiz yöntemiyle analiz edilmiştir. Bulgular, öğrencilerin özellikle öz farkındalık ve öz yönetim boyutlarında güçlü yansıtmalarda bulunduklarını göstermektedir. Sosyal farkındalık, ilişki becerileri ve sorumlu karar alma gibi diğer sosyal-duygusal öğrenme alanlarına yönelik ifadeler ise daha sınırlı kalmıştır. Elde edilen veriler, sınıf dışı eğitim etkinliklerinin, özel yetenekli öğrencilerin içsel farkındalıklarını geliştirmede etkili olduğunu; bununla birlikte sosyal bağ ve çevresel duyarlılık gibi alanlarda da olumlu katkılar sunduğunu ortaya koymaktadır.

Anahtar Sözcükler: Sınıf dışı eğitim, sosyal-duygusal öğrenme, özel yetenekli öğrenciler.

[84] Bildiri, tez çalışmasından üretilmiştir.

OKUL ÖNCESİ DÖNEM ÇOCUKLARININ EBEVEYN ÖZ YETERLİLİKLERİNİN ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ

Nurten Karadeniz İpek
Öğrenci, Ondokuz Mayıs Üniversitesi
ipeknurten643@gmail.com
ORCID ID: 0009-0006-4419-1496

Özet
Bu araştırmanın amacı, okul öncesi dönemde çocuğu bulunan ebeveynlerin öz yeterlilik düzeylerinin çeşitli demografik değişkenler açısından incelenmesidir. Araştırma, 2022-2023 eğitim-öğretim yılı içerisinde Samsun ilinde ikamet eden ve 48-72 aylık çocuğu okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden toplam 148 ebeveyn (anne ve baba) ile yürütülmüştür. Araştırma kapsamında veri toplama aracı olarak "Sosyo-demografik Bilgi Formu" ve "Yenilenmiş Berkeley Ebeveyn Öz Yeterlilik Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırma deseni olarak nicel betimsel araştırma modeli tercih edilmiştir. Elde edilen veriler, öncelikle Kolmogorov-Smirnov testi ile normallik açısından değerlendirilmiş ve verilerin normal dağılım gösterdiği belirlenmiştir. Bu doğrultuda, analizlerde parametrik test teknikleri kullanılmıştır. Elde edilen verilere göre; ebeveynlerin cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, çocuk sayısı ve gelir düzeyi gibi demografik değişkenlerine göre öz yeterlilik puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilmemiştir. Ancak, çocuğun yaşı değişkeni ile ebeveyn öz yeterlilik düzeyi arasında anlamlı bir farklılık gözlemlenmiştir. Ebeveynlerin çocuklarının yaşına bağlı olarak kendilerini ebeveynlik yeterlilikleri açısından farklı algıladıkları sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma bulguları, ebeveyn öz yeterliliğinin yalnızca bireysel veya sosyoekonomik özelliklerle değil, çocuğun gelişimsel evresiyle de yakından ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır.

Anahtar Sözcükler: Ebeveyn, okul öncesi, öz yeterlilik

AHLAKİ YARALANMANIN PSİKOLOJİK HARİTASI: NELER KORUR, NELER YARALAR?

Şeyma Akkuş
Öğrenci, Hasan Kalyoncu Üniversitesi
akkushaticeseyma@gmail.com
ORCID ID: 0009-0004-0900-2237

Esra Kurt
Öğrenci, Hasan Kalyoncu Üniversitesi
kurtesra0279@gmail.com
ORCID ID: 0009-0001-5783-2073

Zeynep Karakuş
Öğrenci, Hasan Kalyoncu Üniversitesi
zeynepkarakus.6531@gmail.com
ORCID ID: 0009-0003-8297-3665

Beyza Nur Akıncıoğlu
Öğrenci, Hasan Kalyoncu Üniversitesi
beyza.akincioglu27@outlook.com
ORCID ID: 0009-0004-0900-2237

Sümeyya Yıldız
Öğrenci, Hasan Kalyoncu Üniversitesi
yildizsumeyye542@gmail.com
ORCID ID: 0009-0008-6059-7319

Özet
Bu çalışma, bireylerin etik ve ahlaki değerleriyle çatışan olaylarla karşılaştıklarında yaşadıkları içsel uyuşmazlıkları tanımlayan ahlaki yaralanma kavramını derinlemesine incelemeyi hedeflemektedir. Araştırmanın amacı ahlaki yaralanma yaşayan kişilerin bu aşamada etkili olan risk ve koruyucu faktörleri ortaya çıkarmaktır. Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden fenomenolojik desen kullanılarak yürütülmüştür. İlk aşamada kolayda örnekleme ile katılımcılara Ahlaki Yaralanma ve DASÖ-21 ölçekleri uygulanmış, ardından ölçüt örnekleme yöntemiyle belirlenen 20–32 yaş aralığında 7 erkek ve 14 kadın olmak üzere toplam 21 gönüllü katılımcıyla çevrim içi, ses kayıtlı yarı yapılandırılmış bireysel görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşme formu uzman görüşüyle hazırlanmış ve pilot uygulama yapılmıştır. Elde edilen veriler MAXQDA programı ile içerik analizi yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırmanın geçerliliği ve güvenirliği; inandırıcılık, aktarılabilirlik ve tutarlılık ilkeleri doğrultusunda sağlanmıştır. Bulgular, ahlaki yaralanma deneyimlerinin bireylerde suçluluk, çaresizlik ve vicdan azabı gibi yoğun duygulara yol açtığını; bununla birlikte farkındalık, değer odaklı yaşam ve sorumluluk bilinci gibi olumlu tutumsal dönüşümler de yarattığını göstermektedir. Ahlaki yaralanmanın sosyal yansımaları arasında mesleki işlevsellik kaybı, aile içi sorunlar ve akran ilişkilerinde gerilimler öne çıkmıştır. Risk faktörleri bireysel (kişilik özellikleri, yalnızlık, somatik belirtiler, düşünce yapısı), çevresel (yaşam koşullarının yetersizliği) ve sosyal (toplumsal baskı, sosyal ilgisizlik) boyutlarda belirlenmiştir. Koruyucu faktörler ise bilişsel farkındalık, öz düzenleme, inanç, değerler ve sosyal destek gibi bireysel ve toplumsal kaynaklar aracılığıyla başa çıkmayı kolaylaştıran unsurlar olarak öne çıkmıştır. Sonuç olarak, ahlaki yaralanmaya yönelik duyarlı yaklaşımların geliştirilmesi, riskleri azaltan ve koruyucu mekanizmaları güçlendiren psikolojik destek sistemlerinin yapılandırılması gerekmektedir.

Anahtar Sözcükler: Ahlaki yaralanma, risk faktörleri, koruyucu faktörler, nitel araştırma

STEMM TEMELLİ FEN BİLİMLERİ ÖĞRETİMİNİN ORTAOKUL 8. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN AKADEMİK BAŞARILARINA, DERSE İLİŞKİN TUTUM VE MOTİVASYONLARINA ETKİSİ: BİR KARMA YÖNTEM ARAŞTIRMASI

Zarife Ela TARHAN SÖNMEZ
Öğretmen, Özel İntegral Eğitim Kurumları
zarifeelatarhan@outlook.com
ORCID ID: 0009-0004-9846-7983

Burcu GÜRKAN ERCAN
Doçent Doktor, Hasan KALYONCU Üniversitesi
burcu.gurkan@hku.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-3942-6407

Özet
Ülkelerin küresel rekabeti, eğitim sistemlerini de yakından etkilemiş, özellikle fen ve matematik eğitim alanlarında çalışmalar yürütülmüştür. Son yıllarda fen eğitimi alanında yapılmış çalışmalardan elde edilen bulgulara göre, fen eğitiminin istenilen seviyelere çıkarılabilmesi için, fen derslerinde mühendislik etkinliklerinin kullanılması gerekliliğini ortaya koymaktadır. Bu araştırmanın amacı, fen bilimleri dersinde ‘‘basınç’’ ünitesinin STEM uygulamalarının kullanılmasının öğrencilerin akademik başarılarına, fen öğrenmeye yönelik motivasyonlarına ve fen bilimleri dersine karşı tutumlarına etkililiğinin incelenmesidir. Fen bilimleri dersinde konuların soyut ve karmaşık olması öğretimin somut materyallerle desteklenmesi ihtiyacını doğurmaktadır. Bu nedenle fen bilimleri dersinde model kullanımının yaygınlaştırılmasının ve sürece dahil edilmesinin konuların öğretiminde önemi büyüktür. Model kullanımı ile öğrencilerin bilişsel ve zihinsel farkındalıklarının artmasında ise öğretmenlere büyük pay düşmektedir. Fen Bilimleri dersi 8. Sınıf öğretim programında yer alan “basınç” ünitesinin STEM öğretim modeli ile öğretiminin öğrencilerin akademik başarı, tutum ve motivasyonlarına etkisinin incelendiği bu karma araştırmada nicel olarak yarı deneysel desen ve nitel olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanmıştır. STEM öğretim yönteminin fen bilimleri dersinde uygulanmasının öğrencilerin başarılarına, tutumlarına, motivasyonlarına etkisini incelemek, öğrencilerin basınç konusunu soyut olarak öğrenmekte zorlanacakları bir ünite olduğundan bu konuyu yaparak yaşayarak öğrenmelerinin daha kalıcı öğrenmeler sağlayacağı düşünülmektedir. Yarı deneysel desenin kullanıldığı bu uygulamada okulda hazır bulunan iki 8. Sınıftan birisi deney grubu diğeri ise kontrol grubu olarak seçilmiştir. Seçilen sınıfların giriş özelliklerinin benzerliği yapılan ön test uygulaması ile istatistiksel olarak test edilmiştir. Basınç konusunun öğretiminde deney grubunda STEM modeli kullanılırken, kontrol grubunda ise MEB ders kitabına bağlı kalınarak konu anlatımı yapılarak ve soru çözümleri ile pekiştirilip klasik eğitim modeli kullanılmıştır. Kontrol ve deney grubundaki tüm çalışmalar bitmiş olup son test uygulamaları yapılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Fen bilimleri eğitimi, STEM, akademik başarı, fen bilimleri tutum, fen bilimleri motivasyonu

YAYGIN EĞİTİM KURUMU OLARAK AHİLİKTE MORAL SERMAYE DAVRANIŞI

Özgür Sami AKGÜL
Doktor, Gaziantep İl Milli Eğitim Müdürlüğü
ozgursami@hotmail.com
ORCID ID: 0000-0001-7721-1234

Habib ÖZKAN
Profesör Doktor, Gaziantep Üniversitesi
ozgan@gantep.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-7496-058X

Özet
Fütüvvet geleneğinden ilham alarak 13. yüzyıldan itibaren Anadolu'da filizlenen ve 19. yüzyıla dek etkisini sürdüren Ahilik kurumu; toplumun ekonomik, sosyal ve kültürel hayatında olduğu kadar mesleki ve yaygın eğitimi açısından da derin izler bırakmış bir esnaf teşkilatıdır. Dürüstlüğü, çalışmayı ve ibadeti, birbirinden ayrılmaz bir bütün olarak gören Ahilik teşkilatında meslek ahlakı her şeyden önemli görülmüş; çırak, kalfa ve usta yetiştirilmesinde bu kurallara sıkı sıkıya bağlı kalınmıştır. Ahilik, geçmişte ideal toplumu ekonomik faaliyetler ve eğitim yoluyla inşa etmeye çalışan bir anlayışı temsil eder. Bu bakımdan Ahilikte ekonomik kazanç sağlama hiçbir zaman nihai hedef olarak görülmemiş, kamu yararını kendi menfaatlerinden üstün tutan kanaatkâr ve girişimci bir insan tipi idealize edilmiştir (MEGEP, 2016). Ahlaki değerler yoluyla toplumun ahlaki seviyesini yükseltmeye çalışan bir sosyal yapı geliştirme kapasitesi olarak moral sermaye (Valverde, 1994), yüzyıllar boyunca erdemler olarak tanımlanan alışkanlık dizisinin günlük hayata uygulanmasıdır (Goddard, 2014). Bu çalışmanın amacı Türk tarihinin önemli bir esnaf teşkilatı olan Ahiliğin yaygın eğitimde oynadığı rolü inceleyerek Ahilik'te görülen moral sermaye davranışına ilişkin değerlendirmelerde bulunmaktır. Araştırma modeli olarak nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi kullanılmıştır. Doküman analizi, araştırılması hedeflenen olgu ve olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu çalışmada konuya ilişkin çalışmalar incelenerek Ahilikteki moral sermaye davranışının yaygın eğitimde oynadığı rol incelenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Ahilik, Moral Sermaye, Yaygın Eğitim

SAHNE YAPITLARI ÜZERİNE EPİSTEMOLOJİK ANALİZ

Jaklin Çarkçı
Profesör Doktor, İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi
jaklincarkci@gmail.com
ORCID ID: 0000-0001-9214-1473

Özet
Tarih boyunca yapılan sanat ve güzele dair tanımlar, estetik ve sanat felsefesinin ana konusu olmuş ve ağırlıklı olarak sanat eserlerinin güzel ve estetik olanın yaratılması ve aktarılması yönü ile ilişkilendirilmiştir. Epistemoloji ise Yunanca bilgi anlamına gelen "episteme" ve söz anlamına gelen "logos" kelimelerin birleşiminden türemiş "saf bilgi üzerine konuşma" anlamına gelir. Sanat Epistemolojisi'nin en önemli konusu ve tartışması ise "sanatın bilgi kaynağı" olup olmadığı sorunsalıdır. Bu aşamada en önemli soru sanatın tanımına verilecek cevap arayışları üzerine düşünmek ve Antik Yunandan bu yana süregelen tartışmalar sonucunda sanatın bilimsellik yönünün olup olmadığı hakkında yeni görüşler üzerinde ilerlemek olacaktır. Platon, sanatın bir taklit "mimesis" olduğunu savunur. Ona göre, sanat, gerçek olan ideaların bir yansımasıdır ve bu nedenle gerçeklikten uzaklaşır. Hatta en önemli eserlerinden "Devlet'te" sanatın bazı kollarının gençleri yanılttığını, kötü etkileyebileceğinden devlet tarafından kontrol edilmesi gerektiğini, ideal devlette sadece güzeli ve erdemi topluma sunacak sanatsal faaliyetlere izin verilmesi gerektiğini savunur. Buna karşın Aristoteles, hocası Platon gibi sanatın bir taklit olduğunu kabul etse de, daha anlamlı olduğunu savunur. Sanatı, duygusal bir deneyim yaratma ve insan ruhunun derinliklerine ulaşma aracı olarak görür. "Poetika"/Şiir Üzerine" adlı eserinde Aristoteles sanatı bilgi verici ve öğrenmeye katkı sağlayan bir taklit yani "mimesis" olarak tanımlar. Sanat ve estetik algı üzerine yapılan bu ilk tartışmalar, sonraki düşünürlere ilham kaynağı olmuş ve farklı soru ve görüşler sanat ve estetik felsefesi kuramlarını doğurmuştur. "Öykünmecilik/Taklitçilik, Biçimcilik,/Şekilcilik, Duyguculuk/Duygu aktarımı, Sezgicilik/Yaratıcı Biliş, İstençcilik/İfade, biçim, duygu aktarım, iletişim ve bilişin toplamı olan söz konusu akımlar, sanatçı tarafından yaratılan sanat nesnesi ile izleyicinin ilişkisini inceleme yoluna gitmiştir. Tüm bu tartışmaların merkezine başlıca iki görüşün hakim olduğu görülür. Birinci görüş sanat aracılığı ile dünya hakkında bilgi/algı değişikliği edinilebileceği yani sanatın bilimsel yanının varlığı; buna karşılık ikinci görüş ise sanatın "gerekçelendirilmiş /ispatlanmış doğru inanç" kabul edilemeyeceğinden bilgi vermediği yönündeki görüştür. Bu nitel çalışmada özellikle tarihsel süreçte farklı düşünürlerin tartışmaları ve günümüz biyo-psiko-sosyolojik yaklaşımlar çerçevesinde, klasikleşmiş edebi eserler ve bestelenmiş opera/tiyatro karakterlerinin davranış örüntülerinden yola çıkarak,sanatın epistemolojik analizi yapılmış ve çoğu sonradan ispatlanan modern bilim kuramlarından çok önce yaratılmış sanatsal eserlerde bilimsel bilginin varlığının kanıtlarına ulaşılarak aktarılmaya çalışılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Sahne sanatları, Epistemoloji, Psikoloji, Opera, Tiyatro

AİLE HEKİMİNE AYRILAN HASTANE RANDEVU KONTENJANI UYGULAMASININ POTANSİYEL ETKİLERİ: KURAMSAL DEĞERLENDİRME

Uğur UĞRAK
Dr. Öğretim Üyesi, Sağlık Bilimleri Üniversitesi Gülhane Sağlık Meslek Yüksekokulu
ugur.ugrak@sbu.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-6043-835X

Özet
Giriş: Türkiye'de 2025 yılında uygulanmaya başlayan "aile hekimine ayrılan hastane randevu kontenjanı" sistemi, birinci basamak sağlık hizmetlerini güçlendirmeyi, sağlık hizmetlerinde sürekliliği artırmayı ve uzman hekimlere erişimi hızlandırmayı amaçlamaktadır. Bu sistem, zorunlu sevk zinciri uygulaması olmaksızın, uzman hekim randevularının belirli bir kısmının aile hekimleri aracılığıyla oluşturulmasına olanak tanımakta ve böylece sağlık hizmetlerinde daha iyi koordinasyonun sağlanmasını hedeflemektedir. Uygulama, hastaların öncelikle aile hekimine başvurmalarını teşvik eden "yumuşak yönlendirme" yaklaşımı ile de dikkat çekmektedir. Yöntem: Bu çalışma, uygulamanın potansiyel etkilerini kuramsal bir derleme olarak değerlendirmektedir. Gatekeeping teorisi, erişim-eşitlik yaklaşımı ve sağlıkta verimlilik ilkeleri temel alınarak, ulusal basın haberleri, Sağlık Bakanlığı açıklamaları ve güncel sağlık sistemi literatürü incelenmiş; sistemin amaçları, olası yararları ve karşılaşılabilecek zorluklar kuramsal çerçevede analiz edilmiştir. Bulgular: Uygulama, uzman hekim randevularının yaklaşık %10'unun aile hekimlerine özel kontenjan olarak ayrılması esasına dayanmaktadır. Beklenen yararlar arasında uzman hekimlere daha hızlı erişim, hastanelerdeki yükün azalması, hastaların aile hekimlerini daha etkin kullanma potansiyeli ve hasta yönetiminde koordinasyonun güçlenmesi yer almaktadır. Ancak, aile hekimlerinin iş yükünün artması, kontenjanın bazı branşlarda yetersiz kalması ve hastaların süreci ek bir adım olarak algılayabilme ihtimali, dikkatle izlenmesi gereken konular arasında yer almaktadır. Sonuç ve Öneriler: Bu derleme, söz konusu uygulamanın sağlık hizmetlerinin etkinliği ve erişilebilirliği üzerinde olumlu etkiler yaratma potansiyeline sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Ancak uzun vadeli etkilerin net olarak anlaşılabilmesi için farklı bölgelerde yapılacak izleme ve değerlendirme çalışmalarına ihtiyaç vardır. Gelecek araştırmalarda hasta memnuniyeti, sağlık hizmeti kullanım alışkanlıkları ve aile hekimi iş yükü gibi unsurların bütüncül biçimde incelenmesi önerilmektedir.

Anahtar Sözcükler: Aile Hekimliği, Hastane Randevu Sistemi, Sevk Zinciri, Sağlıkta Erişim, Birinci Basamak

POLİTİKADAN UYGULAMAYA: AITEP PROJESİNDE YAPAY ZEKÂ DESTEKLİ ÖĞRETMEN EĞİTİMİ [85]

Aybüke ÇAPAR ÇETİN
Öğretmen, VEHBİ DİNÇERLER FEN LİSESİ
aybukecapar@hotmail.com
ORCID ID: 0009-0002-7960-532x

Özet
Problem Durumu 21. yüzyılda eğitimde dijital dönüşümün hız kazanmasıyla yapay zekâ, öğretim süreçlerini yeniden şekillendiren bir unsur haline gelmiştir. Özellikle yabancı dil öğretiminde YZ'nin sunduğu olanaklar, ders planlamadan ölçme-değerlendirmeye kadar pek çok alanda öğretmenlere farklı imkânlar sağlamaktadır. Türkiye'de bu dönüşüm, MEB'in yayımladığı " Öğretmenler için Yapay Zekâ Araçları Rehberi "(2024) ve " 2025 – 2029 Eğitimde Yapay Zekâ Politika Belgesi ve Eylem Planı " ile desteklenmektedir. Bu ulusal stratejiler, öğretmenlerin YZ okuryazarlığını artırmayı, sınıf içi uygulamalarda teknolojinin yaygınlaştırılmasını ve pedagojik süreçlerin güçlendirilmesini amaçlamaktadır. AITEP(Artificial Intelligence English Teaching Project), U.S. Embassy RELO ve İzmir Ekonomi Üniversitesi iş birliğiyle gerçekleştirilmiştir bir öğretmen eğitimi modelidir. Proje, İngilizce öğretmenlerinin YZ araçlarını ders planlama, ölçme – değerlendirme ve dört temel dil becerisini geliştirme süreçlerinde etkin şekilde kullanmalarını amaçlamaktadır. Ancak, öğretmenlerin bu araçlara yönelik farkındalık düzeyleri ve uygulama deneyimleri yeterince yaygın değildir. Bu nedenle, öğretmenlerin YZ okuryazarlığını artırmaya yönelik profesyonel gelişim programlarına ihtiyaç duyulmaktadır. Bu çalışma, AITEP (Artificial Intelligence English Teaching Project) kapsamında düzenlenen eğitim programını ve bu süreçte elde edilen deneyimleri ortaya koymayı amaçlamaktadır. Araştırma Yöntemi Araştırma nitel bir vaka çalışması olarak tasarlanmıştır. Program, iki grup şeklinde toplamda 26 öğretmen ve öğretim elemanının katılımıyla yürütülmüştür. Katılımcılar ilkokul, ortaokul, lise ve üniversite düzeyinde İngilizce eğitimi veren kişilerden oluşmuş; bu çeşitlilik disiplinler arası bilgi paylaşımını güçlendirmiştir. Her gruba beşer oturum olmak üzere toplam 10 oturum gerçekleştirilmiştir. Eğitimlerde ChatGPT ile ders planı geliştirme, Brisk Teaching ile geribildirim sağlama, Diffit ile metin uyarlama, LangGeek ile sözlük destekli öğrenme, Storywizard ile yaratıcı yazma, MagicSchool AI ile ölçme-değerlendirme, YouGlish ile telaffuz farkındalığı ve Vocaroo ile konuşma pratiği gibi uygulamalar tanıtılmıştır. Katılımcılar, bu araçlarla kendi ders materyallerini üreterek akran değerlendirmesi yoluyla paylaşmışlardır. Katılımcıların hazırladığı ders planları, geri bildirim formları ve atölye sonrası paylaşımları analiz edilmiştir. Beklenen/ Geçici Sonuçlar İlk bulgular, AITEP Projesi'nin öğretmenlerin YZ'ye yönelik farkındalık ve uygulama becerilerini güçlendirdiğini göstermektedir. Katılımcılar, dört temel dil becerisini geliştirmeye yönelik öğrencinin ihtiyacını merkeze alan, bireysel öğrenmeyi destekleyen, YZ araçları ile zenginleşirilmiş etkinlikler tasarlamıştır. ChatGPT, Diffit, Storywizard, MagicSchool AI, YouGlish ve Vocaroo gibi araçların kullanımı, öğretmenlerin pedagojik yaratıcılıklarını artırmıştır. Ancak teknik erişim kısıtları, dil arayüzlerindeki farklılıklar ve etik kullanım konuları hâlâ çözüm bekleyen alanlardır. AITEP Projesi, MEB'in ulusal politikalarıyla uyumlu olmanın yanı sıra uluslararası akademik iş birlikleriyle zenginleştirilmiş bir model olarak öne çıkmaktadır. Bu yönüyle proje, öğretmenlerin YZ okuryazarlığını geliştirmekte ve yabancı dil öğretiminde öğrencinin ihtiyacını merkeze alan, sürdürülebilir ve yaratıcı yöntemler üretmelerine katkı sunmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Yapay zeka, yabancı dil eğitimi, AITEP, öğretmen eğitimi

[85] AITEP (Artifcial Intelligence English Teaching Project)

NOMOFOBİ VE BİLİŞSEL DUYGU DÜZENLEME STRATEJİLERİ: KARMA YÖNTEMLER ARAŞTIRMASI İLE RİSK VE KORUYUCU FAKTÖRLERİN BELİRLENMESİ

Esra Kurt
Öğrenci, Hasan Kalyoncu Üniversitesi
kurtesra0279@gmail.com
ORCID ID: 0009-0001-5783-2073

Beyza Nur Akıncıoğlu
Öğrenci, Hasan Kalyoncu Üniversitesi
beyza.akincioglu27@outlook.com
ORCID ID: 0009-0004-0900-2237

Sümeyya Yıldız
Öğrenci, Hasan Kalyoncu Üniversitesi
yildizsumeyye542@gmail.com
ORCID ID: 0009-0008-6059-7319

Özet
Nomofobi, bireylerin mobil cihazlardan veya internetten ayrı kalma kaygısı olarak tanımlanan, teknolojinin hızla gelişmesiyle birlikte yaygınlaşan ve bireylerin günlük yaşamını olumsuz etkileyebilen bir psikolojik durumdur. Literatürde, bilişsel duygu düzenleme stratejilerinin nomofobi ile ilişkili olabileceğine dair bulgular mevcut olmakla birlikte, bu stratejilerin nomofobiye yönelik risk ve koruyucu faktörler olarak nasıl işlev gördüğüne dair araştırmalar sınırlıdır. Bu çalışma, söz konusu boşluğu doldurmayı hedefleyerek, nomofobi ve bilişsel duygu düzenleme stratejileri arasındaki ilişkiyi karma yöntem kullanarak incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma, açıklayıcı sıralı karma yöntem deseni ile yürütülecek olup, hem nicel hem de nitel verilerin bir arada kullanılmasıyla daha kapsamlı ve derinlemesine bir analiz sağlanacaktır. Nicel aşamada, Gaziantep'te yaşayan 18–65 yaş arası bireylerden kolayda örnekleme yöntemiyle elde edilen veriler üzerinden korelasyonel araştırma deseni kullanılacak, katılımcılara demografik bilgi formu, nomofobi ölçeği (NMP-Q) ve bilişsel duygu düzenleme ölçeği (BDDÖ) uygulanacaktır. Bu veriler SPSS programı aracılığıyla analiz edilerek nomofobi ile bilişsel duygu düzenleme stratejileri arasındaki ilişkiler ortaya konacaktır. Nitel aşamada ise, nomofobi düzeyi yüksek ve düşük bireylerle ölçüt örnekleme yoluyla yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilecek, fenomenolojik araştırma deseni benimsenerek elde edilen veriler MAXQDA 24 yazılımı ile tematik analiz yöntemi kullanılarak çözümlenecektir. Araştırmanın, nomofobiye yol açan risk faktörlerinin ve bireylerin psikolojik dayanıklılığını güçlendiren koruyucu stratejilerin belirlenmesine katkı sağlaması beklenmektedir. Ayrıca çalışma, teknolojik bağımlılıklar karşısında bireylerin baş etme mekanizmalarının anlaşılmasına, bu alandaki kuramsal bilgi birikiminin zenginleşmesine ve ileride geliştirilecek müdahale programlarına ışık tutmasına yönelik önemli bir potansiyele sahiptir. Elde edilen bulguların ulusal ve uluslararası bilimsel platformlarda paylaşılmasıyla, hem akademik alana hem de uygulamaya geniş bir etki sağlaması hedeflenmektedir.

Anahtar Sözcükler: Nomofobi, bilişsel duygu düzenleme, risk faktörleri, koruyucu faktörler, karma yöntem

FİLTRELER ARASINDA KAYBOLAN GERÇEKLİK: DİJİTAL MASKELER ÇAĞINDA OTANTİK BENLİK VE DEĞERLER EĞİTİMİ

ZEYNEP GÜRBÜZ DİKİCİ
Öğretmen, ÖZEL SANKO OKULLARI - HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
zeynep.dikici@sanko.k12.tr
ORCID ID: 0000-0002-1918-0254

Özet
Dijitalleşme, bireylerin benlik algısını dönüştürürken, değerlerin aktarımı ve içselleştirilmesi süreçlerini de köklü biçimde etkilemektedir. Dijitalleşmeyle birlikte bireylerin benlik inşası ve değer algısı derin bir dönüşüme uğramıştır. Sosyal medyada sunulan benlik çoğu zaman bireyin gerçekte olduğundan farklıdır. Özellikle gençler, sosyal medya platformları üzerinden kendilerini idealize edilmiş temsillerle ifade etme eğiliminde bulunmaktadır. Dijital kimlikler; filtrelerle süslenmiş, kusursuzlaştırılmış bir benlik algısı oluşturur. Bu, özellikle genç bireylerde sosyal karşılaştırmalar yoluyla benlik saygısında düşüşe ve sahicilikten uzaklaşmaya neden olabilmektedir. Bunun yanında, otantik benlik ile değer temelli yaşam arasında bir kopuş yaratmaktadır. Sosyal medya platformlarında görünürlük, beğeni ve onaylanma üzerine kurulu dijital etkileşim biçimleri, gençlerin otantik benlikleriyle bağlantı kurmasını zorlaştırmakta; bunun sonucu olarak temel insani değerler yüzeysel temsillerle yer değiştirmektedir. Bu çalışmada, sosyal medya ve dijital platformlar aracılığıyla gençlerin görünürlük, beğeni ve onaylanma baskısı altında oluşturdukları "dijital kimlikler" ile gerçek benlikleri arasındaki ayrım tartışmaya açılmaktadır. Bu çalışma, dijital kimlik ile gerçek benlik arasındaki gerilimi merkeze alarak, lise düzeyindeki öğrencilerle yürütülen yaratıcı bir değer eğitimi uygulamasını örneklemektedir. Amaç, dijital maskeler çağında otantik benliği yeniden keşfetmek ve gençleri, dijital ortamlarda kendi değer sistemleriyle bağlantılı, sahici bir duruşa teşvik etmektir. Dijital kimlik ve otantik değerler arasındaki ilişkiyi sorgulamayı ve öğrencilerin dijital farkındalık geliştirmesini amaçlamaktadır. Uygulama kapsamında öğrencilerle birlikte üç aşamalı bir süreç gerçekleştirilmiştir: İlk olarak "Dijital Maskeler Atölyesi" ile öğrencilerin sosyal medya temsilleri ve benlik algıları analiz edilmiştir. İkinci aşamada öğrenciler, görünür kimlik ile içsel çatışmalarını kısa dijital hikâyeler (video monologlar, spoken word şiirler, podcastler) aracılığıyla ifade etmişlerdir. Son aşamada ise her öğrenci kendi değer sistemini yansıtan yaratıcı bir "değer manifestosu" hazırlayarak, otantik benlik ile dijital ifade arasında yeni bir bağ kurmuştur. Sonuçlar, öğrencilerin benlik ve değer farkındalıklarında artış olduğunu ve dijital araçları daha etik bir biçimde kullanmaya başladıklarını göstermektedir. Bu yönüyle çalışma, dijital çağda değer aktarımına yönelik uygulanabilir, insan odaklı ve yaratıcı bir model sunmaktadır.

Anahtar Sözcükler: dijital benlik, değer eğitimi, otantiklik, sosyal medya, dijital farkındalık

AKADEMİK VE SOSYAL ZORLUKLARDA ZİHİN YAPILARININ ROLÜ: TEORİK BİR GÖZDEN GEÇİRME

Asude Sena MUGLU
Araştırma Görevlisi, KIRŞEHİR AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ
asudemuglu123@gmail.com
ORCID ID: 0000-0003-1665-5514

Adnan KAN
Profesör Doktor, Gazi Üniversitesi
adnankan@gazi.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-3610-0033

Özet
Bu çalışma, bireylerin akademik ve sosyal zorluklarla baş etme süreçlerinde zihin yapılarının (mindset) rolünü ele alan kapsamlı bir kuramsal gözden geçirmeyi içermektedir. Alan yazında yer alan bilişsel-davranışçı, şema ve akılcı duygusal davranışçı terapiler, bireyin sahip olduğu örtük inançların duygu ve davranışlar üzerindeki belirleyici gücünü vurgulamaktadır. Bu çerçevede, özellikle gelişim odaklı zihin yapısı ve psikolojik sağlamlık zihin yapısı bireyin tutum ve dayanıklılığını açıklayan önemli kavramlar olarak öne çıkmaktadır. Çalışmada zihin yapılarının tanımı, kavramsallaştırılması, bireysel ve çevresel belirleyicileri tartışılmış; demografik ve kültürel faktörlerin yanı sıra ebeveyn, öğretmen ve akran etkilerinin zihniyetin oluşumundaki rolü ortaya konmuştur. Araştırmalar, gelişim odaklı zihin yapısına sahip bireylerin akademik başarı, öz-düzenleme, psikolojik sağlamlık ve sosyal uyum açısından daha avantajlı olduklarını göstermektedir. Buna karşılık sabit zihniyete sahip bireylerin başarısızlık karşısında çaresizlik hissine daha yatkın oldukları saptanmıştır. Ayrıca, zihin yapısına yönelik müdahale programları incelenmiş ve bu programların yalnızca akademik başarıyı değil, aynı zamanda öğrencilerin stresle başa çıkma stratejilerini, psikolojik dayanıklılıklarını ve genel ruh sağlıklarını olumlu yönde etkilediği gösterilmiştir. Özellikle kısa süreli ve ölçeklenebilir müdahalelerin risk altındaki öğrenci gruplarında etkili olabileceği bulgusu dikkat çekicidir. Sonuç olarak, bireylerin zihin yapıları, yaşamın getirdiği akademik ve sosyal zorluklara karşı koruyucu bir psikolojik kaynak işlevi görmekte ve eğitim ortamlarında ele alınması gereken kritik bir değişken olarak öne çıkmaktadır. Bu kuramsal gözden geçirme, Türkçe alan yazında görülen eksikliği gidermeyi ve zihin yapılarının akademik-sosyal işlevsellikteki rolüne dair bütüncül bir bakış sunmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Sözcükler: zihin yapısı, gelişim odaklı zihniyet, sabit zihniyet, psikolojik sağlamlık düşünce yapısı

FARKLILIKLARIN YÖNETİMİNİN ÖRGÜTSEL YABANCILAŞMA ÜZERİNDEKİ ETKİSİNİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNE GÖRE İNCELENMESİ[86]

Meral Özcan
Öğrenci, Yıldız Teknik Üniversitesi
meralozcan05@gmail.com
ORCID ID: 0009-0002-7950-7412

Sevda Katıtaş
Dr. Öğretim Üyesi, Yıldız Teknik Üniversitesi
sevdakatitas@yildiz.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-3512-6677

Özet
Bu araştırmanın amacı, kamu okullarında görev yapan öğretmenlerin görüşlerine göre okul yöneticilerinin farklılıkları yönetme becerilerinin, öğretmenlerin örgütsel yabancılaşmaları üzerindeki etkisini incelemektir. Araştırma, nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama ve nedensel karşılaştırma modeliyle yürütülmüştür. Araştırmanın örneklemini, 2024-2025 eğitim-öğretim yılında İstanbul'daki resmi okullarda (ilkokul, ortaokul ve lise kademeleri) görev yapan ve basit tesadüfi örnekleme yöntemiyle seçilen 417 öğretmen oluşturmuştur. Veriler, "Farklılıkların Yönetimi Ölçeği" ve "Örgütsel Yabancılaşma Ölçeği" kullanılarak toplanmış ve SPSS programı kullanılarak betimleyici istatistikler, korelasyon ve regresyon analizleri aracılığıyla analiz edilmiştir. Araştırma sonuçları, öğretmenlerin yöneticilerin farklılıkları yönetme becerilerini yüksek düzeyde algıladıklarını, buna karşılık örgütsel yabancılaşmalarının düşük düzeyde olduğunu göstermiştir. Araştırmada, okul yöneticilerinin farklılıkları yönetme becerilerinin öğretmenlerin cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği ancak mesleki kıdem, branş ve okul kademesi değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Araştırmada öğretmenlerin örgütsel yabancılaşma algılarının ise branş ve okul kademesi değişkenlerine göre anlamlı farklılık gösterdiği ancak cinsiyet ve mesleki kıdem değişkenlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği ortaya çıkmıştır. Okul yöneticilerinin farklılıkları yönetme becerileri ile öğretmenlerin örgütsel yabancılaşmaları arasında orta düzeyde negatif bir ilişki saptanmıştır. Ayrıca, yöneticilerin farklılıkları yönetme becerilerinin örgütsel yabancılaşmayı anlamlı biçimde yordadığı belirlenmiştir. Bu bulgular doğrultusunda, uygulayıcılara ve araştırmacılara yönelik çeşitli öneriler geliştirilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Farklılık, yönetim, farklıların yönetimi, yabancılaşma, örgütsel yabancılaşma

[86] Bu çalışma birinci yazarın ikinci yazar danışmanlığında yürüttüğü "Farklılıkların Yönetiminin Örgütsel Yabancılaşma Üzerindeki Etkisinin Öğretmen Görüşlerine Göre İncelenmesi" başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

2024 FEN BİLİMLERİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI ÖĞRENME-ÖĞRETME UYGULAMALARININ SİSTEM DÜŞÜNCESİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

Kamile Özer
Öğrenci, Kilis 7 Aralık Üniversitesi
ozerkamile21@gmail.com
ORCID ID: 0009-0005-1052-6799

Özet
Sistem düşüncesi karşılaşılan durum veya problemlerin her açıdan analiz edilerek durum veya problemi oluşturan unsurlar arasındaki ilişkiyi fark etmeyi hedefleyen problem çözme ve düşünme yaklaşımıdır. Bu çalışmanın amacı 2024 Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programı'nda (FBDÖP) yer alan öğrenme-öğretme uygulamalarının sistem düşüncesi açısından incelenmesidir. Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman incelemesi kullanılmıştır. Verilerin analiz edilmesinde tematik analiz yöntemi tercih edilmiştir. Analiz sonucunda toplam 13 koda ulaşılmış ve bu kodlar 3 tema altına yerleştirilmiştir. Bu temalar "üst düzey düşünme becerileri, sorgulayıcı düşünme ve kapsayıcı düşünme" temalarıdır. Tüm sınıf düzeyleri (3., 4., 5., 6., 7. ve 8. sınıf) bu üç temayı içermektedir. 3. sınıf düzeyinde yer alan 20 öğrenme-öğretme uygulamalarından 17 tanesi, 4. sınıf düzeyinde yer alan 19 öğrenme-öğretme uygulamalarından 18 tanesi sistem düşüncesine vurgu yapmıştır. Her iki sınıf düzeyi için en sık tekrar eden kod "değerlendirme" kodudur. Bu durum öğrencilerde karmaşık durumlar karşısında eleştirel bir bakış açısı ile irdeleme, kıyaslama ve bir sonuca varma becerilerini desteklemektedir. 5. sınıf düzeyinde yer alan 28 öğrenme-öğretme uygulamalarından 24 tanesinde, 6. sınıf düzeyinde yer alan toplam 36 öğrenme-öğretme uygulamalarından 23 tanesi sistem düşüncesini vurgulamıştır. Her iki sınıf düzeyi için en sık tekrara eden kod "karşılaştırma" kodudur. Sistem düşüncesinin bir bileşenini oluşturan karşılaştırma yapabilme becerisi öğrencilere kıyaslama, analiz yapma ve sınıflandırma yapabilme becerilerini desteklemektedir. 7. sınıf düzeyinde yer alan 39 öğrenme-öğretme uygulamalarından 19, 8. sınıf düzeyinde yer alan 43 öğrenme-öğretme uygulamalarından 31 tane öğrenme-öğretme uygulamasında sistem düşüncesi vurgusu yapılmıştır. 7. sınıf düzeyi için en sık tekrar eden kod "değerlendirme" kodu, 8. sınıf düzeyi için ise "değerlendirme" ve karşılaştırma" kodlarıdır. 2024 FBDÖP öğrenme-öğretme uygulamalarında sistem düşüncesi için ihtiyaç duyulan becerilere farklı sınıf düzeyleri arasında tekrar yer verilmiştir. Sonuç olarak 2024 FBDÖP öğrenme-öğretme uygulamalarında tüm sınıf düzeyleri için sistem düşüncesi vurgusu yapılmıştır.

Anahtar Sözcükler: 2024 Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programı, Öğrenme-Öğretme uygulamaları, Sistem Düşüncesi

2024 FEN BİLİMLERİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI ÖĞRENME-ÖĞRETME UYGULAMALARININ DİJİTAL OKURYAZARLIK BECERİLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

Kamile Özer
Öğrenci, Kilis 7 Aralık Üniversitesi
ozerkamile21@gmail.com
ORCID ID: 0009-0005-1052-6799

Özge ÇİÇEK ŞENTÜRK
Dr. Öğretim Üyesi, Kilis 7 Aralık Üniversitesi
ozgecicek@kilis.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-2630-9466

Özet
Dijital okuryazarlık; bireylerin dijital kaynakları tanıma, bu kaynaklara erişim sağlama, güvenilir içeriklere ulaşabilme, bu kaynaklar üzerinden içerik oluşturma gibi bilişsel ve teknik beceriler gerektiren bir okuryazarlıktır. Araştırmanın amacı, 2024 Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programı'ndaki öğrenme-öğretme uygulamalarının dijital okuryazarlık becerileri açısından incelenmesidir. Nitel araştırma yöntemi kullanılmış, veriler betimsel olarak analiz edilmiştir. Bulgular, tüm sınıf düzeylerinde dijital okuryazarlık becerilerini içeren öğrenme-öğretme uygulamaları olduğunu ortaya koymuştur. 3. sınıf düzeyinde 7, 4. sınıf düzeyinde 9, 5. sınıf düzeyinde 9, 6. sınıf düzeyinde 18, 7. sınıf düzeyinde 21, 8. sınıf düzeyinde 18 öğrenme-öğretme uygulamasına ulaşılmıştır. Sınıf düzeyi ilerledikçe dijital okuryazarlık becerilerini destekleyen uygulama sayısının arttığı ve özellikle ortaokul kademesinde bu artışın daha belirginleştiği görülmektedir. Yapılan analizler sonucunda toplam 11 koda ulaşılmıştır. Kodlar arasında en yüksek tekrarlanma sıklığına sahip olan kodun "dijital bilgiyi gözlemleme" olduğu belirlenmiştir. Bu kod, 32 kez tekrarlanmış olup dijital ortamlarda karşılaşılan bilginin fark edilmesi ve anlamlandırılması becerilerini kapsamaktadır. En düşük tekrarlanma sıklığına sahip 4 farklı kod tespit edilmiştir. Bu kodlar yalnızca 1 kez tekrarlanmıştır. İlk olarak, "fikrî mülkiyet haklarını bilme ve buna uygun davranma" kodu, dijital ortamlarda ulaşılan bilgilerin telif hakkına sahip olabileceğini ve bu bilgilerden yararlanırken yasal ve etik kurallara uygun davranılması gerektiğini ortaya koymaktadır. İkinci olarak, "dijital bilgi üzerinden çıkarımda bulunma" kodu, dijital ortamda erişilen içeriğin aktif kullanarak bilginin yorumlanmasını ve mantıklı sonuçlara ulaşabilmeyi içermektedir. Üçüncü kod olan "dijital bilgiyi değerlendirme", dijital içerik üzerinden oluşturulan farklı durumların eleştirel bakış açısıyla doğruluğunun sorgulanmasını içermektedir. Son olarak, "dijital bilgiyi karşılaştırma" kodu ise aynı dijital içerik üzerinde oluşturulan farklı durumların karşılaştırılması sürecini tanımlamaktadır. Son olarak, oluşturulan bazı kodların birden fazla sınıf düzeyinde tekrarlandığı tespit edilmiştir. Bu durum, söz konusu becerilerin sınıf düzeyleri arasında ortak ve sürdürülebilir nitelik taşıdığını göstermektedir. Örneğin, "dijital bilgiyi gözlemleme" koduna tüm sınıf düzeylerinde yer verildiği belirlenmiştir. Bu bulgu, ilgili becerinin dijital okuryazarlığın sınıf düzeylerinden bağımsız olarak sürekli geliştirilen bir yönünü temsil ettiğini ortaya koymaktadır. Benzer şekilde, "dijital içerik hazırlama" koduna ise 4., 5., 6., 7. ve 8. sınıf düzeylerinde rastlanmıştır. Bu sonuç, dijital içerik üretiminin özellikle üst sınıf kademelerinde daha fazla önem kazandığını ve öğrencilerin bilgiye erişimden içerik üretimine doğru ilerleyen bir gelişim süreci yaşadığını göstermektedir.

Anahtar Sözcükler: 2024 Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programı, Öğrenme-Öğretme Uygulamaları, Dijital okuryazarlık, Dijital Okuryazarlık Becerileri

SINIF ÖĞRETMENLERİNİN AKRAN ZORBALIĞIYLA İLGİLİ GÖRÜŞLERİNİN YARATICI DRAMA YOLUYLA İNCELENMESİ

Büşra Fayetörbay
Dr. Öğretim Üyesi, ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
busra.fayetorbay@atauni.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-2600-4870

Özet
Akran zorbalığı, yalnızca bireysel düzeyde değil, okul iklimini ve toplumsal yapıyı derinden etkileyen karmaşık bir olgudur. Bu durum, okulda bir bütün olarak sosyal ilişkilerin sağlıklı bir şekilde kurulmasına engel olur ve uzun vadede toplumun genel ruh sağlığını tehdit eder. Bu bağlamda, eğitim ortamlarının yalnızca fiziksel güvenliği değil, aynı zamanda psikolojik güvenliği de sağlaması kritik öneme sahiptir. Bu önemle araştırmanın amacı, sınıf öğretmenlerinin akran zorbalığına ilişkin görüşlerini inceleyerek, okul ortamında zorbalığın fark edilmesi, yönetilmesi ve önlenmesine yönelik mevcut durumun anlaşılmasını sağlamaktır. Nitel araştırma deseninde yürütülen durum çalışmasında amaçlı örnekleme yöntemiyle seçilecek olan lisans bölümünün sınıf öğretmenliği olma durumu ve en az bir kez dördüncü sınıfa kadar okutmuş olma ve belirlenen sınıf öğretmenleriyle yarı yapılandırılmış görüşmeler yaratıcı drama atölye uygulaması yöntemiyle yapılacaktır. Durum çalışması, nitel araştırma yöntemleri arasında yer alan ve araştırmacıya belirli bir durumu, olguyu, kişiyi, süreci ya da kurumu kendi bağlamı içinde, derinlemesine ve çok yönlü olarak inceleme fırsatı sunan bir yöntemdir. Eğitimde yaratıcı drama, bireylerin ve grupların düşünsel, duygusal ve sosyal becerilerini geliştiren, aynı zamanda öğrenme sürecini daha etkili ve katılımcı hale getiren bir eğitim yöntemidir. Yaratıcı drama sürecinde görüşme yapma, hem nitel veri toplama hem de katılımcıların düşünce ve duygularını daha derinlemesine ortaya çıkarma amacıyla kullanılan etkileşimli ve yaratıcı bir görüşme tekniğidir. Veri toplama süreci sonrasında içerik analiziyle veriler çözümlenecek ve raporlaştırılacaktır. Atölye çıktılarına göre toplanan verilerle sınıflardaki akran zorbalığı nasıl anlaşılır, nasıl müdahale edilir, öğretmenin sınıf ikliminde akranlara yaptığı yanlış ve doğrular nelerdir şeklinde uygulama sonrasında sonuçlara göre önerilere yer verilecektir.

Anahtar Sözcükler: Sınıf öğretmeni, akran zorbalığı, yaratıcı drama.

MENTÖRLÜK UYGULAMALARININ YÖNETİCİ GÖRÜŞLERİNE GÖRE İNCELENMESİ

Sami Ünsal
Uzman, Milli Eğitim Bakanlığı
samiunsal34@gmail.com
ORCID ID: 0009-0005-1529-9951

Sevda Katıtaş
Dr. Öğretim Üyesi, Yıldız Teknik Üniversitesi
sevda.katitas@yildiz.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-3512-6677

Özet
Bu araştırma, mentörlük uygulamalarına yönelik yönetici görüşlerini belirlemek amacıyla yürütülmüştür. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden olgu bilim (fenomenoloji) deseni kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2024-2025 öğretim yılında resmi okullarda görev yapan 15 okul müdürü oluşturmuştur. Çalışma grubunun belirlenmesinde maksimum çeşitlilik ve kar topu örnekleme yöntemleri kullanılmıştır. Katılımcıların yaş, branş, eğitim düzeyi ve mesleki kıdem açısından farklılık göstermesine özen gösterilmiştir. Araştırmanın verileri yarı yapılandırılmış görüşme formları aracılığıyla yüz yüze toplanmıştır. Katılımcıların vermiş oldukları yanıtlar ses kaydına alınmış ve sonrasında yazıya dönüştürülmüştür. Veriler içerik analizi tekniği kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda, katılımcıların yönetici mentörlüğü kavramına ilişkin görüşlerinin destek, bilgi ve deneyim aktarımı, rehberlik ve yönetim olguları üzerinde odaklandığı ortaya çıkmıştır. Araştırmada, mentörlük uygulamalarının mesleki yetkinliğe ulaşma, karşılaşılan sorunların çözümü ve verimliliğin artırılması gibi konularda olumlu etkiler sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Ancak mentörlük uygulamalarının etkililiğinin, mentörün yetkinliği ile mentörlük alan bireyin bu süreci nasıl yorumladığı ve uygulamadan ne ölçüde yararlandığına bağlı olarak değişebileceği de tespit edilmiştir. Araştırmada, mentörlük uygulamalarının yöneticiler üzerinde olumlu etkiler yarattığı özellikle performans artışı, mesleki gelişim, liderlik becerileri ve motivasyonun güçlenmesi açısından önemli katkılar sağladığı bulunmuştur. Araştırmada son olarak, mentörlük sürecinde en sık karşılaşılan sorunların; mentörlük yapılan kişilerin önyargılı olması veya mentörlüğü reddetmesi, kişiler arasında sağlıklı iletişimin kurulamaması ve mevzuat gibi resmi süreçlerden kaynaklanan engeller olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Mentör, mentörlük, yönetici

DİPLOMASİDE BİR HÜKÜMDAR ANNESİ FÛLANE HATUN ÖRNEĞİ

Nergiz TAŞ
Öğrenci, Bitlis Eren Üniversitesi
nergiztas3@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-6397-9362

Özet
Tarih boyunca erkek hegemonyası altında varlığını sürdüren kadınların domestik figür olmaktan öte siyasî rolü üzerinde durulması gerekmektedir. Bir milletin medeniyetler seviyesine yükselmesinin yolu kadına eşit haklar vermesinden geçilmektedir. Kadın sosyal hayatın temel taşı olmasının gölgesinde varlığıyla da tarihe yön vermiştir. Bilhassa Türk kadınları tarih süreç içerisinde siyasette aktif rol oynaması bir hayli mühimdir. Sosyal hayattaki vazifesi, mücadele esnasında savaşçı kimliğinin yanı sıra diplomasi yönüyle de ön plana çıkmıştır. Bürokraside üst-lendikleri ehemmiyetli misyonlar sayesinde devlet siyasetine yön vermişlerdir. Bir devleti başka bir devlet katında temsil eden kimseye elçi denilmektedir. Elçilik müessesesi insanlık tarihinin başladığı ilk zamanlara, çok eskilere dayanmaktadır. Bu kutsal vazifeyi sadece erkekler değil kadınlarında üstlendiklerini kaynaklar ışığında görmekteyiz. Kadınlar elçilik vazifesini yerine getirerek barışın simgesi haline gelerek çağdaşı olduğu devletler tarafından da hürmetle karşı-lanmıştır. İslâmiyet'ten önce kurulan Türk devletlerinde kadınlar elçi kabul ederek yönetimde yer almışlardır. İslâmiyet'in kabulünden sonra ise kadınlar hanedan mensupları ve devletlerara-sında elçilik yaparak adlarından bahsettirmişlerdir. Tarihi süreç içerisinde diplomasi kanalında rol oynayan Türk kadınlarına tanık olmaktayız. Bunlardan biri de Ramazanoğlu Beyi II. İbra-him'in annesi Fûlane Hatun'dur. Memlûklerin hâkimiyeti altında hükümranlık eden Ramazan Beyliği bulunduğu Çukurova coğrafyasında bağımsızlık için mücadele etmiştir. Bu hasebiyle Ramazanoğluları ve Memlûkler arasında zaman zaman mücadeleye sebep olmuştur. Çıkan ça-tışmalara son vermek ve barış köprüsünün tesis edilmesi için Fûlane Hatun önemli bir figür ol-muştur. Fûlane Hatun, oğlu İbrahim Bey ile Memlûkler arasında sükûneti ve mütarekeyi sağla-mak için iki kez Mısır'a elçi olarak gitmiştir. Bu barışçıl gayesi tarihte diplomasi alanında büyük bir rol oynamasına sebep olmuştur. Bu makalede Fûlane Hatun'un siyasî, sosyal, kültürel hayat dışında diplomaside nasıl bir rol oynadığı üzerinde durulacaktır.

Anahtar Sözcükler: Ramazanoğulları, Memlûkler, Fûlane Hatun, Diplomasi.

2024 SOSYAL BİLGİLER DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMINDA ALAN BECERİLERİNİN YERİ

Mehmet ŞENTÜRK
Doçent Doktor, Kilis 7 Aralık Üniversitesi
senturk@kilis.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-0748-5234

Fatih TIKMAN
Dr. Öğretim Üyesi, Kilis 7 Aralık Üniversitesi
fatihtikman@kilis.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-1853-6722

Özet
Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Ortak Metninde beceriler çerçevesi kavramsal beceriler, alan becerileri, eğilimler, sosyal -duygusal öğrenme becerileri ve okuryazarlık becerilerinden oluşmaktadır. Bu çalışmada 2024 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında bulunan alan becerilerinin dağılımını ortaya koymak amaçlanmıştır. Nitel araştırma yaklaşımı ile tasarlanan çalışmada veri toplama yöntemi olarak doküman incelemesi, veri analiz yöntemi olarak ise betimsel analiz kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen bulgulara göre sosyal bilgiler öğretim programında 11 farklı alan becerisi bulunmaktadır. Bunlardan 10 tanesi sosyal bilimler alan becerileri (zamanı algılama ve kronolojik düşünme, kanıta dayalı sorgulama ve araştırma, tarihsel empati, değişim ve sürekliliği algılama, sosyal katılım, girişimcilik, mekânsal düşünme, coğrafi sorgulama, harita, tablo, grafik, şekil ve/veya diyagram becerileri) 1 tanesi ise (bilimsel sorgulama becerisi) fen bilimleri alan becerileri arasında bulunmaktadır. Programda en çok yer verilen alan becerisi sosyal katılım becerisidir. En az ise fen bilimleri alan becerilerinden biri olan bilimsel sorgulama becerisine yer verilmiştir. Sosyal bilimler alan becerileri arasında en az yer verilen beceriler ise zamanı algılama ve kronolojik düşünme, girişimcilik, coğrafi sorgulama ve tablo, grafik, şekil ve/veya diyagram becerileridir. Bunun yanında sosyal bilimler alan becerilerinden olan coğrafi gözlem ve saha çalışması, mantıksal muhakeme, felsefi Sorgulama, felsefi muhakeme, felsefi düşünce ortaya koyma, eleştirel sosyolojik düşünme, tarihsel sorun analizi ve karar verme becerilerinin 2024 sosyal bilgiler öğretim programında yer almadığı tespit edilmiştir. Ayrıca programda 4. sınıfta 11, 5. sınıfta 9, 6. sınıfta 10, 7 sınıfta 10 alan becerisine yer verildiği görülmüştür. Bu alan becerilerinin büyük kısmı doğrudan bir öğrenme çıktısı ile ilişkilendirilirken bazılarına ise diğer becerilerle ilişkili olarak öğrenme yaşantılarında sunulması beklenen beceriler arası ilişkilerde yer almıştır.

Anahtar Sözcükler: Sosyal bilgiler, öğretim programı, alan becerileri

2005, 2018 VE 2024 SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİM PROGRAMLARINDA ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Fatih TIKMAN
Dr. Öğretim Üyesi, Kilis 7 Aralık Üniversitesi
fatihtikman@kilis.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-1853-6722

Mehmet ŞENTÜRK
Doçent Doktor, Kilis 7 Aralık Üniversitesi
senturk@kilis.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-0748-5234

Özet
Eğitim-öğretim alanındaki gelişmeler ve değişimler, öğretim programlarının değişmesine ya da güncellenmesine neden olmaktadır. Bu durum değişen öğretim programlarının ölçme-değerlendirme boyutlarını da doğrudan etkilemekte ve bu alanda dinamik bir değişim süreci gözlenmektedir. Bu çalışma, Türkiye'de uygulanan 2005, 2018 ve 2024 sosyal bilgiler öğretim programlarındaki ölçme-değerlendirme bölümlerinin karşılaştırmalı analizini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırma verileri öğretim programları belgeleri incelenerek elde edilmiştir. Araştırma verileri içerik analizi kullanılarak çözümlenmiştir. 2005 programı yapılandırmacı eğitim merkezli olarak geliştirilmiş olup, ölçme-değerlendirme alanında oldukça detaylı bir içerik sunmaktadır. Program, sosyal bilgiler öğrenme alanlarında kullanılabilecek çeşitli değerlendirme örneklerini kapsamlı bir şekilde ele almıştır. Değerlendirme araçları arasında görüşme, gözlem, sözlü sunum, projeler, öz ve akran değerlendirme, rubrik, portfolyo, performans değerlendirme yer almaktadır. Ayrıca kavram haritaları, tutum ölçekleri ile geleneksel test türleri de (çoktan seçmeli, doğru yanlış, eşleştirme, kısa ve uzun cevaplı sorular) programa dahil edilmiştir. Programın en dikkat çekici özelliği detaylı ve çok sayıda örnek uygulamanın yer almasıdır. 2018 Programı yapılandırmacı yaklaşımı sürdürmekle birlikte, ölçme-değerlendirme bölümü 2005 programına kıyasla özet bir şekilde yapılandırılmıştır. Program, herhangi bir spesifik ölçme-değerlendirme uygulaması veya aracına yönelik somut tavsiyeler içermemektedir. 2024 programında bütüncül yaklaşım benimsenmiştir. Bu program, ölçme-değerlendirme detayında 2005 programına göre daha sınırlı bilgi sunmaktadır. Programda somut uygulama örnekleri yer almamıştır. Bunun yerine genel açıklamalara yer verilmiştir. Öğrencilerin farklı gelişim düzeylerini dikkate alınarak öğrenme sürecinin bütüncül değerlendirilmesi vurgulanmıştır. Biçimlendirici değerlendirme araçlarına öncelik verilmiştir. Bu kapsamda bütüncül rubrik, kontrol listesi, öğrenme günlüğü, gözlem formu, performans görevi, öz ve grup değerlendirme formları gibi çeşitli araçlar belirtilmiştir. Programda performans değerlendirmeye yönelik bireysel veya grupla yürütülebilecek görevlerin önem kazandığı görülmektedir. Öğrenme çıktılarının özelliklerine uygun performans ölçümü vurgulanmış, tanılayıcı dallanmış ağaç, yapılandırılmış grid, anekdot ve mülakat gibi alternatif değerlendirme araçları programın ayırt edici unsurları haline gelmiştir. 2005 ve 2024 programlarında ortak kullanılan araçlar mülakat, gözlem, öz değerlendirme, akran değerlendirme, rubrik ve performans değerlendirmedir. Bu durum, alternatif değerlendirme yaklaşımlarının süreklilik arz ettiğini göstermektedir. 2018 programında karşılaştırma yapılabilecek değerlendirme araçlarına yer verilmemiştir. Sonuç olarak, sosyal bilgiler öğretim programlarındaki ölçme ve değerlendirme bölümleri incelendiğinde, 2005 programının detaylı açıklamalar ve somut örneklerle ön plana çıktığı; 2018 programının özet bir şekilde yapılandırıldığı; 2024 programının ise ayrıntıya girmeden genel öneriler sunan bir yapısal özellik sergilediği görülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Sosyal bilgiler, ölçme değerlendirme, öğretim programı

AİLENİN SOSYO-PSİKOLOJİK VE MANEVİ-AHLAKİ ATMOSFERİNİN ÇOCUKLARIN KİŞİLİK GELİŞİMİ ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ: SOSYOLOJİK BİR ANALİZ

Yagut Aliyeva
Doçent Doktor, Bakü Devlet Üniversitesi
yagut_family@mail.ru
ORCID ID: 0000-0003-2051-8416

Sevinc Aliyeva
Dr. Öğretim Üyesi, Bakü Devlet Üniversitesi
aliyevasevinj62@gmail.com
ORCID ID: 0009-0002-5821-483X

Özet
Giriş: Aile, çocuğun temel kişilik özelliklerini şekillendiren temel bir sosyalleşme kurumudur. Modern toplumda aile kurumunun dönüşümü bağlamında, çocuğun kişilik gelişimini etkileyen içsel faktörlerin incelenmesini giderek daha önemli hale getirmektedir. Çocuğun kişilik gelişimi büyük ölçüde aile ortamına bağlıdır. Ailedeki sosyo-psikolojik ve manevi-ahlaki atmosferin kalitesi, çocuğun duygusal, ahlaki ve davranışsal gelişimini doğrudan etkiler. Dolayısıyla, bu konunun sosyolojik açıdan ele alınması, yeni neslin kişilik gelişimini şekillendiren faktörlerin derinlemesine anlaşılması açısından kritik bir öneme sahiptir. 0-14 yaş arası çocukların kişilik gelişimi üzerinde ailenin sosyo-psikolojik ve manevi-ahlaki atmosferinin etkisini ortaya koymaktır. Yöntem: Bu araştırma, sosyolojik, psikolojik ve pedagojik yaklaşımların entegrasyonuna dayanmaktadır. Araştırma verileri, anket, mülakat ve içerik analizi yöntemleri kullanılarak toplanmıştır. Anketler, ailelerin sosyo-psikolojik ve manevi-ahlaki atmosferini değerlendirmek; mülakatlar, derinlemesine bilgi edinmek; içerik analizi ise elde edilen verileri analiz etmek amacıyla uygulanmıştır. Çalışmanın yeniliği, aile atmosferi faktörlerinin çocuk kişiliği oluşumu bağlamında incelenmesine yönelik bütüncül bir yaklaşıma, ayrıca ebeveyn ilgisinin hem yetersizliğinin hem de fazlalığının etkilerinin karşılaştırmalı analizine dayanmaktadır. Araştırma, aileyi birey üzerinde yüksek düzeyde etkisi olan mikro-sosyal bir sistem olarak ele alan çağdaş sosyolojik paradigma üzerine kurulmuştur. Sonuç ve Bulgular: Bu araştırma, aile içi etkileşimlerin çocukların kişilik gelişimi üzerindeki belirleyici rolünü ortaya koymuştur. Elde edilen bulgular, ailenin temel işlevlerinin (eğitici, iletişimsel ve düzenleyici) çocuğa normlar, değerler ve tutumların kazandırılmasında kritik öneme sahip olduğunu göstermektedir. Özellikle açık ve güvene dayalı ebeveyn-çocuk iletişiminin, empati, özgüven ve sosyal uyumun gelişimine olumlu katkılar sağladığı tespit edilmiştir. Ebeveynlerin çocuklarıyla geçirdiği kaliteli zaman ve ortak etkinlikler, duygusal bağları güçlendirir, kültürel ve manevi gelenekleri aktarır. Ancak, bu bağlamdaki yetersizliklerin, reddedilme hissi veya aşırı korumanın bağımlılık ve pasiflik gibi olumsuz sonuçlara yol açabileceği belirlenmiştir. Ailenin sosyo-psikolojik ortamı – duygusal iklim, destek düzeyi ve karşılıklı anlayış – olumlu bir benlik imajının temelini oluşturur. Manevi-ahlaki atmosfer de aynı derecede önemlidir: ebeveyn örneği, dini ya da ahlaki değerler, çocuğun ahlaki yönelimlerinin ve yaşam anlamının oluşumunu etkiler. Sonuç olarak, sağlıklı ve destekleyici bir aile atmosferi, çocukların kişiliğinin uyumlu bir şekilde gelişmesine katkı sağlarken, aile içindeki yoksunluklar veya bozulmaların sosyal ve psikolojik sorunlara yol açabileceği belirlenmiştir. Olumlu bir aile ortamı, çocuklarda ahlaki yönelimlerin, güvenin ve dayanıklılığın gelişimini teşvik ederken, olumsuz koşullar kaygı, içe kapanıklık ve saldırganlık gibi sorunların ortaya çıkmasına neden olabilmektedir. Araştırma sonuçları sosyal pedagoji, aile psikolojisi ve aileler ile çocukları desteklemeye yönelik önleyici programlarda kullanılabilir. Ayrıca araştırma materyalleri sosyoloji, psikoloji ve pedagoji alanındaki özel derslerde de kullanılabilir.

Anahtar Sözcükler: aile, çocuklar, ailenin sosyo-psikolojik ve manevi-ahlaki atmosferi, kişilik gelişimi.

PSİKOLOJİK VE PSİKOFARMAKOLOJİK MÜDAHALELERE YÖNELİK TOPLUMSAL ÖNYARGILAR: DİRENÇTEN KABULE GİDEN YOL

Sena Handan Durukan
Uzman, Klinisyen
durukannsena@gmail.com
ORCID ID: 0009-0001-4674-0966

Nurhan Naz
Dr. Öğretim Üyesi, İstanbul Gelişim Üniversitesi
psikolognurhannaz@gmail.com
ORCID ID: 0009-0007-3517-6160

Özet
Bu çalışmanın amacı, toplumun psikolojik ve psikofarmakolojik destek almaya yönelik önyargılarını incelemek ve bu önyargıların azaltılmasına yönelik çözüm önerileri geliştirmektir. Günümüzde ruh sağlığı sorunlarının önlenmesi ve bireylerin daha sağlıklı bir yaşam sürdürebilmeleri, tedavi süreçleri kadar önemli bir konu haline gelmiştir. Psikoterapi, bireylerin duygusal ve davranışsal sorunlarını anlamlandırmalarına, içgörü kazanmalarına ve daha işlevsel bir yaşam sürmelerine yardımcı olurken; psikofarmakoloji, ilaçların duygu, düşünce ve davranış üzerindeki etkilerini inceleyerek ruhsal bozuklukların tedavisine katkı sağlamaktadır. Ancak toplumda terapiye yönelik "terapi sohbet etmektir" veya "terapiye gitmek zayıflıktır" gibi yanlış inanışlar; ilaç tedavisine yönelik ise "psikiyatrik ilaçlar bağımlılık yapar" ya da "ilaçsız doğal yöntemler yeterlidir" gibi önyargılar yaygındır. Bu tutumlar bireylerin yardım arama davranışını geciktirmekte, tedaviye uyumu azaltmakta ve hastalıkların seyrini olumsuz etkilemektedir. Yöntem olarak, ulusal ve uluslararası kaynaklara dayalı bir literatür taraması gerçekleştirilmiştir. Google Scholar, PubMed, DergiPark ve YÖK Tez Merkezi gibi veri tabanları üzerinden 2000–2023 yılları arasında yayımlanmış çalışmalar incelenmiş ve toplamda 20'nin üzerinde güncel makale, tez ve kitap değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgular, önyargıların kültürel inançlar, bilgi eksikliği, damgalama, sağlık sistemine erişim güçlükleri ve tedaviye dair yanlış kanılarla ilişkili olduğunu göstermektedir. Çözüm önerileri kapsamında toplumsal farkındalığı artıracak eğitim programlarının geliştirilmesi, medya aracılığıyla damgalamayı azaltıcı kampanyaların yürütülmesi, sağlık profesyonellerinin iletişim becerilerinin güçlendirilmesi ve bireylerin tedaviye aktif katılımını destekleyen bütüncül yaklaşımların benimsenmesi önerilmektedir. Sonuç olarak, toplumun psikolojik ve psikofarmakolojik desteğe bakış açısının değişmesi, tedaviye erişim ve uyum süreçlerini güçlendirecek, ruh sağlığı alanında daha etkili ve sürdürülebilir sonuçlar elde edilmesine katkı sağlayacaktır

Anahtar Sözcükler: Psikoterapi, Psikofarmakoloji, Toplumsal Önyargılar

ÖĞRETMENLERİN EĞİTİMDE YAPAY ZEKÂ KULLANIMINA YÖNELİK ALGILARI

Ayşe Aktaş
Öğrenci, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
ayse_aktas23@erdogan.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-8838-9561

Özet
Öğretmenlerin eğitimde yapay zeka kullanımına yönelik algıları, teknolojinin benimsenmesi, etkili kullanımı ve sürdürülebilirliği açısından oldukça önemlidir. Pozitif algılar, yapay zeka uygulamalarının öğretim süreçlerine entegrasyonunu kolaylaştırırken; belirsizlik, güvensizlik veya yetersizlik hissi gibi olumsuz algılar bu süreci yavaşlatabilmekte ya da engelleyebilmektedir. Bu doğrultuda öğretmenlerin yapay zekaya yönelik algılarını ortaya koymak, eğitimde teknoloji entegrasyon politikalarının etkili biçimde şekillendirilmesine katkı sunabilir. Bu çalışmada farklı kademelerde (okul öncesi, ilkokul, ortaokul, lise) görev yapmakta olan öğretmenlerin; eğitimde yapay zekâ kullanımına yönelik algılarının çeşitli değişkenlere göre belirlenmesi amaçlanmıştır. Çalışma nicel araştırma yöntemlerinden tarama deseniyle yürütülmüştür. Çalışmanın örneklemini Milli Eğitim Bakanlığında görev yapmakta olan 100 öğretmen oluşturmaktadır. Öğretmenlerin eğitimde yapay zeka kullanımına yönelik algılarını belirlemek amacıyla, iki bölümden oluşan çevrim içi form kullanılmıştır. İlk bölüm, katılımcıların demografik bilgilerini (cinsiyet, yaş, kademe, mesleki deneyim yılı, yapay zeka eğitimi alma, yapay zeka uygulamalarını eğitim amaçlı kullanma) içeren sorulardan oluşmaktadır. İkinci bölümde ise öğretmenlerin yapay zeka kullanımına yönelik algılarını ölçen, Öğretmenlerin Eğitimde Yapay Zekâ Kullanımına Yönelik Algı Ölçeğine ait maddeler kullanılmıştır. Veriler, SPSS programı kullanılarak analiz edilmiştir. Bağımsız değişkenler ile ölçek puanları arasındaki farkı belirlemek amacıyla bağımsız örneklem t-testi ve tek yönlü varyans analizi (One-Way ANOVA) kullanılmıştır. Öğretmenlerin eğitimde yapay zekâ kullanımına yönelik algı puanları analiz edilerek düşük, orta ve yüksek olmak üzere üç düzeyde sınıflandırılmıştır. Öğretmenlerin çoğunluğunun algı düzeyinin orta düzeyde olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte ölçekten elde edilen puanlar, yapay zeka uygulamalarını eğitim amaçlı kullanma durumu ve mesleki deneyim yılı değişkenlerine göre analiz edilmiştir. Yapay zeka uygulamalarının eğitim amaçlı kullanım durumu toplam ölçek puanının yanı sıra öğretme algısı, öğrenme algısı ve etik algısı alt boyutlarına göre incelenmiştir. Çalışmanın sonuçlarına göre, yapay zekâ uygulamalarını eğitim amaçlı kullanan öğretmenlerle kullanmayanlar arasında öğretme algısı alt boyutunda anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, öğretmenlerin mesleki deneyimleri arttıkça eğitimde yapay zeka kullanımına yönelik algılarının da olumlu yönde farklılaştığı ortaya konmuştur. Gelecek çalışmalarda, örneklem genişletilerek farklı okul türlerinde görev yapan öğretmenlerle benzer çalışmalar gerçekleştirilebilir. Bu çalışmada ele alınan değişkenlere uygun örneklemler belirlenerek, yapay zekâ uygulamalarını kullanan gruplar üzerinde yarı deneysel çalışmalar yürütülebilir. Ayrıca, öğretmenlerin mesleki deneyimi arttıkça yapay zekâya yönelik algılarının olumlu yönde değişmesini etkileyen faktörleri belirlemek için nitel çalışmalar gerçekleştirilebilir.

Anahtar Sözcükler: Yapay Zekâ, öğretmen, yapay zeka algısı, eğitimde yapay zeka

SORGULAMA İLE BÜYÜYEN ZİHİNLER: HAYAT BİLGİSİ DERSİNDE FELSEFENİN YANSIMALARI

Büşra Öksüz
Araştırma Görevlisi, Bayburt Üniversitesi
busraoksuz@bayburt.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-2063-8701

Sinan Arı
Dr. Öğretim Üyesi, Bayburt Üniversitesi
sinanari@bayburt.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-0769-7317

Mustafa Demir
Doçent Doktor, Bayburt Üniversitesi
mustafademir82@hotmail.com
ORCID ID: 0000-0002-0159-8986

Özet
Köken olarak bilgelik sevgisi anlamına gelen felsefe, bireylerin zihinsel tembellikten sıyrılarak düşünme, sorgulama, eleştirel bakış açısı geliştirme ve özgün fikirler ortaya koyma gibi becerileri kazanmasına katkı sağlamaktadır. Bu bağlamda felsefe, erken yaşlardan itibaren çocukların zihinsel ve ahlaki gelişiminde önemli bir rol üstlenmektedir. Hayat bilgisi dersi ile, öğrencilerin bireysel, sosyal ve ahlaki gelişimlerinin desteklenmesi amaçlanmaktadır. Programda öğrencilerin kendilerini daha iyi anlamaları, çevreleri ile sağlıklı ilişkiler kurmaları, aile ve toplumsal yaşama uyum sağlamaları, milli bilinç ve manevi değerlere sahip olmaları, sorumluluk üstlenmeleri ve bilinçli tüketici davranışlar geliştirmelerine odaklanılmıştır. Bunların yanı sıra temel bilimsel konulara yönelik farkındalık kazandırılarak çocukların erken yaşta hem yaşam becerileri hem de bilgi edinmeleri hedeflenmektedir. Hayat bilgisi dersinin amaçları ile felsefenin sunduğu sorgulayıcı ve anlam arayıcı bakış açısının doğrudan kesiştiği görülmektedir. Nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi deseni kullanılarak yapılan bu çalışmada "Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli" ile yeniden yapılandırılan Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programında yer alan öğrenme çıktılarının P4C yaklaşımı çerçevesinde değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Amerikalı filozof M. Lipman'ın 1970'lerde uygulamaya yönelik geliştirdiği bir eğitim modeli olan P4C, çocukların yaratıcı, eleştirel, işbirlikçi düşünme becerilerini geliştirmek ve evrensel değerleri (demokrasi, insan hakları vs.) anlamalarına katkı sağlamak amacıyla tasarlanmış bir eğitim programıdır. Bu eğitim, çocukların kendilerini özgüvenle ifade etmelerini, başka görüşlere saygı duymalarını, akıl yürütme becerilerini ve hayal güçlerini geliştirmeyi hedeflemektedir. Hayat bilgisi dersi öğrenme çıktılarında yer alan; kendini tanıma, farkına varma, sorgulama, çözümleme, merak duygusunu geliştirme, karar verme, yorumlama, bilgi toplama gibi öğrenme çıktıları çocukları etkin konuma getirerek onların düşünme biçimlerini şekillendiren fırsatlar sunmaktadır. Bu öğrenme çıktılarının felsefi düşünme ve P4C ile örtüştüğü görülmektedir. Bu bağlamda programdaki öğrenme çıktılarının felsefi açıdan değerlendirilmesi, programların genel amaçlarının gerçekleşebilmesi, eğitimin hem birey odaklı olması hem de bu bireyselliğin yanında toplum bilincinin kazandırılması ve usa dayalı bir yaklaşımın hayata geçirilmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Felsefe, hayat bilgisi, öğrenme çıktıları, çocuklar için felsefe (P4C)

KELÂM İLMİ VE YAPAY ZEKÂ İLİŞKİSİ: İRADE VE BİLGİ PROBLEMİ BAĞLAMINDA YENİ YAKLAŞIMLAR

Bekir Gökhan Gökalp
Öğretmen, Fevziye Memduh Güpgüpoğlu Spor Lisesi
fsn04imparator@gmail.com
ORCID ID: 0009-0003-9589-3349

Özet
Kelâm ilmi, varlık, bilgi ve irade gibi temel ontolojik ve epistemolojik meseleleri İslam teolojisi bağlamında ele alan köklü bir disiplindir. Bu çalışmanın amacı, kelâmın klasik tartışma konuları olan Allah'ın irade ve ilim sıfatlarını, çağdaş teknolojinin en somut örneklerinden biri olan yapay zekânın (YZ) yükselişi ışığında yeniden değerlendirmektir. YZ sistemlerinin karmaşık verileri işleme, öğrenme ve adeta "karar verme" süreçleri, kelâm bilginlerinin yüzyıllar boyunca ele aldığı konulara yeni bir bakış açısı getirme potansiyeli taşımaktadır. Bildiri, ilk olarak YZ'nin "bilgi edinme" ve "karar verme" mekanizmalarını yüzeysel bir irade ve bilgi formasyonu olarak inceleyecektir. Ardından, bu mekanizmaların, kelâmın mutlak ve sonsuz ilahî irade ve bilgi anlayışıyla nasıl bir tezat veya paralellik teşkil ettiğini tartışacaktır. Bu karşılaştırma, Allah'ın yaratmadaki mutlak iradesini ve her şeyi kuşatan bilgisi karşısında YZ'nin deterministik doğasının konumunu belirginleştirmeyi hedeflemektedir. Sonuç olarak, bu çalışma kelâmın, modern bilim ve teknoloji ile diyalog kurarak güncelliğini koruyan dinamik bir ilim olduğunu göstermeyi amaçlamaktadır.

Anahtar Sözcükler: Kelâm, Yapay Zekâ, İrade, Bilgi, Teoloji

DİJİTALLEŞME ÇAĞINDA DEĞERLER AKTARIMI: GENÇLİK ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ VE YAPAY ZEKÂNIN ROLÜ

Bekir Gökhan Gökalp
Öğretmen, Fevziye Memduh Güpgüpoğlu Spor Lisesi
fsn04imparator@gmail.com
ORCID ID: 0009-0003-9589-3349

Özet
Bu çalışma, modern toplumların en temel meselelerinden biri olan değerler aktarımının, dijital teknolojilerin yaygınlaşmasıyla nasıl bir dönüşüm geçirdiğini incelemektedir. Aile, okul ve dinî kurumlar gibi geleneksel değer aktarım mekanizmaları hala geçerliliğini korusa da, sosyal medya platformları ve yapay zekâ destekli algoritmalar, genç kuşakların değer sistemlerini şekillendirmede giderek daha belirleyici bir rol oynamaktadır. Bu bağlamda, dijitalleşmenin değerler aktarımı sürecine getirdiği yeni dinamikler, fırsatlar ve zorluklar ele alınacaktır. Bildiri, özellikle gençlerin dijital ortamlarda maruz kaldığı içeriklerin değer algıları üzerindeki etkilerini analiz etmeyi amaçlamaktadır. Algoritmaların yankı odaları (echo chambers) oluşturarak belirli değerleri pekiştirmesi, sanal etkileşimlerin etik ikilemleri ve dijital okuryazarlığın değerler eğitimi açısından önemi bu çalışmanın temel odak noktalarıdır. Ayrıca, yapay zekânın, değerler aktarımını otomatikleştirebilme veya manipüle edebilme potansiyeli de kritik bir bakış açısıyla değerlendirilecektir. Sonuç olarak, bu bildiri, dijital çağda değerler aktarımının daha bilinçli ve etik bir şekilde yönetilmesi için hem bireysel hem de toplumsal düzeyde atılması gereken adımlara ışık tutmayı hedeflemektedir.

Anahtar Sözcükler: Değerler Aktarımı, Dijitalleşme, Sosyal Medya, Yapay Zekâ, Değerler Eğitimi

DİJİTAL ÇAĞDA DEĞERLER EĞİTİMİ: ÇEVRİMİÇİ VATANDAŞLIK VE SORUMLU BİREY KİMLİĞİ

Bekir Gökhan Gökalp
Öğretmen, Fevziye Memduh Güpgüpoğlu Spor Lisesi
fsn04imparator@gmail.com
ORCID ID: 0009-0003-9589-3349

Özet
Bu çalışma, hızla dijitalleşen dünyada bireylerin etik ve ahlaki değerlerle donatılması gerekliliğini incelemektedir. Geleneksel değerler aktarım mekanizmaları olan aile ve okulun yanı sıra, internet ve sosyal medya platformları da gençlerin değer sistemlerini şekillendirmede önemli bir rol oynamaktadır. Bu bağlamda, dijital ortamlarda sorumlu birer "çevrimiçi vatandaş" olabilmeleri için bireylere kazandırılması gereken temel değerler ve bu değerlerin eğitim müfredatına nasıl entegre edilebileceği araştırılmaktadır. Bildiri, dijital vatandaşlık kavramını değerler eğitimi perspektifinden ele alarak, dijital etik, siber zorbalıkla mücadele, veri gizliliği ve bilgi doğrulaması gibi konuların ahlaki temellerini sorgulamaktadır. Çalışma, teorik bir analiz ve kavramsal bir çerçeve sunarak, dijital okuryazarlığın sadece teknik becerilerle sınırlı kalmayıp, aynı zamanda sosyal sorumluluk ve evrensel değerlerle de desteklenmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Sonuç olarak, bu bildiri, eğitim kurumları ve politika yapıcılar için dijital çağa uygun, kapsamlı bir değerler eğitimi stratejisinin ana hatlarını çizerek, dijital toplumda sağlıklı ve sorumlu bireylerin yetiştirilmesine katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

Anahtar Sözcükler: Değerler Eğitimi, Dijital Vatandaşlık, Sosyal Sorumluluk, Müfredat, Gençlik

PSİKOLOJİK DANIŞMANLARIN MESLEKİ YETERLİLİKLERİNİ DESTEKLEMEYE YÖNELİK BDT TEMELLİ GRUPLA PSİKOLOJİK DANIŞMA PROGRAMININ GELİŞTİRİLMESİ

Büşra Yiğit
Araştırma Görevlisi, İstanbul Ticaret Üniversitesi
byigit@ticaret.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-1179-0127

Begüm Satıcı
Doçent Doktor, Yıldız Teknik Üniversitesi
begum.satici@yildiz.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-2161-782X

Özet
Mesleki yeterlilik, bireylerin mesleklerini etkili, etik ve verimli biçimde icra edebilmeleri için gerekli olan bilgi, beceri ve tutumların bütünüdür. Psikolojik danışmanlar için mesleki yeterlilik, yalnızca danışanlara sunulan hizmetin niteliğini belirlemekle kalmaz, aynı zamanda danışmanın mesleki kimliğini, öz güvenini ve profesyonel gelişimini de şekillendirir. Yeterliliğin düşük algılanması, mesleki doyumun azalmasına, tükenmişlik riskinin artmasına ve danışma sürecinde etkinliğin zayıflamasına yol açabilmektedir. Bu nedenle mesleki yeterliliğin güçlendirilmesi, alanda çalışan uzmanlar ve adaylar için temel bir ihtiyaçtır. Bu çalışma, psikolojik danışmanların mesleki yeterliliklerini geliştirmeye yönelik bilişsel davranışçı temelli bir grupla psikolojik danışma programını ortaya koymaktadır. Bu noktada, grupla psikolojik danışma programları danışmanların kendilerini keşfetmeleri, güçlü yönlerini fark etmeleri ve mesleki kimliklerini yapılandırmaları açısından önemli bir fırsat sunmaktadır. Hazırlanan programda Bilişsel Davranışçı Terapi (BDT) yaklaşımının tercih edilmesinin nedeni, bu yaklaşımın bireylerin işlevsel olmayan düşünce kalıplarını sorgulamalarına, bilişsel çarpıtmaları yeniden çerçevelemelerine ve daha gerçekçi, sağlıklı bakış açıları geliştirmelerine olanak sağlamasıdır. Öyle ki bu program, danışmanların yeterlilik algılarını artırmayı, bilişsel çarpıtmaları yeniden çerçevelemelerini sağlamayı ve psikolojik esnekliklerini güçlendirmeyi hedeflemektedir. Sekiz oturumdan oluşan yapı hem çevrimiçi hem de yüz yüze uygulanabilecek esneklikte tasarlanmıştır. Oturumlarda mesleki farkındalık geliştirme, işlevsel olmayan düşünce kalıplarını sorgulama, güçlü yönlerin keşfi ve psikolojik dayanıklılığı artırma gibi konular ele alınmaktadır. Sonuç olarak, programın psikolojik danışmanların mesleki yeterliliklerini desteklemeye yönelik anlamlı bir yaklaşım sunduğu ve farklı uygulama alanlarında kullanılabilecek bir örnek teşkil edebileceği düşünülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Mesleki yeterlilik, grupla psikolojik danışma, bilişsel davranışçı terapi.

PLATFORM TOPLUMUNDA EĞİTİMİN DÖNÜŞÜMÜ: RİZOMATİK YAPI VE SİMÜLASYON KURAMI ÇERÇEVESİNDE BİR ELEŞTİRİ

KADİR SİPAHİ
Öğretim Görevlisi, ANKARA MÜZİK VE GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ
kadirsipahi06@hotmail.com
ORCID ID: 0000-0002-0495-6574

Özet
Dünyada 1980'li yıllarla birlikte ortaya çıkan dijitalleşme adımları, COVID-19 sonrası dönemde oldukça hız kazanarak insan hayatının neredeyse tamamını kapsama alanı içerisine almaya başlamıştır. Dijitalleşme bir taraftan eşzamanlılık ve mekânsızlık olgusunu oluştururken, insan hayatının birçok noktasını birbirine bağlamıştır. Eskiden belirli bir mekânda zorunlu olarak bulunmayı gerektiren durumlar, dijitalleşme sayesinde dijital zaman ve mekân bükülmesi neticesinde gündelik hayatın temposu tamamen değişmiş; bir taraftan e-postalar okunurken diğer taraftan alışveriş yapılabilir hale gelmiş ve bu durum dünyanın herhangi bir yerinden yönetilebilen esnek bir hal almıştır. Bu durum eğitimin dijitalleşmesi konusunda da kendisini iyiden iyiye hissettirmiş; hatta eğitimi hayatın her anına yayacak şekilde yapısal bir dönüşüm geçirmesine neden olmuştur. Bildirimizin konusunu, hayatın her alanına yayılan eğitimin post modern bir yaklaşımla eleştirisi oluşturacaktır. Bu bağlamda dijital platformların eğitim sistematiğini José van Dijck'in "Platform Toplumu" kavramını, Gilles Deleuze ve Félix Guattari'nin rizomatik yapı felsefesi ve Jean Baudrillard'ın simülasyon kuramı ile diyaloğa sokarak dijital eğitim platformlarının yarattığı dönüşümü eleştirel bir bakışla analiz etmeyi amaçlamaktadır. Günümüzde dijital mecrada yer alan platformlar, kişiselleştirilmiş eğitim ve bu eğitimin uzantısı olarak ağsı yapılar sunma iddiası ile rizom kavramının işleyişine gönderme yapmaktadır. Ancak bu olgu dijitalleşmenin dönüştürücü ve biçimlendirici etkisinden bireyi bağışık tutmamaktadır. Bu durumda Baudrillard'ın simülasyon kuramı arka planda etkinliğini göstermektedir. Dijital platformlar ekonomik temel ve amaç taşımalarından dolayı hizmet sunduğu kitlelerin eğitimini ölçülebilir ve yönetilebilir bir çerçeve içerisine yerleştirmektedir. Yani eğitimin algoritmik olarak yönetilebildiği, başarı olarak grafik sütunları veya yıldızların verildiği, anlamı boşaltılmış bir göstergeler sistemine indirgenmesidir. Bu, eğitimin özümsenmesinin ve bireysel gelişimin sağlanmasının ötesinde, Baudrillard'ın deyişi ile yeni bir hiper-gerçekliğe dönüşümünü mümkün kılmaktadır. Bildiride sonuç olarak elde edilmesi amaçlanan bu durum, Deleuze'ün rizomatik düşünce sisteminde yer alan kaçış çizgilerinin dahi simüle edilerek yeni bir sanal gerçekliğin oluşmasına neden olmaktadır. Her şeyin sıfır ve bir arasına sıkıştığı bir dünya, yaşamın ve dolayısıyla eğitimin her an yenilenen bir mekanikleşme sürecinin ortaya çıkmasına ve eğitimin arzu temelli ya da proaktif bir itki ile ekonomikleşmesine neden olan bir nesnelleşme sürecine karşılık gelmektedir. Bu nedenle eğitimin gerçek işlevine, yani insani özelliklerin, kamusallığın, etiğin, toplumsallığın vb. kazanılması için alternatif dijital platformlara ve eleştirel dijital okuryazarlığın eğitim süreçlerine dâhil edilmesi zorunluluğu gerekmektedir.

Anahtar Sözcükler: Dijital eğitim, platform toplumu, rizomatik yapı, simülasyon, hiper-gerçeklik, eleştirel dijital okuryazarlık.

SÜPERVİZYON SÜRECİNDE ADAY PSİKOLOJİK DANIŞMANLAR İÇİN ZORLAYICI DUYGULAR: KAYGI, UTANÇ VE YETERSİZLİK

IŞILAY AÇAR
Öğrenci, KIRŞEHİR AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ
isilaya15@gmail.com
ORCID ID: 0009-0004-8889-165X

AYBİKE EZER
Öğrenci, KIRŞEHİR AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ
aybikeezer@gmail.com
ORCID ID: 0009-0008-1179-6119

DİLEK GENÇTANIRIM KURT
Profesör Doktor, KIRŞEHİR AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ
dgenctanirim@ahievran.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-3268-186X

Özet
Psikolojik danışman adaylarının mesleki gelişiminde süpervizyon süreci, yalnızca teknik becerilerin değil, yoğun duygusal yaşantıların da deneyimlendiği kritik bir alan olarak görülmektedir. Bu araştırmanın amacı, adayların süpervizyon sürecinde yaşadıkları kaygı, utanç ve yetersizlik duygularını incelemek ve bu duyguların sürece etkilerini anlamaktır. Nitelikli psikolojik danışman yetiştirmek için öncelikle psikolojik danışman adaylarının ihtiyaçlarının tespit edilmesi, değerlendirmenin doğasının anlaşılması ve geribildirim sonucunda aday psikolojik danışman adaylarının deneyimledikleri zorlayıcı duyguların anlaşılması olarak tanımladığımız kaygı utanç ve yetersizlik duygularını süpervizörlere, psikolojik danışman adaylarına ve araştırmacılara bir çerçeve sunacağı öngörülmektedir. Çalışma nitel araştırma yöntemleri kapsamında fenomenolojik desenle yürütülmüştür. Araştırmanın çalışma grubunu, aynı üniversitenin Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık programında eğitim gören, Bireyle Psikolojik Danışma Uygulamaları-1 ve Bireyle Psikolojik Danışma Uygulamaları-2 dersi kapsamında her biri farklı süpervizörlerle çalışmalarını yürüten ve süpervizyon alan 8 öğrenci (5 kadın, 3 erkek) oluşturmuştur. Veriler, araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmış; görüşmeler yüz yüze yapılmış ve ses kayıtları alınmıştır. İçerik analiziyle çözümlenen verilerde yüksek güvenirlik (%90) sağlanmıştır. Analiz sonucunda üç ana tema belirlenmiştir: geliştirici deneyimler, çoklu duygular ve çözüm önerileri. Katılımcılar süpervizyonu çoğunlukla geliştirici bir deneyim olarak tanımlamış, olumlu geri bildirim ve destekleyici tutumların gelişimlerine katkı sunduğunu belirtmişlerdir. Geliştirici deneyimler temasının alt kategorileri olumlu geri bildirimler ve destekleyici tutum, çoklu duygular temasının alt kategorileri kaygı, korku, heyecan ve yetersizlik, çözüm önerileri temasının alt kategorisi ise akran süpervizyonu olarak belirlenmiştir. Bununla birlikte, süreçte yoğun kaygı, danışana zarar verme korkusu, utanç ve yetersizlik duyguları yaşanmıştır. Akran süpervizyonu ve süpervizörün destekleyici yaklaşımı bu duygularla başa çıkmada belirleyici bulunmuştur. Araştırma, süpervizyon sürecinde yaşanan utanç, kaygı ve yetersizlik gibi duyguların bastırılmak yerine fark edilip işlevsel şekilde ele alındığında mesleki gelişimi desteklediğini ortaya koymuştur. Kaygı, utanç ve yetersizlik duyguları, psikolojik danışman adaylarının öz farkındalık kazanımında ve profesyonel kimlik gelişiminde önemli rol oynamaktadır. Bu nedenle süpervizörlerin empatik, yapıcı ve güven temelli bir ilişki geliştirmeleri sürecin verimliliği açısından kritik görülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Süpervizyon, Kaygı, Utanç, Yetersizlik, Nitel Desen.

GENÇ YETİŞKİNLERDE DİJİTAL BAĞIMLILIK BELİRTİ ŞİDDETİ İLE GELİŞMELERİ KAÇIRMA KORKUSU (FOMO) VE SOSYAL KAYGI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Elif Önder
Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı
elifdlgconder@gmail.com
ORCID ID: 0009-0003-3297-7799

Gülşen Filazoğlu Çokluk
Dr. Öğretim Üyesi, toros üniversitesi
gulsen.filazoglu@toros.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-7431-282X

Özet
Bu araştırma, genç yetişkinlerde dijital bağımlılık, sosyal kaygı ve gelişmeleri kaçırma korkusu (FoMO) arasındaki ilişkiyi incelemektedir. Çalışmada, 18–30 yaş aralığındaki 404 katılımcıdan çevrimiçi anketler aracılığıyla veri toplanmış; Dijital Bağımlılık Ölçeği, Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği ve Sosyal Ortamlarda FoMO Ölçeği kullanılmıştır. Veriler SPSS ile analiz edilmiştir. Korelasyon analizleri sonucunda, dijital bağımlılık ile kaygı (r=.660), kaçınma (r=.667) ve FoMO (r=.708) arasında anlamlı ve pozitif ilişkiler bulunmuştur. Ayrıca kaygı ile FoMO (r=.737) ve kaçınma ile FoMO (r=.760) arasında güçlü ilişkiler saptanmıştır. Regresyon analizleri, bu değişkenlerin birbirlerini yüksek oranda açıkladığını göstermiştir. Sosyo-demografik analizlerde, kadınların erkeklere göre daha yüksek dijital bağımlılık, kaygı ve FoMO düzeylerine sahip olduğu; 21–23 yaş grubunun daha yüksek risk taşıdığı; düşük eğitim ve düşük sosyo-ekonomik düzeyin dijital bağımlılık ve kaygıyı artırdığı belirlenmiştir. Araştırma, sosyal kaygı ve FoMO'nun dijital bağımlılık üzerinde güçlü etkiler yarattığını, bu durumun özellikle genç yetişkinler için önemli bir psikolojik risk faktörü olduğunu ortaya koymaktadır. Bulgular, dijital bağımlılığın yalnızca teknolojik değil, aynı zamanda psikolojik ve sosyo-demografik dinamiklerle ilişkili olduğunu göstermektedir. Bu nedenle, dijital bağımlılığı azaltmaya yönelik müdahalelerde kaygı yönetimi, sosyal becerilerin güçlendirilmesi ve dijital farkındalık eğitimlerinin önemi vurgulanmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Dijital Bağımlılık, Sosyal Kaygı, Gelişmeleri Kaçırma Korkusu, Fomo, Genç Yetişkinler

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN YAPAY ZEKÂ OKURYAZARLIK BECERİLERİNİN GELİŞTİRİLMESİ VE İNCELENMESİ[87]

Beyza BAYINDIR
Öğrenci, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi
beyzasena6301@gmail.com

Ali ATEŞ
Doktor, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi
ali.aatess@gmail.com
ORCID ID: 0000-0003-3836-155

Özet
Yapay zekâ, yükseköğretimde öğretme, öğrenme ve öğrenci deneyimini dönüştürme potansiyeline sahip olmakla birlikte, öğrenme-öğretme süreçlerinde kullanımının önemi günümüzde çok daha net bir biçimde ortaya çıkmıştır. Bu süreçte yapay zekânın etik kullanımı ve yapay zekâ okuryazarlığı önemli bir beceri haline gelmiştir. Günümüzde yapay zekâ teknolojilerinin giderek yaygınlaştığı bir ortamda, bu teknolojilerin etik, eleştirel ve etkili kullanımını sağlayacak becerilerin geliştirilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda, araştırmada üniversite öğrencilerinin yapay zekâ okuryazarlık becerilerinin geliştirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda, öğrencilerin iki aylık bir süre zarfında yapay zekâ ile ilgili eğitimler (yapay zekâ, veri bilimi, makine öğrenmesi, prompt yazma vb.) almaları sağlanmış; ayrıca belirlenen yapay zekâ araçlarını ve uygulamalarını (ChatGPT, Gemini, DALL-E, DeepSeek, DeepL, QuillBot, Suno vb.) kullanmaları teşvik edilmiştir. Araştırma, nicel araştırma yöntemlerinden biri olan tek grup öntest-sontest modeli ile gerçekleştirilmiştir. Çalışma grubunu bir devlet üniversitesinde öğrenim gören 38 ön lisans öğrencisi (28 kız, 10 erkek) oluşturmuştur. Uygulama öncesinde "Yapay Zekâ Okuryazarlığı Ölçeği" öntest olarak uygulanmış, eğitim sonrasında ise aynı ölçek sontest olarak yeniden uygulanmıştır. Bulguların analizinde, öncelikle dağılımların normalliği Shapiro-Wilk testi ile incelenmiş ve öntest-sontest puan farklarının normal dağıldığı belirlenmiştir ($p=.187> .05$). Buna bağlı olarak bağımlı gruplar t-testi sonuçları dikkate alınmış ve öntest ile sontest puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur ($p< .05$). Sontest puan ortalamasının ($\bar{X}=5,55$) öntest puan ortalamasından ($\bar{X}=2,23$) daha yüksek olduğu; ayrıca etki büyüklüğü (Cohen's $d=0,400$) dikkate alındığında verilen yapay zekâ ve uygulamaları eğitiminin yapay zekâ okuryazarlığını geliştirmede orta düzeyde bir etkiye sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgular doğrultusunda, yükseköğretimde yapay zekâ okuryazarlığının geliştirilmesi için verilen eğitimlerin süresinin ve kullanılan içerik ya da uygulamaların çeşitliliğinin artırılması önerilmektedir.

Anahtar Sözcükler: Okuryazarlık, Yapay Zekâ, Yapay Zekâ Okuryazarlığı, Yükseköğretim

[87] Bu araştırma TÜBİTAK 2209-A Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Destekleme Programı 2024 yılı 1. dönem çağrısı kapsamında 1919B012461672 başvuru numarası ile desteklenmiştir.

MATEMATİK EĞİTİMİNDE OYUN ODAKLI YAKLAŞIMLARIN 21. YÜZYIL BECERİLERİ VE KAVRAMSAL ÖĞRENME İLE İLİŞKİLENDİRİLMESİ: ZEKA OYUNU SUDOKU

Fatmanur Tortop
Araştırma Görevlisi, İstanbul Aydın Üniversitesi Eğitim Fakültesi
fnurtortop@gmail.com
ORCID ID: 0000-0003-1314-2983

Ahmet Şükrü Özdemir
Profesör Doktor, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Eğitim Fakültesi
ahmet.ozdemir@izu.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-0597-3093

Özet
Bu araştırmada oyun temelli etkinliklerle her yaştan bireyin oynayabileceği, akıl ve mantık yürütmeye dayalı, 21. yüzyıl becerilerini geliştirerek öğrencilerde kavramsal öğrenmeyi sağlayacak bir zeka oyunu olan sudokunun matematik öğretimi süreçlerine entegre edilerek uygulanabilirliği araştırılacaktır. Sudoku zeka oyununu çözme sürecinde matematik işlemleri yapılmadığından matematik bilimi ile doğrudan bağıntısının olmadığı düşünülebilir. Ancak sudoku matematikte problem çözmenin temelini oluşturan analiz etme, akıl yürütme ve muhakeme gibi bilişsel becerilerin gelişimini sağlaması açısından yapıları gereği birbirinden ayrılmaz bir bütündür. Teknolojinin gelişmesiyle çocukların yaşamlarında oyunlar eğlenceli, vazgeçilmez bir uğraş olduğundan eğitim süreçlerinde de oyunlara odaklanmak amaçlanmalıdır. Sudoku eğlendirici ve eğitici zeka oyunları arasında yer aldığından çocukların erken yaşlarda karşılaşmaları bilişsel gelişimleri, düşünme becerileri, problem çözme, analiz etme ve bağıntı kurma gibi gelişimlerinde araç olacağı düşünülmektedir. Bu yüzden matematik eğitiminde sudoku zeka oyunlarını kodlama etkinlikleri perspektifinde sınıf ortamlarında uygulanarak öğrencilerin ezberden uzaklaşıp kavramsal öğrenmeleri sağlanabilir. Bu bir derleme çalışması olup, araştırma kapsamında zeka oyunu sudoku ile ilgili tüm alan yazın çalışmaları ve ilgili olduğu düşünülen tüm çalışmalar, veriler okunup incelenerek değerlendirilmeye alınacaktır. Bu çerçevede sudoku nedir, neden sudoku, tarihçesi, kuralları, çeşitleri, mantığı ve çözümü, sudoku ve matematik, matematik öğretimindeki önemi ve yararlarına yönelik sorulara cevap aranarak ortaokul matematik öğretiminde uygulanabilirliğine dair açıklık getirilecektir.

Anahtar Sözcükler: Matematik eğitimi, zeka oyunları, sudoku, 21. yüzyıl becerileri, kavramsal öğrenme

8. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN SINAV KAYGISI VE SOSYAL DESTEK DENEYİMLERİ: ODAK GRUP GÖRÜŞMESİ

Beyza Nur Çelik
Öğrenci, Sakarya Üniversitesi
beyzanrcelik10@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-7153-4857

Özet
Bu araştırma, Liselere Geçiş Sistemi (LGS) sürecindeki 8. sınıf öğrencilerinin sınav kaygısı ve sosyal destek deneyimlerini incelemeyi amaçlamaktadır. Bu araştırma, nitel araştırma desenlerinden olgu bilim modeline göre desenlenmiş ve odak grup görüşmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Çalışmaya yedi öğrenci katılmıştır. Veriler yarı yapılandırılmış sorular aracılığıyla toplanmıştır. Tematik analiz yöntemi kullanılarak elde edilen veriler, sınav kaygısı düzeylerini etkileyen faktörler, sosyal destek kaynakları ve bu desteğin algılanışı üzerine önemli bulgular sunmaktadır. Elde edilen bulgular, öğrenciler için LGS'ye hazırlık sürecinin sürekli ders çalışmayı, ödev yapmayı ve deneme sınavlarına girmeyi gerektiren, yorucu ve sosyal hayatın kısıtlandığı bir süreç olduğunu ortaya koymuştur. Ayrıca sürekli ders çalışma zorunluluğu, sınavda süreyi yetiştirememe ve dikkat hatası yapma korkusu, ailenin baskısı ve beklentisi öğrencilerde süreci zorlaştıran ve sınav kaygısını arttıran faktörler arasında yer almıştır. Öğrenciler, sınav kaygısını özellikle LGS tarihinin yaklaşmasıyla, deneme sınavlarında başarısızlık yaşanmasıyla ve ders çalışmadıkları zamanlarda daha yoğun yaşadıklarını ifade etmiştir. Bir diğer bulguya göre, sınav kaygısı ile başa çıkma biçimleri öğrenciler arasında çeşitlilik göstermektedir. Fiziksel aktivite, müzik dinleme, aile ve arkadaşlarla zaman geçirme ve sohbet etme gibi aktif baş etme stratejilerinin yanı sıra, hiçbir şey yapmama gibi pasif tepkiler de verildiği anlaşılmıştır. Buna ek olarak, sınav kaygısı düzeyinin ve bu kaygıyla başa çıkma biçiminin bireysel farklılıklar gösterdiğini, öğrencilerin sınav sürecinde aile, arkadaş ve öğretmenlerden aldıkları sosyal desteğin, sınav kaygısını azaltmada rol oynadığı görülmüştür. Ancak sosyal desteğin yetersiz veya baskı şeklinde algılandığı durumlarda, öğrencilerin sınav kaygısı düzeylerinin arttığı belirlenmiştir. Çalışma, öğrencilere yönelik psikolojik destek ve rehberlik hizmetlerinin planlanmasında aile, öğretmen ve uzmanlara yönelik önemli öneriler sunmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Ortaokul, LGS, Sınav Kaygısı, Sosyal Destek

ÖĞRETMEN ADAYLARININ YAPAY ZEKA OKURYAZARLIK ALGILARININ İNCELENMESİ

Ünzile Bıdık
Öğrenci, Hasan Kalyoncu Üniversitesi
unzile.bidik1@std.hku.edu.tr
ORCID ID: 0009-0000-0982-1698

Burcu Gürkan Ercan
Doçent Doktor, Hasan Kalyoncu Üniversitesi
burcu.gurkan@hku.edu.tr

Özet
Bu araştırma, öğretmen adaylarının yapay zeka okuryazarlık algılarını farkındalık, kullanım, değerlendirme ve etik boyutlarında incelemeyi amaçlamaktadır. Günümüzde yapay zekanın eğitim dahil birçok alanda hızla yaygınlaşması, bu teknolojiyi kullanacak bireylerin bilgi, beceri, etik anlayış ve farkındalıklarının belirlenmesini önemli kılmaktadır. Araştırma, Hasan Kalyoncu Üniversitesi, merkez kampüs ve Nizip kampüsünde eğitim gören Gaziantep Üniversitesi eğitim fakültesi öğretmen adaylarından oluşan bir örneklemle yürütülecektir. Karma araştırma deseninin benimsendiği çalışmada, nicel veriler Çelebi ve arkadaşları (2023) tarafından uyarlanan Yapay Zeka Okuryazarlığı Ölçeği aracılığıyla toplanacak; bu veriler cinsiyet, yaş, sınıf düzeyi, bölüm, okul türü, yapay zeka eğitimi alma durumu ve kullanım amacı gibi değişkenlere göre analiz edilecektir. Ayrıca öğretmen adaylarının metaforik algıları da incelenecektir. Araştırmanın nitel boyutu ise yarı yapılandırılmış görüşme yoluyla elde edilecektir. Ulaşılan veriler içerik analizi yöntemiyle kod ve kategorilere göre sınıflandırılacak ve yorumlanacaktır. Bu sayede katılımcıların yapay zekaya dair düşünsel yapılarını ve duygusal eğilimlerini derinlemesine anlamak mümkün olacaktır. Araştırmadan elde edilecek bulguların, öğretmen adaylarının yapay zeka teknolojilerine yönelik algılarını çok boyutlu olarak ortaya koyması ve öğretmen yetiştirme süreçlerinde yapay zekaya yönelik içeriklerin geliştirilmesine katkı sunması beklenmektedir.

Anahtar Sözcükler: Yapay zeka okuryazarlığı, öğretmen adayları, metafor çalışması, eğitim teknolojileri, karma yöntem.

DEPREM TAKINTISI İLE PSİKOLOJİK KIRILGANLIK ARASINDAKİ İLİŞKİ: ANLAMLI YAŞAM VE MANEVİ İYİ OLUŞUN ÇOKLU ARACI ROLÜ

Sinan Okur
Dr. Öğretim Üyesi, Milli Savunma Üniversitesi Hava Harp Okulu
sinan.okur@msu.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-3439-5907

Hasan Kütük
Dr. Öğretim Üyesi, Yıldız Teknik Üniversitesi
hasan.kutuk@yildiz.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-8288-4107

Özet
Deprem takıntısı, bireylerin depremle ilgili düşüncelere aşırı odaklanması ve depremi sürekli bir tehdit olarak algılayarak yaşamaya devam etmesidir. Bu durum, bireylerin stres karşısında kolayca yıpranma eğilimi göstermesine ve psikolojik kırılganlık yaşamasına neden olabilmektedir. Psikolojik kırılganlık, bireylerin olumsuz yaşam olaylarından sonra ruhsal dengesini korumakta zorlanmasıdır. Psikolojik kırılganlığı azaltabilecek koruyucu faktörlerden biri yaşamda anlam bulmak olabilir. Anlamlı yaşam, bireylerin hayatına amaç ve değer atfetmesiyle zorlayıcı olayların etkisini hafifleten bir kavram olarak açıklanmaktadır. Bu ilişkideki bir diğer koruyucu unsur ise manevi iyi oluş olabilir. Bu kavram, bireylerin içsel huzurunu, umudunu ve başa çıkma gücünü destekleyen bir durumdur. Bu araştırmada, deprem takıntısı ile psikolojik kırılganlık arasındaki ilişkide anlamlı yaşam ve manevi iyi oluşun çoklu aracı rolünün incelenmesi amaçlanmaktadır. Araştırmada 436 genç yetişkinden veri toplanmıştır (272 kadın ve 164 erkek, yaş aralığı = 18-30, yaş ortalaması = 20.417). Çalışma kapsamında korelasyon analizi ve iki aşamalı yapısal eşitlik modellemesi analizi gerçekleştirilmiştir. Korelasyon analizinde deprem takıntısı ile psikolojik kırılganlık arasında pozitif yönde anlamlı ilişki saptanmıştır. Deprem takıntısının anlamlı yaşam ve manevi iyi oluş ile arasında ise negatif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Psikolojik kırılganlık ile anlamlı yaşamın ve manevi iyi oluşun negatif yönde anlamlı ilişkisi olduğu belirlenmiştir. Son olarak, anlamlı yaşam manevi iyi oluş ile pozitif yönde anlamlı ilişkilidir. Yapısal eşitlik modellemesinde ölçüm modeli analizlerinde tüm faktör yüklerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve modelin uyum indeks değerlerinin iyi düzeyde olduğu belirlenmiştir ($\chi^2/df = 1.148$, $p < .001$, CFI = .997, TLI = .994, NFI = .978, RMSEA = .018). Yapısal eşitlik modellemesinin ikinci aşamasında yaş ve cinsiyet modele kovaryans değişken olarak eklenmiştir. Analiz sonucunda gizil değişkenler arasındaki bazı yolların anlamlı olmadığı belirlendiği için bağımsız değişkenden bağımlı değişkene giden yol modelden çıkarılarak analiz tekrarlanmıştır. Elde edilen bulgularda tüm yolların anlamlı hale geldiği ve uyum indeks değerlerinin iyi düzeyde olduğu saptanmıştır ($\chi^2/df = 1.387$, $p < .001$, CFI = .984, TLI = .975, NFI = .944, RMSEA = .030). Bu bulgular, deprem takıntısı ile psikolojik kırılganlık arasındaki ilişkide anlamlı yaşam ve manevi iyi oluşun tam aracı rol oynadığını göstermiştir. Bu da aracı değişkenlerin deprem takıntısının etkilerine karşı tampon görevi gördüğünü ortaya koymaktadır. Elde edilen tüm bulgular alanyazın ışığında tartışılarak yorumlanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Deprem takıntısı, psikolojik kırılganlık, anlamlı yaşam, manevi iyi oluş

2018 VE 2024 FEN BİLİMLERİ ÖĞRETİM PROGRAMININ BLOOM TAKSONOMİSİ BAĞLAMINDA BOYUTLARI: HAL DEĞİŞİMİ ÖRNEĞİ

Hilal AYDOĞAN
Öğretmen, ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
aydogn.hilal@gmail.com
ORCID ID: 0009-0002-0780-3597

Sibel DEMİR KAÇAN
Doçent Doktor, ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
sibel.demir@omu.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-3577-3399

Özet
Teknolojinin gelişmesiyle bireylerin duydukları temel ihtiyaçların farklılaşması, sahip oldukları bilgilerin geliştirilmesi ve yapılandırılması gerektiğine bakıldığında, öğrencilere kazandırılmak istenen kazanımların da farklılaştığı gözlenmektedir. Bu nedenle eğitim sistemleri öğrencilerin eleştirel, sorgulayıcı ve yaratıcı düşünme becerilerine sahip bireyler yetiştirmeyi amaçlamaktadır. Bu hedeflerin uygulanabilmesi ise öğretim programları ile mümkün olduğu görülmektedir. Eğitimde program geliştirme ve mevcut programların güncellenmesi süreçleri, bireyin ve toplumun değişen ihtiyaçlarına adaptasyon sağlamada merkezi bir rol oynamaktadır. Öğretim programlarında yer alan kazanımların bilişsel derinliğinin ve öğretim materyallerinin bu kazanımları destekleme düzeyinin analizi büyük önem taşımaktadır. Öğrenme-öğretme sürecinde başarılı ve etkili sonuç alınabilmesi için öncelikle belirlenen hedeflerin bilişsel, duyuşsal ve devinişsel alanlarda sınıflandırılması gerekmektedir. Hedefler arasındaki aşamalığa göre bilgiye daha kolay ulaşılabilir ve kalıcı öğrenmeler gerçekleştirilebilir. Benjamin Bloom eğitim hedeflerini bilişsel, duyuşsal ve devinişsel olmak üzere üç ana başlıkta sınıflandırmıştır. Öğretim programları ve ders kitaplarının, Yenilenmiş Bloom Taksonomisi açısından incelenmesi, kazanımların hangi bilgi ve bilişsel süreç boyutuna odaklandığını net bir şekilde ortaya koyarak kavram öğretimi açısından değerli içgörüler sunmaktadır. Bu çalışmanın amacı, 2018 Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programı ve 2024 Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programının hal değişimleri konusu kapsamında; programların hedef, içerik, öğrenme-öğretme süreci ve ölçme-değerlendirme öğeleri bağlamında Bloom taksonomisine göre karşılaştırılmasıdır. Bu bağlamda programların kazanımları ve programa ait ders kitaplarındaki etkinliklerin bilişsel derinliği yenilenmiş Bloom taksonomisine göre bilgi boyutları ve bilişsel süreç boyutları dikkate alınarak incelenmiştir. Nitel yaklaşımla tasarlanan çalışmada içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Çalışmanın veri kaynağını 2018 ve 2024 yıllarında Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından onaylanan Fen Bilimleri dersi öğretim programları ve ders kitapları oluşturmaktadır. Elde edilen bulgulara bakıldığında; 2024 öğretim programı ünite kapsamında 2018 öğretim programına göre bilişsel açıdan daha kapsamlı, derinlemesine ve bütüncül bir yaklaşımla ele aldığı görülmüştür. 2018 öğretim programı, öğrencilerin analiz becerilerini geliştirmeye odaklanırken; 2024 öğretim programı, Yenilenmiş Bloom Taksonomisinin bilişsel süreç ve bilgi boyutu basamaklarını içeren sarmal bir yapıda olduğu, öğrencileri hatırlama seviyesinden değerlendirme ve yaratma gibi üst düzey düşünme becerilerine taşımayı amaçladığı anlaşılmıştır. Belirlenen bulgular kapsamında bu çalışmanın, Türkiye Yüzyılı Maarif Öğretim Programı hakkında fen bilimleri öğretmenlerinin bilgilendirilmesi, öğretim süreçlerini daha etkili planlamalarına katkı sağlayabileceği, program geliştiricileri için de alana ait daha somut ve güncel literatür sunacağı düşünülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Maarif Modeli, Bloom Taksonomisi, Fen Öğretim Programları, Maddenin Hal değişimleri, İçerik Analizi.

LİSANSÜSTÜ ÖĞRENCİLERİN TÜKENMİŞLİKLERİNİN BAZI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ [88]

Özdenur Özyurt
Öğrenci, Yıldız Teknik Üniversitesi
ozdenur.ozyurt@std.yildiz.edu.tr
ORCID ID: 0009-0000-3608-9658

Fulya Türk
Profesör Doktor, Yıldız Teknik Üniversitesi
fulya.turk@yildiz.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-1896-8418

Özet
Eğitim süreçlerinin rekabet odaklı ve yüksek performans beklentisi etrafında şekillendiği ülkemizde öğrenciler, stres ve baskı ortamının etkisiyle tükenmişlik yaşayabilmektedirler. Tükenmişlik fiziksel, duygusal ve davranışsal belirtileriyle birlikte kişide devam isteği duymama, ilgi kaybı ve okul terkiyle sonuçlanabilecek çeşitli sorunlara yol açabilmektedir. Bu sorunların önemi göz önüne alınarak yapılan bu çalışmada daha genç bir kavram olarak nitelendirilebilecek öğrenci tükenmişliğinin alan yazında ilişkili olduğu düşünülen lisansüstü eğitimde danışman-öğrenci ilişkileri, lisansüstü eğitime yönelik tutum ve akademik özyeterlik ile ilişkisini değerlendirmek amaçlanmıştır. Araştırma ilişkisel tarama modeline dayalı nicel bir çalışmadır. Araştırmanın örneklemini Türkiye'deki üniversitelerin lisansüstü eğitim kademesindeki öğrenciler oluşturmuştur. Veriler çevirmiçi anket yöntemiyle toplanmıştır. Örneklem grubu %64'ü kadın, %36'sı erkek olmak üzere toplam 580 lisansüstü öğrenciden oluşmaktadır. Veri toplama araçları olarak Lisansüstü Eğitimde Danışman-Öğrenci İlişkileri Ölçeği, Lisansüstü Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği ve Akademik Özyeterlik Ölçeği ile Tükenme, Duyarsızlaşma ve Yetkinlik olmak üzere üç alt boyuttan oluşan Maslach Tükenmişlik Envanteri-Öğrenci Formu kullanılmıştır. Ayrıca bu araştırmada cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi ve akademik başarı gibi çeşitli değişkenlere bağlı olarak lisansüstü öğrencilerin tükenmişliği incelenmiştir. Lisansüstü eğitimde danışman-öğrenci ilişkileri, lisansüstü eğitime yönelik tutum ve akademik özyeterlik ile tükenme, duyarsızlaşma ve yetkinlik olmak üzere üç alt boyut arasındaki ilişkiler ortaya koyulmuştur. Değişkenler arası ilişkilerin negatif yönde ve anlamlı olduğu saptanmıştır. Lisansüstü eğitimde danışman-öğrenci ilişkileri, lisansüstü eğitime yönelik tutum ve akademik özyeterlik değişkenleri tükenme alt boyutuna ait toplam varyansın %31'ini, duyarsızlaşma alt boyutuna ait toplam varyansın %47'sini ve yetkinlik alt boyutuna ait toplam varyansın %49'unu açıklamaktadır. Regresyon sonuçları incelendiğinde lisansüstü eğitimde danışman-öğrenci ilişkileri, lisansüstü eğitime yönelik tutum ve akademik özyeterlik değişkenlerinin tükenmişliğin alt boyutları olan tükenme, duyarsızlaşma ve yetkinlik üzerinde anlamlı yordayıcılar olduğu ifade edilebilir.

Anahtar Sözcükler: Lisansüstü, tükenmişlik, eğitim, danışman, öğrenci

[88] Bu çalışma Özdenur Özyurt'un Prof. Dr. Fulya Türk danışmanlığında hazırladığı henüz yayınlanmamış yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

SİNGAPUR VE FİNLANDİYA EĞİTİM SİSTEMLERİNDE DİJİTAL OKURYAZARLIK VE DİJİTAL DÖNÜŞÜMÜN KARŞILAŞTIRMALI İNCELENMESİ

Murat İnce
Doçent Doktor, Yıldız Teknik Üniversitesi
muratince20@hotmail.com
ORCID ID: 0000-0003-0557-0419

Özet
Problem Durumu Dijital dönüşüm, günümüz eğitim sistemlerinde bireylerin 21. yüzyıl becerileriyle donatılmasında temel bir unsur hâline gelmiştir. Dijital okuryazarlık yalnızca teknolojik araçları kullanabilme becerisini değil, aynı zamanda bilgiyi üretme, eleştirel değerlendirme, etik sorumluluk ve yaşam boyu öğrenme yetkinliklerini de kapsamaktadır. Bu noktada, eğitim politikalarında dijitalleşmeyi önceliklendiren ülkelerin deneyimlerinin incelenmesi önem arz etmektedir. Singapur ve Finlandiya, dijital dönüşüm stratejileri ve öğrenci merkezli eğitim anlayışlarıyla bu alanda öne çıkmaktadır. Her iki ülkenin eğitim sistemleri, dijital araçların etkin kullanımıyla nitelikli, kapsayıcı ve insan odaklı bir öğrenme ekosistemi oluşturmayı hedeflemektedir. Araştırma Yöntemi Araştırma, tarama modeline dayalı olarak yürütülmüştür. Singapur ve Finlandiya eğitim sistemlerine ilişkin politika belgeleri, resmî raporlar, uluslararası kuruluşların yayımladığı dokümanlar, güncel literatür ve akademik yayınlar incelenmiştir. Ayrıca araştırmacı, her iki ülkeye giderek eğitim kurumlarında yerinde gözlemler (site visits) yapmış, okul ortamlarını incelemiş ve eğitim paydaşlarıyla görüşmeler gerçekleştirmiştir. Çalışmada karşılaştırmalı eğitim yaklaşımlarından yatay yaklaşım benimsenmiş; elde edilen bulgular karşılaştırmalı bir bakış açısıyla yorumlanmıştır. Beklenen / Geçici Sonuçlar Araştırma bulguları, Singapur'un dijital dönüşüm sürecini merkezi planlamayla sistematik biçimde yönettiğini, dijital okuryazarlığı öğretim programlarının temel bileşeni hâline getirdiğini göstermektedir. Finlandiya'da ise dijital araçların öğrenci merkezli, esnek ve kapsayıcı öğrenme ortamlarına entegre edildiği görülmektedir. Her iki ülke de dijitalleşmeyi yalnızca teknoloji kullanımıyla sınırlamayıp etik, pedagojik ve toplumsal boyutlarıyla ele almaktadır. Bununla birlikte, yapay zekâ ve artırılmış gerçeklik gibi yenilikçi uygulamaların, her iki ülkede de dijital dönüşümün önemli bileşenleri hâline geldiği ve öğrenme süreçlerine derinlik kazandırdığı tespit edilmiştir. Bu deneyimlerin, Türkiye'de eğitimde dijital dönüşüm politikalarına yol gösterici olacağı öngörülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Singapur, Finlandiya, Dijital Okuryazarlık, Dijital Dönüşüm, Karşılaştırmalı Eğitim

TÜRKİYE'DE EMEKLİLİK SONRASI YENİDEN İŞGÜCÜNE KATILIM SÜRECİNİN KEŞFEDİLMESİ

Ahmet Ayaz
Doktor Öğretim Üyesi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi
ORCID ID: 0000-0002-4081-2033

Ayşe Gül KAYA
Öğretim Görevlisi, Kilis 7 Aralık Üniversitesi
ORCID ID: 0000-0001-9971-9864

Mustafa TORAN
Öğrenci, Hasan Kalyoncu Üniversitesi
ORCID ID: 0009-0001-8721-3193

Özet
Türkiye'de çalışanlar emeklilik sonrasında yeni sosyoekonomik koşullarda yaşamlarını sürdürmek zorunda kalmaktadır. Ortaya çıkan bu yeni süreç karşısında emeklilerin farklı kariyer örüntüleri sergiledikleri görülmektedir. Bu örüntülerden biri de emeklilerin yeniden çalışma hayatına girmesidir. Bu araştırmanın temel amacı, Türkiye'de emeklilik sonrası yeniden işgücüne katılan kişilerin çalışma hayatına geçiş nedenleri ve işe uyum sağlama süreçlerinin derinlemesine incelenmektir. Araştırma olgubilim deseni temel alınarak gerçekleştirilmiştir. Çalışma grubunun oluşturulmasında amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitleme ve ölçüt örnekleme yöntemleri kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 45-62 yaş arasında, eğitim düzeyi ilkokuldan lisans düzeyine kadar çeşitlilik gösteren, emeklilik tarihleri 2009 ile 2025 yılları arasında değişen 3'ü kadın ve 7'si erkek olan toplam 10 katılımcı oluşturmaktadır. Katılımcıların emeklilik öncesi görev yaptıkları alanlar arasında eğitim, kamu hizmeti, güvenlik, sağlık sektörü, lojistik ve otelcilik gibi farklı sektörleri kapsamaktadır. Çalışmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Elde edilen verilerin organizasyonu, kodlanması ve analizi, nitel veri analiz programı olan MAXQDA 2024 aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Bulgular iki ana tema çerçevesinde yapılandırılmıştır. Bu temalar emeklilik sonrası çalışma hayatına geçiş nedenleri ve emeklilik sonrası işe uyum olarak isimlendirilmiştir. Emeklilik sonrası çalışma hayatına geçiş nedenleri arasında maddi güçlükler, topluma katkı sağlama ve yeni anlam arayışı gelmektedir. Emeklilik sonrası işe uyumu kolaylaştıran faktörler arasında geçmiş mesleki deneyimler, ekonomik iyileşme ve sosyal ağları ön plana çıkmaktadır. Emeklilik sonrası işe uyumu zorlaştıran faktörler arasında ise özlük haklarının yetersizliği, fiziksel/duygusal güvensizlik, sorumluluklara uyum sağlayamama kodları öne çıkmaktadır. Elde edilen bulgular emeklilik sonrasında kariyer geçiş sürecinin yönetilmesine ilişkin önemli bilgiler sunmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Emeklilik, emeklilik sonrası çalışma, kariyer geçişi, kariyer uyumu

ALTI ŞAPKALI DÜŞÜNME TEKNİĞİYLE ELEŞTİREL DÜŞÜNME YOLCULUĞU

Şule Çeviker Ay
Doçent Doktor, Düzce Üniversitesi
suleay@duzce.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-9505-5105

Esra Altun
Öğretmen, Düzce İl MEM
esratemizel_53@hotmail.com
ORCID ID: 0009-0004-5352-3144

Özet
Karma yöntemin açıklayıcı sıralı karma deseniyle yürütülmüş bu çalışmanın amacı, altı şapkalı düşünme tekniğinin öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerine katkısını ve öğrencilerin bu deneyimi nasıl anlamlandırdığını incelmektir. Tek grup ön test-son test deneysel desenin uygulandığı sürece 6.sınıfta öğrenim gören 25 öğrenci katılmış, öğrencilere günlük hayatlarında karşılaşacakları örnek olaylar sunularak karar vermeleri istenmiştir. Uygulama sürecinde yapılandırılmamış öğretmen gözlemleri yapılmış, sürecin sonunda öğrencilere bu deneyimi nasıl anlamlandırdıklarına yönelik görüşme soruları yöneltilmiştir. Verilerin normal dağılmaması nedeniyle Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi ile ön test-son test eleştirel düşünme puanları karşılaştırılmış, öğrencilerden elde edilen nitel veriler ise içerik analiziyle çözümlenmiştir. Eleştirel düşünme ön test ve son test puanları arasında mantıklılık alt testi dışında tüm alt testlerde deney grubu lehine anlamlı fark çıkmıştır. Öğrenci görüşlerine göre, etkinlikler başlangıçta zorlayıcı olsa da zamanla eğlenceli ve düşündürücü hale gelmiştir. Öğrenciler fikirlerini özgürce ifade edebilmekten memnundur; grup içinde farklı düşünceleri dinlemenin bakış açılarını geliştirdiğini; sürecin devamını istediklerini, grup çalışmaları sayesinde iletişim becerilerinin geliştiğini, bireysel düşünme aşamalarında ise kendilerini daha rahat ifade ettiklerini vurgulamışlardır. Öğretmen görüşlerine göre ilk haftalarda öğrenciler şapkaların gerekliliklerini anlamakta ve grup içinde fikirlerini ifade etmekte zorlanmışlardır. Bu durum yerini çekimserliğin azalmasına, motivasyonun ve katılımın artmasına bırakmıştır. Öğrenciler giderek daha ilgili olmuş, fikirlerini gerekçelendirerek açıklamışlardır. Öğrenciler beyaz şapkayla düşünmekte zorlanmıştır. Sürecin ortalarında öğrenciler birbirlerinin fikirlerine değer vermeye başlamıştır. Giderek bilinç artışı ve yapıcı davranışlar gözlenmiştir. Birbirini dinleme ve tartışmaya katılma davranışları gözlenmiştir. Bu sonuçlar dikkate alındığında, bu öğretim tekniğinin öğretim sürecinde kullanılması, okullarda hem derslerde hem de öğrenci kulüpleri gibi ders dışı ortamlarda kullanılması, eleştirel düşünmeyi geliştiren programlarda öğretim tekniği olarak yer alması, mantıklılık alt boyutu için yeni araştırmaların yürütülmesi önerilmektedir.

Anahtar Sözcükler: Eleştirel düşünme öğretimi, altı şapkalı düşünme tekniği, eleştirel düşünmenin geliştirilmesi, karma araştırma, ortaokulda eleştirel düşünme

YARATICI DRAMANIN YARATICI YAZMA BECERİSİNE VE YAZMAYA YÖNELİK TUTUMA ETKİSİ

Burcu İsbir Abrekoğlu
Öğrenci, Düzce Üniversitesi
burcuisbir@gmail.com
ORCID ID: 0009-0004-2861-7093

Şule Çeviker Ay
Doçent Doktor, Düzce Üniversitesi
suleay@duzce.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-9505-5105

Özet
Araştırmanın amacı 7. Sınıf Türkçe öğretiminde yaratıcı drama ile yapılan yaratıcı yazma öğretiminin yaratıcı yazma becerilerine ve yazmaya yönelik tutuma etkisini ve öğrencilerin yaratıcı dramayla yaratıcı yazma deneyimini nasıl anlamlandırdıklarını belirlemektir. Araştırma karma yöntemle tasarlanmış, önce yarı deneysel desen uygulanmış ve nicel veriler nitel verilerle desteklenmiştir. Araştırmanın nicel verileri, yaratıcı yazma ürünlerini değerlendirme ölçeği, yazmaya yönelik tutum ölçeği ile; nitel verileri ise deney grubundan odak grup görüşmesi ile elde edilmiştir. Batı Karadeniz'de bir ilde özel bir ortaokula devam eden 7. sınıf öğrencilerinden 40 öğrenci araştırmanın çalışma grubunu oluşturmaktadır. Deney grubunda yaratıcı drama tekniğiyle yaratıcı yazma öğretimi; kontrol grubunda yazma öğretimi için okuldaki mevcut, alışılagelmiş öğretim uygulanmıştır. Bu deneysel süreç deney grubuna yapılan 2 haftalık yaratıcı drama alıştırma sürecinden sonra deney ve kontrol grubunda 8 haftada gerçekleşmiş, bu sürecin öncesinde ve sonrasında toplanan nicel veriler puan dağılımlarının normal dağılım göstermesi sebebiyle parametrik testlerle; sürecin sonunda deney grubundan odak grup görüşmesiyle elde edilen veriler ise içerik analiziyle çözümlenmiştir. Araştırma sonucuna göre yaratıcı drama ve okuldaki mevcut uygulamalarla yaratıcı yazma öğretimi yaratıcı yazma becerilerini arttırmaktadır; okuldaki mevcut uygulamanın sürdürüldüğü kontrol grubunda öğrencilerin yazmaya yönelik tutumlarında olumlu gelişme gözlenmemişken deney grubu öğrencilerinin yazmaya yönelik tutumları gelişmiştir; yaratıcı drama ile yapılan yaratıcı yazma öğretimi yaratıcı yazma becerileri üzerinde ve yazmaya yönelik tutumlarını geliştirmede okuldaki mevcut uygulamadan daha etkilidir; öğrenci görüşlerine göre yaratıcı dramanın yazma hızının artmasına, hayal gücünün gelişmesine, dersin zevkli geçmesine, farklı bakış açısı kazandırmaya, gelişmeye, sosyalleşmeyi sağlamaya/arttırmaya, yazım-noktalamayı kolaylaştırmaya, ders notlarının artmasına etkisi vardır. Öğrenci görüşleri dersin yaratıcı drama ile devam etmesi yönünde yoğunlaşmaktadır. Araştırma sonunda uygulamaya yönelik, ders kitaplarına yaratıcı dramayı kılavuzlayan etkinlikler konması; öğretmenlerin yaratıcı drama eğitimi almasının sağlanması; yaratıcı yazma becerilerini geliştirmede ve tüm derslerde yaratıcı dramanın teknik olarak kullanılması önerilmiştir. Araştırmaya yönelik önerilerde ise; farklı gruplar üzerinde de deneysel çalışmaların yapılması; Türkçe dersinin diğer dil becerilerinde yaratıcı dramanın etkililiğinin araştırılması; grupla çalışma becerilerine ilişkin deneysel araştırmaların yapılması; yaratıcı dramanın yazmaya yönelik tutuma etkisi ile ilgili çalışmaların arttırılması önerilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Yaratıcı drama, yaratıcı yazma becerisi, yaratıcı yazmaya yönelik tutum, yaratıcı dramanın yaratıcı yazmaya etkisi, yaratıcı dramanın yaratıcı tutuma etkisi

TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE YAPAY ZEKÂ İLE KÜLTÜR AKTARIMI: CHATGPT ÖRNEĞİ

HÜLYA AYDIN
Doktor, BANDIRMA ONYEDİ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
hulya_aydin@hotmail.com.tr
ORCID ID: 0000-0001-9002-656X

Özet
Bu çalışmada yapay zekâ destekli dil öğrenme araçlarının kültür aktarımındaki işlevi, Türkçe öğretimi açısından incelenmektedir. Bunun için yapay zekâ araçlarından biri olan ChatGPT inceleme konusu olarak seçilmiştir. Çalışmada ChatGPT'nin Türk kültürüne ait unsurları yabancı öğrencilere aktarmadaki potansiyeli değerlendirilmeye çalışılmış, kültürün dil öğretimindeki yeri ve yapay zekânın kültürel içerik üretme kapasitesi örnek etkinlikler üzerinden sunulmuştur. Bu çalışma ile ChatGPT kullanılarak Türkçe öğrenenlere kültürel unsurların etkili bir şekilde aktarılması, Türkçe öğrenenlerin kültürel farkındalıklarının artırılması ve dil öğrenme ortamlarının zenginleştirilmesi amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda, senaryo tabanlı öğrenme yaklaşımı esas alınarak öğrencilerin günlük hayatta karşılaşabilecekleri durumlar üzerinden örnek senaryolar oluşturulmuştur. "Türk misafirperverliğini anlatan diyaloglar, gündelik yaşamı yansıtan alışveriş konuşmaları, film ve halk müziği analizleri, atasözü ve deyimlerin kullanıldığı kısa hikâyeler ile geleneksel bayram kutlamalarını içeren etkinlik tasarımları" bu örnek senaryolardan bazılarıdır. Bu senaryolar aracılığıyla yapay zekânın, öğrencilerin dilsel becerilerini geliştirmelerinin yanı sıra öğrencilerin Türk kültürünü tanımalarına ve sosyal etkileşim kapasitelerinin artırılmasına da katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Sonuç olarak ChatGPT, öğrenci seviyesine uygun içerik hazırlama, etkileşimli senaryolar oluşturma, kültürel kaynakları analiz etme, öğrenme sürecinde anında geri bildirim sağlama ile kültürel unsurları dijital ortamda belgeleyerek muhafaza etme gibi imkânlar sağlamaktadır. Bu bağlamda dil öğretiminde geleneksel öğretim yöntemleriyle bütünleştirilerek kullanıldığında dil öğrenme sürecini doğrudan etkileyeceği ve sürece zengin içerik kaynağı sunacağı düşünülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Türkçe Öğretimi, Kültür Aktarımı, Yapay Zekâ, ChatGPT

ÖĞRETMENLERİN MANEVİ İYİLİK HALİNİN PSİKOLOJİIK İYİ OLUŞ ÜZERINDEKI ETKİSİ

Bahattin TABUR
Öğrenci, Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
b.tabur@hotmail.com
ORCID ID: 0009-0003-6908-6973

Habib ÖZKAN
Profesör Doktor, Gaziantep Üniversitesi
ozgan@gantep.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-0167-7342

Özet
Bu çalışma, öğretmenlerin manevi iyilik hali (MİH) ile psikolojik iyi oluş (PİO) düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemektedir. Manevi iyilik hali; bireyin yaşamına anlam yüklemesi, içsel huzur kurması ve aşkınlıkla bağ kurması gibi boyutları içerirken, psikolojik iyi oluş; yaşam doyumu, olumlu ilişkiler, benlik kabulü ve amaçlı yaşam gibi psikolojik bileşenleri kapsamaktadır. Kuramsal temelde Fisher'in SHALOM modeli ve Ryff'in psikolojik iyi oluş modeli esas alınmıştır. Nicel ve ilişkisel tarama desenine dayalı araştırma, Gaziantep'te görev yapan 300 öğretmenle yürütülmüştür. Veriler, Spiritüel İyi Oluş Ölçeği (Ekşi & Kardaş, 2017) ve Psikolojik İyi Oluş Ölçeği (Akın & Eker, 2011) ile toplanmış; analizlerde SPSS 25.0 kullanılarak Pearson korelasyon, hiyerarşik regresyon, MANOVA, çoklu regresyon ve aracılık analizleri uygulanmıştır. Bulgulara göre öğretmenlerin manevi iyilik hali yüksek düzeydedir ($\bar{X}$ = 4.05); en yüksek boyut aşkınlık ($\bar{X}$ = 4.36), en düşük anomi ($\bar{X}$ = 2.14) olarak saptanmıştır. Psikolojik iyi oluş düzeyi de yüksek bulunmuş ($\bar{X}$ = 4.10); en güçlü boyutlar olumlu ilişkiler ve amaçlı yaşamdır. Manevi iyilik hali, psikolojik iyi oluşun %45'ini açıklamaktadır. Aşkınlık ve doğayla uyum pozitif yordayıcı, anomi ise negatif yordayıcıdır. Demografik değişkenler anlamlı farklar yaratmakta; aracılık analizleri dolaylı etkileri ortaya koymaktadır. Sonuç olarak, öğretmenlerin manevi yönelimleri, psikolojik dayanıklılıklarını ve mesleki bağlılıklarını güçlendirmektedir. Eğitim politikalarında manevi ve psikolojik iyi oluşu destekleyici uygulamalara yer verilmesi önerilmektedir.

Anahtar Sözcükler: Manevi İyilik Hali, Psikolojik İyi Oluş, Öğretmenler, Eğitim Psikolojisi

KUMAR BAĞIMLILIĞINI ELE ALAN AKADEMİK ÇALIŞMALARIN BİBLİYOMETRİK ANALİZİ

NURDAN KIRGIN
Öğrenci, trakya üniversitesi
nurdankirgin@trakya.edu.tr
ORCID ID: 0009-0007-5721-3081

NİDA TEKMAN
Öğrenci, trakya üniversitesi
nidatekman@trakya.edu.tr
ORCID ID: 0009-0005-0669-2946

ZEYNEP AKKUŞ ÇUTUK
Doçent Doktor, Trakya Üniversitesi
zeynepacutuk@trakya.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-8364-4431

Özet
Bağımlılık, bir şeye koşullanma ve ona bağlı olma durumu olarak tanımlanır. Dijitalleşme ile birlikte bazı alışkanlıkların da bağımlılığa dönüşebileceği kabul edilmektedir. DSM-5'e göre davranışsal bağımlılıklar, bireyin tekrarlayıcı davranışlar üzerindeki denetimini kaybetmesiyle ortaya çıkar; bunlardan biri de "kumar oynama bozukluğu"dur. Çevrimiçi platformların yaygınlaşmasıyla kumar oynama oranlarının günümüzde arttığı bildirilmektedir. Bu araştırmanın amacı 14.03.2025 tarihine kadar yayınlanmış kumar bağımlılığı üzerine yapılan araştırmaların doküman analizi modeli kapsamında haritalama tekniğinden yararlanarak bibliyometrik analiz yöntemi aracılığıyla incelenmesidir. Çalışmada 2015–2025 yılları arasında Web of Science (WoS) veri tabanında "gambling addiction" anahtar kelimesiyle tarama yapılmış ve toplam 2.609 çalışma analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular doğrultusunda alanla ilgili çalışmalar nicel olarak ortaya konmuştur. Veriler VOSviewer programı ile görselleştirilmiştir. Yayın sayıları 2021'de 300'den fazla çalışmayla zirveye ulaşmış, sonrasında azalma başlamıştır. En fazla yayına sahip yazar Potenza M.N. (240'tan fazla) olup Griffiths M.D. ve Jimenez-Murcia S. onu izlemiştir. Ülke bazında en çok çalışma ABD'de (700'den fazla) yapılmış, ardından Kanada, İngiltere ve Avustralya gelmiştir. Türkiye ise sınırlı sayıda yayına sahiptir. Kurumsal düzeyde Yale University 260'tan fazla çalışmayla öne çıkmış, çeşitli üniversite ve sağlık kurumları alana katkı sunmuştur. Anahtar kelime analizleri, araştırmaların dijital bağımlılıklar, karar verme süreçleri ve psikolojik faktörler etrafında yoğunlaştığını göstermektedir. Yayınların büyük çoğunluğu İngilizce (%95,6) olup, Türkçe yayınlar (%0,11) oldukça sınırlıdır. Makaleler baskın iken bildiriler, kitap bölümleri ve veri makaleleri daha azdır. Ortak yazar analizleri araştırmaların ABD merkezli olduğunu ve Potenza'nın en sık işbirliği yapılan yazar olduğunu göstermiştir. WoS veri tabanında en çok yayın "Substance Abuse", "Psychiatry" ve "Psychology" alanlarında yer almakta olup, konunun sağlık ve davranış bilimleri perspektifinden ele alındığı görülmüştür. Bulgular, Türkiye'de kumar bağımlılığına yönelik akademik çalışmaların sınırlı olduğunu ve bu alandaki araştırmaların arttırılması gerektiğini göstermektedir.

Anahtar Sözcükler: Kumar bağımlılığı, Bibliyometrik analiz, Web of science

ÖĞRETMEN ADAYLARI İÇİN YAPAY ZEKA FARKINDALIK DÜZEYİ ÖLÇEĞİ'NİN GELİŞTİRİLMESİ

Ayşe Nur YİĞİTCE
Öğrenci, Ondokuz Mayıs Üniversitesi
a.nurselcukk@gmail.com
ORCID ID: 0009-0001-7710-4487

Şener ŞENTÜRK
Doçent Doktor, Ondokuz Mayıs Üniversitesi
sener.senturk@omu.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-0672-7820

Özet
Dijital dönüşümle birlikte yapay zekanın eğitimde sunduğu imkanlar öğretmenlerin rollerini yeniden şekillendirmektedir. Bu nedenle geleceğin şekillendiricisi olan öğretmen adaylarının pedagojik, etik, sosyal ve teknolojik hazırbulunuşluk gibi farklı boyutlardaki YZ farkındalıklarının ölçülmesi önem bir konudur. Mevcut ölçekler bu alandaki tüm boyutları kapsamamakta ve genellikle genel farkındalığa ya da başka meslek gruplarına odaklanmaktadır. Bu bağlamda araştırma kapsamında öğretmen adaylarının yapay zekaya (YZ) yönelik farkındalık düzeylerini ortaya çıkarmak amacıyla yeni bir ölçek geliştirilmesi amaçlanmıştır. Ölçek, Luckin ve Holmes (2016) tarafından YZ'nin öğretmenlerin yerini almak yerine onların rollerini dönüştüren ve destekleyen bir araç olduğunu kabul eden, AIEd (Artificial Intelligence in Education) yaklaşımına dayanmaktadır. Ölçek geliştirme süreci pilot çalışma için 50, açımlayıcı faktör analizi (AFA) için 337 ve son olarak doğrulayıcı faktör analizi (DFA) için 508 öğretmen adaylarıyla yürütülmüştür. Ölçek geliştirme süreci; madde havuzu oluşturma, uzman görüşü alma, madde analizi, pilot uygulama, AFA, DFA ve güvenilirlik aşamalarından oluşmuştur. Yapılan analizler sonucunda başlangıçta 36 maddeden oluşan ölçek, 6 alt boyut ve 28 maddeden oluşan nihai halini almıştır. Ölçeğin genel Cronbach's Alpha değeri AFA sonucunda .916 ve DFA sonucunda .907 olarak bulunmuştur, bu da ölçeğin yüksek güvenilirliğe sahip olduğunu göstermektedir. Elde edilen sonuçlar neticesinde geçerli ve güvenilir "Öğretmen Adayları İçin Yapay Zeka Farkındalık Düzeyi Ölçeği" son halini almıştır.

Anahtar Sözcükler: Eğitimde yapay zeka, Yapay zeka farkındalık, Ölçek geliştirme

ÖĞRETMENLER ÖRGÜTSEL ADALET ALGISI BURSA İLİ OSMANGAZİ İLÇESİ ÖRNEĞİ [89]

Kadir ÖZER [90]
Dr. Öğretim Üyesi, Hacı Bayram Veli Üniversitesi
kadir.ozer@hbv.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-8953-4997

Ayşe Dudu TUNCEL
Öğrenci, Gazi Ünivertsitesi
adudu.tuncel@os.gazi.edu.tr
ORCID ID: 0009-0008-6090-8105

Özet
Modern eğitim sistemi sacayaklarından biri olan okullarda öğretmenler sadece bilgi aktarıcı rolünde değil; aynı zamanda örgüt içi adaletin taşıyıcısı ve sürdürücüsü konumundadır. Ancak Türkiye'deki merkeziyetçi ve hiyerarşik yapı dolayısıyla öğretmenlerin karar süreçlerine etkin katılımı sınırlanmakta; mesleki ayrıcalıkları törpülenmekte ve etkili iletişim kanalları zayıflamaktadır. Bu sistemdeki yapısal gerilim atmosferi öğretmenlerin adalet algısını zedelemenin yanı sıra kurumsal bazda örgütsel eskime belirtilerinin de habercisi olmaktadır. Örgütsel adalet algısı bu bağlamda sadece yönetsel tutum ve davranışların yansıması değil bununla birlikte kurumun kendini yenileyebilme ve sürdürülebilirliğini koruyabilme potansiyelinin de göstergesidir. Bu araştırmada öğretmenlerin örgütsel adalet algılarının (dağıtımsal, prosedürel ve etkileşimsel) boyutlara ve yaş, kıdem, branş gibi demografik değişkenlere göre nasıl farklılaştığını incelemektedir. Bursa ilinin Osmangazi ilçesinde görev yapan (N=369) öğretmenlerle yürütülen bu tarama desenindeki nicel çalışmada; Niehoff ve Moorman'ın (1993) geliştirdiği ve Polat'ın (2007) Türkçeye uyarladığı Örgütsel Adalet Ölçeği kullanılmıştır. Veriler çevrim içi formlar ve yüz yüze görüşmeler yoluyla toplanmış ve analizler Jamovi 2.6.44 yazılımının sürümüyle ve Jasp ile de karşılaştırılarak tutarlılıkları kontrol edilerek gerçekleştirilmiştir. Elde edilen bulgular özellikle mesleki kıdemi yüksek öğretmenlerde adalet algısının yüksek düzeyde olduğunu göstermektedir. Özellikle kurumsal etkili iletişimde, eşitlikçi yapının belirleyici seviyede olduğunu gösterirken; mesleki kıdem ve yöneticilerle çalışma süresi arttıkça, etkileşimsel adalet algısının yükseldiği görülmektedir. Bu bağlamda güven temelli etkin katılım kültürünün kurumların devamlılığı için ne kadar işlevsel olduğuna işaret etmektedir. Sonuç olarak örgütsel adalet sadece kişisel tatmini değil; aynı zamanda kurum direnci, yenilenme kapasitesi ve sürdürülebilirliği şekillendiren bir göstergedir. Nitekim adalet algısı okullarda hem yönetsel iyi oluş hem de kurumsal canlılık bakımından stratejik bir değişken olarak vurgulanmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Örgütsel adalet, örgütsel eskime, demografik değişkenler, öğretmen algıları, kurumsal sürdürülebilirlik, Bursa/Osmangazi

[89] Ayşe Dudu TUNCEL'in Yüksek Lisans Tezinden Üretilmiştir.

[90] Danışman

AZERBAYCAN'DA EĞİTİM EKONOMİSİNİN GELİŞME BEKLENTİLERİ VE ZORLUKLARI

Tarana Valiyeva
Öğretmen, Bakü Mühendislik Üniversitesi
tvaliyeva@beu.edu.az
ORCID ID: xxxx-xxxx-xxxx-xxxx

Özet
Bilindiği gibi, insan sermayesinin oluşumunda asıl yük eğitim sisteminin üzerine düşmektedir. Eğitim alanı üretim dışı bir sektör olup, halkın ve ekonominin ihtiyaçlarına uygun nitelikli personel yetiştirmeyi amaçlamaktadır. Bu açıdan, günümüzün "bilgi ekonomisi" çağında eğitim hizmetlerinin kalitesini artırarak halkın bilgi ve eğitim seviyesini yükseltmek oldukça güncel ve çözülmesi gereken önemli sorunlardan biri olarak kabul edilmektedir. Eğitimin ekonomiye katkısı geniştir: İnsan sermayesi, iş gücünün kalitesi, sosyal eşitlik ve ekonomik kalkınma gibi alanlarda önemli değişimlere neden olabilir. Küreselleşme ve teknolojik gelişmelerin etkisiyle daha yüksek düzeyde eğitim almak, iş gücü piyasasında daha fazla rekabete yol açmakta ve modern ekonomilerde eğitimin rolü giderek daha önemli hale gelmektedir. Eğitim ekonomisi, eğitimin ekonomik büyümeye, sosyal refaha ve insan sermayesinin gelişimine etkisini inceleyen önemli bir alandır. Günümüzde bilgi temelli bir ekonominin inşa edilmesinde eğitimin rolü daha da ön plana çıkmaktadır. Azerbaycan'da da son yıllarda eğitim alanında çeşitli reformlar gerçekleştirilmiş, bu alana yapılan yatırımlar artırılmıştır. Ancak buna rağmen eğitim sisteminde hâlâ çeşitli zorluklar mevcuttur. Bu araştırmanın amacı, Azerbaycan'da eğitim ekonomisinin mevcut durumunu analiz etmek, gelişim perspektiflerini belirlemek ve mevcut sorunlara yönelik çözüm yolları önermektir.

Anahtar Sözcükler: eğitim, bilim, ekonomi, insan sermayesi, teknoloji

YAPAY ZEKA ALANINDAKİ GELİŞMELERİN LİSE SON SINIF ÖĞRENCİLERİN KARİYER TERCİHLERİNE ETKİSİ

Meltem BAĞHAN
Öğretmen, Artuğ Eğitim Kurumları
meltembghn@gmail.com
ORCID ID: 0009-0003-9612-5798

Mustafa Yavuz
Profesör Doktor, Necmettin Erbakan Üniversitesi
mustafayavuz@erbakan.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-5697-5120

Beyza Yavuz
Öğretim Görevlisi, Afyonkarahisar Sağlık Bilimleri Hastanesi
beyza.yavuz@afsu.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-7769-810X

Özet
Bu araştırmanın amacı, yapay zekâ alanındaki gelişmelerin lise son sınıf öğrencilerinin kariyer tercihleri üzerindeki etkilerini incelemektir. Yapay zekâ teknolojilerinin son yıllarda hızla gelişmesi, iş gücü piyasasında önemli değişimlere yol açmakta ve geleceğin mesleklerine ilişkin algıları yeniden şekillendirmektedir. Bu bağlamda, üniversite tercih sürecinde bulunan lise son sınıf öğrencilerinin yapay zekâya dair algılarının, beklentilerinin ve kaygılarının anlaşılması hem eğitim politikaları hem de kariyer rehberliği açısından önemli katkılar sağlayacaktır. Araştırma nitel bir desende, fenomenolojik yaklaşım temelinde yürütülmektedir. Çalışma grubu, farklı okul türlerinde öğrenim görmekte olan 16 lise son sınıf öğrencisinden oluşmaktadır. Veriler yarı yapılandırılmış görüşmeler aracılığıyla toplanmış; öğrencilerin yapay zekâ ile ilişkili mesleki fırsatlar, tehditler ve geleceğe yönelik öngörülerine odaklanılmıştır. Elde edilen verilerin analizi tematik kodlama yöntemi ile sürdürülmektedir. Ön bulgular, öğrencilerin bir kısmının yapay zekâyı geleceğin meslekleri açısından önemli bir fırsat alanı olarak değerlendirdiğini; diğer bir kısmının ise iş gücü piyasasında belirsizlik, işsizlik ve mesleklerin dönüşümüne ilişkin kaygılar yaşadığını göstermektedir. Ayrıca, öğrencilerin yapay zekâya yönelik bilgi düzeyleri ile aldıkları rehberlik desteğinin kariyer kararlarını şekillendiren belirleyici unsurlar olduğu gözlemlenmiştir. Bulguların ayrıntılı analizi ve sonuç bölümüne ilişkin çalışmalar devam etmektedir. Araştırmanın tamamlanmasıyla birlikte, lise son sınıf öğrencilerinin kariyer tercihlerine yönelik eğilimleri ortaya konacak ve yapay zekâ çağında kariyer rehberliği hizmetlerine ilişkin öneriler sunulacaktır.

Anahtar Sözcükler: Yapay Zeka, Üniversite Tercihleri, Kariyer Tercihleri, Kariyer Psikolojik Danışmanlığı

KÜLTÜREL MİRASIN STE(A)M'LE DANSI "GELENEKSEL GAZİANTEP EVLERİ"

ÖZCAN ELZEM ŞENGÜL
Öğretmen, ŞEHİT ÜNAL OLGUN BİLİM VE SANAT MERKEZİ
elzemsengul@hotmail.com
ORCID ID: 0000-0002-0135-6944

ÖZDEN YILDIZ
Öğretmen, AYSEL İBRAHİM AKINAL GÜZEL SANATLAR LİSESİ
ozdenyldz@hotmail.com
ORCID ID: 0000-0001-9974-0575

EZEL ÖYKÜ ŞENGÜL
Öğrenci, HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ HUKUK FAKÜLTESİ
ezel.oyku@hotmail.com
ORCID ID: 0000-0002-7544-0006

ALİ YÜCEL
Öğretmen, ŞEHİT ÜNAL OLGUN BİLİM VE SANAT MERKEZİ
aliyucel02@gmail.com
ORCID ID: 0009-0004-4763-9853

ŞENAY HANÇERLİ
Öğretmen, ŞEHİT ÜNAL OLGUN BİLİM VE SANAT MERKEZİ
senayhancerli@gmail.com
ORCID ID: 0009-0006-0798-9845

Özet
Bu araştırmada, Gaziantep'in geleneksel evleri özel yetenekli öğrencilerle gerçekleştirilen disiplinler arası bir STEM uygulaması çerçevesinde ele alınmıştır. Çalışma grubunu Gaziantep'te eğitim gören 25 özel yetenekli öğrenci oluşturmuştur. Araştırmada karma yöntem kullanılmıştır. Uygulama öncesinde yapılan ön testte öğrencilerin Gaziantep evleri hakkında yalnızca %5 düzeyinde bilgi sahibi oldukları belirlenmiştir. Bu bulgudan hareketle kültürel miras farkındalığını artırmak amacıyla çeşitli etkinlikler planlanmıştır. İlk aşamada öğrencilere Gaziantep evlerinin tarihçesi, mimari yapısı ve kullanılan malzemeler hakkında bilgiler verilmiş, evlerde bulunan duvar süslemeleri, tavan motifleri, kapı ve panjur detayları fotoğraflanmıştır. Elde edilen görseller, öğrencilerin anlayabileceği biçimde boyama ve mandala formatına dönüştürülmüş, öğrenciler tarafından farklı tekniklerle renklendirilmiştir. Bu süreçte STE(A)M yaklaşımı ön plana çıkmıştır. Matematik alanında simetri, geometrik desenler ve oran-orantı ilişkileri; mühendislik boyutunda yapıların dayanıklılığı, malzeme kullanımı ve koruma yöntemleri; teknoloji alanında fotoğraf çekimi, dijital düzenleme ve görsel aktarım süreçleri; sanat alanında ise boyama, estetik tasarım ve özgün yorumlama çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Böylece disiplinler arası bir öğrenme ortamı oluşturulmuştur. Boyanan motifler daha sonra posta pulu, kartpostal ve mail art formatına dönüştürülerek sergi salonunda sunulmuştur. Çalışma sonunda yapılan son testte öğrencilerin %99 oranında bilinç kazandıkları görülmüştür. STE(A)M yaklaşımının öğrenmeye yönelik motivasyonu artırdığı, kültürel değerlerin kalıcı biçimde aktarılmasına katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Gaziantep evlerinin bir parçası olan sanat eserlerinin Ste(a)m'le entegrasyonunun sağlanarak kültürel bilincin artırılması üzerine daha önce benzer bir çalışmanın yapılmamış olması projeye özgünlük kazandırırken, özel yetenekli öğrencilerin aktif rol alması kültürel mirasın korunmasına yönelik önemli bir adım olarak değerlendirilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Geleneksel Gaziantep Evleri, Motif, STEM, Posta Sanatı

POZİTİF PSİKOLOJİDE YENİ BİR KAVRAM: PSİKOLOJİK ZENGİN YAŞAM

Okan Bilgin
Doçent Doktor, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi
bilgin.okan@gmail.com
ORCID ID: 0000-0001-6233-4290

Özet
Psikolojik zengin yaşam, son yıllarda yaşam doyumunu anlamada dikkat çeken yeni bir kavramdır. Bu yaklaşım, bireylerin yalnızca haz ya da anlam odaklı yaşamlarının ötesinde, çeşitli, sıra dışı ve dönüştürücü deneyimlerle yaşamlarını zenginleştirmelerine odaklanır. Psikolojik zengin yaşam düzeyi yüksek bireylerin, farklı bakış açıları kazanma, yeni perspektifler geliştirme ve yaşamlarına çeşitlilik katma konusunda daha istekli oldukları görülmektedir. Araştırmalar, bu kişilerin yalnızca mutluluk ya da anlam değil, aynı zamanda merak, yaratıcılık ve kişisel gelişim açısından da avantajlı olduklarını ortaya koymaktadır. Benzer biçimde, tekdüze yaşam süren bireylerin psikolojik zengin yaşam düzeyleri desteklendiğinde, yaşam doyumlarının ve iyi oluşlarının artabileceği belirtilmektedir. Bu makalede psikolojik zengin yaşam kavramı, kavramın gelişimini etkileyen unsurlar ve psikolojik danışma alanı açısından önemi ele alınmıştır.

Anahtar Sözcükler: Psikolojik zengin yaşam, yaşam doyumu, iyi oluş, pozitif psikoloji

YAPAY ZEKADAN İNSAN ODAKLI EĞİTİME: ÖĞRETMEN ADAYLARININ FARKINDALIK DÜZEYLERİ ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA[91]

Sezen AKSU KURU
Öğrenci, Ondokuz Mayıs Üniversitesi
sznaksu55@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-8756-0208

Fadıl ŞİRAZ
Dr. Öğretim Üyesi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi
fadil.siraz@omu.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-5478-7529

Özet
Yapay zeka (YZ), 20. yüzyılın ortalarından günümüze kadar hızla gelişerek dijital dünyanın en önemli teknolojik dönüşüm araçlarından biri haline gelmiştir. Uluslararası alanda 1950'de Alan Turing'in "Makineler düşünebilir mi?" sorusu ile başlayan süreç, 1956 Dartmouth Konferansı ile bilimsel bir disipline dönüşmüş; 1970'lerde uzman sistemlerin, 2000'li yıllardan sonra ise büyük veri, makine öğrenmesi ve derin öğrenme yaklaşımlarının gelişimiyle ivme kazanmıştır. Türkiye'de ise YZ araştırmaları 1980'lerde başlamış, 2019 yılında yayımlanan Ulusal Yapay Zeka Stratejisi ve 2021–2025 Ulusal Yapay Zeka Strateji Belgesi ile stratejik bir politika alanına taşınmıştır. YZ'nin uygulama alanları oldukça geniştir. Eğitimde, bireyselleştirilmiş öğrenme, akıllı öğretim sistemleri ve öğrenme analitikleri; sağlıkta, erken tanı, görüntü analizi ve kişiselleştirilmiş tedavi; yönetim ve kamu hizmetlerinde, akıllı şehirler, karar destek sistemleri ve veri odaklı politikalar; ekonomide ise finansal analiz, otomatik yatırım sistemleri ve müşteri hizmetlerinde sohbet botları öne çıkmaktadır. YZ'nin temel özellikleri arasında öğrenme kapasitesi, yüksek hızda veri işleme, uyarlanabilirlik ve doğruluk yer almaktadır. Bununla birlikte YZ'nin yalnızca teknolojik bir yenilik değil, aynı zamanda insan odaklı bir dönüşüm alanı olduğu unutulmamalıdır. Etik sorumluluk, veri güvenliği, şeffaflık ve insan merkezli kullanım ilkeleri, yapay zekânın geleceğini şekillendirecek en kritik boyutlardır. Bu bağlamda eğitim alanında öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının farkındalık düzeyleri belirleyici bir rol üstlenmektedir. Çalışmada, Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nde öğrenim gören 895 öğretmen adayının YZ kullanımına ilişkin farkındalık düzeyleri incelenmiştir. Betimsel tarama modeliyle yürütülen araştırmada geliştirilen "Yapay Zeka Farkındalık Ölçeği" kullanılmıştır. Bulgular, öğretmen adaylarının YZ farkındalıklarının genel olarak orta düzeyde olduğunu; cinsiyet, bölüm ve öğrenim türü değişkenlerine göre anlamlı farklılıklar bulunduğunu ortaya koymuştur. Sonuç olarak, dijital dünyada insan odaklı eğitimin güçlendirilmesi için öğretmen yetiştirme programlarında YZ'ye yönelik içeriklerin artırılması ve öğretmen adaylarının bu teknolojileri pedagojik amaçlarla daha etkin biçimde kullanmalarına imkan tanınması gerekmektedir.

Anahtar Sözcükler: Yapay zeka, insan odaklı eğitim, farkındalık, dijital dönüşüm

[91] Bu çalışma Dr. Öğretim Üyesi Fadıl ŞİRAZ danışmanlığında 14.07.2025 tarihinde tamamlanmış olan "ÖĞRETMEN ADAYLARININ YAPAY ZEKA KULLANIMINA İLİŞKİN FARKINDALIK DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ" başlıklı yüksek lisans tezi esas alınarak hazırlanmıştır.

PHUBBİNG'İN AKADEMİK UMUTSUZLUK ÜZERİNDEKİ ETKİSİNDE ÖZ-YETERLİLİK VE SOSYAL DESTEĞİN ARACI ROLÜ

Osman Kağan KAYHAN
Uzman, MEB
osmankagankayhan@gmail.com
ORCID ID: 0000-0003-1860-6775

İzzet PARMAKSIZ
Doçent Doktor, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi
izzetparmaksiz@ohu.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-2468-6134

Özet
Günümüz dünyasında ergen bireyler yaşamın her alanında teknolojiyi sıklıkla kullanmaktadır. Teknolojik araçlar içerisinde yer alan akıllı telefon, televizyon, sosyal medya ve bilgisayarın bilinçsizce kullanılması bağımlılığa yol açmaktadır. Akıllı telefon ve sosyal medya bağımlılığı ise ergen bireylerde phubbing davranışı görülmesine neden olmaktadır. Ergen bireylerde görülen phubbing davranışı bireylerin akademik ve sosyal hayatını olumsuz etkilemektedir. Öz-yeterliliği ve sosyal desteği yüksek olan bireyler akademik hayatındaki karşılaştığı zorluklarla ve teknoloji bağımlılığıyla daha iyi mücadele etmektedir. Bu çalışmanın amacı phubbing ile akademik umutsuzluk arasındaki ilişkide öz-yeterlilik ve sosyal desteğin aracı rolünü incelemektir. Bu amaç doğrultusunda araştırma örneklemi için Niğde ilinde öğrenim gören 15-17 yaş aralığında olan 500 ergen birey belirlenmiştir. Araştırmada Phubbing Ölçeği, Akademik Umutsuzluk Ölçeği, Çocuklar İçin Öz-Yeterlilik Ölçeği, Çocuk-Ergen Sosyal Destek Ölçeği kullanılmıştır. Ölçek verileri toplanmıştır, SPSS programına veri giriş süreci devam etmektedir. Veri giriş süreci tamamlandığında phubbing ile akademik umutsuzluk arasındaki ilişkide öz-yeterliliğin ve sosyal desteğin aracı rolü olması beklenen sonuçlar arasındadır.

Anahtar Sözcükler: Phubbing, Akademik Umutsuzluk, Öz-Yeterlilik, Sosyal Destek

BİLSEM ÖĞRENCİLERİNE SOSYAL BİLGİLERİ SEVDİRMEK: WEB 2.0 ARAÇLARI İLE HAZIRLANAN SOSYAL BİLGİLER PROJELERİ VE ÖĞRENCİLER ÜZERİNE ETKİLERİ

ALİ YÜCEL
Öğretmen, ŞEHİT ÜNAL OLGUN BİLİM VE SANAT MERKEZİ
aliyucel02@hotmail.com
ORCID ID: 0009-0004-4763-9853

ŞENAY HANÇERLİ
Öğretmen, ŞEHİT ÜNAL OLGUN BİLİM VE SANAT MERKEZİ
senayhancerli@gmail.com
ORCID ID: 0009-0006-0798-9845

ÖZCAN ELZEM ŞENGÜL
Öğretmen, ŞEHİT ÜNAL OLGUN BİLİM VE SANAT MERKEZİ
elzemsengul@hotmail.com
ORCID ID: 0000-0002-0135-6944

Özet
Sosyal Bilgiler dersi; bireylerin toplumsal yaşamı anlama, demokratik değerleri benimseme, tarihî ve coğrafi olayları yorumlama becerilerini geliştirme açısından önemli bir derstir. Türkiye'nin üstün yetenekli öğrenciler için kurduğu bilim sanat merkezleri de sosyal bilgiler dersinin öğrencilere sevdirilmeye çalışıldığı ülkemizin yüz akı olan kurumlardır. Ancak sosyal bilgiler dersi ezbere dayalı yöntemlerle işlendiğinde öğrenciler için sıkıcı ve tekdüze hale gelebilmektedir. Özellikle üstün yetenekli öğrenciler, tekrarlanan bilgi yüklü içeriklerle karşılaştıklarında derse karşı motivasyonlarını kaybedebilmektedir. Yaşadığımız çağın teknolojiyi eğitimde merkeze yerleştirdiği düşünüldüğünde farklılaştırılmış öğretim yöntemleri ve dijital araçların entegrasyonu, bu öğrenci grubunun potansiyelini açığa çıkarmak için gereklidir. Üstün yetenekli öğrenciler, öğrenme süreçlerinde daha hızlı kavrama, yaratıcı ürünler ortaya koyma ve eleştirel düşünme gibi özellikleriyle akranlarından ayrılır. Bu nedenle öğretim süreçlerinin onların ihtiyaçlarına uygun şekilde zenginleştirilmesi gerekmektedir. Web 2.0 araçları, öğrencilere yalnızca bilgi tüketicisi olma yerine bilgi üreticisi olma fırsatı sunmaktadır. Literatürde bu araçların, öğrencilerin motivasyonunu artırdığı, öğrenme sürecinde iş birliğini güçlendirdiği ve eleştirel düşünme becerilerini geliştirdiği ortaya konulmuştur. Sosyal Bilgiler eğitimi alanında yapılan araştırmalar, dijital araçların tarihî olayların somutlaştırılmasında, coğrafi mekân algısının geliştirilmesinde ve demokratik değerlerin sınıf içinde uygulanmasında etkili olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte, üstün yetenekli öğrenciler özelinde yapılan çalışmalar, teknoloji destekli öğrenme ortamlarının onların yaratıcılıklarını geliştirdiğini ve derse yönelik olumlu tutum geliştirmelerine katkı sağladığını vurgulamaktadır. Bu çalışma, kuramsal bir çerçevede ele alınmış nitel bir araştırmadır. Literatürde yer alan çalışmalar incelenerek, Web 2.0 araçlarının üstün yetenekli öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumlarını nasıl etkileyebileceği tartışılmıştır. Bununla birlikte, Şehit Ünal Olgun Bilim ve Sanat Merkezi'nde eğitim gören öğrencilerden bazılarının 2024 ve 2025 yıllarında hazırladıkları sosyal bilgiler projeleri ve bildirilerde kullanılan; artsteps, canva, genially, padlet, e-kitap oluşturma platformları gibi Web 2.0 araçlarının öğrenmeye ve bu dersin sevdirilmesine etkisini ölçmeye çalışmıştır. Öğretmenlerin bu araçları planlı bir biçimde derslerine entegre etmeleri, farklılaştırılmış öğretim uygulamalarına katkı sağlayacaktır. Gelecek araştırmalarda, Web 2.0 tabanlı uygulamaların üstün yetenekli öğrenciler üzerinde uzun vadeli etkileri deneysel çalışmalarla incelenmelidir.

Anahtar Sözcükler: Sosyal Bilgiler, Üstün Yetenekli Öğrenciler, Web 2.0 Araçları, Öğrenme Motivasyonu

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNDE DİJİTAL BAĞIMLILIĞIN İNCELENMESİ [92]

Navruz Merve DOĞAN
Öğrenci, KIRŞEHİR AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ
doganmervee05@gmail.com
ORCID ID: 0009-0000-7600-0347

Dilek GENÇTANIRIM KURT
Profesör Doktor, KIRŞEHİR AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ
dgenctanirim@ahievran.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-3268-186X

Özet
Bu çalışmada ortaokul öğrencilerinde dijital bağımlılığın yaşam doyumu, sosyal beceriler ve akran ilişkileri değişkenleri açısından incelenmesi amaçlanmaktadır. Bir diğer amaç ise dijital bağımlılık düzeylerinin cinsiyet, sınıf düzeyi, en çok kullanılan dijital araç, günlük internet kullanım süresine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğinin incelenmesidir. Araştırmanın çalışma grubunu Ankara' da yer alan altı farklı okulun 6., 7. ve 8. sınıf düzeylerinde öğrenim gören toplam 538 ortaokul öğrencisi oluşturmaktadır. Çalışmada veri toplama aracı olarak "Kişisel Bilgi Formu", "Çocuklarda Dijital Bağımlılık Ölçeği", "Matson Çocuklar İçin Sosyal Beceri Ölçeği", "Çok Boyutlu Öğrenci Yaşam Doyumu Ölçeği (Kısa Formu)" ve "Akran İlişkileri Ölçeği" kullanılmıştır. Bu araştırmanın deseni ilişkisel tarama modelidir. Demografik değişkenlere göre dijital bağımlılık düzeylerinin farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla bağımsız örneklemler t testi ve tek yönlü ANOVA analizlerinden yararlanılmıştır. Bunun yanında, yaşam doyumu, sosyal becerilerin alt boyutları (olumlu ve olumsuz sosyal davranışlar) ve akran ilişkilerinin dijital bağımlılığı ne ölçüde yordadığını incelemek için adımsal regresyon analizi uygulanmıştır. Bulgular, dijital bağımlılığın cinsiyet ve kullanılan dijital araç türüne göre farklılık göstermediğini, ancak sınıf düzeyi ve günlük internet kullanım süresine göre anlamlı düzeyde farklılaştığını ortaya koymuştur. Ayrıca regresyon analizi sonuçlarına göre, yaşam doyumu ve olumsuz sosyal davranışların dijital bağımlılığı anlamlı şekilde yordadığı belirlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Akran ilişkileri, dijital bağımlılık, ortaokul öğrencileri, sosyal beceriler, yaşam doyumu

[92] Bu çalışma Prof. Dr. Dilek GENÇTANIRIM KURT danışmanlığında Navruz Merve DOĞAN tarafından hazırlanan yüksek lisans tezinden türetilmiştir.

EVLİ BİREYLERİN MANEVİ İYİ OLUŞ DÜZEYLERİ İLE EVLİLİK DOYUMU VE ALGILANAN ROMANTİK İLİŞKİ KALİTESİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ [93]

Merve Gürsoy
Öğrenci, Yıldız Teknik Üniversitesi
smervegursoyy@gmail.com
ORCID ID: 0009-0006-0942-8611

Ali Eryılmaz
Profesör Doktor, Yıldız Teknik Üniversitesi
aeryilmz@yildiz.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-9301-5946

Özet
Bireyin duygusal, manevi ve ruhani alanda sağlıklı ve dengeli olmasını ifade eden manevi iyi oluş kavramının, bireyleri etkilediği kadar çiftleri ve evlilikleri de etkilediği düşünülmektedir. Evlilik doyumu ise bireylerin evliliğinden memnuniyet duyması, tatmin olması şeklinde ifade edilebilir. İlişkideki mutluluk, tatmin ve memnuniyeti ele alan bir diğer kavram da ilişki kalitesidir. Bu bağlamda; evli bireylerin manevi iyi oluş düzeyleri yüksek olduğunda evlilik doyumunu ve romantik ilişki kalitesini olumlu yönde etkilediği ön görülmektedir. Sonuç olarak bu çalışmada evli bireylerin manevi iyi oluş düzeyleri ile evlilik doyumu ve romantik ilişki kalitesi arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada, ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Örneklem 21-69 yaş arasında 490 (339 Kadın, 151 Erkek) evli katılımcıdan oluşmaktadır. Veri toplama araçları olarak Kişisel Bilgi Formu, Üç Faktörlü Spiritüel İyi Oluş Ölçeği, Algılanan Romantik İlişki Kalitesi Ölçeği ve İlişki Doyum Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmanın verileri korelasyon ve regresyon ile analiz edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre; evli bireylerin manevi iyi oluş düzeyleri evlilik doyumları ($r = .247$, $p < .001$) ve romantik ilişki kaliteleri ($r = .263$, $p < .001$) ile pozitif yönde anlamlı ilişkilidir. Yaş ve cinsiyet kontrol edilerek yapılan ilk regresyon analizinde, manevi iyi oluşun evli bireylerde evlilik doyumunu anlamlı ve pozitif yönde yordadığı bulunmuştur ($\beta = .26$, $t = 6.09$, $p < .001$). İkinci regresyon analizinde ise, yine yaş ve cinsiyet kontrol edildikten sonra, manevi iyi oluşun evli bireylerde algılanan romantik ilişki kalitesini anlamlı ve pozitif yönde yordadığı görülmüştür ($\beta = .28$, $t = 6.55$, $p < .001$). Her iki model de anlamlı bulunmuş ve açıklanan varyans oranları evlilik doyumu için %9.5 ve ilişki kalitesi için %11.1 olarak hesaplanmıştır. Bu sonuçlar, manevi iyi oluşun evlilik doyumu ve romantik ilişki kalite açısından anlamlı bir belirleyici olduğunu göstermektedir.

Anahtar Sözcükler: Manevi İyi Oluş, Evlilik Doyumu, Algılanan Romantik İlişki Kalitesi

[93] Bu bildiri tezden üretilmiştir.

DİJİTAL DÜNYADA İNSAN ODAKLI EĞİTİM: SOSYAL-DUYGUSAL ÖĞRENMENİN VE PSİKOLOJİK İYİ OLUŞUN DESTEKLENMESİ

Hatice UÇGUN
Uzman, Milli Eğitim Bakanlığı
haticeucgunpdr@gmail.com
ORCID ID: 0009-0006-3226-2568

Elif SAN
Araştırma Görevlisi, Uşak Üniversitesi
elifsan2.1@gmail.com
ORCID ID: 0000-0001-5330-9085

Yasemin PETEK
Uzman, Milli Eğitim Bakanlığı
yaseminguneripetek@gmail.com
ORCID ID: 0009-0001-8707-2036

Özet
Günümüzde eğitim ortamları dijitalleşmenin de etkisi ile yeni bir form kazanmaktadır. Eğitimde kullanılan dijital kaynakların öğrenme ve öğretme süreçlerini kolaylaştırdığı, bunun yanında bireylerin sosyal-duygusal ihtiyaçlarının göz ardı edilmesi riskini doğurduğu düşünülmektedir. Bu koşullar göz önünde bulundurulduğunda sosyal-duygusal öğrenme ve psikolojik iyi oluş kavramları, dijital dünyada insan odaklı eğitim anlayışını destekleyen iki kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu çalışmada, sosyal-duygusal öğrenmenin öğrencilerin öz farkındalık, empati, öz düzenleme, karar verme ve ilişkisel beceriler üzerindeki etkileri ele alınmaktadır. Bununla birlikte psikolojik iyi oluş kavramının, bireylerin dijital öğrenme ortamlarına adaptasyonu, akademik ve sosyal-duygusal gelişimlerine destek olması konularındaki rolü alan yazın ışığında tartışılmaktadır. Bu alanda yapılan çalışmalara bakıldığında, dijital eğitim süreçlerinde sadece bilişsel beceriler değil, sosyal ve duygusal gelişimin de desteklenmesinin önemli olduğu; ayrıca bu yaklaşımın, bireylerin motivasyonunu, aidiyet hissini ve öğrenme deneyimlerini olumlu etkilediği görülmektedir. Sonuç olarak, dijital dünyada insan odaklı eğitim anlayışının; öğrencilerin sosyal-duygusal becerilerini desteklediği, psikolojik iyi oluşlarını güçlendirdiği ve öğrenme süreçlerine aktif katılımlarını artırdığı belirtilmektedir. Bu bağlamda öğretmenler, psikolojik danışmanlar ve eğitim programcılarının iş birliği içinde, öğrencilerin duygusal ve sosyal gereksinimlerini gözeten yeni uygulamaları kullanmaları önerilmektedir.

Anahtar Sözcükler: Dijital Eğitim, İnsan Odaklı Yaklaşım, Sosyal-Duygusal Öğrenme, Psikolojik İyi Oluş

İLETİŞİM YETKİNLİĞİ, YALNIZLIK VE SOSYAL BEĞENİRLİĞİN SOSYAL MEDYA BAĞIMLILIĞI İLE İLİŞKİSİ [94]

Gökçe Nur YANDIM
Uzman, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi
gokcenuryandimx@gmail.com
ORCID ID: 0009-0000-3039-7764

Davut AYDIN
Doçent Doktor, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi
davut.aydin@ahievran.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-0793-3519

Özet
Üniversite öğrencilerinde sosyal medya bağımlılığına iletişim yetkinliği, yalnızlık ve sosyal beğenirliğin etkisi olabileceği düşünülmektedir. Bu araştırmada üniversite öğrencilerinde sosyal medya bağımlılığı ile iletişim yetkinliği, yalnızlık ve sosyal beğenirlik değişkenleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmada aynı zamanda sosyal medya bağımlılığının cinsiyet, fakülte ve ilişki durumları değişkenileri ile anlamlı ilişki olup olmadığının incelenmiştir. Çalışmanın örneklemi 540 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Çalışmada veri toplama aracı olarak "Kişisel Bilgi Formu", "Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği", "Kişilerarası İletişim Yetkinliği Ölçeği", "UCLA Yalnızlık Ölçeği" ve "Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği" kullanılmıştır. Bu araştırmanın deseni ilişkisel tarama modelidir. Ölçek puanının demografik özelliklere göre farklılık gösterme durumunun analiz edilmesi için t testi ve ANOVA testi kullanılmıştır. Diğer yandan sosyal medya bağımlılığı ile iletişim yetkinliği, yalnızlık ve sosyal beğenirlik arasındaki ilişkinin yönünü ve şiddetini incelemek amacıyla Pearson korelasyon analizi ve yordayıcı etkisini incelemek amacıyla çoklu regresyon analizi yapılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre; sosyal medya bağımlılıkların cinsiyet ve ilişki durumları bakımından anlamlı ilişki olduğu; fakülte bakımından anlamlı bir ilişki olmadığı sonucu elde edilmiştir. En güçlü yordayıcı değişkenin sosyal beğenirlik olduğu ve bunu iletişim yetkinliğinin takip ettiği görülmektedir. Yalnızlık değişkeni ise anlamlı yordayıcı değildir. Buna ek olarak iletişim yetkinliği, yalnızlık ve sosyal beğenirlik faktörleri sosyal medya bağımlılığına ait toplam varyansın %33'ünü açıklamaktadır.

Anahtar Sözcükler: İletişim yetkinliği, sosyal beğenirlik, sosyal medya bağımlılığı, üniversite öğrencileri, yalnızlık

[94] Bu çalışma Doç. Dr. Davut AYDIN danışmanlığında Gökçe Nur YANDIM tarafından hazırlanan yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

YAŞAM BOYU ÖĞRENMENİN FARKLI DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLERLE İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ

Alev ÖZEN
Öğretmen, Şahinbey İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü
alevayar@hotmail.com
ORCID ID: 0009-0004-0052-3175

Gökçe ÖZDEMİR
Doçent Doktor, Gaziantep Üniversitesi
gozdemir382@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-2608-6004

Özet
Eğitim, toplumların gelişimi için en önemli araçlardan biridir. Eğitim eksikliğinin ise bir topluma ekonomik, politik, sosyal ve kültürel kalkınma açısından çok ağır maliyetleri olur. İyi işleyen bir eğitim sisteminde çağın ihtiyaçlarına uygun insan kaynağının yetiştirilmesi ve kültürel dinamiklerin yeni nesillere aktarması esastır. Bu bağlamda, güçlü bir eğitim sistemi bireyleri temel eğitimle sınırlamayıp yaşam boyu öğrenmeye teşvik edecek şekilde kurgulanmalıdır. Yaşam boyu öğrenme, bireylerin bilgi ve becerilerini sürekli yenilemesi ve mesleki gelişimlerinin sürdürülebilmesi için hayati önem taşır. Yaşam boyu öğrenme, bireylerin her yaşta, sosyal ve ekonomik statü gözetmeksizin öğrenme süreçlerini sürdürebilmelerini sağlar. Yaşam boyu öğrenme, bireylere bilgi toplumuna uyum sağlama ve sosyal hayata etkin katılım imkânı sunar. Bu bakımdan bireylerin kendilerini yenilemeleri ve mesleki gelişimlerini takip edebilmeleri için sürekli öğrenme vazgeçilmez bir gerekliliktir. Yaşam boyu öğrenme süreci, bireylerin bilgi ve becerilerini artırarak mesleki yeterliliklerini güçlendirdiğinden, bireysel ve toplumsal açıdan pek çok olumlu etkiler yaratmaktadır. Bu araştırmada okul yöneticilerinin yaşam boyu öğrenme eğilimleri nasıldır sorusuna yanıt aranmış ve bu amaçla Gaziantep ili Şahinbey ve Şehitkâmil ilçelerinde görev yapmakta olan 306 okul yöneticisine Coşkun Diker (2009) tarafından geliştirilen 27 soruluk "Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri Ölçeği" uygulanarak yaşam boyu öğrenmenin demografik değişkenlerle (cinsiyet, mesleki kıdem, eğitim düzeyi, görev ve yaş) ilişkisi incelenmiştir. Çalışma bulgularından elde edilen sonuçlar ışığında araştırmacılara önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Eğitim, Eğitim yöneticiliği, Yaşam boyu öğrenme.

DİJİTAL DÜNYANIN PSİKOLOJİK YANSIMALARI: SİBER DİSSOSİYASYON VE SİBER KİMLİKLER

Mustafa Şahin Özden
Dr. Öğretim Üyesi, İstanbul Esenyurt Üniversitesi
msahinozden@gmail.com
ORCID ID: 0009-0007-6724-1684

Özet
İnternetin yaygınlaşması ve mobil cihazların artmasıyla dijital iletişim ve sosyal medya kullanımı günlük yaşamın vazgeçilmez bir parçası olmuştur. Dijital dünyada insanın psikolojisi olağan yaşamına göre farklılık göstermektedir. Bireyler otomatik bir biçimde içerik tüketerek, beğeni odaklı davranarak ve hızlı tepkiler vererek kaotik bir siber uzamın parçası haline gelmektedir. Günlük yaşam dissosiyasyonu ile klinik dissosiyasyon arasında konumlanan siber dissosiyasyon, dijital dünyanın yoğun ve yüksek uyarıcı doğası neticesinde benlik algısında bütünlüğün bozulmasına, gerçeklik ile sanallık arasındaki sınırların silikleşmesine ve kişinin hem kimliğini hem de realitesini parçalı ve çoklu bir biçimde deneyimlemesine yol açmaktadır. Çevrim içi ortamlar, bireylere anonimlik ve mahremiyet imkânı sağlayarak onların gündelik yaşamda sergilemekten kaçındıkları duygu, düşünce ve davranışlarını daha özgür ve daha cesur bir biçimde ifade etmelerine olanak tanımaktadır. Bu durum, bireylerin gerçek kimliklerinden ayrışan, yapay, kurmaca ya da benliklerine yabancı özellikler taşıyan siber kimlikler inşa etmelerine ve bu kimlikleri aktif biçimde kullanmalarına sebep olmaktadır. Özellikle travma geçmişi olan kişilerde siber dissosiyasyon ve siber kimlikler daha kolay gelişmektedir. Sanal dünyadaki kimlikler bireyin psikolojik bütünlüğünü doğrudan etkilemekte ve gerçek ilişkilerinden kopmasına yol açmaktadır. Birey, geçmişiyle uzlaşamadığında ya da gündelik yaşam sorunlarından kaçtığında, kimlik bütünlüğünde çatlaklar oluşmakta ve bu durum onu kendisini gerçekte olmadığı bir kimlik altında sunmaya yöneltmektedir. Bu süreçte kişi, sahip olamadığı bir yaşamı çevrim içi ortamda inşa ederek, sanal bir kimlik performansı sergilemektedir. Zamanla bu temsil, yalnızca bir simülasyon olmaktan çıkarak bireyin öznel gerçekliği haline gelmektedir; böylece kişi, gerçek benliği ile sanal benliği arasındaki sınırları bulanıklaştıran siber dissosiyatif bir deneyim alanına girmektedir. Sanal kimliğin gerçek kimlikle entegre edilememesi çoklu kişilik yapıları, travmatizasyon döngüleri ve narsisistik savunmalar ile birleşerek çok ciddi psikopatolojilere yol açabilmektedir. Dijital dünyanın en temel ve olumsuz psikolojik yansımalarından biri olan siber dissosiyasyonu önlemek adına bireysel, toplumsal ve klinik düzeyde çeşitli aksiyonlar alınmalıdır. Dijital farkındalık oluşturma ve gerçek ilişkileri geliştirmek adına psikoeğitimler verilmesi, kimlik entegrasyonunu önceleyen travma odaklı terapilerin kullanılması, dijital okuryazarlık programları, dijital bağımlılık ve siber dissosiyasyon hakkında farkındalık kazandırılması için önleme programları düzenlenmesi ve bu doğrultuda çok yönlü politikalar geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır. Bireylerin bilinçli internet kullanım alışkanlıkları kazanmaları ve eğitmenler, ruh sağlığı çalışanları ve psikoterapistlerin entegratif ve travma yönelimli yaklaşımlarla destek olmaları siber dissosiyasyon riskini önemli ölçüde azaltacaktır.

Anahtar Sözcükler: Dijital dünya, siber dissosiyasyon, siber kimlikler

SOSYAL MEDYA KULLANIMININ SANAL SOSYAL DESTEK BEKLENTİSİ ÜZERİNDEKİ ROLÜ: CİNSİYET VE KULLANIM ALIŞKANLIKLARI BAĞLAMINDA BİR DEĞERLENDİRME

Beyza Çalı
Öğrenci, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi
beyzacali71@gmail.com
ORCID ID: 0009 0005 7683 4540

Özge Üstünel Paydak
Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı
ozgepaydak@gmail.com
ORCID ID: 0009 0008 9797 1044

Gazi Talha Yeltekin
Öğrenci, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi
talhayltkn@hotmail.com
ORCID ID: 0009 0009 6252 5527

Önder Baltacı
Doçent Doktor, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi
baltacionder@gmail.com
ORCID ID: 0000 0002 9974 8507

Özet
Bu araştırmanın amacı, genç yetişkinlerin sosyal medya kullanım sıklığı ve süresine göre sanal sosyal destek beklentisi düzeylerini incelemektir. Çalışmada veri toplama aracı olarak Sosyal Ağlarda Sosyal Destek Beklentisi Ölçeği (SASDA) kullanılmıştır. Araştırma, Türkiye'de öğrenim gören 386 üniversite öğrencisinden elde edilen verilerle yürütülmüştür. Katılımcıların (208) %53.8'i kadın, (180) %46.2'si erkektir. Verilerin analizinde bağımsız örneklemler t-testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) teknikleri kullanılmıştır. Bulgular, kadın katılımcıların ($\bar{X}$ = 33.2) erkek katılımcılara ($\bar{X}$ = 31.0) kıyasla anlamlı düzeyde daha yüksek sosyal destek beklentisine sahip olduğunu göstermektedir (t(386)=2.15, p<.05). Sosyal medya uygulama sıklığı arttıkça sosyal destek beklentisi de artmakta; 5 ve üzeri uygulama kullanan bireylerin SASDA puanı ($\bar{X}$= 34.0), 1–2 uygulama kullanan bireylerden ($\bar{X}$= 30.3) anlamlı düzeyde yüksektir (p<.05). Benzer şekilde, günlük sosyal medya kullanım süresi 4 saatten fazla olan bireylerde sosyal destek beklentisi belirgin biçimde daha fazladır ($\bar{X}$= 33.8) (p<.001). Elde edilen bulgular, sosyal medya kullanım sıklığı ve süresi arttıkça bireylerin sanal sosyal destek beklentisinin anlamlı düzeyde yükseldiğini göstermektedir. Bu durum, dijital çağda sosyal destek arayışının yeni bir mecra kazandığını ve sosyal medya kullanımına ilişkin psikososyal boyutların daha derinlemesine araştırılması gerektiğini göstermektedir.

Anahtar Sözcükler: Sanal sosyal destek, sosyal medya, genç yetişkinler

PROJE OKULLARINDA GÖREV YAPAN BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENLERİNİN GÖRÜŞLERİNE GÖRE OKUL SPOR KULÜPLERİNDE YAŞANAN SORUNLARIN İNCELENMESİ

ESENGÜL KINACILAR
Uzman, MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
Esnglknclr@gmail.com
ORCID ID: 0009-0001-2390-2862

Özet
Toplumların gelişiminde eğitim hayati önem taşır. Eğitimi sadece akademik bilgi ve yeterliliklerle ölçmeye çalışmak ise son derece hatalı ve eksik bir tutumdur. İyi işleyen bir eğitim sisteminde çağın ihtiyaçlarına uygun insan kaynağının yetiştirilmesi esas olmalıdır. Bu da zihinlerin olduğu kadar bedenlerin eğitimiyle mümkün hale gelir. Spor, insanların karşılaştığı risklere karşı aktif bir çözüm sunar. Modern yaşamın getirdiği streslerden uzaklaşmak için ideal bir ortam sağlar ve insanlar için sağlıklı yaşam tarzını teşvik eder. Spor, gençler ve çocuklar için fiziksel sağlıklarını desteklemekle kalmaz aynı zamanda disiplin, takım çalışması ve iş birliği becerileri, liderlik yetenekleri, adil rekabet, saygı ve sorumluluk duygusu gibi önemli ahlaki ve toplumsal değerleri de geliştirerek sağlam bir kişiliğin temelleri atar. Bu temel değerler, öğrencilerin karakter gelişimi, kişisel ve sosyal ilişkileri üzerinde derin etkiler bırakır ve eğitim sürecinde edindikleriyle toplumda aktif ve değerli bireyler olmalarını sağlar. Oysa ülkemizde lise ve üniversitelere giriş sınavına endekslenen başarı kültürünün yıkıcı etkisiyle öğrenciler daha hareketsiz bir yaşama teşvik edilir hale gelmektedir. Özellikle proje okullarında eğitim gören öğrencilerde spora ve beden eğitimi dersine karşı diğer okul türlerine göre daha mesafeli bir tutum gözlenmekte, bu da doğrudan ve dolaylı olarak beden eğitimi derslerine yansımaktadır. Bu araştırma nitel araştırma yöntemi kullanılarak proje okullarında görevli beden eğitimi öğretmenlerinin okul spor kulüplerinde yaşanan sorunlara ilişkin görüşlerinin yarı yapılandırılmış bir görüşme formuyla alınması ve elde edilen verilerin içerik analizi yöntemiyle incelenmesi esasına dayanmaktadır. Çalışma bulgularından elde edilen sonuçlar ışığında araştırmacılara önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Eğitim, Spor, Spor yönetimi

KISA VİDEO AKIŞI, DİJİTAL YORGUNLUK VE AİLE İLETİŞİMİ: ERGENLERDE UYKU YOKSUNLUĞUNUN PARALEL BELİRLEYİCİLERİ

Asude Sena Muğlu
Araştırma Görevlisi, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi
asudemuglu123@gmail.com
ORCID ID: 0000-0003-1665-5514

Önder Baltacı
Doçent Doktor, Kırşehir Ahi Evran Üniveristesi
baltacionder@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-9974-8507

Betül Küsmen
Öğrenci, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi
betulkusmen@gmail.com
ORCID ID: 0009-0003-4176-8809

Özet
Bu araştırmanın amacı, ergenlerde kısa video akışı kullanımının dijital yorgunluk, uyku yoksunluğu ve aile iletişimi ile ilişkilerini incelemektir. Çalışmaya 15–19 yaş aralığında toplam 563 ergen katılmıştır (460 kadın, %81.7; 103 erkek, %18.3). Veriler, tanımlayıcı istatistikler, korelasyon analizi ve yapısal eşitlik modellemesi (SEM) ile değerlendirilmiştir. Korelasyon analizleri, kısa video akışının dijital yorgunluk ve uyku yoksunluğu ile pozitif yönde, aile iletişimi ile ise negatif yönde anlamlı ilişkili olduğunu göstermiştir. Ayrıca dijital yorgunluk ile uyku yoksunluğu arasında güçlü ve pozitif bir ilişki bulunmuştur. Aile iletişimi, dijital yorgunlukla zayıf düzeyde pozitif, uyku yoksunluğu ile ise negatif yönde ilişkilidir. SEM sonuçları, kısa video akışının dijital yorgunluk ve uyku yoksunluğunu anlamlı biçimde yordadığını; aile iletişiminin ise kısmi bir aracılık rolü üstlenerek bu ilişkileri etkilediğini ortaya koymuştur. Modelin uyum indeksleri kabul edilebilir düzeylerin üzerindedir ve önerilen model veriye güçlü bir uyum sağlamaktadır. Bulgular, kısa video akışının ergenlerde dijital yorgunluk ve uyku yoksunluğu riskini artırdığını; aile iletişiminin ise özellikle uyku yoksunluğunu azaltıcı etkisiyle koruyucu bir rol üstlenebileceğini göstermektedir. Araştırma, dijital medya kullanımının ergen sağlığı ve aile ilişkileri üzerindeki etkilerini anlamada önemli katkılar sunmaktadır.

Anahtar Sözcükler: kısa video akışı, dijital yorgunluk, uyku yoksunluğu, aile iletişimi, ergenlik.

BEŞ FAKTÖR KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN OLUP BİTENİ KAÇIRMA KEYFİNİN (JOMO'NUN) YORDAYICISI OLABİLİR Mİ?

SENA KILIÇ
Araştırma Görevlisi, ORDU ÜNİVERSİTESİ
senakilic53@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-5757-2152

FATİH KOCA
Doçent Doktor, TRABZON ÜNİVERSİTESİ
fkoca@trabzon.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-3754-7283

Özet
Yeni bir kavram olan olup biteni kaçırma keyfi (JOMO), internet teknolojilerini kullanmadan, başka insanlardan ve sosyal taleplerden kopuşun olduğu dönemlerden keyif alabilmedir. Olup biteni kaçırma keyfi (JOMO), sosyal medyayla etkileşime girebilmek için daha bilinçli olan bir yaklaşımdır. Bir diğer ifadeyle olup biteni kaçırma keyfi, bireyin bilinçli olarak bir davranışta bulunup belli olay ve etkinliklerden uzaklaşarak bu durumdan endişe duyması değil keyif almasını ifade etmektedir. Olup biteni kaçırma keyfi (JOMO) sosyal medya kullanımının kısıtlandığı, bağlantının kesildiği dijital detoks gibi trendlerle ilişkilidir. Dolasıyla belli kişilik özelliklerine sahip bireyler olup biteni kaçırma keyfini deneyimlemeye daha yatkın olabilir. Nitekim sosyal medya kullanımın olumsuz sonuçlarından biri olan gelişmeleri kaçırma korkusunu (FOMO) düşündüğümüzde araştırmalar belli kişilik özelliklerinin gelişmeleri kaçırma korkusu (FOMO) ile ilişkili olabileceğini göstermiştir. Bu doğrultuda gelişmeleri kaçırma korkusuna karşıt bir pozisyonda duran olup biteni kaçırma keyfi üzerinde bu kişilik özelliklerinin nasıl bir yordayıcılığının olduğunun anlaşılması değerli sonuçlar ortaya çıkarabilir. Bu araştırmanın amacı kişilik özelliklerinin olup biteni kaçırma keyfini (JOMO' yu) yordayıp yormadığını incelemektir. Araştırmanın örneklem grubunu 2025-2026 eğitim-öğretim yılı güz döneminde öğrenim gören üniversite öğrencisi katılımcılar oluşturacaktır. Araştırmada veri toplama aracı olarak "Olup Biteni Kaçırma Keyfi (JOMO) Ölçeği, "Beş Faktör Kişilik Ölçeği" ve "Kişisel Bilgi Formu" kullanılacaktır. Verilerin analizi SPSS 27.0 paket programı kullanılarak gerçekleştirilecektir. Araştırmadan elde edilen sonuçlar alan yazın doğrultusunda tartışılacak ve çeşitli önerilerde bulunulacaktır.

Anahtar Sözcükler: Olup biteni kaçırma keyfi (JOMO), kişilik, beş faktör kişilik özellikleri

ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİNDE DEĞERLER EĞİTİMİNDE İLETİŞİMİN ROLÜ: GELİŞİMSEL VE SOSYAL ÖĞRENME KURAMLARI AÇISINDAN BİR DEĞERLENDİRME

Şerife Karaca
Öğrenci, Atatürk Üniversitesi
serife.karaca1994@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-0731-4753

Özet
Bu araştırma, erken çocukluk döneminde (3-6 yaş) değerler eğitiminin temellerinden olan iletişimi, sosyal öğrenme ve gelişimsel kuramlar kapsamında tartışmayı amaçlamaktadır. Bandura'nın sosyal öğrenme kuramı, çocukların değerleri doğrudan öğretimden ziyade gözlem ve model alma aracılığıyla kazandığını savunur. Bu anlamda, ebeveyn ve eğitimcilerin sergilediği iletişim biçimleri, çocukların değerleri nasıl algıladığı ve içselleştirdiği konusunda belirleyici bir model oluşturmaktadır. Çalışmada, değerlerin soyut kavramlar olması sebebiyle, çocuklara aktarılmasında somut ve yaşantısal yaklaşımların önemi vurgulanmaktadır. Piaget'nin bilişsel gelişim kuramına göre, bu yaş grubu çocuklar süreç açısından sembolik düşünme aşamasında olduklarından, hikayeler ve oyunlar aracılığıyla kurulan iletişim, değerlerin anlamlandırılmasında hayati bir önem taşımaktadır. Bu yaklaşımlar, çocukların ahlaki muhakeme becerilerini geliştirmelerine fırsat tanımaktadır. Sonuç olarak, etkili bir değerler eğitiminin, yetişkinlerin tutum ve davranışlarıyla kurdukları iletişimin bir göstergesi olduğunu ileri sürmektedir. Değerler, yalnızca ifadelerle değil, aynı zamanda empati, saygı ve dinleme gibi iletişimsel becerilerle beslenen bir ortamda yeşermektedir. Bu nedenle, erken çocukluk dönemindeki değerler eğitiminde asıl temel unsurun, çocuklara ne düşüneceklerini değil, nasıl düşüneceklerini ve değer odaklı bir iletişim kuran yetişkinler yetiştirmek olduğu savunulmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Erken Çocukluk, Değer Eğitimi, İletişim

ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİNDE DİJİTALLEŞMENİN DEĞERLER AKTARIMINDAKİ ROLÜ VE AİLE İÇİ DİNAMİKLER

Şerife Karaca
Öğrenci, Atatürk Üniversitesi
serife.karaca1994@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-0731-4753

Özet
Bu araştırma, dijitalleşmenin erken çocukluk döneminde değerler aktarımındaki rolünü ve aile içi dinamikler üzerindeki etkisini eleştirel bir yaklaşımla incelemektedir. Geleneksel açıdan yüz yüze etkileşimlerle aktarılan değerlerin, yenilikçi dijital teknolojilerin yaygınlaşmasıyla nasıl bir dönüşüm süreci oluşturduğunu ele almaktadır. Teknoloji günümüzde öngörülemez sayıda yeni ve çeşitli fırsatlar sunmaktadır nitekim bunun yanı sıra çocukların gelişim ve eğitim sürecinde varlığı ve etkisi oldukça önemli bir faktör haline gelmiştir. Çalışmada, dijital araçların değer eğitiminde hem pozitif (sorumluluk ve problem çözme becerisi kazandırma) hem de negatif (empati ve duygusal farkındalığı azaltma) etkileri olabileceği belirtilmektedir. Ekran kullanımının aile içi iletişimin kalitesini düşürdüğü ve ebeveyn modellemesini değiştirdiği tartışılmaktadır. Ayrıca, ekran süresi ve içerik denetimi gibi konuların, aile içinde yeni gerilim alanları yarattığına dikkat çekilmektedir. Sonuç olarak, makale dijitalleşmeyi bir tehdit olarak görmek yerine, onu değer aktarımı için stratejik bir fırsata dönüştürme potansiyelini vurgulamaktadır. Ailelere, aktif medya aracılığı, dijital okuryazarlık eğitimi ve teknolojisiz zamanlar gibi somut stratejiler önerilmektedir. Nihayetinde, değerlerin aktarımının temelinin teknolojinin kendisinde değil, ailenin kendi içindeki bağda yattığı sonucuna varılmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Erken Çocukluk, Değer Eğitimi, Dijitalleşme

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNDE MATEMATİKSEL MERAKIN STEM EĞİTİMİNE YÖNELİK TUTUMA ETKİSİNDE MATEMATİK OKURYAZARLIK ÖZ-YETERLİLİĞİNİN ARACI ROLÜ

Muhammet ÇETİN
Öğrenci, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi
m-s.cetin@hotmail.com
ORCID ID: 0009-0006-2240-1288

Osman Kağan KAYHAN
Uzman, MEB
osmankagankayhan@gmail.com
ORCID ID: 0000-0003-1860-6775

Özet
21.yüzyılda yaşanan teknolojik gelişmeler bireylerin problem çözme, eleştirel, yaratıcı, yenilik odaklı ve tasarım temelli düşünme becerilerinin önemini artırmıştır. Bu beceriler bireylerin fen, teknoloji, matematik ve mühendislik disiplinlerinde yeterli düzeyde bilgi sahibi olmalarını ve bu bilgiyi gündelik hayatta kullanabilecek yeterliliğe ulaşmalarını gerekli kılmaktadır. STEM ifadesi, Fen (Science), Teknoloji (Technology), Mühendislik (Engineering) ve Matematik (Mathematics) kelimelerinin ilk harflerinden oluşturulmuş bir kısaltmadır. Geleceğin iş dünyasını şekillendiren STEM alanları, küresel ekonomiler için büyük bir öneme sahiptir. Bu alanlara yönelen nitelikli profesyonellerin yetiştirilmesi, eğitim sisteminin temel hedeflerinden biridir. Bu hedefe ulaşmada en önemli adımlardan biri, öğrencilerin yetenek ve ilgi alanlarının erken yaşlarda keşfedilmesi ve desteklenmesidir. Bu çalışma, özellikle ortaokul döneminde matematik dersine karşı merakı olan öğrencilerin, STEM eğitimine yönelik tutumları üzerinde matematiksel okuryazarlık öz-yeterliliklerinin aracı rolünü incelemektir. Bu amaç doğrultusunda araştırmanın örneklemi için Niğde ilinde öğrenim gören 500 ortaokul öğrencisi hedeflenmiştir. Araştırmada Matematiksel Merak Ölçeği, Ortaokul Matematik Okuryazarlık Öz-Yeterlilik Ölçeği, STEM Eğitimi Tutum Ölçeği kullanılacaktır. Veri toplama süreci başlamış olup veri toplama süreci tamamlandığında veriler SPSS programında analiz edilecektir. Analiz süreci tamamlandığında matematiksel merakı olan öğrencilerin STEM eğitimine yönelik tutumlarının yüksek olduğu aynı zamanda matematiksel okur yazarlık öz yeterliliğinin bu ilişkide aracı rolü olduğu beklenen sonuçlar arasındadır.

Anahtar Sözcükler: Matematiksel Merak, STEM Eğitimi, Matematiksel Okur Yazarlık, Öz Yeterlilik

DİJİTAL ÇAĞDA KÜLTÜREL MİRASIN YENİDEN TEMSİLİ: SEMİYOTİK VE GÖSTERGEBİLİMSEL YAKLAŞIMLARLA TURİZM VE EĞİTİM İLİŞKİSİ

Şerife Karaca
Öğrenci, Atatürk Üniversitesi
serife.karaca1994@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-0731-4753

Bünyamin Özlü
Dr. Öğretim Üyesi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi
bunyamin.ozlu@hku.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-7557-8294

Özet
Günümüzde dijitalleşmenin etkisiyle kültürel miras turizmi ve eğitim alanında oldukça çeşitlilik gösteren değişimler ve bu değişimlere ait yenilikçi çıkarımlarla karşılaşılmaktadır. Bu araştırma da sözü edilen dönüştürücü etkilerin göstergebilimsel ve semiyotik yaklaşımlar kullanılarak incelenmesi amaçlanmıştır. Geleneksel olarak kültürel mirasın anlamlandırılması fiziksel nesneler ve mekânsal deneyimler ile ilişkilendirilirken, dijital çağda bu tanımlamaların sanal ortamlar ve dijital temsiller aracılığıyla yeniden üretildiği iddia edilmektedir. Çalışma da, tarihi değere sahip bir nesnenin veya tarihi bir mekânın, dijital platformlarda nasıl birer gösterge haline dönüştüğü ve bu göstergelerin, orijinal bağlamlarından koparak yeni anlamlar kazandığı tartışılmaktadır. Yenilikçi teknoloji araçları olan sanal gerçeklik (VR), artırılmış gerçeklik (AR) ve dijital hikâye anlatımı vb. teknolojilerin, kültürel miras deneyimini nasıl şekillendirdiğine yönelik yaklaşımlar kapsamlı bir değerlendirme ve bakış açısı sunmaktadır. Bu teknoloji ürünü olan araçlar, ziyaretçinin mirasla kurduğu ilişkiyi fiziksel bir etkileşimden daha ziyade, görsel ve işitsel bir temsile dayalı bilişsel bir süreç sunmaktadır. Bu durum, eğitim açısından önemli pedagojik fırsatlar sunarken (erişilebilirlik, etkileşimli öğrenme), aynı zamanda mirasın otantikliği, bağlamın kaybolması ve göstergenin ticarileşmesi gibi riskleri de beraberinde getirmektedir. Sonuç olarak, araştırma kapsamında, dijitalleşme ile birlikte kültürel mirasın yalnızca korunup sergilenen bir obje olmaktan çıkıp, kalıcı ve dinamik bir iletişim ve öğrenme aracı haline dönüştüğünü öne sürmektedir. Bahsi geçen bu dönüşümün, kültürel mirasın turizm ve eğitimdeki rolünü yeniden düşünmeyi gerektirdiği ve dijital temsillerin doğru ve etik bir şekilde yönetilmesi gerektiği vurgulanmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Kültürel Turizm, Eğitim, Dijitalleşme

DUYGU ODAKLI TERAPİ TEMELLİ GRUP MÜDAHALESİNİN UZUN DÖNEM ETKİLİLİĞİ: BİR YILLIK PİLOT İZLEME ÇALIŞMASI[95]

Ebru ÇANAKÇI UĞUR
Uzman, Yıldız Teknik Üniversitesi
ebrucanakcii@gmail.com
ORCID ID: 0000-0001-6955-0340

Fulya YÜKSEL ŞAHİN
Profesör Doktor, Yıldız Teknik Üniversitesi
fusahin@yildiz.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-3454-2142

Özet
Duygu Odaklı Terapi (DOT), çocukluk döneminde bastırılmış ya da karmaşık duyguların yeniden işlenmesini ve düzenlenmesini hedefleyen kanıta dayalı bir psikoterapi yaklaşımıdır. Bu çalışma, çocuklukta ebeveyn şiddetine maruz kalan kadınların duyguları yönetme becerilerini geliştirmeyi amaçlayan DOT temelli bir grup müdahalesinin uzun dönem etkililiğini değerlendirmektedir. Müdahale programı, her biri 120 dakika süren toplam 13 oturumdan oluşmaktadır. Çalışma, ön test-son test-izleme desenine sahip olup altı kişilik bir deney grubuyla yürütülmüştür. Çalışmada katılımcıların duyguları yönetme becerilerini değerlendirmek amacıyla "Duyguları Yönetme Becerileri Ölçeği" kullanılmıştır. Müdahalenin uzun vadeli etkilerini incelemek için izleme testi puanları ile ön test puanları ve izleme testi puanları ile son test puanları arasındaki fark Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi ile analiz edilmiştir. Bulgular, izleme testi puanlarının ön test puanlarına kıyasla istatistiksel olarak anlamlı şekilde yüksek olduğunu göstermiştir ($z = -1.99$, $p = .04$, $r = .81$). Bu sonuç, müdahale etkisinin büyük etki düzeyinde sürdüğünü ortaya koymaktadır. Öte yandan izleme testi ile son test puanları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($z = -1.26$, $p = .21$, $r = .52$); bu durum, son testte elde edilen kazanımların bir yıl boyunca korunduğunu göstermektedir. Elde edilen bulgular, DOT temelli grup müdahalesinin çocukluk çağı şiddet yaşantılarının yetişkinlik dönemindeki duygusal işleyiş üzerindeki olumsuz etkilerini azaltmada etkili ve kalıcı bir uygulama sunduğunu göstermektedir.

Anahtar Sözcükler: Duygu Odaklı Terapi, grup müdahale programı, ebeveyn şiddeti, duyguları yönetme becerileri, uzun dönem etkililik

[95] Bu çalışma, ikinci yazarın danışmanı olduğu birinci yazarın doktora tezinden üretilmiştir.

TRAVMA DÜZEYİ İLE TRAVMA SONRASI BÜYÜME ARASINDAKİ İLİŞİDE BAŞ ETME STRATEJİLERİ VE ALGILANAN SOSYAL DESTEĞİN ROLÜ: 6 ŞUBAT DEPREMİ

Gülhilal Sarıkaya
Uzman, Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi
sarikaya.gulhilal@gmail.com
ORCID ID: 0009-0002-3248-5906

Hatice Deniz Günaydın
Dr. Öğretim Üyesi, Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi
deniz.gunaydin@gidatarim.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-2062-4246

Özet
Depremler, yol açtığı fiziksel yıkımın yanında; yaşamı ani ve derinden tehdit etmesiyle insan ruhunda çatlaklar açabilen travmatik yaşantılardandır. Öte yandan, böyle yaşantılar, insanların psikolojik açıdan güçlenmeleri ve büyümeleri için bir meydan okumadır. Bu çalışmada, 6 Şubat Depremleri ekseninde, travma sonrası büyümeyle ilişkili olabilecek faktörler araştırılmaktadır. Araştırmanın amacı; deprem mağdurlarının travma düzeyleri ile travma sonrası büyüme düzeyleri arasındaki ilişkide, algılanan sosyal desteğin ve baş etme stratejilerinin rolünü incelemektir. Araştırma grubu, 6 Şubat depremlerinin etkilediği on bir ilden, yaşları 18-59 aralığında değişen, 497 yetişkin (333 kadın, 164 erkek) katılımcıdan oluşmaktadır. Veri toplama araçları olarak; Deprem Sonrası Travma Düzeyini Belirleme Ölçeği, Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği, Deprem Stresi ile Baş Etme Ölçeği ve Travma Sonrası Büyüme Envanteri kullanılmıştır. Yapılan analizler sonucunda, travma düzeyi ile travma sonrası büyüme arasında doğrudan anlamlı bir ilişki bulunmamış, bu da büyümenin yalnızca yüksek travma düzeyiyle açıklanamayacağını göstermiştir. Travma düzeyi ile travma sonrası büyüme arasındaki ilişkide baş etme stratejileri ve algılanan sosyal desteğin dolaylı bir rol oynadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Algılanan Sosyal Destek, Baş Etme, Deprem, Travma, Travma Sonrası Büyüme.

GEBELİKTE SOSYAL MEDYA KULLANIM SÜRESİNİN YAŞAM DOYUMUNA VE DOĞUM BEKLENTİSİNE ETKİSİ

Büşra YANGÖZ
Uzman, Konya Gıda Ve Tarım Üniversitesi
bbusrayangozz@gmail.com
ORCID ID: 0009-0004-4385-0926

Hatice Deniz GÜNAYDIN
Doçent Doktor, Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi
deniz.gunaydin@gidatarim.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-2062-4246

Özet
Hamilelik, bir kadının hayatında önemli ve heyecan verici bir dönemin başlangıcıdır. Kadınlar için hem fiziksel hem de duygusal açıdan derin değişimlerin yaşandığı, hayatın dönüm noktalarından biridir. Bu süreç boyunca anne adayları hem bedenlerinde hem de psikolojik olarak birçok yenilikle karşılaşır. Modern çağın geçişi, gençlik süreci giderek daha fazla dijital platformda yer aldığında, sosyal medya anne adaylarının bilgi ve deneyim paylaşım aşamalarına girmektedir. Sosyal medya, bu dönemdeki anne adaylarına büyük bir bilgi kaynağı sunarken, bazen de stres, kaygı ve yanlış algılar yaratabilir. Bu araştırmada sosyal medya kullanım süresinin doğum beklentisi ve yaşam doyumuna etkisinin olup olmadığına bakılmıştır. Bu araştırmada 187 gebe katılımcıdan veri toplanmıştır. İlişkisel tarama modelinden yararlanılarak veriler analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda hamilelerin sosyal medyada geçirdikleri süre miktarı ile yaşam doyumu ve doğum beklentisiyle arasında anlamlı bir farkın bulunmadığı saptanmıştır. Bulgular ve sonuç, değerlendirme başlığı altında, tüm değişkenler ile ilgili yapılan analizlerin sonucunda elde edilen verilere yer verilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Doğum Beklentisi, Gebelik, Sosyal Medya, Yaşam Doyumu

GENÇ YETİŞKİNLERDE PROBLEMLİ CHATGPT KULLANIMI: PSİKOSOSYAL FAKTÖRLER VE LATENT PROFİL ANALİZİ

Sibel MARAL
Öğrenci, Yıldız Teknik Üniversitesi
sibel.maral@std.yildiz.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-8021-9229

Sena AÇIKGÖZ
Öğrenci, Yıldız Teknik Üniversitesi
sena.acikgoz96@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-4731-1362

Özet
Bu çalışmanın amacı, problemli ChatGPT kullanımını bireysel ve psikososyal değişkenler bağlamında incelemek ve farklı kullanıcı profillerini ortaya koymaktır. Araştırmaya 559 katılımcı (%81,9 kadın, %18,1 erkek; yaş aralığı 18–59) dahil edilmiştir. Katılımcıların büyük çoğunluğu lisans (%55,1) ve yüksek lisans (%22,9) düzeyinde öğrenim görmektedir. Veriler R programı aracılığıyla analiz edilmiş; betimsel istatistiklerin ardından Pearson korelasyon ve latent profile analysis (LPA) uygulanmıştır. Korelasyon analizleri, problemli ChatGPT kullanımının yalnızlık ($r = .23$, $p < .001$), belirsizliğe tahammülsüzlük ($r = .19$, $p < .001$) ve yapay zekâya yönelik olumlu tutumlarla ($r = .22$, $p < .001$) pozitif ilişkili olduğunu göstermiştir. Buna karşın, sosyal destek ($r = –.15$, $p < .001$), öz-kontrol ($r = –.17$, $p < .001$) ve psikolojik esneklik ($r = –.09$, $p = .029$) ile negatif yönde ilişkiler bulunmuştur. LPA sonucunda katılımcıların dört farklı profile ayrıldığı görülmüştür: (1) yalnızlık ve belirsizliği yüksek riskli kullanıcılar (n = 132), (2) koruyucu psikolojik faktörleri güçlü, düşük riskli kullanıcılar (n = 263), (3) düşük riskli kullanıcılar (n = 73) ve (4) yüksek riskli problemli kullanıcılar (n = 91). Profiller arasındaki karşılaştırmalar, özellikle 4. profilin yüksek ChatGPT kullanımı, yalnızlık ve belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyleriyle öne çıktığını; buna karşın sosyal destek, öz-kontrol ve psikolojik esneklik düzeylerinin düşük olduğunu göstermektedir. Ayrıca, yüksek riskli kullanıcıların daha genç olduğu ve cinsiyet dağılımlarında anlamlı farklılık bulunduğu saptanmıştır. Sonuç olarak, problemli ChatGPT kullanımının homojen bir yapıda olmadığı, bireylerin psikososyal özelliklerine göre farklı risk gruplarına ayrıldığı görülmüştür. Bulgular, risk gruplarını belirlemede bireysel ve çevresel faktörlerin dikkate alınmasının önemini vurgulamaktadır. Bu doğrultuda, önleyici müdahalelerin geliştirilmesi ve farklı kullanıcı profillerine yönelik destekleyici stratejilerin uygulanması önerilmektedir.

Anahtar Sözcükler: ChatGPT, problemli kullanım, psikososyal faktörler, gizil profil analizi, genç

PSİKOLOJİK İYİ OLUŞUN YORDAYICILARI OLARAK AİLE İLETİŞİMİ, İRRASYONEL MUTLULUK İNANÇLARI VE MUTLULUĞUN DEĞİŞMEZLİĞİ

Mesure Akbolat
Öğrenci, Yıldız Teknik Üniversitesi
m.akbolat9@gmail.com
ORCID ID: 0009-0005-3850-8373

Ali Berke KÖRÜN
Araştırma Görevlisi, Yıldız Teknik Üniversitesi
berke.korun@yildiz.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-8603-1155

Özet
Bu araştırmada, psikolojik iyi oluş, aile iletişimi, irrasyonel mutluluk inançları ve mutluluğun değişmezliği düzeyleri arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Araştırmanın temel amacı, psikolojik iyi oluşu yordamada aile iletişimi, irrasyonel mutluluk inançları ve mutluluğun değişmezliği düzeylerinin açıklama gücünü incelemektir. Araştırma üniversite düzeyinde öğrenim gören 199 kadın 101 erkek olmak üzere toplamda 300 gönüllü kişinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın katılımcıları kolayda örnekleme yönteminden faydalanılarak belirlenmiştir. Bu çalışmada veri toplama araçları olarak kişisel bilgi formu, Psikolojik İyi Oluş Ölçeği, Aile İletişimi Ölçeği, Mutluluğun Değişmezliği Ölçeği ve İrrasyonel Mutluluk İnançları Ölçeği kullanılmıştır. Elde edilen veriler üzerinden pearson korelasyon analizi yapılmış değişkenler arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Psikolojik düzeyinin aile iletişimi ile anlamlı ve pozitif yönde ($r = .435$, $p < .001$), irrasyonel mutluluk inançları ile anlamlı ve pozitif yönde ($r = .202$, $p < .001$) ve mutluluğun değişmezliği ile aralarında anlamlı ve negatif bir ilişki ($r = -.106$, $p < .001$) bulunduğu görülmüştür. Psikolojik iyi oluş düzeyini yordama amaçlı yapılan çoklu doğrusal regresyon analizi sonuçlarına göre aile iletişimi, irrasyonel mutluluk inançları ve mutluluğun değişmezliğinin psikolojik iyi oluşu anlamlı bir şekilde yordadığı sonucuna ulaşılmıştır ($R = .475$, $R2 = .226$, $p < .001$). Elde edilen bulgular, psikolojik düzeyinin hem bireysel psikolojik dinamikler hem de aile dinamikleri ile önemli ilişkileri olduğunu ortaya koymaktadır. Bu bulgular, bireylerin mutluluk inançlarının yanında aile dinamiklerinin birlikte ele alınmasının önemli olduğunu ortaya koymaktadır.

Anahtar Sözcükler: Psikolojik iyi oluş, aile iletişimi, irrasyonel mutluluk inançları, mutluluğun değişmezliği

DİJİTAL OYUN BAĞIMLILIĞINI AZALTMAYA YÖNELİK PSİKO-EĞİTİM PROGRAMLARININ ETKİLİLİĞİ: BİR META-ANALİZ ÇALIŞMASI

BANU ALTUN
Öğrenci, MEB-GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
banuk.viran@gmail.com
ORCID ID: 0000-0003-1236-3178

DOĞAN ALTUN
Uzman, MEB
1doganaltun@gmail.com
ORCID ID: 0009-0005-2833-9908

MEHMET MURAT
Profesör Doktor, GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
mmurat@gantep.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-3946-7006

Özet
Bu araştırmanın amacı, dijital oyun bağımlılığını önlemeye yönelik hazırlanmış deneysel desende yürütülen psiko-eğitim çalışmalarının bağımlılık düzeyine etkisini meta-analiz yöntemi ile belirlemektir. Literatürde bağımlılık türleri arasında oldukça yeni sayılan dijital oyun bağımlılığı dünyada ve Türkiye'de giderek artan önemli bir sorun haline gelmiştir. Bu durum dijital oyun bağımlılığına yönelik gerek önleyici gerek müdahale edici programları acil ve önemli kılmaktadır. Bu araştırmada Türkiye'de dijital oyun bağımlılığına yönelik olarak yapılmış olan deneysel araştırmaların etkililiği incelenerek alan yazına ve uygulayıcılara katkı sunmak amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda araştırmaya dâhil edilme kriterleri belirlenmiştir. ''Psiko-eğitim'', ''oyun bağımlılığı'', ''kontrol'', ''ön test'', ''son test'' anahtar kelimelerinden yararlanarak YÖK Ulusal Tez Merkezi, Google Akademik, TR Dizin, Dergipark ve Ulusal Akademik Ağ ve Bilgi Merkezi veri tabanlarından yayın dili Türkçe olan yayımlanmış çalışmalara ulaşılmıştır. Dâhil edilme kriterlerini sağlayan araştırmalar; aritmetik ortalama, standart sapma ve örneklem sayısı açısından incelenmiş, etki büyüklük sonuçlarına ulaşılmıştır. Verilerin analizinde, çalışmaların bireysel etki büyüklüğünü ve ortalama etki büyüklüğünü hesaplayabilmek için Comprehensive Meta Analysis (CMA) Programı kullanılmıştır. Sosyal bilimler alanında yapılan meta-analiz çalışmalarında ortalama etki büyüklüğü hesaplaması için genellikle rasgele etkiler modeli kullanıldığından, bu çalışmada da etki büyüklüğü hesaplamasında rastgele etkiler modeli kullanılmıştır. Rastgele etkiler modeline göre, ortalama etki büyüklüğü (Hedges' g=0.70) olarak hesaplanmıştır. Bu sonuç, Cohen ve arkadaşlarının sınıflandırmasına göre, orta düzeyde etki büyüklüğüdür. Araştırma sonucuna göre dijital oyun bağımlılığını önlemeye yönelik hazırlanan psiko-eğitim programları bağımlılık düzeyini azaltmada deney grubu lehine olumlu ve orta düzeyde bir etkiye sahiptir. Araştırmada psiko-eğitim çalışmalarının dijital oyun bağımlılığına genel etkisini belirlemenin yanı sıra örneklem türüne, psiko-eğitimin kuramsal temeline ve oturum sayısına göre etki büyüklüğünün farklılaşıp farklılaşmadığına bakılmıştır. Elde edilen sonuçlar doğrultusunda uygulamaya ve sonraki araştırmalara yönelik önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Meta-analiz, Psiko-eğitim, Oyun Bağımlılığı

ÇOCUKLAR BİR ADIM ÖNDE: OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN DİJİTAL TEKNOLOJİLERDE GERİDE KALMA KAYGISI (FOMO- FEAR OF MİSSİNG OUT)

Tuğçe Canpolat
Araştırma Görevlisi, Ordu Üniversitesi
tugcecanpolat@odu.edu.tr
ORCID ID: 0009-0009-0769-2904

Özet
Günümüzde okul öncesi düzey çocukları, dijital teknolojilere erişim ve kullanım açısından yetişkinlerden daha ileri bir düzeydedirler ve bu durum alan yazında belirtildiği üzere öğretmenlerin kendilerini teknolojik anlamda yetersiz hissetmelerine ve sınıf uygulamalarında kaygı yaşamalarına neden olabilmektedir. Bu çalışmanın amacı, okul öncesi öğretmenlerinin dijital yeterlilik algılarını belirlemek ve çocukların dijital becerilerinin kendi düzeylerini aşması durumunda yaşadıkları kaygıları ve pedagojik uygulamalara yansımalarını incelemeyi hedeflemektedir. Araştırmada hem nicel hem de nitel veri toplama tekniklerini içeren karma yöntem kullanılacaktır. Nicel veri toplamak amacıyla okul öncesi öğretmenlerinden oluşan 200 kişilik örnekleme "Öğretmenlerin Dijital Teknoloji Yeterlikleri Ölçeği" uygulanacaktır. Analizlerin sonucunda nicel bulguların derinlemesine yorumlanması için farklı dijital yeterlilik düzeyine sahip öğretmenlerden seçilecek belirli sayıda okul öncesi öğretmeniyle yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilecektir. Bu görüşmelerde öğretmenlerin çocukların teknolojik üstünlüğü karşısındaki kaygıları, pedagojik uygulamalara etkileri ve dijital materyal kullanımına yaklaşım biçimleri incelenecektir. Tematik analizler, öğretmenlerin kaygı deneyimlerini dijital yeterlilik algısı, FOMO (Fear of Missing Out) benzeri duygular ve pedagojik stratejilerde uyum çabaları çerçevesinde inceleyecektir. Çalışmanın, öğretmenlerin dijital gelişmeleri takip etme ve pedagojik uygulamalara uyarlama süreçlerinde desteklenmeye ihtiyaç duyduklarını ortaya koyması ve dijital materyal kullanımı ile kaygı yönetimi konularında farkındalık ve mesleki gelişim programlarının önemine dikkat çekmesi amaçlanmaktadır. Araştırmanın, öğretmenlerin dijital yeterlilik düzeyleri ile çocukların teknolojik üstünlüğü karşısındaki kaygıları arasındaki etkileşimi açıklayarak pedagojik uygulamalar ve mesleki gelişim için öneriler sunması hedeflenmektedir.

Anahtar Sözcükler: FOMO (Fear of Missing Out), öğretimde dijitalleşme, dijital materyaller, dijital teknoloji yeterlilikleri

AİLE ÇATIŞMASI VE SÜREKLİ KAYGI ÜÇ KUŞAK BOYUNCA AKTARILMAKTA MIDIR?[96]

Muhammed AKAT
Dr. Öğretim Üyesi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi
muhammedakatpedr@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-8543-8022

Erdal Hamarta
Profesör Doktor, Necmettin Erbakan Üniversitesi
erdalhamarta@erbakan.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-0925-3824

Özet
Aile çatışması, aile üyeleri arasında çeşitli nedenlerden (aile kuralları, aile rolleri, iletişim tarzları, tutum) kaynaklanan anlaşmazlıklardır. Çatışmalı aile ortamı aile üyelerinin psikolojik ve fiziksel sağlıkları açısından bir risk faktörüdür. Aile çatışmasının çekirdek aile ile sınırlı kalmadığı ve alt nesillere aktarıldığı düşünülmektedir. Bununla birlikte aile çatışmasının kuşaklar boyunca aktarılıp aktarılmadığı Türkiye'de incelenmemiş olup uluslararası alanyazında da yeterince üzerinde durulmamıştır. Tıpkı aile çatışması gibi sürekli kaygının da kuşaklar boyunca aktarıldığı düşünülmektedir. Ancak Türkiye'de sürekli kaygının kuşaklar boyunca aktarılıp aktarılmadığı incelenmemiş olup uluslararası alanyazında ise üzerinde yeterince durulmamıştır. Bundan dolayı bu çalışmada aile çatışması ve sürekli kaygının aktarımı incelenmiştir. Bu çalışma 475 ergen ve bu ergenlerin anne-babaları ile büyükanne-büyükbabalarından oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama araçları olarak Aile Çatışması Ölçeği, Sürekli Kaygı Ölçeği, Buss-Perry Saldırganlık Ölçeği ve Pozitif Genç Gelişim Ölçeği-Çok Kısa Formu kullanılmıştır. Araştırmada ilk olarak birinci kuşak aile çatışması ile üçüncü kuşak aile çatışması arasındaki ilişkide ikinci kuşak aile çatışmasının aracı rolü anlamlı bulunmuştur. Bu durum aile çatışmasının üç kuşak boyunca aktarıldığını göstermektedir. Araştırmada ayrıca birinci kuşak aile çatışması ile üçüncü kuşak aile çatışması arasındaki ilişkide ikinci kuşak aile çatışması, ergenin pozitif genç gelişimi ve saldırganlığının seri aracı rolü anlamlı bulunmuştur. Bu durum aile çatışmasının üç kuşak boyunca aktarılmasında saldırganlık ve pozitif genç gelişimin rolünün olduğunu göstermektedir. Araştırmada elde edilen bir diğer sonuç birinci kuşaktaki sürekli kaygı ile üçüncü kuşaktaki sürekli kaygı arasındaki ilişkide ikinci kuşaktaki sürekli kaygının aracı rolünün anlamlı olmasıdır. Bu durum tıpkı aile çatışması gibi sürekli kaygının da üç kuşak boyunca aktarıldığını göstermektedir. Araştırmada son olarak birinci kuşaktaki sürekli kaygı ile üçüncü kuşaktaki sürekli kaygı arasındaki ilişkide ikinci kuşaktaki sürekli kaygı, ergenin pozitif genç gelişimi ve ergenin saldırganlığının seri aracılığı anlamlı bulunmuştur. Bu durum sürekli kaygının üç kuşak boyunca aktarılmasında saldırganlık ve pozitif genç gelişimin rolünün olduğunu göstermektedir.

Anahtar Sözcükler: Kuşaklar arası aktarım, aile çatışması, sürekli kaygı, saldırganlık, pozitif genç gelişim

[96] Bu çalışma ikinci yazarın danışmanlığında birinci yazarın doktora tezinden üretilmiştir.

GENÇ YETİŞKİNLERDE SANAL KİMLİK ÜZERİNE SİSTEMATİK BİR DERLEME

Betül Küsmen Küsmen
Öğrenci, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi
betulkusmen@gmail.com
ORCID ID: 0009-0003-4176-8809

Dilek Gençtanırım Kurt
Profesör Doktor, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi
digenc@gmail.com
ORCID ID: 0000-0003-3268-186X

Özet
Günümüzde dijitalleşmenin hızla artması, bireylerin sanal ortamlarda kendilerini farklı şekillerde ifade etmelerine ve sanal kimlikler oluşturmalarına zemin hazırlamaktadır. Bu bağlamda sanal kimlik, bireyin sanal ortamlarda gerçek kimliğinden kısmen ya da tamamen farklı biçimde oluşturduğu kimlik sunumları olarak literatürde ele alınmaktadır. Bu çalışmanın amacı, sanal kimliğin genç yetişkinlerde öz-tutarsızlık algısıyla ilişkisini ortaya koyan nitel ve nicel araştırmaları sistematik derleme yöntemiyle incelemektir. Araştırma PRISMA 2020 yönergesi doğrultusunda yürütülmüş, Google Scholar veri tabanında yapılan taramalar sonucunda ulaşılan 147 çalışmadan ölçütlere uygun bulunan 10 çalışma incelenmiştir. Bulgular, genç yetişkinlerin sanal kimliklerini oluşumunda özellikle ideal benliklerini ön plana çıkardıklarını, bu durumun ise çoğu zaman gerçek benlik ile sanal benlik arasında bir uyumsuzluk yaratarak öz-tutarsızlığı ortaya koymaktadır. Öz-tutarsızlık; benlik kaygısı, düşük özsaygı, kaygı ve mutsuzluk gibi sonuçlarla ilişkilendirilmiş, ayrıca internet bağımlılığı ve filtre kullanımı gibi dijital davranışlarla da bağlantılı bulunmuştur. Ayrıca sanal kimliğin yalnızca olumsuz sonuçlar doğurmadığı; bireylere aidiyet duygusu, ifade özgürlüğü ve potansiyel benliklerini deneyimleme fırsatı sunduğu da ortaya konmuştur. Sonuç olarak bu sistematik derlemede, genç yetişkinlerde sanal kimliğin öz-tutarsızlık bağlamında nasıl şekillendiği ele alınmış ve sanal kimliğe bir bakış açısı sunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: sanal kimlik, öz-tutarsızlık, genç yetişkinlik, sistematik derleme

FIRSATLAR, RİSKLER VE İNSAN ODAKLI DÖNÜŞÜM BAĞLAMINDA EĞİTİMDE YAPAY ZEKANIN KULLANIMI

Handan Apak
Öğrenci, İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa
handanapak1@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-5670-9292

Özet
Bu çalışma, yapay zekânın (YZ) eğitimdeki hızla artan rolünü ve insan merkezli eğitim anlayışıyla kesişim noktalarını kapsamlı biçimde tartışmayı amaçlayan bir derlemedir. Çalışmanın kapsamında, 2019-2025 yılları arasında yayımlanan Türkçe ve İngilizce makaleler, meta-analizler, uluslararası raporlar ve saha uygulamaları incelenerek, mevcut durumun bütüncül bir resmi sunulmuştur. Literatür, öğretim süreçleri, kişiselleştirilmiş öğrenme, ölçme-değerlendirme uygulamaları, öğretmen rollerinin dönüşümü, öğrenci-öğretmen ilişkileri, etik ve mahremiyet boyutları ekseninde değerlendirilmiştir. Literatürden elde edilen bulgular, YZ'nin özellikle kişiselleştirilmiş öğrenme sistemleri ve akıllı öğretim araçları aracılığıyla öğrenci başarısını ve katılımını artırabileceğini, geribildirim ve değerlendirme süreçlerinde hız, tutarlılık ve bireyselleştirme sağladığını göstermektedir. Öte yandan, veri gizliliği, algoritmik önyargı, akademik dürüstlük, erişim eşitsizliği ve karar süreçlerinin şeffaflığı gibi yeni risk alanlarının ortaya çıktığı görülmektedir. Çalışma, YZ'nin eğitimde etkili ve adil şekilde kullanılabilmesi için insan merkezli yaklaşımların benimsenmesi, öğretmenlerin dijital pedagojik yeterliklerinin geliştirilmesi ve etik çerçevelerin güçlendirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Bu bağlamda yapay zekâ teknolojileri eğitimde önemli fırsatlar sunmakla birlikte, bu fırsatların öğrencilerin bilişsel, duygusal ve sosyal gelişimini destekleyecek şekilde tasarlanması ve uygulanması kritik önem taşımaktadır. Çalışma kapsamında dengeli bir entegrasyon sağlandığında yapay zekânın eğitimde insan odaklı bir dönüşüm aracı olarak değerlendirilebileceği görülmüştür.

Anahtar Sözcükler: yapay zekâ, eğitim, yapay zekâ ile öğretim, kişiselleştirilmiş öğrenme

YETİŞKİNLERDE TRAVMA SONRASI BÜYÜMENİN PSİKOLOJİK UYUM VE MENTAL İYİ OLUŞ İLE ARASINDAKİ İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ[97]

Seydi Ahmet Satıcı
Profesör Doktor, Yıldız Teknik Üniversitesi
ahmet.satici@yildiz.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-2871-8589

Özgenur Karaca Karadeniz
Öğrenci, Yıldız Teknik Üniversitesi
ozgenurkkaraca@gmail.com
ORCID ID: 0009-0000-8995-9442

Özet
Bireyin yaşadığı acı dolu deneyimler, kendisini zorlayıcı krizler ve olgular, değişim ve gelişimin önünü açarak kapasitesini çok daha akıllıca bir tutumla yönetebileceği vurgulanmaktadır. Travma sonrası büyüme kavramı tanım olarak bireylerin travmatik yaşantılarının sonrasında yaşadıkları olumlu yöndeki gelişimleri ve değişimleri olarak açıklanmıştır. Bu kavram kendilik algısında değişim, yaşam felsefesinde gerçekleşen değişim ve kişilerarası ilişkilerde değişim olarak 3 farklı boyutta incelenmiştir. Aynı zamanda yaşam krizleri ve kişisel gelişim modeli, işlevsel betimsel model ve organizmik değerlendirme kuramı olmak üzere 3 farklı model ile uzmanlarca açıklanmıştır. Psikolojik uyum bireyin daima dönüşüm ve değişim içinde olan çevreye adapte olmaya çalışma süreci olarak ifade edilir. Günlük yaşamın getirdiği zorlu olaylarla bireyin kaygı durumu, baş etme becerisi, stres oluşturan faktörler ile birlikte aynı zamanda depresif belirtileri kontrol etme yeteneği olarak kabul edilmektedir. Bazı kaynaklarda ise bireyin sahip olduğu ve çoğu zaman başvurduğu benzer davranış modelleri ve düşünce örüntüleri olarak tanımlanmaktadır. Mental iyi oluş ise ruhsal anlamda sağlıklı olan bireyi ifade etmektedir. Memnuniyet, pozitif duygu ve psikolojik etkinlikten oluşan çok boyutlu bir yapıya sahiptir. Araştırmamızda yetişkin bireylerde travma sonrası büyümenin psikolojik uyum ve mental iyi oluş ile ilişkisi incelenmiştir. Örneklem 18 ile 73 yaş aralığında 351 katılımcıdan (160 erkek, 191 kadın) oluşmaktadır. Katılımcılara Kişisel Bilgi Formu, Travma Sonrası Büyüme Ölçeği, Genel Psikolojik Uyum Ölçeği ve Mental İyi Oluş Ölçeği kullanılmıştır. Elde edilen bulgulara göre, yetişkinlerde travma sonrası büyüme ile mental iyi oluş düzeyleri ($r = .477$, $p < .001$) pozitif yönde anlamlı bir şekilde ilişkilidir. Fakat psikolojik uyumun hem travma sonrası büyüme ile hem de mental iyi oluş ile arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Yaş ve cinsiyet kontrol edilerek yapılan ilk regresyon analizinde, yetişkinlerde mental iyi oluşun travma sonrası büyümeyi anlamlı ve pozitif yönde yordadığı görülmüştür ($\beta = .47$, $t = 9.96$, $p < .001$). İkinci regresyon analizinde ise, yine yaş ve cinsiyet kontrol edildikten sonra, psikolojik uyumun travma sonrası büyümeyi yordamadığı görülmüştür. Bu bilgiler ışığında ilk model anlamlı bulunmuş ve açıklanan varyans oranı %23.2 olarak hesaplanmıştır. Bu sonuçlar mental iyi oluşun travma sonrası büyüme açısından anlamlı bir belirleyici olduğunu göstermektedir.

Anahtar Sözcükler: Travma Sonrası Büyüme, Psikolojik Uyum, Mental İyi Oluş

[97] Bu bildiri tezden üretilmiştir.

ÇOCUK RESİMLERİNDEKİ GEOMETRİK BİÇİMLERİN SANATSAL İFADE SÜRECİNDEKİ ROLÜ[98]

Banu Dizdar
Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı
bndzdr3@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-1189-5140

Özet
Sanat eğitimi, çocukların içsel dünyalarını ifade etmelerine olanak tanırken aynı zamanda bilişsel, duygusal ve algısal gelişimlerine dair önemli ipuçları sunar. Çocuk resimleri bu yönüyle yalnızca estetik ürünler değil, bireyin dünyayı algılayış ve düzenleyiş biçimini yansıtan güçlü araçlar olarak değerlendirilebilir. Bu araştırmada, çocuk resimlerinde geometrik biçimlerin kullanımı salt bir mekân düzenleme öğesi olarak değil, aynı zamanda sanatsal ifade sürecinde bir dil olarak ele alınmaktadır. Üçgen, kare ya da daire gibi temel formlar, çocuğun mekân algısını görünür kılarken aynı zamanda forma bağlı net sınırlarla güven, aidiyet, koruma gibi sembolik anlamlarla yüklü hale gelmektedir. Formların iç içe, şeffaf, farklı açılardan birleşik ya da ayrık kullanılışı ifade gücüne zenginlik katabilir. Daire formu çocuk resimlerinde güneş, yüz, çember, çiçek ya da masaya dönüşebilir. Kare formu bir evin gövdesi, bir dolap ya da bir halıya dönüşebilir. Dikdörtgen formu bir kitap, bir pencere ya da bir ağacın gövdesine dönüşebilir. Bu yaklaşım, geometriyi yalnızca matematiksel doğruluğun alanından çıkararak çocuğun kendini ifade etmesine aracılık eden görsel bir dil olarak konumlandırır. Genel olarak sanat literatüründe geometrik biçimler evrensel bir dil olarak tanımlansa da burada farklı olarak, çocukların sezgisel üretimleri bağlamında bireysel ifade dili olarak değerlendirilmektedir. Bu bakış açısı, çocukların sanatsal ifadelerinin pedagojik açıdan sanat ile yaşam arasındaki bağı nasıl görünür kıldığını ortaya koymakta ve çağdaş sanat eğitimi içinde yeni bir yorum alanı açmaktadır. Araştırmada tarama yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini İstanbul ili ilköğretim 4. ve 5.sınıf seviyeleri a, b, c ve d şubelerinden alınan çalışmalardan rastgele seçilen 20 adet resim çalışması oluşturmaktadır. Sonuç olarak, çocuk resimlerinde geometrik biçimlerin kullanımı yalnızca biçimsel bir tercih değil, çocuğun içsel dünyasını görünür kılan bir ifade dilidir. Bu yaklaşım, geometriyi evrensel simgesellikten bireysel sanatsal anlatıma taşıyarak sanat ile yaşam arasındaki bağı yeniden düşünmeye imkân vermektedir.

Anahtar Sözcükler: Görsel Sanatlar, Çocuk Çizimleri, İfade Biçimleri, Resim, Geometri.

[98] Bu çalışma Trakya Ünversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesinde yürütülen "İlköğretim Öğrencilerinin Mekân Resimlerinde Yer Alan Geometrik Biçimlerin İfade Şekillerine Etkisinin İncelenmesi" başlıklı yüksek lisans tezinden türetilmiştir. Bildiri, çalışmanın yazarına ait tez konusunun kapsamındadır.

HİKÂYE HARİTALARINDAN YAPAY ZEKÂYA: TÜRK EDEBİYATINDA DİJİTAL İNSAN

Leman Şen
Öğretmen, TED İzmir Özel Anadolu Lisesi
lmnaristo@gmail.com
ORCID ID: 0000-0003-2322-347X

Özet
Bu çalışma, Türk edebiyatında insanın temsiline ilişkin tarihsel sürekliliği dijital çağ bağlamında yeniden ele almakta ve "dijital insan" kavramını incelemektedir. Türk edebiyatında insan, destanlardan modern romanlara kadar değişen biçimlerde temsil edilmiştir: Dede Korkut Hikâyeleri'nde topluluk kimliği ve kahramanlık, Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun Yaban'ında bireysel ve toplumsal yabancılaşma, Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Saatleri Ayarlama Enstitüsü'nde ise modernleşme ve zamanın ironisi öne çıkar. Dijitalleşme süreciyle birlikte bu insan temsilleri yeni araçlar aracılığıyla yeniden okunabilir hâle gelmiştir. Çalışmanın temel amacı, Türk edebiyatındaki insan temsillerini dijital beşerî bilimler yöntemleriyle çözümlemek ve dijital çağda bu temsillerin nasıl dönüştüğünü ortaya koymaktır. Araştırma, üç boyut üzerine odaklanmaktadır: (1) hikâye haritaları aracılığıyla edebî mekânların görselleştirilmesi, (2) sosyal ağ analizleriyle karakterler arası ilişkilerin yapısal olarak çözümlenmesi, (3) üretici yapay zekâ kullanılarak edebî karakterlerin alternatif bağlamlarda yeniden üretilmesi. Yöntem açısından çalışma, karma yöntem yaklaşımıyla yürütülmüştür. Nitel olarak yakından okuma ve içerik analizi uygulanmış, nicel olarak hikâye haritalama ve ağ analizi yapılmış, deneysel olarak da yapay zekâ üretimleri değerlendirilmiştir. Veri seti olarak Dede Korkut Hikâyeleri, Yaban ve Saatleri Ayarlama Enstitüsü seçilmiş; bu eserlerde insanın temsil biçimleri hem geleneksel hem de dijital yöntemlerle incelenmiştir. Bulgular, Dede Korkut'ta bireyin topluluk aidiyetini pekiştiren bir kahraman olarak konumlandığını; Yaban'da bireyin sosyal bağlardan koparak izole bir özneye dönüştüğünü; Saatleri Ayarlama Enstitüsü'nde ise zamanın ironik bir biçimde döngüsel olarak temsil edildiğini göstermektedir. Yapay zekâ deneyleri, bu karakterlerin günümüz dijital kültüründe yeniden üretilebileceğini ve "dijital insan" kavramına somut bir boyut kazandırdığını ortaya koymuştur. Sonuç olarak, dijital çağda edebî metinlerdeki insan temsilleri yalnızca teknik bir aktarım değil, aynı zamanda estetik, pedagojik ve etik dönüşümlerle yeniden şekillenmektedir. Estetik olarak anlatılar çoğullaşmakta, pedagojik olarak öğrencilerin edebiyatla etkileşimleri artmakta, etik olarak ise telif, özgünlük ve algoritmik önyargılar tartışılmaktadır. Bu makale, Türk edebiyatındaki insan temsillerini dijital yöntemlerle yeniden okumaya yönelik özgün bir model sunmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Dijital insan, Türk edebiyatı, hikâye haritaları, yapay zekâ, edebî temsil

ERKEN DÖNEM UYUMSUZ ŞEMALARIN ERGENLERDE DUYGU DÜZENLEME BECERİLERİ İLE İLİŞKİSİ

Sakine İlkim ARI
Öğretim Görevlisi, Akdeniz Üniversitesi, Serik Gülsün-Süleyman Süral M.Y.O.
ilkimari@akdeniz.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-5572-2957

Özet
Bu araştırmada, ergenlerin erken dönem uyumsuz şemalarının duygu düzenleme becerileri ile ilişkisi incelenmiştir. Ergenlerin erken dönem uyumsuz şema alanı puanlarının yüksek ya da düşük olması duygu düzenleme becerilerini farklılaştırmakta mıdır? sorusuna cevap aranmıştır. Ergenlerin erken dönem uyumsuz şema puanlarını belirlemek amacı ile 592 lise 12. sınıf öğrencisine (K: 344 ; E: 248) "Çocuk ve Ergen Şema Ölçeği Takımı - ÇEŞÖT" uygulanmıştır. ÇEŞÖT, erken dönem uyumsuz şemaları içeren beş şema alanından oluşmaktadır. Ergenlerin duygu düzenleme becerileri, "Ergenler İçin Duygu Düzenleme Ölçeği" kullanılmıştır. Ölçek; İçsel İşlevsel Duygu Düzenleme, İçsel İşlevsel Olmayan Duygu düzenleme, Dışsal İşlevsel Duygu Düzenleme ve Dışsal İşlevsel Olmayan Duygu Düzenleme olmak üzere dört alt boyuttan oluşmaktadır. Katılımcılar, şema puanlarını yüksek, düşük ve orta düzeyde olmak üzere üç gruba ayrılmıştır. Grupların belirlenmesinde her erken dönem uyumsuz şema alanın için ayrı grup oluşturulmuştur. Katılımcıların belli bir şema alanı için aldıkları toplam puanın ortalaması alınmış, x +1 ss'nın üzerindekiler yüksek puanlı grup (3.grup), x -1 ss'nın altında kalanlar düşük puanlı grup (1.grup), yüksek ve düşük puan arasındaki grup orta düzey grup (2.grup) olarak belirlenmiştir. Beş erken dönem şema alanı için gruplar, duygu düzenlemenin alt boyutları için tek yönlü varyans analizi ile karşılaştırılmıştır. Duygu düzenlemenin alt boyutları puan ortalamaları arasındaki fark .05 önemlilik düzeyinde değerlendirilmiştir.

Anahtar Sözcükler: erken dönem uyumsuz şemalar, duygu düzenleme, ergenlerde uyumsuz şemalar

ÜRETKEN YAPAY ZEKÂ, DİL VE MÜZİK: MÜZİK ÜRETİMİNDE DİLİN DÖNÜŞEN ROLÜ

Selim Tan
Dr. Öğretim Üyesi, Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi
selim.tan@mgu.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-1343-9157

Özet
Bu çalışma, 2022 sonrası dönemde hızla gelişen istem (prompt) merkezli üretken yapay zekâ (YZ) teknolojilerinin, müzik üretiminde dilin işlevini nasıl dönüştürdüğünü incelemektedir. Birçok kültürde dilin müziğe ilişkin rolü ve kelime haznesi farklılık gösterse de müziğin üretimi, aktarımı ve alımlanmasında belirleyicidir. Merriam'ın "kavram-davranış-ses" modeli, müziksel ses ve davranışların dilsel düzeyde kavramsallaşmasının karşılıklı ve geri dönüşlü bir süreç olarak işlediğini ortaya koyar. Yine etnomüzikolojinin antropolojiden ödünç aldığı etnobilim veya etnoteori kavramı, farklı kültürlerin müziksel süreçlere nasıl bir terminolojiyle yaklaştığını anlamaya çalışır. Örneğin Batı müziğinde tempo ve gürlük gibi birçok müziksel bileşenin aktarımında dilin yeri sabitken, caz ve popüler müziklerde sıfatlar (cool, hot vb.) müziği tanımlama ve estetik boyutunu ifade etmede öne çıkar. Geleneksel olarak Batı merkezli beste ve icra pratiklerinde teori ve notasyonun hâkimiyeti söz konusu olsa da üretken YZ'ler, dil ve terminolojiyi müziksel çıktının temel belirleyicilerinden biri hâline getirmektedir. Bu çalışmada dil, istemler çerçevesinde hem eklentilerin (plugin) yönlendirilmesi hem de müzik üretimi/bestesi bağlamlarında irdelenir. Örneğin SynthGPT, DrumGPT gibi eklentiler yanında gitar amfisi Positive Grid Spark, dil aracılığıyla tını ve müziğin şekillenmesine örnek teşkil ederken; Suno ve Udio gibi platformlar metinden-müziğe (text-to-music) üretime örnek oluşturur. İlgili örnekler çalışmada, nitel bir yaklaşımla çevrimiçi gözlem ve teorik değerlendirmeler üzerinden ele alınır. Bu çalışma, başta etnomüzikolojik perspektif olmak üzere Barthes'ın göstergebilimi, Bourdieu'nün kültürel sermaye yaklaşımı ve Agamben'in "buyruk" ediminin arkeolojisine ilişkin yorumlarından hareketle üretken YZ, dil ve müzik ilişkisini tartışır. Sonuç olarak çalışma, müzikte üretken YZ'lerin çoğunlukla Batı merkezli bir terminolojiye sahip olduğunu, kullanıcıların dile dair kültürel sermaye farklılıklarının üretimde belirleyici rol oynayabildiğini ve günümüzde dilin giderek bir tür "çalgı" işlevi üstlenebildiğini göstermektedir.

Anahtar Sözcükler: Üretken yapay zekâ, dil, müzik, müzik üretimi

1978–2024 YILLARI ARASINDA PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK VE REHBERLİK ALANINDA HAZIRLANAN LİSANSÜSTÜ TEZLERİN BİBLİYOMETRİK ANALİZİ

Şeyma Baki
Öğrenci, Doğuş Üniversitesi
pd.seymabaki@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-0349-8196
M. Talha Uçar
Uzman, Tekirdağ İl Sağlık Müdürlüğü
drtalhaucar@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-1433-4832
Sena Güme
Dr. Öğretim Üyesi, Medipol Üniversitesi
sena.gume@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-2696-0304
Şerife Şekerci
Uzman, Milli Eğitim Bakanlığı
serifeesekerci@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-7594-786X

Özet
Psikolojik Danışma ve Rehberlik (PDR), bireyin kişisel, eğitsel ve mesleki gelişimini destekleyen disiplinlerarası bir alan olup Türkiye'de 1950'lerden itibaren kurumsallaşmıştır. Bu çalışmanın amacı, Türkiye'de 1978–2024 arasında hazırlanmış lisansüstü tezleri bibliyometrik analizle inceleyerek mevcut durumu, eğilimleri ortaya koymaktır. Bibliyometrik analiz, akademik çalışmaların çeşitli değişkenler üzerinden sistematik incelenmesine dayanan, alanın gelişim sürecini ve eğilimlerini nicel-nitel açıdan gösteren bir yöntemdir. Yükseköğretim Kurulu Tez Merkezi'nde yayımlanmış 4663 tez; tür, yıl, üniversite, enstitü, anabilim dalı, danışman unvanı ve sayfa sayısı değişkenleri açısından analiz edilmiştir. En fazla tez 2024'te (n=683; %14,65) üretilmiş, onu 2019 yılı (n=528; %11,32) izlemiştir. İlk tezin 1978'de yayınlanmasının ardından 2004'e kadar yalnızca 241 tez (%5,2) hazırlanmış, tezlerin %77,3'ü (n=3604) ise son on yılda üretilmiştir. Danışmanların %37,4'ü Prof. Dr., %32,0'si Doç. Dr. ve %30,6'sı Dr. Öğretim Üyesidir. Üniversiteler arasında Marmara Üniversitesi (%6,5), İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi (%6,1) ve Hacettepe Üniversitesi (%6,1) öne çıkmıştır. Toplam 88 üniversitede tez yayınlanmış olup ilk 10 üniversite tüm tezlerin %49,6'sını (n=2304) üretmiştir. Enstitü düzeyinde en yüksek oran Eğitim Bilimleri Enstitüsü'ne (%56,8) aittir; bunu Sosyal Bilimler (%27,1) ve Lisansüstü Eğitim Enstitüsü (%15,1) izlemektedir. Tezlerin %79'u (n=3685) Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı'nda, %12'si (n=560) Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı'nda yürütülmüştür. Bilim dalı düzeyinde tezlerin %67,6'sı (n=3154) Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık bilim dalına aittir. Ortalama sayfa sayısı 137,6 (Ss:54), ortanca 125'tir; en kısa tez 45, en uzun tez 764 sayfadır. Tezlerin %84'ü yüksek lisans, %16'sı doktora düzeyindedir. %94'ü (n=4384) Türkçe, %6'sı (n=278) İngilizce yazılmıştır.Her tezde en az 1, en çok 16 olmak üzere araştırmacılar tarafından toplam 22867 dizin etiketi kullanılmıştır. Tezlerin %75,8'inde (n=3535) toplam 22867 dizin etiketi kullanılmış, en sık kullanılanlar "Ölçekler" (%4,1; n=935), "Üniversite öğrencileri" (%3,4; n=782), "Eğitim psikolojisi" (%2,9; n=661), "Lise öğrencileri" (n=526) ve "Ergenler" (n=455) olmuştur.Lisansüstü eğitimin son yıllarda belirgin biçimde arttığını göstermektedir. Bu hızlı artışa karşın, tezlerin hangi temel alanlara, örneklem gruplarına ve konulara yoğunlaştığı sistematik biçimde bilinmemektedir. Araştırmacılar tarafından kullanılan dizinler tezlere ait içerikleri sınıflandırmak için önemli bir araç olmakla birlikte, çoğunlukla genel kavramlardan oluşmakta ve psikolojik danışmanlık biliminin özgün tematik yönelimlerini yeterince yansıtmamaktadır. Bu alanda, literatürdeki boşlukların saptanması, yeterince çalışılmamış konuların ortaya konulması ve farklı örneklem gruplarının belirlenmesi amacıyla ayrıntılı incelemelerin yapılması gerekmektedir.

Anahtar Sözcükler: Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik, Lisansüstü Eğitim, Bibliyometrik Analiz

SİMGESEL DÜZENİN KRİZİ: YAPAY ZEKÂ MÜZİK OLUŞTURUCULARI, TELİF HAKLARI VE MÜZİK ENDÜSTRİSİ

Selim Tan
Dr. Öğretim Üyesi, Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi
selim.tan@mgu.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-1343-9157

Özet
Bu çalışma, yapay zekâ (YZ) müzik oluşturucularının telif hakları alanında yol açtığı tartışmaları ele almaktadır. Müzik endüstrisi, farklı ulusal uygulamalara rağmen uzun süredir uluslararası anlaşmalarla kurumsallaşmış bir simgesel düzene sahiptir. Eser sahipliği, özgünlük, yaratıcılık ve emeğin değeri düzenin merkezinde yer alırken; manevi ve mali haklar, bağlantılı haklar, adil kullanım (fair use) ve senkronizasyon hakları (sync rights) ise işleyişe yön veren uygulamaları teşkil eder. Ancak 2023 sonrasında Suno ve Udio gibi YZ müzik oluşturucularının mevcut müzikleri eğitim verisi olarak işleyerek "yeni" eserler üretebilmesi, telif haklarının temel kavramlarını tartışmaya açmıştır. 2024'te RIAA ve büyük müzik şirketleri, Suno ve Udio'nun telif haklı müzikleri izinsiz biçimde eğitim verisi olarak kullandığı iddiasıyla yasal süreç başlatmıştır. Öte yandan Suno'nun üyelik sistemine göre farklılaşan kullanım koşulları, ücretsiz kullanıcılardan farklı olarak pro-premier kullanıcılara ürettikleri müzikleri YouTube, Spotify ve Apple Music gibi platformlarda ticarileştirme hakkı tanımaktadır. Böylece basit bir istemle saniyeler içinde müzik üretilebilse dahi Suno, kullanıcıyı eserin yazarı (auteur) olarak konumlandırır. Bu durum eğitim verilerinin telif haklı müziklerden oluşabileceği ihtimali dikkate alındığında ciddi bir ihtilaf yaratmakta; telif haklarının yaratıcılıkla özdeşleşmiş meşruiyetini aşındırarak hak sahipliğinde bir kriz tetiklemektedir. Çalışma, arşiv taramasına dayalı güncel hukuki tartışmalar ve akademik metinlerin nitel analizine odaklanır. Bu bağlamda müzik oluşturucularının telif hakları alanında pek çok çelişki ve boşluk yaratarak simgesel düzeni nasıl altüst ettiği ve travmatik "gerçeğe" işaret ettiği Lacancı bir gözle irdelenir. Sonuç olarak çalışmada, YZ müzik oluşturucuları teknolojik bir atılımın ötesinde müzik endüstrisinin hukuki ve ideolojik işleyişini açığa çıkaran bir kırılma anı olarak değerlendirilmektedir.

Anahtar Sözcükler: Yapay zekâ müzik oluşturucuları, telif hakları, müzik endüstrisi, simgesel düzen, Lacan

PDR EĞİTİMİNDE TEMEL KONULARIN BELİRLENMESİ: KAYNAK KİTAPLARIN TEMATİK ANALİZİ

Şerife Şekerci
Öğretmen, MEB - Mehmet Akif Ersoy İlkokulu
serifeesekerci@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-7594-786X

Mahmut Talha Uçar
Doktor, Tekirdağ İl Sağlık Müdürlüğü
drtalhaucar@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-1433-4832

Sena Güme
Dr. Öğretim Üyesi, İstanbul Medipol Üniversitesi
sena.gume@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-2696-0304

Şeyma Baki
Öğrenci, Doğuş Üniversitesi
pd.seymabaki@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-0349-8196

Özet

Psikolojik Danışma ve Rehberlik eğitimi, mesleki yeterliliklerin kazandırılmasında yalnızca teorik bilgiye değil, aynı zamanda iyi yapılandırılmış öğrenme materyallerine de ihtiyaç duymaktadır. Bu noktada ders kitapları, öğretim sürecinin temel taşı olmanın ötesinde, alanın temel kavramlarının, yaklaşımlarının ve uygulama alanlarının yapılandırılmasında da belirleyici rol oynamaktadır. Alandaki kaynak kitaplarda yer alan temel temaların belirlenmesi, içeriksel tutarlılık ve temel konuların belirlenmesi açısından önemli bir gerekliliktir. Bu araştırma, PDR eğitiminde kullanılan temel kitaplarda öne çıkan tematik yapıları ve temel konuları belirlemeyi amaçlamaktadır. Çalışmanın örneklemini, İstanbul Medipol ve Marmara Üniversitesi kütüphanelerinde yer alan genel PDR eğitim kitapları oluşturmuştur. Ulaşılan 107 kitap arasından özel alanlara odaklanan 66'sı dışlanmış, içindekiler bölümüne ulaşılamayan 8'i hariç tutularak toplam 33 kitap analize dahil edilmiştir. Doküman analizi deseninde yürütülen çalışmada, 33 kitabın içindekiler bölümü tematik içerik analiziyle incelenmiştir. Veriler, yapılandırılmış bir tema çerçevesine göre kodlanmış; analiz sürecinde betimsel ve frekans temelli teknikler kullanılmıştır. İnceleme sonucunda, kitaplarda öne çıkan konu başlıkları 53 ana tema olarak saptanmıştır. Analizler, temaların kitap içindeki tekrar sıklığına dayalı yoğunluk ve kitaplarda yer alma durumuna dayalı yaygınlık olmak üzere iki eksende gerçekleştirilmiştir. Tematik yoğunluk analizinde, her bir üst temanın kitap içeriğinde kaç farklı başlıkta yer aldığı hesaplanmıştır. Böylece temaların derinliği ve kapsamı ölçülmüştür. Bu bulgular, kitaplarda en sık ve kapsamlı biçimde işlenen temaların Rehberlik Türleri(f=207), Kuramsal Yaklaşımlar(f=95), Hizmet Alanları(f=78), Tanım ve Kapsam(f=77) ile PDR Uygulama Alanları(f=57) olduğunu ortaya koymuştur. Toplam tema tekrarlarına göre, bazı kitapların diğerlerine göre tematik açıdan daha kapsamlı bir yapı sunduğu görülmüştür. Bu kitaplar, tematik derinlik açısından öne çıkmakta; daha geniş bir içerik sunmaktadır. Yaygınlık analizinde, her temanın kitapta bulunup bulunmadığı dikkate alınmış ve en yaygın olan üç tema sırasıyla; Tanım ve Kapsam(n=27), Psikolojik Danışma Süreci(n=24), Hizmet Alanları olarak belirlenmiştir. Bu temaların, alanın temel kavramsal çerçevesini oluşturması nedeniyle çok sayıda kitapta yer aldığı görülmüştür. Kitaplar arasında tamamen ortak tema bulunmaması, farklı ders ve öğrenme hedeflerine yönelik içerik çeşitliliğini göstermektedir. Bu durum, alanın çok yönlülüğünü yansıtmaktadır. Bulgular, PDR eğitiminin çok yönlü yapısını ve içeriksel bütünlük ihtiyacını ortaya koymaktadır. Gelecekteki ders materyallerinde tematik tutarlılığı önceleyen bütüncül yaklaşımlar, ve pedagojik sürekliliğe katkı sağlayabilir. Bu çalışma, PDR alanında kullanılan ders kitaplarının tematik yapısını görünür kılarak, kaynak geliştirme süreçlerine katkı sağlamayı hedeflemektedir.

Anahtar Sözcükler: Psikolojik Danışmanlık Eğitimi, Psikolojik Danışmanlık Kaynak Kitapları, Doküman Analizi, Tematik İçerik, Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik

OLUMSUZ ÇOCUKLUK YAŞANTILARI İLE AİLE AİDİYETİ ARASINDAKİ İLİŞKİDE PSİKOLOJİK ESNEKLİK VE ANLAMLI YAŞAMIN ARACILIK ROLÜ: BİR YAPISAL EŞİTLİK MODELLEMESİ

SAİDE UMUT ZEYBEK ÇAKTI
Doktor, MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ
saideumutzeybek@gmail.com
ORCID ID: 0000-0003-0947-7326

Özet
Bu çalışmada aile aidiyeti, anlamlı yaşam, olumsuz çocukluk yaşantıları (ACE) ve psikolojik esneklik (katılık; KEF-II) arasındaki ilişkiler korelasyon ve yapısal eşitlik modellemesi (YEM) ile incelenmiştir. Literatürde olumsuz çocukluk yaşantılarının yetişkinlikte psikolojik ve ilişkisel işlevsellik üzerinde olumsuz etkiler yarattığı; aile aidiyeti, yaşam anlamı ve psikolojik esnekliğin ise koruyucu rol oynayabileceği belirtilmektedir. Araştırmaya 260 katılımcı dahil edilmiştir. Katılımcıların 214'ü kadın (%82,3) ve 46'sı erkektir (%17,7). Katılımcıların yaşları 18 ile 63 arasında değişmekte olup, yaş ortalaması 33,50'dir (SD = 10,50). Veriler çevrimiçi formlar aracılığıyla toplanmış; analizler SPSS ve AMOS programlarıyla yapılmıştır. Korelasyonlar, aile aidiyetinin anlamlı yaşam ($r = .50$, $p < .01$) ve ACE ile pozitif, psikolojik esneklikle ise negatif ilişkili olduğunu göstermiştir ($r = –.46$, $p < .01$). Yapısal eşitlik modeli (YEM) bulguları, modelin kabul edilebilir düzeyde uyum verdiğini göstermiştir ($\chi2(16) = 77.18$, $p < .001$; $\chi2/df = 4.824$; CFI = 0.95; TLI = 0.91; RFI = 0.89; NFI = 0,94; GFI = 0,93; SRMR = 0,090; RMSEA = 0.122 (90% CI = 0.095–0.149). Olumsuz çocukluk yaşantılarının psikolojik esneklik üzerinde anlamlı ve güçlü bir olumsuz etkisi olduğu görülmektedir (β = -0,524, GA = [-0,628; -0,403], $p < .001$). Psikolojik esnekliğin aidiyet üzerindeki etkisi ise negatif yönde ve anlamlıdır (β = -0,311, GA = [-0,451; -0,171], $p < .001$). Anlamlı yaşamın aidiyet üzerinde pozitif ve güçlü bir etkisi bulunmaktadır (β = 0,472, GA = [0,315; 0,620], $p < .001$). Ayrıca, anlamlı yaşamın olumsuz çocukluk yaşantılarıyla pozitif ilişkili olduğu görülmüştür (β = 0,421, GA = [0,260; 0,560], $p < .01$). Dolaylı etkilere bakıldığında, olumsuz çocukluk yaşantılarının aidiyet üzerindeki etkisinin psikolojik esneklik aracılığıyla gerçekleştiği (β = 1,34, GA = [0,71; 2,18], $p < .05$) ve aynı zamanda anlamlı yaşam aracılığıyla aidiyeti etkilediği (β = 1,64, GA = [0,86; 2,72], $p < .05$) bulunmuştur. Bu bulgular, olumsuz çocukluk yaşantılarının aidiyet üzerindeki etkilerinin doğrudan değil, psikolojik esneklik ve anlamlı yaşam gibi düzenleyici süreçler aracılığıyla ortaya çıktığını göstermektedir.

Anahtar Sözcükler: Olumsuz çocukluk yaşantıları, aile aidiyeti, anlamlı yaşam, psikolojik esneklik, yapısal eşitlik modellemesi

ROMANTİK İLİŞKİLERDE, ÇATIŞMA ÇÖZME STİLLERİNİN BENLİĞİN AYRIMLAŞMASI VE BAĞLANMA STİLLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ[99]

Feyza ÇAKSEN
Uzman, Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi, Klinik Psikoloji Yüksek Lisans Mezunu
feyzacaksen@gmail.com
ORCID ID: 0009-0005-9205-7526

Yeliz SAYGIN
Dr. Öğretim Üyesi, Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi
yelizsaygin@gmail.com
ORCID ID: 0000-0001-8396-4005

Özet
Bu araştırmada romantik ilişkisi olan bireylerin çatışma çözme stillerini, benliğin ayrımlaşma düzeyi ve bağlanma stilleri açısından incelemek amaçlanmıştır. Araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Çalışmanın örneklem grubu romantik ilişkisi olan bireylerden oluşmaktadır. Örneklem grubunda 333'ü kadın (%73.8) ve 118 (%26.2) erkek olmak üzere toplam 451 yetişkin birey yer almaktadır. Grubun yaş ortalaması 23.73 olarak hesaplanmıştır (SS = 2.23). Katılımcılara çevrimiçi veri toplama aracı olan Google formlar aracılığıyla ulaşılmıştır. Veri toplama araçları olarak " Çatışma Çözme Stilleri Ölçeği", " Benliğin Ayrımlaşması Ölçeği", " Kişilerarası İlişkilerde Bağlanma Stilleri Ölçeği" ve demografik bilgileri içeren kişisel bilgiler formu kullanılmıştır. Veriler, IBM SPSS Statistics 25 paket programı ile analiz edilmiştir. Bu araştırmanın veri analizinde öncelikle normallik varsayımları ve Cronbach alfa iç tutarlık değerleri incelenmiştir. Normallik sağlandıktan sonra, değişkenler arasındaki ilişkiyi saptamak için Pearson momentler çarpımı korelasyon katsayısı hesaplanmıştır. Daha sonra, benliğin ayrımlaşması ve bağlanma stillerinin çatışma çözme stillerini yordayıp yordamadığına çoklu doğrusal regresyon analizi yapılarak incelenmiştir. Araştırma bulgularına göre, benliğin ayrımlaşması; çatışma çözme stillerinden olumsuz çatışma çözme, boyun eğme ve geri çekilme alt boyutlarıyla negatif, olumlu çatışma çözme alt boyutla ise pozitif yönde anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Ayrıca olumsuz çatışma çözme alt boyutu; bağlanma stillerinden güvenli bağlanma alt boyutu ile negatif, kaygılı ve kaçıngan bağlanma alt boyutlarıyla ise pozitif yönde anlamlı ilişki saptanmıştır. Yapılan regresyon analizi sonucuna göre: Olumsuz çatışma çözme stilinin benliğin ayrımlaşması ve kaçıngan bağlanma tarafından anlamlı düzeyde yordandığı; güvenli ve kaygılı bağlanma değişkenlerinin ise anlamlı bir yordayıcı olmadığı bulunmuştur. Olumlu çatışma çözme stilinin benliğin ayrımlaşması ve güvenli bağlanma tarafından anlamlı düzeyde yordandığı; kaygılı ve kaçıngan bağlanma değişkenlerinin ise anlamlı bir yordayıcı olmadığı belirlenmiştir. Boyun eğme çatışma çözme stili benliğin ayrımlaşması, güvenli bağlanma, kaygılı bağlanma ve kaçıngan bağlanma değişkenleri tarafından anlamlı düzeyde yordanmaktadır. Geri çekilme çatışma çözme stilinin benliğin ayrımlaşması ve kaçıngan bağlanma tarafından anlamlı düzeyde yordandığı; güvenli ve kaygılı bağlanma değişkenlerinin ise anlamlı bir yordayıcı olmadığı belirlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Bağlanma stilleri, Benliğin ayrımlaşması, Çatışma çözüm stilleri, Romantik ilişki

[99] Bu bildiri, Feyza Çaksen'in yüksek lisans tez çalışmasından üretilmiştir.

TERS YÜZ 2 FİLMİNİN EVRENSEL DEĞERLER BAĞLAMINDA İNCELENMESİ: ERGENLİKTE DUYGULARIN EĞİTSEL YANSIMALARI

Okan BİLGİN
Doçent Doktor, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi
bilgin.okan@gmail.com
ORCID ID: 0000-0001-6233-4290

Erhan YEŞİLYURT
Doçent Doktor, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi
erhan_yesilyurt@hotmail.com
ORCID ID: 0000-0002-9537-7040

Özgür Murat ÇOLAKOĞLU
Dr. Öğretim Üyesi, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi
ozgurmat@hotmail.com
ORCID ID: 0000-0001-7258-4007

Özet
Bu çalışma, Pixar Animation Studios tarafından 2024 yılında yayımlanan Ters Yüz 2 filmini evrensel değerler kuramı bağlamında incelemeyi ve filmin ergenlik dönemine ilişkin sunduğu eğitsel iletileri tartışmayı amaçlamaktadır. Ergenlik, bireyin duygusal çeşitliliğinin arttığı, kimlik oluşumunun hızlandığı ve değer yönelimlerinin yeniden yapılandığı bir gelişimsel dönemdir. Film, başkarakter Riley'nin zihinsel dünyasında Kaygı, Gıpta, Utanç ve Bıkkınlık gibi yeni duyguların ortaya çıkışıyla birlikte, bireyin içsel çatışmalar ve sosyal beklentiler karşısında değer temelli tutumlar geliştirme sürecini görünür kılmaktadır. Değerler eğitimi açısından yapılan çözümlemede, filmde adalet değerinin Riley'nin sosyal ilişkilerinde hakkaniyet ve denge arayışlarıyla temsil edildiği; dostluk temasının ise aidiyet, bağlılık ve sosyal destek örüntüleri üzerinden işlendiği saptanmıştır. Dürüstlük, karakterin duygularını inkâr etmek yerine kabul etmesi ve ailesiyle şeffaf bir iletişim kurma çabasında açığa çıkarken; öz denetim ve sabır, ani duygu değişimlerine rağmen denge ve süreklilik arayışında belirginleşmektedir. Saygı ve sevgi değerleri, hem aile içi etkileşimlerde hem de akran ilişkilerinde temel bağlayıcı unsurlar olarak öne çıkmaktadır. Sorumluluk, Riley'nin spor takımındaki rolleri ve sosyal konumunu sürdürme çabası üzerinden gözlemlenmiştir. Film doğrudan vatanseverlik temasını işlememekle birlikte, grup aidiyetine ve kimlik bütünlüğüne yapılan göndermeler bu değerin dolaylı bir yansıması olarak değerlendirilebilir. Yardımseverlik ise hem duygular arasındaki işbirliği hem de Riley'nin sosyal çevresindeki dayanışmacı tutumlar üzerinden görünür olmaktadır. Sonuç olarak Ters Yüz 2, ergenlikte duygusal çeşitliliğin artışını yalnızca bireysel bir deneyim olarak değil, aynı zamanda evrensel değerlerin içselleştirilmesi bağlamında da ele almaktadır. Film, değerler eğitimi, duygusal zekâ gelişimi ve ergenlik psikolojisi alanlarında öğretim materyali olarak kullanılabilecek nitelikte bir örnek teşkil etmektedir.

Anahtar Sözcükler: Evrensel Değerler, Ergenlik, Duygusal Zekâ, Animasyon Filmleri

BELİREN YETİŞKİNLERDE BAĞLANMA STİLLERİ VE İLİŞKİ DOYUMU: ROMANTİK İLİŞKİLERDE BİLİNÇLİ FARKINDALIĞIN ARACI ROLÜ

Elif Gülsüm Kımıl
Öğretmen
psk.dan.elifgulsum@gmail.com
ORCID ID: 0009-0004-1464-7785

Edanur Aleyna Güngör
Öğretmen, Özel Antalya Akant Koleji
edaaleynag@gmail.com
ORCID ID: 0000-0001-7030-709X

Melikegül Bedir
Araştırma Görevlisi, Akdeniz Üniversitesi
melikegulbedir@gmail.com
ORCID ID: 0009-0004-2184-260X

Özet
Bağlanma, Bowlby'nin kuramı çerçevesinde bebeklikten itibaren gelişen ve bireyin ilerideki yaşamında kuracağı yakın ilişkileri etkileyen temel bir kavramdır. Güvensiz bağlanma stilleri arasında yer alan kaygılı bağlanma, bireyin reddedilme ve terk edilme korkusuyla ilişkilerde aşırı yakınlık arayışı, onay ihtiyacı ile karakterizedir. Kaçıngan bağlanma ise duygusal yakınlıktan kaçınma, bağımsızlığı koruma eğilimi ve partnerin ihtiyaçlarına duyarsızlıkla ilişkilidir. Söz konusu bağlanma örüntüleri, romantik ilişkilerin önem kazandığı beliren yetişkinlik döneminde daha görünür hale gelmektedir. Bu dönemde bireyin sağlıklı romantik ilişkiler kurabilmesi, yaşam doyumu ve mutluluk düzeyinde belirleyici bir rol oynamaktadır. Alanyazında kaygılı ve kaçıngan bağlanmanın ilişki doyumunu farklı yollarla olumsuz etkilediği vurgulanmaktadır. Bu noktada, koruyucu bir faktör olarak romantik ilişkilerde bilinçli farkındalık ön plana çıkmaktadır. Yapılan çalışmalar, bilinçli farkındalığın bireylerde daha sağlıklı bir duygusal kapasite geliştirmesine olanak tanıyarak romantik ilişki doyumunu arttırdığını ortaya koymuştur. Bu doğrultuda, mevcut araştırma, bağlanma stilleri (kaygılı bağlanma ve kaçıngan bağlanma) ile ilişki doyumu arasındaki ilişkide romantik ilişkilerde bilinçli farkındalığın aracı rolünü incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmanın örneklemini, beliren yetişkinlik döneminde olup geçmişte veya hâlen romantik ilişkisi bulunan 191 birey (138 kadın, %72.3, 53 erkek, %27.7) oluşturmaktadır. Katılımcılardan demografik bilgilerin yanı sıra Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-İlişki Yapısı (YİYE-İY), Romantik İlişkide Bilinçli Farkındalık Ölçeği (RİBFÖ) ve İlişki Doyum İndeksi (İDİ) ile veriler toplanmıştır. Kaçıngan ve kaygılı bağlanmanın ayrı ayrı bağımsız değişken olarak ele alındığı iki model, Hayes Process Macro Model 4 ile test edilmiştir. Çalışmada beliren yetişkinlerde kaçıngan bağlanma ile ilişki doyumu arasında doğrudan ve negatif bir ilişki olduğu bulunmuştur (β=−.62, p<.001). Kaçıngan bağlanma, romantik ilişkide bilinçli farkındalıkla da negatif ilişki göstermiştir (β=−.16, p<.05); buna karşılık, bilinçli farkındalık ile ilişki doyumu arasında pozitif bir ilişki gözlenmiştir (β=.16, p<.01). Bilinçli farkındalık kaçıngan bağlanma ile ilişki doyumu arasındaki ilişkide aracı rol oynamaktadır (toplam etki: β=−.65, p<.001; aracılık: β=−.03, %95 GA: -0.060 – -0.002). Benzer şekilde, kaygılı bağlanma ile ilişki doyumu arasında da doğrudan ve negatif bir ilişki bulunmuştur (β=−.37, p<.001) ve kaygılı bağlanma, romantik ilişkide bilinçli farkındalıkla da negatif ilişkilidir (β=−.21, p<.01). Ancak, bilinçli farkındalık ile ilişki doyumu arasında pozitif bir ilişki bulunmuştur (β=.18, p<.05), kaygılı bağlanma ile ilişki doyumu arasındaki ilişkide de aracılık rolü söz konusudur (toplam etki: β=−.40, p<.001; aracılık: β=−.04, %95 GA: -0.092 – -0.007). Bulgular ilgili alanyazın çerçevesinde tartışılacaktır.

Anahtar Sözcükler: Romantik İlişkide Bilinçli Farkındalık, İlişki Doyumu, Kaygılı Bağlanma, Kaçıngan Bağlanma

DİJİTAL DÜNYADA EŞZAMANLILIK: İNSAN MERKEZLİ TARİH ÖĞRETİMİNDE ZAMAN ÇİZELGELERİNİN KULLANIMI

ZEYNEP KARAGÖZ
Öğrenci, GAZİ ÜNİVERSİTESİ
zynpkrgz2709@gmail.com
ORCID ID: 0009-0004-6532-2462

Özet
Tarih eğitiminin en önemli zorluklarından biri, öğrencilerin geçmişi yalnızca olayların sıralanışı şeklinde algılamalarıdır. Bu durum, tarihi durağan bir kronolojiye indirgerken farklı coğrafyalarda aynı anda yaşanan gelişmeler arasındaki ilişkilerin gözden kaçırılmasına yol açmaktadır. Oysa tarihe insan merkezli yaklaşmak, farklı toplumların aynı dönemdeki deneyimlerini birlikte görebilmek ve bunların insanlık tarihi açısından nasıl ortak anlamlar taşıdığını kavramayı gerektirir. Bu bildiride, eşzamanlılık kavramı dijital dünyadaki imkânlar çerçevesinde ele alınmaktadır. Dijital zaman çizelgeleri, yalnızca olayların sırasını göstermekle kalmayıp, öğrencilere farklı coğrafyalardaki gelişmeleri karşılaştırma fırsatı sunmaktadır. Osmanlı Devleti'nin 19. yüzyıl sonu ve 20. yüzyıl başındaki siyasi ve toplumsal dönüşümleri; aynı dönemde Avrupa'da yaşanan devrimler, Rusya'daki siyasal hareketler ve sömürge coğrafyalarındaki bağımsızlık mücadeleleriyle birlikte gösterildiğinde, tarih çok katmanlı bir anlatıya dönüşmektedir. Çalışmada dijital zaman çizelgelerinin görsel ve etkileşimli yönü, öğrencilerin tarihe yalnızca bilgi olarak değil, bir "insan deneyimi" olarak yaklaşmalarını kolaylaştıran bir unsur olarak değerlendirilmektedir. Öğrenciler bu yöntemle, örneğin aynı yıl Osmanlı'da gerçekleşen bir reform hareketi ile Rusya'da yaşanan toplumsal ve siyasal bir dönüşümün eşzamanlı olduğunu görerek, farklı toplumların ortak kaygılarını, umutlarını ve mücadelelerini daha iyi kavrayabilmektedir. Bu yaklaşımın beklenen katkısı, tarihin insan odaklı bir perspektifle öğretilmesini sağlamak, öğrencilerin çok yönlü düşünme becerisini geliştirmek ve dijital araçların pedagojik gücünü ortaya koymaktır. Böylece tarih eğitimi, yalnızca geçmişin aktarımı değil, öğrencinin tarihsel bağlamı sorgulayan ve insana dair ortaklıkları keşfeden bir öğrenme sürecine dönüşmektedir.

Anahtar Sözcükler: Tarih Eğitimi, Eşzamanlılık, Dijital Zaman Çizelgesi, İnsan Merkezli Öğrenme, Küresel Tarih

ATASÖZLERİNİN ENGELLİLİĞE BAKIŞ AÇISININ GELECEĞİN PSİKOLOJİK DANIŞMANLARININ GÖZÜNDEN İNCELENMESİ

Bilge Nuran AYDOĞDU
Araştırma Görevlisi Doktor, Balıkesir Üniversitesi
b.nuranaydogdu@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-1738-0682

Derya ERYİĞİT
Dr. Öğretim Üyesi, Marmara Üniversitesi
deryaeryigitm@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-3708-7176

Vildan SARUHAN
Dr. Öğretim Üyesi, İstanbul Aydın Üniversitesi
vildansaruhan@aydin.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-8856-5652

Özet
Atasözleri, nesilden nesile aktarılan ve toplumsal değerleri simgeleyen, doğallaştırılmış dilsel-kültürel normları taşıyan ifadelerdir, bu bağlamda engelin ya da engelliliğin temsilini içeren atasözlerinin kullanımı, engelli bireylere yönelik baskın söylemi yansıtır. Bu çalışmada amaç, engelliliğe dair kalıp yargılar içeren atasözlerini, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık programı birinci sınıf öğrencilerinin gözünden incelemektir. Nitel araştırma deseniyle yürütülen çalışmada veri toplama sürecinde iki ayrı odak grup görüşmesi gerçekleştirilmiştir. Çalışma grubu, ilk grup dokuz kadın üç erkek olmak üzere 12 kişiden; ikinci grup dokuz kadın beş erkek olmak üzere 14 katılımcıdan oluşmaktadır. Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan katılımcılar 18-19 yaş aralığında yer almaktadır. Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından belirlenen sekiz atasözüne dair düşünceleri ortaya çıkarmaya yönelik hazırlanan görüşme formu kullanılmıştır. Gerçekleştirilen görüşmeler sonucunda elde edilen veriler, odak grup çalışmalarına uygun "klasik içerik analizi" yaklaşımıyla çözümlenmiştir. Analiz sonucunda beş ana tema ortaya çıkmıştır. Bu temalar; Sağlamcılık, Biz–Onlar, Değer Üzerinden Hiyerarşi, Normalleştirme ve Yeniden Üretme, Norma Tepki ve Dönüşüm olarak isimlendirilmiştir. Bulgular, katılımcıların sağlam beden algısı üzerinden ayrımcılık düşüncelerini, toplumun kişiye işlevselliği üzerinden değer biçilmesi ve hiyerarşik bir kategorizasyon oluşturmasına dair görüşleri ortaya koymaktadır. Aynı zamanda bu söylemlerin toplumda nesiller arası aktarıldığı ve atasözlerinin de bunun büyük bir parçası olduğu ortaya çıkmaktadır. Son olarak, katılımcılarda sosyal çevrenin oluşturduğu engeller karşısında toplumsal dönüşüme dair eleştirel düşüncelerinin bulunduğu görülmüştür. Sonuç olarak, atasözlerinde yer alan ayrımcı ve sağlamcılık temelli söylemlerin yeniden üretildiği; bu döngünün kırılmasının ise eşitlikçi bir bakış açısıyla tepkisel bir dönüşüm ihtiyacını gündeme getirdiği anlaşılmaktadır. Bu bulgular, engellilikle ilgili dilsel ve kültürel kalıpların eleştirel değerlendirilmesinin önemine işaret etmektedir.

Anahtar Sözcükler: engellilik, sağlamcılık, atasözleri, sağlamcı söylem

İNGİLİZCE ÖĞRETMEN ADAYLARININ YAPAY ZEKÂ DESTEKLİ ÇEVİRİ UYGULAMALARINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Zehra AL
Araştırma Görevlisi, Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi
zehra.al023@gmail.com
ORCID ID: 0009-0000-2522-4121

Mehmet Nuri GÖMLEKSİZ
Profesör Doktor, Fırat Üniversitesi
nurigomleksiz@yahoo.com
ORCID ID: 0000-0002-8268-0163

Özet
Yapay zekâ, çeviribilim alanında geleneksel yöntemleri yeniden şekillendirerek köklü değişimlere yol açan yenilikçi bir teknoloji olarak ön plana çıkmaktadır. Bu teknolojiler; çeviri süreçlerini otomatik hâle getirerek insan müdahalesini sınırlamakta, hız ve kalite bakımından kayda değer avantajlar sunmaktadır. Öte yandan bu araçlar, güçlü yönlerine rağmen anlam kayması, tutarsızlık, bağlam eksikliği, kültürel uyumsuzluk ve ton kaybı sebebiyle çeviri güvenliği açısından birtakım problemlere yol açabilmektedir. Bu bağlamda İngilizce öğretmen adaylarının yapay zekâ destekli çeviri uygulamalarına ilişkin görüşlerinin ve bu uygulamaları dil öğrenme-öğretme süreçlerinde kullanma eğilimlerinin incelenmesi, yabancı dil öğretimi açısından kritik bir önem arz etmektedir. Öğretmen adaylarının söz konusu teknolojilere dair geliştirdikleri algı ve tutumlar, gelecekte çeviri becerilerinin öğretim süreçlerini doğrudan etkileme potansiyeline sahip olacaktır. Bu araştırma, İngilizce öğretmen adaylarının yapay zekâ destekli çeviri uygulamalarına ilişkin görüşlerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Araştırmada, nitel araştırma desenlerinden biri olarak nitelendirilen olgubilim (fenomenoloji) deseni kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, 2024-2025 Eğitim Öğretim Yılı Bahar Yarıyılı'nda Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi İngilizce Öğretmenliği Bölümü'nde öğrenim görmekte olan 10 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Görüşme sürecinde kullanılmak üzere araştırmacı tarafından yarı yapılandırılmış görüşme formu geliştirilmiş olup bu form, İngilizce öğretmen adaylarının yapay zekâ destekli çeviri uygulamalarına ilişkin görüşlerini farklı boyutları ile ortaya çıkaracak şekilde yapılandırılmıştır. Araştırmadan elde edilecek verilerin analizinde, nitel araştırma desenine uygun olarak içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Bu doğrultuda aday öğretmenlerin görüşlerinden hareketle kodlar oluşturulmuş, benzer özelliklere sahip kodlar bir araya getirilerek kategoriler belirlenmiş ve bu kategoriler anlamlı temalar altında sınıflandırılmıştır. Araştırma sonucunda İngilizce öğretmen adaylarının yapay zekâ destekli çeviri uygulamalarına ilişkin görüşleri ve bu görüşlerin farklı temalar altında nasıl şekillendiğine yönelik bulgu ve yorumlara yer verilecektir.

Anahtar Sözcükler: Çeviri, öğretmen adayı, yabancı dil öğretimi, yapay zekâ

YAPAY ZEKÂ KULLLANIMININ AKADEMİK KAYGI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

Aizirek IMANDOS KYZY
Öğrenci, Necmettin Erbakan Üniversitesi
aizirek.imandos@gmail.com
ORCID ID: 0000-0001-7431-6815

Nursultan DANIIAR UULU
Öğrenci, Necmettin Erbakan Üniversitesi
nursultandaniyarovnn@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-6448-8530

Selahattin AVŞAROĞLU
Profesör Doktor, Necmettin Erbakan Üniversitesi/Kırgızistan Türkiye Manas Üniversitesi
seloavsar@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-0953-2922

Özet
Bu araştırmanın amacı, üniversite öğrencilerinin yapay zekâ tabanlı öğrenme araçlarını kullanım deneyimlerini ve bu deneyimlerin akademik kaygı üzerindeki etkilerini incelemektir. Araştırmanın çalışma grubu Necmettin Erbakan üniversitesinde eğitim gören Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık bölümü yüksek lisans öğrencilerini kapsayacaktır. Son yıllarda hızla yaygınlaşan yapay zekâ destekli öğrenme platformları, öğrencilerin akademik performanslarını artırmalarının yanı sıra öğrenme süreçlerinde kaygı düzeylerini de etkilediği söylenebilir. Özellikle Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık bölümü öğrencilerinin, mesleki kimlik gelişim süreçleri ve akademik başarıya yönelik beklentileri dikkate alındığında, yapay zekâ kullanımının öğrenme motivasyonu, sınavlara hazırlık ve ödev süreçlerinde ne tür duygusal etkiler oluşturduğunu anlamanın önemli olduğu belirtilebilir. Bu araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılarak, veriler yarı yapılandırılmış görüşmeler yoluyla toplanması amaçlanmaktadır. Katılımcıların yapay zekâya ilişkin algıları, kullanım amaçları, avantaj ve risklere yönelik düşünce ve değerlendirmeleri içerik analiziyle çözümlenecektir. Araştırmadan elde edilecek bulguların, akademik kaygıyı azaltmaya yönelik psikolojik danışma müdahaleleri ile öğretim programlarına katkı sağlaması beklenmektedir. Böylece, yapay zekâ teknolojilerinin eğitim alanında daha bilinçli ve dengeli kullanımına yönelik öneriler geliştirilmesi hedeflenmektedir.

Anahtar Sözcükler: Yapay zekâ, kaygı, akademik kaygı

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ TEKNOFERANS OLGUSUNA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Zehra AL
Araştırma Görevlisi, Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi
zehra.al023@gmail.com
ORCID ID: 0009-0000-2522-4121

Mehmet Nuri GÖMLEKSİZ
Profesör Doktor, Fırat Üniversitesi
nurigomleksiz@yahoo.com
ORCID ID: 0000-0002-8268-0163

Özet
Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki hızlı gelişmeler, bireylerin yaşam tarzlarını dönüştürmekte ve kişiler arası iletişim biçimlerini farklılaştırmaktadır. Bilhassa dijital dönüşümün günlük hayattaki en dikkat çekici ürünü olan akıllı telefonların artan kullanımı, bireylerin alışkanlıklarını ve sosyal iletişim şekillerini önemli ölçüde değiştirmektedir. Ne var ki mobil cihazların aşırı ya da dikkatsiz kullanımı, iletişim ve etkileşim süreçlerini olumsuz yönde etkilemekte ve sosyal bağların zayıflamasına neden olmaktadır. 'Teknoferans' olarak adlandırılan bu durum, teknoloji kaynaklı iletişim kesintileri olarak ifade edilmektedir. Akıllı telefon, tablet ve bilgisayar gibi dijital cihazların iletişim esnasında bireylerin dikkatini dağıtması ve etkileşimin kalitesini düşürmesi, teknoferans için belirgin bir örnek teşkil etmektedir. Bu kavram, genel itibarıyla ebeveyn-çocuk ilişkisi bağlamında ele alınsa dâhi öğrenme ve öğretme süreçlerinin çoğunlukla yüz yüze etkileşime dayandığı okul öncesi eğitimdeki etkilerinin incelenmesi hayati bir önem arz etmektedir. Dolayısıyla okul öncesi öğretmenlerinin teknoferans olgusuna ilişkin algı, tutum ve gözlemlerinin incelenmesi, gerek öğrenme süreçlerinin niteliğini artırma gerekse ebeveyn-çocuk-öğretmen ilişkisine yeni bir boyut kazandırma açısından önemli bir rol oynamaktadır. Bu araştırma, okul öncesi öğretmen adaylarının teknoferans olgusuna ilişkin görüşlerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Araştırmada, nitel araştırma desenlerinden biri olan olgubilim (fenomenoloji) deseni kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, 2024-2025 Eğitim Öğretim Yılı Bahar Yarıyılı'nda Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi Okul Öncesi Eğitimi Bölümü'nde öğrenimini sürdüren 10 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Adaylar, amaçlı örnekleme yöntemi doğrultusunda belirlenmiş; en az bir dönem okul öncesi eğitim kurumunda staj yapan/çalışan ve çocuk ile ebeveyn arasındaki etkileşimi gözlemleme fırsatı bulan öğretmen adayları tercih edilmiştir. Aday öğretmenlerin teknoferans olgusuna ilişkin görüşleri, araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formları aracılığıyla toplanmıştır. Araştırma verileri; nitel araştırma desenine uygun olarak içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiş, benzer özellikler taşıyan katılımcı görüşleri bir araya getirilerek anlamlı kod, kategori ve temalar oluşturulmuştur. Araştırma sonucunda, Okul Öncesi öğretmen adaylarının teknoferans olgusuna ilişkin görüşleri doğrultusunda çeşitli öneriler sunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Okul öncesi, öğretmen adayı, teknoferans

ÇİZGİ ROMAN MATERYALLERİNİN BİRİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN SINIF KURALLARINI BENİMSEME SÜRECİNE ETKİSİ

Betül Eriş
Öğrenci, Yıldız Teknik Üniversitesi
betuleris7@gmail.com
ORCID ID: 0009-0008-2345-7309

Genç Osman İlhan
Doçent Doktor, Yıldız Teknik Üniversitesi
gosman@yildiz.edu.tR
ORCID ID: 0000-0003-4091-4758

Özet
Sınıf kurallarının öğrenciler tarafından benimsenmesi; sınıf içi disiplinin sağlanması, iş birliğinin geliştirilmesi ve sosyal becerilerin yapılandırılması açısından kritik öneme sahiptir. Erken yaşlarda bu kuralların anlaşılması ve içselleştirilmesi, öğrencilerin akademik başarı ve sosyal uyum süreçlerini etkilemektedir. Eğitim materyallerinin çeşitlendirilmesi, öğrenme motivasyonuna ve davranış değişikliğine katkı sunan önemli faktörlerden biridir. Eğitim materyallerinden biri olan görsel hikâye temelli materyaller, özellikle de çizgi romanlar, eğitimde dikkat çekme, soyut kavramları somutlaştırma ve öğrenmenin kalıcılığını sağlama konusunda etkili araçlar olarak öne çıkmaktadır. Araştırmalar, çizgi romanların yaratıcı düşünceyi, yazma becerilerini ve sınıf içi etkileşimi güçlendirdiğini göstermektedir. Ayrıca, çizgi roman kullanımının öğrencilerin dil becerilerinde de ilerleme sağladığı sonuçlar bulunmaktadır. Çizgi roman gibi görsel hikaye temelli anlatımlar bilişsel yükü azaltırken öğrencilerin hikâye oluşturmada ve empati geliştirmede daha aktif rol almalarını teşvik etmektedir. Bu doğrultuda araştırmanın amacı, birinci sınıf öğrencilerinin sınıf kurallarını öğrenme ve benimseme süreçlerinde çizgi roman materyallerinin kullanımının incelenmesidir. Araştırma, nitel araştırma desenlerinden eylem araştırması modeli çerçevesinde, bir özel ilkokulda öğrenim gören 15 birinci sınıf öğrencisi ile yürütülecektir. Uygulama süreci altı hafta olarak planlanmış olup, her hafta belirlenen bir sınıf kuralına yönelik tema, araştırmacı tarafından Web 2.0 araçları kullanılarak hazırlanmış mini çizgi romanlar aracılığıyla işlenecektir. Veri toplama sürecinde; öğrenci gözlem formları, yarı yapılandırılmış öğrenci görüşmeleri ve araştırmacı günlüğü kullanılacaktır. Elde edilen veriler, içerik analizi yöntemiyle çözümlenecek; öğrencilerin öğrenme süreçleri, davranış değişimleri ve sınıf içi etkileşimleri derinlemesine incelenecektir. Araştırma sonucunda, çizgi roman temelli öğretim materyallerinin öğrencilerin sınıf kurallarını daha iyi anlamalarını ve bu kuralları benimsemelerini desteklediği öngörülmektedir. Bu bulguların, özellikle erken ilkokul döneminde sınıf yönetimine yönelik uygulamalara yeni bir bakış açısı kazandırması; görsel ve hikâye temelli materyallerin disiplin, sosyal beceri geliştirme ve öğrenci motivasyonu alanlarında etkili bir alternatif olarak değerlendirilmesine katkı sağlaması beklenmektedir.

Anahtar Sözcükler: çizgi roman, sınıf kuralları, dijital araçlar, WEB 2.0

AKADEMİK KARİYER YOLCULUĞUNDA ÖĞRETMENLERİN BİLİŞSEL STRATEJİLERİ KULLANMA VE ÖĞRENCİLERİNE ÖĞRETME SÜREÇLERİNİN İNCELENMESİ

Fikriye Kanatlı Öztürk
Dr. Öğretim Üyesi, Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi
fikriyekanatli@gmail.com
ORCID ID: 0000-0003-4513-3686

Özet
Bu çalışma, yüksek lisans öğrenimine devam eden öğretmenlerin ders çalışma süreçlerinde kullandıkları bilişsel öğrenme stratejilerini ve bu stratejileri öğrencilerine nasıl aktardıklarını incelemeyi amaçlamaktadır. Öğrenme stratejileri, bireylerin bilgiyi edinme, düzenleme ve hatırlama süreçlerinde önemli bir rol oynamakta; özellikle öğretmenlerin hem kendi akademik başarıları hem de öğrencilerinin öğrenme deneyimleri açısından kritik bir işlev üstlenmektedir. Öğretmenlerin kendi öğrenme yaşantılarında kullandıkları stratejilerin niteliği ve bunların mesleki uygulamalarına yansımalarının incelenmesi önemlidir. Araştırma, nitel desende tasarlanmış olup veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme soruları; ders çalışmaya hazırlık, kullanılan stratejiler (not alma, özet çıkarma, kavram haritası oluşturma, tekrar etme vb.), öğrencilere strateji öğretimi, karşılaşılan zorluklar ve stratejilerin akademik başarıya etkisi gibi temaları kapsamaktadır. Katılımcılar, Türkiye'de çeşitli branşlarda görev yapan ve yüksek lisans programına devam eden öğretmenlerden amaçlı örnekleme yöntemiyle seçilmiştir. Veriler ses kaydı ve yazılı notlar aracılığıyla toplanmış, ardından fenomenolojik yaklaşım çerçevesinde içerik analiziyle çözümlenmiştir. Elde edilen bulguların, öğretmenlerin kendi öğrenme süreçleri ile öğrencilerine aktardıkları stratejiler arasında nasıl bir ilişki olduğunu ortaya koyması beklenmektedir. Çalışma, öğretmenlerin öğrenme stratejilerini sistematik biçimde kullanmalarına ve bu stratejileri öğrencilere etkili şekilde aktarmalarına yönelik uygulamalara ışık tutacaktır.

Anahtar Sözcükler: Bilişsel öğrenme stratejileri, strateji öğretimi, öğrenme öğretme süreçleri, lisansüstü eğitim

TÜRKİYE'DE COVID-19 SALGIN SÜRECİNDE ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE ANKSİYETE VE PSİKOLOJİK SAĞLAMLIK

BURCU KARAŞAR
Doçent Doktor, AMASYA ÜNİVERSİTESİ
burcukarasar@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-7307-0099

Özet
COVID-19 salgını Türkiye'de öğrenim gören üniversite öğrencilerini etkilemiştir. Bu araştırmanın amacı, salgın döneminde üniversite öğrencilerinde anksiyete ve psikolojik sağlamlığın çeşitli değişkenler açısından incelenmesidir. Araştırmada anksiyete ve psikolojik sağlamlık arasındaki ilişkinin incelenmesi de amaçlanmıştır. Araştırma, google e-forms aracılığıyla ulaşılan 492 üniversite öğrencisi üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmada "Beck Anksiyete Ölçeği" (Beck vd, 1988; Ulusoy, Şahin ve Erkmen, 1998) ve "Kısa Psikolojik Sağlamlık Ölçeği" (Smith vd 2008; Doğan, 2015) aracılığıyla bilgi toplanmıştır. Araştırma verilerinin analizinde t testi, One Way Anova ve Pearson Korelasyon Katsayısı kullanılmıştır. Bu araştırmada anksiyete ve psikolojik sağlamlık cinsiyet, sınıf düzeyi, yaşanılan yer, coğrafi bölge ve sosyal medya kullanım süresi değişkenlerine göre analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda erkek öğrencilerin psikolojik sağlamlık puanlarının kız öğrencilerden daha yüksek olduğu bulunmuştur. Kız öğrencilerin anksiyete puanlarının erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Sosyal medyada gün içerisinde 0-2 saat arası zaman geçiren öğrencilerin psikolojik sağlamlık puanlarının daha fazla zaman geçiren öğrencilerden daha yüksek olduğu bulunmuştur. Psikolojik dayanıklılık ve anksiyete puanları arasında orta ve negatif düzeyde anlamlı düzeyde bir ilişki olduğu bulunmuştur. COVİD-19 salgınında üniversite öğrencilerinin psikolojik sağlamlıklarının korunması ve arttırılması önemli gözükmektedir. Bu araştırmanın sonuçlarının salgın sırasında ve sonrasında psikolojik sağlamlığı arttırıcı ve anksiyeteyi azaltıcı programların geliştirilmesi açısından diğer çalışmalara ışık tutacağı düşünülmektedir. Araştırmanın sonuçlarına göre anksiyeteyle psikolojik sağlamlığın ilişkili bulunması, üniversite öğrencilerinde anksiyetenin azaltılmasında psikolojik sağlamlığı arttırıcı çalışmaların yapılmasının önemini göstermektedir.

Anahtar Sözcükler: Üniversite öğrencileri, kaygı, psikolojik sağlamlık

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLERİNİN YERLİ VE YABANCI MÜZE WEB SİTELERİNİ EĞİTİM POTANSİYELİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRMESİ

Damla Arıkoğlu
Araştırma Görevlisi, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi
damla.arikoglu@dpu.edu.tr
ORCID ID: 0009-0005-6535-3450

Genç Osman İlhan
Doçent Doktor, Yıldız Teknik Üniversitesi
gosman.ilhan@gmail.com
ORCID ID: 0000-0003-4091-4758

Özet
Dijital teknolojilerin eğitim süreçlerine entegrasyonu, öğrenme ve öğretme ortamlarını köklü bir biçimde dönüştürmektedir. Bu dönüşümle birlikte, kültürel mirasın dijital platformlara taşınması, müze eğitiminin geleneksel sınırlarını genişletmektedir. Müzeler, web siteleri aracılığıyla sundukları online sergiler, sanal turlar, eğitim materyalleri, interaktif uygulamalar gibi içerikle öğrenme deneyimlerini zenginleştirmektedir. Araştırmanın amacı, sosyal bilgiler öğretmenleri tarafından yerli ve yabancı müze web sitelerinin sunduğu eğitim hizmetlerinin değerlendirilmesi olarak belirlenmiştir. Çalışmada olguları derinlemesine incelemeyi amaçlayan nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Bu çalışma, belirli bir olguyu kendi bağlamı içerisinde derinlemesine ve bütüncül bir yaklaşımla incelemeyi amaçladığından, durum çalışması deseni benimsenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu bir devlet üniversitesinde Sosyal Bilgiler Eğitimi alanında yüksek lisans eğitimi gören ve müze eğitimi dersini alan 20 sosyal bilgiler öğretmeni oluşturmaktadır. Veriler, araştırmacılar tarafından hazırlanan, katılımcıların görüşlerini yazılı olarak beyan etmelerini sağlayan açık uçlu sorulardan oluşan bir rubriğin yanı sıra sözlü sunumları da içermektedir. Çalışma kapsamında katılımcılardan incelemeleri ve bulgularını sunumlar aracılığıyla aktarmaları istenmiştir. Bu sunumlar, katılımcıların değerlendirme süreçlerini derinlemesine açıklamalarına ve elde ettikleri verileri diğer çalışma grubu üyeleriyle paylaşmalarına olanak sağlamıştır. Veriler betimsel analiz kullanılarak incelenmiştir. Yapılan analiz sonucunda elde edilen bulgulara göre sosyal bilgiler öğretmenlerinin müze web sitelerinin eğitsel niteliklerine ilişkin görüşlerinde; yabancı örneklerin dijital koleksiyonların zenginliği, sanal turların bulunması, öğrencilere yönelik interaktif öğrenme etkinlikleri ve öğretmenler için pedagojik destek materyallerinin (ders planları, çalışma kağıtları vb.) çeşitliliği gibi öne çıkan yönleri olduğunu, yerli müze web sitelerinin ise potansiyelinin yüksek ancak arayüzlerinin daha zayıf olması, ve eğitim hizmetlerinin azlığı gibi zayıf yönlerinin olduğunu belirtmişlerdir. Bu araştırma, sosyal bilgiler öğretmenlerinin dijital müze kaynaklarına ilişkin algılarını, farkındalıklarını ve bu kaynakların eğitsel potansiyellerini ortaya koyan önemli bulgular sunmaktadır. Elde edilen sonuçlar öğretmenlerin müze web sitelerinde sunulan eğitim hizmetlerine dair farkındalıklarının oldukça düşük seviyede olduğunu ve yabancı müze web sitelerinin yerli örneklere göre eğitsel amaçlı kullanımda daha ileride olduğunu ortaya koymuştur. Çalışma hem müzeler hem de öğretmen eğitim programları için önemli çıkarımlar içermektedir. Müzeler web sitelerinde bu geri bildirimleri dikkate alarak daha işlevsel ve pedagojik içerikler sunabilirler. Öğretmen eğitiminde ise dijital müze okuryazarlığına yönelik derslerin olması, öğretmenlerin bu kaynakları derslerinde daha etkin bir şekilde kullanmalarına yardımcı olacaktır.

Anahtar Sözcükler: Müze eğitimi, dijitalleşme, müze web siteleri, sosyal bilgiler öğretmeleri.

TÜRKİYE'DE KAMU KURUMLARINDA ETİK

Merve Alem Aydın
Öğrenci, Yalova Üniversitesi
mervealem26@gmail.com
ORCID ID: 0009-0007-3602-3318

Elif Yüksel Oktay
Profesör Doktor, Yalova Üniversitesi
elif.oktay@yalova.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-6273-6633

Özet
Kelime anlamı Yunanca 'Ethos' yani töre kelimesinden türeyen etik kavramına özellikle son yıllarda kamu kurumlarında önem verilmektedir. Literatürde "alışkanlık, karakter ve kişilik" vb anlamlarda kullanılan etik kavramı "erdem, yükümlülük ve ödev" gibi kavramların önem ifade ettiği ahlak felsefesinin de özünü oluşturmaktadır. İyinin, kötünün, doğrunun, yanlışın ne olduğunu anlatan ahlak felsefesi iyi yaşamak için yapılması gerekenleri de ortaya koymaya çalışmaktadır. İnsanların birbirleriyle olan ilişkilerinde, davranışlarında önem kazanan etik değerlerin artık birey devlet ilişkilerinde de önemli hale gelmiştir. İlk defa 1990'lı yıllarda dile getirilmiş olsa da Türkiye'de konuya ilişkin kamu yönetiminde önemli çalışmalar gerçekleşmiş ve "şeffaflık, dürüstlük, hesap verebilirlik, güven, tarafsızlık, halka hizmet ve adalet ilkelerinden oluşan kamu etiğinin temelleri 2000'li yılllarda atılmıştır. 25 Mayıs 2004 tarihinde TBMM'nde 5176 sayılı Kanunla Kamu Görevlileri Etik Kurulu kurulmuştur. "Görevin yerine getirilmesinde kamu hizmeti bilinci, dürüstlük ve tarafsızlık, savurganlıktan kaçınma, bağlayıcı açıklamalar ve gerçek dışı beyan, çıkar çatışmasından kaçınma, eski kamu görevlileriyle ilişkiler, halka hizmet bilinci, görev ve yetkilerin menfaat sağlamak amacıyla kullanılmaması, , saygınlık ve güven, bilgi verme, saydamlık ve katılımcılık, yöneticilerin hesap verme sorumluluğu, hizmet standartlarına uyma, kamu malları ve kaynakları kullanımı, yetkili makamlara bildirim, amaca ve misyona bağlılık, hediye alma ve menfaat sağlama yasağı, nezaket ve saygı ilkeleri" önemli etik ilkeleri olarak ifade edilmiştir. Bir emanet olarak ifade edilebilen kamu hizmeti, kamu görevlileri tarafından belirtilen etik ilkelere uygun olarak yerine getirildiğinde verimlilik, bağlılık ve devlete olan güven artacaktır. Artık toplumun beklentisi etik ilkelere dayanan kamu hizmetlerinde artış olacaktır. Etik ilkelere uymayan kamu görevlileri de görevini kötüye kullanmış olacaklardır. Bu çalışmada etik kavramı ele alınarak Türkiye'de etik kavramına verilen önem ve kamu etiğine ilişkin düzenlemeler değerlendirilecektir.

Anahtar Sözcükler: Etik, Etik İlkeler, Kamuda Etik, Kamuda Etiğin Önemi, Türkiye'de Etik

OSMANLI DEVLETİ'NDEN TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NE EĞİTİM'DE MODERNELEŞMEDE BASINA YANSIYAN HARF İNKİLABI TARTIŞMALARI

Ümit Polat
Doçent Doktor, Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi
umit.polat@mgu.edu.tr
ORCID ID: 00000002-0601-9074

Özet
Osmanlı Devleti'nde alfabe tartışmaları Tanzimat döneminde artan bürokratik ihtiyaçlar ve eğitimin yaygınlaştırılması için mevcut Osmanlı alfabesinde yapılması gereken bir dizi değişiklikleri içeren önerilerle başlamıştır. Dönemin önemli düşünürleri Münif Paşa, Namık Kemal, Ali Suavi, bu konuda çeşitli görüşler öne sürerek Osmanlı toplumunda geri kalmışlığın ve okur-yazar oranının arttırılması için öncelikle alfabe sorununun çözüme kavuşturulması gerektiğini ifade etmişlerdir. Meşrutiyet döneminde de eğitimin yaygınlaştırılamaması ile ilgili tartışmalar büyük bir ilgiyle devam etmiş, bu konuda ileri sürülen çözüm önerileri teori düzeyinden uygulama düzeyine geçirilmeye başlanmıştır. Basılan bazı ders kitaplarında, yayınlanan bazı gazete ve dergilerde alfabenin daha kolay ve hızlı okunmasını sağlama konusunda örnekler ortaya konulmuştur. Yine bu dönemde Enver Paşa'nın girişimiyle askeri yazışmalar için de bir alfabe ıslahatı denenmiştir. Cumhuriyet döneminde ise alfabe tartışmaları sadece aydınların ele aldığı bir konu olmaktan çıkmış, devletin bir eğitim sorunu olarak görülmüştür. Bu dönemde eğitimin toplumun bütününe yaygınlaştırılması için çeşitli girişimlerde bulunulmuştur. Eğitim sorununun alfabe boyutuna köklü bir çözüm bulabilmek için Tevhid-i Tedrisat Kanunu ve Uluslararası Rakamların kabulü ile başlayan gelişmeler Latin alfabesi esasına dayalı yeni bir Türk alfabesinin kabul edilmesiyle son bulmuştur. Bu araştırma Tanzimat Döneminden başlayarak Cumhuriyet döneminde Mustafa Kemal Paşa'nın öncülüğünde gerçekleştirilen Alfabe reformunun tarihsel sürecinin eğitim-öğretim boyutunu kapsamaktadır. 1926 yılında Resimli Gazete, İkdam, Tevhid-i Efkâr ve Akşam gazeteleri Latin harflerine karşı çıkarken, 1928'de İkdam yeni harfleri halka öğretmek amacıyla kurslar açmış, Akşam gazetesi de yayınlarıyla Harf İnkılabı'nı destekleme yolunu seçmiştir. Yeni Türk harflerinin kabulü Avrupa'da da büyük ilgi uyandırmış, New York Times Harf İnkılabı ile Mustafa Kemal en büyük hayalini gerçekleştirdi derken, National Geographic Magazine Harf İnkılabı'nı konu eden özel bir sayı yapmıştır. Selânik'te çıkan Apogevmatini gazetesi Harf İnkılabı'nı dünya tarihinde eşi benzeri olmayan bir yenilik olarak değerlendirirken, İtalyan Messaggero Harf İnkılabı'nı, Türk rönesansı olarak görmüştür. Araştırma verileri döneme ilişkin, arşiv kaynakları, gazete ve dergiler, tetkik eserler, makaleler, tezler ve anılardan toplanacaktır. Bulgular ışığında, dönemin alfabe ile ilgili eğitim ve öğretim tartışmalarının basına ve topluma yansımaları değerlendirilecektir.

Anahtar Sözcükler: Osmanlı, Alfabe, Tanzimat, Meşrutiyet, Cumhuriyet, Eğitim, Basın

KİŞİSEL SINIRLAR, ÖZDENETİM VE DİJİTAL ÇAĞDA PSİKOLOJİK SAĞLAMLIK: NÖROBİLİMSEL VE ETİK PERSPEKTİFLER

Çisem Uzun
Doktor, Üsküdar Üniversitesi
cisem.uzun@uskudar.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-2830-4925

Özet
Kişisel sınırlar (fiziksel uzaklık, duygusal mesafe, öz disiplin), bireyin psikolojik sağlamlığının temel taşlarındandır. Psikoloji literatürü, sağlıklı sınırların benlik saygısı, özerklik ve öz-yönetim süreçlerini güçlendirdiğini vurgular. Çocukluk ve ergenlik döneminde ebeveynlerin net ve tutarlı sınırlar koyması, çocuğun iç disiplin geliştirmesi ve sosyal uyum sağlaması için kritik öneme sahiptir. Nörobilimsel araştırmalar ise, prefrontal korteksin geç olgunlaşması nedeniyle ergenlerde dürtüsellik ve risk alma davranışlarının arttığını, bu bağlamda ebeveyn rehberliğinin gelişimsel bir zorunluluk olduğunu ortaya koymaktadır. Yetişkinlikte ise karar yorgunluğu ve seçim aşırı yüklenmesi, özdenetim kapasitesini zayıflatmakta ve bireylerin sınır koyma becerilerini zorlamaktadır. Dijital çağda internet, sosyal medya ve yapay zekâ teknolojilerinin sunduğu sınırsız seçenekler, bireyin dikkatini bölmekte ve psikolojik kaynaklarını tüketmektedir. Bu nedenle sınır koyma, sadece bireysel bir psikolojik beceri değil, aynı zamanda toplumsal ve etik bir gereklilik haline gelmiştir. Avrupa Birliği AI Yasası gibi düzenlemeler, insan özerkliğini korumak için teknolojiye de sınırlar çizilmesi gerektiğini göstermektedir. Çalışmada; bireysel özdenetim eğitimleri, sosyal-duygusal öğrenme programları ve dijital okuryazarlık yaklaşımları ile uluslararası etik-hukuki düzenlemelerin bir arada ilerlemesi gerektiği savunulmaktadır. Sonuç olarak, "sınır koyma" hem bireyin ruhsal gelişimi hem de insanlığın teknolojik çağda özünü koruması açısından vazgeçilmez bir erdemdir.

Anahtar Sözcükler: kişisel sınırlar, özdenetim, dijital çağ, yapay zekâ etiği

BOŞANMA: MODERN ZAMANLARIN SESSİZ PANDEMİSİ

Muna Talip
Öğrenci, Üsküdar Üniversitesi
munatalip@gmail.com
ORCID ID: 0000-0001-5976-6121

Özet
Bu çalışma, boşanmayı yalnızca hukuki bir işlem olmaktan çıkararak psikolojik, nörobiyolojik ve sosyo-kültürel boyutlarıyla ele alan bütüncül bir çerçeve sunar. TÜİK'in son verilerinde artış gösteren oranlar, boşanmanın bireysel bir karardan çok, modernleşme, bireyselleşme, ekonomik koşullar ve değişen toplumsal cinsiyet rolleriyle etkileşimli bir toplumsal olguya dönüştüğünü göstermektedir. Literatür, erken evlilik yıllarında yoğunlaşan ayrılıkların; evlilik öncesi/sonrası psiko-eğitim eksiklikleri, iletişim yetersizlikleri, güvensiz bağlanma örüntüleri ve ekonomik stresle beslendiğine işaret eder. Nörobiyolojik açıdan boşanma, bağlanma ve stres sistemlerini (oksitosin/ vazopressin dinamikleri, prefrontal kontrol ve ödül devreleri) etkileyen yüksek yüklü bir yaşam olayıdır; iyi yönetilmediğinde bilişsel ve duygusal işlevsellikte dalgalanmalara yol açabilir. Öte yandan, yapılandırılmış destekle (sosyal destek, danışmanlık, öz-farkındalık) travma sonrası büyüme ve psikolojik dayanıklılık artışı gözlenebilir. Uygulama düzeyinde, iki danışmanlık modeli tartışılmaktadır: (1) Öyküsel Yaklaşım, boşanma deneyimini "yenilgi anlatısı" ndan çıkarıp anlamın yeniden yazılmasını, dışsallaştırmayı ve ajanlığı güçlendirerek yeni bir yaşam senaryosu kurmayı hedefler. (2) Stratejik Aile Yaklaşımı, kısa süreli ve hedef odaklı müdahalelerle işlevsiz etkileşim döngülerini (tekrarlayan çatışmalar, güç dengesizlikleri) kırmayı, paradoksal görevler ve rol/sorumluluk yeniden tanımlarıyla iletişimde hızlı iyileşme sağlamayı amaçlar. Çalışma, boşanmanın önlenmesi ya da sağlıklı yönetimi için psiko-eğitim, SEL tabanlı beceri programları, ekonomik stresle başa çıkma stratejileri ve kültürel bağlama duyarlı müdahalelerin birlikte tasarlanmasını önermektedir.

Anahtar Sözcükler: boşanma, öyküsel terapi, stratejik aile terapisi, bağlanma, psikolojik dayanıklılık

SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ BAĞLAMINDA CUMA HUTBELERİNDE ÇEVRE TEMALARININ YERİ[100]

Esra TURAN
Öğrenci, Yıldız Teknik Üniversitesi
esraturan4712@gmail.com
ORCID ID: 0009-0002-1994-3044

Fatih ÖZDEMİR
Dr. Öğretim Üyesi, Yıldız Teknik Üniversitesi
ozdemirfth01@gmail.com
ORCID ID: 0000-0001-5759-643X

Özet
Çevre, insanların yaşamlarını devam ettirmeleri için temel bir unsurdur. Ancak gelişen dünyada sanayileşme, bilinçsiz tüketim ve israf gibi alışkanlıklar çevreye zarar verip sürdürülebilir gelecek açısından bir tehdit haline gelmektedir. Bu problemlere çözüm bulma konusunda insanların çevre duyarlılığını ve değer yargılarını etkileyen kamusal söylemlerin önemi artmaktadır. Bu çalışmanın amacı, İslam dininin çevreye olan bakış açısının değerlendirilmesi ve toplumun önemli ibadetlerinden olan Cuma namazı öncesinde verilen hutbelerde çevre temasının ne ölçüde işlenmesi olacaktır. Araştırmada, Cuma hutbelerinde çevre konusunun ele alınmasının toplumda bu bilincin artmasına ne ölçüde katkı sağladığı incelenecektir. Elde edilen bulgular ışığında, gelecekteki hutbelerde çevre konusunun daha etkili bir şekilde işlenmesine yönelik önerilerde bulunulacaktır. Araştırmanın yöntemi nitel araştırma yöntemi olup doküman analizi tekniği kullanılmıştır. Araştırmanın veri kaynağını, Diyanet İşleri Başkanlığı ve Hutbeler Arşivinin web sitesinde 2011-2024 yılları arasında yayınlanan hutbeler oluşturmaktadır. Hutbe metinleri ilk aşamada olarak Microsoft World formatına kaydedilmiş, ardından çevre temasına değinen kelimeler incelenerek Microsoft Excel formatına aktarılmıştır. Çalışmada söz konusu çevre temalarının yıllara göre dağılımı ve sosyal bilgiler öğretiminde vurgulanan değer yargılarının bu temalarda kullanım durumu incelenmiştir. Elde edilen veriler nitel analiz yöntemiyle değerlendirilmiş olup, çevre temalı mesajların sıklığı, değerlerle ilişkisi, içerikteki yoğunluğu gibi değişkenler incelenmiştir. Çalışma hutbelerdeki metinler üzerinden tematik analizlerle gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonucunda, son yıllarda yayınlanan hutbelerde çevre temalarının daha sık bir şekilde verildiği görülmüştür. Bu temalarda hem önleyici tedbirler vurgulanmış hem de verilen mesajlarla bireylerde sorumluluk ve duyarlılık bilincinin geliştirilmesi amaçlanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Cuma Hutbeleri, Çevre Bilinci, Sosyal Bilgiler, Sorumluluk, Duyarlılık.

[100] Çalışmam tezden üretilmiştir.

AHİLİK TEŞKİLATI'NIN ÖRGÜTSEL YAPI BAĞLAMINDA İNCELENMESİ

Şehriban AYGÜN
Dr. Öğretim Üyesi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
sehribanaygun@aybu.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-2010-1293

Özet

Ahilik Teşkilatı, Anadolu'da 13. yüzyıldan itibaren var olan, toplumsal hayatı ve ekonomik yapıyı düzenleyici rol üstlenen özgün bir kurum olarak dikkat çekmektedir. Esnaf ve zanaatkârların mesleki olarak örgütlenmesini sağlayan Ahilik Teşkilatı, sadece üretim ve hizmet süreçlerinin denetlenmesini değil, aynı zamanda kişilerin ahlaki gelişimini, topluma karşı sorumluluklarını ve kültürel değerlerle bütünleşmesini de hedeflemiştir. Bu yönüyle Teşkilat, hem ekonomik yapıyı düzenleyici bir mekanizma, hem de toplumsal uyumu güçlendiren bir eğitim ve değer aktarım sistemi olma rolüne sahiptir. Çalışmada Ahilik Teşkilatı örgütsel yapı açısından ele alınmakta; hiyerarşik düzeni, liderlik şekilleri, üyelik şartları ve süreçleri, eğitim-öğretim faaliyetleri ve kontrol mekanizmaları incelenmektedir. Özellikle Teşkilat'ın temeli olan usta–kalfa-çırak ilişkisi, modern örgütlerdeki kariyer basamakları ve insan kaynakları yönetimi ile karşılaştırmalı olarak değerlendirilmekte; liyakat, dayanışma, adalet ve ahlaki değerlere dayanan ilkelerin örgütsel sürdürülebilirlik açısından taşıdığı önem vurgulanmaktadır. Ayrıca, Ahilik Teşkilatı'nın üyeler arasında yardımlaşmayı, toplumsal güveni ve dayanıklılığı inşa eden yapısı, günümüz literatüründe sosyal sermaye ve örgüt kültürü kavramlarıyla ilişkilendirilmektedir. Araştırma, tarihsel bir kurum olan Ahilik Teşkilatı'nı, geçmişin bir mirası olmaktan ziyade, modern yönetim ve organizasyon teorilerine ışık tutabilecek bir model olarak değerlendirmektedir. Böylelikle Ahilik Teşkilatı, yalnızca bir esnaf kuruluşu değil; etik ilkelere dayalı liderlik, kurumsal kültürün tesis edilip sürdürülebilir kılınması, örgütsel kimliğin korunması, örgütsel sadakatin oluşturulması ve toplumsal değerlerin sürekliliğinin sağlanması bağlamında da öncü bir örnek sistem olarak görülmektedir. Bu bağlamda çalışma, Anadolu coğrafyasından gelen tarihi bir mirasın, günümüz akademik tartışmalarına katkı sağlayabilecek boyutlarını ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Sözcükler: Ahilik Teşkilatı, Örgütsel Yapı, Örgüt Kültürü, Liderlik, Sosyal Sermaye

DİJİTAL KAOS - Z KUŞAĞI KAPANI

Hakan AYDIN
Profesör Doktor, Erciyes Üniversitesi
haydin@erciyes.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-4873-0988

Vahit ÖZDEMİR
Profesör Doktor, Yıldız Teknik Üniversitesi
vilhan@erciyes.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-2765-9652

Özet
Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı'nca yürütülmekte olan Erasmus+ Programı kapsamında Avrupa Birliği tarafından finanse edilen "Digital Health Guidance Academy for Young Leaders" başlıklı proje, dijital yeterliliğin kilit bileşenlerinden; dijital ortamlardaki riskleri ve tehditleri anlamayı, güvenlik önlemlerini bilmeyi ve güvenilirliği ve mahremiyeti göz önünde bulundurmayı, dijital teknolojileri kullanırken fiziksel ve psikolojik sağlığa yönelik risklerden ve tehditlerinden kaçınabilmeyi, kendini ve başkalarını, dijital ortamlarda olası tehlikelere karşı koruyabilmeyi ve dijital ortamlarda kişisel verileri ve mahremiyeti korumayı amaçlayan GÜVENLİK ile veri, bilgi ve dijital içeriğin kaynaklarının güvenilirliğini analiz etmek, karşılaştırmak ve eleştirel bir yaklaşımla değerlendirmek, verileri, bilgileri ve dijital içeriği analiz etmek ve eleştirel bir yaklaşımla değerlendirmek anlamında BİLGİ VE VERİ OKURYAZARLIĞI'na odaklanmaktadır.
Bu çerçevede XI. Uluslararası TURKCESS Eğitim ve Sosyal Bilimler Kongresi'nde projenin, Dijital Zorbalık, Dijital Bağımlılık, YouTouber'lar ve Dijital Ortamlarda Nefret Söylemi gibi dijital risklere odaklanan kısa filmleri konusal ve içeriksel kapsam açısından ele alınacak ve filmlerle ilgili destekleyici yankılar edinimine odaklanlacaktır..

Anahtar Sözcükler: Erasmus+ Programı, Safe-You, Gençlik, Dijital Riskler

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN ÖĞRENME SÜREÇLERİNDE ÜRETKEN YAPAY ZEKÂ KULLANIM EĞİLİMLERİ VE NİYETLERİ

Prof. Dr. Savaş KARAGÖZ

Aksaray Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü
svskaragoz@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-4410-9214

Özet

Bilim ve teknolojideki hızlı ilerleme dünyayı büyük ölçüde etkilemiştir. Bu modern gelişmelerden biri olan yapay zekâ (AI), 1956'dan sonra ortaya çıkmıştır. Bilgisayarların insan gibi davranmasını sağlamakla ilgili bilgisayar biliminin bir dalı olarak "Yapay Zekâ" terimini ilk kez John McCarthy kullanmıştır. Yapay Zekâ, düşünebilen, akıl yürütebilen, öğrenebilen, bilgi toplayabilen, iletişim kurabilen, manipüle edebilen ve nesneleri algılayabilen makineler ve yazılımlar gibi teknolojilerin incelenmesidir. Günümüzde, sağlık, iş, bilim veya mühendislik gibi insan yaşamının neredeyse her alanı yapay zekânın etkisinden nasibini almaktadır. Eğitim de bu durumun bir istisnası değildir. Yapay zekâ, sadece yönetim, pedagoji ve idari görevlerde değil, öğrencilerin bilgi edinme ve görevlerini yerine getirme yöntemlerinde de devrim yaratmıştır. Yapay Zekânın üniversite öğrencilerinin kullanım eğilim ve niyetlerinin var olan durumunu belirlemek amacıyla "Üniversite Öğrencilerinin Öğrenme Süreçlerinde Üretken Yapay Zekâ Kullanım Eğilimleri ve Niyetleri" isimli bu araştırma yapılmıştır. Araştırmada 23 maddelik anket kullanılmıştır. Anket soruları 5' li likert tipi tutum ölçeğine göre farklı üniversite, fakülte ve bölümlerden 112 kişi cevaplamıştır. Elde edilen bulgulara göre öğrenciler en fazla% 48,5 ChatGPt, %38,1 Google Gemini kullanmakta, öğrencilerin yapay zekâyı kullanım sıklığına bakıldığında ise bütün öğrencilerin yapay zekâ kullandığı ancak %44,6 sı haftada birkaç kez kullanmakta, %27,7 sinin ise her gün kullanmakta olduğu görülmüştür. Sınavlarda çıkabilecek konuları özetlemek için yapay zekâdan faydalanma oranına bakıldığında ise öğrencilerin %33 ü sık sık, %26,8 i ara sıra, %10,'si is her zaman faydalandığını ifade etmişlerdir. Öğrenciler, Yapay zekâyı kullanırken etik kurallara kısmen dikkat ettikleri(%39,3), öğrencilerin, yapay zekânın eğitim ve öğrenme süreçlerinde etik kullanımına dair farkındalıklarına bakıldığında ise yapay zekânın etik kullanımına dair sınırlı farkındalıkları (%42,9) olduğu görülmüştür. Öğrencilerin, yapay zekânın ürettiği bilgilere güven düzeyleri ise sınırlı düzeyde (%53,6), çoğu durumda güven duyma oranları ise (%42,9) olarak bulunmuştur. Araştırma sonuçları incelendiğinde öğrencilerin yapay zekâyı gerektiğinde kullandıkları, ödev hazırlama, sınav soruları oluşturma ve çözmede sıklıkla kullandıkları görülmüştür. Bu nedenle öğrencileri yapay zekâ kullanımında etik kurallar konusunda bilgilerinin sınırlı olduğu görülmüştür bu konuda öğrencilere daha fazla bilgi verilerek bilgilendirilmesi önemli hale gelmiştir.

Anahtar Sözcükler: Yapay Zekâ, Üniversite öğrencilerini Yapay Zekâ Kullanım eğilimleri, Yapay Zekâ Kullanım niyetleri

ALGORİTMİK YARATICILIK VE DİJİTAL ESTETİK: YAPAY ZEKÂ ÇAĞINDA SANATSAL YAZARLIĞIN YENİDEN TANIMLANMASI

Yücehan Yücesoy

15 Kasım Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Öğretim Teknolojileri Bölümü
ORCID ID: 0000-0000-0000-0000

Mehmet Burak Alageyik

Yakın Doğu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Resim İş Öğretmenliği Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Öğrencisi
ORCID ID: 0000-0000-0000-0000

Öğr. Gör. Burak Demir

Akdeniz Karpaz Üniversitesi, Eğitim Fakültesi
ORCID ID: 0000-0001-5666-359X

Özet

Bu araştırma, yapay zekâ teknolojilerinin sanat alanında yarattığı köklü değişimleri incelemektedir. Çalışma, algoritmik yaratıcılığın gelişmesiyle birlikte geleneksel sanatsal yazarlık kavramının hibrit bir modele dönüştüğünü ve dijital estetiğin yeni paradigmalar ortaya çıkardığını tespit etmektedir. Araştırmanın temel bulguları, insan-makine iş birliğinin sanatsal üretim süreçlerindeki artan önemini vurgulamaktadır. Bu süreçte yazarlık, özgünlük ve estetik değer kavramları dijital çağda yeni boyutlar kazanmaktadır. Çalışma, algoritmik sanatın geleneksel sanat teorilerini sorguladığını ve sanatçının rolünün sistem tasarımcısına doğru evrildiğini göstermektedir. Bulgular, yapay zekâ destekli sanatsal üretimin hem fırsatlar hem de etik sorunlar yarattığını, sanat kurumlarının bu yeni paradigmaya adaptasyon sürecinde olduğunu ortaya koymaktadır. Yapay zekâ destekli sanatsal üretimin hem yeni fırsatlar sunduğunu hem de önemli etik sorunlar yarattığını ortaya koymaktadır. Sanat kurumlarının bu teknolojik dönüşüme adaptasyon sürecinde oldukları ve bu değişime uyum sağlama çabası içinde bulundukları tespit edilmiştir. Araştırma, sanatsal yaratıcılığın geleceğine dair önemli perspektifler sunmaktadır. Araştırma, insan-makine iş birliğinin sanatsal üretim süreçlerindeki rolünü analiz ederek, yazarlık, özgünlük ve estetik değer kavramlarının dijital çağda kazandığı yeni boyutları ortaya koymaktadır. Çalışmada, algoritmik sanatın geleneksel sanat teorilerini nasıl sorguladığı ve sanatçının rolünün sistem tasarımcısına doğru evrildiği gösterilmektedir.

Anahtar Sözcükler: Algoritmik yaratıcılık, dijital estetik, sanatsal yazarlık, yapay zekâ sanatı, insan-makine iş birliği

EXAMINING ORGAN TRANSPLANTATION KNOWLEDGE FROM A SOCIO-DEMOGRAPHIC PERSPECTIVE

Amil Huseynov

Transplantation Department, Medicana International Beylikdüzü Hospital
ORCID ID: 0000-0002-4138-9329

Özet

Organ donation and transplantation are issues of vital importance for both healthcare systems and societies. Understanding the level of knowledge regarding organ donation in the community is considered critical for developing awareness campaigns and increasing donation rates. The aim of this study is to determine adults' knowledge levels about organ donation and transplantation and to examine whether these levels differ across certain demographic variables. A total of 148 adults, aged between 21 and 52 years (M = 27.93, SD = 6.48), participated in the study. To assess participants' knowledge, the Organ Tissue Donation and Transplantation Knowledge Scale developed and validated by Öztürk-Emiral et al. (2017) was employed. Data were analyzed using independent samples t-test and one-way analysis of variance (ANOVA). Findings indicated a significant difference in knowledge scores by gender. Male participants (M = 14.13, SD = 2.11) had significantly higher knowledge scores compared to females (M = 13.13, SD = 3.73), $t(146) = 2.07$, $p = .040$. However, no significant differences were observed across body mass index categories, $F(3,144) = 0.98$, $p = .403$, or in relation to frequency of hospital visits during the past six months, $F(4,143) = 0.81$, $p = .518$. In conclusion, the findings revealed that knowledge levels regarding organ donation and transplantation varied by gender, but not by body mass index or frequency of hospital visits. These results highlight the importance of considering demographic characteristics, particularly gender, when designing public awareness programs related to organ donation.

Anahtar Sözcükler: Organ donation, socio-demographics variable, knowledge, public awareness